

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00300288 8

THE
LEOFRIC MISSAL

WARREN

London

HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE

7 PATERNOSTER ROW

ELECTRIC MISSAL. Fol. 8 h. (see page 10)

THE
LEOFRIC MISSAL

AS USED IN THE

Cathedral of Exeter

DURING THE EPISCOPATE OF ITS FIRST BISHOP

A.D. 1050—1072

TOGETHER WITH SOME ACCOUNT OF

THE RED BOOK OF DERBY, THE MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES,

AND

A FEW OTHER EARLY MANUSCRIPT SERVICE BOOKS OF THE ENGLISH CHURCH

EDITED, WITH INTRODUCTION AND NOTES

BY

F. E. WARREN, B.D., F.S.A.

RECTOR OF FRENCHAY, GLOUCESTERSHIRE,

AND LATE FELLOW OF ST. JOHN'S COLLEGE, OXFORD

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1883

[*All rights reserved*]

Dignum judico qui ab Ecclesiasticæ Historiæ studiosis a capite ad calcem perlegatur.'

WANLEY, *Thesaurus*, p. 82.

'To the shame of this country, much of what belongs to our ancient ecclesiastical history has been snatched from forgetfulness, and given to the world through the press, not by Englishmen nor by English patronage, but by foreigners, such as those truly great and truly learned ecclesiastics, Mabillon, Martene, Muratori, and the Bollandists. Let us, however, hope that a new and a brighter day may dawn upon England; and while she learns to appreciate her own vast wealth in the remains of her ancient literature, she will hearten forwards all those among her sons who are now ready and wishful to toil upon the national stores, and bring to light these islands' literary riches which still lie hidden in manuscripts.'—Rock. *The Church of our Fathers*, iii. 1. 191.

PREFACE.

THE object of the publication of this volume is to render generally accessible the text of the Liturgy of the Church of England during the Anglo-Saxon period. The Liturgy of the Anglo-Norman period has been popularized by recent reprints of the Sarum, York, and Hereford Missals. With the Leofric Missal before him, a student will now be able to trace the alterations and modifications which gradually took place in the text of the Canon and in the structure of Masses. The almost entire absence of rubrics from the Leofric, in common with all early Sacramentaries, will unfortunately prevent him from ascertaining how far the peculiar directions of the later Uses as to the position and manual acts of the priest, the sequence of colours, and other ritual details, are of mediæval origin, or a perpetuation of earlier English usage.

In the course of publication the Editor has become indebted to many known, and to some unknown, friends, for much valuable assistance and information. His thanks are especially due to the Delegates of the Clarendon Press for undertaking a publication which would have been too costly for individual enterprise; to the chief Librarians and other members of the Library Staff in the University Libraries of Oxford and Cambridge, the National Library at Paris, and the Public Library at Rouen, for much courtesy and assistance; to Henry Bradshaw, Esq., for help in deciphering faded passages in early Missals belonging to Corpus Christi College, Cambridge, and freely put at the Editor's disposal through the Rev. S. S. Lewis; to Professor Westwood for advice and help in reproducing some of the faded designs in the Kalendar; to J. B. Davidson, Esq. and the Rev. C. W. Boase, for help in the identification of Obits, and of Anglo-Saxon names of places and persons; to E. Bishop, Esq., for help in tracing the history of a lost Leofric Missal; to the Rev. W. C. Bishop, jun., for aid in attempting to discover an ancient Missal of the Church of England, stated to have been at Cologne in the sixteenth century; to Falconer Madan, Esq., Miss Wyndham, and others, for much general assistance in correcting proof sheets, verifying references, etc.

ORDO RERUM QUÆ IN HOC MISSALI
CONTINENTUR.

[illegible]

	Page	Fol.
B ... Argumentum de bissexto	21	38 a.
B ... Computus de singulis mensibus; de regularibus, concurrentibus, epactis	22	38 b.
B ... Kalendarium	23	39 a.
B ... Bedæ ephemeris... ..	35	45 a.
B ... Ephemeris. Ratio septizodii	36	45 b.
B ... Regulares lunares	37	46 a.
B ... Figura ad feriam cuiusque diei inueniendam... ..	38	46 b.
B ... De regularibus terminis paschæ	39	47 a.
B ... Bedæ ephemeris	40	47 b.
B ... Ephemeris. De signis zodiaci	41	48 a.
B ... Ætas lunæ a kalendis Ianuariis inuenienda. Dinumeratio trigenaria æqualis quadrature	42	48 b.
B ... Imago manus humanæ	43	49 a.
B ... Imago uitæ	44	49 b.
B ... Imago mortis	45	50 a.
B ... Circuli paschales	46	50 b.
B ... Argumentum descriptionis terminorum decennoualis cycli	47	51 a.
B ... De terminis lunæ	48-9	51 b.
B ... Circulus quinquagesimus secundus, et quinquagesimus tertius, secundum Dionysium	50	53 a.
B ... De octo tramitibus circuli decennoualis	51	53 b.
B ... De nominibus septem dierum ebdomadis	51	53 b.
B ... De regularibus vii dierum metricæ compositis	51	53 b.
B ... De regularibus lunæ super kalendas	51	53 b.
B ... De concordia mensium metricæ dictum	52	54 a.
B ... Versus de singulis mensibus	52	54 a.
B ... Argumentum qualiter Aduentum Domini celebrare debes	52	54 b.
B ... Argumentum ad terminum inueniendum xiiiiæ lunæ paschæ	52	54 b.
B ... De concurrentibus	52	54 b.
B ... De epactis	52	54 b.
B ... Mutatio concurrentium, et epactæ, et cyclus... ..	53	54 b.
B ... De annis	53	55 a.
B ... De ieiuniis	53	55 a.
B ... De celebratione paschæ	53	55 a.
B ... De initio lunæ quadragesimæ	54	55 b.
B ... De luna bona uel mala [ad sanguinem minuendum]... ..	54	56 a.
B ... Argumentum ad inueniendum in quota hora luna accendatur	54	56 a.
B ... Argumentum quot horas luna luceat	55	56 b.
B ... Quot sint ebdomadæ diesque a Natiuitate Domini, usque ad initium Quadragesimæ	56	57 a.
B ... De ætate lunæ, et decursu maris	57	57 b.
B ... Horologium	58	58 a.
C ... Orationes dum induitur sacerdos	59	58 b.
C ... Prefatio in XL	59	58 b.
C ... Octabas S. Andreæ Apost.	59	59 a.
C ... Epistola Adelæ ad L.	59	59 a.
C ... Prefatio communis	59	59 b.
C ... Epistola Pelagii Papæ... ..	59	59 b.
A ... CANON MISSÆ	60	60 a.
A ... IX. Kal. Ian. Vigilia Natiuitatis Christi. De hora nona... ..	62	65 a.
A ... " " " " In nocte	63	66 a.
A ... " " " " Primo mane	63	66 b.
A ... VIII. Kal. Ian. Natiuitatis Christi	64	67 b.
A ... Dominica i. post Natale Domini	65	69 a.
A ... Kal. Ian. Octauis Domini	66	69 b.
A ... Dominica ii. post Natale Domini	66	70 b.
A ... Non. Ian. Vigilia Epiphaniæ... ..	66	70 b.
A ... VIII. Id. Ian. Epiphania Domini	67	71 a.
A ... [Id. Ian.] In Octauis Theophaniæ	68	72 b.
A ... Dominica i. post Epiphaniam Domini	68	73 a.
A ... Dominica ii. post Epiphaniam Domini	68	73 b.
A ... Dominica iii. post Epiphaniam Domini	69	73 b.
A ... Dominica iv. post Epiphaniam Domini	69	74 b.

A ...	Dominica v. post Epiphaniam Domini	Page 69	Fol. 75 a.
A ...	Dominica vi. post Epiphaniam [Domini]	70	75 b.
A ...	In uigiliis festivitatum S. Mariæ	70	76 a.
A ...	IV. Non. Feb. Purificatio S. Mariæ	70	76 a.
A ...	VIII. Kal. Apr. Annunciatio S. Mariæ	71	77 a.
A ...	Dominica in Septuagesima	72	78 a.
A ...	Dominica in Sexagesima	72	78 b.
A ...	Dominica in Quinquagesima	73	79 a.
A ...	Feria iv. Caput ieiunii. Ordo agentibus publicam poenitentiam	73	79 b.
A ...	Feria iv. [Missa.]	74	81 a.
A ...	Feria v.	74	81 b.
A ...	Feria vi.	74	82 a.
A ...	Sabbato	75	82 b.
A ...	Dominica. Initium Quadragesimæ	75	82 b.
A ...	Feria ii.	76	83 b.
A ...	Feria iii.	76	84 b.
A ...	Feria iv.	77	85 a.
A ...	Feria v.	77	85 b.
A ...	Feria vi.	77	86 a.
A ...	Sabbato in xii. Lectionibus	78	86 b.
A ...	Dominica uacat.	79	87 a.
A ...	Feria ii.	79	87 b.
A ...	Feria iii.	80	88 a.
A ...	Feria iv.	80	88 b.
A ...	Feria v.	80	89 a.
A ...	Feria vi.	81	89 b.
A ...	Sabbato	81	90 a.
A ...	Dominica iii.	81	90 b.
A ...	Feria ii.	82	91 a.
A ...	Feria iii.	82	91 b.
A ...	Feria iv.	83	92 a.
A ...	Feria v.	83	92 b.
A ...	Feria vi.	84	93 a.
A ...	Sabbato	84	93 b.
A ...	Dominica iv.	84	94 a.
A ...	Feria ii.	85	95 a.
A ...	Feria iii.	85	95 b.
A ...	Feria iv.	86	96 a.
A ...	Feria v.	86	96 b.
A ...	Feria vi.	87	97 a.
A ...	Sabbato	87	97 b.
A ...	Dominica v. De Passione Domini	87	98 a.
A ...	Feria ii.	88	99 a.
A ...	Feria iii.	88	99 b.
A ...	Feria iv.	89	100 a.
A ...	Feria v.	89	100 a.
A ...	Feria vi.	89	100 b.
A ...	Sabbato	90	101 a.
A ...	Dominica in Palmis. Benedictio palmarum siue florum	90	101 b.
A ...	Feria ii.	91	103 a.
A ...	Feria iii.	91	103 b.
A ...	Feria iv.	92	104 a.
A ...	Feria v. Cœna Domini [reconciliatio poenitentium]	92	104 b.
A ...	„ Benedictio	93	105 b.
A ...	„ Statio ad missam	93	106 a.
A ...	Feria vi. Ordo Passionis Domini	94	107 b.
A ...	Sabbato sancto. Benedictio cerei	96	110 a.
A ...	„ „ xii. Lectiones	97	112 a.
A ...	„ „ Ad Missam...	98	114 b.
A ...	Dominica sancta. [Paschæ.]	99	115 b.

A	...	Feria ii, in albis	Page	100	Fol.	116 b.
A	...	Feria iii.	101	...	117 b.
A	...	Feria iv.	101	...	118 a.
A	...	Feria v.	102	...	118 b.
A	...	Feria vi.	102	...	119 b.
A	...	Sabbato	102	...	120 a.
A	...	Dominica. Octauis Paschæ	103	...	120 b.
A	...	Alie Orationes Paschales	103	...	121 b.
A	...	Missa in Pascha annotina	105	...	123 b.
A	...	Dominica i. post octauas Paschæ	105	...	124 a.
A	...	Dominica ii.	”	”	”	105	...	124 b.
A	...	Dominica iii.	”	”	”	106	...	124 b.
A	...	Dominica iv.	”	”	”	106	...	125 b.
A	...	Letania maior	107	...	126 a.
A	...	Feria iii.	107	...	127 a.
A	...	Feria iv. Vigilia Ascensionis Domini	108	...	127 b.
A	...	Ascensa Domini	109	...	128 a.
A	...	Dominica post Ascensam Domini	109	...	129 a.
A	...	Sabbato Pentecostes. vi. Lectiones	110	...	129 b.
A	...	”	”	Ad Missam	110	...	130 b.
A	...	Dominica Pentecosten	111	...	131 b.
A	...	Feria ii.	112	...	132 b.
A	...	Feria iii.	112	...	132 b.
A	...	Feria iiiii.	113	...	133 b.
A	...	Feria v.	113	...	133 b.
A	...	Feria vi.	113	...	134 a.
A	...	Sabbato in xii. Lectionibus	114	...	134 b.
A	...	Dominica octauis Pentecostes	114	...	134 b.
A	...	Dominica ii. post Pentecosten	115	...	136 a.
A	...	Dominica iii. post Pentecosten	115	...	136 b.
A	...	Dominica iiiii. post Pentecosten	116	...	137 a.
A	...	Dominica v. post Pentecosten	116	...	137 b.
A	...	Dominica vi. post Pentecosten	116	...	138 a.
A	...	Dominica vii. post Pentecosten	117	...	138 b.
A	...	Dominica viiii. post Pentecosten	117	...	139 a.
A	...	Dominica viiiii. post Pentecosten	118	...	139 b.
A	...	Dominica x. post Pentecosten	118	...	140 a.
A	...	Dominica xi. post Pentecosten	119	...	140 b.
A	...	Dominica xii. post Pentecosten	119	...	141 a.
A	...	Dominica xiii. post Pentecosten	119	...	141 b.
A	...	Dominica xiiii. post Pentecosten	120	...	142 a.
A	...	Dominica xv. post Pentecosten	120	...	142 b.
A	...	Dominica xvi. post Pentecosten	121	...	143 a.
A	...	Dominica xvii. post Pentecosten	121	...	143 b.
A	...	Dominica xviii. [post Pentecosten]...	121	...	144 a.
A	...	Mensis septimi. Feria iiiii.	122	...	144 b.
A	...	Feria vi.	122	...	145 a.
A	...	Sabbato in xii. Lectionibus	123	...	145 a.
A	...	Dominica xviii. post Pentecosten	123	...	146 a.
A	...	Dominica xx. post Pentecosten	124	...	146 b.
A	...	Dominica xxi. post Pentecosten	124	...	147 a.
A	...	Dominica xxii. post Pentecosten	124	...	147 a.
A	...	Dominica xxiii. post Pentecosten	125	...	147 b.
A	...	Dominica xxiiii. post Pentecosten	125	...	148 a.
A	...	Dominica xxv. post Pentecosten	126	...	148 b.
A	...	Dominica xxvi. post Pentecosten	126	...	149 a.
A	...	Dominica xxvii. post Pentecosten	126	...	149 a.
A	...	Ebdomada iiiii. ante Natale Domini	126	...	149 b.
A	...	Ebdomada iii. ante Natale Domini...	127	...	150 a.
A	...	Ebdomada ii. ante Natale Domini...	127	...	150 b.

A ...	Mensis decimi, Feria iiiii.	Page 128	Fol. 151 a.
A ...	Feria vi.	128	151 b.
A ...	Sabbato in xii. lectionibus	128	152 a.
A ...	Dominica uacat	129	153 a.
A ...	Aliæ orationes de Aduentu Domini	130	154 a.
C ...	Consecratio thimiamatis	130	154 b.
C ...	Benedictio ampullæ siue ampullarum	131	156 b.
C ...	Benedictio anuli	131	157 a.
C ...	Benedictio baculi	131	157 a.
C ...	Benedictio thuribuli... ..	131	157 a.
C ...	Benedictio ad generalem cultum ecclesiæ	131	157 b.

[PROPRIUM DE SANCTIS.]

A ...	VII. Kal. Ian. S. Stephani,	131	158 a.
A ...	VI. Kal. Ian. S. Iohannis, Apost. et Euang.	132	159 a.
A ...	V. Kal. Ian. SS. Innocentium	133	160 a.
A ...	II. Kal. Ian. S. Siluestri, Papæ	134	161 b.
A ...	XVIII. Kal. Feb. S. Felicis in Pincis	134	161 a.
A ...	XVI[1]. Kal. Feb. S. Marcelli, Papæ	134	161 b.
A ...	XV. Kal. Feb. S. Priscæ, Mart... ..	134	162 a.
A ...	XIII. Kal. Feb. SS. Maricæ et Marthæ	135	162 a.
A ...	XIII. Kal. Feb. S. Fabiani, Mart.	135	162 b.
A ...	„ „ S. Sebastiani	135	162 b.
A ...	XII. Kal. Feb. S. Agnæ, Mart.	135	163 a.
A ...	XI. Kal. Feb. S. Vincentii, Mart.	136	163 b.
A ...	X. Kal. Feb. SS. Emerentiani et Macharii, Mart.	136	164 a.
A ...	VIII. Kal. Feb. Conuersio S. Pauli, Apost.	136	164 b.
A ...	V. Kal. Feb. S. Agnæ, secundo	137	165 a.
A ...	Non. Feb. S. Agathæ, Mart.	137	165 a.
A ...	XVI. Kal. Mar. S. Valentini, Mart.	137	165 b.
A ...	XIII. Kal. Mar. S. Iulianæ, Mart.	138	166 a.
A ...	VIII. Kal. Mar. Cathedra S. Petri, Apost.	138	166 a.
A ...	VI. Kal. Mar. S. Matthiæ, Apost.	138	167 a.
A ...	IV. Id. Mar. S. Gregorii, Papæ	139	167 a.
A ...	XII. Kal. Apr. Depositio S. Benedicti, Abbatis... ..	139	167 b.
A ...	XVIII. Kal. Mai. SS. Tyburtii, Valeriani, et Maximi	140	168 a.
A ...	VIII. Kal. Mai. S. Georgii, Mart.	140	168 b.
A ...	III. Kal. Mai. S. Vitalis, Mart.	140	169 a.
A ...	Kal. Mai. SS. Philippi et Iacobi, Apost.	140	169 a.
A ...	V. Non. Mai. SS. Alexandri, Euentii, Theodoli, [Mart.]	141	169 b.
A ...	Eodem die. Inuentio Sanctæ Crucis	141	170 a.
A ...	II. Non. Mai. S. Iohannis, Apost. et Euang.	142	170 b.
A ...	VI. Id. Mai. SS. Gordiani et Epimachi, [Mart.]	142	171 a.
A ...	III. Id. Mai. SS. Nerei, et Achillei, et Pancratii, Mart.	143	171 a.
A ...	XV. Kal. Iun. S. Marci, Euang.	143	171 b.
A ...	[III. Id. Mai]. In Dedicatione S. Mariæ ad Martyres	143	172 a.
A ...	VIII. Kal. Iun. S. Urbani, Papæ... ..	143	172 a.
A ...	Kal. Iun. S. Nicomedis, Mart.	143	172 b.
A ...	III. Non. Iun. SS. Marcellini et Petri, Mart.	144	172 b.
A ...	V. Id. Iun. SS. Primi et Feliciani, Mart.	144	173 a.
A ...	II. Id. Iun. SS. Basilidis, Cyrini, Naboris, et Nazarii, Mart.	144	173 b.
A ...	XVII. Kal. Iul. S. Viti pueri, Mart.	144	173 b.
A ...	XIII. Kal. Iul. SS. Marci et Marcelliani, Mart.	145	174 a.
A ...	XIII. Kal. Iul. SS. Gerasii et Protasii, Mart.	145	174 a.
A ...	VIII. Kal. Iul. Vigilia S. Iohannis Baptistæ	145	174 b.
A ...	VIII. Kal. Iul. Natiuitas S. Iohannis Baptistæ	146	175 a.
A ...	VI. Kal. Iul. SS. Iohannis et Pauli, Mart.	147	176 b.
A ...	III. Kal. Iul. S. Leonis, Papæ	147	177 a.
A ...	Eodem die. Vigilia SS. Petri et Pauli, Apost.	147	177 a.
A ...	III. Kal. Iul. S. Petri, Apost.	148	177 b.

		Page 148	Fol. 178 b.
A ...	II. Kal. Iul. S. Pauli, Apost.	149	179 a.
A ...	VI. Non. Iul. SS. Processi et Martiniani, Mart.	149	179 a.
A ...	[Prid. Non. Iul.] Octauis Apostolorum	149	179 b.
A ...	VI. Id. Iul. SS. VII. Fratrum	149	180 a.
A ...	V. Id. Iul. Translatio S. Benedicti, Abbatis	150	180 a.
A ...	VIII. Kal. Aug. S. Iacobi, Apost.	150	180 b.
A ...	III. Kal. Aug. SS. Simplicii, Faustini, Beatricis, Felicis, Mart.	150	181 a.
A ...	III. Kal. Aug. SS. Abdon et Sennes, Mart.	151	181 a.
A ...	Kal. Aug. S. Petri ad Vincula	151	181 b.
A ...	Eodem die. Passio SS. Machabeorum	151	182 a.
A ...	III. Non. Aug. S. Stephani, Pont.	151	182 a.
A ...	VIII. Id. Aug. S. Syxti, Episc.	152	182 b.
A ...	„ Benedictio uiræ	152	182 b.
A ...	Eodem die. SS. Felicissimi et Agapiti, Mart.	152	183 a.
A ...	VII. Id. Aug. S. Donati, Episc. et Conf.	152	183 a.
A ...	VI. Id. Aug. S. Cyriaci, Mart.	153	183 b.
A ...	V. Id. Aug. Vigilia S. Laurentii, Mart.	153	184 a.
A ...	III. Id. Aug. Passio S. Laurentii, Mart.	154	184 b.
A ...	III. Id. Aug. S. Tyburtii, Mart.	154	185 a.
A ...	Id. Aug. S. Ypoliti, Mart.	154	185 b.
A ...	XVIII. Kal. Sep. S. Eusebii, Conf.	154	185 b.
A ...	Eodem die. Vigilia Assumptionis S. Mariæ	155	186 a.
A ...	XVIII. Kal. Sep. Assumptio S. Mariæ	155	187 a.
A ...	XVI. Kal. Sep. Octauis S. Laurentii	156	187 a.
A ...	XV. Kal. Sep. S. Agapiti, Mart.	156	187 b.
A ...	XI. Kal. Sep. S. Timothei, Mart.	156	187 b.
A ...	VIII. Kal. Sep. S. Bartholomæi, Apost.	157	188 a.
A ...	V. Kal. Sep. S. Hermetis, Apost.	157	188 b.
A ...	III. Kal. Sep. Decollatio S. Iohannis Baptistæ	157	189 a.
A ...	Eodem die. S. Sabinae, Mart.	158	189 b.
A ...	III. Kal. Sep. SS. Felicis et Adaucti, Mart.	158	189 b.
A ...	VI. Id. Sep. Natiuitas S. Mariæ	159	190 a.
A ...	V. Id. Sep. S. Gorgonii, Mart.	159	190 a.
A ...	III. Id. Sep. SS. Proti et Iacincti, Mart.	159	190 b.
A ...	XVIII. Kal. Oct. Exaltatio Sanctæ Crucis	160	190 b.
A ...	Eodem die. SS. Cornelii et Cypriani, Mart.	160	192 a.
A ...	XVII. Kal. Oct. S. Nicomedis, Mart.	160	192 a.
A ...	XVI. Kal. Oct. S. Eufemiæ, Mart.	160	192 a.
A ...	Eodem die. SS. Lucie et Geminiani, Mart.	160	192 b.
A ...	XII. Kal. Oct. Vigilia S. Mathei, Apost.	161	192 b.
A ...	XI. Kal. Oct. S. Mathei, Apost. et Euang.	161	193 a.
A ...	X. Kal. Oct. SS. Mauricii, Exuperii, Candidi, Victoris, Innocentii, Mart.	161	193 b.
A ...	V. Kal. Oct. SS. Cosmæ et Damiani, Mart.	162	194 a.
A ...	III. Kal. Oct. Dedicatio Basilicæ S. Michahelis Archangeli	162	194 b.
A ...	II. Kal. Oct. S. Hieromini, Presb. et Conf.	163	195 a.
A ...	Non. Oct. S. Marci, Papæ	163	195 a.
A ...	VII. Id. Oct. SS. Dyonisii, Rustici, et Eleutherii, Mart.	163	195 b.
A ...	II. Id. Oct. S. Calyxti, Papæ et Mart.	163	196 a.
A ...	XV. Kal. Nou. S. Lucæ, Euang.	164	196 b.
A ...	VI. Kal. Nou. Vigilia SS. Simonis et Iudæ, Apost.	164	197 a.
A ...	V. Kal. Nou. SS. Symonis et Iudæ, Apost.	165	197 b.
A ...	II. Kal. Nou. Vigilia Omnium Sanctorum	165	198 a.
A ...	Kal. Nou. Sollemnitatis Omnium Sanctorum	165	198 a.
A ...	Eodem die. S. Cæsarii, Mart.	166	198 b.
A ...	VI. Id. Nou. SS. Quattuor Coronatorum	166	199 a.
A ...	V. Id. Nou. S. Theodori, Mart.	166	199 b.
A ...	III. Id. Nou. S. Martini, Ep. et Conf.	167	200 a.
A ...	Eodem die. S. Mennæ, Mart.	167	200 a.
A ...	X. Kal. Dec. S. Cecilie, Virg.	167	201 a.
A ...	VIII. Kal. Dec. S. Clementis, Mart.	167	201 a.

A ...	Eodem die. S. Felicitatis, Mart. ...	Page 167	Fol. 201 a.
A ...	VIII. Kal. Dec. S. Chrissogoni, Mart. ...	168	201 b.
A ...	III. Kal. Dec. S. Saturnini, Mart. ...	168	201 b.
A ...	Eodem die. Vigilia S. Andreae, Apost. ...	168	202 a.
A ...	II. Kal. Dec. S. Andreae, Apost. ...	169	202 b.
A ...	Id. Dec. S. Luciae, Virg. ...	169	203 a.
A ...	XII. Kal. Ian. S. Thomæ, Apost. ...	169	203 b.

[COMMUNE SANCTORUM.]

A ...	Vigilia siue natali unius Apostoli ...	170	204 a.
A ...	Natali plurimorum Apostolorum ...	170	204 b.
A ...	Vigiliis Sanctorum Martirum ...	171	205 a.
A ...	Natali unius Martyris ...	171	205 b.
A ...	Natali plurimorum Martyrum ...	172	206 a.
A ...	Vigiliis Sanctorum Confessorum ...	172	206 b.
A ...	Natali unius Confessoris ...	172	207 a.
A ...	Natali plurimorum Confessorum ...	173	208 a.
A ...	Natali Virginum et Martyrum ...	173	208 b.
A ...	Natali plurimorum Sanctorum communiter ...	174	209 b.
C ...	[Missa in tribulatione] ...	175	210 b.
C ...	[Apologie Sacerdotis] ...	175	211 a.

[MISSÆ VOTIVÆ.]

A ...	Missa de Sancta Trinitate ...	176	212 a.
A ...	Missa de Sancta Sapientia ...	176	212 b.
A ...	Missa de Sancta Caritate ...	176	213 a.
A ...	Missa de cordis emundatione per Spiritum Sanctum postulanda ...	177	213 b.
A ...	Missa ad angelorum suffragia postulanda ...	177	214 a.
A ...	Missa in honore Sanctæ Crucis ...	178	214 b.
A ...	Missa in honorem Sanctæ Mariæ ...	178	215 a.
A ...	Missa in ecclesia quorum reliquiæ ibidem continentur ...	178	215 b.
A ...	Missa cotidiana in honore Omnium Sanctorum ...	179	216 a.
A ...	Missa ad suffragia Sanctorum postulanda ...	179	216 a.
A ...	Missa pro regibus ...	179	216 b.
A ...	Missa cotidiana pro rege ...	179	217 a.
A ...	Missa pro rege dicenda tempore synodi ...	180	217 b.
A ...	Missa specialis sacerdotis ...	180	218 b.
A ...	Item alia ...	181	219 b.
A ...	Item alia ...	181	220 b.
A ...	Missa contra temptationem carnis ...	182	221 b.
A ...	Missa pro abbate et congregatione ...	182	222 a.
A ...	Missa pro iter agentibus ...	182	222 a.
A ...	Missa pro nauigantibus fidelibus ...	183	222 b.
A ...	Missa pro pace ...	183	223 a.
A ...	Missa pro peccatis ...	183	223 a.
A ...	Missa de quacumque tribulatione ...	183	223 b.
A ...	Item alia ...	184	223 b.
A ...	Missa contra obloquentes ...	184	224 b.
A ...	Missa in contentione ...	184	224 b.
A ...	Missa contra iudices male agentes ...	184	225 a.
A ...	Missa tempore belli ...	185	225 a.
A ...	Item alia ...	185	225 b.
A ...	Item alia ...	185	226 a.
A ...	Missa contra paganos ...	185	226 a.
A ...	Missa pro petitione lacrimarum ...	186	227 a.
A ...	Missa monachorum propria ...	186	227 b.
A ...	Missa in tempore, quod absit, mortalitatis ...	186	228 a.
A ...	Missa pro peste animalium ...	187	228 b.

A ...	Missæ in sterilitate terræ	Page 187	Fol. 229 a.
A ...	Missæ ad pluuiam postulandam	187	229 a.
A ...	Missæ ad poscendam serenitatem	188	229 b.
A ...	Missæ ad repellendam tempestatem	188	230 a.
A ...	Missæ pro temptationibus	188	230 a.
A ...	Missæ pro amico fideli	189	231 a.
A ...	Item pro amico	189	231 b.
A ...	Item pro amico	190	232 b.
A ...	Item pro amico uiuo	190	233 a.
A ...	Missæ pro eo qui sua peccata confitetur	190	233 a.
A ...	Missæ pro familiaribus	191	233 b.
A ...	Missæ pro omnibus fidelibus uiuis	191	234 a.
A ...	Missæ pro salute uiuorum uel requie defunctorum	191	235 a.
A ...	Item alia missæ generalis	192	236 a.
A ...	Item alia [missæ] generalis	192	237 a.
A ...	Missæ uiuorum et defunctorum	193	237 b.
A ...	Missæ pro infirmis	193	238 a.
A ...	Missæ pro reddita sanitate	193	238 b.
A ...	Reconciliatio penitentis ad mortem	194	238 b.
A ...	Missæ pro infirmo qui proximus est morti	194	239 a.
A ...	Missæ super episcopum defunctum	194	240 a.
A ...	Missæ pro defuncto sacerdote	195	240 b.
A ...	Missæ pro defuncto in ipso die	195	241 a.
A ...	Missæ unius defuncti laici	196	241 b.
A ...	Missæ pro defuncta femina	196	242 a.
A ...	Missæ pro defuncto nuper baptizato	196	242 b.
A ...	Missæ pro desiderantibus pœnitentiam et minime consequentibus	196	242 b.
A ...	Missæ in anniuersario unius defuncti	197	243 a.
A ...	Missæ plurimorum defunctorum	197	243 b.
A ...	Item alia	197	244 a.
A ...	Missæ in die depositionis defuncti uel iiii. uel vii. uel xxx. uel anniuersaria	197	244 b.
A ...	Missæ in cymeteriis	198	245 a.
C ...	Benedictio in tempore hostilitatis	198	245 b.
<hr/>			
A ...	Ordo in agenda mortuorum	198	246 a.
A ...	Orationes super defunctum	199	246 a.
A ...	Orationes quando inceperint corpus lauare, et in ecclesia, et dum corpus deportatur ad locum sepulture... ..	200	247 b.
A ...	Orationes post sepultum corpus	201	250 b.
A ...	Commendatio anime	203	252 b.
C ...	Orationes in commemorationibus Sanctorum	203	253 b.
C ...	Benedictio ignis, in Purificatione S. Mariæ	203	254 a.
C ...	Orationes super cereos, „ „	203	254 a.
C ...	Benedictiones super cineres... ..	204	256 a.
C ...	Benedictiones in die Palmarum	205	256 b.
C ...	Litania	205	257 a.
C ...	III. Kal. Aug. Prefatio SS. Abdon et Sennen.	205	258 a.
C ...	XIII. Kal. Ap. Missæ S. Cuthberti, Pontificis	205	258 b.
C ...	Prefatio in Inuentione Sanctæ Crucis	206	259 b.
C ...	[VII. Id. Oct.] Missæ SS. Dionisii, Rustici, et Eleutherii	206	260 a.
C ...	Prefatio pro defunctis	207	261 a.
A ...	Oratio pro familiaris	207	262 a.
A ...	Oratio pro omni populo catholico... ..	207	262 a.
A ...	Oratio generalis pro omni populo	207	262 b.
A ...	Oratio in agenda mortuorum	207	263 b.
C ...	Missæ in laude Sanctorum Omnium	208	264 a.
C ...	III. Non. Aug. Inuentio corporis S. Stephani	208	264 b.
C ...	Missæ pro peccatoribus	208	265 a.
A ...	Litania	209	266 a.

C ...	Benedictio	Page	211	Fol.	267 b.
C ...	Missa in Festis S. Mariæ	211	267 b.		
A ...	Ordinatio Ostiarii	211	268 a.		
A ...	Ordinatio Lectoris	212	268 b.		
A ...	Ordinatio Exorcistæ	212	268 b.		
A ...	Ordinatio Acoliti	212	269 a.		
A ...	Ordinatio Subdiaconi	213	270 a.		
A ...	Ordinatio Diaconi	213	271 a.		
A ...	Missa in ordinatione Presbyteri siue Diaconi	214	272 b.		
A, C ...	Ordinatio Presbyterum	214	273 a.		
C ...	Orationes in Electione Episcopi	215	276 b.		
C ...	Missa " "	216	277 a.		
A ...	Orationes in Ordinatione Episcopi	217	278 a.		
A ...	In dedicatione basilicæ nouæ. Orationes et preces	218	281 b.		
A ...	" " " Missa	219	282 a.		
A ...	Consecratio Altaris	220	284 a.		
A ...	Consecratio Tabulæ	220	284 b.		
A ...	Consecratio Patenæ	220	285 a.		
A ...	Consecratio Calicis	221	285 a.		
A ...	Consecratio super Patenam et Calicem	221	285 a.		
A ...	Consecratio Corporalis	221	285 b.		
A ...	Consecratio Altaris, et Calicis, et Patenæ, et Corporalis... ..	221	286 a.		
A ...	Ad manus impositionem	222	286 b.		
A ...	Consecratio Chrismalis	222	287 a.		
A ...	Consecratio Chrismatis in Cena Domini	222	287 b.		
A ...	Exorcismus Olei	223	288 b.		
A ...	Consecratio Ignis et Cere	223	289 b.		
A ...	Benedictio Fontis, Lactis, et Mellis	224	291 a.		
A ...	Benedictio Panis	224	291 a.		
A ...	Benedictio Vuæ uel Fabæ	224	291 b.		
A ...	Benedictio Pomorum	224	291 b.		
A ...	Benedictio Pomorum et Nucleum	224	292 a.		
A ...	Benedictio ad Fruges nouas	224	292 a.		
A ...	Benedictio Vini	224	292 b.		
A ...	Benedictio Crucis	225	292 b.		
A ...	Benedictio super Vasa in loco antiquo reperta	225	293 a.		
A ...	Benedictio Putei	225	293 a.		
A ...	Benedictio super Fontem ubi aliqua negligentia contigerit	225	293 b.		
A ...	Benedictio Domus	225	294 a.		
A ...	Oratio contra Fulgura	226	294 b.		
A ...	Oratio post Mandatum	226	294 b.		
A ...	Oratio ad Agapem pauperum	226	294 b.		
A ...	Oratio ad Capillaturam	226	295 a.		
A ...	Oratio ad Barbas tontendas	226	295 a.		
A ...	Oratio ad Clericum faciendum	226	295 a.		
A ...	Oratio ad Diaconissam faciendam	226	295 b.		
A ...	Benedictio Vestium Viduæ uel Virginis	226	296 a.		
A ...	Benedictio Virginis, ab episcopo dicenda	227	296 a.		
A ...	Item ad uelandam Viduam	227	297 b.		
A ...	Oratio ad Abbatem uel Abbatissam faciendam	227	298 a.		
A ...	Oratio pro Coniugandis	228	298 b.		
A ...	Missa ad Sponsas benedicendas	228	298 b.		
A ...	Oratio in Sterilitate Mulierum	229	300 a.		
A ...	Reconciliatio Hæreticorum	229	300 a.		
A ...	Oratio super eos qui morticinum comederint	229	300 b.		
A ...	Reconciliatio altaris ubi homicidium perpetratum fuerit	229	300 b.		
A ...	Oratio pro Regnantibus	230	302 a.		
A ...	Oratio super Militantes	230	302 a.		
A ...	Benedictiones super Regem nouiter electum	230	302 b.		
A ...	Item super Regem	231	305 a.		

	Page	Fol.
A ... Orationes super Archiepiscopo antequam pallium accipiat	232	306 a.
A ... Item postquam pallium acceptum fuerit	232	306 b.
A ... Oratio super Infirmum poenitentem	232	307 b.
A ... Orationes super eos qui a daemonio uexantur	232	308 a.
A ... Impositio manuum super Energuminum Catechuminum	233	309 a.
A ... Item alia pro paruulo Energumino	233	309 a.
A ... Item super Energumino baptizato	233	309 b.
A ... Ad Catechuminum faciendum	235	312 b.
A ... Benedictio Salis dandi Catechumino	235	313 a.
A ... Oratio post datum Salis	235	313 b.
A ... Benedictio Fontis	236	314 a.
A ... Ordo Baptismi	237	316 a.
A ... Ordo ad uisitandum et unguendum et communicandum Infirmum	238	319 a.
A ... Orationes pro peccatis	241	324 a.
A ... Orationes cotidianæ	243	326 a.
A ... Orationes matutinales	245	329 a.
A ... Orationes matutinales seu uespertinales	245	329 a.
A ... Orationes uespertinales	246	331 a.
A ... Orationes cotidianis diebus ad Missam [= Missæ cotidianæ]	247	331 b.
A ... Benedictiones in cotidianis diebus	248	332 b.
A ... Benedictio super Regem dicenda tempore Synodi	249	334 b.
A ... Exorcismus Salis	249	334 b.
A ... Benedictio Salis	249	335 a.
A ... Exorcismus Aquæ	250	335 a.
A ... Benedictio Aquæ	250	335 a.
A ... Benedictio Salis et Aquæ	250	335 b.
A ... Oratio quando Aqua spargitur	250	336 a.
A ... Benedictio ad omnia quæcumque uolueris	250	336 a.
C ... Orationes	250	336 a.
C ... Missa de omni celesti uirtute	251	337 a.
C ... Missa generalis pro Viuis et Defunctis	251	338 b.
C ... XI. Kal. Aug. S. Mariæ Magdalene	251	339 b.
C ... III. Non. Aug. Inuentio Corporis S. Stephani, Protomartyris	252	340 a.
C ... XI. Kal. Sep. Octaua S. Mariæ ad Martyres	252	341 a.
C ... XII. Kal. Aug. S. Margarete, Virg. et Mart.	253	341 a.
C ... X. Kal. Iul. S. Albani, Sociorumque eius	253	342 b.
C ... III. Non. Iul. Translatio S. Martini, Episc.	253	343 a.
C ... Dominica xxiii. post Octabas Pentecosten	254	344 b.
C ... Præfationes variæ	254	345 a.
C ... Sabbato ante Palmas	255	346 a.
C ... Dominica vi. in xl. in Ramis Palmarum	255	346 a.
C ... In Cœna Domini	256	349 a.
C ... Feria vi. Parasceues	261	361 b.
C ... Præfationes variæ	262	364 a.
C ... III. Id. Mai. Dedicatio ecclesiæ S. Mariæ ad Martyres	263	365 b.
C ... In Anniversario Ecclesiæ	264	368 a.
C ... III. Id. Mai. Dedicatio Ecclesiæ	264	368 b.
C ... Præfationes variæ	264	368 b.
C ... In natale unius Euangelistæ	265	369 b.
C ... In Vigilia unius Martyris	265	369 b.
C ... In natale plurimarum Virginum	266	370 a.
C ... Præfationes variæ	266	370 b.
C ... Missa propria Pontificis in Ordinatione ipsius	266	371 a.
C ... VIII. Kal. Oct. Conceptio S. Iohannis Baptiste	267	372 b.
C ... Missa pro Rege uel Regina	267	373 a.
C ... In Ordinatione S. Gregorii	267	373 b.
C ... VI. Id. Dec. [Conceptio S. Mariæ, Virginis]	268	374 a.
C ... Missa pro amico ab aduersariis afflicto	268	374 b.
C ... Octauas S. Martini	268	375 a.
C ... Octauas S. Andreæ	268	375 a.

C	...	Natale S. Fidis	Page 268	Fol. 375 b.
C	...	S. Petri ad Vincula	269	... 376 a.
C	...	Natale S. Augustini	269	... 376 b.
C	...	XV. Kal. Ian. S. Lazari, Episc. et Mart.	269	... 377 a.
C	...	Manumissiones	269	... 377 b.

APPENDIX.

The Red Book of Derby	271
Missal of Robert of Jumièges	275
C. C. C. C. MS. 270	294
Sidney Sussex Coll. MS. Δ. 5. 15	302
Cott. MS. Vitell. A. xviii.	303
Digby MS. 39	307
Missale Vetus Anglicanum	308

INDICES.

1	Index of Collects	313
2	Index of Prefaces	327
3	Index of Benedictions and Exorcisms	331
4	Index of Passages of Scripture	333
5	Index of Subject Matters	333
6	Index of Proper Names	336

INTRODUCTION.

CONTENTS.

- § 1. INTRODUCTORY. § 2. Life of Leofric. § 3. Policy of Leofric. § 4. The Leofric Missal. § 5. Accents. § 6. Punctuation. § 7. Forms of Letters. § 8. Abbreviations and Contractions. § 9. Music. § 10. Orthography. § 11. Carelessness of the Scribe.
- § 12. LEOFRIC A, Account of. § 13. List of Gregorian Sacramentaries. § 14. Handwriting of A. § 15. Gatherings, Ruling of A. § 16. Ornamentation of A. § 17. Classes of Festivals in A. § 18. Additions to A. § 19. Rubrics and Titles in A. § 20. Comparison of A with other copies of Gregorian Sacramentary, and with later Missals. § 21. Date of A. § 22. Locality of A. Proofs of its having been written in North-Eastern France.
- § 23. LEOFRIC B, Account of. § 24. Ornamentation of B. § 25. Classification of Festivals, etc., in B. § 26. Other Entries in B. § 27. Centenary and Geographical Tables of Names of Saints in B. § 28. Additions to B. § 29. List of Obits in B. § 30. Omissions in B. § 31. Unusual Entries in B. § 32. Date of B. § 33. Locality of B. Proofs of its connection with the Monastery of Glastonbury, and with the dioceses, firstly of Wells, and then of Crediton.
- § 34. LEOFRIC C, Account of. § 35. Ornamentation of C. § 36. Contents of C. § 37. Date of C. § 38. Locality of C. § 39. Liturgical Offices in C. § 40. Miscellaneous Entries in C. § 41. Manumissions in C. § 42. Historical Statements in C. § 43. List of Relics at Exeter in C. § 44. Letter of Adela in C. § 45. Letter of Pelagius in C.
- § 46. PASCHA ANNOTINUM. § 47. Public Penance. § 48. Communion in both kinds. § 49. Intinction. § 50. Benedictions. § 51. Proper Prefaces.

§ 1. THE MS. volume, now presented for the first time *in extenso*, has long been known to liturgical writers, and has been frequently quoted by them under the title of 'The Leofric Missal.' It is so called from its having been the property of Leofric¹ first bishop of Exeter, and by him presented to Exeter Cathedral. Its liturgical interest lies in the fact that it is one of the only three surviving Missals known to have been used in the English Church during the Anglo-Saxon period, its companion volumes being the Missal of Robert of Jumièges, Archbishop of Canterbury, written in the first half of the eleventh century, and now in the Public Library at Rouen, [MS. Y. 6], and the 'Rede Boke of Darbye,' written in the second half of the eleventh century, now in the Library of Corpus Christi College, Cambridge². [Nasmith's Catalogue, No. 422.]

§ 2. Considerable uncertainty hangs over certain points connected with the life of Leofric. The exact place and date of his birth are unknown. Inett calls him a Burgundian³. Dr. Oliver is a little more circumstantial, and describes him as 'descended from an illustrious family in Burgundy⁴;' but as neither of these writers give any authority for their statements, and as evidence can be produced which is inconsistent with them, the Burgundian theory may be dismissed without further notice. Florence of Worcester calls him 'Britonicus⁵,' a word which has been interpreted to mean 'a Breton,' or native of Brittany, by Mr. Pedler⁶, and Professor Stubbs⁷, and

¹ Leofricus, fol. 1 a; Leouuricus, Bod. MS. 718, fol. 180. b.

² Schultingius gives an account of another English Missal existing in his time (1599) in the Library of St. Pantaleon at Cologne. Biblioth. Eccles. col. 1599, tom. iv. part iii. p. 145. Some of his extracts have been reprinted on p. 308, q. v.

³ Inett, J., *Origines Anglicanæ*, ed. 1855, i. 468.

⁴ Oliver, G., *History of Exeter*, ed. 1821, p. 15. Probably following the earlier authority of Godwin. *Cat. of Bps.* edit. 1616, p. 455.

⁵ In an. 1046.

⁶ Anglo-Saxon Episcopate of Cornwall, p. 47.

⁷ Foundation of Waltham Abbey (or De Inventione Crucis), p. ix.

'an inhabitant of the Cornish portion of the diocese of Crediton,' by Mr. Freeman¹. The latter interpretation seems to be the more probable; yet a person bearing the common Saxon name of Leofric² cannot have been a Celt pure and simple, and 'Britonicus' can only imply that he was born in what was actually or traditionally Celtic ground, or that at least on one side of his family Celtic blood was flowing in his veins. But whatever may have been his birthplace, we know that his youth was spent, and his education received in Lotharingia. By residence he was therefore a foreigner³, and as such he must have come in contact with Edward the Confessor during his enforced absence from England, 1016-42, at the court of his cousin Robert the Devil, Duke of Normandy, who died in 1035, or of his infant cousin William, hereafter to be known as the Conqueror.

When Edward returned to England to assume the Crown in 1042, Leofric probably accompanied him in the capacity in which he is first introduced to us in history as 'priest' or 'private chaplain' to the king⁴. But further honours were soon showered upon him. The estate of Holcombe in Dawlish was conferred upon him⁵. He was made Chancellor to the king⁶. In 1046 the Bishopric of Crediton, which, since the death of Burhwold or Brithwold Bishop of St. Germain's, had comprised the two Sees of Devonshire and Cornwall, and which had become vacant through the death of Living⁷, was offered to and accepted by him. Leofric sat as Bishop of Crediton for four years, but in 1050 he procured the direction of the King, and the sanction of Pope Leo IX, to transfer the headquarters of the See from Crediton to Exeter. The reason given for the change, both in the letter written by Leofric, and borne by his priest Lantbert, to the Pope⁸, and also in the royal charter authorizing the transfer of the See⁹, was the need of greater safety from the attacks of pirates. The enthronization of Leofric in his new cathedral took place with great pomp. The leading nobility and clergy of the realm were present, and formed a brilliant throng through which the Bishop advanced, his right arm being supported by the King and his left arm by Queen Edith¹⁰.

After an Episcopate at Exeter of twenty-two years, Leofric died on Feb. 10, 1072, and was buried in the crypt of the cathedral. The exact site of his grave is no longer known, and no memorial stone marks it, although as late as 1419 there is this entry upon the fabric rolls of the cathedral, 'Pro scriptura lapidis Domini Leofrici, primi ecclesiæ Exon. Episcopi¹¹'. In 1568 a memorial to him was erected under the south tower consisting of an old altar slab of Purbeck marble, with a canopy over it of the same material, with this inscription, 'Leofricus the first

¹ Norman Conquest, ii. 83.

² E.g. Leofric, Earl of Mercia or Coventry, ob. 1057. His grandfather and that person's great-grandfather bore the same name. A duke Leofric and an abbot Leofric witness a charter of Ethelred in 994 (Kemble, *Cod. Diplom.*, no. 686). Many more instances of the name occur in W. de G. Birch's *Index List of Saxon Abbots*, p. 82. Three persons named Leofric are among the witnesses to manumissions on fol. 8 and on fol. 377 of this Missal.

³ 'Apud Lotharingos altus et doctus.' William of Malmesbury, *Gesta Pontif.*, Rolls Series, lib. ii. § 94, p. 201.

⁴ 'Kynges preost.' Anglo-Saxon Chronicle in an. 1046. 'Capellano suo.' Leofric Missal, fol. 3a. 'Meo idoneo capellano Leofrico onomate nuncupato.' Charter of Edward in an. 1044, printed in Oliver's *Lives of Bishops of Exeter*, p. 8.

⁵ 'Quoddam rus in villa quæ ab incolis regionis illius vocitatur Doflisc, scilicet .vii. mansos.' *Ib.* Leofric was confirmed in his possession of this estate by a charter of William the Conqueror, dated 1068. *Ib.* p. 10.

⁶ 'Regis Cancellarius.' Florence of Worcester in an. 1046.

⁷ The date of the death of Burhwold, and the subsequent union of the dioceses of Cornwall and Devonshire, is uncertain. According to William of Malmesbury the union of the sees took place by the act of Canute, i.e. before 1035 (*Gesta Pontif. Ang.*, lib. ii. § 94); according to Florence of Worcester by permission of Edward the Confessor, who was crowned in 1043. Living also held the bishopric of Worcester, which was given in 1046 to Ealdred.

⁸ 'Ubi ab hostilitatis incursu liber tutius ecclesiastica officia disponere posset.' Leofric Missal, fol. 3. a.

⁹ 'Quoniam piratici Cornubiensem ac Cryditenensem ecclesias devastare poterant.' Charter printed in II. and S. Councils, i. 694. The genuineness of this charter was doubted by Hickeys, but is upheld by Mr. Haddan. *Ib.* 695, note b.

The letter of Pope Leo to King Edward is given in this Missal, fol. 3. b.

¹⁰ II. and S. Councils, i. 692. Leofric Missal, fol. 3 b.

¹¹ Quoted in Oliver's *Lives of the Bishops of Exeter*, p. 8. Archdeacon Freeman identifies this 'lapis Leofrici' with the sedilia. *Architectural History of Exeter Cathedral*, p. 40.

byshoppe of Exeter lyeth here.' Some account must be added of Leofric's character and policy. At first sight one would imagine that as a foreigner, at least in education and habits, he would incur a share of the popular odium which attached to the foreign favourites introduced by Edward into high ecclesiastical positions in England. But Edward's foreign appointments can be divided into two classes. In the first place there were cases of the appointment of Frenchmen from Normandy, who were the King's favourites, but objects of hatred to the English people. Conspicuous among this class of nominees were Robert, Abbot of Jumièges, appointed to the See of London in 1044, and translated to the Archiepiscopate of Canterbury in 1051; William, one of the king's Norman chaplains, made Bishop of London in 1051; and Ulf, another Norman chaplain, elevated to the Bishopric of Dorchester in 1049. All of these prelates fled from England for fear of their lives, before the national reaction of feeling which took place in 1052. But there was a second class of foreign appointment, in which the favoured nominees came not from Normandy but from Lotharingia, a term which corresponds geographically to the South Netherlands, or to Belgium, and part of Germany west of the Rhine, and the French and German provinces of Flanders, Picardy, Artois, Alsace, and Lorraine; ecclesiastically, to the province of Cambray, including the dioceses of St. Omer, Tournay, Arras, Cambray, Namur; the northern part of the province of Rheims, including the dioceses of Soissons, Amiens, Laon; the province of Trèves, including the dioceses of Trèves, Metz, Verdun, and Toul; the southern part of the province of Mechlin, including the dioceses of Antwerp, Bruges, Ypres, and Ghent; and the western part of the province of Cologne, including the dioceses of Cologne and Liège. This district formed a borderland between France and Germany; in which both languages were spoken, but where German preponderated over French, and the inhabitants of which were more akin than the French to the inhabitants of this country. The appointment of a Lotharingian was therefore by no means the same thing as the appointment of a Norman to any post of honour or emolument in England. Nor were such appointments confined to Edward the Confessor. We may include among the more conspicuous instances of such appointments those of—

(a) Duduc, made Bishop of Wells by Canute, in 1033, whom Florence of Worcester describes as of Lotharingian origin¹, but whom his successor, Gisa, declared to be of Saxon nationality².

(b) Hermann, a Lotharingian, chaplain to King Edward, made Bishop of Ramsbury in 1044.

(c) Leofric, a Lotharingian, chaplain of the King, made Bishop of Crediton in 1046.

Not one of these Lotharingian bishops fled from his See, like their Norman brethren in the Episcopate, in 1052³. But though these bishops were not obnoxious to the inhabitants of their English dioceses on the score of their nationality, their appointment tended to the de-insularization of the English Church, and to its assimilation to the continental Church in the loss of national privileges and in an increased subservience to the Papacy. We are glad to believe the post mortem panegyric, preserved in this Missal, which states that Leofric was most active in teaching, preaching, promoting church restoration, and in fulfilling all the other duties of the Episcopate⁴. His generosity, and his title to be enumerated among the benefactors of the diocese of Exeter, are undoubted. He recovered for St. Peter's Minster much of its alienated property, 'þ land æt Culmstoke, and þ land æt Brancescumbe, and æt Sealcumbe, and þ

¹ 'De Lotharingia oriundus, in an. 1060.'

² 'Natione Saxo.' Camden Society, vol. viii. for 1840, p. 15.

³ There were numerous later appointments of the same kind. In 1060 Gisa, a Lotharingian, and native of the bishopric of Liège, was made Bishop of Wells; and Walter of Lotharingia, chaplain to Queen Edith, was made Bishop of Hereford; Adelhard, a Lotharingian, a native of Liège, was appointed by Earl Harold as Canon and Lecturer in his newly-founded minster at

Waltham. Baldwin, appointed Abbot of Bury St. Edmund's, 1062-5, may have been a Lotharingian, though the balance of evidence seems to be in favour of his French origin. The distinction between Edward's Norman and Lotharingian appointments, first pointed out by Dr. Stubbs in the 'De Inventione Crucis,' has been set forth at length in Freeman's *Norman Conquest*, ii. 585-7.

⁴ Fol. 3 a.

land æt sancte Maria circean, and þ̅ land æt Stofordtunc, and æt Swearcan wille, and þ̅ land æt Morceshille and Sidefullan hiwisc, and þ̅ land æt Brihtrices stane, and þ̅ land æt Toppeshamme, theah the harold hit mid unlage ut nam, and þ̅ land æt Stoce, and þ̅ land æt Sydebirig, and þ̅ land æt Niwantunc, and æt Northtunc, and þ̅ land æt Clist the wid hæfde¹. He also enriched the monastery, by endowing it with his own private possessions, namely, land æt Bemtunc and æt Eßtunc, and æt Ccommenige, and þ̅ land æt Doflisc, and æt Holacumbe, and æt Suth wuda². He also presented to the cathedral a large quantity of church furniture, ornaments, and vestments; viz. :—

ii b[iscep] roda	two bishop's crosses.
ii mycele gebonede roda, butan oðrum [litlum] silfrenum swur rodum	two great ivory crosses, besides other small silver neck crosses.
ii mycele cristes bec gebonede	two great ivory Christ's books.
iii gebonede serin	three ivory caskets.
i geboned altare	one ivory altar.
v silfrene caliceas	five silver chalices.
iiii corporales	four corporals.
i silfren pipe	one silver pipe ³ .
v fulle mæsse reaf	five full mass vestments.
ii dalmatica	two dalmatics.
iii pistel roccas	three tunics.
iiii subd[i]acones handlin	four subdeacon's handlinen.
iii cantercæppa	three chorister's caps.
iii canterstafas	three choir staves.
v wallene woofod sceatas	five woollen altar covers.
vii of brædelsas	seven carpets.
ii tæppedu	two tapestries.
[iii berascin]	three bearskins.
vii setlhrægæl	seven seat-covers.
iii rieghrægæl	three back hangings.
ii wahreft	two wall hangings.
vi mæsene sceala	six brass scales.
ii gebonede hnapas	two ivory cups.
iiii hornas	four horns.
ii mycele gebonede candelsticcan	two great ivory candlesticks.
vi læssan candelsticcan gebode	six smaller ivory candlesticks.
i silfren stor cylle mid silfrenum stor sticcan	one silver censer, with silver censer stick.
viii lællas	eight ewers.
ii gudfana	two banners.
[i] mere	one table (?), flag (?).
vi midreca	six coffer (?).
i furdwan	one military wagon.
j cyste	one chest.
& þær næron ær buton vii upp hangene bella, & nu thær sind xiii upphangene	six suspended bells, in addition to the seven which previously existed.
xii handbella	twelve handbells.

None of these gifts are now known to be in existence.

And the following list of books :—

ii fulle mæsse bec (1, 2)	two plenary missals.
i collectaneum (3)	one collectaneum.
ii pistel bec (4, 5)	two epistle-books.
ii fulle sang bec (6, 7)	two complete choral books.
i niht sang (8)	one night choral book.
i ad te leuavi (9)	one ad te levavi ⁴ .

¹ Bodl. MS. Auct. D. 2. 16, fol. 1 a, printed, with a translation, in Dugdale's *Monasticon*, ii. 527.

² Ib. The land at Holcombe and Dawlish had been given to him by King Edward.

³ See § 49.

⁴ Probably an Antiphonary, so called from the opening words of the Introit for the first Sunday in Advent.

i tropere (10)	one tropary.
ii salteras (11, 12)	two psalters.
se þridan saltere swa man singð on rome (13) ...	a third psalter with music as sung at Rome.
ii ymneras (14, 15)	two hymnaries.
i deorwyrðe bletsing boc (16)	one very valuable benedictional.
iii oðre (17, 18, 19)	three other benedictionals.
i englisc christes boc (20)	one English Christ's book.
ii sumer ræding bec (21, 22)	two summer reading books.
i winter ræding boc (23)	one winter reading book.
[i] regula canonicorum (24)	one canonical rule.
[i] martyrologium (25)	one martyrology.
i canon on leden (26)	one canon in Latin.
i scrift boc on englisc (27)	one Penitential in English.
i full spel boc wintres & sumeres (28)	one complete book of homilies for winter and summer.
[i] boeties boc on englisc (29)	one Book of Boethius in English.
i mycel englisc boc be gehwilecum þingum on leoð- wisan geworht (30)	one great English book on various subjects, composed in verse.

Then, after enumerating five books and one worthless set of mass vestments, which Leofric found at Exeter, the document names the following Latin books presented by him to the cathedral:—

liber pastoralis (31)	the Pastoral of St. Gregory.
liber dialogorum (32)	
libri iiii prophetarum (33, 34, 35, 36)	the .iiii. may be intended to apply to prophetarum.
liber boetii de consolatione (37)	Bodl. Auct. F. i. 15.
isagoge porphirii (38)	} a later hand adds 'de Dialectica' in Exeter MS. 3501. fol. 2 a, line 6, and an erasure follows the entry in the MS. here transcribed.
i passionalis (39)	
i liber prosperi (40)	
liber prudentii psicomachie (41)	} (41) (42) (43) now form one volume in the Bodleian Library. Auct. F. iii. 6. (43) Ex. MS. 3501 adds 'on aure bec.' Auct. F. iii. 6.
liber prudentii ymnorum (42)	
liber prudentii de martyribus (43)	
liber ezechielis prophete (44)	
cantica canticorum (45)	
liber isaie prophete on sundron (46)	the Book of Isaiah by itself.
liber isidori ethimologiarum (47)	
passiones apostolorum (48)	
expositio bede super euangelium lue (49)	
expositio bede super apocalipsin (50)	
expositio bede super vii epistolas canonicas (51) ...	
liber isidori de nouo & ueteri testamento (52) ...	
liber isidori de miraculis christi (53)	
liber oserii (54)	probably a mistake for Liber Orosii.
liber machabeorum (55)	
liber persii (56)	Bodl. Auct. F. i. 15.
sedulies boc (57)	= Liber Sedulii.
liber aratoris (58)	
diadema monachorum (59)	} a work of Smaragdus, abbot of the Benedictine monas- tery of St. Michael on the Meuse, † 824. The title is erased in Ex. MS. 3501, fol. 2 a.
glose statii (60)	
liber officialis amalarii (61)	= Glossæ Statii.

The list¹ closes with a request that worshippers in Exeter cathedral would pray for the soul of Leofric, and the imprecation of a malediction on any persons who should be concerned in the alienation or removal of his gifts.

¹ Transcribed from Bodl. MS. Auct. D. ii. 16, foll. 1a-2b; an Evangelium given by Leofric to Exeter Cathedral, and pre-

sented by the Dean and Chapter to the Bodleian Library in 1602. It is not one of the volumes in the above list.

Of the above list of sixty-one MSS. only one (30) is still in the Library of the Dean and Chapter of Exeter. It was edited, with translation and notes, by G. B. Thorpe, under the title of '*Codex Exoniensis*,' in 1842. Of the remainder, one (3) is in the British Museum (Harl. 2961); three (24), (25), (27) are in C. C. C. C. (S 12, D 5, L 12, now 190, 196, 190); one (28) is in the Cambridge University Library (GG III. 28; seven (1), (31), (37), (41), (42), (43), (56), are in the Bodleian Library (MS. 579, 708), Auct. F. i. 15, containing (37) and (56), Auct. F. iii. 6, containing (41), (42), (43). There is an A.S. Book of the Gospels, arranged for Sundays and Festivals of Saints, in the Cambridge University Library, (I. i. 2. 11), which once belonged to Leofric, and may possibly be identified with (20) in the above list.

§ 3. While admiring the assiduity and generosity of the first bishop of Exeter, we must also note his tendency and determination, in common with other foreigners intruded about the same time into English Sees, to Romanize the Church of England. Roman in origin, owing her existence to the forethought of one of the greatest of Popes, and fostered at first by Roman missionaries and bishops, the Church of England had been consistently and loyally Roman in doctrine and practice. Her first liturgical books, as well as vestments and church ornaments, came direct from Rome, being sent by Gregory to Augustine¹. Her archbishops from the very first applied for and wore the pall². But along with a just and ready recognition of her debt to Rome, she had retained, till the reign of Edward the Confessor, certain privileges and notes of autonomy, which are necessary to the independent life of a national Church. For example in the election of bishops. Up to the time of Edward the Church of England kept this matter in her own hands. The mode of election resembled that prevailing in the Anglican rather than in the Roman Church of the present day. The chapter, the witenagemot, and the king all took their part; but the appointment, virtually, and under ordinary circumstances, was a royal one, and it is the king who is most frequently described as giving a bishopric to this or that royal nominee: but in the eleventh century we hear for the first time of bishops going to Rome for consecration or confirmation, and of the Roman court claiming at least a veto on the nomination of the English king³. Or take the question of canonization. In the earlier Anglo-Saxon Church this power was exercised by the provincial bishops and national councils, the first instance of solemn canonization by a pope being that of Ulric, Bishop of Augsburg, by John XV in 993, while the privilege was reserved exclusively to the Roman See by Alexander III in 1170. Thus the two Saxon brothers, priests, and martyrs, Hewald the Swarthy and Hewald the Fair, were canonized by the English Church soon after their death circ. 695⁴. The nativity of St. Gregory, March 12, and the deposition of St. Augustine were fixed by the Council of Clovesho in 747⁵. St. Boniface died in 755, and in the first synod held in the following year his name was enrolled among the saints in the Anglican kalendar⁶. The name

¹ 'Papa Gregorius Augustino episcopo misit . . . quæ ad cultum erant ac ministerium ecclesiæ necessaria, vasa videlicet sacra et vestimenta altarium, ornamenta quoque ecclesiarum, et sacerdotalia vel clericalia indumenta, sanctorum etiam apostolorum ac martyrum reliquias, necnon et codices plurimos.' Bede, Hist. Ec. i. 29.

² *Ib.*

³ Freeman, E. A., *Norman Conquest*, ii. 67. The original authorities are given with great fulness and accuracy. *Ib.* pp. 571-577.

⁴ 'Inuenta namque eorum corpora, iuxta honorem martyribus condignum, recondita sunt, et dies passionis uel inuentionis eorum, congrua illis in locis ueneratione celebratur.' Bede, Hist. Ec. v. 10. They are commemorated on Oct. 3 in MS. Vitell. A. xviii.

⁵ 'Canon XVII. Septimo decimo constitutum est precepto, ut dies natalitius beati Pape Gregorii, et dies quoque depositionis, qui est vii. Kal. Iun. Sancti Augustini episcopi atque confessoris, qui genti Anglorum missus a prefato Papa, et patre nostro Gregorio, scientiam fidei, Baptismi sacramentum, et celestis patriæ notitiam primus adtulit, ab omnibus, sicut decet, honorifice uenerantur. Ita ut uterque dies ab ecclesiasticis et monasterialibus feriatus habeatur nomenque eiusdem beati patris et doctoris nostri Augustini in Lætanie decantatione post sancti Gregorii uocationem semper dicatur.' H. and S. iii. 368.

⁶ 'Unde in generali synodo nostra eius diem natalicii illiusque cohortis cum eo martyrizantis insinuantes statuimus annua frequentatione sollempniter celebrare.' Epist. Cuthberti ad Lullum. H. and S. iii. 391.

of King Edward († 978) was inserted in the Kalendar on March 18, by a Witenagemot held under Ethelred, A.D. 1008¹. That of St. Dunstan († 988) by a Witenagemot held at Winchester under King Canute, A.D. 1033².

But the claims of Rome to interfere in these and other matters grew apace, and submission to them was secured by the foreigners, in birth or sentiment, who in the eleventh century were selected by Edward the Confessor to fill the chief ecclesiastical posts in England. We can trace such a tendency in the policy of Leofric. He considered the Pope's leave necessary before shifting his See from Crediton to Exeter, and deferentially applied for it³. Considerable alterations had taken place in Roman office books since the time of Charlemagne, and Leofric introduced foreign devotional books into his diocese. Among the Psalters, in the list of books previously quoted, is one arranged according to the Roman mode of chanting⁴. The present Missal, as far as the larger portion of it is concerned, is not English in origin, only in use. It was written in Lotharingia⁵ and was doubtless brought over to England by Leofric on his first arrival on English shores, and then, with considerable English additions, made one of the principal books in use at Exeter cathedral⁶. On transferring his See to Exeter in 1050, he ejected the nuns⁷ who had hitherto occupied the monastery of St. Peter, which was given to him over their heads by the king, and introduced for the first time (virtually) regular canons to undertake the services of the new cathedral⁸. This body is believed to have consisted of twenty-four canons and twenty-four vicars, if, in the absence of contemporary authority, we may trust the assertions of later documents connected with the cathedral. Much later on in his episcopate we are told of his exempting the priory on St. Michael's Mount from episcopal jurisdiction⁹, and ejecting the old body of secular canons from St. Germain's and introducing a body of regular canons in their place. Such at least is the description of his action at St. Germain's in a document written in the thirty-second year of Edward III. and printed by Dugdale¹⁰; but it may be conjectured that Leofric acted at St. Germain's as he did at Exeter, where he introduced and enforced upon his newly-created canons the severe and, as William of Malmesbury terms it, the un-English rule which he brought with him from Lotharingia¹¹. This was the famous rule of Chrodegang, Bishop of Metz, 743-766, which sought to impose almost all the severities of monastic life upon those who submitted to it, although it did not allow them to use the name or to wear the

¹ Thorpe, B., *Ancient Laws*, ii. 308.

² *Ib.* p. 370.

³ Lingard, *Anglo-Saxon Church*, ed. 1858, vol. ii. 356.

⁴ Leofric Missal, fol. 3 a.

⁵ Page xxvi.

⁶ The foreign part has been marked as Leofric A, for an account of which see § 12.

⁷ 'Eiectis sanctimonialibus.' Gul. Malm. Gest. Pont. Ang. ii. § 94. Their monastery, according to tradition, occupied the site of the present deanery. Dugdale, *Monast.* ii. 513. All modern writers, except Mr. Freeman, assert, without making any mention of nuns, that monks were ejected by Leofric. So Dugdale, *Monast.* ii. 514. Leland speaks of eight monks having their lands taken away and given to twenty prebendaries by grant of King Edward. *Itin.* iii. 67. Dr. Oliver, following Godwin, adds the further information that the eight displaced monks were transplanted to Westminster (*Lives of Bishops of Exeter*, p. 7), and Mr. M. E. C. Walcott that it was a Benedictine abbey which was dissolved (*English Minsters*, 177). There were two monasteries at Exeter, and the inmates of both establishments, monks and nuns, were dismissed by Leofric.

⁸ A twelfth-century charter of Bishop John, 1186-1191, now lost, bore this title: 'Carta Iohannis episcopi de communa

debita tantum uiginti quatuor canonicis antiquis.' The following passage is in Bishop Brouncomb's Statutes, April 28, 1268: 'Sicut antiquorum tradicionem accepimus, et nos ipsi experimento nouimus, a tempore fundacionis ecclesie Exoniensis certo, uidelicet uiginti quatuor canonicorum numero ecclesia ipsa floruit. Item a tempore ecclesie predictae fuerunt et esse tenentur in ipsa ecclesia uiginti quatuor uicarii singulis canonicis attributi.' Quoted in Oliver's *Hist. of Exeter*, 1821, p. 15.

⁹ Leofric's charter to this effect is printed in Dugdale's *Monasticon*, vol. vi. part ii. p. 989, from the original documents preserved in St. Michael's Mount in Normandy.

¹⁰ 'Et postea idem Leofricus episcopus fundauit, apud S. Germanum, prioratum canonicorum regularium, canonicis secularibus amotis.' Dugdale, *Monast.* ii. 69.

¹¹ 'Hic Lefricus, eiectis sanctimonialibus a Sancti Petri Monasterio, episcopatum et canonicos statuit, qui contra morem Anglorum ad formam Lotharingorum uno triclinio comederent, uno cubiculo cubitarent. Transmissa est huiusmodi regula ad posteros, quamuis pro luxu temporum nonnulla iam ex parte deciderit, habentque clerici eorum, ab episcopo duntaxat constitutum, qui eis diatim necessaria uictui, annuatim amictui comoda suggerat.' Gul. Malm. Gest. Pont. Ang. ii. § 94.

dress of monks. Indeed the latter was expressly forbidden¹. Otherwise it seems to have differed from a conventual rule, only in nominally allowing, what it practically took away, the right of private property². Equal rations of food and drink were served out daily, and clothing once a year, by an officer appointed for that purpose³. There was a common dinner table, and a common dormitory⁴. They were bound to keep all the canonical hours⁵, and their fasts were severe and long. From Martinmas to Christmas, Nov. 11 to Dec. 25, they might eat no flesh, nor taste anything at all before 3 p.m.⁶ They were not to have wives, and were to avoid all women as far as possible, and unmarried women like snakes⁷. Severe penalties were assigned to trivial offences, and all, except the aged and the exalted in rank, were subject to corporal punishment⁸. It is hardly to be wondered at that William of Malmesbury should describe this system as contrary to the custom of the English, and that, in spite of the personal piety of Leofric, his attempt to plant this foreign rule on an English soil was a failure⁹.

§ 4. Having now described the life, character, and policy of Bishop Leofric, and the phase through which the Church of England was passing in the reign of Edward the Confessor, under his guidance and that of other foreign prelates, we pass on to describe more particularly the service book which he bequeathed to his cathedral, and which therefore has long passed under the name of the Leofric Missal.

In its present condition it is a stout quarto volume, consisting of 378 leaves of vellum, 8in. x 6in., exclusive of six blank modern paper fly-leaves, which belong to the same date as the brown Russian leather binding, which it received from some Oxford book-binder about a century ago. The first of the 378 vellum leaves is blank and is not included in the modern pagination, in Arabic numerals, by which the last folio is numbered 377. This numeration has been retained for the sake of harmony with the numerous references to this MS. in the works of Dr. Rock, Mr. Maskell, and other Liturgical writers.

The volume, in its present form, is of a very complex character¹⁰, and consists of three main and distinct divisions, which, for convenience sake may be designated as Leofric A, B, C.

Leofric A, which forms the bulk of the volume, is a Gregorian Sacramentary, written in Lotharingia early in the tenth century.

Leofric B is an Anglo-Saxon Kalendar with Paschal Tables, etc., written in England circ. A.D. 970.

Leofric C consists of a heterogeneous collection of Masses, Manumissions, historical statements, etc., written in England partly in the tenth, partly in the eleventh centuries.

The complexity of the volume is increased by the confused arrangement of the leaves belonging to these separate parts, and to the occupation of blank leaves or parts of leaves by entries in later handwritings. It is impossible to say when the present dislocation of leaves began, and how far it is due to the Oxford binder; nor is it possible to reproduce exactly the original arrangement, some leaves having been lost, as is evident from the incomplete gatherings and from the abrupt endings of the text on foll. 16 b, 211 b, etc.

¹ 'Ut canonici cucullos monachorum non habeant.' Cap. liii.

² Cap. iv.

³ Capp. vii, viii.

⁴ Cap. xiii.

⁵ Cap. xxiv.

⁶ Cap. xxxv.

⁷ 'Prohibe uirgines commorari tecum quæ de tuo genere non sunt. Nemo inter serpentes et scorpiones securus ingreditur. . . Si cum uiris feminae habitauerint, uiscarium diaboli non deerit. Ianua diaboli, uia iniquitatis, percussus scorpionis, nocuumque genus. . . Inde mando atque remando, ut hospitium canoniceorum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant,' etc.

Cap. lvi. The whole passage is worth reading.

⁸ The younger monks were to be incessantly flogged. 'Forum latera, ne indurescant, uirgis assidue tundenda sunt.' Cap. lii.

⁹ Page xxv, note 11.

¹⁰ Another example of a compound volume, partly of foreign, partly of English execution, is afforded by MS. Cott. Galba, A. xviii, which consists of a ninth-century German Psalter with a tenth-century English Kalendar prefixed to it, and other additions of a liturgical character.

The following table represents the present position of the various parts :—

<i>Folio.</i>	<i>Page.</i>	<i>From</i>	<i>To</i>	<i>Leofric.</i>	<i>Century.</i>
1 a-9 a	1-6	Hunc missalem	Mu*	C	X, XI
9 b-11 b	6-8	Deus, dei filius	pocula christus	A	X
11 b-12 b	8	Dis synt	cunctisque	C	X, XI
13 a-13 b	8	Oremus, fratres	Per eundem	A	X
13 b-14 a	8-9	Benedictio pro rege	<i>et reliqua.</i>	C	XI
14 b-15 b	9	Suscipe	deus. Per.	A	X
15 b-16 a	9-10	Benedictio super unum	dignetur	C	XI
16 b	10	Veni	ut in	A	X
17 a-37 b	10-21	sitientes uenite	donis. Per.	C	XI
38 a-58 a	21-58	Inquirendum est	[ad finem].	B	X
58 b-59 b	59	<i>Ad superhumeralem</i>	pro defunctis	C	XI
60 a-154 a	60-130	Per omnia	pereipiat. Per.	A	X
154 b-157 b	130-131	Exorcizo	sempiterna. Per.	C	XI
158 a-210 a	131-174	Da nobis	prestare.	A	X
210 a-211 b	175	Quem laudant	circumadstantium	C	XI
212 a-245 b	176-198	Missa de sancta	claritatem. Per.	A	X
245 b	198	Benedictio in tempore	Ille nos.	C	XI
246 a-253 a	198-203	Incipit ordo	seculorum. Amen.	A	X
253 b-261 b	203-207	Orationes in	christum dominum.	C	XI
262 a-263 b	207-208	Oratio pro fam	eundem dominum.	A	X
264 a-265 b	208-209	Missa in laude	saluandos. Per.	C	XI
266 a-267 b	209-211	Christe audi	eleyson.	A	X
267 b	211	Benedicat	trinitatem.	C	XI
268 a-273 b	211-215	Ordinatio ostiarii	per septuag.	A	X
274 a-278 b	215-217	inta uirorum	israhel.	C	XI
278 b-336 a	217-250	Orationes et	pereipiat. Per.	A	X
336 b-377 b	250-269	Praesta, domine	on exan cestre	C	XI

For the different kinds of type employed to distinguish the text of these various parts see the Table of Abbreviated Titles under A, B, C.

It will be necessary, for the sake of clearness, to describe A, B, C, separately, after a short history of the volume as a whole. There can be little doubt that Leofric brought (A) with him from the continent, when, as seems probable, he accompanied Edward the Confessor to England in 1042. He then procured a somewhat more recent Anglo-Saxon Kalendar (B), and in the exercise of that diocesan independence, which has only ceased to exist in modern times, he added to it a selection of Masses (C), one at least of which was probably composed by himself¹. He then presented the compound volume to his new cathedral in his own life-time, if we may infer so much from the employment of the present tense 'dat' in the colophon on fol. 1, compared with the perfect 'dedit' in the colophon of his Persius, which must have been left to the canons after his death². The Leofric Missal is almost certainly one of the two 'fulle messe bec' enumerated among Leofric's gifts on p. xxii. We need not hesitate to interpret the term 'full Mass book,' still less the term 'Missalem' in the colophon on the first page, of the Leofric MS. taken as a whole, although those terms would not apply to its parts regarded singly. A is simply an old-fashioned Sacramentary or 'Liber Sacramentorum.' B is only a Kalendar. C is

¹ Missa Propria pro Episcopo, page 20.

² But the Anglo-Saxon word is 'gef' in both cases. The Persius is now in the Bodleian Library. Auct. F. i. 15.

mainly a miscellaneous collection of Masses, with all their component parts sometimes exhibited at length, as in a modern Missal, but too fragmentary in the character and number of such Masses to deserve the name of a Missal by itself.

The whole MS. remained the property of the Dean and Chapter of Exeter till 1602, when, through the influence of their fellow-county-man Sir Thomas Bodley, then engaged in founding the Library which bears his name, it was presented, along with eighty other MSS., to the University of Oxford. A list of those MSS. is contained in the *Registrum Benefactorum* (p. 42), where this Missal is entered simply as ‘*Missale antiquissimum.*’ It will not surely be thought uncomplimentary or ill-natured to express a regret that both Leofric’s Missals were not given to the Bodleian Library at that time, for its companion book, the second of the ‘*ii fulle mæsse bec*’ previously mentioned, is temporarily, if not irrecoverably lost.

What has become of it? It was believed once to be in the possession of Mr. Bourscough, Vicar of Totnes, and Archdeacon of Barnstaple, ob. 1709. Among the list of his MSS. at the close of the seventeenth century this entry occurs:—

‘7663, 44. *Liturgia antiqua eadem, ut videtur, quam Leofricus Episcopus dedit ecclesiæ S. Petri Exoniensi.* Bernard’s Catalogue, A.D. 1697, p. 233.’

In 1705 Wanley, after a description of the present Missal, adds:—

‘*Alter autem nunc est peculium Rev. et doctissimi viri D. R. Bourscough, Rectoris ecclesiæ de Toteness in agro Devonienſi.*’ (*Thesaurus*, p. 82.)

But there are substantial reasons for supposing that both Bernard and Wanley were mistaken, and that the MS. to which they refer is a *Collectaneum*, now in the British Museum, Harl. MS. 2961. It is certain that the last-named MS. once belonged to Bourscough, from the fact that on the fly-leaf is written, in Wanley’s handwriting, ‘7, May 1715,’ which, as appears from his Library Diary, was the day when the MSS. purchased from Bourscough’s widow were brought into Lord Oxford’s Library, and marked by Wanley with that date to distinguish them from other parcels.

The following considerations make it almost certain that this MS. is the ‘*Liturgia Antiqua eadem, ut videtur, quam Leofricus,*’ etc., of Bernard’s Catalogue. That description was probably furnished to Bernard by Bourscough himself, and in its hesitating phraseology, we may detect either a real uncertainty as to the proper way of describing a rather rare form of Liturgical MS., or an antiquary’s desire to make a little overmuch of a possession on which he prided himself. Now one and one only such MS. is mentioned in the printed Catalogue as being in Bourscough’s possession. One only is also mentioned in a letter, written by Bourscough to Wanley in June 1702, giving notice that he had just sent off from Totnes a parcel containing his Saxon MSS., under care, to Richard King of Exeter, [who had previously been go-between between Wanley and Bourscough, see Harl. MS. 3778. fol. 3], for that antiquary’s inspection. In this letter he says:—

‘I put a great value upon the old Liturgy, and therefore I desire you not to let it go out of your hands till you return it with the rest.’ (Harl. MS. 3778 fol. 3.)

Harl. MS. 2961 contains two rather illegible notes on fol. 1 *a*, which afford very satisfactory reasons for concluding, both that its original home was Exeter, and that it was one of the MSS. presented by Leofric to his cathedral, while it is known that it afterwards was in Mr. Bourscough’s hands before it became the property of Lord Oxford.

The first note runs thus:—

‘*Hunc librum dedisse ecclesiæ D. Petri [Exoniensi] apparet ex præfatione sermonis in die Paschæ Saxonice et Anglice, procurante M. Parkero archiepiscopo Cantuariensi, Londini editi, ubi extat catalogus librorum a Leofrico datorum, Sedulium et Persium dedit, et Boe[tium de Consol]atione, Saxonice [etc.] Ibi constat dedisse .i. winter ræding boc cum aliis.*’

This proposed identification of Harl. MS. 2961 with the 'winter reading book' is erroneous, as that MS. implies the continuance of offices throughout the year.

The second note, at the foot of the same page, is:—

'Nactus sum hunc librum Exoniæ, ego Samuel Canutus in cremeterio Divi Petri. Extant fragmenta subscriptionis Saxonice in laceris extremi folii reliquiis, quibus opinor testatum fuit Leofricum eundem donasse.'

This 'Canutus' is Dr. Samuel Knott, rector of Combe Raleigh in Devon, 1661-1698, a diligent collector of MSS., which afterwards came into Mr. Bourscough's possession. The torn remains of the last leaf no longer exist, but Leofric's habit of writing an inscription at the beginning or end of his volumes is in favour of the correctness of Dr. Knott's suggestion.

The following is an extract from a letter written by Mr. Robert Bourscough on Dec. 31 [year not stated. and not addressed], Smith MS., No. 25, which is a collection of MS. Letters bequeathed to Thomas Hearne by the Rev. Thomas Smith, D.D., Fellow of Magdalen College, Oxford:—

'... For several years I have not been at Exeter, but I have thoughts of going thither in the spring, and, if I may be permitted to take a catalogue of the MSS. in the Cathedral Library, I shall most willingly communicate it to you, and be glad of the opportunity of serving you. In the preface to a Saxon piece of the abbot Ælfric, concerning the sacrament of the Body and Blood of Christ, published by Archbp. Parker, which I doubt not but you have seen, we are informed that many books of that nature were reserved in the libraries of Worcester, Hereford, and Exeter, from which places divers of them were delivered into the hands of the said archbishop, but that they were restored doth not there appear. . . .'

In another letter he says:—

'... I have 2 MSS. Latin Bibles, in both which I find these words: *Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus, et hii tres unum sunt*, etc., Joh. i. 5, 7. And in prologues that are in both those manuscripts the genuine reading is asserted. I have also a MS. Liturgy in which these words occur, and are cited as a part of Scripture: *Tres sunt qui testimonium etc.*, as before. This Liturgy was written about 600 years ago, and as I have good reason to think, this very book was given by Leofric the first bishop of Exeter to the church of S. Peter at Exeter.' Letter to the same. *Ib.* No. 28. Undated.

Now this passage (1 Joh. v. 7) does not occur in the Leofric Missal, nor is it likely to have occurred in any missal of the same date as the Leofric Missal, but it does occur in the Collectarium (Harl. MS. 2961) as the chapter for Terce on Trinity Sunday. Fol. 108 b.

The inevitable deduction from all these facts is that the identification of Leofric's second Missal with the Liturgical MS. once in Mr. Bourscough's possession must be abandoned.

We subjoin an account of the principal orthographical peculiarities of the Leofric Missal, appending either the letters A, B, C, or the folio in each case, to enable the reader to ascertain whether they belong to the English or the Lotharingian part of it, and reserving other points, such as the ornamentation, etc., to be described separately hereafter, with that part of the Missal to which they belong.

§ 5. *Accents*. A single accent (') is employed occasionally and capriciously throughout the volume, most frequently over monosyllables, but occasionally over longer words. The same mark is sometimes used, especially in the canon of the mass (A) and in C, to mark a long syllable, or to show where the accent is to fall, evidently for the sake of priests whose pronunciation could not be trusted. The double accent (") appears occasionally over a double vowel obíit, (B), Ááron (A C).

§ 6. *Punctuation*. The only stop in regular use throughout A and B is the low or middle point (· or ·), but the mark of interrogation (?) puts in a rare appearance, and the following stop (:) appears occasionally, singly, doubled, or trebled, at the end of titles in A, and a solitary semi-

colon (;) makes an appearance at the end of one paragraph in B. The punctuation in C is more varied, and includes the following forms .: | ? | ; | ; | : | · | :— | .: | ; | r | r' | .

§ 7. *Forms of letters.* Besides the ordinary form of a capital Q, this form, with a very much narrowed loop (Q) occurs in C, and (q) occasionally in A.

U for C occurs in B; V is the more usual, but by no means universal form of a capital u. The U shape generally appears in the amalgamated opening capitals of Vere Dignum, which throughout A appear as W, but sometimes in C as V.

Of the smaller letters, the thick stroke of (a) is sometimes elevated very much above the line in C; e, æ, and æ are used interchangeably and indifferently, such forms as annuæ (verb imper.) and præcipuæ (adv.) appearing; a more rare form of e (è) occurs very frequently, but in A only; the diphthong oe occurs rarely, as in pœnitentia, which is also written as panitentia, pœnitentia, and penitentia; the letter h is eleven times represented by the square breathing (þ) placed over a word, six times in A, five times in C; the middle stroke of n is sometimes elongated to the extent of one or even two inches to fill up a line (fol. 105 b, 110 b); the small v is always written as u, except in the case of abbreviations for versus and virgo; the letter y is dotted; the thorn is represented by both ð and þ (B, C); the English w (w) occurs in B, C, but in the later entries it is written as uu or vv.

The following letters are combined with more or less frequency: c and t by a convex semicircular connecting loop above the line (in C); n and t, by the righthand stroke of the N being combined with the stem of the T, which is raised above the line (N) in A and C; r and t by a raised concave link ðt (fol. 31 a).

§ 8. *Abbreviations and Contractions.* Of the abbreviations and contractions in use, the following only seem to deserve special notice as bearing upon the date of the MS.

A=Antiphona ad Introitum, for Introit. (in A and C).

Aeuia=Alleluia (in C). This abbreviation occurs also in Cott. Vesp. A. 1 (7th cent.) fol. 140 b.

R=Responsorium graduale, for Gradual (in A only, Gr. being substituted in C).

H'=hautem, for autem, in C (thrice).

ill. as a substitute for a person or persons to be named (in A), N being used indifferently with ill. (in C).

Θ or + =obitus or obiit (in B).

§ 9. *Music.* Musical notes, in the form of neumes, are placed sometimes over the Introit with its Psalm, the Gradual with its Verse, the Offertorium, Communio, and Preface in C. They occur very rarely in A, only in the first fifty leaves, only over a few prefaces in the text, and over marginal catchwords, and they have mostly the appearance of not being prima manu. See foll. 60 a, 110 a.

§ 10. *Orthography.* The following is a list of the orthographical irregularities or peculiarities which occur in the MS. Unless otherwise specified, they may be regarded as being found in A.

a for e: affectus.

æ for a: affectus.

æ for e: æscas, æpulas.

b for p: absorbta, obprobium.

b for v: octabas, edificabit, saltabit, etc.

c for ch: cyrographum, carismatum, crisogonus, pasca, cristum, cristina (B), cristallum, crisolitus, crissopassus.

c for qu: cotidie, cum, secutus, etc. [passim for quotidie, etc.]

c for s: infectationibus (C).

c for t: dileccio, marcius, pacienter, pacientia,

propiciatio, preciosi, saciemur, solacia, spaciis, tristicia (C), uicium.

c omitted: untione.

c inserted: scandalii (C).

cc for c: cicclus (B).

ch for c: archana (C), chana, michi, nichil, sepulchrum.

d for dd: redere (C).

d for t: capud, deliquid, reliquid.

e for i: auctore, oblationes, etc., for auctori, oblationis, etc., a frequent cause of confusion of cases; intellegitur, neglegenter.

c for *æ*: *frequent*.

c for *æ*: *frequent*.

f for *ff*: *oferentes*.

f for *ph*: *fantasia*, *antifona*.

ff for *f*: *affra* (B).

g for *j*: *magestas*.

h for *g*: *benihnus* (C).

h omitted: *ebreos*, *exortationibus*, *gomorreorum*, *iacinctus*, *myrra*, *olocaustum*, *oris*, *ortodoxis*, *rinocerotis*, *timiamatis*, *tronis*, *ymnum*, *ysopus*.

h inserted: *abominatio*, *berhtinus* (B), *coherceamus*, *cuthberhtus* (C), *danihel*, *ephyphania*, *gabriel*, *iherusalem*, *israhel*, *landberhtus* (B), *michahelis* (A, B), *mahtihildæ* (B), *perhennitatis*, *samuhel*.

h prefixed: *habundare*, *herasmus*, *herema*, *heremita*, *hieremias*, *hiericho*, *hostiarius*, *hrofensis* (B), *hubertate*.

i for *e*: *beniuolus*, *catechuminus*, *quatinus*, *salim*. Also in *immolari*, *peccatori*, etc., for *immolare*, *peccatore*, etc., a frequent cause of confusion of voices and cases.

i for *j*: *acolithus*, *ægyptiacus*, *azimus*, *babelone*, *dionisii*, *cleison*, *elemosinam*, *martir*, *misterium*, *paraliticus*, *sardonix*, *sicomorum*.

i omitted: *abiciendos*, *adiciat*, *ciciant*, *maestas*.

k for *c*: *kalendæ*, *kalendarium*, *kapita* (B), *karissimi*, *krysmā* (C).

l for *r*: *fraglans*.

l for *ll*: *police*, *pululet*.

m for *mm*: *amonitio* (C).

n for *nn*: *conubium*, *conectis*.

Prepositions in composition do not, as a general rule, undergo assimilation. Hence the following forms of words occur:—

*Ad*rescunt, *ad*fixit, *ad*fligimur, *ad*grega, *ad*nunciandum, *ad*posita, *ad*prehendat, *ad*propinquavit, *ad*que, *ad*quisiuit, *ad*scribe, *ad*sisto, *ad*tactus, *ad*tendite, *ad*teritur, *ad*tingere, *ad*tolle.

*Con*latio, *con*ligatus, *con*laudare, *con*petenter, *con*placuit, *con*prehendo, *con*punctis, *in*comprehensibilis.

*In*becillus, *in*buendum, *in*læsa, *in*lecebris, *in*licitis, *in*lumina, *in*lustrare, *in*luxerit, *in*maculatus, *in*mensus, *in*merito, *in*mitte, *in*moderantia, *in*mortalis, *in*mundicias, *in*muta, *in*pendo, *in*piger, *in*placemur, *in*ploro, *in*positio, *in*pugnationibus, *in*radiata, *in*reprehensibilis, *in*riga, *in*risit.

*Ob*probrium.

On the other hand, in the case of *ad*, assimilation takes place in the words *amministratio*, *ammoneo*.

Prepositions out of composition (and pronouns and conjunctions) are frequently written close to

n inserted: *quotiens*, *totiens*.

nn for *n*: *rennuas*.

o for *u*: *iocundos* (for *jucundos*).

æ for *c*: *obædientia*, *inobædiens*, *obædire*.

æ for *æ*: *dæmonium*.

p for *b*: *optineret* (A, B).

p for *pp*: *apellari*, *oportunus*, *opportunitatem*, *opugnauit*, *suplicii*, *supliciter*.

p inserted: *condempnes*, *dampno*, *hiemps*, *indempnes*, *sollempnis*, *sollempnitas*.

rr for *r*: *kyrric*.

s for *x*: *ausilium*.

s for *ss*: *profesionem* (C).

s omitted: *puto* (after *ex* for *sputo*) and in composition *exequimur*, *extitit*, *extrui*, *exuperasti*.

s inserted: *exsuens*.

ss for *s*: *commissisti*.

t for *c*: *aspitias*, *commertium*, *consotiare*, *delitiæ*, *efficatia*, *effitatur*, *fallatia*, *fatiat*, *fidutiam*, *mendatio*, *offitium*, *proftiat*, *pudititia*, *sautiati*, *sotia*, *spurtitiis*.

t for *d*: *davitica*.

tt for *t*: *grabatto*.

u for *b*: *sauinam*, *inuocauit*, etc., (for *inuocabit*, etc), an occasional cause of confusion between futures and perfects.

u for *o*: *furtunatus* (B), *lurica*.

u omitted: *ungenti*.

uu for *u*: *euuangelium*.

y for *i*: *crysmate*, *cybum*, *cymiteriis*, *cyrographum*, *epyphania*, *mynisterium*, *mynistrum*, *mysceatur*, *paradysi*, *syderibus*, *symon*, *syn*, *syxtus*, *ymber*, *ypolitus*.

the governed (or following) word: so much so that occasionally absorption and assimilation take place, e. g. *exion* [= *ex syon*], *imperpetuam*, *impreciosis*, *impresenti*, *imprespepe*.

§ 11. *Carelessness of the scribes*. Some of the orthographical irregularities in the above list may be merely due to the carelessness of the various writers of this MS., which, though by no means excessive, exhibits itself in the following ways:—

By omission (*a*) of the mark of abbreviation or contraction; of a letter or letters, as ‘*omnipontia*’ for ‘*omnipotentia*’ (fol. 291 b); of a syllable, as ‘*esse*’ for ‘*præesse*’ (fol. 34 b); of a word, as ‘*tribue*’ (fol. 24 a); of the marginal entries of catchwords in A (fol. 73 b, 74 b, etc.); of the title of a prayer, as *Postcommunio* (fol. 17 b). The title *Collecta* is almost always omitted, but it makes an appearance on fol. 77 a. By insertion (*b*) of a letter, as ‘*perficiant*’ for ‘*perficiat*’ (fol. 27 a). By repetition (*c*) of a syllable, as ‘*dis dispensationis*’ (fol. 15 b); of a word, as ‘*diebus*’ (fol. 287 a); of two words, as ‘*tui fideles*’ (fol. 27 a); of three words, as ‘*ut propitiatus absolue*’ (fol. 24 a). By transposition (*d*) of letters, as ‘*ugeant*’ for ‘*uigant*’ (fol. 156 b). By employment (*e*) of a wrong letter, as ‘*quicquic*’ for ‘*quicquid*’ (fol. 251 b); of a wrong syllable, as ‘*quinis*’ for ‘*zonis*’ (fol. 277 b); of a wrong word, as ‘*gregem*’ for ‘*reginam*’ (fol. 373 b); of a wrong numeral, as vii for viii (fol. 44 a); of a wrong title, as on fol. 371 a, where an extract from the Epistle to the Hebrews is entitled ‘*Lectio ad Romanos*.’

Very occasionally the scribe has discovered his own mistake, and marks his discovery by placing a dot or dots beneath the error, on one occasion (fol. 20 a) writing the word ‘*nota*,’ which he spells ‘*tona*,’ perpendicularly on the margin. The MS. text has been accurately copied, even at the cost of intelligibility, as where (fol. 44 a) the scribe has written ‘*Maia generoi*’ for ‘*Maius Agenorei*’ (B), but the proper reading has been, in a few of the more important cases, suggested in a footnote.

The preceding remarks apply in the main to the whole volume. It is necessary to describe separately the three clearly marked off portions which constitute the complete Missal.

§ 12. *Leofric A*, which is at once the most ancient and the largest of the component parts of the *Leofric Missal*, occupying 262 out of 377 leaves, is a Gregorian Sacramentary, written in Lotharingia early in the tenth century.

§ 13. In printing another copy of this Sacramentary it may be convenient to prefix a list of those which already exist in type, and to add some notice of other MSS. which have not been printed throughout, but of which partial use has been made in printed editions.

LIST OF PUBLISHED MSS.

<i>Name of Codex.</i>	<i>Date of MS.</i>	<i>Place of MS.</i>	<i>Editor's Name.</i>	<i>Place.</i>	<i>Date.</i>
1. Codex Coloniensis.	IX cent.	Cologne. ‘E. Bibliotheca Hildebaldi Episc.’	Pamelius ¹ .	Cologne.	1571.
2. Codex Vaticanus (I).	IX cent.	The Preface and Scholia contain no account of the MS. Rocca, <i>Opera Omnia</i> , ii. 381, Romæ, 1719.	Angelus a Rocca, Sacrist to Clement VIII, 1592–1605. Several times reprinted.	Rome.	1605 ² , but Preface and Scholia, 1597.

¹ Pamelius also published two other liturgical documents which are too incomplete in the nature and number of their contents to be included in the foregoing list, viz.:—

(a) Codex Grimoldi.	IX cent.	Cologne. E. Bibl. Hildebaldi Episc.; written by an Abbot Grimoldus, probably in the reign of Louis the Pious, 814–40.	Pamelius.	Cologne.	1571.
(b) Codex Aleuini.	IX cent.	This is an arrangement of certain parts of the Gregorian Sacramentary, with additions made to it by Alcuin, ex Bibl. Hildebaldi.	Pamelius.	Cologne.	1571.

² The earliest printed copy of this MS. which I have been able to find is that contained in an edition of the works of Gregory the Great. Paris, 1675.

<i>Name of Codex.</i>	<i>Date of MS.</i>	<i>Place of MS.</i>	<i>Editor's Name.</i>	<i>Place.</i>	<i>Date.</i>
3. Codex S. Eligii.	IX cent.	Erroneously connected with Eligius, Bishop of Noyon, 640-46; formerly in the Monastery of St. Peter at Corbie, in Picardy, now at Paris. Bib. Nat. Lat. 12051.	Menardus. Monach. Ord. S. Benedicti. Migne, Bibl. Pat. Lat. vol. lxxviii.	Paris. Paris. Paris.	1642. 1705. 1847.
4. Codex Vaticanus (II).	IX cent.	Paris, Sweden, now in the Vatican Library at Rome.	Muratori.	Venice.	1748.
5. Codex Leofrici.	X cent.	Lotharingia, Exeter, now at Oxford. Bodl. MS. no. 579.	F. E. Warren.	Oxford.	1883.

LIST OF UNPUBLISHED MSS.

<i>Name of Codex.</i>	<i>Date.</i>	<i>Place of MS.</i>	<i>Remarks.</i>
1. Codex Rodradi.	IX cent.	Written by a Priest Rodradus in the Monastery of Corbie in Picardy, about A. D. 853.	Collated by Menard.
2. Codex Rhemensis.	IX cent.	Written by a Priest Lantbert in the Monastery of St. Remigius at Rheims, by the command of Gaudelgaudus.	Collated by Menard.
3. Codex Ratoldi.	X cent.	Written by order of Ratoldus, twenty-eighth Abbot of Corbie, † 986.	Collated by Menard.
4. Codex Reginæ Sueciæ.	X or XI cent.	Written for the Church of St. Cloud (Novigentum), near Paris.	Collated by Menard.
5. Codex Calensis.	XI cent.	Written in the Monastery of Chelles in Normandy.	Collated by Menard.
6. Codex Theodericensis I.	IX cent.	Written in the Monastery of St. Theoderic near Rheims.	Collated by Menard.
7. Codex Theodericensis II.	IX cent.	Written in the Monastery of the B.V.M. at Soissons.	Collated by Menard.
8. Codex Othobonianus.	IX cent.	Written at Paris; once the property of Paul Petau, Senator; then of Queen Christina; now in the Bibliotheca Othoboniana at Rome.	Collated and partly published by Muratori, Lit. Rom. Vet.
9. Codex Gemmeticensis, or Missale Roberti, Archiep. Cantuariensis.	XI cent.	Written at Winchester; transferred to Jumièges; now at Rouen. See p. 275.	Collated by Menard and in the present volume.
10. Codex Bodleianus.	IX cent.	Written in France, probably for the Church of Tours; now at Oxford, Bodl. Lib. Auct. D. i. 20.	Written on very fine vellum, with beautifully ornamented capital letters in red and gold. Partly collated in the present volume.

Muratorì asserts that nothing is known, and that nothing can be known, about the character of the Roman Liturgy during the first four centuries after Christ¹. As a matter of fact our uncertainty, if not our ignorance, as to its exact nature extends to a much later date². Such phrases as 'the Gregorian Sacramentary,' 'the Gregorian Canon,' etc., in common use among Liturgical writers, lead the ordinary reader into the supposition that we have contemporary evidence about its character and contents, but an inspection of the above list will establish two important points; firstly, that we have no surviving documentary evidence as to the contents of the Gregorian Liturgy earlier than the reign of Charlemagne; secondly, that all the important extant codices, which have been printed or collated, were written north of the Alps, and mostly within the geographical boundaries of France, if we may use that term in the extended sense which it bore in the earlier part of the ninth century³.

An immense number of codices were written at that time by order of Charlemagne, and under the fostering care of Alcuin, foreign copies being introduced into France in large numbers for the purpose of transcription, especially from England, where the Roman Liturgy had been in use since the seventh century.

¹ 'Qualis fuerit quatuor primis ecclesiæ sæculis Romanæ Ecclesiæ Liturgia in sacrificio ineffabili frustra quæras.' Lit. Rom. Vet. i. 10.

are not, as we have them, contemporaneous with those popes. Their probable date is discussed by Muratori. Lit. Rom. Vet. i. cciii-v.

² The Sacramentaries known as those of 'Leo' and 'Gelasius'

³ Freeman's Historical Geography, map xvii.

The unusual demand was caused by the abolition of the ancient and national Liturgy of France by imperial authority, and by the need of copies of the innovating Roman rite which was to take its place. Leofric A is one of the numerous codices, which in the tenth, as before in the ninth century, were being elaborated in the scriptoria of French monasteries, and which owed their existence to the Romanizing policy of the Carolingian dynasty.

Its publication will throw no fresh light on the character of the ancient Liturgy of France; its interest lies chiefly in its being the first published text of a Liturgy actually in use in an English cathedral before the Conquest.

§ 14. *Handwriting of A.* The MS. is written throughout in a pure Caroline minuscule handwriting, in letters about an eighth of an inch in height. Only one scribe has been employed, but his handwriting exhibits occasional signs of slovenliness towards the close of his work, as if he was wearied with the length of his task.

§ 15. *Gatherings, Ruling of A.* The somewhat coarse dark vellum on which it is written is arranged in twenty gatherings of eight leaves, five of ten leaves, two of twelve leaves, and a few parts of gatherings or single leaves. There are no signatures. The vellum is ruled with a sharp point on one side only. There are twenty-one lines on a page as far as fol. 243 b, after which twenty-three lines begin frequently to make their appearance; the ruled lines, rather more than a quarter of an inch apart, are confined between single horizontal boundary lines across the full length of the page; and double boundary perpendicular lines, drawn from the top horizontal line to the bottom of the page. These perpendicular lines lie three-eighths of an inch apart, and contain the ordinary capital letters between them.

§ 16. *Ornamentation of A.* The *Sursum corda* on fol. 60 a, the first page of the Sacramentary (from 'per omnia' to 'iustum est'), is written in uncial letters a quarter of an inch high. Ten such lines, written alternately in red and black ink, occupy the whole page, with the interstices of the letters filled up with patches of gold, and of red and blue paint.

The next four pages (60 b to 62 a), containing the ordinary Preface and the opening words of the Canon (from 'Vere dignum' to 'cultoribus'), are richly ornamented in the Franco-Saxon style of the end of the ninth and beginning of the tenth centuries.

The first two pages exhibit a broad golden framework, such as is usual in the case of the Eusebian Canons. The arches spring from pillars with foliated bases and capitals. Their groundwork is gold with vermilion outlines, their centres being filled up with light interlaced work on a dark ground. In the centre of fol. 60 b is a large U of similar work, with two large birds' heads as terminations of its lower centre, which is bifurcated upwards; the letters E R E are written above it, and 'Dignum' below it, in a light green oblong framework, all these letters being of considerable size, of gold edged with vermilion.

On fol. 61 a the words of the Preface are written in minuscule gold letters, on nine horizontal panels, once purple, but now nearly black, edged with vermilion, and filling up the centre of the page within the arched frameworks.

Pages 61 b, 62 a exhibit broad square frameworks with smaller squares at the four corners, resembling in their colouring and execution the arches on folios 60 b and 61 a. The centre of fol. 61 b is occupied by a gigantic T, with its stem terminating in two dragons' heads, with red outstretched tongues. A large E in a dark fancy framework is placed on the right-hand side of the stem of the T, and 'igitur' at its base. These letters are large gold uncials edged with vermilion. On fol. 62 a the next words of the Canon are written in gold minuscule letters, on seven dark purple (nearly black) horizontal bands, occupying the centre of the page within the framework.

The only ornamentation in the rest of Leofric A is spent upon initial letters. These, which are written in plain red and black alternately, are about three-eighths of an inch high, at the commence-

ment of separate Collects, and about five-eighths of an inch high at the commencement of separate Masses. Very often the first letter of a proper name in the text (fol. 62 a) or the first letter of a new sentence (fol. 123 a) is written in red, or ornamented with patches of red and green paint. The more dignified festivals are marked by the increased size and more ornamental treatment of the initial letters, and of the opening line or lines. The whole of this ornamentation, especially the gold letters with red outlining, is of unmistakably French execution of the ninth-tenth century.

§ 17. These dignified Festivals or Solemn Days seem to be divided by the scribe into three classes; the first class containing four festivals; the second class twenty-two; and the third class fourteen; total forty.

First class; with a very large initial letter of gold groundwork edged with red and black, elaborately shaped and ornamented, and with the opening two, three, or four lines written in large uncial letters of pure gold.

Dec. 25. Christmas Day (fol. 67 b).
Easter Day (fol. 115 b).

Ascension Day (fol. 128 a).
Whitsun Day (fol. 131 b).

Second class; with a smaller and less elaborate initial letter of plain gold groundwork edged with red, and the opening line written in black rustic capitals ornamented with patches of red and green paint:—

Dec. 24. Vigil of the Nativity (fol. 65 a).
Jan. 6. The Epiphany (fol. 71 a).
Feb. 2. The Purification of the B.V. M. (fol. 76 a).
Fourth Sunday in Lent (fol. 94 a).
Sixth Sunday in Lent (Dominica in palmis) fol. 102 a.
Maundy Thursday (fol. 106 a).
Easter Eve (fol. 114 a).
Wednesday within the Octave of Easter (fol. 118 a).
Octave of Easter (fol. 121 a).
Whitsun Eve (fol. 130 b).
Octave of Pentecost (fol. 135 b).

Dec. 26. St. Stephen (158 a)¹.
May 3. Invention of the Cross (fol. 170 a).
June 24. Nativity of St. John Baptist (fol. 175 a).
„ 29. St. Peter² (fol. 177 b).
Aug. 15. Assumption of B.V. M. (fol. 186 a).
Sep. 8. Nativity of B.V. M. (fol. 189 b).
„ 14. Exaltation of the Cross (fol. 191 a).
„ 29. St. Michael, Archangel (fol. 194 a).
Nov. 1. All Saints (fol. 198 a).
„ 11. St. Martin (fol. 199 b).
„ 30. St. Andrew (fol. 202 b).

Third class; with red initial letter not ornamented with gold, followed by one line of black rustic capitals ornamented with patches of red and green paint:—

March 25. Annunciation of B.V. M.³ (fol. 77 a).
Septuagesima Sunday (fol. 78 a).
First Sunday in Lent (fol. 82 b).
First Sunday in Advent (fol. 149 b).
Dec. 27. St. John the Evangelist (fol. 159 a).
„ 28. Holy Innocents (fol. 160 a).
May 1. SS. Philip and James (fol. 169 a).

July 11. Translation of St. Benedict (fol. 180 a).
Aug. 1. St. Peter's Chains (fol. 181 a).
„ 10. St. Lawrence (fol. 184 b).
„ 24. St. Bartholomew (fol. 187 b).
Sep. 21. St. Matthew (fol. 192 b).
Oct. 28. SS. Simon and Jude (fol. 197 a).
Dec. 21. St. Thomas (fol. 203 b).

If we leave movable feasts out of calculation, we shall find that this list corresponds, generally, with the list of thirty-four festivals which have a capital F prefixed to them in the kalendar in Leofric B, with the following variations:—

TEN FESTIVALS SPECIALLY RANKED IN LEOFRIC B, AND NOT IN LEOFRIC A.

Jan. 1. The Circumcision.
Feb. 24. St. Matthias.
Ap. 25. Lætanian maior.
June 30. St. Paul.
Aug. 29. Decoll. of St. John.

March 12. St. Gregory.
„ 20. St. Cuthbert.
Ap. 11. St. Guthlac.
May 26. St. Augustine.
Nov. 23. St. Clement.

¹ The first line in large gold uncials probably marks the opening page of the Proprium Sanctorum.

² The initial letter here belongs to the first class, and is followed by a line of large black uncials, ornamented with red and green patches, and then by a line of rustic capitals

similarly ornamented. This treatment marks special regard for St. Peter, but does not quite elevate his festival into the first class.

³ The Annunciation is treated without exceptional ornamentation in Bod. fol. 57 b.

TWO FESTIVALS SPECIALLY RANKED IN LEOFRIC A. AND NOT IN LEOFRIC B.

July 11. Translation of St. Benedict. | Aug. 1. St. Peter's Chains.

§ 18. *Additions in a later hand to A.* Apart from the somewhat extensive interpolations, of whole pages and passages of Leofric C in Leofric A¹, the following must be noted as not part of the original Sacramentary, but as added or altered by various English scribes after A had been brought by Leofric into this country.

1. The marginal entries of Epistles and Gospels. These have been entered sometimes before, sometimes after, the rest of the catchwords, never in their proper place. Sometimes they are omitted altogether.

2. The marginal entries of the Sequences in the few cases where they occur, as in the *Feriae post Pascha*.

3. The Alleluias placed between the Epistle and Gospel in some of the Missæ in Easter-Tide.

4. The whole of the marginal entries on fols. 76 a, 77 a, 112 b, 113 a, 123 b, 129 b, 149 a, and from fol. 204 a (inclusive).

5. Certain alterations in the text of the *Benedictio Cerei* on fol. 111 ab.

§ 19. *Rubrics and Titles in A.* There is no *Ordinarium Missæ*², and there are no Rubrics in the Canon of the Mass; nor in the more strictly eucharistic portions of the Sacramentary; but Rubrics of some length and importance are placed to regulate the ceremonial observances of Ash Wednesday, Holy Week, etc., and in the *Agenda Mortuorum*, and other offices which occur at the conclusion of the *Missæ Votivæ*. They are written in red, very rarely in black, ink. Sometimes they are rather paragraphs giving information than Rubrics, as in the case of the IV. *Coronati* (fol. 198 b).

The titles of *Missæ*, and of their constituent parts, are written in rustic capitals, except from fol. 262–278 b (inclusive), where uncial letters are substituted. They are written throughout in red ink.

With regard to their nomenclature, the first Collect is mostly untitled, but the headings 'Ad missam' and 'Collecta' are employed very rarely. 'Secreta' is more frequently used than 'Super oblata'; 'Ad complendum' more frequently than 'Postcommunio'; 'In fractione' as frequently as 'Infra actionem'; but the two latter titles are very apt to get confused, and it may be doubted whether 'In fractione,' both here and elsewhere, is not always due to a clerical error.

§ 20. *Comparison of Leofric A with other copies of the Gregorian Sacramentary, and with later Missals.*

The result of a comparison of Leofric A with other Sacramentaries is that of the 318 Masses which it contains, 264 have been found wholly or partially in the *Codex Vaticanus* published by Muratori, and of the remaining 54 Masses the following 15 have been found in the *Codex S. Eligii*, as published by Menard³.

	Page.		Page.
Thursday after Pentecost	113	St. Bartholomew	156
Twentieth Sunday after Pentecost	124	Vigil of St. Matthew	160
Twenty-second " "	124	St. Matthew	161
Twenty-third " "	125	Vigil of SS. Simon and Jude	164
Twenty-fifth " "	126	SS. Simon and Jude	164
St. Matthias	138	Vigil of All Saints	165
Invention of the Cross	141	All Saints	165
St. James	150		

The following twenty *Missæ* have been found in the *Gelasian Sacramentary*, as published by Muratori⁴:—

¹ See Table on page xxvii.

² But there are indications of one in the Office in *Dedicatio Basilicæ novæ* on fol. 281 b, where the 'Gloria in Excelsis' is

indicated for use, and not the Creed.

³ Migne, *Bib. Pat. Lat.* vol. lxxviii.

⁴ A considerable number of *Gelasian Collects* are introduced

	<i>Page.</i>		<i>Page.</i>
Jan. 1. The Circumcision	66	May 12. SS. Nereus, Achilleus, etc.	142
„ 5. Vigil of Epiphany	66	June 12. SS. Pasilides, Cyrinus, etc.	144
„ 13. Octave of Epiphany (part)	68	„ 15. St. Vitus	144
Saturday after Ash-Wednesday	75	July 29. SS. Simplicius, Faustinus, etc.	150
In Pascha Annotina	105	Aug. 7. St. Donatus	152
Vigil of Ascension	108	„ 17. Octave of St. Lawrence	155
Octave of Pentecost	114	Sep. 9. St. Gorgonius	158
Jan. 19. SS. Maria and Martha	135	„ 14. Exaltation of the Cross	159
„ 23. SS. Emerentianus and Macharius	136	In sterilitate terræ	187
Feb. 16. St. Juliana	138	Pro defuncto sacerdote	195

The following nineteen Missæ are of more miscellaneous and (to the editor) mostly unknown origin:—

	<i>Day or Object.</i>	<i>Page.</i>	<i>Source.</i>
	Vigil of Feasts of B. V. M.	70.	
March 12.	St. Gregory (part)	139.	
„ 21.	Deposition of St. Benedict	139.	
May 18.	St. Mark, Evang.	143.	
July 11.	Translation of St. Benedict	149.	
Sep. 30.	St. Jerome	162.	
Oct. 9.	SS. Dionysius, Rusticus, etc.	163.	
	For tears	186.	Probably composed by Alcuin.
	Proper of Monks	186.	„ „ „
	For a living friend	190.	
	For a penitent	190.	
	For all the faithful living... ..	191.	
	For the health of the living or repose of the dead	191.	
	A General Mass	192.	
	For the very sick	194.	
	For the departed on the day of his death	195.	
	For a woman departed	196.	

In points where the arrangement of ancient MSS. varies, or where readings differ, Leofric A follows the Codex Othobonianus (O), generally agreeing with it as against the Codex Vaticanus ii. (V).

The following are among the more important illustrations of such agreements and differences:—

(a) Leofric A contains over 200 proper prefaces, most of which are to be found in O. Here, as in Bod. and E, they are borrowed from a Gallican source. The Roman Sacramentary in its Gregorian form, of which in this respect V is a sample, contained only eight such prefaces¹.

(b) It contains a large number of the triple episcopal benedictions which, according to the custom of the ancient churches of Gaul and Spain, were pronounced by the bishop after the Lord's Prayer and before the Communion. These did not form part of the Roman rite, and are not found in V. Where they are found, as here and in Bod. and E, they are importations from a Gallican source².

(c) The opening words of the Introit and its Psalmus, the Gradual (or Tract) with its Verses, the Offertorium, and the Communio are written 'prima manu' on the margin. Those of the Epistle and Gospel and Sequences were added afterwards. This unusual arrangement is also found in O (but without the Psalmus and Versus), and in Codex Theodericensis, i. Its object is

in an isolated way, as 'Orationes super populum,' in the Sundays after Pentecost, and in the Pontifical Offices which form the latter part of A.

¹ Viz. two for Christmas Day, V. p. 8-10, and one for each of these Festivals: Epiphany (p. 16), Easter (p. 66), Ascension Day (p. 85), Pentecost (p. 89), St. Peter's Day (p. 102), St. Andrew's Day (p. 131). Seventy-two more Prefaces were written

at the close of V. by its Gallican scribe by way of appendix. Murat. Lit. Rom. Vet. ii. 274.

² They were also contained in separate volumes, hence called Benedictionals. Full information on the subject is given in the Introduction to J. Gage's edition of the Benedictional of St. Æthelwold. Scudamore, W. E., Notit. Eucharist., second edition, p. 662.

not obvious. They are the parts of the mass which were sung by the choir, or which were read by the deacon and subdeacon at High Mass, and which were usually contained in the separate volumes known as the Antiphonarium, Epistolarium, and Evangeliarium. The priest was not bound then, as now, to repeat them privately, and if he was so bound, the mere catch-words would have been insufficient for the purpose, unless he was endowed with almost superhuman powers of memory. They are possibly handy references to the various volumes in which those parts of the service, which are printed *in extenso* in the modern 'Missale Plenarium,' were then separately contained.

(d) In many important 'variæ lectiones,' where the text differs from V, it is found to agree with O, e.g. within the canon, 'Et antistite nostro .*ill.* et omnibus orthodoxis atque catholicæ et apostolicæ fidei cultoribus' (fol. 62 a). 'Pro quibus tibi offerimus vel' (fol. 62 b). Other less important examples will be found on foll. 63 b, 64 ab, 72 a, 107 a, 108 b, 111 ab, 113 b, 118 b, 158 ab, 190 b, 196 a, etc.

A comparison of Leofric A with the Roman and Sarum Missals has been carried out only as far as the 'Missæ Dominicales' and the 'Proprium Sanctorum' are concerned. The minutiae would occupy too much space to print, but the result may be approximately summed up thus:—

Of entire Missæ, one is retained in R only, six are retained in S only, fourteen are represented in neither R nor S.

<i>As Roman Missal.</i>	<i>As Sarum Missal.</i>	<i>As neither.</i>
June 9. SS. Primi et Feliciani.	In vigilia ascensionis. Doct. xxvi. Pentec. Feb. 16. S. Iulianæ. June 1. S. Nicomedis. July 2. SS. Processi et Mart. Nov. 8. IV Coronatorum.	Jan. 23. S. Emerentiani. June 24. S. Ioan. Bapt. (Missa i). July 11. Trans. S. Benedicti. Aug. 6. S. Sixti. " 7. S. Donati. " 22. S. Timothei. " 28. S. Hermetis. Sep. 9. S. Gorgonii. " 11. S. Proti. " 15. S. Nicomedis (Of. Com. as R.). " 16. S. Lucæ. Oct. 7. S. Marci (Of. Com. as R.). " 18. S. Lucæ (Of. as R.). Nov. 24. S. Chrysogoni.

An examination of the constituent portions of the remaining Missæ which occur in Leofric A, as well as in R and S, produces the result that in—

60 cases	Leofric A agrees with R as against S.
115	" " " S " R.
203	" " differs from both R and S.

§ 21. *Date of Leofric A.*

It is almost superfluous to call attention to the Missa in natale S. Gregorii Papæ (March 12, p. 139); and to the wording of a Collect on p. 229, where St. Gregory's prayers are indirectly besought on behalf of a barren woman, as proving that here, as in other MSS., we have not got the Gregorian Sacramentary in its original condition.

The combined weight of the following considerations, some pointing to a very early, others to a later date, proves that it cannot have been written earlier than the second half of

the ninth century, and points to the soundness of the conclusion, which, chiefly on palæographical considerations, assigns it to the first half of the tenth century¹.

(a) The arrangement of the seven opening 'Missæ Votivæ' for the seven days of the week, p. 176. The votive Mass 'de Sancta Trinitate' and the six following Masses were compiled by Alcuin († 804) and assigned by him to the different days of the week. There is a slight variation in the wording of their titles and in the order in which they occur in early Missals, as may be seen by the following Table:—

	Alcuini Liber Sacramentorum. Migne, Pat. Lat. ci. 446.	A.	Bod.
Die Dom.	De sancta Trinitate.	Id.	Id.
Fer. ii.	Pro peccatis.	De sancta sapientia.	De sapientia.
Fer. iii.	Ad postulanda angelica suffragia.	De sancta caritate.	De postulando dono Spiritus sancti.
Fer. iv.	De sancta sapientia.	De cordis emundatione per Spiritum sanctum postulanda.	Ad postulanda angelica suffragia.
Fer. v.	De charitate.	Ad angelorum suffragia postulanda.	De caritate.
Fer. vi.	De sancta cruce.	In honore sanctæ crucis.	De cruce.
Sab.	De sancta Maria.	In honorem sanctæ Mariæ.	De sancta Maria.

(b) The separate commemoration of the Apostles. Till the eighth century, they were jointly commemorated on June 29, in the West, and on June 30, in the East of Christendom². Hence there is a good deal of uncertainty and variety in the wording, etc. of these Missæ. A trace of this older arrangement might seem to be found in the title written for July 6, 'In octauis Apostolorum' (p. 149), but the Collect refers only to St. Peter and St. Paul.

(c) The presence of the following Octaves and Vigils:—

OCTAVES (6).		VIGILS (14).	
Jan. 1.	Of Christmas Day.	Dec. 24.	Of Christmas Day.
" 13.	" the Epiphany.	Jan. 5.	" the Epiphany.
	" Easter Day (p. 103).		" the Feasts of St. Mary (p. 70).
	" Pentecost (p. 114).		" Easter Day (p. 98).
July 6.	" the Apostles.		" Ascension Day (p. 108).
Aug. 17.	" St. Lawrence.		" Pentecost (p. 110).
		June 23.	" St. John Baptist.
		" 28.	" SS. Peter and Paul.
		Aug. 9.	" St. Lawrence.
		" 15.	" Assumption of the B.V. M.
		Sep. 20.	" St. Matthew.
		Oct. 27.	" SS. Simon and Jude.
		" 30.	" All Saints.
		Nov. 29.	" St. Andrew.

VIGILS FOR THE COMMON OF SAINTS (3).

Of one Apostle (p. 170).
 " Martyrs (p. 171).
 " Confessors (p. 172).

The octave of no festival other than Christmas, Easter, and Pentecost was universal in the first eight centuries. The octaves of Saints Days are spoken of as unsettled by Amalarius, † 815³. The vigil of the festival of the Assumption (together with its octave) was ordered to be kept by Leo IV, in 847.

(d) The presence within the canon of the late clause, 'Pro quibus tibi offerimus vel' (p. 60).

(e) The absence of a 'Dominica' or 'Festum Sanctæ Trinitatis,' the institution of which is assigned to Alexander III (1159–81).

¹ Professor Westwood says, 'Middle of the ninth or first half of the tenth century.' Facsimiles of the Miniatures, etc. p. 99.

² Smith, W., Dict. of Christ. Antiq. i. 109.

³ De Eccles. Offic. iv. 36.

(*f*) The absence of all Sequences; the few which do occur having been added by a later hand. Their invention is attributed to Notker, a monk of St. Gall, † 911, and they began to make their appearance in Sacramentaries in the tenth century.

(*g*) The allusion to diptychs in a *Missa Generalis pro uiuis et defunctis* :—

‘Et animas famulorum famularumque tuarum, omnium uidelicet fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora circum quaque requiescent, uel *quorum nomina ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur*, electorum tuorum iungere digneris consortio’ (p. 192). The phrase is repeated in the following *Secreta*¹.

(*h*) The retention of certain early forms of nomenclature :—

- i. The title of ‘Octauis Domini’ instead of ‘Circumcisio Domini,’ for June 1. The latter title is used in B (p. 23).
- ii. The inverted enumeration of the Sundays in Advent, beginning with Ebdomada iv, ante natale Domini.
- iii. The title ‘Dominica uacat’ for the Sunday after the sabbatum in xii. *Lectionibus* (pp. 79, 129).
- iv. ‘Pascha Annotina’ (p. 105, q. v.).

(*i*) The Invocation of several eighth-century saints in the Litany on pp. 209–10, the latest of them being St. Opportuna, abbess of Séz in Normandy, † 769.

Monastic character of Leofric A. Like other Sacramentaries, Leofric A seems to be monastic in its origin, and to have been written in the scriptorium, and first used at the altar of a Benedictine monastery.

This may be inferred from the ‘*Missa monachorum propria*’ (fol. 227 b), which a later English hand has specialized and appropriated by inserting in the Collect the words—‘Et sancto Benedicto confessore tuo,’—and by writing an additional Collect on the margin, in which the name of the same saint is introduced.

There are two festivals connected with St. Benedict’s name,—

xiii. Kal. Apr. Depositio St. Benedicti, Abbatis (p. 139).

v. Id. Iul. Translatio St. Benedicti Abbatis (p. 149).

The latter being distinguished as one of the festivals of the third class (p. xxxv.)

There are also a considerable number of monastic saints invoked in the Litany on fol. 266 a. (p. 209).

§ 22. *Locality of Leofric A.* The Roman stations are, as usual, entered, and preserve a proof of its Gregorian or Roman origin. Such stations as ‘Ad sanctam mariam trans Tiberim’ (p. 80), ‘Ad pontem Molbi’ (p. 107), ‘Ad sanctam mariam maiorem’ (p. 128), etc., can only point to one locality. But the copy was written in France and contains many Gallican additions, and exhibits many signs of Gallican influence. The character of the handwriting and of the ornamentation, as already described², would be alone sufficient to establish its non-Anglican origin. An approximation to the French style is said to be occasionally found in tenth-century English documents, as in the Charter of Eadgar for a new minster at Winchester, A.D. 960, but even here the lengthened letters c, f, g, r, s, w, unmistakably betray an English scribe³. In the present MS. a contrast is constantly afforded between the two styles, by the additions of the Epistles and Gospels, and occasionally Sequences, on the margin by a later English hand, and by small alterations, as on fol. 187 b, where quite a different ‘r’ has been written by an Anglo-Saxon hand over the word ‘sacis,’ from which it had been accidentally omitted by the original scribe. But, apart

¹ A ‘beatae predestinationis liber’ is mentioned in a *Secreta* on fol. 237 b.

² Page xxxiv.

³ Facsimiles of Charters, part iii, no. 22.

from palæographical considerations, the following indications of French influence or origin are to be noted :—

(a) The numerous Episcopal Benedictions, which are not an original part of the Roman Liturgy.

(b) In the long Litany which occurs on p. 209, the following French saints are invoked; such French saints as St. Hilary and St. Martin, whose names are of too general occurrence in the Kalendars and Litanies of Western countries for any localization to be based upon their presence, are omitted here.

At the end of the list of fifty-four martyrs :—

		<i>Date in Kalendar.</i>	<i>Obit.</i>
Lambertus.	Bishop of Maestricht.	Sep. 17.	† 709.
Ragnulfus (Ranulfus).	Bishop in Artois.	May 27.	† c. 700.
Salvius.	Bishop of Amiens.	Jan. 11.	† c. 615.
Justus.	Martyr in Artois, in the diocese of Arras.	Oct. 18.	Uncertain.

At the end of the list of fifty-one confessors :—

Remigius.	Bishop of Rheims.	Oct. 1.	† c. 532.
Vedastus.	First Bishop of Arras and Cambray.	Feb. 6.	† c. 540.

(Vedastus is the only name in the Litany which is written in rustic capitals and ornamented with patches of red and green paint. This exceptional treatment of the name points to the volume having been written in a locality where St. Vedast was held in special honour, that is to say, probably in the dioceses of Arras or of Cambray, dioceses which were held together from the time of St. Vedast, their first bishop, till A.D. 1095¹.)

Audomarus (Omer).	Bishop of Therouanne in Artois.	Sep. 9.	† 670.
Bertinus.	Abbot of St. Omer in Artois.	„ 5.	† 709.
Germanus.	Bishop of Paris.	May 28.	† 576.
Medardus.	Bishop of Noyon and Tournai.	June 8.	† 545.
Amandus.	Bishop of Maestricht.	Feb. 6.	† 684.
Audoenus (Ouen).	Bishop of Rouen.	Aug. 24.	† 673.
Philibertus.	Abbot of Jumièges and Noirmoutier.	„ 20.	† 687.
Richarius (Riquier).	Abbot of Centule, near Abbeville.	Ap. 26.	† c. 670.
Walaricus (Valery).	Abbot at Luxeuil.	Dec. 12.	† 622.
Furseus (Fourcy).	Abbot at Lagny, near Paris.	Jan. 16.	† c. 653.
Bavo (Alloynus, Aldowin).	Confessor at Ghent.	Oct. 1.	† 654.
Trudo (Trond).	Priest and Confessor in diocese of Liège.	Nov. 23.	† 698.
Fortunatus.	Bishop of Celle.	June 18.	† 575.
Albinus.	Bishop of Angers.	March 1.	† 549.

[Here follow four Saints connected with England :—Bonifacius, Patricius, Cudbertus, Gudlacus.]

Paulinus.	Bishop of Trèves.	Aug. 31.	† 360.
Lupus.	Bishop of Lyons.	Sep. 25.	6th century.
Ursus.	Bishop of Auxerre.	July 30.	6th century.
Modestus.	Bishop of Trèves.	Feb. 24.	† c. 480.
Hucbertus.	Monk at Britanniacum in diocese of Soissons.	May 30.	† 712.
Arnulfus.	Bishop of Metz.	July 18.	† 640.

At the end of the list of twenty-nine virgins and widows :—

Genovefa.	Virgin at Paris.	Jan. 3.	† 512.
Rictudis.	Widow, Abbess of Marchiennes.	May 12.	† 688.
Aldegundis.	Virgin at Maubeuge in Hainault.	Jan. 30.	† 673.
Radegundis.	Queen of Clothaire, nun at Poitiers.	Feb. 11.	† 587.
Opportuna.	Virgin, Abbess at Séez in Normandy.	Ap. 22.	† c. 769.

¹ The name of St. Vedast, though thus conspicuously treated here, does not occur at all in the English Kalendar (B) prefixed to this Sacramentary.

All these saints are connected with the north of France, and most of them with that district of Lotharingia in which Leofric was brought up¹.

(c) The elevation of St. Martin, alone of local saints, into the second class of dignified festivals².

(d) The Mass for the Translation of St. Benedict, on July 11. This Mass does not occur in the present Roman Missal, or in any of the older Roman Sacramentaries. It was the Mass of a popular Gallican Festival, transferred to England probably in the tenth century³.

(e) The Missæ for the three Rogation Days between the fifth Sunday after Easter and Ascension Day⁴. The Lætania maior was a Roman institution, and kept on April 25. The three Rogation days were a Gallican institution, and would not be part of a Roman Sacramentary except by importation from a foreign source, before their introduction into Rome by Leo III (795-816). Much stress cannot therefore be laid upon their presence in Sacramentaries subsequent to that date⁵.

(f) There is a class of phrases, used in prayers for the chief ruler of the country in which a Missal has been written, which it is dangerous to press too far, unless the emperor or king in question is actually named, which unfortunately is the exception, and not the rule⁶. The following expressions, taken together, indicate that Leofric A was written within the limits of the Roman empire, and probably within the French domains of Charles the Simple (893-929) or Lewis IV (936-954).

(1) 'Suscipe oblationem . . . pro rege nostro et sua uenerabili prole' (p. 9).

(2) 'Oremus et pro christianissimo (uel christiano) imperatore nostro .iill.' (p. 95).

(3) On p. 97 the original phrase has been carefully erased, and a later hand has substituted 'et archiepiscopo nostro atque rege nostro,' for (probably) 'imperatore nostro.' The alteration seems to have been made after the book had come to England, and the reference may be to King Edward the Confessor and the Archbishop of Canterbury.

(4) On p. 179 the following phrases occur in the original MS., in each case altered by the later English hand in the way here denoted between brackets:—

'Romanum imperium (uel Christianum).'

'Famulis tuis principibus nostris (famulo tuo regi nostro).'

'Famulus tuus .iill. (rex noster).'

(5) 'Regem nostrum, cum coniuge et natis eius . . . conseruare digneris' (p. 207).

If conjecture may be hazarded, the reference may be to Lewis IV, †954, his wife Gerberga, and his sons Lothaire and Charles.

(6) In the Litany on p. 211: 'Ut reges nostros et exercitum eorum conseruare digneris.'

(7) From 'Orationes pro regnantibus:—

'Romanorum regum tibi subditorum protege principatum' (p. 230).

'Romani regni adesto principibus' (*Ib.*).

'Romani imperii auxiliare principibus' (*Ib.*).

¹ Page xx.

² Page xxxv.

³ Martene, de Antiq. Ec. Rit. edit. 1788. iv. 198.

⁴ Pages 107-108.

⁵ The sixteenth canon of the Council of Clovesho, A.D. 747, orders the observance of the Lætania Maior on April 25 in England 'iuxta ritum Romanæ Ecclesiæ,' but the observance of the three Rogation Days 'iuxta morem priorum nostrorum.'

H. and S. iii. 368.

⁶ The beautiful Anglo-Saxon Tropary in the Bodleian Library, MS. 775, can be dated by the prayer for Ethelred; a Missal at Florence (Bibl. Naz. xxxvi. 13) by a prayer for the emperor Otho; sometimes a people or country is named, as 'pro imperatore Francorum' (Murat. Lit. Rom. i. 64), 'regem Ilibernensium' (Corpus Missal, p. 133), 'regem Anglorum' in Leofric C, p. 205.

(8) 'Ut tuo nomine dirigatur et Romana securitas et deuotio Christiana' (p. 243).

(9) A few of the prayers afford internal evidence of warmer climate than, and a different natural produce from, that of England, e.g.:—

1. The Benedictio uuæ (p. 152).
2. The Benedictio uuæ vel fabæ (p. 224).
3. The Benedictio uini (p. 224).

No. 1, inserted in the Mass on Aug. 6 has got copied from its French original into the Sarum Missal, but can only have originated like 2 and 3 in a vine-growing country.

§ 23. The second part of the Leofric Missal in point of date is an English Kalendar which we designate as Leofric B, and which Leofric, or whoever else brought the Arras-Cambray book (Leofric A) into England, prefixed to it.

The absence of any original connection between the Sacramentary and the Kalendar is shown by the entire change of style of writing and of ornamentation, as well as by the fact that there are seven Masses in the Sacramentary (Leofric A) in connection with festivals not named in the Kalendar, and 147 Saints Days noted in the Kalendar for which there is no corresponding Mass in the Sacramentary.

The Kalendar, which is preceded by two pages, and followed by twenty-seven pages, of elaborate Paschal Tables, Solar and Lunar calculations, etc., is written on a fine vellum in gatherings of eight leaves, not signed. The last gathering wants two leaves, and its three last pages are occupied by miscellaneous matter belonging to Leofric C. There are thirty-four lines on a page, on fine lines ruled from as many extreme marginal prickings. Of the horizontal lines only the topmost and bottommost are ruled across the pages, the rest being confined within a framework formed by at least two, often more, perpendicular lines.

§ 24. *Ornamentation.* On fol. 49 a, a large human hand with outstretched fingers, and with blue clothing on the wrist, is being extended from the clouds. It is labelled 'Dextera Domini,' and various Paschal dates are written along the fingers. It is enclosed within a foliated framework. Two somewhat angular and contorted human figures are skilfully introduced into the lower right and left hand corners, and appear to be reading with astonishment the inscription on the hand.

On fol. 49 b there is an allegorical figure of life, crowned, with a cross as a sceptre in the left hand, and with a scroll depending from both hands, which are extended for its display. This figure is probably intended to represent our Lord as the Prince of Life. Its red and blue drapery, like the dresses of the figures on fol. 49 a, is arranged in fluttering folds, in the style which is peculiarly characteristic of Anglo-Saxon art in the tenth century. Above and on both sides of the figure and on the scroll are verses or numbers connected with the chances of life.

On fol. 50 a there is a representation of Death, or of Satan as the Prince of Death. The figure is nude, save for a shaggy girdle round the loins. A pair of horns spring upwards from the head. The enlarged ears flap like leaves. The hair of the head develops outwards into six dragons, three on the right, three on the left hand side. A pair of wings is fitted to the shoulders. There is hair on the chin and chest. The elbows, knees, fingers, and toes are furnished with claws or spurs. Both hands are extended, displaying a scroll. Above the figure, on both sides of it, on the scroll in its hands, and on the diamond-shaped shield in the left hand lower corner are lines or figures connected with the chances of death, sickness, success in business, etc. The design is borrowed from, and is described as, 'The sphere of Apulcius,' the well-known author of 'The Golden Ass.' This 'sphere,' varying somewhat from its present

form, and now placed among the spurious and not the genuine works of Apulcius, is printed in *Barthii Comment. Lib. lx* (Frankfort, 1624), col. 1404.

On fol. 50b there are two large circles with excrescent foliated ornamentation, containing Paschal calculations. Within each larger circle there is a smaller circle, and within the upper small circle there is the bust of a monk, or priest, with a shaven crown. It is inscribed 'Dionisius,' and is doubtless meant to represent 'Dionysius Exiguus,' the inventor of the Paschal Cycle of nineteen years, A.D. 525.

On fol. 58a there is a 'Horology,' being a calculation of the time of day, by the number of feet in the shadow cast by a man's body in the sun. It is arranged in six circles, each consisting of four rings, within an outer framework of four coloured vertical lines.

Light blue, purple, green, and two shades of red are effectively used in these drawings as well as for capital letters, headings, and for distinguishing columns throughout the Kalendar and Tables of Calculation.

§ 25. The arrangement of the Kalendar is elaborate¹. At the top of each month stands a line, in green, purple, blue, or red, recording the sign of the Zodiac. Immediately beneath is a red line stating the number of days of the month and moon, and there is another red line at the bottom of each page recording the division of the twenty-four hours into day and night.

On the left hand side of each page of the Kalendar there are nine perpendicular columns of letters or numbers between parallel lines finely ruled with a hard point. The first column contains the golden number. The second, third, fourth, fifth, and sixth columns contain letters of varying number and arrangement.

Second column. Fourteen letters to O inclusive, with one line intervening.

Third " Ten " K " " two lines "
Fourth " The five vowels " " two " "
Fifth " Twenty letters to U " " no line "

¹ But there are no pictures. Kalandars were often embellished with pictorial representations, on their margins, of the seasons and their occupations, of the signs of the Zodiac, of saints, or, in early printed books, of the various stages of human life, e.g. :—

	Sarum MS. 150. X cent.	Cott. Tib. B. V. XI cent.	Les Heures d'Anne de Bretagne, A.D. 1507.	Sarum Primer, A.D. 1531.	Cott. Galba. A. xviii. X cent.
January	Capricornus	Ploughing	Snow scene	Nursery	Twelve saints in circular or rectangular frames at the end, in addition to the signs of the Zodiac in circular frames at the beginning of each month.
February	Aquarius	Pruning	Feasting	School	
March	Piscis	Sowing	Wood-chopping	Hunting	
April	Aries	Feasting	Flower-gathering	Courting	
May	Taurus	Lambing	Maying	Maying	
June	Gemini	Mowing	Mowing	Wedding	
July	Cancer	Wood-cutting	Reaping	Married life	
August	Leo	Reaping	Winnowing	Ingathering	
September	Virgo	Feeding pigs	Vintage	Vintage	
October	Libra	Hawking	Sowing	Feasting	
November	Scorpius	Pruning wood	Feeding pigs	Old age	
December	Sagittarius	Threshing	Curing pork	Death	

The following list of early English Kalandars, Pasechal Tables, etc. (IX–XI cent.), may be useful: in the British Museum, Cott. Galba, A. XVIII; Vitell. E. XVIII; Tib. B. V; Tib. C. I; Tib. C. VI; Julius, A. VI; Tit. D. XVII; Calig. A. XV; Arundel, CLV: at Oxford, Bodleian MSS. 579; Junius, 27; Junius, 99; Douce, 296; Digby, 65: at Cambridge, C. C. C. MS. 422: at Salisbury, MS. 150: at Rouen, MS. Y. 6.

These letters, entitled 'vocationes'¹, have reference to the various Tables which follow the Kalendar². The sixth column gives the seven dominical letters. The seventh and eighth columns give the day of the month according to the Roman calculation. The ninth column contains the capital letters ·F·, and ·S·, which are prefixed by way of distinction to certain festivals. Each F and S is ornamented with two dots, that on the right hand side being rather higher than that on the left.

·F·, which probably stands for 'Festum' or for 'dies feriatus'³, is prefixed to the following thirty-four festivals⁴:—

Four Feasts of our Lord.

1. Jan. 1. The Circumcision.
2. „ 6. The Epiphany.
3. May 3. Invention of the Cross.
4. Dec. 25. Christmas Day.

Four Feasts of the B. V. M.

5. Feb. 2. The Purification.
6. Mar. 25. The Annunciation.
7. Aug. 15. The Assumption.
8. Sep. 8. The Nativity.
9. Ap. 25. Lætania maior [not St. Mark, for whom see May 18].
10. Sep. 29. St. Michael.

Sixteen Feasts of New Testament Saints.

11. Feb. 24. St. Matthias.
12. May 1. SS. Philip and James.
13. June 24. St. John Bapt. (Nativ.).
14. „ 29. SS. Peter and Paul.
15. „ 30. St. Paul.
16. July 25. St. James.
17. Aug. 25. St. Bartholomew.
18. „ 29. St. John Bapt. (Decoll.).
19. Sept. 21. St. Matthew.
20. Oct. 28. SS. Simon and Jude.
21. Nov. 1. All Saints.
22. „ 30. St. Andrew.
23. Dec. 21. St. Thomas.
24. „ 26. St. Stephen.
25. „ 27. St. John Evang.
26. „ 28. Holy Innocents.

Five Feasts of English Saints, or Saints connected with England.

27. March 12. St. Gregory.
28. „ 20. St. Cuthbert.
29. „ 21. St. Benedict.
30. April 11. St. Guthlac.
31. May 26. St. Augustine.

Three Feasts of Foreign Saints.

32. Aug. 10. St. Lawrence⁵.
33. Nov. 11. St. Martin⁵.
34. „ 23. St. Clement⁵.

These thirty-four Festivals correspond, but not quite exactly, to the three chief classes of Festivals recognized in the Constitutions of Archbishop Lanfranc⁶.

Of the Days we should expect to find among them, the Conversion of St. Paul (Jan. 25), the Exaltation of the Cross (Sept. 14), St. Luke (Oct. 18), will be found in the next list. St. Mark occurs on May 18, without either an ·F· or ·S· prefixed. St. Barnabas (June 11) is absent.

The letter ·S· is prefixed to the following seventy-seven Festivals; neither the principle of selection, nor the meaning of the prefixed ·S· is very obvious⁷:—

¹ Cott. Jul. A. VI. f. 3 a.

² Migne, Bib. Pat. Lat. xc. 755, and 810, etc.; cxxix. 1338. They are connected partly with the name of St. Jerome. D'Achery, *Spicilegium*, ii. 64.

³ The Festivals of SS. Gregory and Augustine were ordered to be kept as 'dies feriati ab ecclesiasticis et monasterialibus' by the Seventeenth Canon of the Council of Clovesho, A.D. 747. H. and S. iii. 368.

⁴ A golden cross is substituted for this F in MS. Cott. Jul. A. vi. (tenth century), a black cross in a Bodleian MS., Digby 63. (ninth century), a red cross in the Sarum Psalter, MS. No. 150 (tenth century).

The more common way of marking the dignity of Festivals in Anglo-Saxon Kalendaris is to write the first class of Feasts in coloured enlarged capitals, uncial or rustic, and the second class in smaller black rustic capitals, as in Bodleian MSS. Junius, 99 (tenth century); Douce, 296 (eleventh century); Rouen MS. Y. 6.

⁵ These three Saints, two Roman and one Gallican, were of more than local repute, and are marked specially in most Anglo-Saxon Kalendaris, and Menologies, and in Ælfrie's Homilies, as edited by Thorpe, where, with Gregory, Benedict, The Seven Sleepers, and Alexander, Eventius, and Theodulus, they are the only saints not mentioned in the Bible to whom a Homily is devoted.

⁶ Wilkins' *Concilia*, i. 341-4. For earlier lists of principal Festivals the reader is referred to a list of 'Festivitates in anno, quæ per omnia venerari debent,' in the Capitularies of Charlemagne, A.D. 809 (Pertz, *Mon. Germ. Hist. Legum*, i. 162); to the Thirty-sixth Canon of the Council of Mainz, in 813 (Mansi, *Concil. xiv.* 73); and to cap. 46 of Monastic Regulations made under Louis the Pious at Aix-la-Chapelle in 817 (Pertz, *ut supra*, i. 202).

⁷ Such distinctions as 'simplex' or 'semi-duplex' do not seem to have existed in the tenth century.

Introduction.

JANUARY. (10.)

3. Genouefa.
13. Oct. of Epiphany.
14. Felix.
16. Marcellus.
18. Prisca.
20. Sebastian and Fabian.
21. Agnes.
22. Vincent and Anastasius.
25. Conversion of St. Paul.
28. Oct. of St. Agnes.

APRIL. (4.)

14. Tiburtius. Valerian, Maximus.
23. George.
24. Mellitus.
28. Vitalis.

JULY. (7.)

2. Processus and Martinian.
6. Oct. of the Apostles.
10. Seven sons of St. Felicitas.
21. Praxedes.
23. Vincent and Apollinaris.
29. Felix, Simplicius, etc.
30. Abdon and Sennen.

OCTOBER. (6)

7. Marcus.
8. * *
9. Dionysius, Rusticus, Eleutherius.
14. Callixtus.
18. Luke.
27. Gagus.

FEBRUARY. (3.)

5. Agatha.
14. Valentine and Vitalis.
22. Chair of St. Peter.

MAY. (7.)

6. St. John before the Latin Gate.
10. Gordian, Epimachus, etc.
12. Nereus, Achilleus, Pancratius.
13. Dedication of St. Mary's Church.
14. Victor, Quartus, etc.
19. Potentiana.
25. Urbanus and Desiderius.

AUGUST. (13.)

2. Stephen.
6. Sixtus, Felicissimus, etc.
8. Cyriacus and Afra.
11. Tiburtius.
13. Hippolytus.
14. Eusebius.
17. Oct. of St. Lawrence.
18. Agapitus.
22. Timotheus and Paul.
24. Patrick, senior.
28. Hermes and Augustine.
30. Felix and Adauctus.
31. Aidan.

NOVEMBER. (5.)

8. The four crowned Martyrs.
9. Theodorus.
22. Cecilia.
24. Chrysogonus and Eleutherius.

MARCH. (1.)

9. 40 soldiers.

JUNE. (8.)

2. Marcellinus and Peter.
9. Primus and Felician.
12. Basilides, Cirinus, etc.
18. Marcus and Marcellianus.
19. Gervasius, Protasius, etc.
23. Æthedreda.
26. John and Paul.
28. Fabian, Gordian.

SEPTEMBER. (10.)

9. Gorgonius and Audomarus.
11. Protus and Hyacinthus.
14. Exaltation of the Cross.
15. Nicomede.
16. Lucia, Geminianus, etc.
20. Privatus.
22. Maurice.
25. Ceolfriith.
27. Cosmas and Damian.
30. Jerome.

DECEMBER. (3.)

7. Oct. of St. Andrew.
13. Lucy.
31. Sylvester.

§ 26. Besides the Saints' Days, the following entries are to be noticed.

(a) Divisions of the natural year:—

May 24. Æstas oritur.
 Aug. 23. Autumnus oritur, dies xcii.
 Nov. 23. Hiemps oritur.
 March 25. Æquinoctium.
 June 24. Solstitium.
 Sep. 24. Æquinoctium.
 Dec. 25. Solstitium.

Jan. 18. Sol in Aquario.
 Feb. 15. Sol in Pisce.
 Mar. 18. Sol in Ariete.
 Ap. 17. Sol in Tauro.
 May 18. Sol in Geminis.
 June 17. Sol in Cancro.

Jul. 18. Sol in Leonem.
 Aug. 18. Sol in Virginem.
 Sept. 17. Sol in Libram.
 Oct. 18. Sol in Scorpionem.
 Nov. 17. Sol in Sagittario.
 Dec. 18. Sol in Capricornu.

(b) 'Claues Terminorum,' and other technical directions as to the length of the seasons, position of 'Epacts,' 'Concurrents,' etc., and points connected with Easter Day:—

Feb. 7. Verni initium habet dies xci.
 „ 8. Ante istum locum non potest esse xl.
 „ 24. Et si Bissextilis locus.

Feb. 26. Ante ultimos quinque dies Februarii mensis cele-
 brandus est semper Bissextus.
 Mar. 8. Vltima incensio ii. luna initii.

Mar. 22.	Sedes Æpactarum.	Jul. 14.	Dies Caniculares.
„ 24.	Concurrentium locus.	„ 17.	Orius Caniculæ.
Ap. 5.	Infra nunquam accenditur luna Paschalis Martii.	Aug. 7.	Autumni initium, dies xci.
„ 24.	Vltimum Pascha.	Nov. 2.	v. Embolismus.
May 9.	Æstas habet dies xci.	„ 7.	Hiemps initium habet dies xcii.
„ 15.	Primum Pentecosten.	Dec. 4.	iiii. Embolismus.

It is to be observed that these entries are imperfect and to a certain extent incorrect. Five of the seven Embolismi, required to mark the seven intercalary months in the cycle of nineteen years, are omitted, viz. those numbered i, ii, iii, vi, vii. May 15 is not the first day on which the Feast of Pentecost can fall (= May 10), but the day on which it would fall if Easter fell, as it is represented as falling, on March 27.

(c) The names of four Egyptian months are entered, viz. :—

April 26.	ix. Ægyptiorum mensis, Pascho.	Sep. 28.	ii. Mensis Ægyptiorum, Faoni.
June 25.	xi. Ægyptius mensis, Epichi.	Nov. 27.	iiii. Ægyptius mensis, Choeas.

And of one Greek month :—

June 4. Initium mensis Desii secundum Grecos.

The ‘Dies Ægyptiaci’ are not noted.

(d) Four Old Testament saints are commemorated :—

June 14.	Heliseus Propheta.	Aug. 1.	Passio Machabeorum.
Jul. 5.	Esaias Propheta.	Dec. 29.	Hierosolimis David magni Regis.

Two events of which there is record in the Old Testament :—

Mar. 17.	Primus dies seculi.	Ap. 29.	Egressio Noe de arca.
----------	---------------------	---------	-----------------------

Three events of which there is record in the New Testament :—

Feb. 15. Diabolus recessit a Domino.

(This was an important day to mark in an Anglo-Saxon Kalendar, as it was one of the few days ordered by King Alfred to be observed as holidays by all freemen¹.)

Mar. 27.	Resurrectio Domini.	May 5.	Ascensio Domini.
----------	---------------------	--------	------------------

These entries must not be taken as indicating the date of the occurrence of Easter and Ascension Day in the year in which the Kalendar was written, and so as affording some clue to its date. They are supposed both here, and generally in Western Kalendars, to supply the actual date of the Resurrection, etc., as facts recorded in the Gospel narrative.

(e) Five Octaves are inserted :—

Jan. 13.	Octave of the Epiphany.	Aug. 17.	Octave of St. Lawrence.
„ 28.	„ St. Agnes.	Dec. 7.	„ St. Andrew.
Jul. 6.	„ the Apostles.		

(f) And seven Vigils :—

June 23.	Vigil of St. John Baptist.	Oct. 31.	Vigil of All Saints.
„ 28.	„ SS. Peter and Paul.	Nov. 29.	„ St. Andrew.
Sept. 20.	„ St. Matthew.	Dec. 24.	„ Christmas.
Oct. 27.	„ SS. Simon and Jude.		

§ 27. Exclusive of commemorations of persons and events connected with the Old and New Testaments, there are 250 festivals marked in Leofric B commemorating some 340 separate

¹ The other days were St. Gregory, March 12; SS. Peter and Paul, June 29; All Saints', Nov. 1; twelve days at Christmas; seven days before and after Easter; seven days before St. Mary's

Feast in Harvest, = Aug. 15; the four Ember Wednesdays. Thorpe, B., Ancient Laws, i. 93.

§ 28. The following Festivals and Commemorations have been added to the original Kalendar in various later handwritings of the tenth and eleventh centuries:—

<i>Day in Kalendar.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date.</i>
Feb. 13.	S. Eormenhildæ.	Abbess of Ely.	† c. 700.
March 1.	S. Dewi Episc. Conf.	Bishop of St. David's.	† 601.
"	S. Albini Episc. Conf.	Bishop of Angers.	† 549.
" 18.	Sci. Eadwardi Regis et Mart.	King of England.	† 978.
April 19.	S. Ælphcagi Archiepisc. et Mart.	Archbishop of Canterbury.	† 1012.
"	Eodem die ordinatus fuit Leofricus Episc.	Consecrated to the See of Crediton.	1046.
" 28.	S. Wynwaloci Confessoris.	Abbot of Landenechum or Tauracum in Brittany.	6th cent.
	At the foot of fol. 40 b [April 11] } S. Leonis Papæ et Conf. }	Bishop of Rome.	† 461.
May 2.	S. Athanasii Episc. et Conf.	Bishop of Alexandria.	† 373.
" 19.	Depositio Dunstani Archiepisc.	Archbishop of Canterbury.	† 988.
July 16.	Eustachii.	Abbot of Luxeuil [usually March 29].	† 625.
"	Minulfi.	= Monulfi, Bishop of Maestricht.	† c. 600.
"	Gundulfi.	Bishop of Maestricht.	† c. 700.
"	Servacii.	Bishop of Maestricht [usually May 13].	† 384.
"	Bertini Conf.	A Belgian Abbot [usually May 29].	Uncertain.
Aug. 1.	Ad vincula S. Petri.	A festival instituted at Rome in the 5th century.	
" 4.	S. Afre Mart.	Martyr at Augsburg in Bavaria.	† 304.
Sep. 1.	S. Egidii Abbatis.	Abbot in Provence.	† 712.
" 4.	Ordinatio beati Gregorii Papæ.	{ Consecration as Bishop of Rome in A.D. 590, com- memorated in the original Kalendar on March 30.	
Oct. 6.	S. Fidis Virg. et Mart.	Virgin, Mart. at Agen in Aquitaine.	† 287.
" 13.	S. Giraldi Conf.	Count at Aurillac in Auvergne.	† 909.
" 25.	S. Maglorii Episc.	A Welshman, Bishop of Dol in Brittany.	† c. 586.
	Bartholomei Translatio.	In 508, by order of the Emperor Anastasius.	
Nov. 2.	S. Eustachii cum sociis.	Martyrs at Rome [usually on Sep. 20].	† 118.
	Iusti Mart.	Martyr at Trieste.	† 303.
	S. Erchi Conf.	Bishop of Slane in Ireland.	† 513.
" 6.	S. Melanii Episc. Conf.	{ Bishop of Rennes in France [in Roman Kalendar on Jan. 6]. His relics were at Glastonbury. William of Malmesbury, <i>De Antiq. Glaston. Eccles.</i> , Heame's edit. p. 29.	† 530.
" 29.	Saturnini Mart.	Bishop of Toulouse.	† c. 250.
Dec. 6.	S. Nicholai.	[Arch]bishop of Myra.	4th cent.
" 18.	S. Lazari Episc. et Mart.	Legendary first Bishop of Marseilles.	

There are twenty-eight names of saints in this list. Five of them are connected with the Celtic Church (including Brittany); four with the Anglo-Saxon Church; eleven with the Church of France; and six of the remaining eight are those of saints usually found in early Western Martyrologies, with the Ordination of St. Gregory (Sept. 4), and the Translation of St. Bartholomew (Oct. 25).

§ 29. The following obits are also marked in the Kalendar by various later scribes. They have been identified where possible:—

Jan. 31.	Obiit Ægislæd.		
Feb. 10.	Obiit Leofricus Episcopus.	First Bishop of Exeter.	† 1072.
" 13.	Obitus Godonis iuuenis Presbyteri.	'Godo Presbyter' occurs in the Exon. Domesday as tenant T. R. E. (1066) of Bichetone = Bickington in Teignbridge hundred.	
" 16.	Obiit Brihtricus Decanus.	Not identified. See April 3.	
" 19.	Hic obiit Lifingus Episcopus.	Predecessor of Leofric as Bishop of Crediton.	† 1046.
		Another Living was Bishop of Wells 999-1012.	
April 3.	Hic obiit Byrhtic.	A person of this name is mentioned as manumitting on fol. 8 a b. p. 6. There is much confusion between the names of Byrhtic, Brihtric, Brictric, etc. There does not seem to be any clue for identifying the Byrhtic whose obit is entered here with any of the Brictrics holding land T. R. E.	
June 26.	Obitus Eadrici Sacerdotis.		
Aug. 29.	Obitus Ælfwini Episcopi.	Bishop of Wells.	† 998.

<i>Day in Kalendar</i>	<i>Name.</i>	<i>Description</i>	<i>Date.</i>
Sep. 9.	Obitus Willelmi Senioris Regis.	William the Conqueror.	
" 12.	Obitus Segiue.	Not identified.	† 1087.
" 27.	Obitus Mahthildæ.	Wife of William the Conqueror.	
Nov. 2.	Obitus Ælwaldi Monachi.	Not identified.	† 1083.
" 9.	Obitus Eadulfi Episcopi.	First Bishop of Crediton, 909-934.	
" 11.	Obitus Landberti piissimi Regis.	King of Italy, Emperor of the Romans.	† 934.
" 22.	Obitus Ordlaui Laici.	Not identified.	† 998.
Dec. 16.	Hic obiit Ordulfus.	'Ordulf' or 'Edulf' was the name of the giant son of Earl Ordgar. Dugdale, Baronage, i. 12. He signs from 975-1005. Several persons of this name held land. The signature of an Ordulf Minister occurs at the end of a charter of Ethelred, A.D. 994, Kemble, Cod. Diplom. iii. 278; and again among the witnesses to the charter of Edward the Confessor transferring the see of Crediton to Exeter, A.D. 1050. Dugdale, Monast. ii. 537; H. and S. i. 695.	
" 17.	Hic obiit Ælfwerdus Sacerdos.	Not identified.	

There are also the following obits entered on the margin opposite certain years in the Paschal Tables, on fol. 53 a. p. 50:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>
A. D. 976.	Obitus Eadgari Regis.	King of England.
" 979.	Hic interemtus est rex Eadweardus.	King of England.
" 985.	Depositio Adelwoldi Episcopi.	Ethelwold, Bishop of Winchester.
" 988.	Obitus Archipresulis Dunstani.	Archbishop of Canterbury.
" 990.	Hic Æpelgar Episcopus obiit.	Archbishop of Canterbury.
" 992.	Obitus Osvvaldi Archiepiscopi.	Archbishop of York.
" 994.	Depositio Sigerici Archiepiscopi.	Siric, Archbishop of Canterbury.

§ 30. *Omissions.* Hardly any two MS. Kalendars of early date are exactly alike, but among the notable omissions in Leofric B are the following:—

	MS. Psalter, No. 150, at Salisbury. End of tenth century.	Junius 27. Early tenth century.	Junius 99. Eleventh century.	Digby 63. Ninth century.	Douce 296. Eleventh century.	Cott. Galba A xliii. Tenth century.	Cott. Vitell. E. xviii. Eleventh century.	Tit. D. xxvii. c. 1000.	Rouen Missal. Eleventh century.
Omitted in the Leofric Kalendar.									
March 19. St. Joseph.			*				*		*
June 11. St. Barnabas.	*		*	*	*	*	*	*	*
July 22. St. Mary Magdalene.	*		*	*	*	*	*		*
May 26. Ven. Bede † 735.			*				*		
July 2. St. Swithun † 862.	*		*		*		*	*	*

An asterisk is placed where the name occurs in other MSS.

St. Swithun is usually honoured, as in the Anglo-Saxon Missal at Rouen, with three festivals, July 2, the Deposition; July 15, the Translation; Oct. 30, the Ordination. Bede is mentioned on fol. 54a, but did not early obtain a place in the Kalendar¹. Other names, constantly found in later English Kalendars, are necessarily absent from an early tenth-century MS. like *Leofric B.*, e.g. Nov. 20, Edmund, King and Martyr, † 870; March 18, Edward, King and Martyr, † 978; Aug. 1, St. Ethelwold, Bishop, † 984; May 19, St. Dunstan, Archbishop, † 988; April. 19. St. Alphege, Archbishop, † 1012, etc.

There are no local 'Dedicationes Ecclesiarum' connected with England. The commemoration on May 13 refers to the dedication of the Pantheon at Rome to the B.V.M. by Pope Boniface IV. 608-615.

§ 31. The following features are worthy of separate notice, as connected with the antiquity of the Kalendar:—

Jan. 10. St. Paul the hermit is commemorated here in all the above Kalendars, instead of on Jan. 15, to which date his commemoration has been shifted since the sixteenth century.

April 4. St. Ambrose is commemorated on April 4, the day of his death, in Anglo-Saxon Kalendars, and in the *Sarum*, *York*, and *Hereford* Uses, instead of on Dec. 7, the 'day of his ordination,' as in the Roman Martyrology and Missal.

July 3. St. Martin. This day of his Ordination and Translation is marked in lieu of his Deposition on Nov. 11, in most Anglo-Saxon Kalendars; but in addition to it in *Galba*, A. xiii; *Vitell. E.* xviii; *Tib. D.* xxvii, and in the Uses of *Sarum*, *York*, and *Hereford*. This is not in the present Roman Kalendar.

Sep. 24. Conception of St. John. This festival is frequent in Anglo-Saxon Kalendars, e.g. *Jun.* 99; *Digby*, 63; *Douce*, 296; *Galba*, A. xviii; *Vitell. E.* xviii. It does not occur in the later Uses of *Sarum*, *York*, *Hereford*, or in the Roman Missal.

June 3. St. Thomas the Apostle is not commemorated on this day in any of the above MSS. or in later Uses.

June 13. St. Bartholomew. This day is marked as his Nativity in the Martyrology of St. Jerome, but it does not occur in any of the above MSS. or later Uses. His translation is entered against Oct. 25, by a later hand.

July 1. St. Jude. This is the day of his Passion in the Persian Kalendar, but it is not marked in any of the above MSS. or later Uses.

The paucity of Octaves is to be noted, especially the absence of the Octave of the Assumption of the B.V.M. which was instituted by Leo IV, in 847²; also the paucity of Vigils³. Vigils of all Feasts of St. Mary and the Apostles, except SS. Philip and James, were ordered to be observed in England by a Witenagemot held under Ethelred in 1008⁴. They are ordered again in the laws of Edward the Confessor, the Vigils of St. John Baptist, St. Michael, All Saints, and the patron saint being added to the list of names⁵.

Numerous and elaborate tables of calculation precede and follow the Kalendar, which have an astronomical rather than a liturgical importance. Their nature is briefly indicated in the table of contents. A few notes have been appended explaining some of the abbreviations employed in the text. The tables on fols. 53a, 57a, pp. 50, 56, and the obits on fol. 53a, p. 50, are of great use in helping to fix the date of the MS.

§ 32. *Date of Leofric B.* Apart from the character of its palæography, and ornamentation,

¹ This omission tells against William of Malmesbury's statement that Bede's relics were at Glastonbury. *De Antiq. Glas. Eccles.*, Hearne's edit. (Adam de Domerham) p. 29.

² Page xlvii.

³ *Ib.*

⁴ Thorpe, B., *Ancient Laws*, i. 321.

⁵ *Ib.* p. 443.

the date of a kalendar must be fixed between the date of the last saint entered *prima manu*, and a date indicated by the character of its later obits. The latest saint commemorated in the original Kalendar is St. Boniface, who died in 755 (June 5). The obits, so far as their dates can be ascertained, cover a period from the death of King Edgar in 976 (p. 50), to the death of William the Conqueror in 1087. The one exception is the obit of Eadulf first Bishop of Crediton, who died in 934 (p. 33); but its insertion may be an afterthought and due to the same hand which inserted the obit of Ælfwin, Bishop of Wells, on p. 30 (+998). A list of other non-contemporaneous additions to the kalendar has been given on p. 1.

The tables for finding the date of Easter Day (p. 50) range from 969-1006, comprising the fifty-second and fifty-third of the Dionysian cycles of nineteen years, acquaintance with which was popularized in England by Bede¹. One or more of these cycles was often appended to a kalendar in its entirety². There is no certain ground for assigning the date of the writing to the first year, but there are reasonable grounds for assigning it to one of the years, and probably to one of the earlier years, in the first cycle.

Another and less usual table on p. 56 gives the number of weeks and days which elapsed between Christmas Day and Ash Wednesday, from A.D. 979 to A.D. 1011.

Taking all these foregoing facts into consideration we may assign the latter part of the tenth century as the date of Leofric B.

§ 33. *Locality of Leofric B.* In addition to the unmistakeably Anglo-Saxon character of its handwriting and ornamentation, the English character of this Kalendar is proved by (*a*) the saints whom it commemorates³, (*b*) by the illustrious persons whose obits it records⁴, and (*c*) by the following entry on p. 53:—

‘Hæc sunt ieiunia quę sanctus Gregorius genti Anglorum predicare precepit.’

But it can be localized more narrowly, and for this purpose we must confine our attention to the original handwriting and leave out of sight later entries and obits, which were inserted after the kalendar had been taken to Crediton or Exeter.

It certainly was written in the province of Canterbury and not in that of York.

Three Archbishops of Canterbury are commemorated, as such:—

April 24, Mellitus; May 26, Augustine; September 19, Theodore.

Two bishops are commemorated who can claim connection with the See of York; but the first appears expressly, and the second probably, in virtue of connection with a southern See:—

October 10, Paulinus, Bishop of Rochester; October 12, Wilfrid, Converter of Sussex.

The connection of Samson (June 28) with York is legendary.

The names of one northern bishop and two northern abbots appear, but the second and third expressly, and the first probably, in connection with a southern monastery, viz.:—

Jan. 12. Benedict, First Abbot of Wearmouth. | Aug. 31. Aidan, Bishop of Lindisfarne, in Glastonia.

Sep. 25. Ceolfrith, Second Abbot of Wearmouth, in Glastonia.

William of Malmesbury, or the author who passes under his name, states that abbot Tica brought the relics of these saints, along with others, to Glastonbury in 704⁵. We have thus, incidentally, a partial tenth-century corroboration of one of the many wonderful stories told in later times about Glastonbury.

Two more northern bishops of wide fame are added:—

March 2. Chad, Bishop of Lichfield. | March 20. Cuthbert, Bishop of Lindisfarne.

The remaining saints connected with the Anglo-Saxon Church are from mid or south England, viz.:—

¹ Inter opera dubia. Migne, Bib. Pat. Lat. xc. 843.

² Page xlix.

⁴ Pages 1-li.

³ The same cycles occur in Sarum MS. Psalter, No. 150.

⁵ De Antiq. Glaston. Eccles., Hearn's edit. p. 29.

April 11. Guthlac of Croyland.
June 5. Boniface (Winfrid).

June 23. Etheldreda of Ely.
Oct. 11. Ethelburga of Barking.

The following saints of the Celtic Church are also found:—

1. Jan. 29. Gildas, of Britain.
2. Feb. 1. Bridget, of Ireland.
3. March 17. Patrick, of Ireland.
4. June 22. Alban of Britain.

5. June 28. Samson of Brittany.
6. Aug. 24. Patrick, senior, of Ireland and Glastonbury.
7. " 31. Aidan, of North Britain.

Of this list, tradition says that (1) Gildas lived at Glastonbury¹; (2) St. Bridget visited there²; (3) Patrick was its first abbot³; (4) St. Aidan's relics were translated thither⁴. In addition to which Paulinus, Bishop of Rochester (Oct. 10), is said to have adorned its church⁵.

The evidence tends to the conclusion that the kalendar is to be connected with the monastery of Glastonbury in the diocese of Wells.

There is no localizing connection with any other diocese, and, in the case of several adjoining or neighbouring dioceses, the absence of names indicating such connection almost amounts to a negative proof. It can hardly have belonged to the diocese of Ramsbury without mention of Aldhelm as Abbot of Malmesbury; or to that of Sherborne without mention of Aldhelm as its bishop; or to that of Dorchester without mention of Birinus; or to that of Winchester without mention of St. Swithun; while the references connecting it with the diocese of Crediton are all of later date⁶.

It is impossible to fix the exact date at which it left its first home, to become eventually the property of Leofric, and be bound up by him along with his Arras Sacramentary.

It should be added that among the home bishops whose obits or commemorations have been added by later hands are:—

Fol. 41 a, 53 a.	Dunstan ⁷ , May 19.	Archbishop of Canterbury.	† 988.
" "	Æthelgar ⁷ , page 50.	" "	† 990.
" "	Sigeric ⁷ , "	" "	† 994.
Fol. 40 b.	Alphage, Apr. 19.	" "	† 1012.
Fol. 53 a.	Oswald, page 50.	Archbishop of York.	† 992.
" "	Æthelwold, "	Bishop of Winchester.	† 985.
Fol. 44 a.	Eadulf, Nov. 9.	Bishop of Crediton.	† 934.
Fol. 40 a.	Living ⁷ , Mar. 19.	Bishop of Crediton [or Bishop of Wells, † 1012].	† 1046.
Fol. 39 b.	Leofric, Feb. 10.	Bishop of Crediton, afterwards of Exeter.	† 1072.
Fol. 42 b.	Ælfwin, Aug. 29.	Bishop of Wells.	† 998.

And the Celtic bishops:—

Fol. 40 a.	David, Mar. 1.	Bishop of St. David's in Wales.	† 601.
Fol. 43 b.	Maglorius, Oct. 25.	Bishop of Dol in Brittany.	† c. 586.
Fol. 44 a.	Archus, Nov. 2.	Bishop of Slane in Ireland.	† 513.

The insertion of this last name is curious. Possibly as a friend of St. Patrick and St. Bridget he had some mythical connection with Glastonbury. The preponderance of French or Lotharingian saints among the continental names of saints in this supplementary list⁸, suggests that many of the additions are due to Leofric himself or his companions. Three bishops of Maestricht are added on July 16, to a kalendar which already contained the names of two bishops of that See, viz. in the original kalendar:—

Feb. 6. Amandus. Bishop of Maestricht. † 684. | Sep. 17. Lambert. Bishop of Maestricht. † 709.

Among the later entries:—

July 16. Monulf. Bishop of Maestricht. † c. 600. | July 16. Gundulf. Bishop of Maestricht. † c. 700.
July 16. Servacius. Bishop of Maestricht. † 384.

¹ De Antiq. Glaston. Eccles., Hearne's edit. of Adam de Domerham, p. 18.

² Ib. p. 23. ³ Ib. p. 103. ⁴ Ib. p. 29. ⁵ Ib. p. 28.

⁶ Compare the map in Freeman's Norman Conquest, ii. 83.

⁷ These three Archbishops of Canterbury, and Living, Bishop of Crediton, were monks of Glastonbury, according to William of Malmesbury. De Antiq. Glaston. Eccles., Hearne's edit. pp. 92, 94.

⁸ Page 1.

§ 34. The third part of the Missal consists of a large quantity of miscellaneous material chiefly liturgical, which, for convenience sake, is here grouped together under the title of Leofric C. The greater part of it lies together at the beginning and close of the volume, other portions being scattered up and down the volume in a way already described¹.

It occupies eighty-six leaves of vellum, arranged in gatherings of eight leaves, not signed², for the most part of a finer and whiter skin than that employed in A. In many instances spare pages or parts of pages of A have been covered by collects or benedictions, in one of the later hands (245 b, 276 b), the older writing being in a few instances erased for the purpose (274 a 278 b).

Nearly thirty different handwritings may be distinguished, most of them of a thoroughly English character, but the partly Lombardic type of letters which appears occasionally may betray one of the foreign attendants of Bishop Leofric³. There are no proofs that any one of them is in the handwriting of Leofric himself; but if we should expect to detect it anywhere, it would be in the case of such a Missa as the 'Missa propria pro episcopo' (p. 20), which, by whomsoever written, can only have been composed and used by a Bishop of Exeter.

§ 35. *Ornamentation.* All titles and rubrics are written in red, the former in small rustic capitals. The initial letters vary from half an inch to an inch in height. On and after fol. 18 a, the first, third, fifth, etc., are light red, the intervening letters being light blue or light green. The same quality and shade of paint may be seen in the other MSS. which were once presented by Leofric to Exeter, and are now in the Bodleian Library⁴. The *Amens* on fol. 33 b are written in red. The last few pages are unfinished, the coloured initial letters ceasing to appear from the bottom of fol. 375 a.

§ 36. *Contents of C.* Masses are provided in C for:—

Fol. 7 b.	† St. Michael.	Sep. 29.	Different from the Mass in A (fol. 194 a).
30 a.	* St. Nicholas.	Dec. 6.	Not in A.
34 a.	† St. John Bapt., primo mane.	June 24.	In A (fol. 175 a).
36 b.	* St. Giles.	Sep. 1.	Not in A.
59 a.	† Oct. of St. Andrew.	Dec. 7.	Not in A.
258 a.	† SS. Abdon and Sennen.	July 30.	Preface only. Not in A.
258 b.	† St. Cuthbert.	March 20.	Not in A.
260 b.	† SS. Dionisius, Rusticus, etc.	Oct. 9.	Different from the Mass in A (fol. 195 a).
264 a.	† All Saints.	Nov. 1.	Different from the Mass in A (fol. 198 a).
340 a. }	† Invention of St. Stephen.	Aug. 3 (bis).	{ Neither of these Masses are in A. They have only one Postcom. in common.
264 b. }			
339 b.	St. Mary Magd.	July 23.	Not in A.
341 a.	Oct. of St. Mary ad Martyres.	Aug. 22.	Not in A. The Mass is of the Assumption.
342 b.	† St. Alban.	June 22.	Not in A.
343 b.	† Translation of St. Martin.	July 4.	Not in A.
365 b.	† St. Mary ad Martyres.	May 13.	Different from the Mass in A (fol. 172 a).
372 b.	† Conception of St. John Bapt.	Sep. 24.	Not in A.
373 b.	† Ordination of St. Gregory.	March 29.	Not in A.
374 a.	Conception of St. Mary.	Dec. 8.	Not in A.
375 a.	Oct. of St. Martin.	Nov. 20.	Not in A.
375 a.	† Oct. of St. Andrew.	Dec. 7.	Not in A.
375 b.	* St. Faith.	Oct. 6.	Not in A.
376 a.	* St. Peter ad Vincula.	Aug. 1.	Preface only. Not in A.
376 b.	† St. Augustine [of Hippo].	,, 28.	Not in A.
377 a.	St. Lazarus.	Dec. 18.	Not in A.

¹ See the table on p. xxvii.

² Two of the gatherings contain ten leaves, one four leaves (folios 34-37).

³ E. g. folios 267 b, 274 a b, 276 b, 277 a. The marginal entries of Epistles, Gospels, and Sequences in A were added

by a later English hand, and must be included under Leofric C.

⁴ Page xxiii. There are no green initial letters in A and B. They appear in C only, and are said not to have been used before the eleventh century.

Festivals to which a † is prefixed are entered *prima manu* in the kalendar (B).

” ” * ” ” *secunda* ” ”

Those to which no mark is prefixed are not in the kalendar at all.

With the single exception of the Mass for St. John the Baptist's Day, which is probably an accidental repetition, the above list is supplementary to Leofric A, and includes chiefly feasts of much popularity in England, or a feast like the Conception of St. Mary (Dec. 1), instituted after Leofric A was written.

There are also thirty-four Common or Votive Masses, and a large number of isolated Collects, Benedictions, Prefaces, Apologiæ Sacerdotis, etc., with full offices and ritual for Palm Sunday, Maundy Thursday, and Good Friday (fols. 346 a-364 a).

§ 37. *Date of Leofric C.* The colophon (fol. 1), entries of manumissions of slaves (pp. 1, 5, 6, 269), statements about the transfer of the see from Crediton, etc. (p. 2), the list of relics (p. 3), the Mass for a bishop (p. 20), connect this part of the volume with Devon and Cornwall, partly before, partly during, the episcopate of Leofric, 1050-72, but the document on fol. 2 a was evidently written after his death.

Other general indications of an eleventh-century date, or at least of a later date than that of A, may be pointed out.

(a) The use of Sequences, which are introduced on seven occasions:—

Feria .II. in albis. Cælica resonent, fol. 117 a.

” .III. ” Mater sequentiarum, fol. 117 a¹.

” .IV. ” Claris uocibus, fol. 118 a.

” .VI. ” Lira, fol. 119 b.

Sabbato ” Omnes sancti, fol. 120 a.

S. Mariæ Magd. Scalam ad celos, fol. 339 b.

Cœna Domini. Audi, iudex, fol. 354 a.

The invention of Sequences is referred to Notker a monk of St. Gall in 880. In the next century they were introduced into England, where their use became so popular that it is a matter of surprise that only seven have found their way into the Leofric Missal².

(b) The Masses in C assume in many cases the complete form of Masses as contained in a modern Plenary Missal, instead of the limited shape found in A, and in older Sacramentaries (pp. 10, 252, etc.).

(c) The Mass for the Conception of the B. V. M., on p. 268, implies a date later than the institution of that festival in 1067³.

(d) The prayers for royalty include the following expressions:—

1. A benediction for a childless king:

‘Da de lumbis eius sobolem regnaturam’ (p. 9).

2. A prayer for all estates includes

‘Regem nostrum et reginam nostram’ (p. 12).

3. A Missa pro Regina occurs on p. 20.

¹ ‘Pangamus Creatoris atque Redemptoris. Fer. ii. Paschatis. B. Notkeri tituli Mater. Titulus Mater designat festiuitatem Paschalem, ceterum quasi Matrem et Dominam. Et commemorat ipse Notkerus carmen supra scriptum in Epistola sequentiis suis præfixa.’ Daniel, H. A., Thesaur. Hymnol. v. 52. This same Sequence is described by F. J. Mone as ‘mit Neuemen und der Melodie Mater.’ Lateinische Hymnen, i. 206.

² Ninety Sequences are contained in an Anglo-Saxon Tropary written during the reign of Ethelred (978-1016), now in the

Bodleian Library, MS. 775. Surtees Society, vol. lx. p. 283. Dr. Rock quotes a passage from a Paris MS. (without press mark or date), which attributes their invention to Alcuin, † 804, and their introduction into the Service to Adrian II, 867-872. (Church of our Fathers, vol. iii. part ii. pp. 22-24.)

³ This Festival did not become general and obligatory till much later. Smith, W., Dict. of Christian Antiq. ii. 1144. It occurs in another eleventh-century kalendar. Cott. Tit. D. xxvii.

4. The English Litany on p. 205 includes the petition :

‘Ut regem Anglorum et exercitum eius conseruare digneris.’

5. The expressions ‘regi nostro atque reginæ,’ ‘rex noster et regina,’ etc., occur in a Mass on p. 251.

6. On p. 267 there is a ‘Missa pro rege uel pro regina,’ in which prayer is offered for

‘Regem nostrum famulamque tuam gregem’ [=reginam].

To these we must add the alterations introduced by the eleventh-century English hand into the older text of A, viz. in the ‘Missa pro regibus,’ on fol. 216 b, where the plural, ‘reges,’ is throughout changed to the singular, ‘rex,’ and ‘Romanum’ into ‘Christianum;’ and in a ‘Missa pro amico’ on fol. 231 b, where ‘rex noster famulaque tua regina’ is twice inserted between the lines.

There is a marked difference between this phraseology and that which has been quoted as occurring in A¹. The mention of a king and queen only, and the implication that they are childless, point to Leofric’s great friend and patron Edward the Confessor and his wife Queen Edith.

§ 38. *Locality of Leofric C.* In addition to the indisputable palæographical evidence and to the above allusions to English royalty, a few more evidences of the Anglican character of C may be adduced.

(a) Its list of additional services² includes three Masses connected with the British or English Church,—St. Alban, protomartyr of Britain, † 304; St. Cuthbert, Bishop of Lindisfarne, † 685; and the ordination of St. Gregory (March 29); while strong Gallican influence is still visible in the addition of St. Giles (Sept. 1); the Translation (July 4), and the Octave (Nov. 20), of St. Martin; SS. Dionysius, Rusticus, Eleutherius (Oct. 9), St. Lazarus, legendarily connected with Marseilles (Aug. 18).

(b) The mention of St. Peter and St. Swithun in the next passage appears to point to both Exeter and Winchester:—

‘Familiam beatissime Dei genitricis Mariæ, necnon et sancti Petri apostoli, atque sancti Swithuni confessoris Christi . . . custodi’ (p. 12).

Another Mass includes expressions which prove that it can only have been used at Exeter, and that it was composed by or for Bishop Leofric himself. They are part of a ‘Missa propria pro Episcopo,’ on p. 20.

In the Collect:

‘Quique me famulum tuum .i. non meis meritis, sed dono tuæ gratiæ, pontificali cathedra Exoniensium sublimasti . . .’

In the Secreta:

‘. . . me famulum tuum, quem Exoniensium uoluisti esse antistitem, et populorum, quem instituendum lege preceptorum tuorum mihi commendasti, hac sacri mysterii oblatione a peccatis emunda . . .’

In the Postcommunion:

‘Inploro, Domine Deus, ut me famulum tuum quem sancte Exoniensi æcclesiæ preesse uoluisti, et agnos tuos quos tibi ex uniuersali æcclesia specialius electos, mihi nutriendos commisisti . . .’

§ 39. The very full offices for Palm Sunday, Maundy Thursday, and Good Friday, pp. 255–262, are of a foreign stamp. They are of Roman origin, modified perhaps in Lotharingia, and introduced by Leofric into England. The office for blessing palms opens with this statement:

¹ Page xlii.

² Page lv.

'Sabbato ante palmas Dominus Papa elemosinam dat'.¹ The Roman stations are named: 'Ad sanctum Mariam maiorem, Ad Lateranos, etc.'² At the same time there are indications that the Roman Ritual was foreign to and different from the Ritual of the Church for which this part of the Missal was written. Such are the order that seven lamps are to be lit at 11 a.m. on Good Friday, or two altar candles as the *Ordo Romanus* enjoins:—

'... illuminentur lampades vii, uel ut alius ordo precipit, id est, Romanus, illuminentur duae inde candelæ ad ministerium ad altare ubi officium agitur'.³

The mention that it is the custom of the Roman Church to extinguish all lights between noon and 3 p.m. on Good Friday:—

'Notandum uero est quia in Romana ecclesia extinguitur totus ignis in hac feria, hora sexta, et reaccenditur hora nona'.⁴

The only allusions in the *Leofric Missal* to ecclesiastical colours are found here in the direction that 'casulæ nigræ' are to be worn on Maundy Thursday⁵, and 'uestes quadragesimales, scilicet planetæ fuscæ,' on Good Friday⁶.

Among points worthy of notice is an order for the stealthy removal of a linen cloth from under the Gospel Book on the altar during the recital of the Passion on Good Friday, and for the rending asunder of two linen cloths placed on the altar for that purpose at the words 'Partiti sunt uestimenta'.⁷

§ 40. Besides its liturgical offices *Leofric C* contains various documents of a miscellaneous character, of some of which it is necessary to give a short description.

§ 41. Anglo-Saxon entries of manumissions of serfs occur on fols. 1 ab, 8 ab, 377 b. Those on fols. 1 ab and 377 b have been printed more than once; the most recent and accurate reprint, together with a translation, being found in Haddan and Stubbs' *Councils and Ecclesiastical Documents*⁸. They are, as to handwriting, of the same date, and may be assigned, on internal evidence, to the reign of Edward the Confessor (1042–66)⁹. Those on fol. 8 ab were printed by Mr. J. B. Davidson as an Appendix to a Paper on Anglo-Saxon Boundaries, read before the Devonshire Association for the Advancement of Science, vol. viii. 1876, p. 417. As that volume is not easily accessible, and as the text as given here (pp. 5–6) has been added to in some points, and differs in others from the readings of Mr. Davidson, a translation is appended:—

(Fol. a). * freed Hunu at Ocmundtun¹⁰ on Midsummer's mass even, for *, at four cross roads in witness of Brown, mass-priest, and of all the priests.

+ Birhtic freed Hroda at Coryton¹¹ on * * after the mass-day of Pentecost, in * * * priests, and of all the priests of the convent there, and of * priest.

(Fol. 8 b.) + These are the names of the men who were freed for Ordgar at Bradstone¹², where he lay sick, that is Cynsic from Liwton¹³, and Godchild of Lambourn¹⁴, and *Leofric* of Sourton¹⁵,

¹ Page 255.

² Page 262.

³ Page 261.

⁴ Page 261.

⁵ Page 261.

⁶ Page 261.

⁷ Page 261. Compare the direction in the *Sarum Missal*, p. 323. There is a certain resemblance between these offices and the *Ordo Romanus* printed by Hittorpius, which cannot be earlier than the time of Charlemagne, and seems to be a compound of various Uses, based upon an older *Ordo*, and drawn up for some French or German cathedral; Dr. Rock says, without giving any reasons, for that of Cologne. *Church of our Fathers*, vol. iii. part ii. p. 37.

⁸ Vol. i. pp. 688–690.

⁹ See the fourth Manumission on page 1, col. 1.

¹⁰ = Okehampton in the hundred of Lifton in South Devon.

¹¹ Coryton, a parish in the hundred of Lifton, near Tavistock in South-west Devon.

¹² Bradstone, a parish in the hundred of Lifton, about eight miles from Tavistock in South-west Devon.

¹³ = Lifton, a parish about four miles from Tavistock in South-west Devon.

¹⁴ = Lamerton, a parish in the hundred of Lifton, near Tavistock in South-west Devon, = the town on the Lambourn stream. There is also a hamlet called Lambourn in the parish of Perranzabuloe in Cornwall. The manor of Lambourn, held under Tywarthaile, belonged to the Lambourns as early as the reign of Henry III (Lysons, D. and S., *Magna Britannia*, iii. 260–1).

¹⁵ = Sourton, in the hundred of Lifton in South-west Devon.

Dolawine's son, and Eadsig of Churchford¹, and Ælfgyth of Buckland², and Small of Ocmundtun³, and Wifman of Bradstone⁴, and Byrhlæd of Trematon⁵, and Ælfled of Clymeston⁶, in witness of Wynstan the mass-priest, and Wulsie of Lambourn⁷, and of all the priests of the convent there, and Ælfgyth of Sourton⁸. And thereto is witness Cynsie the priest, and Goda the priest, and Ælfrie the priest, who wrote this writing. This was done at Borslea⁹ for Ordgar.

+ Eadgifu freed Ælfgyth, the daughter of Birhsie, loaf distributor¹⁰, at Borslea⁹, at four cross roads, in witness of Wynstan the mass-priest, and of Goda the priest, and of Cynstan Goda's son, and of Afa. Birhtric freed Æffa at Coryton¹¹, in witness of Brown the mass-priest, and of Wynstan the priest, and of all the priests of the convent there.

+ Eadgyfu freed Leofrun at Coryton¹¹, for Ordgar, in witness of Brown the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

+ Byrhtic freed Ribrost and White on midwinter mass-day at Tiwarhel¹² in witness of Prude the mass-priest.

+ Eadgyfu freed Wulfrie at four cross roads, three weeks before midsummer, in witness of Byrstan the mass-priest, and of Cynstan, and of the clerk who wrote this.

+ Eadgyfu freed Wulfwunn on midsummer mass-day, in witness of Wulfnoth the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

+ Eadgyfu freed Æthelgyfu, Wunchild's wife, at four cross roads on the eve of midsummer mass-day at Bræg¹³, in witness of Brown the mass-priest, and of Wulfnoth the mass-priest, and of all the priests of the convent there.

These entries are important as preserving the names of several otherwise unknown persons and places in Devonshire and Cornwall, some of which have a decidedly Celtic ring about them¹⁴; an allusion to the occupation of steward¹⁵; proof of the existence in Great Britain of a custom, un-evidenced hitherto by any other printed Anglo-Saxon documents, of manumitting serfs at places where four cross roads met. The expression 'on feower wegas' occurs in four places¹⁶. The prevalence of such a custom in England has been inferred by Mr. Kemble¹⁷ from its later use in England, and from its use among continental Teutonic nations, and the entries in the present Missal prove the correctness of his inference. Publicity was secured¹⁸, and freedom was symbolized by the choice of such a locality, and the manumission was entered, in the same way as manumissions made before a high altar, in one of the Service-Books of the nearest cathedral or important abbey church. Nothing is known of the Priest Ælfrie who states that these entries are in his handwriting (*sup.* line 5).

¹ No place of this name is now known to exist. It may be Charford in South Brent.

² There are many Bucklands in Devon. This is probably Buckland Monachorum, four miles from Tavistock in the hundred of Roborough.

³ See note 10, p. lviii.

⁴ See note 12, p. lviii.

⁵ Trematon, a manor, village, and castle near Saltash in Cornwall.

⁶ = Stoke Climsland, near Callington, in Cornwall. There is a farm called Climson half-a-mile from the parish church. D. and S. Lysons, *Magna Brit.* iii. 291. Cliston (Broad Clist) near Exeter belonged to Ordulf. T. R. E., but this is too far off. The place in the text is almost certainly the Clismestone in Cornwall mentioned in Domesday, p. 1.

⁷ See note 14, p. lviii.

⁸ See note 15, p. lviii.

⁹ = Bowsleigh, in the parish of Bratton Clovelly in the hundred of Lifton in South-west Devon.

¹⁰ I.e. Steward. The word *berebryttus*, for a distributor of *bere* (barley) or *beor* (beer), occurs in 'The Customs of North Curry,' published as an appendix to the Index volume of the Somerset-

shire Archaeological Society in 1876.

¹¹ See note 11, p. lviii.

¹² = Tywarnhayle, 'the house on the Saltmarsh,' in Perran-za-buloe in Cornwall.

¹³ = Bridgerule in Devon and Cornwall, the Brige of Domesday, fol. 114 (4), Exon. p. 383; in the hundred of Black Torrington, adjoining the hundred of Lifton. (*Academy*, Jan. 21, 1882, p. 45.)

¹⁴ E.g. Tiwarhel, Trefmeutun, etc.

¹⁵ 'hlaf bryttan,' (Nos 4).

¹⁶ In Nos. (1), (4), (7), (9).

¹⁷ Saxons in England, 1876, vol. i. p. 221.

¹⁸ 'Si qui uelit seruum suum liberum facere . . . ostendat ei *liberas uias et portas*, et tradat illi libera arma et gladium. Deinde liber homo efficiat.' Laws attributed to Wil. Cong. iii. § 15. Ancient Laws and Institutes of England, 1840, p. 213. See *Leges Henrici I.* c. 78, § 1. 'Per omnes terras suas de xxx hominibus numeratis xlii manumisit, quemadmodum eum fors docuit, ut *in quadrevio* positi pergerent quocumque uoluissent.' *Historia Ramesiensis*, c. xxix. in *Hist. Brit. Scriptores op. Thos. Gale* Oxon, 1691, p. 407.

We may assign the year 970, with some degree of certainty, as the date of this batch of manumissions, identifying the Ordgar who is mentioned as manumitting in them, with the Ealdorman of Devonshire of that name who died in 971.

Ordgar was not an uncommon name in the tenth and eleventh centuries, but the only other two prominent persons named Ordgar, who might otherwise possibly be the Ordgar named in the text, may be dismissed from consideration for the following reasons. Ordgar, whose floruit was from 900-926, is certainly too early. Ordgar 'minister,' 'miles,' 'nobilis,' who is first mentioned in 1031, and who continues to sign down to 1049, is not known to have been connected with any of the places named in the text, nor were they the property of any of the Ordgars (Orgarus) mentioned more than once in the Exeter Domesday Book as holding land in Devon, Somerset, and Oxon in the time of Edward the Confessor.

On the other hand, there are the following reasons for identifying the Ordgar of the text with the important person variously described as 'Ealdorman¹,' 'Dux Domnanie²,' 'Comes Domnoniensis³,' whose daughter Ælfthryth (Elfrida) married, as second wife, King Edgar, and whose gigantic son, Ordulf, 'Dux Cornubiæ⁴,' is reported to have once treated the gates of the city of Exeter in the same way as Samson treated those of Gaza⁵ :—

(a) Nearly all the places named in the text are situated either in West Devon or in Cornwall, where the territorial influence of Ealdorman Ordgar is known to have lain. The Devonian places are grouped round Tavistock, where Ordgar founded the famous abbey in 961, in which, according to one account, he was buried in 971, and which was completed by his son Ordulf in 981⁶.

(b) According to another tradition, which cannot be traced to a very early source, Ordgar was buried at Trematon Castle in Cornwall, one of the places mentioned here in these manumissions effected for Ordgar⁷.

(c) The Ordulf whose obit is entered at Dec. 16 in the Leofric kalendar may be the son of this Ordgar. The name of Ordgar's wife has not been recorded. It is just possible that we have it here in 'Eadgyfu.'

(d) These manumissions are entered on an isolated leaf, dislocated from its original position, and in an earlier and more faded handwriting than that of the manumissions at the commencement and close of the volume.

I have not been able to identify the 'Birhtric', or Bryhtric, named as manumitting at Coryton and Tywarnhale. Brictric, or Brictricius, was the name of more than one person mentioned in Domesday as holding land in Devon and Cornwall, T. R. E. The obit of a 'Brihtricus Decanus' will be found on Feb. 16 in the kalendar, and of a Byrhtic on April 3.

On fol. 11 a (p. 8) there is another Anglo-Saxon entry, of which the following is a translation :—

'These are the men who are made sureties between Eadgyfu the abbess and Leofric the abbot, respecting the land at Stocton [=Stoke Canon], Wulfsig, Edwig, and Cytel, and Denisc, and Godwin, and Hunwin, and Swete, and Edwig Bow, and Brown the priest, that the abbot should have it for his day, and that after his day [it should go] to the minster.'

The minster mentioned in this passage must undoubtedly be that of Exeter, where we know, on independent grounds, that there was both a monastery and a nunnery, and that property at Stoke belonged to them⁸. It is also evident that this paragraph must have been written before the

¹ Anglo-Saxon Chronicle.

² Florence of Worcester, an. DCCCCLXXI.

³ William of Malmesbury, Gest. Pont. ii. § 95.

⁴ Dugdale, Monast. ii. 489.

⁵ William of Malmesbury, Gest. Pont. ii. § 93.

⁶ Dugdale, Baronage, i. 12.

⁷ Harl. MS. 4031. p. 81. See also Carew's Survey of Cornwall, edit. 1723, p. 111 b. Florence of Worcester states that Ordgar was buried at Exeter. Sub an. 971.

⁸ It had become alienated from the minster and was recovered for it by Leofric. Bodl. Auct. D. ii. 16, fol. 1 a, published with translation in several places, as in Mr. J. B. Davidson's paper

episcopate of Leofric in 1050, who expelled both monks and nuns, and instituted a body of secular canons under strict, almost monastic rule, to serve the cathedral in their place. It is possible that this Abbess Eadgyfu is identical with the lady of that name who is mentioned on fol. 8 b (p. lix) as manumitting over the territory of Ordgar, and who, as his widow, may afterwards have taken the veil.

This part of the Missal, therefore, though partly written in the time of Leofric, must partly have existed before his time, and have been added by him to those remaining portions of MS. which have been already described, and which go to make up the complex volume which we speak of as 'the Leofric Missal.'

On page 6 there is a list of names of persons, living and departed, who were probably specially prayed for in the eleventh century. There is a foreign ring about them, and their insertion may be due to Leofric himself. The list includes the names of two bishops, Madalbertus and Odolgarius. There was a bishop of the former name at Paris, in the middle of the eighth¹, and a bishop Odogarius at Spire in the middle of the tenth, century², but there are not sufficient data for their identification with the persons named in the text.

§ 42. On pp. 1-2 a there is a lengthy statement to the effect that in A.D. 905 Pope Formosus wrote to King Edward, complaining of the paucity of bishops in Wessex, and threatening his malediction unless more sees were created. A synod was consequently held under the presidency of Plegmund, Archbishop of Canterbury, and seven bishops were shortly afterwards consecrated on one day to fill seven sees. The names of the bishops and their sees are given. One incidental allusion to the unruliness of the Cornish church throws light on the state of independence which it possessed before it became thoroughly subject to Anglo-Saxon rule³. Two later MS. copies of this document are in existence⁴, and its substance is repeated by William of Malmesbury⁵, who probably had the Leofric copy before him as he wrote. Its contents have been by common consent (as far as their details go) branded as unhistorical. The anachronism with which it commences is sufficient to discredit it, Pope Formosus having died in 896, five years before the accession of Edward, and nine years before his alleged letter to that king⁶.

This document is closely followed by another, also to be assigned to quite the latter part of the eleventh century, describing the transference of the see of Crediton, including both Devon and Cornwall, by Bishop Leofric and Edward the Confessor, with papal sanction, to Exeter, in A.D. 1050. The letter of Pope Leo IX to the king is given *in extenso*, and is followed by an account of the action taken in consequence; of the enthronization of Leofric at Exeter; of his generosity to the see, and of his death on Feb. 10, 1071-2⁷.

§ 43. On page 3 there is a long list of the relics, mostly given to the monastery of Exeter by Athelstan, at its foundation by that king A.D. 932. A similar, but by no means identical, list of these relics is written in an earlier and an Anglo-Saxon handwriting, at the commencement of an Evangelium once given by Leofric to the cathedral of Exeter, but now in the Bodleian Library [Auct. D. ii. 16 fol. 8 a]. The latter list has been published with a Latin translation by Dugdale [Monasticon, ii. 528]. There is also a later MS. list preserved in the Cathedral Library at Exeter [MS. 2861]. They were collected on the Continent for Athelstan by messengers sent abroad for

on the Early History of Dawlish in the Transactions of the Devonshire Association for the Advancement of Science, etc. 1881.

¹ Gallia Christiana, vii. 29.

² Universal Lexicon, Leipzig 1743, vol. xxxviii. p. 1548.

³ 'Non decretis apostolicis obœdiebant;' page 2.

⁴ Cott. MS. Cleop. E. i. fol. 43 b; Regist. Priorat. Eccles. Cantuar. A. fol. 3 b.

⁵ Gest. Regum Angl. lib. ii. § 129; Eng. Hist. Soc. Edit. i. 203.

⁶ Stubbs, W., Registrum Sac. Anglie. p. 13, and Sir Thomas Duffus Hardy's note to the above chapter of Gest. Reg. Angl.

⁷ Printed in H. and S., i. 691-2. The charter of Edward the Confessor transferring the see is also printed there from MS. C. C. C. 59, no. 36. There is another early copy of Pope Leo's letter *in fine* MS. Bodl. 718.

that purpose. The list is an appalling one, both in its character and dimensions, and yet we are told that it forms only a third part of the relics possessed by that king.

The following names occur in the list which seem to be the names of obscure French saints, or of Celtic saints, connected chiefly with Brittany and Cornwall:—

Wlmarus.	{ Confessor [= Wulmare þam halgan abbode. Auct. D. ii. 16, fol. 13a] = Vulmar, a French Abbot, near Boulogne; July 20. }	End of 7th cent.
Wtuualus.	Confessor, [not identified].	
Winuualoi.	Confessor, = Winwaloc, a British Saint, Abbot of Landeveneck in Brittany; March 3.	+ 520.
Tutus.	Possibly the Cornish St. Tudy.	
Winardus.	Confessor, = Vinard, at Langres; Oct. 11.	8th cent.
Conocanus.	Confessor, = Bishop of Quimper in Brittany; Oct. 15.	6th cent.
Petrocus.	Confessor, = Petrock, Hermit at Padstow in Cornwall.	6th cent.
Wlframius.	Bishop, = Wulfram, Bishop of Sens; March 20.	+ 741.
Wernocus.	{ Confessor. Perhaps = Gyernocus, a bishop near St. Michael's Mount; commemorated on Dec. 27. William of Worcester, Itinerary, p. 107. }	
Quonoquanus.	Confessor. Probably the same as Conocanus. <i>Vide supra</i> .	
Melanius.	Confessor (= St. Meen), a Briton. Abbot in Brittany, friend of St. Samson.	+ c. 617.
Withenocus.	{ Confessor, = St. Withenye, a Saint of Padstow in Cornwall. A Saint of this name is mentioned in the Exeter MS. Registers of Bishop Bronscomb (Sep. 28, 1415) and Bishop Stafford, i. fol. 213. Nov. 7. William of Worcester's Itinerary, Camb. 1778, p. 108. }	
Macotus.	Confessor, = Machutus or Malo, Bishop in Brittany.	+ c. 650.
Tuduualus.	= Tugdual, Abbot of Trequier or Lantriquet in Brittany. June 25.	+ 564.
Uuigenocus.	{ Confessor, = Winocus or Winnoc. There were three Celtic Saints of this name. (1) An Abbot of Wormholt in Flanders, who, with his brother Judocus, is said to have been a Briton. (2) A British Bishop, coadjutor of St. Patrick in Ireland. (3) A British saint and pilgrim mentioned by St. Gregory of Tours. Hist. Franc v. 22. }	
Ermelanus.	{ Or Ermilanus, or Hermilanus, = St. Hermiland, Abbot of Hindres, near Nantes in France. May 25. }	8th cent.
Mamilla.	{ Virgin. Her relics (ossa) were asserted by William of Malmesbury to be at Glastonbury. De Antiq. Glast. Eccles., Hearne's edit. p. 31. }	
Morenna.	Virgin, of Morwenstow in Cornwall. July 6.	5th cent.
Satiuola	{ Virgin. British Princess, martyred near the church of St. Sidwell, Exeter, Dec. 18. }	+ 740.
(Sidwell)	{ William of Worcester, Itiner. p. 91. }	
Brigida.	Virgin. Probably the Abbess of Kildare.	+ 527.

The three following names seem to be those of royal English saints:—

Eduuardus.	Martyr and King.	+ 978.
Alfgiva.	{ Widow of Edmund, at Shaftesbury. A Saint so named is described in Auct. D. ii. 16, fol. 14 a, as 'þære halgan cristes ðinene. Seo wolde dæghwamlice hire andettnisse don, ær heo into cýrcan code.' }	+ 948.
Sigeburga.	Virgin, = Sexburga, Queen and Abbess of Ely.	+ 699.

§ 44. On page 59 a there is a letter from a certain lady named Adela, who is described as 'Dei famula' to a certain bishop, of whose name only the initial letter L is given. It contains a request for the bishop's prayers, and lays down directions as to prayer for the dead.

Adela, the fourth daughter of William the Conqueror and Maud, after the death of her husband, Stephen, Count of Blois, in 1102, entered the Benedictine monastery of Marsigny (Marcheniacum) in France, where she died in 1137. The decrees of two abbots of this monastery are referred to in the course of the letter, viz. Ricardus, abbot from 1090–1100, and Odolo, abbot 1100–1102. The letter must therefore have been written after 1102 and before 1137, and cannot have been addressed to Leofric, who died in 1072. It has been written on a blank space in a different handwriting from the rest of the volume.

§ 45. On page 59 there is a letter, attributed to Pope Pelagius II, 578–590, fixing the number of Proper Prefaces as nine, for use on the following occasions: Christmas, Lent, Easter,

Ascension, Pentecost, Holy Trinity, Holy Cross, Feasts of Apostles, for the dead. The letter has been printed by most of the mediæval ritualists¹, and has been accepted as genuine by Baronius², Binius³, etc., but its spurious character has been pointed out by Cardinal Bona⁴, Merati⁵, Labbe and Cossart⁶, etc., and it is now generally believed to be the composition of some unknown person in the tenth or eleventh century.

§ 46. The tripartite character of this MS. has involved so lengthy an introduction, that many points of minor interest which present themselves for remark must be passed over in silence, and the editor must be content to provide others with a wealth of Liturgical material to which reference may be made, or from which information may be drawn, on many points connected with the ancient services of the Church of England.

But it may be permitted, in conclusion, to summarize a few points in the Ritual, Discipline, or form of Liturgy, as represented by the Leofric Missal, which are now obsolete in the Roman, and, with one exception⁷, in the Anglican communion.

§ 47. A 'missa in pascha annotina' is inserted between Low Sunday (*Die Octabas Paschæ*) and the Second Sunday after Easter (*Dom. 1 post Oct. Pasch.*)⁸.

This 'Pascha annotinum,' kept on or near Low Sunday, denoted the solemn and public renewal of their baptismal vows on the part of those who had been baptized at Easter-tide in the preceding year⁹. From the rubric in the margin it seems to have been a fixed day which might fall in Lent. The rubric is written in the later hand, and shows that the ceremony had not become obsolete in the eleventh century in England¹⁰.

§ 48. An 'ordo agentibus publicam pœnitentiam' on Ash Wednesday page 73, and an 'ordo ad reconciliandum,' page 92, on Maundy Thursday, exhibit the ritual which accompanied the public exclusion from church of penitents on the first day of Lent, and their formal reconciliation on Thursday in Holy Week¹¹.

§ 49. The practice of communicating people as well as priest, in both kinds, is evidenced by the language which occurs in various collects, e. g.—

'Cuius cœlesti mysterio pascimur et potamur¹².'

'Ipsi qui summus communionem huius sancti panis et calicis¹³.'

'Cuius carne dum pascimur roboramur, et sanguine dum potamur abluimur¹⁴.'

'Illius agni cibo satiemur et poculo¹⁵.'

'Refecti cibo potuque cœlesti¹⁶.'

'Repleti alimonia cœlesti et spiritali poculo, etc.¹⁷.'

The consecrated contents of the chalice were generally administered to the people through a metal reed or pipe. The silver pipe mentioned among the donations of Bishop Leofric was probably used for this purpose¹⁸.

¹ E. g. Honorii, *Gemma Animæ*, cap. cxx. edit. Hittorp. p. 1214.

² Tom. vii. anno 590, p. 966, Moguntiæ, A.D. 1601.

³ Concil. tom. iv. p. 479, edit. 1636.

⁴ *Rerum Liturg. lib. ii. cap. x. § iii.*

⁵ *Commentar. in Rubricas*, tom. i. pars i. tit. xii.

⁶ Concil. v. 931.

⁷ Communion in both kinds.

⁸ Page 105.

⁹ 'Romani annotinum Pascha, quasi anniuersarium Pascha dicunt, quia antiquitus apud illos qui in priori Pascha baptizati erant, insequenti anno, eadem die, ad ecclesiam conuenire, sueque regenerationis anniuersariam diem cum oblationibus solemniter celebrauerunt.' *Microl. de Eccles. Observ. cap. lvi.*, where a different Epistle is assigned. Further information is given by Ducange *sub voc.*

¹⁰ Pascha Annotina is entered in the Kalendar of X on April 8. There was a Missa in Pascha Annotina after Domin. in Albis in the ancient English Missal at Cologne. *Biblioth. Eccles. iii. p. 174.* See p. 308.

¹¹ The ceremonial is fully described by Dr. Rock, *Church of our Fathers*, vol. iii. part ii. pp. 62, 75. Its restoration is alluded to as a 'thing much to be wished' in the Communion Service in the Anglican Book of Common Prayer.

¹² Postcom. Vig. Natiu. Christi, p. 63.

¹³ Pref. Dom. v. post Epiph. p. 70.

¹⁴ Pref. Fer. iv. post Dom. i. Quadrages. p. 76.

¹⁵ Pref. Dom. xxiv. post Pent. p. 126.

¹⁶ Postcom. S. Iohannis Apost. p. 134 and on p. 137.

¹⁷ Postcom. Inuentione S. Crucis, p. 142.

¹⁸ Page xxii.

An exception to this general rule occurred on Good Friday, when all were bidden to receive the communion, under one kind only, from the consecrated Host which had been reserved from Maundy Thursday¹.

§ 50. Sick or dying people were communicated in both kinds, not separately, but conjointly, by intinction. The priest was ordered to dip the Host in wine, or water, and to administer it with a formula which implied the presence of both kinds². The permission to substitute water for wine is one of a class of objectionable directions sometimes found in mediæval Rituals³, of a date prior to the Council of Constance, which expressly ordered communion in one kind only⁴.

§ 51. The solemn rite of the episcopal benediction pronounced by the Anglo-Saxon bishop in the course of the Canon, immediately after the fraction of the Host, and before the kiss of peace. These Benedictions consisted of three variable clauses, having reference to the festival for which they were provided, and to each of which the people responded 'Amen,' and of two invariable clauses, which, as they are seldom written in full, are given here:—

'Quod ipse prestare dignetur cuius regnum et imperium sine fine permanet in secula seculorum. Amen.'

'Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti, et pax domini sit semper vobiscum. *Resp.* Et cum spiritu tuo.'

They were in use on every Sunday and Greater Festival, and were either written in separate volumes, hence called Benedictionals, to be handed to the bishop when the proper time arrived⁵, or they were accumulated together at the commencement or close of the Sacramentary⁶, or they were dispersed, as here, throughout the volume, under the heads of the various Masses to which they belonged⁷.

This episcopal benediction occupied a similar position in the Gallican and Mozarabic Liturgies, and was perpetuated in England by the Sarum Use up to 1549⁸, and in various mediæval French Uses⁹. It never formed part of the Roman Liturgy except where it was borrowed from one of these sources. In the Leofric Missal, as in Bod., Benedictions are wanting for the Sundays after Pentecost.

§ 52. Every greater festival, and almost every minor holy day and separate Missa, had its Proper Preface. There are several hundred Prefaces in the present volume; a number which has been reduced to ten in the present Roman, and to five in the present Anglican rite. These Prefaces are sometimes of great beauty, sometimes adorned with well-expressed antithesis, or with quaint conceits of thought, sometimes couched in language which perpetuates the memory of the life or character of a saint. In illustration of these remarks the reader is referred to the Prefaces for the Friday after the Third Sunday in Lent, embodying our Lord's interview with the woman at the well of Samaria (page 84); to that for the invention of the cross (page 141); for the common of virgin martyrs (page 174); for many departed ones (page 197); for St. Cuthbert's day (page 205).

¹ 'Corpus Domini, sine uino consecrato, quod altera die remansit.' Rubric on page 96.

² Page 241. The Rubric is a curious one, ordering the Eucharist to be administered thus to the sick man, daily for a week, and the choir of the church to sing to him daily Matins and Vespers during the same period. Mr. Maskell accidentally misquotes this Rubric in his *Monumenta Ritualia*, substituting 'sine' for 'siue,' 2nd edit. vol. i. p. 111. The accident saves him from the difficulty, if not the impossibility, of offering a satisfactory explanation of a most strange form of Eucharist. There is not a single instance of substitution of 'n' for 'u' or 'u' for 'n' in the text of the Leofric Missal, except in the case of a proper name on page 29, line 14. Intinction is involved in the

extant 'Ordines communicandi infirmum' of the Celtic Church. See Lit. and Rit. of the Celtic Church, pp. 164, 170, 173, 224.

³ Mabillon, *Mus. It. ii. lviii*; Le Brun, *Explication de la Messe*, i. 568.

⁴ A.D. 1415. 'Quod nullus presbyter sub pœna excommunicationis communicet populum sub utraque specie panis et uini.' Mansi, *Concil. xxvii.* 728.

⁵ Two Benedictionals of the Anglo-Saxon Church are in existence, that of St. Ethelwold, the property of the Duke of Devonshire, and that of Robert of Jumièges, MS. no. 27 in the Public Library at Rouen. The former was edited by Mr. John Gage in 1832.

⁶ As in Bod.

⁷ As in E.

⁸ S. p. 622.

⁹ De Moleon, *Voyages Liturg.* pp. 59, 76, etc.

There is much beauty also in the language of many of the Benedictions¹, and Collects², etc. An objectionable element is the presence of many and lengthy exorcisms, which have now been wisely removed in part from Roman, and entirely from Anglican offices. They include statements about the possession of inanimate things as well as animate beings by the devil (pp. 233, 235, 257); lengthy enumerations of the various parts of the body, and of the different diseases to which they are subject (pp. 234-5, 257); prayers for delivery from the attacks of monsters, and from the powers of necromancy³.

With this exception, the Leofric Missal is a repertory of ancient and beautiful prayers, applicable for every festival and in almost any emergency, which, it is hoped, may be borrowed for use, or at least may serve for models of composition, whenever, from time to time, devotions for special occasions are put forth by authority in the Church of England⁴.

The orthography of the MS. has been retained throughout, but in the Latin passages the punctuation has been modernized, and capital letters have been introduced after full stops, as well as retained in places where they occur in the MS.

In Anglo-Saxon passages the original punctuation and division of words have been retained. Letters in Italics are represented in the MS. by the sign of abbreviation or contraction. The modern (w) has been substituted for the Anglo-Saxon (ƿ).

Prepositions, pronouns, and conjunctions, which are frequently written in the MS. close to the following word, have been separated in print, except where a sort of compound word has been produced, as 'impresenti,' etc.

The æ and œ of the diphthongs, which have been printed throughout in combination (æ, œ), are separated in the Latin and combined in the Anglo-Saxon passages of the MS.

The imperfections of the MS. and errors of the scribe have been faithfully retained, as e.g. in the lowest line of p. 23, where the xii and vii are clerical errors for xvi and viii. On p. 46 the numbers within the concentric circles are faithful reproductions of the numbers as they exist in the MS. at present, not of the numbers as they should be, if correctly written or printed. It has not been thought worth while, as a general rule, to call attention to such irregularities in the text⁵.

¹ See the Benediction for a King, pp. 230-1.

² 'Da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare, et celebrando proficere, Per.' Coll. for SS. Simon and Jude, p. 164, R. S. See the play on words in the Collect for St. Mellitus in Y, p. 297.

³ 'Artes maleficorum, Chaldeorum, augurum et diuinorum incantationes' (p. 257).

⁴ Among minor points of interest note the rule about Friday, which is to be observed as a fast, except between Easter and Pentecost, or on the occurrence of a Greater Festival, p. 53.

⁵ Throughout the Appendix, as well as in the case of the Leofric Missal, the proof-sheets have been compared not only with the Editor's transcript, but also with the original MSS.

ABBREVIATED TITLES OF PRINTED BOOKS AND MSS., ETC.

- A. = Leofric A, described in the Introduction, pp. xxiv-xxxiii. The text of A has been printed in small pica type with double space between the lines.
- A.S. = Anglo-Saxon.
- B. = Leofric B, described in the Introduction, pp. xxxiii-liv. The text of B has been mainly printed in small pica type with less space between the lines.
- Bod. = Codex Bodleianus. See Introduction, p. xxxiii. no. 10.
- C. = Leofric C, described in the Introduction, pp. lv-lxiii. The text of C has been printed in long primer type.
- E. = Codex S. Eligii. See Introduction, p. xxxiii. no. 3.
- Gel. = Gelasian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. i. 484-791.
- Greg. = Gregorian.
- H. & S. = Haddan and Stubbs, Councils and Ecclesiastical Documents, relating to Great Britain and Ireland. Oxford, 1869.
- L. = Leonian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. i. 288-483.
- Mart. = Martene de Antiquis Ecclesiæ Ritibus. Bassani, 1788.
- O. = Codex Othobonianus. See Introduction, p. xxxiii. no. 8.
- Pam. or Pamel. = Codex Coloniensis, edited by Pamelius. See Introduction, p. xxxii, no. 1.
- R. = Missale Romanum. Mechliniæ, MDCCLXX.
- Reg. Suec. = Codex Reginæ Sueciæ. See p. xxxiii. no. 4.
- S. = Missale Sarisburiense. Burntisland, 1861.
- Sacr. = Sacramentary or Sacramentarium.
- V. = Codex Vaticanus (II), of the Gregorian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. ii. pp. 1-271. See Introduction, p. xxxiii. no. 4.
- Vul. = Biblia Sacra Vulgatæ Editionis Sixti V iussu recognita atque edita.
- X. = Red Book of Derby. C. C. C. MS. 422. A Winchester Missal, c. A.D. 1061. See p. 271.
- Y. = C. C. C. MS. 270. A Canterbury Missal, written late in the eleventh century. See p. 294.
- Z. = Codex Gemmeticensis or Missal of Robert of Jumièges, early eleventh century. Now in the Public Library at Rouen; olim Y $\frac{31}{2}$ bis, nunc Y. 6. See p. 275.
- † = obitus or obit.
- * Asterisks denote letters or words erased or otherwise illegible.
- [] Words or letters within square brackets are not in the original Text.
- () Words or letters within round brackets have been added to the Text by a later hand. Round brackets in the Index denote a variety of reading.
- γ A small γ affixed to any Collect, etc., denotes that it occurs in the Codex Vaticanus of the Gregorian Sacramentary, as published by Muratori, Lit. Rom. Vet. ii. pp. 1-271

TABLE OF ABBREVIATIONS

(Chiefly employed in the Appendix, Index, and Notes).

A. = Antiphona [ad Introitum] (in text of A).	Dom. = Dominica.	Ps. = Psalmus.
æ = æternus.	Ep. = Epistola.	q. = quæsumus.
Aeuia. = Alleluia (in the text of C).	Ev. = Evangelium.	R. = Responsorium [graduale] (in text of A).
Al. = Alia.	Gr. = Graduale (in C).	s. = sempiternus.
All. = Alleluia.	I. or i. = Ihesus.	Scs. or s. = sanctus.
b. = beatus.	Lec. = Lectio.	Seq. = Sequentia.
Col. = Collecta.	m. = misericors.	Tr. = Tractus.
Co. = Communio.	n. = noster.	U. or V. = { Uere or Vere (U always in A; V preponderating in C).
D. = Dignum (in text of A, C).	o. = omnipotens.	V. = Versus.
d. = deus.	Oct. = Octava.	Vul. = Vulgate.
dns. = dominus.	Of. = Offertorium.	Xtus. or x. = Christus.
	p. = pater.	

To which must be added the common abbreviations of the names of months and parts of months, and of numbers, and of certain titles, in the Kalendar and Tables of B, and in the headings in A and C.

ERRATA.

Page 24 col. line 26 for blocus read locus.	Page 278 col. ii. line 16 (after) insert Id. Dec. Nat. S. Lucie Virg.
" 33 " " 9 for XXII read XCII.	" 279 " i. " 51 for Pomonum read Pomorum.
" 253 " ii. " 20 for martirum read martinum.	" " " " 55 for ussa read uasa.
" 275 " " 41 for gemmete[n]sum read gemmetesium.	" " " ii. " 6 for defunctis read defuncti.
" 277 " " 11 for XII read XIII.	" 280 " i. " 25 for Grimbaldi read Grimboldi.
" 278 " i. " 4 for VIII read VIII.	
" " " ii. " 6 for XI read X.	

THE
LEOFRIC MISSAL.

MISSALE VETUS LEOFRICI.

Hunc missalem LEOFRICUS episcopus dat ecclesie sancti petri apostoli in exonia ad utilitatem successorum suorum. Si quis illum inde abstulerit, eterne subiaceat maledictioni. FIAT. FIAT. Confirma hoc, deus, quod operatus es in nobis.

Das boc leofric biseop gef *sancto* petro⁷ eallum his æftergengum into exancestre gode mid to þenienne. 7 gif hig ænig man ut abrede hæbbe he godes curs and wræððe ealra halgena¹.

Halwun hoc on execstre freode hægelflæde hire wimman þi hy bocte 7 tilde for hire sawuale crist 7 sçe peter 7 ialle cristes halga him wurðe wræð þe hi hæfre ge þywie. *amen*.

Her kyð on þisse bec þ æilgyuu gode alysde hig 7 dunna 7 heora ofspring æt mangode to .xiii. mancson. 7 æignulf port gerefa and Godric gupa namon þ toll on manleses ge wittnisse 7 on leowernes healtar 7 on leowines his broðor 7 on ælfrices maphappes. 7 on sweignis scyldwirhta. 7 hæbbe he godes curs þe þis æfre un do æon ecnysse. *Amen*.

Her kyð on ðyssere bec þ godwine blaca bohte hine sylfne 7 his wyf 7 his ofspring æt willcme hosethe mid .xv. sciff. on edmæres gewittnisse *preostes* 7 on ælwies 7 on dunniges 7 on sæmæres 7 on ælmæres 7 on ealles þæs hundredes on cuic lande. 7 ælfrie hasl nam þæt toll for þæs kynges hand 7 hæbbe he godes curs þe hit æfre un do. *amen*.

Her kyð on ðysse bec þ edwy beorneges sunu lysde hyne and his wif and his cyld on edwerdes dæge cynges æt hunewine hega suna ut of toppeshamm lande akynstanes ge wittnisse *preostes* and a leofsuna ge wittnisse a wunforda 7 an ælfrices hwita 7 on wycinges bat swegenes 7 on sæwines lufa sunu 7 on leofsies 7 on ælsies

Her kyð on þissere bec þ ediuuu sæugeles laf bohte gladu æt colewine wyð healf punde to cepe 7 to tolle 7 ælword port ge refa nam þ toll. 7 þær to

was ge witniss leowine leowordes broðor 7 Ælwi blaca 7 Ælwine se cyng 7 land byriht 7 Alca. 7 Sæwerd. 7 hæbbe he godes curs þe þis æfre un do on ecnisse. *Amen*¹.

Anno illo quo transacti sunt a natiuitate domini nostri ihesu christi (anni) dccccv. Misit formosus, pontifex apostolicus romanę ecclesie, in terram anglorum ad regem eaduuardum filium alfridi, motus cum magna iracundia ac deuotione, et mandauit ei cum suis omnibus maledictionem contra benedictionem quam beatus papa gregorius per sanctum uirum augustinum genti anglorum antea misit, nisi cum episcopis instituisset destitutas parrochias episcoporum secundum antiquam traditionem que tradita est genti anglorum a sede sancti petri; nam per .vii. annos plene destituta est regio icuiuissorum (uel uest saxonum) ab omni episcopo. Quo facto congregauit eaduuardus rex synodum senatorum gentis anglorum, In quo presidebat plegmundus archiepiscopus, regi recitans et disputans districta uerba apostolicę legationis, quam misit beatus papa formosus. Tunc sibi rex cum suis, et plegmundus archiepiscopus salubre consilium inueniunt, assumentes sibi dominicam sententiam, 'Messis quidem multa est, operarii uero pauci,' Singulis(que) tribus icuiuissorum (uel uest saxonum) singulos constituerunt episcopos, et singulis episcopia constituerunt, Et quod dudum duo habuerunt in quinque diuiserunt. Acto illo consilio cum honorificis muneribus plegmundus archiepiscopus romam rediit, apostolicum formosum cum magna humilitate placauit, regis decreta et seniorum regionis enuntiauit, quod et apostolico maxime placuit. Rediens ad patriam (in urbe) dorobernia .vii. episcopos .vii. ecclesiis in uno die ordinauit; Frythestanum ad ecclesiam uuentaniensem; Æthelstanum ad ecclesiam coruinensem; Wærstanum ad ecclesiam sciraburnensem; Æthilhelmum ad ecclesiam fontanensem; Eaduulfum ad ecclesiam eridionensem. Insuper addiderunt illi tres uillas in cornubia quorum

¹ Introd. § 1.

¹ Introd. § 41.

nomina polltun¹, cælling², landuithan³, ut inde singulis annis uisitaret gentem cornubiensem ad exprimendos eorum errores; Nam antea in quantum potuerant ueritati resistebant, et non decretis apostolicis obædiebant; Sed et aliis prouinciis constituit duos, australibus saxonibus uirum idoneum beornh ordinauit, et mercionibus cœnuulfum ad ciuitatem quæ dicitur dorceceaster; hoc hautem totum Sic papa apostolicus in synodis ecclesiæ sancti petri conclusit, ut dampnaretur in perpetuum qui hoc salubre mutaret consilium.

Anno uero⁴ dominicę incarnationis .mill. XLII. loco .xi. post eduardum predictum, filium scilicet alfridi regis, imperium totius anglorum regni suscepit eduardus, filius athelredi regis, die dominico pasce id est .iii. nonas apriles cum magno gaudio totius gentis anglicę, in uintonia ciuitate consecratus. Tertio autem anno imperii sui, id est, anno .M.XLVI. dominicę incarnationis, dedit episcopatum cridionensis ecclesię atque cornubiensis prouincię capellano suo leofrico, uita moribusque modesto; Qui uir nenerabilis, accepto pontificatus honore, diocesim suam perlustrans populo sibi commisso uerbum dei studiose predicabat, clericos doctrina informabat, Ecclesias non paucas construebat, et cetera quę officii sui erant strenue amministrabat; Cernens uero utramque prouinciam diocesis suę, id est deuenoniam et cornubiam, piratarum barbarica infestatione sepius deuastari, cepit, diuina, ut credimus, inspiratione, diligenter meditari qualiter episcopalem cathedram cridionensis loci ad urbem exonicam transferre posset. Et quia sagaci animo prospexit, hoc absque romanę ecclesię auctoritate fieri non posse, misso illuc idoneo legato, id est, landberto presbitero suo, ad sanctissimum papam leonem, humiliter postulauit, quatinus, directis paternitatis suę litteris, regem eduardum rogaret, ut de cridionensi uilla ad urbem exoniensem episcopalem sedem transmigrare concederet; ubi ab hostilitatis incursu liber, tutius ecclesiastica officia disponere posset.

Apostolicus uero pontifex, libenter rationabili eius petitioni annuens, huiusmodi literas regi eduardo direxit.

Leo episcopus, seruus seruorum dei, E[duardo] anglorum regi salutem karissimam cum benedictione apostolica. Si bene habes et bene uales, inde non modicas domino ihesu christo referimus gratias, Et hoc

optamus ut ita luculenter possideas regni gubernacula, ut in æterna mancas tabernacula. Et quia audiuius te circa dei ecclesias et ecclesiasticos uiros studiosum et religiosum esse, inde multum gaudemus, et hoc ammonemus atque benigne rogamus, ut ita in dei opere perseuerare studeas, quatinus regi regum deo placere ualeas, atque cum illo in cęlesti regno permanear. Notum itaque est nostrę pietati qualiter leofricus episcopus sine ciuitate sedem pontificalem tenet, unde multum miramur, non de illo solo, sed et de omnibus illis episcopis qui talia agunt. Cum uero ad uos nostrum miserimus legatum, de aliis dicemus, nunc autem de nostro fratre iam dicto leofrico precipimus atque rogamus, ut propter domini et nostri amoris causam adiutorium prebeas, ut a cridionensi uillula ad ciuitatem exoniam sedem episcopalem possit mutare. Hęc et alia bona opera ita agere studeas, ut a christo domino æternum regnum acquirere ualeas. VALE, KARISSIME, SEMPER IN DOMINO¹.

His² rex litteris cum magna deuotione assensum prebens, ilico dedit predicto episcopo monasterium sancte marie et sancti petri apostoli in ciuitate exonia, ut ibi episcopale solium construeret. Et post aliquot menses illuc ueniens rex ipse gloriosus, per brachium dextrum episcopum ducens, et nobilissima regina edgitha per sinistrum, in cathedram pontificalem in prefato monasterio constituerunt, presentibus ducibus, multisque anglę proceribus.

Sicque uenerabilis uir leofricus anno dominicę incarnationis .mill. L. indict. iii. cum magna gloria inthronizatus, primus episcopus factus est exoniensis ecclesię, iussuque regis canonicos ibi constituit. Et quia locus ille terris, libris, omnibusque ornamentis ecclesiasticis pene despoliatus erat; Nam ex .xxvi. terris quas rex religiosus æthelstanus illuc dedit uix una uilissima remansit, et tres codices, feretrumque reliquiarum; presul ipse de suis propriis multo tempore congregationem paut, et cum maximo studio quantum potuit, locum illum restaurauit et emendauit, datisque illuc tribus proprietatis suę terris augmentauit³. Anno autem dominicę incarnationis .M.LXXI. episcopatus uero sui (anno) .xxvi. die .iiii. idus februarias, ex hac erum-nosa uita subtractus, sepultus est in cripta eiusdem ecclesię, pro cuius animę requie, pie lector, non omittas orare⁴.

¹ Pawton, in the parish of St. Breock.

² Callington.

³ Lawhitton, near Launceston.

⁴ Here the handwriting is greatly diminished in size, in order that the whole passage may be finished on fol. 3 b.

¹ There is another early copy of this letter at the end of Bodl. MS. 718, in which the bishop's name occurs as Leouuricus.

² Here the handwriting is still further diminished in size, and compressed so as to finish the statement on fol. 3 b.

³ The grant is preserved in Bodl. MS. Auct. D. 11. 16. It is printed in Kemble's Cod. Diplom. No. 940.

⁴ Introd. § 42.

Legitimum ieiunium celebratur. Feria iiii.¹

Reminiscere miserationum tuarum, domine. *Require retro.*

Oratio.

Omnipotens et misericors deus, apta nos tuę propitius uoluntati, quo sicut eius pretereuntes tramitem deuiamus, sic integro tenore dirigamur, ad illius semper ordinem recurrentes. Per.

Alia.

Vt nobis, domine, terrenarum frugum des ubertatem, fac mentes nostras celesti fertilitate fecundas. Per.

Secreta.

Sollemnibus ieiuniis expiandos suo nos, domine, mysterio congruentes hoc sacrum munus efficiat, quia tanto nobis salubrius aderit quanto id deuotius sumpsimus. Per.

Prefatio.

Qui corporali ieiunio. *Require in xl.*

Postcommunio.

Quos ieiunia uotiuu castigant tua, domine, sacramenta uiuificent, ut terrenis affectibus mitigatis facilius celestia capiamus. Per.

Feria bi.¹

Fiat, domine, quesumus, gratia tua fructuosior nostre deuotionis affectus; quia tunc nobis proderunt suscepta ieiunia, si tuę sint placita pietati. Per.²

Secreta.

Omnipotens sempiterne deus, qui non sacrificiorum ambitione placaris, sed studio pię deuotionis intendis, da familię tuę spiritum rectum et habere cor mundum, ut fides eorum hec dona tibi conciliet, et humilitas oblata commendet. Per.

Postcommunio.

Annue, quesumus, omnipotens deus, ut sacramentorum tuorum gesta recolentes et temporali securitate releuemur, et erudiamur legalibus institutis. Per.

Sabbato in xii. lectionibus¹.

Oratio.

Presta², domine, quesumus, nobis famulis tuis, talesque concede fieri tuę gratię largitate, ut bona tua fiducialiter impetremus, et sine difficultate sumamus. Per.

Alia.

Da nobis, domine, quesumus, regnum tuum iusti-

tiamque semper inquirere, ut quibus indigere nos prospicis clementer facias abundare. Per.

Alia.

Deus, qui nos de presentibus adiumentis esse uetuisti sollicitos, tribue, quesumus, ut pie sectando quę tua sunt, uniuersa nobis salutaria condonentur. Per.

Alia.

Deus, qui nos misericordia tua preuenis non penitentes, da nobis affectum maiestatem tuam iugiter deprecandi, ut pietate perpetua supplicibus potiora defendas. Per.

Alia.

Deus, qui nos despicias corde contritos et afflictos miseris, populum tuum ieiunii ad te deuotione clamantem propitius exaudi, ut quos humiliavit aduersitas, attollat reparationis tuę prosperitas. Per.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.²

Secreta.

Domine, deus noster, qui in his potius creaturis, quas ad fragilitatis nostre presidium condidisti, tuo quoque nomini munera iussisti dicanda constitui, tribue, quesumus, ut et uite nobis presentis auxilium, et eternitatis efficiant sacramentum. Per.²

Prefatio.

Qui corporali ieiunio. *Require in capite ieiunii.*

Postcommunio.

Sumptum, domine, quesumus, uenerabile sacramentum et presentis uitę subsidio nos foueat et eterne. Per¹.

Oratio post ymnium trium puerorum.

Deus, cuius adorandę potentia maiestatis flamma seuientis incendii sanctis tribus pueris in splendorem mutata est, animarum ecclesię tuę similibus adesto remediis, ut de grauioribus mundi huius aduersitatibus propitiatione celesti populus tuus ereptus exulet¹. Per².

[*Reliquia*].

Hęc³ sunt nomina sanctarum reliquiarum quę habenter in exoniensi monasterio sanctę marię et sancti PETRI apostoli, quarum maximam partem gloriosissimus et uictoriosissimus rex Athelstanus, eiusdem scilicet loci primus constructor, illuc dedit.

De ligno domini.

¹ Gel. pp. 603-4.

² A later hand has written on the margin: *vel* Presta, domine, quesumus, famulis tuis tales nos fieri tuę gratię largitate ut b.

¹ Gel. p. 605. ² The rest of fol. 5 b is blank. ³ Introd. § 43.

De sepulchro domini.
 De uestimento domini.
 De presepe domini.
 De iordane ubi dominus fuit baptizatus.
 De mucrone et de lancea unde latus domini fuit apertum.
 De monte excelso ubi dominus ieiunauit.
 De mensa christi in qua ipsemet cenabat.
 De candela quam angelus domini in sepulchro christi irradiavit.
 Item de presepio et de sepulchro domini.
 De uestimento Sanctę marie matris domini, (et de capillis eius).
 De uelamine eiusdem dei genitricis.
 De corpore sancti iohannis baptistę.
 De reliquiis sanctorum innocentium.
 De rubo de quo locutus est dominus moysi.
 De monte oliueti unde dominus ascendit in celum.
 De altari quod ipse dominus benedixit.
 De loco ubi fuit dominus incarnatus.
 De (reliquiis et de) uestimento sancti iohannis baptistę.
 De barba Sancti petri apostoli.
 De capillis eiusdem apostoli.
 Item de uestimento Sancti petri apostoli.
 De collo sancti pauli apostoli et de ueste eius.
 De manna sancti iohannis euangelistę.
 Item De uestimento eiusdem apostoli.
 De baculo Sancti andree apostoli.
 De capite Sancti bartholomei apostoli.
 De Reliquiis sancti iacobi apostoli.

Martyres.

De sanguine Sancti stephani protomartyris et de reliquiis eius.
 Item De capite Sancti stephani martyris.
 De lapide Sancti stephani.
 De sancto uincentio martyre.
 De Sancto uitale martyre.
 De carbone Sancti laurentii martyris (et de reliquiis eius).
 De Sancto sebastiano martyre.
 De Reliquiis Tiburtii et ualeriani martyrum.
 De ossibus Sancti laurentii.
 (Reliquiæ Sancti quirini martyris.)
 Reliquiæ Sancti sebastiani martyris.
 Reliquiæ Sancti crisanti et darię martyrum.
 Reliquiæ Sancti urbani pape martyris.
 Reliquiæ Sancti uitalis martyris.
 Ossa Sancti candidi martyris.
 De capite et Reliquiis Sancti georgii martyris.
 Reliquiæ Sancti apollonaris episcopi et martyris.
 Reliquiæ Sancti quintini martyris.

Reliquiæ Sancti cornelli martyris.
 Reliquiæ Sancti marcelli papæ.
 Reliquiæ Sancti petri martyris.
 De capite Sancti ciriaci martyris.
 Reliquiæ Sancti mauricii.
 Reliquiæ Sancti iuliani martyris.
 Reliquiæ Sancti luciani martyris, id est, de corpore eius.
 Reliquiæ Sancti geruasii martyris.
 De capite Sancti christofori martyris.
 De corpore Sancti cononi martyris.
 Ossa Sancti anastasii.
 Reliquiæ Sancti uiti martyris.
 Reliquiæ Sancti nicasii martyris.
 De corpore et de brachio Sancti iuuenalis.
 Reliquiæ Sancti tiburtii martyris.
 De sanguine Sancti uiuiani.
 Reliquiæ eresii martyris.
 Reliquiæ ciriaci martyris.
 De reliquiis Sanctorum martyrum qui fuerunt in hierusalem martyrizati.
 Ossa cesarii martyris (et de ueste eius).

Confessores.

Reliquiæ Sancti martini confessoris.
 De uirga et de dente Sancti basilii.
 De corpore Sancti euurtii episcopi.
 Reliquiæ Sancti medardi episcopi.
 Reliquiæ Sancti audoeni episcopi.
 Ossa Sancti benigni martyris¹.
 Reliquiæ Sancti iusti et Sancti ladii.
 De Sancto eduardo martyre.
 Reliquiæ desiderii martyris.
 Reliquiæ Sancti pancratii martyris.
 Reliquiæ Sancti felices papæ.
 (De sancto gordiano martyre.)
 (De reliquiis Sancti oflamni consobrini petri apostoli.)
 (Reliquiæ Sancti Augustini.)
 (Reliquiæ Sancti Germani autisiodorensis episcopi.)
 Reliquiæ Sancti petri diaconi.
 Reliquiæ Sancti maurilii.
 Reliquiæ Sancti W[u]lmari confessoris.
 Reliquiæ Wtuuali[?] confessoris.
 Reliquiæ crispini confessoris.
 Reliquiæ Sancti siluestri confessoris.
 Reliquiæ Sancti galli episcopi.
 De (reliquiis et) cilicio Sancti Remigii.
 Reliquiæ Sancti lupi episcopi.
 De capillis Sancti (T)uti².

¹ A small 'm' on the margin calls attention to the fact that the next few martyrs are misplaced.

² The first four letters of this word have been erased, and a 'T' substituted by a later hand.

Reliquiæ Sancti odonis episcopi.
 Reliquiæ Winuualoi confessoris.
 Reliquiæ Sancti Winardi confessoris.
 De brachio Sancti dioneti episcopi.
 De brachio Sancti ipotemii confessoris.
 Brachium Sancti uuennali confessoris.
 (De planeta et tunica et crismali sancti remigii¹.)
 (Reliquiæ sancti liudgeri episcopi¹.)
 De capite et de brachio Sancti conocani confessoris.
 Reliquiæ Designati.
 De ossibus (et capillis) et de uestimentis sancti petroci confessoris.
 Costa Sancti auiti confessoris.
 Reliquiæ sancti remigii.
 De corpore Sancti aniani episcopi.
 De corpore Sancti maximini confessoris.
 De monumento Sancti W[u]lfframni episcopi.
 (De sancto Wernoco confessore.)
 Reliquiæ Sancti quonoquani confessoris.
 Ossa Sancti melani[i] confessoris.
 De corpore Sancti Withenoci confessoris.
 De corpore Sancti macoti confessoris.
 Reliquiæ Sancti Tuduuuali.
 De digito Sancti hieronimi.
 Reliquiæ Sancti gregorii,
 Reliquiæ Sancti ualeriani.
 Reliquiæ Sancti uuigenoci confessoris.
 De sepulchro Sancti Simeonis.
 De laipide Sancti siluini, quem portauit romam tribus uicibus.
 De capite Sancti nicolai episcopi.
 Item Reliquiæ Sancti audoeni.
 De capite Sancti benedicti abbatis.
 De uestimento Sancti saluini.
 Reliquiæ Sancti ermelani.
 (Reliquiæ crispini et crispiniani.)

Virgines.

(De sancta elisabeth.)
 De digito Sanctę marię magdalene.
 De sancta cecilia.
 De sancta Agatha uirgine.
 De sancta agnete.
 Reliquiæ Sanctę praxedis, et Sanctę Eugenię, et felicule.
 Costa Sanctę felicule uirginis.
 De capite Sanctę margarete uirginis.
 De sancta lucia.
 Item De sancta eugenia et de sancta felicula.
 Ossa Sanctę mamillę uirginis.
 Reliquiæ Sanctę Genouefę uirginis.

¹ Written on the margin.

Ossa sancte balthildis et Sanctę genouefę.
 Reliquiæ Sanctę leonille.
 Reliquiæ Sanctę morennę uirginis.
 De Sancta alfgiua.
 Reliquiæ Sanctę sigeburge uirginis.
 De uelamine Sanctę Agathę uirginis (et dentes eius.)
 Reliquiæ sancte cecilię et sancte alfgiue¹.
 (Maxilla Sanctę Brigide uirginis.)
 His exceptis, plurimę alię ibi habentur sanctorum reliquię quarum, quia non inuenimus nomina scripta, quę sint ignoramus².

Deus, cuius claritatis fulgore beatus michahel archangelus precellit agminibus angelorum, presta, quesumus, ut sicut ille dono tuo principatum meruit possidere celestem, ita nos eius precibus uitam optineamus eternam. Per.

Missæ de sancto michahel.

Deus, qui beatum michaelem archangelum electionis tuę populis constituisti principem, presta, quesumus, ut quem nobis dedisti salutis ducem, contra aduersa omnia tribuas defensorem. Per.

Secreta.

Munus nostrum, quesumus, domine, dignantur assume, quod meritis et intercessionem archangeli tui michahelis sit tibi acceptabile, et nobis propitiabile. Per.

Postcommunio.

Beati archangeli tui michaelis, ut omnium angelorum tribue nos, domine, orationibus foueri, ut quorum memoriam predicamus in terris, eorum sanctis precibus adiuuemur in celis. Per.

Propitiare³ misericors deus, supplicationibus nostris, et familiam tuam peruigili protectione custodi, ut qui unigentum tuum in carne nostri corporis modo natum confitemur, intercessionibus beatorum apostolorum petri et pauli. omniumque eiusdem diuine humaneque christi natiuitatis ministrorum ministrarumque meritis nulla possimus diaboli * * * * sociorumque eius * a te co * sed sancti spiritus gratia illuminati contra vitiorum temptationes pugnare(?) ualeamus illesi. Per eundem dominum.

[Manumissiones].

* freode huna æt ðcmund tune on mides sumeres messe euen for þon * 7 for þa * * on feower wegas on brunes gewitnesse messe preostes 7 an ealra þæra preosta.

¹ This line has been erased, and the next line written over it by a later hand. ² The next page, fol. 7 a, is a plank page.³ The whole of this page, fol. 8 a, Propitiare—7 on * preostes, is very much worn and nearly illegible.

†Birhtric freode hroda æt curi tune on sum * * ofer
pentecostenes messe daig on * þ * *
* preosta * * * ealra þara hyred
preosta 7 on * preostas.

†Þys sint þara manna naman ðe man freode for
ordgar æt bradan stane ða he læg on adle. þ ys cynsie
fram liwtune 7 godcild of lamburnan 7 leofric of
swuran tune dola wines sunu 7 eadsige of cyric forda
7 ælfgyp of bōc lande 7 smala of ocmund tune 7 wif-
man of brada stane 7 byrhflæd of tref meū tune 7
ællflæd of clymes tune on wynstanes ge wytnysse mæsse
preostas 7 on wulfsies æt lamburnan 7 on eallra þara
hired preosta: 7 ælfgýð of swuran tune 7 þær his to
ge witnysse cynsie preost 7 goda preost 7 ælfric preost
ðe þis ge wryt wrat þis was æt borslea ge don for
ordgar

†Eadgifu gefreode ælfgiðe birhsies dohtor hlaf bryt-
tan æt borslea on feower wegas: on wynstanes gewitt-
nesse mæsse preostas 7 on goda preostas 7 on cynstanes
goda suna: 7 on afan: birhtric gefreode æffan æt curri-
tune on brunes gewitnesse mæsse preostas 7 on wyn-
stanes preostas 7 and on ealra þara hyred preosta.

†Eadgyfu gefreode leofrune æt curri tune for ordgar
on brunes gewitnesse messe preostas 7 on ealra þara
hyred preosta.

†Byrhtic ge freode ribrost 7 hwite on middes win-
tres mæsse dæg æt tiwarhel on prudes ge witnysse
mæsse preost.

†Eadgyfu gefreode wulfic on feower wegas þrim
ucan ær middan sumera: on gewitnesse byrhstanes
mæsse preostas: 7 on cynstanes 7 on clericas þe þis
gewrat.

†Eadgyfu ge freode wulfwunne on middes sumeres
mæsse dæg on wulfnoþes ge witnysse mæsse preostas
7 on ealra þara hired preosta.

†Eadgyfu gefreode æpelgyfe wuncildes wif on feower
wegas on middes sumeres mæsse æfen æt bræg: on
brunes ge witnysse mæsse preostas 7 on wulfnoðes
mæsse preostas 7 on eallra þara hyred preosta¹.

[Benedictio tintinnabuli].

Omnipotens dominator christe, qui secundum ad-
sumptionem carnis dormiens in naui, dum aborta
tempestas maria conturbasset, te protinus excitato
inperante dissoluit, tu necessitatibus populi tui be-
nignus succurre, tu hoc tintinnabulum sancti spiritus
rore perfunde, sonitum illius semper fugiat inimicus.
inuitetur ad fidem populus christianus, hostilis terreatur
exercitus, confortetur in domino per eum populus

euocatus, atque, sicut super dauiticam citharam de-
lectatus, desuper descendat spiritus sanctus, ut samuel
crinigerum agnum mactantem in holocaustum tuum,
rex eterni imperii, fragor aurarum turbam repellit ad-
uersantem, ita dum huius uasculi sonitum transit per
nubila, ecclesie conuentum manus seruet angelica
fruges credentium mentes et corpora saluet petitio
sempiterna. Per¹.

Nomina uiuorum.

Utbertus, Bernoz ancilla sua, Becco, Eluric.

Nomina mortuorum.

Madalbertus episcopus, Odolgarius episcopus, Petrus,
presbiter, Leotfrid[us?] presbiter, Eleneus presbiter,
Odolbrannus presbiter, Gontran(?), Centulfus, Aldo,
Rotbertus, Elena, Utberga, Ermengardis, Ildeardis,
Mu* (?)².

Incipiunt benedictiones ad lectorem.

De natali domini.

Deus, dei filius, qui hodierna die de uirgine
nasci dignatus est, misereatur nostri. Amen.

Deus uerus et homo uerus, natus ex uirgine,
nos benedicat. Amen.

Rex regum, hodie natus, nos custodire dig-
netur. Amen.

Regnans cum patre, natus ex matre christus,
nos benedicat. Amen.

Saluator mundi, natus ex uirgine, nos saluare
dignetur. Amen.

Redemptor humani generis, hodie natus, con-
seruet nos dominus. Amen.

Auctor uitæ, natus ex uirgine, misereatur
nobis dominus. Amen.

Deus pacis et dilectionis, hodie natus, sit cum
omnibus nobis. Amen.

Ipse nos benedicat in terris, qui hodie nasci
dignatus est ex utero uirginis. Amen.

De acpyphania.

Deus, dei filius, qui hodierna die mundo ap-
parere dignatus est, misereatur nostri. Amen.

De resurrectione.

Deus, dei filius, ab æterna morte nos resus-
citare dignetur. Amen.

Saluator mundi, pro nobis passus, et a morte
resurgens, nos saluare dignetur. Amen.

¹ Introd. § 41.

¹ Surt. Soc. xxvii. 119; Maskell, Mon. Rit. 2nd Ed. i. 188.

² Introd. §. 41.

Deus, dei filius, qui hodie a mortuis resurgere dignatus est, misereatur nostri. Amen.

De ascensione.

Deus, dei filius, qui hodierna die cælos ascendit, misereatur nostri nunc et in secula. Amen.

De pentacosten.

Deus, dei filius, qui hodierna die discipulis suis sanctum misit spiritum, nostra inlustrare dignetur corda. Amen.

De aduentu domini.

Deus, dei filius, quem uenturum colimus, det nobis ueniam nostrorum delictorum. Amen.

Cotidianis diebus.

Ab omni malo defendat nos dominus. Amen.
A cunctis malis imminetibus liberet nos dominus. Amen.

A morte secunda eripiat nos dominus. Amen.

Diuina maiestas nos tueatur. Amen.

Deus, dei filius, nos benedicere dignetur. Amen.

Diuina gratia nos benedicat. Amen.

De sede sancta sua aspiciat nos dominus. Amen.

Benedictionibus suis repleat nos dominus. Amen.

Creator omnium nos benedicat. Amen.

Custos omnium custodiat nos christus. Amen.

Ipsa nos benedicat qui nos creauit. Amen.

Protegat seruos suos omnipotens dominus. Amen.

Spiritus sanctus nostra inlustrare dignetur corda.

Spiritus sanctus aperiat nobis sensum cordis. Amen.

Trinitas sancta nos benedicat.

Saluet et benedicat nos omnipotens dominus. Amen.

In suo sancto seruitio confortet nos dominus.

In sancta religione conseruet nos dominus. Amen.

Deus misereatur nostri, et benedicat nobis. Amen.

Commendationes post nocturnos.

Intercedente pro nobis sancta dei genitrice maria, auxilietur nobis omnipotens dominus. Amen.

Per intercessionem sanctæ dei genetricis mariæ in suo sancto seruitio confortet nos dominus. Amen.

Rex regum, et dominus dominantium, da pacem in diebus nostris, omnipotens dominus. Amen.

Deus omnipotens, sancta trinitas, misereatur nostri, quæ uiuit in secula seculorum. Amen.

De apostolorum.

Intercedentibus pro nobis christi apostolorum meritis, succurrat nobis omnipotens dominus.

De martyribus.

Intercedentibus pro nobis christi martyrum meritis, misereatur nostri omnipotens dominus.

De confessoribus.

Intercedentibus pro nobis christi confessorum meritis, exaudiat nos omnipotens dominus.

De omnibus sanctis.

Omnium sanctorum suorum meritis cruat nos dominus a malis. Amen.

Cunctis pro nobis intercedentibus sanctis saluator mundi misereatur nostri. Amen.

Sanctis intercedentibus, christe, tuorum electis, succurre nobis, omnipotens domine. Amen.

Benedictio ante cibum.

Deus, qui nos ad delicias spirituales semper inuitas, da benedictionem super dona tua, ut ea quæ in tuo nomine sunt edenda sanctificata percipere mereamur. Per.

Alia.

Benedic, domine, dona tua, quæ de tua largitate sumus sumpturi. Per.

Alia.

Protege nos, domine deus noster, et fragilitati nostræ necessariam prebe substantiam. Per.

Alia.

Refice nos, domine, donis tuis, et opulentia tuæ largitate sustenta. Per.

Alia.

Tua nos, domine, dona reficiant, et tua gratia consoletur. Per.

Ad cybum benedicendum.

In nomine sanctæ et unicę trinitatis, quod nobis est allatum creator omnium bonorum deus benedicat.

Scruis suis adposita a domino sint benedicta.
Creaturam suam christus filius dei benedicat.
Quod nobis est appositum dei filius benedicat.

Ad potum benedicendum.

Qui mutauit aquam in uina falerna nunc quoque nostra benedicat pocula. Amen.

Omnipotens deus nostra benedicere dignetur pocula. Amen.

Nos deus et nostra benedicat pocula christus.

Dis synt þa men þe synt anburge betwinon eadgyfe abbedysse 7 leofrice abbode æt þam lande · æt stoctune wulfsige edwig · 7 cytel · 7 denisc · 7 godwine · 7 · hunwine · 7 sweta · 7 edwig boga · 7 brun preost · ꝥ se abbot · hit hæbbe his dæg 7 æfter his dæg in to mynstre¹.

Deus, qui iuste corrigis et clementer ignoscis, et non uis inuenire quod damnes sed potius quod corones, qui etiam peccantium non mortem sed uitam magis desideras, me miserum fragilemque peccatorem sordibus delictorum plenum a tua pietate non repellas, neque respicias ad peccata, et scelera, et immunditias, turpesque cogitationes meas, quibus tuę misericordię dulcedinem merito mihi in multitudinem conuerti peccatorum, sed ad immensas misericordias tuas quibus gratuito subuenire consuesti; precorque humiliter ut immemor sis peccatorum meorum, et memor misericordiarum tuarum, uota precesque meas clementer suscipias, tibi que placita mihi postulare concedas, collegioque sanctorum tuorum qui in hoc ministerio tibi placuerunt me ascisci digneris, atque per eorum exempla facias tibi semper placere, et ad te cum fidei grege tuo peruenire. Per².

Domine ihesu christe, propitius esto mihi peccatori, qui misericordia tua primus indigeo, et pro consecratoribus nostris exorare presumo, quia tu es immortalis, et sine peccato solus, domine deus noster. Tu es benedictus qui benedixisti omnia. Tu es sanctus qui sanctificas omnia. Indulge nobis indignis famulis tuis, quia peccatores sumus et indigni qui presumimus ad sanctum altare tuum inuocare te; quia peccauimus coram te, et coram angelis tuis; sed tribue nobis

indulgentiam delictorum, et confirma sanctam ecclesiam tuam in fide orthodoxa, et doce nos facere uoluntate[m] tuam omnibus diebus nostris. Per.

Beatę semper uirginis marię, beatorumque apostolorum ac martyrum, et confessorum, uirginum, et omnium electorum tuorum, et quorum hodie natalicia per uniuersum mundum celebrantur intercessionibus, quesumus, domine, gratia tua nos protege, et famulis ac famulabus tuis, qui in nostris se commendauerunt orationibus, et suas nobis elemosinas donauerunt, necnon et qui nobis de propriis peccatis et criminibus coram tua maiestate confessi fuerunt, seu omnibus benefactoribus nostris, et omnibus inimicis, necnon in tribulatione positis, et consanguineis, cunctisque¹.

Oremus, fratres karissimi, domini misericordiam pro fratribus ac sororibus nostris ab oriente usque ad occidentem, ut et illi orent pro nobis unusquisque in diuersis locis. Per christum dominum nostrum.

Oremus etiam pro unitate æcclesiarum, pro infirmis, pro debilibus, pro captiuis, pro penitentibus, pro laborantibus, pro nauigantibus, pro iter agentibus, pro elemosinas facientibus, pro defunctorum spiritibus, et pro his qui non communicant, ut det illis dominus dignam agere penitentiam. Per christum dominum nostrum.

Oremus etiam domini misericordiam pro spiritibus carorum nostrorum pausantium .iij. ut eis dominus placidum refrigerium tribuere dignetur, et in locum quietis ac refrigerii sanctorum suorum intercessione eos transferat. Per ihesum christum dominum nostrum.

Offerimus tibi, domine ihesu christe, hanc orationem ab ortu solis usque ad occidentem a dexteram usque ad sinistram, in honorem et gloriam diuinitatis christi et humanitatis; in honorem et gloriam omnium graduum celestium, michahelem, gabrihelem archangelum; in honorem et gloriam patriarcharum, prophetarum, apostolorum, ac martyrum; pro omnibus uirginibus, fidelibus penitentibus; pro omnibus matrimoniiis; pro bonis non ualde; pro malis non ualde; pro omnibus merentibus orationem et deprecationem nostram. Per eundem.

Benedictio pro rege.

Benedic, domine, hunc clementissimum regem cum uniuerso populo, sicut benedixisti abraham in milia, isaac in uictoria, iacob in pascua. Amen.

¹ Introd. § 41.

² This and the following prayer occur in the 'Missa a Flacio Illyrico edita,' published by Martene. Lib. i. cap. iv. art. xii. ordo iv. Edit. A.D. 1700. pp. 491, 2.

¹ Fol. 12 b. ends abruptly here.

Da ei derore cęli benedictionem, et depingue, domine, terre ubertatem; da ei de inimicis triumphum; de lumbis eius sobolem regnaturum. Amen.

Sit in regno illius indeficiens amor in populo; sit pax pergrinis in regno; sit aduenientibus uictoria in transitu. Amen.

Vt ille transiens in seculo, uictoriam inueniat in cęlo, et cum patre elementissimo sine fine mereatur regnare in throno. Amen.

Quod ipse, *et cetera*.

Benedictio super regem in tempore synodi.

Benedicat tibi dominus custodiensque te, sicut te uoluit super populum suum constituere regem, ita et in presenti seculo felicem et eterne felicitatis tribuat esse consortem. Amen.

Clerum ac populum suum quem sua uoluit opitulatione et tua sanctione congregari, sua dispensatione et tua amministrazione per diuturna tempora faciat feliciter gubernari. Amen.

Quatenus diuinis monitis parentes, aduersitalibus omnibus carentes, bonis omnibus exuberantes, tuo ministerio fideli amore obsequentes, et in presenti seculo pacis tranquillitate fruantur, et tecum æternorum ciuium consortio potiri mereantur. Amen.

Quod ipse prestare dignetur, cuius regnum, *et reliqua*.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero in memoriam incarnationis, natiuitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis domini nostri ihesu christi, et in honore omnium sanctorum tuorum, qui tibi placuerunt ab initio mundi, et eorum quorum hodie festiuitas celebratur, et quorum hic nomina et reliquię habentur, ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem, ut illi omnes pro nobis intercedere dignentur in cęlis, quorum memoriam facimus in terris¹.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offerimus pro rege nostro et sua uenerabili prole, et statu regni nostri, ac pro omni populo christiano et pro his qui nostri memoriam in suis continuis orationibus habent, ut hic ueniam recipiant peccatorum, et in futuro premia consequi mercantur æterna².

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero pro me peccatori miserrimo omnium hominum; pro meis peccatis innumerabilibus, quibus peccaui coram te, in dictis, in factis, in cogita-

tionibus, ut preterita mihi dimittas, et de futuris me custodias; pro sanitate corporis et anime meę; pro gratiarum actione de tuis bonis quibus cotidie utor. Quid retribuam domino pro omnibus quę retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam et nomen domini inuocabo. Laudans inuocabo dominum, et ab inimicis meis saluus ero¹.

Suscipe, sancta trinitas, hanc oblationem quam tibi offero pro animabus famulorum, famularumque tuarum. *III.* ut requiem æternam dones eis inter sanctos et electos tuos, ut in illorum consortio uita perfruantur æterna.

Ignosce, domine, quod dum rogare compellor dum per immunda labia nomen sanctum tuum assumo, et immundorum actuum secreta confiteor; non habeo apud te uerba sine crimine; tu enim conscientie meę uulnera, tu cogitationum mearum occulta nosti, et immunditias meas tu solus agnoscis, miserere mihi, domine, miserere mihi, ignosce mysterii tui tractanti, nec indignum misericordie tue iudices quem pro aliis rogare permittis, et in quo testimonium boni operis officium saltem dis dispensationis redere non recuses, saluator mundi, qui cum patre, et spiritu sancto uiuis et regnas deus. Per².

Benedictio super unum hominem.

Benedicat te deus cęli, adiuuet te christus filius dei. Amen.

Corpus tuum in seruitio suo custodire, et dignetur conseruare. Amen.

Mentem tuam illuminet, sensum tuum custodiat, gratiam suam ad profectum anime tue in te augeat. Amen.

Ab omni malo te liberet et dextera sua te defendat. Amen.

Deus qui sanctis suis semper adiuuat ipse te adiuuare et conseruare dignetur per omnia secula seculorum. Amen. Ille uos.

Benedictio pro iter agentibus.

Exaudi, domine, preces nostras, et iter famuli tui. *III.* propitius comitare, atque misericordiam tuam sicut ubique es, ita ubique ei largire. Amen.

Quatenus a cunctis aduersitatibus defensum, gratiarum tibi referens actionem tua opitulatione sit securus. Amen.

¹ Bod. fol. 206 b.

² Ib.

¹ Bod. fol. 206 b.

² Bodl. Canonici, MS. 319. fol. 25 b.

Angelum pacis, omnipotens deus, mittere digneris qui in viam rectam comitetur famulum tuum. Amen.

Et cum omni fiducia ac sine ullo impedimento ad desideratum locum perducatur, et exinde ad primum locum deducatur. Amen.

Quod ipse prestare dignetur. *U supra.*

Item alia.

Purificet omnipotens deus tui cordis archana, et benedictionis sue tibi tribuat incrementa. Amen.

Ab omnibus uite presentis periculis exuaris, et virtutum spiritualium ornamentis induaris. Amen.

Quo illius adiutorio fultus sis ei seruias in terris ut ei coniungi ualeas in celis. Amen.

Quod ipse prestare dignetur.

Veni, sanctificator omnipotens eterne deus, benedic sacrificium preparatum tibi; in nomine dei patris, et filii, et spiritus sancti, sit adunatum et benedictum atque sanctificatum hoc sacrificium laudis.

Accipe, sancte pater, hostiam immaculatam, quam tibi deo meo uiuo et uero ego indignus tuus famulus et sacerdos pro eterne salute animarum nostrarum suppliciter offero.

Memento, domine, famulorum famularumque tuarum, et omnium in te credentium amicorum carorum propinquorum meorum, et qui me habent in suis orationibus et quibus orationem meam promisi. tu deus omnipotens. illis miserere quorum tu nosti nomina singulorum, et omnium circumstantium quorum tibi fides. *U supra.*

Memento etiam, domine, et eorum nomina sanctorum tuorum apostolorum ac martyrum, omniumque sanctorum qui meruerunt pro nomine glorie tue coronari, ut in¹

Missa ad pluviam postulandam.

Antiphona.

Sitientes uenite ad aquas, dicit dominus, et qui non habetis pretium uenite, et edite (bibite) cum letitia.

Psalmus. Adtendite, populus meus.

Terram tuam, domine, quam uidemus nostris iniquitatibus tabescentem celestibus aquis infunde, atque in(r)iga beneficiis gratie sempiternae. Per dominum.

Deus, in quo uiuimus, mouemur, et sumus, pluviam nobis tribue congruentem, ut presentibus subsidiis sufficienter adiuti, sempiterna fiducialius appetamus. Per dominum.γ

¹ Fol. 16 b. ends abruptly here.

Lectio iheremie prophete¹.

In diebus illis factum est uerbum domini ad hieremiam de sermonibus siccitatis. Luxit iudea, et porte eius corruerunt et obscurate sunt in terra, et clamor hierusalem ascendit. Maiores miserunt minores suas ad aquam, uenerunt adhauriendum, et non inuenerunt aquam; reportauerunt uasa sua uacua. Confusi sunt et afflicti². Operuerunt capita sua propter terre uastitatem. quia non uenit pluuia in terra³. Defecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniquitates nostrae responderunt⁴ nobis, domine, fac propter nomen tuum. quoniam multae sunt auersiones nostrae. Tibi peccauimus, expectatio israhel, saluator eius in tempore tribulationis.

Graduale. Protector noster, aspice, deus, et respice super seruos tuos.

V. Domine deus uirtutum, exaudi preces seruorum tuorum.

In illo tempore dixit ihesus turbis phariseorum et saduceorum⁵. Cum uideritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis, nimbus uenit; et ita fit; et cum austrum flantem dicitis; quia aestus erit; et fit. Hypocrite, faciem celi et terre nostis probare, hoc autem tempus quomodo non probatis⁶? Generatio mala et adultera signum querit, et signum non dabitur ei nisi signum ionae prophete.

Offertorium. Sperent in te omnes qui nouerunt nomen tuum, domine, quoniam non derelinquis querentes te. Psallite domino qui habitat in sion, quoniam non est oblitus orationes pauperum.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et oportuna nobis tribue pluuie sufficientes auxilium. Per.γ

Communio. Ego clamaui quoniam exaudisti me, deus, inclina aurem tuam et exaudi uerba mea.

[Ad complendum.]

Tuere nos, domine, quesumus, tua sancta sumentes, et ab omnibus propitius absolue peccatis. Per dominum.γ

Missa pro his qui temptationibus fatigantur, aut luxuria seculari.

Inclina, domine, aurem tuam ad me et exaudi me. Saluum fac seruum tuum, deus meus, sperantem in te. Miserere mihi, domine, quoniam ad te clamaui tota die.

Psalmus. Letifica animam serui tui.

Oratio.

Omnipotens sempiternus deus, qui ad imaginem tuam

¹ Ier. xiv. 1-8.

² Vul. + et.

³ Vul. + 3 verses.

⁴ Vul. responderint.

⁵ Luc. xii. 54-56.

⁶ Vul.

om. = Mat. vii. 39.

factum inuidia diaboli a paradyso delectum unici filii tui domini nostri ihesu christi sanguine redemisti hominem, exaudi me toto corde totaque mente te dominum uniuersorum inuocantem pro me famulo tuo, in te solum defensorem et protectorem uerum deum spem habentem. Mitte mihi auxilium de celis te deprecando, teque inuocando. Da fortitudinem ad inimicum respuendum. Subueni pius ne consensum prebeam illius suggestioni. Non permittas me, domine, amplius temptationibus concuti quam sustinere possum. Da mihi sancti spiritus feruorem, ut aduenientes cognoscam cogitationes, et cognitae a me inimicorum insidias temptationesque repellam ut tibi in omnibus diebus uite meę, placeam. Per.

Lectio epistolę b. pauli apostoli ad romanos¹.

Fratres, scimus quod² lex spiritalis est, ego autem carnalis sum uenundatus sub peccato. Quod enim operor non intelligo. Non enim quod uolo bonum hoc ago, sed quod odi³ illud facio. Si autem quod nolo illud facio, consentio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non⁴ operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam uelle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio⁵. Condelector enim legi dei secundum interiorem hominem. Uideo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meę, et captiuantem me in lege peccati, quę est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei per ihesum christum dominum nostrum.

Graduale. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, domine.

V. Eleuatio manum mearum sacrificium uespertinum. Aeuia.

V. De profundis clamaui ad te, domine, domine, exaudi uocem meam.

Secundum lucam⁶.

In illo tempore dixit ihesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur cęteros parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent, unus phariseus, et alter publicanus. Phariseus stans hęc apud se orabat dicens⁷, deus, gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, uelut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato; decimas do omnium quę posideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad cęlum leuare, sed percutiebat pectus suum, dicens, deus, propitius esto mihi peccatori. Dico au-

tem¹ uobis; descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis qui se exaltat humiliabitur; et qui se humiliat exaltabitur.

Offertorium. Exaudi, deus, orationem meam.

Secreta.

Hostiam, domine, quam tibi pro me famulo tuo offero clemens suscipere digneris et benedictionem sancti spiritus tui dignanter perfunde mihi seruo tuo, et intercedente pro me sancto michaelę archangelo tuo, et beata et gloriosa semperque uirgine maria, et beatis apostolis tuis petro et paulo, et omnium ceteris sanctorum, peccatorum meorum omnium indulgentiam tribue, et misericordiam largire mihi famulo tuo; hęc petenti pro tua pietate miserere, ut dignus efficiar huius seruitutis sacrique mysterii, ut quod te, deus clementissime, deprecor, mihi concedas pro tua pietate propitius. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui iustis presto es supplicationibus, miserere mihi famulo tuo mala mea preterita, cogitationesque temptationum iniquarum confitenti, hostis iniqui suasiones insidiasque procul a me, domine, pro tua pietate repelle, ne consensum prebeam suggerenti, ne superer ab aduersario, ne inobædiens appaream preceptis tuis, dum tibi confiteor deo meo interiora cordis mei in tempore tribulationis, nec in hora exitus animę meę de corpore iudicium contemplationis cum infidelibus recipiam; sed, pius et misericors deus, pro hac pugna, laborumque certamine, fatigatione quoque mentis, coram te gloriam cum sanctis et electis tuis percipiam. Per christum dominum.

Communio. Unam petii a domino.

Ad complendum.

Gratias tibi agimus, omnipotens æterne deus, pro sacramenti huius satietate, preces quoque supplices fundo, ut me famulum tuum ab omni culpa liberum esse concedas, ut² qui fideliter² et per corpus et sanguinem domini nostri ihesu christi non sinas me, domine, ad propria mala reuerti, sed ne plusquam sustinere possum permittas me temptari, sed mittere digneris angelum tuum, qui me ab omni malo custodiat, uisitet, et defendat, et in opere bono confirmet, et in operibus mandatorum tuorum deducat. Per.

Missa generalis uiuorum et mortuorum.

Pietate tua quesumus, domine, nostrorum omnium solue uincula delictorum, et intercedente beata maria semper uirgine, omnique cęlesti uirtute; ac beatorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque sanctorum precibus,

¹ Rom. vii. 14-25. ² Vul. quia. ³ Vul. + malum. ⁴ Vul. + ego.

⁵ Vul. + 3 verses.

⁶ Luc. xviii. 9-14.

⁷ Vul. om.

¹ Vul. om.

² Dotted as error.

domnum apostolicum .N. pontifices, abbates, regem nostrum et reginam nostram ac principes nostros, omnesque congregationes illis commissas, et nos famulos tuos, ac locum nostrum, et familiam beatissime dei genitricis marie, necnon et sancti petri apostoli, atque sancti suuithuni confessoris christi, et omnia loca sanctorum in omni sanctitate custodi; omnesque affinitate et familiaritate nobis coniunctos, et nobis commissos, nobisque seruientes, necnon et omnes christianos a uitiiis purga, uirtutibus illustra, pacem et sanitatem nobis tribue, hostes uisibiles et inuisibiles remoue, carnalia desideria repelle, aeris commoditatem tribue, iter famulorum famularumque tuarum fidelium in saluiss salutis prosperitate dispone, nauigantibus fidelibus portum salutis indulge, inimicis nostris ueram caritatem et perfectam remissionem largire, nosque ab eorum insidiis potenter eripe, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis uitam et requiem eternam concede. Per.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione intercessionequae omnium sanctorum placatus maculas scelerum nostrorum, omniumque pro quibus hoc sacrificium offerimus absterge, et omnium christianorum¹ uiuorum atque mortuorum peccata dimitte, eisque premia eterna concede. Per.

Prefatio.

U. D. ÆTERNE DEUS. Et tuam clementiam humiliter implorare ut omnibus sanctis tuis interuenientibus delicta nostra clementer emundes, diesque nostros in tua uoluntate disponas, simulque credentibus in te sanitatem mentis et corporis tribuas, incredulos conuertas, errantes corrigas, discordantibus unitatem pacis largiaris, omnibusque uiuis et defunctis ueniam conferas ut ad interminabilem gloriam peruenire mereantur. Per christum.

Ad complendum.

Sumpta, quesumus, domine, sacramenta omnia crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et infirmitatem, seu etiam hosticam rabiem atque subitam mortem, meritis sanctorum omnium a nobis procul depellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sint oblata salute. Per.

Missa pro episcopo.

Inclina, domine, aurem tuam. *Ut supra.*

Oratio.

Concede, quesumus, domine, famulo tuo episcopo nostro .N. ut predicando et exercendo quæ recta sunt

¹ 'fidelium' is added by a different hand above the line.

exemplo bonorum operum animas suorum instruat subditorum, et eterne remunerationis mercedem a te piissimo pastore percipiat. Per.

Lectio epistolæ beati pauli ad hebreos¹.

Fratres, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis; qui condolare possit his² qui ignorant et errant; quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre³ sacrificia⁴; nec quisquam sumit sibi honorem sed qui uocatur a deo tamquam aaron⁵, quemadmodum scriptum est⁶: Tu es sacerdos in eternum, secundum ordinem melchisedeche.

Graduale. Saluum fac seruum tuum, deus meus, sperantem in te.

V. Auribus percipe, domine, orationem meam. *Aeuia.*

R. Uerba mea auribus percipe, domine, intellege clamorem meum.

Secundum matheum⁷.

In illis dixit ihesus discipulis suis; uigilate et orate, quia⁸ nescitis⁹ quando tempus sit. Sicut homo qui peregre proficiscens¹⁰ reliquit domum suam, et dedit seruis suis potestatem cuiuscunque operis, et ianitori precepit uigilare¹¹. Sic ergo uigilate¹². Nescitis enim quando dominus domus ueniat, sero, an media nocte, an gallicantu, an mane, ne cum repente¹³ uenerit¹³ inueniat uos dormientes. Quod autem uobis dico, omnibus dico; uigilate.

Offertorium. Domine, exaudi orationem meam, et clamor meus ad te perueniat.

Secreta.

Suscipe, quesumus, clementer, omnipotens deus, nostre oblationis deuotionem, et per uirtutem huius sacramenti quod tuæ obtulimus maiestati tuum .ill. cum commissio sibi grege a cunctis protege aduersitatibus. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui es iustorum gloria, et misericordia peccatorum, pietatem tuam humili prece deposcimus, ut intercedente beata dei genitrice maria, et sanctis apostolis tuis PETRO et paulo atque andrea, et omnibus sanctis tuis, famulum tuum pontificem nostrum benignus respicias, et pietatis tuæ custodiam

¹ Heb. v. 1-6.

² Vul. iis.

³ Vul. + pro peccatis.

⁴ Vul. om.

⁵ Vul. + sic—te.

⁶ Vul. et in alio loco

dicit. ⁷ By error for Marc. xiii. 33-37.

⁸ Vul. om.

⁹ Vul. + enim.

¹⁰ Vul. profectus.

¹¹ Vul. ut uigilet.

¹² Vul. + ergo.

¹³ Vul. transpose.

impendas. Quatenus ex toto corde et ex toto corde et ex tota mente tibi deseruiat, et sub tua semper protectione consistat, ut quando ei extrema dies uenerit, societatem omnium sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine possideat. Per christum.

Communio. Intellege clamorem meum, intende uoci orationis meę, rex meus et deus meus, quoniam ad te orabo, domine.

Ad complendum.

Deus, qui populo tuo pastores preesse uoluisti, famulum tuum episcopum nostrum. *ill.* quem preesse et prodesse eccliesię tuę iussisti, da, quesumus, ut incessanter recta monendo et operando subditorum suorum mentes in tui amoris desiderio excitet, et secundum te ad utilitatem sui prouectus et aliorum uiuere ualeat. Per.

Missa pro penitentibus.

Misereris omnium, domine, et nihil odisti eorum quę fecisti, dissimulans peccata hominum et parcens illis quia tu es dominus deus noster.

Psalmus. Miserere mei, deus, miserere.

Oratio.

Preces nostras, quesumus, domine, memor humanę fragilitatis placatus admitte, et quia infirmitatis nostrę conscius ad impetranda quę poscimus de meritorum qualitate diffidimus, pietatem tuam humiliter imploramus, ut intercessionem sanctę dei genitricis marię, sanctorumque omnium apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque electorum tuorum, famulis tuis. *ill.* ac famulabus propitius indulgentiam culparum, et plenitudinem eternorum largiaris gaudiorum. Per.

Lectio beati iacobi apostoli¹.

Karissimi, confitemini alterutrum peccata uestra, et orate pro inuicem ut saluemini. Multum enim ualet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis; et orationem orauit, ut non plueret super terram, et non pluit annos tres et menses sex. Et rursum orauit, et celum dedit pluuiam, et terra dedit fructum suum². Si quis autem³ errauerit ex uobis a ueritate, et conuerterit quis eum, scire debet quoniam qui conueriti fecerit peccatorem ab errore uię suę, saluabit animam eius a morte, et operit⁴ multitudinem peccatorum.

Graduale. Respice, domine, in testamentum tuum, et animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

V. Exurge, domine, et iudica causam tuam, memor esto obprobrii seruorum tuorum. *Aeuia.*

V. Qui sanat contritos corde, et alligat contritiones eorum.

Secundum lucam¹.

In illis erant appropinquantibus ad iesum publicani et peccatores ut audirent illum. Et murmurabant pharisei et scribe dicentes; quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis. Et ait ad illos parabola istam dicens; Quis ex uobis homo qui habet centum oues? et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, et uadit ad illam quę perierit², donec inueniat illam³? Et cum inuenierit eam, imponet⁴ in humeros suos gaudens, et ueniens domum conuocat amicos et uicinos, dicens⁵, congratulamini mihi quia inueni ouem meam quę perierat. Dico uobis quod, ita gaudium erit in celo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustos⁶ qui non indigent pœnitentia.

Offertorium. Populum humilem saluum facies, domine, et oculos superbiorum humiliabis, quoniam quis deus præter te, domine?

Secreta.

Hanc igitur⁷, domine, oblationem, quam pro famulis. *ill.* et famulabus tuis tuę pietati offerimus, pius ac propitius suscipe, et omnium peccatorum suorum uincula, quibus propria accusante conscientia miserabiliter instringuntur, intercessionem dei genitricis propitiatus absolue, ut⁸ propitiatus absolue⁹, ut pro his ueram puramque coram te confessionem et dignam fructuosamque agere ualeant pœnitentiam, et plenissimam illis⁹ gratuito dono indulgentiam.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hæc oblatio quam tibi pro famulis et famulabus tuis. *ill.* offerimus sit in oculis tuis semper accepta; et sicut sanctos tuos fides recta prouexit ad coronam, ita eos deuotio perducatur ad ueniam, qualiter hac oblatione placatus a cunctis eos emundes sordibus delictorum, et dites fructu operum bonorum. Per christum.

Communio. Dico uobis gaudium est angelis dei super uno peccatore pœnitentiam agente.

Ad complendum.

Sacrosancti corporis et sanguinis domini nostri

¹ Luc. xv. 1-7.

² Vul. perierat.

³ Vul. eam.

⁴ Vul. imponit.

⁵ Vul. + illis.

⁶ Vul. iustis.

⁷ This

word is underlined by a later hand.

⁸ Underlined by a

later hand. ⁹ 'tribue' is written on the margin by a later hand.

¹ Iac. v. 16-20.

² Vul. + fratres mei.

³ Vul. om.

⁴ Vul. operiet.

ihesu christi refectione uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut hec salutaria sacramenta famulos tuos et famulas .III. precibus sanctę dei genitricis marię, ab omni uinculo iniquitatis absoluant, et quicquid in eorum mente uitiosum est eorum medicationis dono curetur; fidei quoque, spei, caritatisque gemmis ornatos aeternę felicitatis participes efficiant. Per.

Missa pro familiaribus.

Omnia quę fecisti nobis, domine, in uero iudicio fecisti, quia peccauimus tibi et mandatis tuis non obœdiuimus; sed da gloriam nomini tuo, et fac nobiscum secundum multitudinem misericordię tue.

Psalmus. Magnus dominus.

Oratio.

Deus, qui caritatis dona per gratiam sancti spiritus tuorum cordibus fidelium infudisti, da famulis et famulabus tuis .N. pro quibus tuam deprecamur clementiam salutem mentis et corporis, ut te tota uirtute diligant, et quę tibi placita sunt tota dilectione perficiant. Per.⁷

Lectio libri machabeorum¹.

In diebus illis orationem faciebant sacerdotes, dum offerrent sacrificium pro populo israel, ionatha inchoante, ceteris autem respondentibus, et dicentibus, Benefaciat uobis deus et meminerit testamenti sui, quod ad² abraham et isaac et iacob locutus est² seruorum suorum fidelium. Et det uobis cor omnibus, ut colatis eum, et faciat ei⁹ uoluntatem³. Adapariat cor uestrum in lege sua, et in preceptis suis, et faciat pacem; exaudiat orationem⁴ uestram⁵, et reconcilietur uobis, nec uos deserat in tempore malo dominus⁶ deus uester⁶.

Graduale. Conuertere, domine, aliquantulum, et deprecarer super seruos tuos.

U. Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie. Aeuia.

V. Qui timent dominum sperent in eum, adiutor et protector eorum est.

Secundum marcum⁷.

In illo tempore dixit ihesu discipulis suis. Amen dico uobis, quia si quis⁸ dixerit huic monti; Tollere et mittere in mare, et non hesitauerit in corde suo, sed crediderit quia quęcumque⁹ dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico uobis, omnia quęcumque orantes petitis credite quia accipietis et uenient¹⁰ uobis. Et cum

statis¹ adorationem² dimitte si quid habetis aduersus aliquem; ut et pater uester, qui in celis est, dimittat uobis delicta uestra. Quod si uos non dimiseritis, nec pater uester, qui in celis est, dimittet uobis peccata uestra.

Offertorium. Sperent in te omnes qui nouerunt nomen tuum, domine, quoniam non derelinquis quęrentes te. Psallite domino qui habitat in syon, quoniam non est oblitus orationem pauperum.

Secreta.

Miserere, quesumus, domine, famulis et famulabus tuis .N. pro quibus hoc sacrificium laudis tuę offerimus maiestati, ut per hęc sancta superne beatitudinis gratiam obtineant, et gloriam eterne beatitudinis adquirant. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes, ut famulos tuos quos sanctę dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde subiectos, ut tuę caritatis spiritu repleti a terrenis mudentur cupiditatibus, et celesti beatitudine te donante digni efficiamur. Per christum.

Communio. Amen, dico uobis quicquid orantes petitis, credite quia accipietis, et fiet uobis.

Ad complendum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine deus noster, ut hęc salutaria sacramenta illis proficiant ad prosperitatem et pacem, pro quorum quarumque dilectione hęc tuę obtulimus maiestati.⁷

Missa pro quacumque tribulatione.

Salus populi ego sum dicit dominus, de quacumque tribulatione clamauerint ad me exaudiam eos, et ero illorum dominus in perpetuum.

Psalmus. Attendite, popule.

Collecta.

Ineffabilem misericordiam tuam nobis, quesumus, omnipotens deus, elementer ostende, ut simul nos a peccatis omnibus exuas, et a pœnis quas pro his meremur eripias. Per.⁷

Lectio libri sapientie³.

Miserere nostri, deus omnium, et respice nos, et ostende nobis lucem miserationum tuarum; et immitte timorem tuum super gentes, quę non exquisierunt te, et cognoscant te quia non est deus nisi tu, ut enarrent magnalia tua. Alleua manum tuam super gentes alienas, ut uideant potentiam tuam. Sicut

¹ Mach. i. 2-5. ² Vul. *transposes*. ³ Vul. corde magno et animo volenti. ⁴ Vul. orationes. ⁵ vestras.

⁶ Vul. *om*. ⁷ Marc. xi. 22-26. ⁸ Vul. quicumque.

⁹ Vul. quodcumque. ¹⁰ Vul. *evenient*.

¹ Vul. *stabit*.

² Vul. *ad orandum*.

³ Ecclus. xxxvi. 1-10.

enim in conspectu eorum glorificatus es in nobis, sic in conspectu nostro glorificaberis¹ in illis², ut cognoscant te sicut et nos cognouimus, quoniam non est deus preter te, domine. Innoua signa et immuta mirabilia. Clarifica manum et brachium dextrum. Excita furorem, et effunde iram. Extolle³ aduersarium et afflige inimicum. Festiua tempus, et memento finis, ut enarrent mirabilia tua, domine⁴, deus noster⁴.

Graduale. Ad dominum dum tribularer clamaui, et exaudiuit me.

V. Domine, libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. *Aeuia.*

V. Multę tribulationes iustorum, et de omnibus his liberauit eos dominus.

Secundum iohannem⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis: Amen⁶, dico uobis, quia plorabitis et flebitis uos, mundus autem gaudebit; uos autem contristabimini, sed tristitia uestra uertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia uenit hora eius; cum autem peperit puerum, iam non meminit pressurę, propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quidem tristitiam habetis. Iterum autem uidebo uos, et gaudebit cor uestrum, et gaudium uestrum nemo tollet a uobis.

Offertorium. Si ambulauero in medio tribulationis uiuificabis me, domine, et super iram inimicorum meorum extends manum tuam, et saluum me fecit dextera tua.

Secreta.

Purificet nos, domine, quesumus, muneris presentis oblatio, et dignos sacra participatione perficiant. *Per.*

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui fragilitatem nostram non solum misericorditer temporalibus bonis consolaris ut nos ad æterna prouehas, sed etiam ipsis aduersitatibus seculi benignus erudis, ut ad cęlestia regna perducas. *Per christum.*

Communio. Inclina aurem tuam, accelera ut eruas nos.

Ad complendum.

Presta, domine, quesumus, ut terrenis affectibus expiati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. *Per.*

Missa pro pace.

Da pacem, domine, sustinentibus te, ut prophete

tui fideles tui fideles inueniantur; exaudi preces serui tui et plebis tue israhel.

Psalmus. Letatus sum.

Collecta.

Deus, a quo sancta desideria, recta consilia, et iusta sunt opera, da seruis tuis illam quam mundus dare non potest pacem, ut et corda nostra mandatis tuis dedita, et hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.⁷

Lectio epistolę b. pauli apostoli ad thessalonicos¹.

Fratres, nolite deficere beneficientes in² christo ihesu domino nostro². Si³ quis autem³ non obaudit uerbo nostro per epistolam, hunc notate, et non commisceamini cum illo ut non⁴ confundar⁵. Et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. Ipse autem dominus pacis det uobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus⁶ cum omnibus uobis⁷. Gratia domini nostri ihesu christi, et⁸ caritas dei⁸, cum omnibus uobis. Amen.

Graduale. Letatus sum in his quę dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.

V. Fiat pax in uirtute tua et habundantia in turribus tuis. *Aeuia.*

V. Qui posuit fines tuos pacem, et adipe frumenti satiat te.

Secundum iohannem⁹.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; pacem¹⁰ meam do uobis¹⁰, pacem¹⁰ relinquo uobis¹⁰. Non quomodo mundus dat, ego do uobis. Non turbetur cor uestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi uobis; uado et uenio ad uos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia uado ad patrem, quia pater maior me est. Et nunc dixi uobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis. Iam non multa loquor uobiscum. Uenit enim princeps mundi huius, et in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem; et sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio.

Offertorium. Sanctificauit moyses altare domino, offerens super illud holocaustum, et immolans uictimas fecit sacrificium uespertinum in odorem suauitatis domino deo in conspectu filiorum israhel.

Secreta.

Deus, qui credentes in te populos nullis sinis concui terroribus, dignare preces et hostias dicatę tibi plebis suscipere, ut pax tua pietate concessa christianos fines ab omni hoste faciat esse securos. *Per.*

¹ Thess. iii. 13-18.

²⁻² Vul. om.

³⁻³ Vul. Quod si

quis.

⁴ Vul. om.

⁵ Vul. confundatur.

⁶ Vul. + sit.

¹ Vul. magnificaberis.

² Vul. eis.

³ Vul. tolle.

⁴ Vul. om.

⁵ Ioan. xvi. 20-22.

⁶ Vul. + amen.

⁷ Vul. salutatio—scribo.

⁸⁻⁸ Vul. om.

⁹ Ioan. xiv.

27-31.

¹⁰⁻¹⁰ Vul. transposes.

Prefatio.

U. D. ÆTERNE DEUS. Cuius potentia æternalis est in filio, et consubstantialis in spiritu sancto, rogamus ergo te, domine, ut pacem quam in angelicam ab eoque prouidisti naturam supplicibus tuis annuas essentialem. Te igitur, regem regum, dominum uniuersorum adoramus in perpetuum, per christum dominum nostrum. Quem laudant angeli, pauescunt archangeli, throni et dominationes, cumque omnis cælorum uirtus tibi coniubilat, cum cherubin et seraphin proclamemus una uoce dicentes,

Sanctus, sanctus, sanctus.

Communio. Letabimur in salutari tuo, et in nomine domini dei nostri magnificabimur.

Ad complendum.

Deus, auctor pacis, et amator caritatis quem nosse uiuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus inpugnationibus supplices tuos, ut qui in defensione tua confidimus, nullius hostilitatis arma timeamus. Per.⁷

Missa pro iter agentibus.

Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie a sæculo et in sæculum tu es.

Priusquam montes fierent.

Collecta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et uiam famuli tui¹ .N. (*uel* [famu]lorum famularumque tuarum)² omniumque sibi adherentium in salutis tue prosperitate dispone, ut inter omnes uite uel huius uite uarietates tuo semper protegatur (*uel* protegantur) auxilio. Per.⁷

Lectio libri genesis³.

In diebus illis locutus est dominus ad abraham, dicens; dominus deus cæli, qui tulit me de domo patris mei, et e terra natiuitatis mee; qui locutus est mihi et iurauit⁴, dicens, semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te.

Graduale. Angelis suis deus mandauit de te ut custodiant te in omnibus uis tuis.

V. In manibus portabunt te ne umquam offendas ad lapidem pedem tuum. Aeuia.

V. Domine, deus salutis mee, in die clamaui et nocte coram te.

Secundum matheum⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; euntes predicate dicentes, quia appropinquabit regnum celorum⁶. In quamcunque autem ciuitatem et⁷ castellum intra-

ueritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete donec exeatis. Intrans autem in domum salutate eam dicentes; pax huic domui, et si quidem fuerit domus¹ digna ueniat² pax uestra super eam; sin³ autem non fuerit digna, pax uestra ad uos reuertetur⁴. Et quicumque non receperit uos, neque audierit sermones uestros, exeuntes foras de domo uel ciuitate, excutite pulcrem de pedibus uestris. Amen dico uobis, tolerabilis erit terre sodomorum et gomorreorum in⁵ die iudicii quam illi ciuitati.

Offertorium. Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moueantur uestigia mea; inclina aurem tuam et exaudi uerba mea; mirifica misericordias tuas qui saluos facis sperantes in te, domine.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas tibi offerimus pro famulo tuo (*uel* famulis, famulabus tuis) .N. omnibusque⁵ secum comitantibus⁵ benignus assume, ut uiam illius (*uel* uias illorum) precedente gratia tua dirigas, et subsequente comitari digneris, ut de actu atque incolu (*uel* u)mitate eius (*uel* eorum) secundum misericordiæ tue presidia gaudeamus. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius inmensam misericordiam humillimis precibus imploramus, ut iter famuli tui (famulorum tuorum, famularumque tuarum) cum suis in prosperitate dirigere; eumque (eosque, easque) inter uite et uite huius uarietates digneris custodire; quatinus angelorum tuorum presidio fultus, et intercessione sanctorum munitus (muniti, munitę), a cunctis aduersitatibus tua miseratione defensus (defensi, defensę), protectionis et reuersionis sue felicitate potitus (potiti, potitę) et compos (compotes) reddatur iustorum uotorum, et de suorum letetur (letentur) remissione peccatorum. Per christum.

Communio. Scapulis suis obumbrabit tibi dominus, et sub pennis eius sperabis, scuto circumdabit te ueritas eius.

Ad complendum.

Deus, qui diligentibus te misericordiam tuam semper impendis, et a seruientibus tibi in nulla es regione longinquus, dirige uiam famuli tui (*uel* uias famulorum famularumque tuarum).N. omniumque sibi adherentium in ueritate tua; ut te protectore, te preduce, per iustitię semitas sine offensione gradia(n)tur. Per.⁷

¹ Above the line in a contemporary hand.

² V. om.

³ Gen. xxiv. 7.

⁴ Vul. + mihi.

⁵ Mat. x. 7-15.

⁶ Vul. + infirmos—uo.

⁷ Vul. aut.

¹ Vul. + illa.

² Vul. ueniet.

³ Vul. si.

⁴ Vul.

revertetur ad uos.

⁵⁵ V. om.

III. Ed. dec. natalis sancti nicolai episcopi.

Deus, qui beatum nicholaum pontificem tuum innumeris decorasti miraculis; tribue nobis, quesumus, ut eius meritis et precibus a gehenne incendiis liberemur. Per.

Secreta.

Sanctifica, quesumus, domine, oblata munera, quę in sollemnitate sancti antistitis nicolai offeruntur, ut per ea uita nostra inter aduersa ubique dirigatur et prospera. Per.

Postcommunio.

Sacrificia quę sumpsimus, domine, pro sollemnitate sancti pontificis tui nicolai, sempiterna nos protectione confirment. Per.

Missa pro inimicis.

Deus pacis, caritatisque amator et custos, da omnibus inimicis nostris (uisibilibus) pacem caritatemque ueram; cunctorumque eis remissionem tribue peccatorum; nosque per intercessionem sanctę tuę genitricis marię, sanctique michaelis archangeli, et sanctorum apostolorum petri et pauli, omniumque sanctorum, ab eorum (et inuisibilium) insidiis potenter eripe. Per.

Secreta.

Oblatis, domine, quesumus, placare muneribus, et intercedente beata dei genitrice maria, omnibusque sanctis, nos ab inimicis nostris clementer eripe, eisque indulgentiam tribue delictorum. Per dominum.

Prefatio.

U. D. ÆTERNE DEUS. Qui pro redemptione ac salute humani generis cruci affixus pro suis orauit inimicis dicens, Pater dimitte illis, non enim sciunt quod faciunt; per ipsum nos, quesumus, omnipotens pater, a cunctis eripe inimicis, eisque ueniam tribue delictorum, et intercedente beata dei genitrice maria, cum omnibus sanctis, eos ad pacis caritatisque concordiam clementer reuoca. Per christum.

Postcommunio.

Hęc nos communio, domine, exuat a delictis, et sanctę dei genitricis marię, sanctique mi(c)haelis archangeli, et sanctorum apostolorum petri et pauli, omniumque sanctorum meritis, ab inimicorum (uisibilium et inuisibilium) defendat insidiis. Per.

Alia.

Deus, qui famulis tuis moysi, samuheli, et stephano protomartiri uirtutem patientie dedisti, ut pro suorum

delictis inimicorum exorarent; da nobis, quesumus, sanctę dei genitricis marię, omniumque sanctorum meritis, ut inimicos nostros uerę dilectionis amore diligamus, eorumque pro excessibus tota mentis intentione, preces assiduas in conspectu maiestatis tuę fundamus. Per.

Missa pro fideli amico.

Inclina, domine, aurem tuam.

Psalmus. Custodi animam meam.

Collecta.

Domine sancte, pater omnipotens, æterne deus, cui tibi¹ (iusta) accepta sunt uota, supplices deprecamur et exoramus magnam clementiam tuam, ut per intercessionem angelorum, archangelorum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, atque uirginum, omniumque ciuium supernorum, uota famuli tui .N. dignanter accipias (et) tribuas (ei) et¹ diuitias gratiæ tuę et ab omnibus periculis eam¹ (eum) liberare digneris. Tuere eam¹ (eum), domine, ac defendas, protegas et confortas¹ (confortes) diebus ac noctibus, horis atque momentis, rex angelorum, preces exaudias, uota suscipias, desiderata confirmes, postulata concedas; des ei auxilium tui presidii, iuxta euangelicam uocem, ut quod precatur obtineat et quod inpretauerat (i) agnoscat. Per.

Lectio libri sapientię².

Beatus uir qui confidit in domino, et erit dominus fiducia eius. Et erit tamquam³ lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suos. Et non timebit cum uenerit ætas⁴. Et erit folium eius uiride, et in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinit (net) facere fructum. Prauum est cor hominis⁵, et inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego, dominus, scrutans cor, et probans renes, qui do unicuique iuxta uiam et iuxta fructum ad inuentionum suarum, dicit dominus omnipotens.

Graduale. Dirigatur oratio mea.

U. Eleuatio. Alleluia.

U. Domine, refugium factus es est nobis a generatione et progenie.

Secundum matheum⁶.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis; non (pot)est enim⁷ arbor bona fructus⁸ malos⁸ facere,

¹ Underlined. ² Ier. xvii. 7-10. ³ Vul. quasi. ⁴ Vul. ætus. ⁵ Vul. omnium. ⁶ Mat. vii. 18-21. ⁷ Underlined. Vul. om. ⁸ Vul. transposes.

neque arbor mala fructus¹ bonos¹ facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi, domine, domine, intrabit in regnum celorum, sed qui facit uoluntatem patris mei, qui in celis est, ipse intrabit in regnum celorum.

Offertorium. Domine, conuertere.

Secreta.

Domine ihesu christe, qui per os dauid (locutus es), uouete et reddite domino deo nostro, te, domine, suppliciter imploramus ut famulum tuum .N. per intercessionem sanctę marię matris tuę, domine deus omnipotens, uigilanter eum custodias, et tuearis, et protegas; oblationem quam pro illo tibi offerimus, interueniente sancto michaeli archangelo cum omnibus angelis, atque archangelis, omnibusque sanctis interuenientibus, clementer ac benigniter accedere² (accipere) digneris et accende in cor(de) famuli tui .N. ignem tui amoris ac timoris, et sanctorum patriarcharum exemplis imitatorum facias in bonis operibus testimoniorum firmet² (es) et stabiles² (i) perseueret. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Te laudare, te benedicere, qui das escam omni carni, in quo est salus omnium populorum; cui abel munera obtulit, cui iacob uotum uouit et redidit, miserere famulo tuo .N. circumda eum sicut² o² (scuto) et arma² (is) fidei; salua eum ab inimicis, et a laqueis mortis. Qui es uita sperantium atque auxiliator immitte in eum, quesumus, domine, spiritum sanctum, spiritum sapientię et intellectus, de ore cęli, et de pinguedine terre. Tribue ei hereditatem benedictionis æternę, ut maneat in sensu eius pax uera, et fides firma, caritas non deficiens, humilitatis precipue mansuetudo, et patientia uera, ac proximi dilectio integra. Propitius esto ei, domine, per intercessionem omnium sanctorum tuorum, et euacua ab eo omne malum, cuiusque² (tuisque) cum reple per omnia bonis. Tribue in sensu eius quod ele(i)gis², et misericors repelle quę odis; et sicut liberasti seruum tuum moysen cum filiis israhel de manu pharaonis regis egypti, ita ut (et) famulum tuum .N. liberare digneris de omnibus uite huius periculis, et ne tradas eum in manus tribulantium et insurgentium in se. Tu es enim deus qui nullum hominum uis perire, sed semper saluare. Per christum.

Communio. Tu, domine, seruabis nos.

Postcommunio.

Deus, qui es initium et finis, protege famulum tuum

.N. pro quo tibi in honore beatę marię genitricis tue, domine, ac sancti archangeli michaelis, omnibusque¹ sanctis¹ tuis¹ (omniumque sanctorum tuorum) uota et munera eius tibi offerimus; ut sub ope dextere tuę ubique protegatur; et mitte auxilium tuum de sancta¹ (o), et de sion tuere eum, domine, et auge ei felicitatis tempora, sicut ezechię ter quinos annos auxisti ad uitam. Tribue ei, domine, per merita sanctorum martyrum tuorum cosmę et damiani gratiam tuam in cęlis, et dele cyrographum peccatorum suorum. Per.

En anniuersarium æcclesię missa.

Terribilis est locus iste.

Psalmus. Quam dilecta.

Collecta.

Deus, qui nobis per singulos annos huius sancti templi tui consecrationis reparas diem, et sacris semper mysteriis representas incolumes; exaudi preces populi tui, et presta ut quisquis hoc templum, beneficia petiturus, ingreditur, cuncta se impetrasse letetur. Per.²

In diebus illis uidi ciuitatem sanctam hierusalem².

Graduale. Locus iste a deo factus est.

U. Deus cui adstat. Alleluia.

U. Adorabo.

In illo tempore egressus ihesus perambulabat hiericho³.

Domine deus, in simplicitate cordis mei.

Secreta.

Annue, quesumus, domine, precibus nostris ut quicumque intra templi huius, cuius anniuersarium dedicationis diem celebramus, ambitum continemur, plena tibi atque perfecta corporis et animę deuotione placeamus; ut dum hæc presentia uota reddimus, ad æterna premia, te adiuuante, uenire mereamur. Per.²

Communio. Domus mea.

Postcommunio.

Deus, qui æcclesiam tuam sponsam uocare dignatus es, ut quę haberet gratiam (per) fidei deuotionem, haberet etiam ex nomine pietatem; da, ut omnis hæc plebs nomini tuo seruiens huius uocabuli consortio digna esse mereatur, et æcclesia tua in templo cuius anniuersarius dedicationis dies celebratur, tibi collecta, te timeat, te diligat, te sequatur; ut dum iugiter per uestigia tua graditur, ad celestia promissa, te ducente, peruenire mereatur. Per.²

¹ Vul. *transposes.*

² Underlined.

¹ Underlined.

² Apoc. xxi. 2-5.

³ Luc. xix. 1-10.

[Benedictio.]

In anniuersario festo æcclesiæ.

Deus, fons saluationis, et origo benedictionis, uos in hac domo congregatos cum gaudio iubilationis pro anniuersario festo sue dedicationis, uasa faciat esse benedictionis, omniumque repleat intellectu sacre eruditionis. Amen.

Custodiat in uobis fidei integritatem, spei gubernet longanimitatem, accendat caritatem, donet sobrietatem, firmet castitatem, aeris tribuat salubritatem, omnemque concedat oportunitatem. Amen.

Preces uestras hic et ubique exaudiat, delicta deleat, uirtutes augeat, hostes amoueant, infirmitates coerceat, et per hæc festa anniuersaria uos ad superne æcclesiæ perducat sollempnia. Amen.

Quod ipse.

Missa primo mane in natiuitate sancti iohannis baptistæ.

Iustus ut palma florebit.

Psalmus. Bonum est confiteri.

Collecta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati iohannis baptistæ sollempnia colimus eius apud te intercessionibus muniamur. Per.

*Lectio hieremię prophete*¹.

In diebus illis factum est uerbum domini ad me dicens; tu ergo, fili hominis, accinge lumbos tuos et surge.

Graduale. Iustus ut palma.

V. Ad adnuntiandum. Alleluia.

V. Inter natos mulierum.

*Secundum lucam*².

In illo tempore respondens gabriel dixit ad zachariam.

Offertorium. In uirtute tua.

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.

Communio. Posuisti, domine.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut qui celestia alimenta percepimus, intercedente beato iohanne baptista, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.

Missa pro his qui æcclesiæ dei presunt.

Deus, omnium fidelium pastor et rector, famulos tuos (uel *ill.* episcopum nostrum quem), quos ecclesię tuę preesse uoluisti, respice propitiis; da eis, quesumus, uerbo et exemplo quibus presunt proficere, ut ad uitam una cum grege sibi credito perueniant (at) sempiternam. Per.

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et famulos tuos quos pastores (famulum tuum quem pastorem) populo tuo esse uoluisti, assidua protectione gubernare. Per.

Postcommunio.

Hæc nos, quesumus, domine, diuini sacramenti perceptio protegat, et uniuersos famulos tuos quos pastores (famulum tuum *ill.* quem pastorem) æcclesię tuę preesse uoluisti, una cum commissio grege saluet semper et muniat. Per.

Missa pro pace¹.

Deus, largitor pacis, et amator caritatis, da seruis tuis ueram cum tua uoluntate concordiam, ut ab omnibus quę nos pulsant temptationibus liberemur. Per.

Secreta.

His sacrificiis, domine, quesumus, concede placatus, ut qui propriis oramus absolui delictis, non grauemur æternis (externis). Per.

Postcommunio.

Confirma, domine, quesumus, tuorum corda fidelium, et gratiæ tuę uirtute corrobora, ut in tua sint supplicatione deuoti, et mutua dilectione sinceri. Per.

Missa pro rege in tempore sinodi² dicenda.

Deus, qui es temporalis uitę amministrator, æternę quoque auctor atque largitor, miserere supplici regi nostro .N. in tua protectione et defensione fidenti, ut, per uirtutem brachii tui omnibus sibi aduersantibus superatis, gaudeat se euasisse periculum. Per.

Secreta.

Deus, qui subiectas tibi glorificas potestates, suscipe propitiis oblationem nostram, et fidei famulo tuo regi nostro attribue uires, eiusque remitte peccata; et miseratus concede, quatinus qui se dextera tua expetit protegi, nulla possit aduersitate superari. Per.

¹ This differs from the V. Missa pro pace, p. 203.

² A later hand has written 'belli' over this word.

¹ Ier. i. 17.

² Luc. i. 13.

Postcommunio.

Fidelem famulum tuum regem nostrum, quesumus, domine, potentię tue muniat inuicta defensio, ut pio semper tibi existens deuotus affectu et ab infestis liberetur inimicis, et per tuam misericordiam salutem consequatur mentis et corporis. Per.

Missa propria pro episcopo.

Domine, deus omnipotens, qui celum syderibus depinxisti, et mundum sanctorum locorum spatiis distinxisti, in quibus precipue nomen tuum sanctum a nobis inuocari, et ad beneficia fidelibus tuis prestanda interpellari uoluisti; quique me famulum tuum .*ill.* non meis meritis sed dono tuę gratiæ pontificali cathedra exoniensium sublinasti; presta, quesumus, ut me et omnes oues tuas, quas pabulo doctrine pascendas mihi commissisti, interueniente beato petro apostolo tuo, ab omni aduersitate protegas, et gratię tuę ubertate letifices, pacem et salutem, uitam et requiem eis mecum concedas, tam his qui uersantur in corpore, quam illis qui teguntur in funere; nec eis delicta mea quibus te irritaui officiant, sed preces tibi piissimo domino humiliter fuse eterna eis paradysi gaudia conferant. Per.

Secreta.

Quesumus, omnipotens deus, me famulum tuum, quem exoniensium (em) uoluisti esse antistitem. et populorum, quem instituendum lege preceptorum tuorum mihi commendasti, hac sacri mysterii oblatione a peccatis emunda. et unici filii tui domini nostri ihesu christi corpore et sanguine sanctifica, ut remota omnium hostium perturbatione. beato petro apostolo tuo interueniente, securi perueniamus ad consortia pacis angelicę. Per.

Postcommunio.

Salutaris hostię participatione refectus. misericordiam tuam supplex inploro, domine deus, ut me famulum tuum quem sancte exoniensi ecclesię preesse uoluisti, et agnos tuos, quos tibi ex uniuersali ecclesia specialius electos mihi nutriendos commisisti; non sinas ullis aduersitatibus fatigari; da nobis, domine, inexpugnabilem uerę fidei firmitatem, intercedente beato petro apostolo tuo, perduc nos pariter ad pa(t)rie celestis hereditatem. Per.

[De s. egidio.]

Kal. Sept. Nemansensi¹ pago, loco qui uocatur uallis flauiana, in prospectu maris, natale sancti egidii

¹ Nismes.

abbatis et confessoris; apud athenas, gręcię urbem, ortus ex patre theodoro, matre uero pelagia. Missa¹.

Pretende nobis, domine, quesumus, misericordiam tuam, et beati egidii abbatis intercessio, cuius nos dedisti patrociniis adiuuari, tribue ut maiestatem tuam exoret pro nobis. Per dominum.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beati egidii abbatis munera nostra commendet. nosque eius ueneratio sancta tuę maiestati reddat acceptos. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui in omnium sanctorum tuorum es prouectione laude colendum, maxime in hac die quam beati confessoris tui egidii sacro transitu consecrasti. Da ergo ecclesię tuę de tanto gaudere patrono, et illam sequi pia deuotione doctrinam, qua dilectus tuus tuum gregem pane eruditionis paut, ut adiuuari nos apud misericordiam tuam et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum dominum nostrum.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui celestia alimenta percipimus, intercedente beato egidio abbate contra omnia aduersa muniamur, et ad eterna gaudia consequenda spes nobis suppetat et facultas. Per.

Missa pro regina.

Guberna, domine, famulam tuam, et tuis beneficiis semper accumula, ut et presentis uitę subsidiis gaudeat et æternę. Per.

Secreta.

Hęc, domine, quam maiestati tuę offerimus hostia famulę tuę .*ill.* in sanctorum proficiat augmentum uirtutum; ut quę, tua misericordia, regali dignitate extat gloriosa, actibus actiam morum tibi placitorum clarescat sublimata. Per dominum.

Postcommunio.

Rege, quesumus, domine, famulam tuam .*ill.* et gratię tuę in ea dona multiplica; ut ab omnibus libera offensis, et temporalibus non destituatur auxiliis, et sempiternis gaudeat institutis. Per.

Missa in ecclesia cuiuslibet martyris uel confessoris.

Propitiare, quesumus, domine, nobis famulis tuis

¹ This differs from the S. Missa, also from the Collects in sixteenth-century French Missals.

per huius sancti martiris tui, uel confessoris .N. qui in presenti requiescit ecclesia, merita gloriosa; ut eius pia intercessione ab omnibus protegamur aduersis. Per.

Secreta.

Suscipiat clementia tua, domine, quesumus, de manibus nostris munus oblatum, et per huius sancti .N. merita ab omnibus nos emundet peccatis. Per.

Postcommunio.

Diuina libantes mysteria que pro huius sancti martiris uel confessoris .N. ueneratione tuę obtulimus maiestati, presta, domine, quesumus, ut per eam ueniam mereamur peccatorum, et celestis gratię reficiamur donis. Per¹.

¹ The rest of this page (fol. 37 b.) is blank.

[DE COMPUTO ECCLESIASTICO.]

Inquirendum est quare dicitur bisexsus. Dicitur bisexsus propter his kalendas nominatas, et ut dii quando opugnauit iosue in terra gabaon orauit ad dominum ut staret sol tribus oris in celo, et per optineret uictoriam. Et ita factum est quasi annis singulis ipsi hore adcrescunt. Et in tres annos ad quartam faciunt unum diem. Et ipse dies dicitur bisexsus duos dies ebdomadis contra unum diem, diem mensis, et contra unum diem lune quasi unus dies reputantur, ut est a uerbi gratia .VI. kalendas hodie .VI. kalendas cras, non primus numeratur sed retro exigitur. Bisexsus solaris euentus cui nulla uis est cum tenebris, id est, in luna motus quidam solaris, cui nulla uis est cum tenebris ille dici, id est, cum nocte. Hoc non est facile; nullus enim dies est sine nocte, et aliter cui nulla uis est, hic dies non habet ætatem lunæ, quod non est facile ab eo tempore quod hæc duo luminaria in firmamento

cęli statuta sunt. Nullus dies solis sine de lune fuit, et si intellegitur hoc testimonium, cui nulla uis est cum tenebris, id est, cum luna, nam luna pro tenebris dicitur, dum tenebris presit. Nam hic saltus qui in hoc sole habetur non est in anno .IX. luna bisexsus non perturbat cursum epactarum luna, et est saltus uilum cui nulla uis cum soleris, cui¹ nulla uis cum soleris¹, nulla uis est cum sole; nam bisexsi dies in diebus ebdomadis abundat, et in diebus dies mensis in bisexto, ut dicitur .VI°. kal. hodie et .VI°. kal. cras ita. Et etas lunæ geminatur, ut dicitur, uerbi causa, secunda hodie, secunda cras. Ob hoc ætas lunæ geminatur ne in marte luna, februarii inuenitur, nam luna martis .XXX. est, sed tamen ille annus in quo sit bisexsus .CCC.IX.VI. dies habet.

¹⁻¹ Lined throughout. The whole passage is corrupt.

Regulares.	Feria.	Con	cur	rentes.	Epacte.	
Martius.	V	B. I	B. II	B. III	Nulla	I
Aprelis.	I	II	III	III	XI	II
Maias.	III	III	III	V	XXII	III
Iunius.	VI	III	V	VI	III	III
Iulius.	I	B. VI	B. VII		XIII	V
Agustus.	III	VII	I		XXV	VI
September.	VII	I	II		VI	VII
October.	II	II	III		XVII	VIII
November.	V	B. III	B. V.		XXVIII	VIII
December.	VII	V	VI		VIII	X
Ianuarius.	III	VI	VII		XX	XI
Februarius.	IV	VII	I		I	XII
					XII	XIII

Regulares.	Lunares.			XXIII	XIII
Ianuarius	[IX] *	Ianuarius	II	III	XV
Februarius	[X] *	Februarius	V	XV	XVI
Martius	IX	Martius	V	XXVI	XVII
Aprelis	X	Aprelis	I	VII	XVIII
Maias	XI	Maias	III	XVIII	XVIII
Iunius	XII	Iunius	VI		
Iulius	XIII	Iulius	I	Coniunge regulares singulorum mensium et epactas anni cuiusque. et, si XXX ^{ta} fuerint, ipsa est luna super kl. Si amplius XXX ^{ta} , tolle XXX ^{ta} , et quot remanent ipsa est ætas lunæ.	
Agustus	XIII	Agustus	III		
September	XVI	September	VII		
October	XVI	October	II		
November	XVIII	November	V		
December	XVIII	December	VII		

De singulis mensibus.

Ianuarius, Agustus, et December .IIII. nonas habent, .XIX. kl. post idus et dies .XXXI. Martius, Maias, Iulius, et October .VI. nonas .XVII. kl. post idus et dies .XXXI. Aprilis, Iunius, September, et November .IIII. nonas habent, .XVIII. kl. post idus et dies .XXX. Februarius uero .IIII. nonas habet, XVI. kl. post idus et dies .XXVIII. et, si bissextus fuerit, dies .XXIX.

Omnes uero menses octo idus habent.

[IANUARIUS.]

Principium iani sancit tropicus capricornus¹.

Ianuarius habet dies .xxxi. luna .xxx.

III	A	A	A	A	A		KL .F.	IAN.	<i>Circumcisio domini nostri ihesu christi.</i>
				B	B	IIII	N		Sci. isidori episc. et macharii abbatis.
XI	B			C	C	III	N	.S.	Scæ. genouefc uirginis.
		B	E	D	D	II	N		
XIX	C			E	E		NON		Sci. simconis.
VIII				F	F	VIII	ID	.F.	<i>Epiphania domini nostri ihesu christi.</i>
	D	C	I	G	G	VII	ID		
XVI				H	A	VI	ID		
V	E			I	B	V	ID		Sci. saturnini, et sci. furtunati.
		D	O	K	C	IIII	ID		Sci. pauli primi heremite.
XIII	F			L	D	III	ID		
II				M	E	II	ID		Depositio sci. benedicti abbatis.
	G	E	U	N	F		IDUS	.S.	Octauas epiphaniæ.
X				O	G	XIX	KL	.S.	FEB. Natale sci. felcis in pincis.
	H			P	A	XVIII	KL		
XVIII		F	A	Q	B	XVII	KL	.S.	Natale sci. marcelli papæ.
VII	I			R	C	XVI	KL		Depositio sci. antonii monachi.
				S	D	XV	KL	.S.	Scæ. priscæ uirginis. <i>Sol in aquario.</i>
XV	K	G	E	T	E	XIIII	KL		Natale scq. marię ² et marthæ.
IIII				U	F	XIII	KL	.S.	Scorum. sebastiani, et fabiani mart.
	L			A	G	XII	KL	.S.	Passio scq. agnetis uirginis.
XII		H	I	B	A	XI	KL	.S.	Scorum. uincentii et anastasii.
I	M			C	B	X	KL		
				D	C	VIIII	KL		Sci. babilli episc. et trium puerorum.
IX	N	I	O	E	D	VIII	KL	.S.	Conuersio b. pauli apost.
				F	E	VII	KL		Dormitio scq. paulæ uirginis ³ .
XVII	O			G	F	VI	KL		
VI	A	K	U	II	G	V	KL	.S.	Octauas scæ. agnetis uirginis ⁴ .
				I	A	IIII	KL		Natale sci. gilde sapientis.
XIIII	B			K	B	III	KL		Scæ. aldegundis uirginis.
III		A	A	L	C	II	KL		(Ob. æglflæd).

Nox horas .xii. dies habet .vii.

¹ For an explanation of this and similar lines at the top of each month, see Migne, Bib. Pat. Lat. xc. 375. In the MS. they are written in small coloured capitals, as are also the entries represented here in italics, and the line next below each month.

² For Maris.

³ For Viduæ.

⁴ Natiuitas S. Agnes, late eighth-century Kalendar prefixed to the Evangelium of Charlemagne. Paris, Bib. Nat. MS. Lat. 1993. and in Gel. p. 639.

[FEBRUARIUS.]

Mense nunc in medio sol constat sidere aquari.

Februarius habet dies .xxviii. luna .xxiii.

	C		M	D		KL	FEBRUAR.	Scæ. brigidæ uirginis.
XI			N	E	III	N	·F·	Purificatio scæ. mariæ.
XIX	D	B	E	O	F	III	N	
VIII			P	G	II	N		
	E		Q	A		NON	·S·	Scæ. agathæ uirginis.
XVI		C	I	R	B	VIII	ID	Sci. amandi episc.
V	F		S	C	VII	ID		Verni initium habet dies .xci.
			T	D	VI	ID		Ante istum locum non potest esse .xl.
XIII	G	D	O	V	E	V	ID	
II			A	F	III	ID		Scæ. scholasticæ uirginis. (Obiit Icofricus episc.).
	II		B	G	III	ID		Pictauis scæ. radegundis uirginis.
X		E	U	C	A	II	ID	Scæ. eulaliæ uirginis.
	I		D	B		IDUS		(Scæ. cormenhilde. Obitus godonis iuuenis presb.).
XVIII			E	C	XVI	KL	·S·	MAR. Scorum. ualentini et uitalis.
VII	K	F	A	F	D	XV	KL	Diabolus recessit a domino. Sol in pisce.
			G	E	XIII	KL		Scæ. iulianæ uirginis mart. (Obiit brihtricus decanus).
XV	L		H	F	XIII	KL		
III		G	E	I	G	XII	KL	
	M		K	A	XI	KL		Sci. policroni episc. et mart.
XII			L	B	X	KL		
I	N	H	I	M	C	IX	KL	
			N	D	VIII	KL	·S·	Cathedra sci. petri in antiochia.
IX	O		O	E	VII	KL		Sci. policarpi episc.
	A	I	O	P	F	VI	KL	·F· Sci. mathiæ apost. Et si bissextilis blocus.
XVII			Q	G	V	KL		Sci. donati.
VI	B		R	A	III	KL		Ante ultimos quinque dies februarii
		K	U	S	B	III	KL	mensis celebrandus est semper bissextus.
XIII	C		T	C	II	KL		

Nox horas .xiii. dies uero horas .x.

Memento quod anno bissextili luna februarii .xxx. dies computes, ut tamen luna martii dies habeat sicut semper habet, ne paschalis lunæ ratio uacillet.

[MARTIUS.]

Procedunt duplices in martis tempore pisces.

Martius habet dies .xxx. luna .xxx.

III	A	A	A	D	KL	MAR.	Sci. donati mart. (et sci. devvi episc. conf.
	D		B	E	VI	N	Sci. ccaddę episc. conf. [albini episc. conf.
XI			C	F	V	N	
	E	B	E	D	G	IIII	N Scorum. .deccc. mart. et sci. adriani.
XIX			E	A	III	N	Sci. eusebii.
VIII	F		F	B	II	N	Sci. uictoris.
		C	I	G	C	NON	Scæ. perpetuę, et felicitatis.
XVI	G		H	D	VIII	ID	<i>Vltima incensio .ii. luna initii.</i>
V			I	E	VII	ID	·S· Passio scorum. .xl. militum.
	H	D	O	K	F	VI	ID
XIII			L	G	V	ID	
II	I		M	A	IIII	ID	·F· Depositió sci. gregórii papę.
		E	U	N	B	III	ID Sci. cyriaci diaconi.
X	K		O	C	II	ID	Natale sci. leonis papę.
			P	D		IDUS	
XVIII	L	F	A	Q	E	XVII	KL APR. Scæ. eugenię uirginis.
VII			R	F	XVI	KL	Sci. patricii episc.
	M		S	G	XV	KL	<i>Primus dies seculi. Sol in ariete.</i> (Sci. eadwardi regis
XV		G	E	T	A	XIIII	KL (Hic obiit lifingus episc.) [et mart.)
IIII	N		U	B	XIII	KL	·F· Depositió sci. cuthberti episc. conf.
			A	C	XII	KL	·F· Sci. benedicti abbatis.
XII	O	H	F	B	D	XI	KL <i>Sedes apactarum.</i>
I			C	E	X	KL	
	A		D	F	IX	KL	<i>Concurrentium locus.</i>
IX		I	O	E	G	VIII	KL ·F· Adnuntiatio scæ. marię. <i>Æquinoctium.</i>
	B		F	A	VII	KL	
XVII			G	B	VI	KL	Resurrectio domini.
VI	C	K	U	H	C	V	KL
			I	D	IIII	KL	
XIIII	D		K	E	III	KL	Ordinatio sci. gregórii papę.
III		A	A	L	F	II	KL Sci. domnini.

Nox horas .xii. dies uero .xii.

[APRILIS.]

Respicias aprilis aries frixcæ¹ kalendas.

Aprilis habet dies .xxx. luna .xxviii.

	E		M	G		KL	APREL.	Sci. quintiniani.
XI			N	A	IIII	N		Sci. urbani, niceti.
	F	B	E	O	B	III	N	Sci. pancratii, et theodosiæ uirginis. (Hic obiit byrhtic.)
XIX			P	C	II	N		Sci. ambrosii.
VIII	G		Q	D		NON		<i>Infra nunquam accenditur luna pasc. mar.</i>
XVI		C	I	R	E	VIII	ID	
V	H		S	F	VII	ID		Sci. timothei, diogenis, et uictoris.
			T	G	VI	ID		Sci. successi, maximi, et solutoris.
XIII	I	D	O	U	A	V	ID	Transitus mariæ ægyptiacæ.
II			A	B	IIII	ID		
	K		B	C	III	ID	·F·	Sci. guthlaci anachoritæ.
X		E	U	C	D	II	ID	
	L		D	E		IDUS		Scæ. eufemiæ uirginis.
XVIII			E	F	XVIII	KL	·S·	MAI. Scorum. tiburtii, ualeriani, et maximi.
VII	M	F	A	F	G	XVII	KL	
			G	A	XVI	KL		Sci. felicis, luciani, et faustini.
XV	N		H	B	XV	KL		Petri, ermogenis. <i>Sol in tauro.</i>
III		G	E	I	C	XIIII	KL	
	O		K	D	XIII	KL		Sci. gagi et rufi. F (et sci. ælpheagi archiepisc. et mart.
XII	A		L	E	XII	KL		[Eodem die ordinatus fuit leofricus episc.)
I		H	I	M	F	XI	KL	Sci. furtunati.
	B		N	G	X	KL		Sci. gagi ² papæ, leonis episc.
IX			O	A	IX	KL	·S·	Natale sci. georgii mart.
	C	I	O	P	B	VIII	KL	·S· Sci. melliti archiepisc. <i>Vltimum pascha.</i>
XVII			Q	C	VII	KL	·F·	Matania maior.
VI	D		R	D	VI	KL		<i>ix. ægyptiorum mensis pascho.</i>
		K	U	S	E	V	KL	Sci. germani, antonini.
XIIII	E		T	F	IIII	KL	·S·	Sci. uitalis mart. (et sci. wynwaloci conf.)
III		A	A	A	G	III	KL	Egressio noc de arca.
	F		B	A	II	KL		Sci. crispini, quirini, et sophiæ mart.

Nox horas .x. dies uero .xiiii.

(et F. sci. leonis papę et conf. ix.)

¹ 'Erixet,' Cott. MS. Vitell. E. xviii. For the explanation of Phrixæus see Smith, Dict. of Biog. and Mythol. iii. 358.

² For Caii.

[MAIUS.]

Maia generoi¹ miratur cornua tauri.

Maia habet dies .xxxī. luna .xxx.

XI		C B	KL	MAI. ·F. Natale apostolorum philippi et iacobi (fratris domini).
	G B E	D C VI	N	Sci. germani, saturnini, et caelestini (athanasii episc. et conf.)
XIX		E D V	N ·F. Inuentio scæ. crucis.	Et scorum. euentii, theodoli, et alex-
VIII	H	F E IIII	N	[andri.
	C I	G F III	N	Ascensio domini.
XVI	I	H G II	N ·S.	Sci. iohannis ante portam latinam
V		I A	NON	Sci. augustini, marcellini, et placidi.
	K D O	K B VIII	ID	Sci. uictoris et martini.
XIII		L C VII	ID	<i>Æstas habet dies .xvi.</i>
II	L	M D VI	ID ·S.	Scorum. gordiani, epimachi, septimi, et cirilli.
	E U	N E V	ID	
X	M	O F IIII	ID ·S.	Scorum. nereï, achillei, et pancratii.
		P G III	ID ·S.	Dedicatio æcclesiæ scæ. mariæ.
XVIII	N F A	Q A II	ID ·S.	Sci. uictoris, quarti. et .cccciīi. mart.
VII		R B	IDUS	<i>Primum pentecosten.</i>
	O	S C XVII	KL	IUN. Aquilini, eraclei.
XV	A G E	T D XVI	KL	
III		U E XV	KL	Sci. marci euangelistę ² . <i>Sol in geminos.</i>
	B	A F XIII	KL ·S.	Scæ. potentianę uirginis (et depositio dunstani archiepisc.)
XII	H I	B G XIII	KL	Sci. basilli, uictorii, et basilissæ.
I	C	C A XII	KL	
		D B XI	KL	Sci. faustini, uenusti, et casti.
IX	D I O	E C X	KL	
		F D IX	KL	<i>Æstas oritur.</i>
XVII	E	G E VIII	KL ·S.	Sci. urbani, et desiderii.
VI	K U	H F VII	KL ·F. Sci. augustini archiepisc.	
	F	I G VI	KL	Sci. aquili, iulii, quintini.
XIII	A	K A V	KL	Sci. germani episc. et confessoris.
III	G	A L B IIII	KL	
		M C III	KL	Sci. felicit papæ.
XI	H B	N D II	KL	Romæ, scæ. petronellæ uirginis.

Nox horas .viii. dies uero .xvi.

¹ For Maius Agenorei.

² St. Mark is also commemorated on this day in a tenth-century kalendar at Salisbury (MS. 150); but is there some confusion with the Marcus and Marcellianus commemorated in the Gelasian and Gregorian Sacramentaries on June 18, or with Marcus ·Eremita commemorated in the Greek Menæa on June 20? The Bollandists quote three other MSS. to prove that the custom of keeping St. Mark's Day on May 18 is peculiar to England. Acta SS. Maii, tom. iv. p. 134.

[IUNIUS.]

Iunius æquatos cœlo uidet ire laconas.

Iunius habet dies .xxx. luna .xxix.

			E	O	E		KL	IUN.	S	Sci. nicomedis mart.
XIX	I			P	F	IIII	N	.S.		Scorum. marcellini, et petri.
VIII		C		Q	G	III	N			Sci. thomæ apost. et sci. herasmi mart.
XVI	K		I	R	A	II	N			<i>Initium mensis desii secundum grecos.</i>
V				S	B		NON			Sci. bonifatii episc.
	L	D		T	C	VIII	ID			Sci. amanti episc., et luci.
XIII			O	U	D	VII	ID			
II	M			A	E	VI	ID			Depositio sci. medardi episc.
		E		B	F	V	ID	.S.		Scorum. primi et feliciani.
X	N		U	C	G	IIII	ID			
				D	A	III	ID			
XVIII	O	F		E	B	II	ID	.S.		Scorum. basilidis, cirini, naboris, et natarii.
VII			A	F	C		IDUS			Bartholomei apost. et feliculæ.
	A			G	D	XVIII	KL			IUL. Helisei prophetæ.
XV		G		H	E	XVII	KL			Sci. uiti, clementis, et crisogoni.
III	B		E	I	F	XVI	KL			
				K	G	XV	KL			<i>Sol in cancro.</i>
XII	C	H		L	A	XIIII	KL	.S.		Scorum. marci et marcelliani.
I			I	M	B	XIII	KL	.S.		Scorum. geruasii, protasii, et nazari.
	D			N	C	XII	KL			
IX		I		O	D	XI	KL			
	E		O	P	E	X	KL			Sci. albani mart.
XVII				Q	F	IX	KL	.S.		Scæ. ætheldryðe uirginis. <i>Vigilia.</i>
VI	F	K		R	G	VIII	KL	.F.		Sci. iohannis baptistæ. <i>Solstitium.</i>
			U	S	A	VII	KL			Scæ. lucianæ. <i>xi. ægyptius mensis epichi.</i>
XIIII	G			T	B	VI	KL	.S.		Scorum. iohannis et pauli. (Obitus eadrici sacerdotis.)
III		A	A	A	C	V	KL			
	H			B	D	IIII	KL	.S.		Fabiani, gordiani. <i>Vigilia.</i>
XI				C	E	III	KL	.F.		Passio apostolorum petri, et
	I	B	E	D	F	II	KL	.F.		Pauli, timothei, leonis, et albini confessoris.

Nox horas .vi. dies uero .xviii.

[IULIUS.]

Solstitium ardenti cancri fert iulius austrum.

Iulius habet dies .xxx. luna .xxx.

NIX			E G	KL	IUL.	Sci. gagi episc. et iudæ fratris iacobi.
VIII	K	-	F A VI	N	.S.	Scorum. processi et martiniani.
		C I	G B V	N		Translatio corporis martini ¹ .
XVI	L		H C IIII	N		
V			I D III	N		Esaiæ prophetæ.
		M D O	K E II	N	.S.	Octauas apostolorum.
XIII			L F	NON		Scæ. marinæ uirginis.
II	N		M G VIII	ID		
		E U	N A VII	ID		
X	O		O B VI	ID	.S.	Scorum. .vii. fratrum filiorum felicitatis.
	A		P C V	ID		Sci. benedicti abbatis.
XVIII		F A	Q D IIII	ID		Sci. uaboris ² , felicis, primitiui.
VII	B		R E III	ID		Sci. serapionis.
			S F II	ID		Sci. donati. <i>Dies caniculares.</i>
XV	C G	E T	G	IDUS		Sci. cyriaci, philippi, et florentii.
IIII			U A XVII	KL	AGUS.	Sci. theodosii, macharii, (eustachii, minulfi,
	D		A B XVI	KL		<i>Orius caniculæ.</i> [gundulfi, seruacii, et bertini, conf.)
XII		H I	B C XV	KL		Scæ. margaretæ. <i>Sol in leonem.</i>
I	E		C D XIII	KL		Sci. sisinni.
			D E XIII	KL		Scæ. sabinæ ³ uirginis.
IX	F I	O E	F XII	KL	.S.	Scæ. praxedis mart.
			F G XI	KL		
XVII	G		G A X	KL	.S.	Sci. uincentii et apollinaris.
VI		K U	H B IX	KL		
	H		I C VIII	KL	.F.	Sci. iacobi apostoli.
XIIII			K D VII	KL		
III	I A	A L	E VI	KL		Sci. felicis, et simeonis monachi.
			M F V	KL		Sci. samsonis.
XI	K		N G IIII	KL	.S.	Sci. felicis, simplici, faustini, et beatricis.
		B E	O A III	KL	.S.	Scorum. abdonis et sennis.
XIX	L		P B II	KL		Sci. germani confessoris.

Nox horas .viii. dies uero .xvi.

¹ This commemoration is usually kept on July 4, which is marked as the Ordinatio S. Martini (instead of the more usual November 11) by Perpetuus, Bishop of Tours, 481-91. Gregor. Tur. Hist. Franc. x. 31.

² For Naboris.

³ For Sabini.

[AUGUSTUS.]

Augustum mensem leo feruidus igne perurit.

Agustus habet dies .xxx. luna .xxviii.

VIII			Q	C		KL	AGUST.	Passio machabeorum. (Ad uincula sci. petri.)
XVI	M	C	I	R	D	III	N .S.	Sci. stephani episc.
V				S	E	III	N	Inuentio corporis stephani mart.
	N			T	F	II	N	(Scq. afrę mart.)
XIII		D	O	U	G		NON	Sci. casiani.
II	O			A	A	VIII	ID .S.	Sci. syxti episc. felicissimi, agapiti diaconi.
	A			B	B	VII	ID	<i>Autumni initium dies xci.</i>
X		E	U	C	C	VI	ID .S.	Sci. cyriaci mart. et scq. affrę.
	B			D	D	V	ID	<i>Vigilia.</i>
XVIII				E	E	III	ID .F.	Sci. laurentii archidiaconi.
VII	C	F	A	F	F	III	ID .S.	Sci. tiburtii mart.
				G	G	II	ID	
XV	D			H	A		IDUS .S.	Sci. ypoliti mart.
III		G	E	I	B	XIX	KL .S.	SEPT. Sci. eusebii presbiteri.
	E			K	C	XVIII	KL .F.	Assumptio scę. marię ¹ .
XII				L	D	XVII	KL	
I	F	H	I	M	E	XVI	KL .S.	Octauas sci. laurentii.
				N	F	XV	KL .S.	Sci. agapiti. <i>Sol in uirginem.</i>
IX	G			O	G	XIII	KL	
		I	O	P	A	XIII	KL	Sci. ualentini.
XVII	H			Q	B	XII	KL	
VI				R	C	XI	KL .S.	Sci. timothei discipuli, et sci. pauli.
	I	K	U	S	D	X	KL	<i>Autumnus oritur dies xcii.</i>
XIII				T	E	IX	KL .S.	Sci. patricii senioris.
III	K	A	A	A	F	VIII	KL .F.	Sci. bartholomę apostoli (et sci. *).
				B	G	VII	KL	Sci. habundi.
XI	L			C	A	VI	KL	
		B	E	D	B	V	KL .S.	Romę hermetis, et augustini.
XIX	M			E	C	III	KL .F.	Decollatio sci. iohannis baptistę. (Obitus aelfwini
VIII				F	D	III	KL .S.	Scorum. felcis et audacti ² . [episc.]
	N	C	I	G	E	II	KL .S.	In glæstonia sci. aidani episc.

Nox horas .x. dies .xiii.

¹ In the Martyrology of Bede this day is marked as the Dormitio B. M. V.; in the early eighth-century kalendar, published by Fronto, as her 'Pausatio.' The original Gallican date was Jan. 18 (Greg. Tur. Glor. Mart. i. 9; Lectionar. Luxov. Mabil. de Lit. Gall. ii. 118; et Corbeienne Kalendarium, Mart. et Durand. Thes. Nov. Anec. iii. 1591).

² For Adaucti.

[SEPTEMBER.]

Sidere, uirgo, tuo bachum september opimat.

September habet dies .xxx. luna .xxx.

XVI			H	F		KL	SEPT.	Sci. prisci mart. (et sci. egidii abbatis.)
V	O		I	G	IIII	N		
		D	O	K	A	III	N	(Ordinatio beati gregorii papæ.)
XIII	A			L	B	II	N	Sci. marcellini episc.
II				M	C		NON	Sci. berhtini confessoris.
	B	E	U	N	D	VIII	ID	
X				O	E	VII	ID	
	C			P	F	VI	ID	·F· Natiuitas scæ. mariæ. Et sci. adriani.
XVIII		F	A	Q	G	V	ID	·S· Sci. gorgoni mart. et sci. audomari episc. (Obitus
VII	D			R	A	IIII	ID	Sci. hilarii papæ. [willelmi senioris regis.]
				S	B	III	ID	·S· Scorum. proti et iacinthi.
XV	E	G	E	T	C	II	ID	(Obitus segiuę.)
IIII				U	D		IDUS	
	F			A	E	XVIII	KL	·S· OCT. Exaltatio sce. crucis, cornelii, et cipriani.
XII		H	I	B	F	XVII	KL	·S· Sci. nicomedis mart.
I	G			C	G	XVI	KL	·S· Scorum. luce, et geminiani, et eufemiæ.
				D	A	XV	KL	Sci. landberhti episc. <i>Sol in libram.</i>
IX	H	I	O	E	B	XIIII	KL	
				F	C	XIII	KL	Theodori archiepisc.
XVII	I			G	D	XII	KL	·S· Sci. priuati. <i>Vigilia.</i>
VI		K	U	H	E	XI	KL	·F· Sci. mathei apostoli et euangelistæ.
	K			I	F	X	KL	·S· Sci. mauricii cum sociis suis .vi. milibus .dclxvi.
XIIII				K	G	IX	KL	
III	L	A	A	L	A	VIII	KL	Conceptio iohannis. <i>Æquinoctium.</i>
				M	B	VII	KL	·S· In glæstonia sci. ceolfriþi abbatis.
XI	M			N	C	VI	KL	
		B	E	O	D	V	KL	·S· Scorum. cosme et damiani mart. (Obitus mahthildæ.)
XIX	N			P	E	IIII	KL	<i>.ii. mensis ægiptiorum faoni.</i>
VIII				Q	F	III	KL	·F· Sci. michahelis archangelî.
	O	C	I	R	G	II	KL	·S· Sci. hieronimi pręsbiteri.

Nox horas .xii. dies uero .xii.

[OCTOBER.]

Æquat et october sementis tempore libram.

October habet dies .xxxi. luna .xxix.

XVI	A		S	A		KL	OCT.	Sci. remedii, et germani.
V			T	B	VI	N		Sci. eleutherii, quirilli, primi.
XIII	B	D	O	U	C	V	N	Sci. uictoris, felicis, et leodegari.
II				A	D	IIII	N	
	C			B	E	III	N	Scæ. cristinæ uirginis, et sauinæ.
X		E	U	C	F	II	N	(Scæ. fidis uirg. mart.)
	D			D	G		NON	Sci. marci papæ.
XVIII				E	A	VIII	ID	Sci. Scorum. ¹ * *
VII	E	F	A	F	B	VII	ID	Sci. dionisii, rustici, et eleutherii.
				G	C	VI	ID	Sci. paulini hrofensis episc.
XV	F			H	D	V	ID	Scæ. æthelburge uirginis.
IIII		G	E	I	E	IIII	ID	Sci. uuilfrithi episc.
		G		K	F	III	ID	(S. giraldi conf.)
XII				L	G	II	ID	Sci. calesti ² papæ, luciani, et iusti.
I	H	H	I	M	A		IDUS	Sci. furtunati.
				N	B	XVII	KL	NOV. Sci. alexandrini.
IX	I			O	C	XVI	KL	
		I	O	P	D	XV	KL	Sci. luce euangelistæ. <i>Sol in scorpiorem.</i>
XVII	K			Q	E	XIIII	KL	Sci. ianuarii, proculi.
VI				R	F	XIII	KL	
	L	K	U	S	G	XII	KL	Sci. hilarionis anachoritę.
XIIII				T	A	XI	KL	Sci. philippi, et eusebii.
III	M		A	A	B	X	KL	Sci. seueri, et longini.
		A		B	C	IX	KL	
XI	N			C	D	VIII	KL	Scorum. crispini et crispiniani. (S. maglorii episc.
			E	D	E	VII	KL	[bartholomei translatio.]
XIX		B		E	F	VI	KL	Sci. gagi. <i>Vigilia.</i>
VIII	A			F	G	V	KL	Sci. Apostolorum simonis et iudæ.
			I	G	A	IIII	KL	Sci. quinti, et feliciani.
XVI	B	C		H	B	III	KL	Sci. ianuarii.
V				I	C	II	KL	Passio sci. quintini. <i>Vigilia.</i>

Nox horas .xiiii. dies uero .x.

¹ The names are completely erased. The scribe may have begun to write Aidan and Ceolfrith, whose translation is commemorated on this day in a contemporary Anglo-Saxon manuscript (Bodl. Jun. A. 99), but here on Aug. 31, Sep. 25.

² For Callixti.

[NOVEMBER.]

Scorpius hibernum preceps iubet ire nouembrem.

Nouember habet dies .xxx. luna .xxx.

	C	O	K	D	KL	NOV. .F. Sollemnitas omnium sanctorum.
XIII		D	L	E IIII	N	(Sci. eustachii cum sociis, et iusti mart. et sci. ærchi
II	D		M	F III	N	[conf.) .v. embol. (Obitus ælwoldi monachi.)
			U	N G II	N	Scæ. perpetuæ uirginis.
X	E	E	O	A	NON	Sci. cæsarii, felicitis, et uitalis.
			P	B VIII	ID	Sci. donati, et adriani. (S. melanii episc. conf.)
XVIII	F		A	Q C VII	ID	<i>Hicm̃ps initium habet dies .xxii.</i>
VII		F	R	D VI	ID	.S. Scorum. .iiii. coronatorum.
		G	S	E V	ID	.S. Sci. theodori mart. (Obitus cadulfi episc.)
XV			E	T F IIII	ID	Sci. demetrii.
IIII	H	G	U	G III	ID	.F. Sci. martinī episc. Et mennæ mart. (Obitus land-
			A	A II	ID	[berti piissimi regis.)
XII	I		I	B B	IDUS	Sci. britii episc.
I		H	C	C XVIII	KL	DEC. Sci. theodosii.
		K	D	D XVII	KL	Sci. secundi.
IX			O	E E XVI	KL	Sci. augustini.
		L	I	F F XV	KL	Scæ. teclæ uirginis. <i>Sol in sagittario.</i>
XVII			G	G XIII	KL	Passio sci. romani, isici.
VI	M		U	H A XIII	KL	
		K	I	B XII	KL	
XIIII	N		K	C XI	KL	Sci. gelasii papæ. [(Obitus ordlaui laici.)
III		A	L	D X	KL	.S. Scę. cęcilie uirg. et longini qui latus domini aperuit.
		O	A	M E IX	KL	.F. Sci. clementis papæ. <i>Hicm̃ps oritur.</i>
XI			N	F VIII	KL	.S. Sci. crisogoni et cleutherii.
		A	E	O G VII	KL	
XIX		B	P	A VI	KL	Sci. saturnini, petri, et amatoris.
VIII	B		Q	B V	KL	<i>.iiii. ægyptius mensis chocas.</i>
		I	R	C IIII	KL	Sci. eusebii.
XVI	C		S	D III	KL	.S. Sci. crisanti et dariæ. <i>Vigilia.</i> (Saturnini mart.)
V			T	E II	KL	.F. Sci. andree apostoli. Et ambrosii episc.

Nox horas .xvi. dies .vii.

[DECEMBER.]

Terminat arcitenens medio sua signa december.

December habet dies .xxxi. luna .xxx.

XIII	D	O	U	F	KL	DEC.	Scæ. candidæ, uirginis.
II	E	A	G	IIII	N		
	E	B	A	III	N		Sci. claudii, felicitis.
X		U	C	B	II	N	.iiii. embol.
	F	F	D	C	NON		Sci. delfini, trosimi, et felicitis.
XVIII		E	D	VIII	ID		(Sci. nicholai archiepisc.)
VII	G	A	F	E	VII	ID .S.	Octauas sci. andræ apost.
	G	G	F	VI	ID		Sci. eusebii et successi.
XV	H	H	G	V	ID		
IIII		E	I	A	IIII	ID	Sci. uicturi, et eulaliæ uirginis.
	I	H	K	B	III	ID	Sci. damasi papæ.
XII		L	C	II	ID		
I	K	I	M	D	IDUS	.S.	Scæ. lucæ uirginis, castæ, felicitis.
	I	N	E	XIX	KL	IAN.	Sci. zosimi et lupicini.
IX	L	O	F	XVIII	KL		Sci. fausti, luci, et maximi.
		O	P	G	XVII	KL	Sci. uictoris et uictoriæ. (Hic obiit ordulfus.)
XVII	M	K	Q	A	XVI	KL	(Hic obiit ælfwerdus sacerdos.)
VI		R	B	XV	KL		<i>Sol in capricornu.</i> (Sci. lazari episc. et mart.)
	N	U	S	C	XIIII	KL	
XIIII	A	T	D	XIII	KL		
III	O	A	A	E	XII	KL .F.	Passio sci. thomæ apostoli.
	A	B	F	XI	KL		Scæ. theodosiæ uirginis.
XI	B	C	G	X	KL		Sci. syxti et apollonaris.
	B	E	D	A	IX	KL	<i>Vigilia domini.</i>
XIX		E	B	VIII	KL .F.		Natiuitas domini. <i>Solstitium.</i>
VIII	C	C	F	C	VII	KL .F.	Sci. stephani primi martiris et leuitæ.
		I	G	D	VI	KL .F.	Sci. iohannis apostoli et euangelistæ.
XVI	D	H	E	V	KL .F.		Passio scorum. innocentum.
V	D	I	F	IIII	KL		Hicrosolimis dauid magni regis.
	E	O	K	G	III	KL	
XIII		L	A	II	KL .S.		Sci. siluestri papæ.

Nox horas .xviii. dies .vi.

	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	
I	M	A	A	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	T	H	R	Q	E	O	XXX
II	N	B	B	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	A	I	S	R	F	P	I
III	O	C	C	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	B	K	T	S	G	Q	II
IIII	P	D	D	M	A	A	I	S	R	F	P	O	C	C	L	V	T	H	R	III
V	Q	E	E	N	B	B	K	T	S	G	Q	P	D	D	M	A	A	I	S	IV
VI	R	F	F	O	C	C	L	V	T	H	R	Q	E	E	N	B	B	K	T	V
VII	S	G	G	P	D	D	M	A	V	I	S	R	F	F	O	C	C	L	V	VI
VIII	T	H	H	Q	E	E	N	B	A	K	T	S	G	G	P	D	D	M	A	VII
VIIII	A	I	I	R	F	F	O	C	B	L	V	T	H	H	Q	E	E	N	B	VIII
X	B	K	K	S	G	G	P	D	C	M	A	A	I	I	R	F	F	O	C	VIIII
XI	C	L	L	T	H	H	Q	E	D	N	B	B	K	K	S	G	G	P	D	X
XII	D	M	M	A	I	I	R	F	E	O	C	C	L	L	T	H	H	Q	E	XI
XIII	E	N	N	B	K	K	S	G	F	P	D	D	M	M	A	I	I	R	F	XII
XIIII	F	O	O	C	L	L	T	H	G	Q	E	E	N	N	B	K	K	S	G	XIII
XV	G	P	P	D	M	M	A	I	H	R	F	F	O	O	C	L	L	T	H	XIIII
XVI	H	Q	Q	E	N	N	B	K	I	S	G	G	P	P	D	M	M	A	I	XV
XVII	I	R	R	F	O	O	C	L	K	T	H	H	Q	Q	E	N	N	B	K	XVI
XVIII	K	S	S	G	P	P	D	M	L	A	I	I	R	R	F	O	O	C	L	XVII
XVIIII	L	T	T	H	Q	Q	E	N	M	B	K	K	S	S	G	P	P	D	M	XVIIII
XX	M	A	V	I	R	R	F	O	N	C	L	L	T	T	H	Q	Q	E	N	XIX
XXI	N	B	A	K	S	S	G	P	O	D	M	M	A	V	I	R	R	F	O	XX
XXII	O	C	B	L	T	T	H	Q	P	E	N	N	B	A	K	S	S	G	P	XXI
XXIII	P	D	C	M	A	V	I	R	Q	F	O	O	C	B	L	T	T	H	Q	XXII
XXIIII	Q	E	D	N	B	A	K	S	R	G	P	P	D	C	M	A	V	I	R	XXIII
XXV	R	F	E	O	C	B	L	T	S	H	Q	Q	E	D	N	B	A	K	S	XXIV
XXVI	S	G	F	P	D	C	M	A	T	I	R	R	F	E	O	C	B	L	T	XXV
XXVII	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	S	S	G	F	P	D	C	M	V	XXVI
XXVIII	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	T	T	H	G	Q	E	D	N	A	XXVII
XXIX	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	H	R	F	E	O	B	XXVIII
XXX	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	I	S	G	F	P	C	XXVIII
								ogdoas ¹	endecas ¹											

Dispersa insertio fit in octavo et undecimo et nonadecimo anno. In octavo anno in luna kalendarium maiarum et luna kalendas iulias. In undecimo anno luna martii mensis in nonadecimo .x. anno in kalendas maias fit.

¹ Ogdoas=the first eight years of the Cycle of 19 years. Endecas=the last eleven years of the Cycle of 19 years. Janius, I. G. Historia Cycli Dionys. p. 107.

	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVII	XIX	
I	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	K	T	H	G	Q	E	I
II	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	L	V	I	H	R	F	II
III	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	M	A	K	I	S	G	III
IIII	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	N	B	L	K	T	H	IIII
V	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	O	C	M	L	V	I	V
VI	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	P	D	N	M	A	K	VI
VII	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	Q	E	O	N	B	L	VII
VIII	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	R	F	P	O	C	M	VIII
IIIII	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	S	G	Q	P	D	N	IIIII
X	M	A	V	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	T	H	R	Q	E	O	X
XI	N	B	A	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	V	I	S	R	F	P	XI
XII	O	C	B	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B	A	K	T	S	G	Q	XII
XIII	P	D	C	M	A	V	I	S	R	F	P	O	C	B	L	V	T	H	R	XIII
XIIII	Q	E	D	N	B	A	K	T	S	G	Q	P	D	C	M	A	V	I	S	XIIII
XV	R	F	E	O	C	B	L	V	T	H	R	Q	E	D	N	B	A	K	T	XV
XVI	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	S	R	F	E	O	C	B	L	V	XVI
XVII	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	T	S	G	F	P	D	C	M	A	XVII
XVIII	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	V	T	H	G	Q	E	D	N	B	XVIII
XIIIII	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	A	V	I	H	R	F	E	O	C	XIIIII
XX	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	B	A	K	I	S	G	F	P	D	XX
XXI	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	C	B	L	K	T	H	G	Q	E	XXI
XXII	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	D	C	M	L	V	I	H	R	F	XXII
XXIII	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	E	D	N	M	A	K	I	S	G	XXIII
XXIIII	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	F	E	O	N	B	L	K	T	H	XXIIII
XXV	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	G	F	P	O	C	M	L	V	I	XXV
XXVI	H	R	Q	E	O	N	B	L	K	T	H	G	Q	P	D	N	M	A	K	XXVI
XXVII	I	S	R	F	P	O	C	M	L	V	I	H	R	Q	E	O	N	B	L	XXVII
XXVIII	K	T	S	G	Q	P	D	N	M	A	K	I	S	R	F	P	O	C	M	XXVIII
XXIX	L	V	T	H	R	Q	E	O	N	B		K	T	S	G	Q	P	D	N	XXVIII
								ogdons.	endecans.											

	I	II	III	IV	V	VI	VII
Feria I	A	G	F	E	D	C	B
Feria II	B	A	G	F	E	D	C
Feria III	C	B	A	G	F	E	D
Feria IV	D	C	B	A	G	F	E
Feria V	E	D	C	B	A	G	F
Feria VI	F	E	D	C	B	A	G
Feria VII	G	F	E	D	C	B	A

	JAN.	FEB.	MAR.	APR.	MA.	IV.	IVL.	AG.	SE.	OC.	NO.	DE.	
C	IX	X	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XVI	XVI	XVIII	XVIII	I
C	XX	XXI	XX	XXI	XXII	XXIII	XXIII	XXV	XXVII	XXVII	XXIX	XXIX	II
E	I	II	I	II	III	III	V	VI	VIII	VIII	X	X	III
C	XII	XIII	XII	XIII	XVIII	XV	XVI	XVII	XIX	XIX	XXI	XXI	III
C	XXIII	XXIII	XXIII	XXIII	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXX	XXX	II	II	V
E	III	V	III	V	VI	VII	VIII	IX	XI	XI	XIII	XIII	VI
C	XV	XVI	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXII	XXII	XXIII	XXIII	VII
E	XXVI	XXVII	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX	I	III	III	V	V	VIII
C	VII	VIII	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIII	XVI	XVI	VIII
C	XVIII	XIX	XVIII	XIX	XX	XXI	XXII	XXIII	XXV	XXV	XXVII	XXVII	X
E	XXIX	XXX	XXIX	XXX	I	II	III	III	VI	VI	VIII	VIII	XI
C	X	XI	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVII	XVII	XIX	XIX	XII
C	XXI	XXII	XXI	XXII	XXIII	XXIII	XXV	XXVI	XXVIII	XXVIII	XXX	XXX	XIII
E	II	III	II	III	III	V	VI	VII	IX	IX	XI	XI	XIII
C	XIII	XIII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XX	XX	XXII	XXII	XV
C	XXIII	XXV	XXIII	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	I	I	III	III	XVI
E	V	VI	V	VI	VII	VIII	IX	X	XII	XII	XIII	XIII	XVII
C	XVI	XVII	XVI	XVII	XVIII	XXIX	XX	XXI	XXIII	XXIII	XXV	XXV	XVIII
E	XXVII	XXVIII	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX	I	II	III	III	VI	VI	XVIII

De ratione saltus lunæ. Memento quod anno nouissimo decennouenalis lunam nouembri mensis .xxix., propter saltum qui eodem anno inserendus est, computare debes.

On this page C = annus communis, E = annus embolismalis; the numbers arranged under the twelve months represent Regulares Lunares.

		Ianuarus.	Februarius.	Martius.	Aprelis.	Maias.	Junius.	Iulius.	Agustus.	September.	October.	November.	December.	
GF	B	II	V	VI	II	IV	VII	II	V	I	III	VI	I	I
E		III	VII	VII	III	V	I	III	VI	II	III	VII	II	II
D		V	I	I	III	VI	II	III	VII	III	V	I	III	III
C		VI	II	II	V	VII	III	V	I	III	VII	II	III	III
BA	B	VII	III	III	VII	II	V	VII	III	VI	I	III	VI	V
G		II	V	V	I	III	VI	I	III	VII	II	V	VII	VI
F		III	VI	VI	II	III	VII	II	V	I	III	VI	I	VII
E		III	VII	VII	III	V	I	III	VI	II	III	VII	II	VIII
DC	B	V	I	II	V	VII	III	V	I	III	VI	II	III	VIII
B		VII	III	III	VI	I	III	VI	II	V	VII	III	V	X
A		I	III	III	VII	II	V	VII	III	VI	I	III	VI	XI
G		II	V	V	I	III	VI	I	III	VII	II	V	VII	XII
FE	B	III	VI	VII	III	V	I	III	VI	II	III	VII	II	XIII
D		V	I	I	III	VI	II	III	VII	III	V	I	III	XIII
C		VI	II	II	V	VII	III	V	I	III	VI	II	III	XV
B		VII	III	III	VI	I	III	VI	II	V	VII	III	V	XVI
AG	B	I	III	V	I	III	VI	I	III	VII	II	V	VII	XVII
F		III	VI	VI	II	III	VII	II	V	I	III	VI	I	XVIII
E		III	VII	VII	III	V	I	III	VI	II	III	VII	II	XIX
D		V	I	I	III	VI	II	III	VII	III	V	I	III	XX
CB	B	VI	II	III	VI	I	III	VI	II	V	VII	III	V	XXI
A		I	III	III	VII	II	V	VII	III	VI	I	III	VI	XXII
G		II	V	V	I	III	VI	I	III	VIII	II	V	VII	XXIII
F		III	VI	VI	II	III	VII	II	V	I	III	VI	I	XXIII
ED	B	III	VII	I	III	VI	II	III	VII	III	V	I	III	XXV
C		VI	II	II	V	VII	III	V	I	III	VI	II	III	XXVI
B		VII	III	III	VI	I	III	VI	II	V	VII	III	V	XXVII
A		I	III	III	VII	II	V	VII	III	VI	I	III	VI	XXVIII

In hoc prescripto circulo per .XXVIII. annus solaris cursus singulorum mensium. Qua die kapita kalendarum sunt adunatis regularibus feriarum et concurrentibus promulgatur.

		III	XIII	X	VI	II	XIII	IX	V	I	XII	VIII	III	XV	XI	VII		
I	XVI	A			V			O			I			E			II	XVI
II	XVII		A			V			O			I			E		III	XVII
III	XVIII			A			V			O			I			E	IIII	XVIII
IIII	XIX	E			A			V			O			I			V	XIX
V	XX		E			A			V			O			I		VI	XX
VI	XXI			E			A			V			O			I	VII	XXI
VII	XXII	I			E			A			V			O			VIII	XXII
VIII	XXIII		I			E			A			V			O		VIIII	XXIII
IX	XXIIII			I			E			A			V			O	X	XXIIII
X	XXV	O			I			E			A			V			XI	XXV
XI	XXVI		O			I			E			A			V		XII	XXVI
XII	XXVII			O			I			E			A			V	XIII	XXVII
XIII	XXVIII	V			O			I			E			A			XIIII	XXVIII
XIIII	XXIX		V			O			I			E			A		XV	XXIX
XV	XXX			V			O			I			E			A	XVI	XXX
		XVIII					XVII				XVI					XIX		

	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	
Aries	A			N	H	C				K	E				M	G	B			Aprelis
Taurus		K	E				M	G	B			O	I	D				L	F	
Taurus	B			O	I	D				L	F	A			N	H	C			Maias
Gemini		L	F	A			N	H	C				K	E				M	G	
Gemini	C				K	E				M	G	B			O	I	D			Iunius
Cancer		M	G	B			O	I	D				L	F	A			N	H	
Cancer	D				L	F	A			N	H	C				K	E			Iulius
Leo		N	H	C				K	E				M	G	B			O	I	
Leo	E				M	G	B			O	I	D				L	F	A		
Leo		O	I	D				L	F	A			N	H	C				K	Agustus
Virgo	F	A			N	H	C				K	E				M	G	B		
Virgo			K	E				M	G	B			O	I	D				L	September
Libra	G	B			O	I	D				L	F	A			N	H	C		
Libra			L	F	A			N	H	C				K	E				M	October
Scorpius	H	C				K	E				M	G	B			O	I	D		
Scorpius			M	G	B			O	I	D				L	F	A			N	November
Scorpius	I	D				L	F	A			N	N	C				K	E		
Sagittarius			N	H	C				K	E				M	G	B			O	
Sagittarius	K	E				M	G	B			O	I	D				L	F	A	December
Capricornus			O		D				L	F	A				N	H	C			
Capricornus	L	F	A			N	H	C				K	E				M	G	B	Ianuarius
Aquarius				K	E				M	G	B			O	I	D				
Aquarius	M	G	B			O	I	D				L	F	A			N	H	C	Februarius
Piscis				L	F	A			N	H	C				K	E				
Piscis	N	H	C				K	E				M	G	B			O	I	D	Martius
Piscis				M	G	B			O	I	D				L	F	A			
Aries	O	I	D				L	F	A			N	H	C				K	E	
Cursus lunæ per duodecim signa.																				
Litteræ	C	M	A	V	I	R	R	F	E	O	C	B	L	K	I	H	G	Q	E	Per XIX
Primæ	M	A	L	I	S	R	R	P	O	L	H	L	V	T	H	R	Q	E	O	annus.

	A	P	A	T	G	C	L	V	L	S	S	C	
	Iunius	Februarius	Martius	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Agustus	September	October	November	December	
I. II.	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	
III. V.	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	S S
VI. VII.	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	
VIII. X.	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	S S
XI. XII.	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	
XIII. XV.	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	S S
XVI. XVII.	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	
XIX. XX.	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	S S
XXI. XXII.	Libra	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	
XXIII. XXV.	Scorpius	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	S S
XXVI. XXVII.	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	
XXIX. XXX.	Capricornus	Aquarius	Piscis	Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo	Libra	Scorpius	Sagittarius	S S

Luna	I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII	IIIII	X	XI	XII	XIII	IIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XX	XXI	XXII	XXIII	XXIV	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIIII	XXX	Annus	
I	A			K			I			II			G			F			E			D			C			B		I	
XII		A			K			I			II			G			F		E			D			C			B		II	
XXIII			A			K			I			II			G			F		E			D			C			B	III	
III	B			A			K			I			II			G			F		E			D			C		IIII		
XV		B			A			K			I			II			G		F		E			D			C		V		
XXII			B			A		K				I			II			G		F			E			D		C	VI		
VII	C			B			A			K			I			H			G			F			E		D		VII		
XVIII		C			B			A			K			I			II		G			F			E			D	VIII		
XXIX			C			B			A			K			I			II			G			F		E		D	IX		
X	D			C			B			A			K			I			II			G			F		E		X		
XXI		D			C			B			A			K			I			II			G			F		E	XI		
II			D			C			B			A			K			I			II			G			F		E	XII	
XIII	E			D			C			B			A			K			I			II			G			F	XIII		
XXIIII		E			D			C			B			A			K			I			II			G			F	XIIII	
V			E			D			C			B			A			K			I			II			G		F	XV	
XVI	F			E			D			C			B			A			K			I			II			G		XVI	
XXVII		F			E			D			C			B			A			K			I			II			G	XVII	
VIII			F			E			D			C			B			A			K			I			II			G	XVIII
XIX	G			F			E			D			C			B			A			K			I			II		XIX	
XXX		G			F			E			D			C			B			A			K			I				XX	
XI			G			F			E			D			C			B			A			K			I			H	XXI
XXII	II			G			F			E			D			C			B			A			K			I		XXII	
III		II			G			F			E			D			C			B			A			K			I	XXIII	
XIIII			II			G			F			E			D			C			B			A			K			I	XXIIII
XXV	I			H			G			F			E			D			C			B			A			K		XXV	
VI		I			H			G			F			E			D			C			B			A			K	XXVI	
XVII			I			II			G			F			E			D			C			B			A			K	XXVII
XXVIII	K			I			II			G			F			E			D			C			B			A			XXVIII
IX		K			I			II			G			F			E			D			C			B			A	XXIX	
XX			K			I			II			G			F			E			D			C			B			A	XXX
Prima	III	XIIII			VI	XVII		IX		I	XII		III	XV		VII	XVIII		X		II	XIII		V	XVI		VIII	XIX		XI	Primus

Quadra- gesimæ.	Medio XLme.	Cena domini.	Pascha.	Octauas paschæ.	Ascensio domini.	Penta- costen.	Moysicum paschæ.
III IIII V	XXIII XXIII XXV	XII XIII XIII	XV XVI XVII	XXII XXIII XXIII	XXV XXVI XXVII	V VI VII	XVIII XIX XX
VI VII VIII	XXVI XXVII XXVIII	XV XVI XVII	XXVIII XIX XX	XXV XXVI XXVII	XXVIII XXIX XXX	VIII VIII X	XXI XXII XXIII
VIII	XXIX XXX	XXVIII XIX	XXI XXII	XXVIII	I	XI	XXIII

SPERA APULCI PLATONICI DE VITA DE MORTE. VEL DE OMNIBUS NEGOTIIS. ET
 Quicquid inquirere uolueris. sic computabis per omnes litteras. ut puta
 de nomine egri. addis lunā quā fuerit die quā decubuerit. & quoties potueris
 diuide per xxx. & quod superauerit reuerceris a dozganiolu infra scriptū. & si
 supiori conuenerit parū numerus uraliserit. Si inferiū parce conuenerit
 mouiturus erit.

RS.

nib; negotiis aut

qres. Si dies dñi

xiii. Silune. xiiii.

Innerecurus. xv.

Sueneris. xvi.

Sisat.

Sic & de om

causis re

suente adde

Simarus. xvi.

Suouis. xvi.

q. xvi.

P xiiii

Q xxi

R xii

S ix

T ix

V xvi

X x

Y vi

Z iii

P cccc

Q d

R lxxx

S lx

T elx

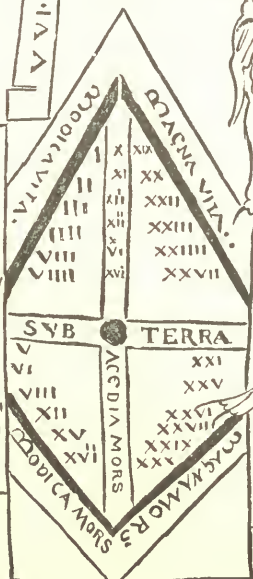
V. v

X. x

y d

Z i

i	m. lxxxix
ii	m. cvi.
iii	m. xix.
iiii	m. lxxxv.
v.	m. xv.
vi	m. lliii
vii	m. ccccxxxv
viii	m. cccxvi
ix	m. ccclxv
x	m. dcccxxxix
xi	m. dcccxi
xii	m. cccxliii
xiii	m. ccc lxxxiii
xiiii	m. ccc lxxxii
xv	m. ccc g.

xvi	Dxxxii
xvii	Dcccxciii
xviii	Mdxciiii
xix	Dclxxxviii
xx	Dcl
xxi	Mclxxxvi
xxii	Mdxxvi
xxiii	Mcccexix
xxiv	Mccclxv
xxv	Mccclxiii
xxvi	Mclm
xxvii	Dccclxxx
xxviii	M. cvi
xxix	M. cv
xxx	Mclm

	Terminus secundæ lunæ initii.	Terminus XIIII lunæ paschalis.	Terminus XX lunæ rogationum.	Terminus IIII lune pentecosten.	Terminus X lunæ LXX me.	
V	VIII kal. mart.	Nonas aprilis.	VI id. mai.	IX kal. iun.	Kal. februar.	I
I	III id. februar.	VIII kal. aprilis.	III kal. mai.	III id. mai.	XII kal. febrnar.	II
VI	VI non. mart.	Id. aprilis.	XV. kal. iun.	Kal. iun.	V id. februar.	III
II	XI kal. mart.	IIII non. aprilis.	Non. mai.	XII kal. iun.	IIII kal. februar.	IIII
V	VI id. februar.	XI kal. aprilis.	V kal. mai.	VI id. mai.	XV kal. februar.	V
III	III kal. mart.	III id. aprilis.	Id. mai.	IIII kal. iun.	VIII. id. februar.	VI
VI	XIIII kal. mart.	III kal. aprilis.	IIII non. mai.	XV kal. iun.	VII kal. februar.	VII
IIII	Non. mart.	XIIII kal. mai.	X kal. iunii.	VIII id. iun.	XVI kal. mart.	VIII
VII	VI kal. mart.	VII id. aprilis.	IIII id. mai.	VII kal. iun.	III non. februar.	IX
III	Id. februar.	VI kal. aprilis.	Kal. mai.	Id. mai.	X kal. februar.	X
I	IIII non. mart.	XVII kal. mai.	XIII kal. iun.	III non. iun.	III id. februar.	XI
IIII	IX kal. mart.	II non. aprilis.	VII id. mai.	X kal. iun.	II kal. februar.	XII
VII	IIII id. februar.	XI kal. aprilis.	IIII kal. mai.	IIII id. mai.	XIIII kal. februar.	XIII
V	Kal. mart.	II id. aprilis.	XVI kal. iun.	II kal. iun.	VI id. februar.	XIIII
I	XII kal. mart.	Kal. aprilis.	II non. mai.	XIIII kal. iun.	V kal. februar.	XV
IIII	VII id. februar.	XII kal. aprilis.	VII kal. mai.	VIII id. mai.	XVI kal. februar.	XVI
II	IIII kal. mart.	V id. aprilis.	II id. mai.	V kal. iun.	Non. februar.	XVII
V	XV kal. mart.	IIII kal. aprilis.	V non. mai.	XVI. kal. iun.	VIII kal. februar.	XVIII
III	II non. mart.	XV kal. mai.	XI kal. iun.	Non. iun.	Id. februar.	XIX

His suprapositis regularibus per singulos annos singuli addantur concurrentes. His additis siue coniunctis, partire per septem, et quot remanent ipsa est dies secundę lune initii. Similiter de quarta decima luna paschali, et uigesima luna rogationum, et quarta luna pentecosten, et decima luna septuagesimę argumentari memento.

Terminus secunda lune initii.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus februarii usque pridie nonarum martii, dominicus dies qui sequitur illam secundam lunam initium erit quadragesimæ, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus quartadecimæ lune paschæ.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus martii usque nonas aprilis, dominicus dies qui sequitur illam quartam decimam lunam dies erit paschæ, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus vigesima lune rogationum.

Omnis luna quæ accensa fuerit ab octaua idus aprilis usque quarta nonarum mai, dominicus dies qui sequitur uigesimam lunam, precedit secundam feriam rogationum, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus quartæ lune pentecosten.

Omnis luna quæ accensa fuerit a pridie nonarum mai usque tertia nonarum iunii, dominicus dies qui sequitur illam quartam lunam, dies erit pentecosten, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus decimæ lune septuagesimæ.

Omnis luna quæ accensa fuerit a sexta idus ianuarii usque sextam decimam kalendarum martii, dominicus dies qui sequitur illam decimam lunam dies erit septuagesimæ, et si bissextus fuerit uel non.

Terminus decimæ lune septuagesimæ.

Post sextadecima kalendas ianuarii (feb.) in quale datarum lunam decimam inueneris, ibi fac terminum septuagesimale.

Terminus secunda lune initii.

Post septima idus februarii in quale datarum lunam secundam inueneris, ibi fac terminum quadragesimale.

Terminus quartadecimæ lune paschæ.

Post duodecima kalendas aprilis in quale datarum lunam quartam decimam inueneris, ibi fac terminum paschale.

Terminus vigesima lune rogationum.

Post quinta kalendas iunii in quale datarum lunam quartam inueneris, ibi fac terminum rogationale (pentecosten).

Terminus quartæ lune pentecosten.

Post sexta kalendas mai in quale datarum lunam uigesimam inueneris, ibi fac terminum pentecosten (rogationalem).

Terminus decimæ lune septuagesimæ.

Vbicumque inueneris decimam lunam post uigesimam (.XXX.) lunam ianuarii, ibi fac terminum septuagesimæ, in sequenti dominica erit septuagesima.

Terminus secunda lune initii.

Vbicumque inueneris secundam lunam post .XXIX. lunam februarii, ibi fac terminum initii .XL., et in sequenti dominica erit quadragesima.

Terminus quartadecimæ lune paschæ.

Vbicumque inueneris quartam decimam lunam post .XXX. lunam martii, ibi fac terminum paschæ, et in sequenti dominica erit pascha.

Terminus uigesimæ lune rogationum.

Vbicumque inueneris uigesimam lunam post .XXIX. lunam aprilis, ibi fac terminum rogationum, et sequens dominica precedit secundam feriam rogationum.

Terminus quartæ lune pentecosten.

Vbicumque inueneris quartam lunam post .XXX. lunam mai, ibi fac terminum pentecosten, et in sequenti dominica erit pentecostes, et ita sine errore inuenies.

Terminus secunda lune initii.

I	Octone martis.	kalende quinque	V	XI	Quartanas martis.	nonas in assin.	I
II	Ternos februi.	idibus assin.	I	XII	Nonas kalendas.	martis in quadris.	IIII
III	Senas martis.	nonas in senis.	VI	XIII	Quattuor idus.	februi septem.	VII
IIII	Vndenas martis.	kalendas binis.	II	XIIII	Kalendas martis.	etiam quinos.	V
V	Senis februi.	idibus quinis	V	XV	Duodenas martis.	kalendas in uno.	I
VI	Ternis martis.	kalende tribus.	III	XVI	Septenis februi.	idibus quattuor.	IIII
VII	Quartdene martis.	kalende senos.	VI	XVII	Quartane kalende.	martis duabus.	II
VIII	Nonas martis.	ecce quaternos.	IIII	XVIII	Quindene martis.	kalende quinis.	V
VIIII	Sexte martis.	kalende septem.	VII	XIX	Pridie nonas.	martis in ternis.	IIII
X	Idibus februi.	in tribus constant.	III				

Epistola quomodo postulauit pacomius cum monachis a domino ut ostenderet sibi quomodo deberet cælebrari pascha.

Legimus in epistolis grecorum, quod post passionem apostolorum sanctus pacomius abbas in ægypto

cum monachis suis in oratione a domino rogaucunt ut ostenderet eis quomodo pascha deberent cælebrare. Et misit dominus angelum suum, et scripsit ad prefatum sanctum pacomium cicclum nona decimalem in uno philacterio hoc modo¹.

Terminus quarta decima luna paschæ.

Non april. ²	I	Nonas aprilis.	Norunt quinos	V	XXVI ²
VIII kal. apr.	II	Octone kalende.	Assin depromunt	I	XV
Idus april.	III	Idus aprilis.	Etiam sexis	VI	XXXIII
IIII non. apr.	IIII	None quartane.	Namque dipondio	II	XXIII
XI kal. apr.	V	Item undene.	Ambiunt quinos	V	XII
IIII id. apr.	VI	Quattuor idus.	Capiunt ternos	III	XXXI
III kal. apr.	VII	Terne kalende.	Titulant sene	VI	XX
XIIII kal. mai.	VIII	Quattuordene.	Cubant in quadris	IV	XXXIX
VII id. apr.	VIII	Septenos idus.	Septos eligunt	VII	XXVIII
VI kal. apr.	X	D(s)ene kalende.	Sortiuntur ternos	III	XVII
XVII kal. mai.	XI	Denis septenis.	Da nam assim	I	XXXVI
II non. april.	XII	Pridie nonas.	Docte quaterne	IIII	XXV
IX kal. april	XIII	None kalende.	Namque septenis	VII	XIII
II id. april.	XIIII	Pridie idus.	Panditur quinis	V	XXXIII
Kal. april.	XV	Aprilis kalendas.	Exprimit unus	I	XXII
XII kal. april.	XVI	Duodenas namque.	Docte quaternus	IIII	XI
V id. april.	XVII	Speciem quintam.	Speramus duabus	II	XXX
IIII kal. april.	XVIII	Quartane kalende.	Quinque coniciunt	V	XIX
XV kal. mai.	XIX	Quindene constant.	Tribus adepte	III	XXXVIII

Si quis per regulares .XXVI., uidelicet, terminum cuiusque anni inuenire cupit, sumat septuagesimalem a .VII. id. ian.; quadragesimalem a .V. kal. feb.; pascalem a .V. id. mart.; rogationalem a .XVII. kal. mai; pentecostes a .III. kal. mai et ubi ipse numerus terminabitur, ibi absque dubio terminum reperiet.²

¹ A picture of Pachomius receiving this revelation is drawn by an Anglo-Saxon artist in Cotton MS. Calig. A. XV., fol. 122 b. Compare the Sarum tenth-century Psalter, MS. 150. fol. 10 a.

² The last four lines (*Si quis*, etc.) and the extreme right and left columns from 'Non. april.' and 'XXVI,' are added in a slightly later handwriting.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Concurrentes.	Cicli lunares.	Dies XIII lune.	Dies paschæ.	Luna ipsius [diei].
DCCCCLXIX	XII	Nulla	III	XVII	Non. aprilis	III id. aprilis	XX
DCCCCLXX	XIII	XI	V	XVIII	VIII id. aprilis	VI kal. aprilis	XVI
DCCCCLXXI	XIIII	XXII	VI	XIX	Idus aprilis	XVI kal. mai	XVII
DCCCCLXXII	XV	II	I	I	III non. aprilis	VII id. aprilis	XIX
DCCCCLXXIII	I	XIII	II	II	XI kal. aprilis	X kal. aprilis	XV
DCCCCLXXIII	II	XXV	III	III	III id. aprilis	II id. aprilis	XV
DCCCCLXXV	III	VI	III	III	III kal. aprilis	II non. aprilis	XIX
DCCCCLXXVI	III	XVII	VI	V	XIII kal. mai	IX kal. mai	XIX
DCCCCLXXVII	V	XXVIII	VII	VI	VII id. aprilis	VI id. aprilis	XV
DCCCCLXXVIII	VI	VIII	I	VII	VI kal. aprilis	II kal. aprilis	XVIII
DCCCCLXXIX	VII	XX	II	VIII	XVII kal. mai	XII kal. mai	XIX
DCCCCLXXX	VIII	I	III	VIII	II non. aprilis	III id. aprilis	XXI
DCCCCLXXXI	IX	XII	V	X	IX kal. aprilis	VI kal. aprilis	XVII
DCCCCLXXXII	X	XXIII	VI	XI	II id. aprilis	XVI kal. mai	XVIII
DCCCCLXXXIII	XI	III	VII	XII	Kal. aprilis	VI id. aprilis	XXI
DCCCCLXXXIII	XII	XV	II	XIII	XII kal. aprilis	X kal. aprilis	XVI
DCCCCLXXXV	XIII	XXVI	III	XIII	V id. aprilis	II id. aprilis	XVII
DCCCCLXXXVI	XIIII	VII	III	XV	III kal. aprilis	II non. aprilis	XX
DCCCCLXXXVII	XV	XVIII	V	XVI	XV kal. mai	VIII kal. mai	XXI
Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Concurrentes.	Cicli lunares.	Dies XIII lune.	Dies paschæ.	Luna ipsius [diei].
DCCCCLXXXVIII	I	Nulla	VII	XVII	Non. aprilis	VI id. aprilis	XVI
DCCCCLXXXIX	II	XI	I	XVIII	VIII id. aprilis	II kal. aprilis	XX
DCCCXC	III	XXII	II	XIX	Idus aprilis	II kal. mai	XXI
DCCCXCI	IIII	III	III	I	III non. aprilis	Non. aprilis	XVII
DCCCXCII	V	XIII	V	II	XI kal. aprilis	VI kal. aprilis	XIX
DCCCXCIII	VI	XXV	VI	III	III id. aprilis	XVI kal. mai	XX
DCCCXCIII	VII	VI	VII	III	III kal. aprilis	Kal. aprilis	XVI
DCCCXCV	VIII	XVII	I	V	XIII kal. mai	XI kal. aprilis	XVII
DCCCXCVI	IX	XXVIII	III	VI	VII id. aprilis	II id. aprilis	XIX
DCCCXCVII	X	VIII	III	VII	VI kal. aprilis	V kal. aprilis	XV
DCCCXCVIII	XI	XX	V	VIII	XVII kal. mai	XV kal. mai	XVI
DCCCXCVIII	XII	I	VI	VIII	II non. aprilis	V id. aprilis	XIX
Mille	XIII	XII	I	X	IX kal. aprilis.	II kal. aprilis	XXI
MI	XIIII	XXIII	II	XI	II id. aprilis	Idus aprilis	XV
MI	XV	III	III	XII	Kal. aprilis.	Non. aprilis	XVIII
MI	I	XV	III	XIII	XII kal. aprilis	V kal. aprilis	XXI
MI	II	XXVI	VI	XIII	V id. aprilis	XVI kal. mai	XXI
MV	III	VII	VII	XV	III kal. aprilis	Kal. aprilis	XVII
MVI	IIII	XVIII	I	XVI	XV kal. mai	XI kal. mai.	XVIII

Obitus eadgari regis.

Hic intercentus est rex eadweardus.

Depositio adelwoldi episcopi.

Obitus archipresulis dunstani.

Hic æþelgar episcopus obiit.

Obitus osvvaldi archiepiscopi.

Depositio sigerici archiepiscopi.

The entries on the right-hand margin are in a slightly later handwriting than the text itself. The same two Paschal Cycles of nineteen years are found in Cott. MSS. Jul. A. vi; Tib. B. v; and in a Psalter at Salisbury, MS. No. 150. Introd. §§ 29, 32.

De viii. tramitibus suprascripti circuli decennouenalis.

Linea, christe, tuos prima est quæ continet annos,
 Atque secunda tenet ciclum qui indictio constat,
 Seruauit numeros apactas tertia cestas,
 Quarta dies numerat septem bissextilis anni,
 Quinta tibi ciclos lunaris computat anni,
 Nam quartas decimas designat sextaque lunas,
 Septima nam paschæ ostendit tempusque diemque,
 Ætatem lunæ monstrat nouissimus ordo.

De nominibus septem dierum ebdomadis.

Prima dies phœbi sacrato numine fulget,
 Uendicat et lucens feriam sibi luna secundam,
 Inde dies rutilat iam tertia martis honore,
 Mercurius quartam splendentem possidet altus,
 Ioppiter ecce sequens quintam sibi iure dicabit,
 Concordat ueneris magne cum nomine sexte,
 Emicat alma dies saturno septima summo.

De regularibus vii dierum metricè compositis.

Ianus et october binis regulantur habenis,	Ianuarius II.
Ast februus quinis ouat et mars atque nouember,	Februarius v.
	Martius v.
Aprelis certe constat et iulius unis,	Aprelis I.
	Maias III.
Tum maius ternis nitet, augustusque quaternis,	Iunius VI.
	Iulius I.
Iunius et senis solus manifeste metitur,	Agustus XIII.
	September VII.
September gaudet septenis atque december.	October II.
	Nouember v.
	December VII.

De regularibus lunæ super kalendas.

September semper quinis octimber habenis,	September v.
Sicque nouember ouat septenis atque december,	October v.
Ianus rite nouem sic mars comprehendit eosdem.	Nouember VII.
Inde decem februus, regulatur aprelis et isdem,	December VII.
Hinc maius comites undenos ordine quærit,	Ianuarius IX.
Iunius exultans duodenas iure retentat,	Februarius X.
Iulius at cesar ter denis testibus instat,	Martius IX.
Quartdenis regularibus at letatur augustus.	Aprelis X.
Hos igitur regulares si coniungas apactas	Maias XI.
Cognosces mensium qua luna etate kalendas	Iunius XII.
Quolibet hæc numero ultra sint citraue trigena,	Iulius XIII.
Altiuago rutilans transcurrit culmine caeli.	Agustus XIII.

De concordia mensium metricè dictum, et a domino beda compositum, quot mensibus annus, et quot ebdomadibus, quotque diebus stare uideatur et quod [?] nonis idibus atque kalendis singuli menses numerentur.

Bissena mensium uertigine uoluitur annus,
 Septimanis decies quinis simul atque duabus,
 Tercentenis bisque trigenis quinque diebus,
 Qui ternis gaudet diuisus stare columnis,
 Scilicet idibus et nonis simul atque kalendis,
 Namque quadris constant nonis occurrere menses
 Omnes, excepto marte maio, sequitur quos
 Iulius octembris senis solu moderantur,
 Septenis patet hos pariterque flagrare kalendis,
 Octonis pares menses sunt idibus omnes
 Ianus et augustus semper mensisque december
 Voluuntur denis tantum nonisque kalendis,
 At contra currunt bis nonis rite kalendis,
 Iunius, aprilis, september, et ipse nouember,
 Sedenis februus cito solus ab omnibus errat.
 Bissenis sic iam rotatur mensibus annus
 Per nonas idusque decurrens atque kalendis.

Fersus de singulis mensibus.

Primus romanas ordiris, iane, kalendas,
 Februa uicino mense numa instituit;
 Martius antiqui primordia protulit anni;
 Foetiferunt aprillem uendicat alma uenus.
 Maiorum ducens patrum de nomine maius.
 Iunius ætatis proximus est titulo.
 Cæsareo nomine quintilem mensis adauget;
 Augustus nomen cæsareum sequitur.
 Autumnum poma natum septembre uegetas,
 Triticco octembris fœnore litat agros.
 Sidera precipitas intempesta nouember,
 Imbrifer ast mensis tum december adest.

Argumentum qualiter aduentum domini celebrare debes.

Quicumque aduentum domini celebrare desiderat uideat ne ante quinta kalendas decembres, nec post tertia nonas ipsius mensis transeat; sed in his septem diebus, ubicumque dominicus dies aduenerit, illic sine dubio et sine errore celebrare ualebit.

Argumentum ad terminum inueniendum xiiii^a lunæ paschæ.

Si uis inuenire quotus terminus paschalis sit, tene annum communem et embolismum, quia quando communis annus est, tunc .XI. dies habebis de uno termino ad alium, omittens semper

illum diem in quo terminus illius anni fuerit, precedentemque sumens. Similiter si embolismus fuerit, .XIX. dies ad crescent usque ad alium terminum. Incipiente autem .XIX. in mense aprilis, epactam minime habebis quod recedas de ipsis regularibus .XXXV. uero die mensis aprilis hoc est nonas aprilis habebis terminum.

De concurrentibus.

Si uis inuenire concurrentes, in .IX. kalendas aprilis require, et in quali feria .IX. kalendas aprilis euenierint, tot concurrentes habebis eodem anno.

De epactis.

Et qualem lunam in .XI. kalendas aprilis inuenieris, talem epactam habebis eodem anno.

Mutatio concurrentium, et epactas, et ciclus.

Muta concurrentes in kalendas martii;
Muta epactas in kalendas septembris;
Muta cycclum lunæ in kalendas ianuarii;
Muta probationem termino quadragesimali;
Muta indictionem in octaua kalendas aprilis.

De annis.

Annus communis habet dies .CCCLIII.

Annus solaris habet dies .CCCLXV.

Annus embolismi habet dies .CCCLXXXVI.

A .VI. idus februarii usque in .V. idus mai tempus uerni est, dies .XCI.

A .VI. idus mai usque in .VII. idus augusti tempus æstatis est, dies sunt .XC.

A .VI. idus augusti usque in .V. idus nouembris tempus autumnii est, dies .XCII.

A .V. idus nouembris usque in .V. idus februarii tempus hiems est, dies sunt .XCII.

Hæc sunt ieiunia quæ sanctus gregorius genii anglorum prædicare præcepit.

Quattuor ieiunia sunt legitima quattuor temporum anni, id est, tempore ueris, æstatis, autumnii, et hiemis, et in uno quoque horum ieiunia tria feria duæ recitandæ sunt lectiones, .VI. feria una, sabbato .VI. lectiones.

Ieiunium .I. in prima ebdomada quadragesimæ.

Ieiunium secunda in ebdomada pentecosten.

Ieiunium .III. in plena ebdomada ante autumnale æquinoctium.

Ieiunium .IIII. in integra ebdomada ante natale domini.

Ieiunium in .VI. feria per totum annum, excepto a pascha usque pentecosten, aut si maior festiuitas fuerit¹.

Terminat hic februus cum talia fine peractus.

De celebratione paschæ.

Pascha namque celebratur ab .XI. kalendas aprilis usque in .VII. kalendas mai, quod obseruatur in .VII. ætatibus lunæ, id est, a .XV. usque .XXI. et semper in die dominico celebratur.

Lunæ paschalis ab .VII. idus martii usque in nonas aprilis exordium sumit, cuius .XIIII. luna a .XII. kalendas aprilis usque in .XIIII. kalendas mai inquirenda est sine errore.

Statutum inuenimus in concilio romanorum ut nec ante .XI. kalendas aprilis nec post .VII. kalendas mai pascha debeat fieri.

Est et aliud exemplum de initio primi mensis, ut quota luna fuerit in kalendas ianuarii, tot dies de mense martio in fine computabis, et inuenies procul dubio lunam, et initium primi mensis tantum tres ætates lunæ, hoc est, .XXVI. .XXVII. .XXVIII.

Christianorum pascha ab .VI. kalendas aprilis usque in .VII. kalendas mai quocumque dominico de luna uidelicet occurrerit, sanctum pascha modis omnibus celebrabis, etiam si ante .XI. kalendas aprilis luna occurrerit, uel post .VII. kalendas mai, pascha nullatenus celebretur.

¹ Compare the sixteenth canon of the English Council of Ænham: 'Sextæ jejunia feriæ ab omnibus magnopere per singulas hebdomadas exercenda sunt, si tamen in eadem die aliqua festiuitas non euenierit.' Mansi, *Concil.* xix. 308.

De initio lunæ quadragesimæ.

Luna initio quadragesimæ non potest esse minor quam .III. nec maior quam .X. (IX).

Luna in pascha non potest esse minor quam .xv. nec maior quam .XXI.

Lunæ rogationum non potest esse minor quam .XXI. nec maior quam .XVII.

Luna in pentecosten non potest esse minor quam .V. nec maior quam .XI.

Et quanti dies creuerint in pascha, tanti dies crescunt in quadragesimæ, et in rogationes, uel in pentecosten.

Si luna tertia initio .XL. in pascha quinta decima.

Si luna quarta initio .XL. in pascha sexta decima.

Si luna quinta initio .XL. in pascha septima decima.

Si luna sexta initio .XL. in pascha octaua decima.

Si luna septima initio .XL. in pascha nona decima.

Si luna octaua initio .XL. in pascha uigesima.

Si luna nona initio .XL. in pascha uigesima prima.

Quantos dies ante pridie idus aprilis habueris pascha, tantos dies ante kalendas martii habebis quadragesimam.

Et quantos dies post pridie idus aprilis habueris pascha, tantos dies post kalendas martii habebis quadragesimam.

Et si pridie idus aprilis habueris pascha, in kalendas martias habebis quadragesimam.

Et quantos dies ante kalendas aprilis habueris pascha, tantos dies ante nonas mai habebis rogationem.

Et quantos dies post kalendas aprilis habueris pascha, tantos dies post nonas mai habebis rogationem.

Et si in kalendas aprilis habueris pascha, nonas mai habebis rogationem.

A principio adq̃ usque ad diluuium, anni mille sexcenti quinquaginta sex.

A diluuiio usque ad abraham, anni .CCXCV.; et fiunt simul anni duarum ætatum mille .DCCCXLVIII.

Ad abraham usque ad dauid anni .DCCCCXLIII.; et fiunt simul anni trium ætatum duo millia .DCCCXC.

A dauid usque ad circumcisionem domini, anni .CCCCLXXIII.; et fiunt anni IIIor ætatum simul tria millia CCCLXIII.

A circumcisione usque ad natiuitatem domini, anni .DLXXX.; et fiunt simul anni quinque ætatum IIIor milia .DCCCLII.

A natiuitate domini usque ad aduentum antieristi anni .DCCCXCIX.

Luna prima bona est.

Luna secunda bona est.

Luna tertia bona est.

Luna quarta bona est.

Luna quinta mala est.

Luna sexta mala est.

Luna septima bona est.

Luna octaua mala est.

Luna nona bona est.

Luna decima bona est.

Luna .XI. bona est.

Luna .XII. mala est.

Luna .XIII. bona est.

Luna .XIII. bona est.

Luna .XV. mala est.

Luna .XVI. bona est.

Luna .XVII. bona est.

Luna .XVIII. mala est.

Luna .XVIII. bona est.

Luna .XX. bona est.

Luna .XXI. mala est.

Luna .XXII. bona est.

Luna .XXIII. bona est.

Luna .XXIII. bona est.

Luna .XXV. mala est.

Luna .XXVI. mala est.

Luna .XXVII. bona est.

Luna .XXVIII. mala est.

Luna .XXIX. mala est.

Luna .XXX. mala est.

Argumentum ad inueniendum in quota hora luna accendatur.

Luna ianuarii in media nocte accenditur.

Luna februarii inter mediam noctem et gallicantum accenditur.

Luna martii in media nocte accenditur.
 Luna aprilis in gallicantu accenditur.
 Luna mai prima mane accenditur.
 Luna iunii in tertia hora accenditur.
 Luna iulii in media nocte accenditur.
 Luna augusti in medium diem et nonam accenditur.
 Luna septembris hora nona accenditur.
 Luna octobris inter nonam et uesperam accenditur.
 Luna nouembris in uesperam accenditur.
 Luna decembris inter uesperam et mediam noctem accenditur.

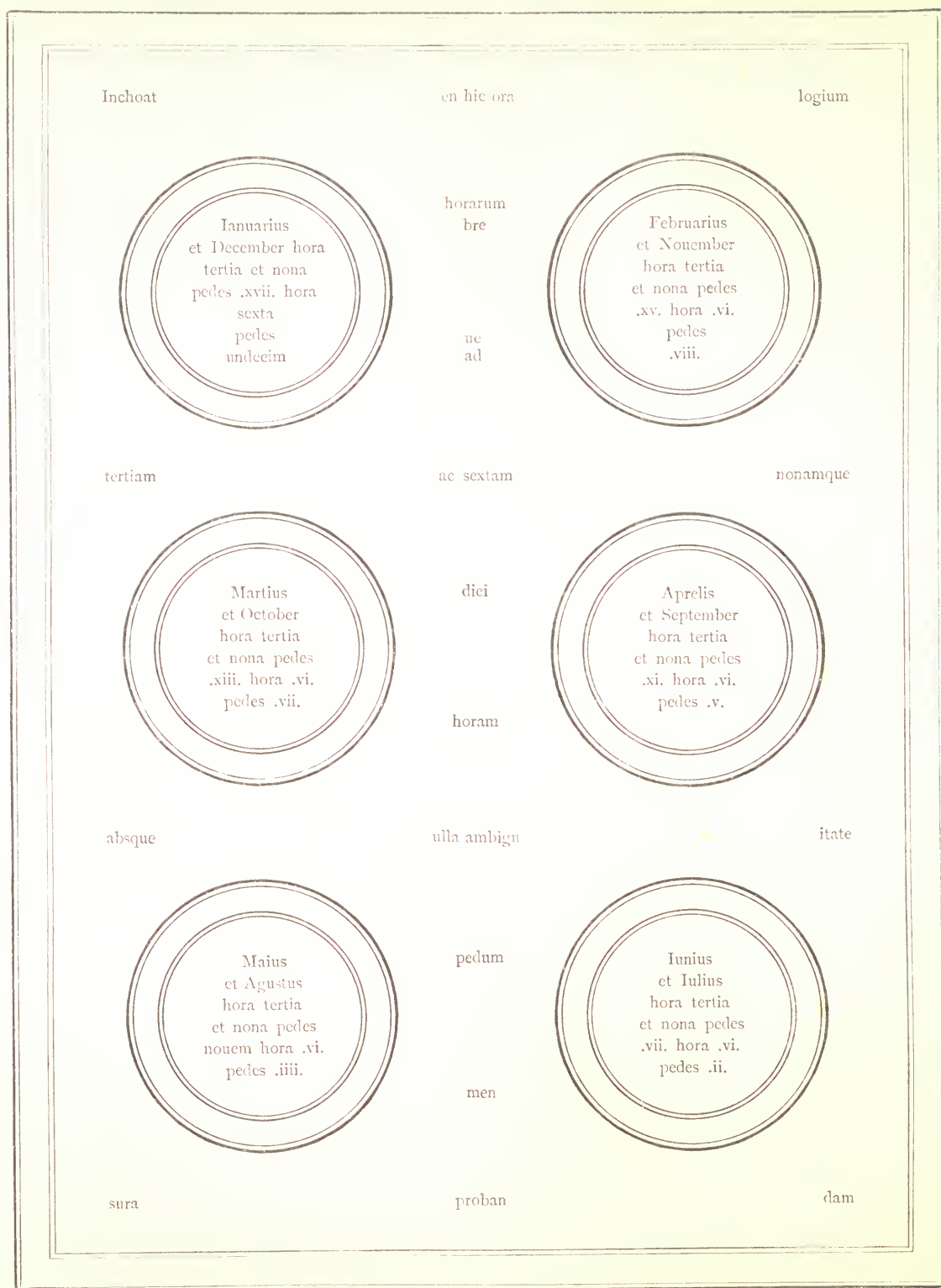
Argumentum quot horas luna luceat.

Luna prima quattuor punctos lucet.
 Luna .IIa. .VIIIo. punctos, id est, horam et .III. punctos.
 Luna .IIIa. duas horas, totidemque punctos.
 Luna .IIII. tres horas et unum punctum.
 Luna .V. quattuor horas lucet.
 Luna .VI. quattuor horas et quattuor punctos.
 Luna .VII. quinque horas et tertia punctos.
 Luna .VIII. sex horas et duos punctos.
 Luna .IX. septem horas et unum punctum.
 Luna .X. decima octo horas lucet.
 Luna .XI. octo horas et quattuor punctos.
 Luna .XII. nouem horas et tertia punctos.
 Luna .XIII. decem horas et duos punctos.
 Luna .XIIII. undecim horas et unum punctum.
 Luna .XV. duodecim horas lucet; id est, .IX. puncti similiter a .XV.
 usque ad .XXXmam. ætatem .IIIIor. punctos decrescit cotidie luna.
 Luna .XVI. undecim horas et unum punctum.
 Luna .XVII. decem horas et duos punctos.
 Luna .XVIII. nouem horas et tres punctos.
 Luna .XIX. octo horas et quattuor punctos.
 Luna .XX. octo horas lucet.
 Luna .XXI. septem horas et unum punctum.
 Luna .XXII. sex horas et duos punctos.
 Luna .XXIII. quinque horas et tres punctos.
 Luna .XXIIII. quattuor horas et quattuor punctos.
 Luna .XXV. quattuor horas lucet.
 Luna .XXVI. tres horas et unum punctum.
 Luna .XXVII. duas horas et duos punctos.
 Luna .XXVIII. unam horam et tres punctos.
 Luna .XXIX. quattuor punctos lucet.

E	VII idus martii	ebdomadas	X	et dies	IIII or
C	II kal. martii	ebdomadas	IX	et dies	II
D	Idus februarii	ebdomadas	VII	et dies	I
A	III non. martii	ebdomadas	X	et dies	
G	V kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	VI
E	IIII id. februarii	ebdomadas	VI	et dies	IIII
D	Kal. martii	ebdomadas	IX	et dies	III
C	IX kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	II
B	III id. martii	ebdomadas	XI	et dies	I
G	V kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	VI
F	XIII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	V
E	VII id. martii	ebdomadas	X	et dies	IIII
D	VIII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	III
B	XVI kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	I
A	III non. martii	ebdomadas	X		
G	XII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	VI
F	VI id. martii	ebdomadas	X	et dies	V
D	Kal. martii	ebdomadas	IX	et dies	III
C	XVI kal. martii	ebdomadas	VI	et dies	II
B	II non. martii	ebdomadas	X	et dies	I
A	IIII kal. martii	ebdomadas	IX		
F	XI kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	V
E	VI non. martii	ebdomadas	IX	et dies	IIII
D	VIII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	III
C	XVI kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	II
A	III kal. martii	ebdomadas	X		
G	XII kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	VI
F	VI id. martii	ebdomadas	X	et dies	V
E	VII kal. martii	ebdomadas	VIII	et dies	IIII
C	XV kal. martii	ebdomadas	VII	et dies	II
B	II non. martii	ebdomadas	X	et dies	I
A	IIII kal. martii	ebdomadas	IX		
G	III id. februarii	ebdomadas	VI	et dies	VI

I	Incipit ordo lu	L	III	A		
II	næ et decursus	L	V	A		
III	maris quando	L	VI	A		
IIII	crescit et decre	L	VII	A		
V	scit ; luna ter	L	III	A	L	
VI	tia descrecit	L	II	A		
VII	mare usque ad	L	III	A		
VIII	undecimam lu	L	IIII	A		
VIIII	nam ; de luna	L	V	A		
X	undecima siue	L	VI	A		
XI	duodecim crescit	L	VII	A		
XII	mare usque in lu	L	VIII	A	M	
XIII	nam nona deci	L	I	A		
XIIII	nam. Et inde cre	L	II	A		
XV	scit usque in uige	L	III	A		
XVI	simam, sextam, et de	L	IIII	A		
XVII	hinc crescit usque	L	V	A		
XVIII	in tertiam lunam	L	VI	A		
XVIII	Quinque ac	L	VII	A		
XX	cidunt	L	I	A	L	
XXI	unicuique diei,	L	II	A		
XXII	id est, festiui	L	III	A		
XXIII	tas sancti, et	L	IIII	A		
XXIIII	dies ebdoma	L	V	A		
XXV	de, et dies	L	VI	A		
XXVI	mensis solis,	L	VII	A		
XXVII	et ætas	L	VIII	A		
XXVIII	lunæ,	L	I	A	M	
XXVIII	et cursus	L	II	A		
XXX	maris ;	L	III	A		

In this table, in column 3, L=Luna : in column 5, A=Aqua : in column 6, L=Ledon est minor ; M=Malina ; L=Ledon est major ; M=Malina. Omnes cursus maris in Ledones et Malinas, id est, minores et majores æstus, diuiduntur [=ncap and spring tides]. Beda, de Nat. Rerum, lib. i. c. 29.

A similar Horologium is depicted in Cott. MS. Tit. D. 27. fol. 12 b.

[Ad sacras vestes induendum.]¹*Ad superhumeralem.*

Virtus summa, deus, cunctorum rector opimus,
Tu benedic nostrum quo nunc ornatur amictum,
Ut seruire tibi ualeamus corde pudico.

Ad albam.

Vestibus angelicis induti, rex pietatis,
Poscinus libare pium libamen odoris,
Ad citius delenda male contagia mentis.

Ad cingulum.

Scrutator cordis et caste mentis amator,
Tu lumbos præcinge meos, deus intime iudex,
Mortificans prauos in casto corpore mores.

Ad stolam.

Colla iugo subdendo tuo, deus alme sacrator,
Ad cuius dignum pretiosa morte sepulchrum
Uirtus angelica considerat ordine munda.

Ad casulam.

Spes, æterne deus, cunctorum certa, salusque,
Tu memor esto mei toto te corde petentis,
Exequar ut dignus cœlestis munia uite.
Dumque meis manibus trectator mistica uirtus,
Dispercat quicquid contraxit ordo ueternus.

Ad manipulum.

Qui super astra sedes, qui regni sceptras tuearis,
Summus adesto michimet tua iussa sequenti.
Adque leuam capiti complexibus adhibe dextram,
Ut ualeam casta tibi sistere perpete uita.

Domínícis dícbus ín .xl. præfatió usque ad
domínícam palmarum.

U. D. ÆTERNE DEUS, PER CHRISTUM DOMINUM NOS-
TRUM. Qui pro nobis ætérno patri adæ debitum soluit,
et ueteris piaculi cautionem pio cruore deterisit. Per
quem maiestatem.

Octabas scí. andræ apostolí.

Protegat nos, domine, sepius beati andræ apostoli
repetita sollempnitas, ut cuius patrocínia sine intermis-
sione recolimus, perpetuam defensionem sentiamus.
Per.

Secreta.

Indulgentiam nobis, domine, quesumus, prebeant hæc

¹ These devotions differ from those provided in R. p. lxvi, and
in S. p. 578.

munera largiorem, quæ uenerabilis andræ suffragiis
offeruntur. Per.

Postcommunio.

Adiuuet ecclesiam tuam tibi. v

[Epístola adclæ.]

[Cofrico] gratia dei episcopo Adela, dei famula,
quicquid melius in domino. Opto me fore in tuis
sanctis orationibus, ut tu sis in meis. Idecirco tibi
mando de fraternitate, atque communione sanctorum
omnium, in qua cupio ut sis, sicuti ego. Omnes qui
ea bona intentione menteque utantur, atque ita in fine
sint perseuerantes, ut nullo modo ex ipsa sint diffidentes,
absque dubio coheredes fuerint dei regno. Unusquisque
enim fidelis, qui in ea cupit intrare, debet pro uiuis et
defunctis .x. psalteria decantare, et psalmum 'deus
misereatur nostri' cotidie usare, et in feria .ii. missam
pro defunctis, et in .vi. feria missam pro uiuis. Et si
quis ex his fratribus hoc sæculo fuerit functus, missam
cotidie pro eo infra .xxx. dies oportet celebrari. Quod
ex beatissimis patribus, scilicet ricardo atque odolone
est decretum, pro quorum benefactis deus est declaratus
in magnis miraculis. Uale¹.

[Prefatio.]

[U]ERE DIGNVM et iustum est, æquum et salutare, nos
tibi semper et ubique gratias agere, domine, sancte
pater, omnipotens æterne deus; per cristum dominum
nostrum, per quem maiestatem laudant tuam angeli,
adorant dominationes, tremunt potestates celi, celorum-
que uirtutes, ac beata seraphin socia exultatione con-
celebrant; cum quibus et nostras uoces ut admitti
iubeas deprecamur, supplici confessione dicentes.

Quem laudant angeli et archangeli, throni et domi-
nationes, cherubin quoque et seraphin, quæ non cessant
clamare iugiter una uoce dicentes.

Epístola pelagii papæ²

PELAGIUS, SANCTE ROMANÆ ECCLESIE EPISCOPUS, HAS
nouem prefationes tantummodo mandat esse obser-
uandas, Unam in natale domini, 'Quia per incarnati
uerbi.' Aliam in quadragesima, 'Qui corporali ieiunio.'
Tertiam in pasca, 'Te quidem omni tempore.' Quartam
in ascensione domini. Quintam in pentecosten. Sextam
de sancta trinitate. Septimam de sancta cruce. Octauam
de apostolis. Nonam pro defunctis.

¹ Introd. § 44.

² Ib. § 45.

[CANON MISSÆ.]

PER OMNIA SECUŁA SÆCULORUM.
R. AMEN¹.

DOMINUS VOBISCUM.

R. ET CUM SPIRITU TUO.

SURSUM CORDA.

R. HABEMUS AD DOMINUM².

GRATIAS AGAMUS DOMINO DEO
NOSTRO.

R. DIGNUM ET IUSTUM EST.

UERE DIGNVM

et iustum est, æquum et salutare nos tibi semper
et ubique gratias agere, domine, sancte pater,
omnipotens æternæ deus, per christum dominum
nostrum, per quem maiestatem tuam laudant
angeli, adorant dominationes, tremunt potestates.
Cæli cælorumque uirtutes, ac beata seraphin
sotia exultatione concelebrant. Cum quibus
et nostras uoces ut admitti iubeas deprecamur,
supplici confessione dicentes:

Sanctus, sanctus, sanctus.

TE IGITVR,

clementissime pater, per ihesum christum,
filium tuum, dominum nostrum, supplices ro-
gamus et³ petimus uti accepta habeas⁴ et bene-
dicas, hæc dona, hæc munera, hæc sancta sacri-
ficia⁵ inlibata. In primis que tibi offerimus pro
ecclesia tua sancta catholica, quam pacificare,
custodire, adunare, et regere digneris toto orbe
terrarum una⁶ cum beatissimo⁷ famulo tuo⁸
.ill. et⁹ antistite nostro .ill. ⁶et omnibus orthodoxis
atque catholicæ et apostolicæ fidei cultoribus⁹.

Memento, domine, famulorum famularumque
tuarum¹⁰, illorum et illarum, et omnium cir-
cumadstantium¹¹ quorum tibi fides cognita est et

nota deuotio, pro¹ quibus tibi offerimus, uel¹ qui
tibi offerunt hoc sacrificium laudis pro se, suisque
omnibus, pro redemptione animarum suarum, pro
spe salutis et incolumitatis suæ tibi² reddunt
uota sua æterno deo uiuo et uero.

Communicantes et memoriam uenerantes in-
primis gloriosæ semper uirginis mariæ, genitricis³
dei et domini nostri ihesu christi, sed et beatorum
apostolorum ac martyrum tuorum, Petri, Pauli,
Andrææ, Iacobi, Iohannis, Thome, Iacobi, Phi-
lippi, Bartholomei, Matthei, Symonis et tad-
dei⁴, Lini, Cleti, Clementis, Syxti⁵, Cornelii,
Cypriani, Laurentii⁶, Chrisogoni, Iohannis et
pauli, Cosme et damiani⁷, Et omnium sanctorum
tuorum; quorum meritis precibusque concedas
ut in omnibus protectionis tuæ muniamur auxilio,
per⁸ christum⁹ dominum nostrum⁹.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed
et cunctæ familiæ tuæ, quesumus, domine, ut
placatus accipias, Diesque nostros in tua pace
disponas, atque ab æterna damnatione nos crip-
i, et in electorum tuorum iubeas grege numerari,
per christum dominum nostrum¹⁰.

^{1,2} Om. Bod. V. The words are contained in O. X. Y.

² + que V. ³ + eiusdem Z. ⁴ Tathei Bod. ⁵ Xysti Bod.

⁶ + Vincentii X. ⁷ + Hilarii, Martini, Benedicti, Gregorii,
Augustini, Amandi, Caurentini X. A line and a half of proper
names have been erased in Y, so completely that the permitted
application of a chemical test could not resuscitate a single
letter. + Georgii, Benedicti, Martini, Gregorii. Z.

⁸ + eundem X. Y. ^{9,9} Om. X. ¹⁰ + Suscipe, domine,

hanc oblationem quam tibi offero, ego famulus tuus peccator
pro me miserrimo omnium hominum, pro meis peccatis
innumerabilibus, quibus peccaui coram te in dictis, in factis,
et cogitationibus peruersis. Quero, domine, ut preterita peccata
mihi dimittas, et de futuris me custodias, idoneumque per
omnia ministrum tuæ uoluntatis usque in finem uitæ meæ
perficias. Per christum dominum nostrum.

Hanc igitur oblationem, domine, placatus intende, quam tibi
offerimus pro regibus et principibus nostris, pro statu regni fran-
chorum, et pro omni populo christiano, pro elemosinariis nostris,
et pro his qui nostri memoriam in suis continuis orationibus
habent, ut tuo dono hic diuturnam pacem habeant, et in futuro
uitam consequantur eternam. Per christum.

Hanc igitur oblationem, domine, clementer suscipe, quam tibi
offerimus pro infirmis fratribus et proximis nostris. Quesumus,
domine, ut uisites eos in salutari tuo, et celestis gratiæ concedas
illis medicinam. Per christum.

Hanc igitur oblationem, domine, quesumus, placatus intende,
quam pro animabus omnium fidelium tuorum tuæ supplices ex-

¹ Variations of reading from the Codex Vaticanus, published
by Muratori, Lit. Rom. Vet. tom. ii, etc., are noted below.

² V. p. 2. ³ ac Y. ⁴ insert + Z. ⁵ Om. crosses V.

⁶⁻⁶ Una cum famulo tuo Papa nostro .ill. et rege nostro .ill.
et antistite nostro .ill. Y.

⁷ Om. Bod. Y. ⁸ + Papa nostro Bod. V. Y. + Papa nostro
et rege nostro X. ^{9,9} Om. Bod. V.

¹⁰ + Omnis congregationis beate dei genitricis, semperque
uirginis mariæ omniumque propinquorum nostrorum; et quorum
elemosinas suscepimus, seu qui nomina super sanctum altare
tuum scripta abentur, et qui nobis de propriis criminibus con-
fessi fuerunt. X.

¹¹ After this word nearly a whole line has been erased in Y.

Quum oblationem tu, deus, in omnibus, quesumus, benedictam¹, adscriptam², ratam², rationabilem, acceptabilemque facere digneris, ut nobis corpus³ et sanguis fiat dilectissimi filii tui domini dei⁴ nostri ihesu christi.

Qui pridie quam pateretur accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas, et⁵ elevatis oculis in cælum ad te deum patrem suum omnipotentem, tibi gratias agens, bene + dixit⁶, fregit, dedit discipulis suis dicens, Accipite et manducate ex hoc omnes, hoc est enim⁷ corpus meum.

Simili modo posteaquam⁸ cœnatum est, accipiens et hunc præclarum calicem in sanctas ac venerabiles manus suas, item tibi gratias agens benedixit⁹, dedit discipulis suis, dicens, Accipite et bibite ex eo omnes, Hic est enim calix sanguinis mei, novi et æterni testamenti, misterium fidei, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Hæc quotienscumque feceritis in mei memoriam facietis. Unde¹⁰ et memores¹¹, domine¹², nos tui serui, sed et plebs tua sancta¹³, christi filii tui domini dei nostri tam beatę passionis, necnon et ab inferis resurrectionis, sed et in cælos gloriosę ascensionis, offerimus præclare maiestati tuę de tuis donis ac datis, hostiam¹⁴ puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam, panem sanctum vitę æternę, et calicem salutis perpetuę. Supra quę propitio ac sereno vultu respicere digneris, et accepta habere sicuti¹⁵ accepta habere¹⁵ dignatus es munera pueri tui iusti abel, et sacrificium patriarchę nostri abrahę, et quod tibi obtulit summus sacerdos tuus melchisedech sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, iube hæc perferri per manus sancti¹⁶ angeli tui in sublime altare tuum in conspectu diuinę maiestatis tuę, ut quodquot ex hac altaris participatione sacrosanctum filii tui corpus¹ et sanguinem¹ sumpserimus, omni benedictione cælesti et gratia repleamur, per eundem² christum³.

Memento⁴ etiam, domine, famulorum⁵, famularumque tuarum, illorum et illarum⁵, qui nos præcesserunt cum signo fidei, et dormiunt in somno pacis. Ispis⁶ et omnibus, domine⁷, in christo quiescentibus⁸, locum refrigerii, lucis, et pacis, ut indulgeas, deprecamur, per eundem christum⁹ 4 10.

Nobis quoque peccatoribus famulis tuis, de multitudine miserationum tuarum sperantibus partem aliquam et societatem donare digneris cum tuis sanctis apostolis ac¹¹ martyribus. Cum iohanne, Stephano, Mathia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnē¹², Cecilia, Anastasia¹³, et cum omnibus sanctis tuis. Intra

¹ Om. crosses V. Z.

² Om. Bod. V. Z.

³ Dominum nostrum V. Y. Z. + Memento mei, queso, domine, et miserere. licet hæc sancta indigne tibi, sancte pater omnipotens æternæ deus, meis manibus offeruntur sacrificia qui nec inuocare sanctum ac venerabile nomen tuum dignus sum. Sed quoniam in honore laudis et memoria gloriosissimi dilectique filii tui domini nostri ihesu christi offerantur sicut incensum in conspectu diuinę maiestatis tuę, cum odore suauitatis accendantur. Per christum dominum nostrum. Z.

⁴ The whole of this paragraph is omitted in Bod., for which the following is substituted: 'Memento etenim, domine, famulorum famularumque tuarum, et beatissimę virginis marię omniumque sanctorum tuorum intercedentibus meritis, suppliciter quesumus, omnipotens deus, ut famulos ac famulas tuas, quorum elemosinas recepimus, seu qui nobis familiaritate coniuncti sunt, larga misericordia tua protegas, et ab omnibus inpugnationibus defendas, ut tua protectione ubique saluentur.

'Et animabus famulorum famularumque tuarum, uidelicet omnium orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora hic requiescunt, uel quorum nomina hic in libro vitę scripta esse videntur, indulgentiam et remissionem peccatorum tribuas, et in consortio electorum tuorum habere digneris. Istis et omnibus in fide catholica quiescentibus locum pacis, refrigerii, et requiei ut indulgeas deprecamur. Per christum dominum nostrum.' Bod.

⁵ Et eorum nomina Z.

⁶ + domine X. Y. Z.

⁷ Om. V. X. Y. Z.

⁸ Quiescentibus Z.

⁹ + Filium

tuum dominum nostrum V. + dominum nostrum Y. Z.

¹⁰ + memento, queso, domine, et miserere mei, licet hæc sancta indigne tibi, sancte pater, omnipotens eterne deus, meis manibus offerantur sacrificia, qui nec inuocare sanctum ac venerabile nomen tuum dignus sum sed que(m) in honore ac laude, et memoria gloriosissimi dilectique filii tui domini nostri ihesu christi offeruntur, sicut incensum in conspectu diuinę maiestatis tuę, cum odore suauitatis accendantur. Per christum. X.

¹¹ Et Z. ¹² Agnete V. Y; Agna X.

¹³ + Eufemia Y;

+ Ætheldrythę, Geretrudis Z.

hibemus pietati, ut per hæc sancta mysteria ab omnibus absolute peccatis, æternę beatitudinis participes efficiantur. Per christum. Bod.

¹ Om. crosses V.

² Transpose X.

³ Om. crosses V.

⁴ Om. X. Y.

⁵ Om. Z.

⁶ + ac X. Y., om. cross Z.

⁷ Om Y.

⁸ postquam Bod. Y.

⁹ Om. cross V. Z.

¹⁰ In Bod. V. X. Z. the new paragraph begins here.

¹¹ + sumus V. Z. ¹² + sumus V. ¹³ + eiusdem X. Y. Z. ¹⁴ Om.

crosses V. ^{15,16} Om. in original text, but added above the line by an early hand in Bod. X. ¹⁶ Om. Bod. V.

quorum nos consortium non æstimator meriti, sed uenîæ, quesumus, largitor admitte, per christum¹.

Per quem hæc omnia, domine, semper bona creas, sanctificas², uiuificas, benedicis³, et præstas nobis. Per ipsum, Et cum ipso, Et in ipso, Est Tibi deo patri omnipotenti, In unitate spiritus sancti, Omnis honor et gloria, Per omnia sæcula seculorum. R. Amen.

Oremus.

Præceptis salutaribus moniti, et diuina institutione formati audemus dicere, Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum, adueniat regnum tuum, fiat uoluntas tua sicut in cælo et⁴ in terra. Panem nostrum cotidianum da nobis hodie, et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, et ne nos inducas in temptationem. R. Sed libera nos a malo⁵.

Libera nos, quesumus, domine, ab omnibus malis preteritis, presentibus, et futuris, et⁶ intercedente beata et gloriosa semper⁷ uirgine, dei genitrice maria, et beatis⁸ apostolis tuis petro et paulo, atque andrea, et⁹ ¹⁰ omnibus sanctis⁹ ¹¹, Da propitius pacem in diebus nostris, ut ope misericordiæ tuæ adiuti, et a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi, Per¹² dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui tecum uiuit et regnat deus in unitate spiritus sancti, per omnia sæcula¹³ sæculorum¹⁴. R. Amen¹⁵.

Pax domini sit semper uobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Agnus dei, qui tollis peccata mundi, miserere¹⁵ nobis¹⁵.

¹ + dominum nostrum V. X. Y. ² Om. crosses Bod. V.

³ + crosses over benedicis, ipsum, ipso, ipso Y.

⁴ So Bod. V. X. Y. Z. ⁵ + Amen X. Y. Z. ⁶ Om. V.

⁷ + que X. Y. ⁸ + sanctis X. ^{9,9} Om. V.

¹⁰ Cum Bod. X. Y. Z. ¹¹ + tuis Z. ¹² + eundem X.

^{13,13} Om. Y. ¹⁴ Om. X. ^{15,15} Om. and + ii X. Y. Z.

after which follows in X:—

Continuetio panis et uini.

Presta nobis, omnipotens deus, ut hæc communicatio sacri corporis et sanguinis tui non ad iudicium sed ad remedium proficiat mentis et corporis. Qui cum patre.

Sanctum corpus tuum et sanguinem non sum dignus accipere, domine deus meus, et confido in magna misericordia tua, domine, ut des mihi misero peccatori indulgentiam de peccatis meis; etenim corpus tuum et sanguis proficiat ad salutem anime meæ,

¶ IIII. kal. ianuar. uigilia natiuitatis christi de hora nona¹.

DEUS, QUI NOS REDEMPTIONIS NOSTRÆ annua expectatione lactificas, præsta ut unigenitum tuum, quem redemptorem læti suscepimus, uenientem quoque iudicem securi uideamus, dominum nostrum ihesum christum, filium tuum— Qui tecum.²

Secreta.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut sicut adoranda filii tui natalitia præuenimus,

quia pius et misericors es, domine deus meus. Per dominum.

Corpus hoc et sanguis domini nostri ihesu christi custodiat me ad uitam eternam.

Domine ihesu christe, filii dei uiui, qui ex uoluntate patris, cooperante spiritu sancto, per mortem tuam mundum uiuificasti, libera me per hoc sacrum corpus et sanguinem tuum ab omnibus iniquitatibus et uniuersis malis meis, et fac me tuis obedire præceptis, et a te nunquam in perpetuum separari. [+ permittas Z.]

Clamantes ad te, deus, dignanter exaudi, ut nos de profundo iniquitatis cripias et ad gaudia sempiterna nos perducas. Per dominum.

Placeat tibi, sancta trinitas, obsequium seruitutis meæ, et presta ut sacrificium quod oculis tue maiestatis indignus optuli tibi sit acceptabile, mihiq; et omnibus pro quibus illud optuli tibi sit, te miserante, propitiabile in uitam eternam. Amen. X.

From the same point where Leofric A. stops there follows in Y:

Agnus dei, dona nobis pacem.

Hæc sacrosancta commixtio corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi fiat omnibus sumentibus salus mentis et corporis, atque ad uitam eternam promerendam preparatio salutaris.

Domine, sancte pater, omnipotens eterne deus, da michi hoc corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi ita assumere, ut merear per hoc remissionem omnium peccatorum meorum accipere, et spiritu sancto replei, et ab eterna damnatione liberari, et in die iudicii cum sanctis et electis tuis in perpetua requie collocari. Per eundem.

Domine ihesu christe, fili dei uiui, etc., as in X, but omitting the two Coll. 'Clamantes' and 'Placeat.'

The Canon in Z. stops as in Leofric A, but a later hand has added four prayers:—Hæc sacrosancta commixtio corporis, etc., as in X.

Domine, sancte pater o. æ. d., da mihi hoc sacrosanctum corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi ita digne sumere, ut mereamur per hoc remissionem omnium peccatorum nostrorum accipere, et de tuo sancto spiritu replei, quia tu es deus solus, et propter te non est alius, cuius regnum et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum. Amen.

Domine, ihesu christe, filii dei uiui, etc., as in X.

Quod ore sumpsimus mente pura, domine, capiamus et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Amen.

¹ Throughout the MS. the catchwords are written on the margin, which here appear among the notes.

A. Hodie scietis.

ps. Domini est terra.

R. Hodie scietis.

V. Qui regis.

OF. Tollite portas.

COM. Reuelabitur.

(EP. Paulus seruus.

EV. Cum esset desponsata).

sic eius munera capiamus sempiterna gaudentes. Qui tecum uiuit.⁷

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie faciem in confessione præuenimus, et uoce supplici exoramus, ut superuenturæ noctis officiis nos ita peruigiles reddat, ut sinceris mentibus eius percipere mereamur natale uenturum. In quo inuisibilis ex substantia tua uisibilis per carnem apparuit in nostra. Tecumque unus non tempore genitus, non natura inferior, ad nos uenit ex tempore natus. Per quem maiestatem¹.

Benedictio.

Omnipotens deus, qui incarnatione unigeniti sui mundi tenebras effugauit, et eius gloriosa natiuitate hanc sacratissimam noctem inradiauit, effuget a uobis tenebras uitiorum, et inradiat corda uestra luce uirtutum. Amen.

Quique eius sacratissimæ natiuitatis gaudium magnum pastoribus ab angelo uoluit nuntiari, ipse super uos benedictionis suæ gratissimam imbrem infundat, atque, ipso pastore, uos ad æternorum gaudiorum pascua æterna perducatur. Amen.

Et qui per eius incarnationem terrena cœlestibus sociauit, internæ pacis et bonæ uoluntatis uos nectare repleat, et cœlestis militiæ consortes efficiat. Amen.

Quod ipse præstare dignetur cuius regnum et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum. Amen.

Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti, Et pax domini (*uel* eius) sit semper uobiscum².

R. Et cum spiritu tuo.

Agnus dei.

Ad complendum.

Da nobis, domine, quesumus, unigeniti filii tui recensita natiuitate respirare, cuius cœlesti mysterio pascimur et potamur. Per eundem.⁷

En nocte³.

Ad sanctam mariam maiorem.

Deus, qui hanc sacratissimam noctem ueri lu-

minis fecisti inlustratione clarescere, da, quesumus, ut cuius lucis mysteria in terra cognouimus, eius quoque gaudiis in cœlo perfruamur. Per (*uel* qui tecum).⁷

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, quesumus, hodiernæ festiuitatis oblatio, ut tua gratia largiente per hæc sacrosancta commercia in illius inueniamur forma, in quo tecum est nostra substantia. Qui tecum uiuit.⁷

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius diuinæ natiuitatis potentiam ingenita uirtutis tuæ genuit magnitudo. Quem semper filium, et ante æterna tempora genitum, quia tibi pleno atque perfecto æterni patris nomen non defuit, prædicamus, Et honore, maiestate, atque uirtute æqualem tibi cum sancto spiritu confitemur, et in trino uocabulo unicum credimus maiestatem¹.

Et ideo cum angelis et archangelis, Cum thronis et dominationibus, Cumque omni militia cælestis exercitus, ymnus gloriæ tuæ canimus, sine fine dicentes; Sanctus, sanctus, sanctus.

Infra actionem.

Communicantes, et noctem sacratissimam celebrantes, qua beatæ mariæ intem(ra)ta uirginitas huic mundo edidit saluatorem, sed et memoriam uenerantes eiusdem gloriose semper uirginis mariæ genitricis dei et domini nostri ihesu christi. Sed et beatorum apostolorum.⁷

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, ut qui natiuitatem domini nostri ihesu christi nos frequentare gaudemus, dignis conuersationibus ad eius mereamur pertinere consortium. Qui tecum.⁷

Primo mane.

Ad sanctam anastasiam.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatæ

¹ O. p. 292. V. fol. 10 b. Z.

² O. p. 362.

³ A. Dominus dixit ad me.

PS. Quare fremuerunt.

R. Tecum principium.

V. Dixit dominus deus.

AL. Dominus dixit ad me.

OF. Lætentur.

COM. In splendoribus.

(EP. Apparuit gratia dei.

EV. Exiit edictum).

¹ O. p. 291. A later hand has written on the margin the opening words of the present R. Pref. *uel* Quia per incarnati, which is also that of V. Z.

anastasiae martyris tuae sollemnia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per.⁷

*Alia*¹.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut qui noua incarnati uerbi tui luce perfundimur, hoc in nostro resplendeat opere, quod per fidem fulget in mente. Per eundem dominum.⁷

Secreta.

Accipe, quesumus, domine, munera dignanter oblata, et beatae anastasiae suffragantibus meritis, ad nostrae salutis auxilium peruenire concede. Per.⁷

Alia.

Munera nostra, quesumus, domine, natiuitatis hodiernae mysteriis apta proueniant², ut sicut homo genitus idem refulsit deus, sic nobis haec terrena substantia conferat quod diuinum est. Per eundem.⁷

Prefatio.

U. D. aeternae [deus]. Qui ut de hoste generis humani maior uictoria duceretur, non solum per uiros uirtutem martyrii, sed de eo etiam per feminas triumphasti. Et ideo.⁷

Alia.

U. D. aeternae deus. Quia nostri saluatoris hodie lux uera processit, quae clara nobis omnia et intellectu manifestauit et uisu. Et ideo.⁷

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris, eius, quesumus, semper interuentione nos refoue cuius sollemnia celebramus. Per.⁷

Alia.

Huius nos, domine, sacramenti semper³ natalis instauret, cuius natiuitas singularis humanam reppulit uetustatem. Per eundem.⁷

¹ A. Lux fulgebit.
Ps. Dominus regnauit de-
corem.
R. Benedictus.
V. A domino factum.
AL. Dominus regnauit de-

² perveniant V.

corem.
OF. Deus enim formauit.
COM. Exulta filia.
(EP. Apparuit benignitas.
EV. Pastores).

³ + novitas V.

III. kal. Ianuar. natiuitas christi.

*Statio ad sanctum petrum*¹.

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT NOS UNIGENITI TUI noua per carnem natiuitas liberet, quos sub peccati iugo uetusta seruitus tenet. Per eundem.⁷

Secreta.

Oblata, domine, munera noua unigeniti tui natiuitate sanctifica, nosque per² haec² a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per eundem.⁷

Prefatio.

U. D. aeternae deus. Quia per incarnati uerbi mysterium, noua mentis nostrae oculis lux tuae claritatis infulsit, Ut dum uisibiliter deum cognoscimus, per hunc inuisibilem amore rapiamur³. Et ideo.

Communicantes, ut supra.

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus, uestramque ad supernam excitet intentionem, qui hunc⁴ sacratissimum diem natiuitate¹ filii sui fecit esse sollemnem.

Et qui cum, qui panis est angelorum im-
sepe ecclesiae cybum fecit esse fidelium ani-
malium, ipse uos et impresenti saeculo degus-
tare faciat aeternorum dulcedinem gaudiorum,
et in futuro perducatur ad satietatem aeternorum
premiarum. Amen.

Quique eius infantiam uilibus uoluit indui
pannis, ipse uos caelestium uestimentorum in-
duat ornamentis. Amen.

Quod ipse prestare⁵.

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut natus

¹ A. Puer natus est.

Ps. Cantate domino.

R. Viderunt omnes.

V. Notum fecit.

AL. Dies sanctificatus.

^{2,2} Om. V.

³ *Prefatio.* Cuius diuinae natiuitatis potentiam ingenita uir-
tutis tuae genuit magnitudo. Quem semper filium et ante
tempora aeterna genitum, quia tibi pleno atque perfecto aeterni
patris non defuit praedicamus; et honore, maiestate, atque uir-
tute aequalem tibi cum sancto spiritu profiteamur, et in trino uo-
cabulo unicam credimus maiestatem. Et ideo. Z.

^{4,4} hanc sanctissimam natiuitatem O.

⁵ O. p. 361.

OF. Tui sunt celi.

COM. Viderunt omnes.

(EP. Multifariam.

EV. In principio).

hodie saluator mundi, sicut diuini nobis generati nis est auctor, ita et immortalitatis sit ipse largitor. Qui tecum uiuit?

Ad populum.

Respice nos, misericors deus, et mentibus clementer humanis, nascente christo, summe ueritatis lumen ostende. Per eundem?

Alia oratio.

Largire, quesumus, domine, famulis tuis fidei, spei, et caritatis augmentum, ut qui de natiuitate filii tui domini nostri gloriantur, et aduersa mundi, te gubernante, non sentiant, et quæ temporaliter celebrare desiderant, sine fine percipiant. Per eundem?

Alia.

Deus, qui per beatæ mariæ uirginis partum sine humana concupiscentia procreatum, in filii tui membra uenientis¹, paternis fecisti præiudiciis non teneri; præsta, quesumus, ut huius creaturæ nouitate suscepta, uetustatis antiquæ contagii exuamur. Per eundem dominum?

Alia.

Concede nobis, omnipotens deus, ut salutare tuum, noua caloribus luce mirabili, quod ad salutem mundi hodierna festiuitate processit nostris semper inuouandis cordibus oriatur. Per eundem?

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui hunc diem per incarnationem uerbi tui, et partum beatæ mariæ uirginis consecrasti: da populis tuis in hac celebritate consortium, ut qui tua gratia sunt redempti, tua sint adoptione securi. Per dominum?

Alia.

Deus, qui humanæ substantiæ dignitatem et mirabiliter condidisti, et mirabiliter reformati; da nobis, quesumus, eius diuinitatis esse consortes, qui humanitatis nostræ fieri dignatus est particeps. Qui tecum uiuit et regnat deus?

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui in filii tui domini nostri natiuitate tribuisti totius religionis initium perfectionemque constare, da nobis, que-

sumus, in eili portione coneri, in quo totius salutis humanæ summa consistit. Qui tecum?

Alia.

Da, quesumus, domine, populo tuo inuiolabilem fidei firmitatem, ut qui in unitatem tuam, in tua tecum gloria sempiternam, in ueritate corporis nostri natam de matre uirgine confitentur, et a præuentibus liberentur aduersis, et mansuetis gaudiis inferantur. Per eundem?

Dominica i. post natale domini².

Deus, qui salutis æternæ beatæ mariæ uirginitate fecunda humano generi premia præstitisti, tribue, quesumus, ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, ex (per) quam meruimus auctorem uite suscipere (dominum). Qui tecum?

Super oblata.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et celestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per?

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et sursum cordibus erectis diuinum adorare mysterium, ut quod magno dei munere geritur magni ecclesiæ gaudiis celebretur; Quoniam humana conditio, ueteri terrenaque lege cessante, noua celestique substantia mirabiliter restaurata profertur. Per christum?

Postcommunio.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, ut qui natiuitatem domini nostri ihesu christi nos frequentare gaudemus, dignis conversationibus

— *Alia.* Præsta, quesumus, domine, ut in singulorum filiorum implere imperium, et mentes credentium præparetur, et ne uentilum corda conturbent. Per.

Alia. O u. d. creator humanæ reformaturque nature, quam uigilanter tua c. uero perpetuo uigila, et impetris populum propter u. et filium incarnatione c. repræsentat quæ membra meremur numerari. Per. Z.

² *Al.* Quæto tempore.

u. Erat. c.

Et. Erat. c. ego et mater

Al. Domini regnauit ceterum.

A. Dom. meum.

B. Domini regnauit ceterum.

C. Dei enim regnauit ceterum.

B. Spiritus.

DOM. Tolle p. c.

³ O p. 193.

¹ uenientes V.

ad eius mereamur pertinere consortium. Per eundem (qui tecum)^{1,7}

Kal. ian. octabas domini².

Ad sanctam mariam.

Deus, qui nobis nati saluatoris diem celebrare concedis octauum; fac, quesumus, nos eius perpetua diuinitate muniri, cuius sumus carnali commertio reparati. Per³ (qui tecum).

Secreta.

Præsta, quesumus, domine, ut per hæc munera quæ domini ihesu christi, archane natiuitatis mysterio gerimus purificate mentis intelligentiam consequamur. Per (eundem)⁴.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie circumcisionis diem, et natiuitatis octauum celebrantes, tua, domine, mirabilia ueneramur. Quia quæ peperit et mater et uirgo est. Qui natus est et infans et deus est. Merito cæli locuti sunt. angeli gratulati, pastores lætati, magi mutati⁵, reges turbati, paruuli gloriosa passione coronati. Et ideo cum angelis⁶.

Benedictio.

Omnipotens deus, cuius unigenitus hodierna die ne legem solueret, quam adimplere uenerat, corporalem suscepit circumcisionem, spiritali circumcisione mentes uestras ab omnibus uiciorum incentiuis expurget. et suam in uos infundat benedictionem. Amen.

Et qui legem per moysen dedit ut per mediatorem nostrum benedictionem daret, exuat uos mortificatione uitiorum, et faciat perseuerare in nouitate uirtutum. Amen.

Quo sic in senarii numeri perfectione in hoc sæculo uiuat, et in septenario inter beatorum spirituum agmina requiescat, quatinus in oc-

tauo¹ resurrectione renouatum iubelei remissione ditati ad gaudia sine fine mansura perueniatis. Amen.

Quod ipse².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut quod saluatoris nostri iterata solemnitate percepimus, perpetuæ nobis redemptionis conferat medicinam³. Per eundem⁴.

Dominica ii. post natale domini⁵.

Omnipotens sempiterne deus, dirige actus nostros in beneplacito tuo, ut in nomine dilecti filii tui mereamur bonis operibus habundare. Per eundem (qui tecum).⁷

Secreta.

Concede, quesumus, domine, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum, et gratiam nobis deuotionis optineat, et effectum beatæ perhennitatis adquirat. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui peccato primi parentis hominem, a salutis finibus exulantem, pietatis indulgentia ad ueniam uitamque reuocasti mittendo nobis unigenitum filium tuum dominum et saluatorem nostrum. Per quem maiestatem⁶.

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii, et uitia nostra purgentur, et iusta desideria compleantur. Per.⁷

Non. ian. vigília epiphaniæ⁷.

Corda nostra, quesumus, domine, uenturæ festiuitatis splendor inlustret, quo mundi huius te-

¹ + *Super Populum*. Benedictionem tuam, dne., populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, et gratiam tibi semper exhibeat seruitatem, et propitiationis tuæ beneficia semper inueniat. Per. Z.

² Puer natus est, *ut supra*.
(EP. Karissime, apparuit gratia.

EV. Postquam consummati sunt).

³ Gel. p. 500.

⁴ Ib.

⁵ This is also the corrupt reading of O; Muratori suggests invitati.

⁶ O. p. 294.

¹ A later hand has altered this into 'octaua resurrectionem.'

² O. p. 364.

³ Gel. p. 501.

⁴ + O. s. d. qui tuæ mensæ participes a diabolica iubere abstinere conuiuio, da, quesumus, plebi tuæ, ut gustu mortiferæ profanitatis abiecto, puris mentibus ad æpulas æternæ salutis accedat. Per. Z.

⁵ Dom. i. post oct. Domini Z.

⁶ O. p. 295.

⁷ A. Lux fulgebit.

OF. Letentur.

PS. Dominus regnauit.

COM. Exulta.

R. Benedictus.

(EP. Apparuit gratia dei.

V. A Domino factum.

EV. Defuncto herode).

nebris carere ualeamus, et perueniamus ad patriam claritatis aeternae. Per¹.

Secreta.

Tribue, quesumus, domine, ut cum praesentibus immolemus sacrificiis, et sumamus, quem uenturae sollemnitate pia munera praeloquantur². Per³.

Ad complendum.

Inlumina, quesumus, domine, populum tuum, et splendore gratiae tuae cor eius semper accende, ut saluatoris mundi, stella famulante, manifestata natiuitas mentibus eorum et reueletur semper et crescat. Per (eundem)⁴.

UIII. Ed. ianuar. Epiphania domini⁵.

Ad sanctum petrum.

DEUS, QUI HODIERNA DIE UNIGENITUM tuum gentibus, stella duce, reuelasti; concede propitius ut qui iam te ex fide cognouimus, usque ad contemplandam speciem tuae celsitudinis perducemur. Per eundem.⁷

Secreta.

Aecclesiae tuae, quesumus, domine, dona propitius intueri, quibus non iam aurum, thus, et myrra profertur, sed quod de eisdem muneribus declaratur, immolatur, et sumitur. Per.⁷

Praefatio.

U. D. aeternae deus. Qui cum unigenitus tuus in substantia nostrae mortalitatis apparuit, in noua nos immortalitatis suae luce reparauit. Et ideo cum angelis⁶.

¹ Gel. p. 501.

² Ib. p. 502.

³ + *Praefatio*. Te laudare mirabilem deum in omnibus operibus tuis, quibus sacratissima regni tui mysteria reuelasti. Hanc enim festiuitatem dominicae apparitionis index perpetua uirginalis stella praecessit; quae natum in terra dominum caeli magis stupentibus nuntiaret; ut manifestandus mundo deus et caelesti denuntiaretur iudicio, et temporaliter procreatus signorum temporum ministerio panderetur. Et ideo. Z.

⁴ Gel. p. 502.

⁵ A. Ecce aduenit.
PS. Deus iudicium.
R. Omnes de Saba.
V. Surge.
AL. Uidimus.

OF. Reges Tharsis.
COM. Uidimus.
(L. Surge, illuminare.
EV. Cum natus esset ihesus).

⁶ *Praefatio*. Quia notam fecisti in populis misericordiam tuam, et salutare tuum cunctis gentibus declarasti, hodiernum eligens diem, in qua ad adorandam ueri regis infantiam excitatos de re-

Infra actionem.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo unigenitus tuus, in tua tecum gloria coaeternus, in ueritate carnis nostrae uisibiliter corporalis apparuit. Sed et memoriam.⁷

Benedictio.

Deus, lumen uerum, qui unigenitum suum hodierna die, stella duce, gentibus uoluit reuelare, sua uos dignetur benedictione ditare. Amen.

Quo exemplo magorum mystica domino ihesu christo munera offerentes, spreto antiquo hoste, spretisque contagiis uitiorum, ad aeternam patriam redire ualeatis per uiam uirtutum. Amen.

Detque uobis ueram mentium innocentiam qui super unigenitum suum spiritum sanctum demonstrari uoluit in columbam, aquae uirtute mentes uestrae exerceantur ad intelligenda diuinae legis archana, qua in chana galileae lympa est in uinum conuersa. Amen.

Quod ipse¹.

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut quae sollemni celebramus officio, purificate mentis intelligentia consequamur. Per.⁷

Ad populum.

Deus, inluminator omnium gentium, da populis tuis perpetua pace gaudere, et illud lumen splendidum infunde cordibus nostris, quod trium magorum mentibus aspirasti². Per dominum nostrum³.

Alia oratio.

Omnipotens sempiternae deus, fidelium splendor animarum, qui hanc solemnitatem electionis gentium primitiis consecrasti, imple mundum gloria tua, et subditis tibi populis per luminis tui appare claritatem. Per.⁷

Alia.

Concede nobis, omnipotens deus, ut salutare tuum noua celorum luce mirabili, quod ad salutem mundi hodierna festiuitate processit, nostris semper innouandis cordibus oriatur. Per.⁷

motis partibus magos clarior ceteris sideribus stella perduceret, et caeli ac terrae dominum temporaliter natum radio suae lucis ostenderet. Et ideo. Z.

¹ O. p. 365.

² So O., but inspirasti V.

³ For this and the next three Coll. Z. substitutes: Inlumina, dne., q. populum tuum, et splendore gloriae tuae cor eius semper accende, ut saluatorem suum et incessanter agnoscat, et ueraciter apprehendat, ihesum christum dominum nostrum.

Alia.

Da nobis, quesumus, domine, digne celebrare mysterium, quod in nostri saluatoris infantia miraculis coruscantibus declaratur, et corporalibus incrementis manifesta designatur humanitas. Per eundem.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut saluatoris mundi, stella duce, manifestata natiuitas. mentibus nostris reueletur semper et crescat. Per eundem.⁷

En octauas theophania^{1 2}.

Deus, cuius unigenitus in substantia nostræ carnis apparuit, præsta, quesumus, ut per eum quem similem nobis foris agnouimus, intus reformari mereamur. Per eundem (qui tecum).⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, pro nati tui filii apparitione deferimus, suppliciter exorantes, ut sicut ipse nostrorum auctor est munerum, ipse sit misericors et susceptor ihesus christus dominus noster. Qui tecum³.

Ad complendum.

Cælesti lumine, quesumus, domine, semper et ubique nos præueni, ut mysterium cuius nos participes esse uoluisti, et puro cernamus intuitu, et digno percipiamus effectum. Per⁴.

Ad populum.

Inlumina, domine, quesumus, populum tuum, et splendore gloriæ tuæ cor eius semper accende, ut saluatorem suum et incessanter agnoscat, et ueraciter adprehendat. Per⁵.

Dom. i. post epyphaniam domini⁶.

Vota, quesumus, domine, supplicantis populi

¹ This is the Gelasian title, p. 502, and V. p. 159, but this separate Missa does not occur in either Gel. or V.

² Ecce aduenit, *ut supra*. (L. Domine, deus meus. EV. Uidit iohannes).

³ Gel. p. 502.

⁴ Ib. p. 503.

⁵ + *Pref.* Quia cum unigenitus, etc. and *omit Ad pop.* Z.

⁶ A. In excelso throno.

terra.

PS. Iubilare deo.

COM. Fili, quid fecisti?

R. Benedictus.

(EP. Obsecro uos per misericordiam.

V. Suscipiant.

AL. Iubilare.

EV. Cum factus esset ihesus).

OF. Iubilare deo omnis

cælesti pietate proseguere, ut et quæ agenda sunt uideant, et ad implenda quæ uiderint conualescant. Per dominum.⁷

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia notam fecisti in populis misericordiam tuam, et salutare tuum cunctis gentibus declarasti, Hodiernum eligens diem, in quo ad adorandam ueri regis infantiam excitatos de remotis partibus magos, clarior ceteris sideribus stella perduceret, et cæli ac terræ dominum, corporaliter natum, radio suæ lucis ostenderet. Et ideo¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, tibi etiam placitis moribus deseruire concedas. Per dominum nostrum^{2 7}.

Dom. ii. post epyphaniam domini³.

Omnipotens sempiterne deus, qui cælestia simul et terrena moderaris, supplicationes populi tui clementer exaudi, et pacem tuam nostris concede temporibus. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Oblata, domine, munera sanctifica, nosque a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Semperque uirtutes et laudes tuas labiis exultationis effari, qui nobis ad releuandos istius uitæ labores, diuersa donorum tuorum solatia, et munerum salutarium gaudia contulisti, mittendo nobis ihesum christum filium tuum dominum nostrum. Per quem maiestatem⁴.

Ad complendum.

Augeatur in nobis, domine, quesumus, tuæ

¹ O. p. 294. *Pref.* Quia cum unigenitus, etc. Z.

² Conserua, dne., q. familiam tuam, et benedictionum tuarum propitius ubertate purifica, ut eruditionibus tuis semper multiplicetur et donis. Per. Z.

³ Omnis terra.

⁴ O. p. 294 Z. This is also an Ambrosian *Pref.* Pamel. Lit. i. 317; ii. 553.

uirtutis operatio, ut diuinis uegetati sacramentis, ad eorum promissa capienda tuo munere preparemur. Per.⁷

Ad populum.

Auxiliare, domine, populo tuo, ut sacrę deotionis proficiens incrementis, et tuo semper munere gubernetur, et ad redemptionis aternę pertineat, te ducente, consortium. Per.⁷

Dom. iiii. post epiphaniam domini¹.

Omnipotens sempiterne deus, infirmitatem nostram propitius respice, atque ad protegendum nos dexteram tuę maiestatis extende. Per.⁷

Secreta.

Hęc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in omni tempore conlaudare et benedicere, quia in te uiuimus, mouemur, et sumus. Et² nullum tempus² nullumque momentum est, quod a beneficiis pietatis tuę uacuum transigamus. Uariis etenim sollempnitatum causis salutarium nobis operum tuorum et munerum memoria, pręsentis uitę tempora exorant. Unde et nos uel innouante lætitia pręteriti gaudii, uel per manentis boni tempus agnoscentes, indefessas maiestati tuę grates exsoluimus. Per christum³.

Ad complendum.

Quos tantis, domine, largiris uti mysteriis, quesumus, ut effectibus eorum ueraciter aptare digneris. Per dominum nostrum.⁷

Ad populum.

Adsit, domine, quesumus, propitiatio tua populo supplicanti, ut quod, te inspirante, expleuit, tua celeri largitate percipiat. Per⁴.

¹ Adorate deum.

A. Omnis terra.

PS. Iubilare deo uniuersa.

R. Misit dominus.

V. Confiteantur.

AL. Laudate dominum.

^{2,2} Om. O.

³ O. p. 296. Qui genus, etc. as in Dom. iv. Z.

⁴ E p. 48.

OF. Iubilare deo uniuersa.

COM. Dicit dominus.

(EP. Habentes donationes.

EV. Nuptiæ factæ sunt).

Dom. iiii. post epiphaniam domini.

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere, da nobis salutem mentis et corporis, ut ea quę pro peccatis nostris patimur, te adiuuante, uiuamus. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut huius sacrificii munus oblatum fragilitatem nostram ab omni malo purget semper et muniat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui genus humanum præuaricatione sua in ipsius origine dampnatum, per florem uirginalis uteri reddere dignatus es absolutum. Et hominem quem unicum creaueras per filium tuum deum et hominem recreares: ut diabolus, qui adam in fragili carne deuicerat, conseruata iustitia a deo carne uiuinceretur assumpta. Per quem¹.

Ad complendum.

Munera tua (nos), deus, a delectationibus terrenis expediant, et cælestibus semper instruant alimentis. Per.⁷

Ad populum.

Porrige dexteram tuam, quesumus, domine, plebi tuę, tuam misericordiam postulanti, per quam et errores declinet humanos, et solatia uitę mortalis accipiat, et sempiterna gaudia comprehendat. Per.⁷

Dom. b. post epiphaniam domini².

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut quę in sola spe gratiæ cælestis innititur, tua semper protectione muniatur. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum.⁷

¹ O. p. 297. Y. fol. 18 b. Et te in omni, etc. as in Dom. iii. Z.

² A. Adorate deum.

PS. Dominus regnauit, exultet.

R. Timebunt gentes.

V. Quoniam edificauit.

AL. Dominus regnauit, ex-

ultet.

OF. Dexterâ domini.

COM. Mirabantur.

(EP. Nolite esse prudentes.

EV. Cum descendisset ihesus).

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tibi hanc immolationis hostiam offerre, quæ est salutifera et ineffabile diuinæ gratiæ sacramentum. Quæ offertur a plurimis, et unum corpus christi sancti spiritus infusione perficitur. Singuli accipiunt christum dominum, et in singulis portionibus totus est. nec per singulos minuitur, sed integrum se prebet in singulis. Propterea ipsi qui suminus communionem huius sancti panis et calicis, unum corpus christi efficimur. Per ipsius itaque maiestatem te supplices exoramus, ut nos ab omnibus emundes contagiis uetustatis, et in nouitate uitæ perseuerare concedas. Per christum¹.

[Ad complendum.]

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus effectum, cuius per hæc mysteria pignus accepimus. Per.²

Ad populum.

Adesto, domine, populis tuis in tua protectione confidentibus, et tuæ se dexteræ suppliciter inclinantes perpetua defensione conserva. Per.²

Dom. bi. post epiphaniam.

Conserua populum tuum, deus, et tuo nomini fac deuotum, ut diuinis subiectus officiis, et temporalia uiriliter, et æterna dona percipiat. Per dominum nostrum ihesum christum.²

Secreta.

Hæc nos oblatio, deus, mundet, quesumus, et renouet, et gubernet, et protegat. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Ad cuius immensam pertinet gloriam, ut non solum mortalibus tua pietate succurreres, sed de ipsa etiam mortalitate nostra nobis remedium prouideres, et perditos quosque, unde perierant, inde saluares. Per christum².

Ad complendum.

Cælestibus (domine) pasti deliciis, quesumus, ut semper eadem per quæ ueraciter uiuimus appetamus. Per.²

¹ O. p. 298. Z.² Ib.*Ad populum.*

Adesto, domine, fidelibus tuis, et quibus supplicandi tribuis miseratus affectum concede benignissime consolationis auxilium. Per.²

En uigiliis festiuitatum sanctæ mariæ¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut beatæ mariæ semper uirginis frequentata sollemnitatis, et præsentis uitæ remedia conferat, et premia nobis æterna concedat. Per.

Super oblata.

Grata tibi sint, domine, munera, quibus beatæ mariæ semper uirginis superuenientem præuenimus festiuitatem. Per.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, misericors deus, ipsius superueniente festiuitate uegetari, cuius integra uirginitate salutis nostræ auctorem suscepimus. Qui tecum.

IIII. Non. feb. purificatio sanctæ mariæ².*Collecta ad sanctum adrianum.*

Erudi, quesumus, domine, plebem tuam, et quæ extrinsecus annua tribuis deuotione uenerari, interius assequi gratiæ tuæ luce concede. Per dominum.²

Statio ad sanctam mariam maiorem.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, MAIESTATEM tuam supplices exoramus, ut sicut unigenitus filius tuus hodierna die cum nostræ carnis substantia in templo est præsentatus, ita nos facias purificatis tibi mentibus præsentari. Per eundem.²

Secreta.

Exaudi, domine, preces nostras, et ut digna sint munera quæ oculis tuæ maiestatis offerimus, subsidium nobis tuæ maiestatis impende. Per.²

¹ There is no Vigil missa in Gel. or V. or Z.² Placed in the Proprium Sanctorum in Z.

(Suscepimus, deus.
PS. Magnus dominus.
GR. Suscepimus.
V. Sicut audiuius.
AL. Ave, maria.

PR. Gaude, maria.
OF. Ave, maria.
COM. Responsum.
EP. Ego quasi uitis.
EV. Postquam inflati sunt).

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia cum unigenitus tuus in substantia nostræ mortalitatis apparuit, in noua nos immortalitatis suæ luce reparauit¹. Et ideo cum angelis².

Benedictio.

Omnipotens deus, qui unigenitum suum hodierna die in assumpta carne in templo uoluit præsentari, benedictionis suæ uos munere fultos bonis operibus faciat exornari. Amen.

Et qui cum, ut legem adimpleret, ministrum uoluit effici legis, mentes uestras instruat legis suæ spiritualibus documentis. Amen.

Quo ei et pro turturibus, castitatis seu caritatis munera offerre ualeatis, et pro pullis columbarum spiritus sancti donis exuberetis. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, intercedente beata semper uirgine maria, et præsens nobis remedium esse facias, et futurum. Per dominum nostrum.⁴

Ad populum.

Perfice in nobis, quesumus, domine, gratiam tuam, qui iusti symeonis expectationem implesti, ut sicut ille mortem non uidit, priusquam christum dominum nostrum uidere mereretur, ita et nos uitam obtineamus æternam. Per eundem^{4,5}.

¶¶¶. Kal. april. adnuntiatio sanctæ mariæ⁵.

Collecta.

Deus, qui beatæ uirginis utero uerbum tuum,

¹ O. p. 294. This is the Epiph. Pref. (p. 65). A later hand has written over it 'uel Quia per incarnati uerbi mysterium' (as in O. p. 297).

² *Præfatio.* In exultatione præcipue sollempnitatis hodiernæ, in qua cœternus tibi filius tuus unigenitus in nostra natus substantia, a parentibus, legali traditione, deportetur in templum. Idem legis lator et custos, præcipiens et obediens, diues in suo, pauper in nostro, par turturum uel duos pullos columbarum, uix sufficit sacrificio cæli terreque possessor. Grandæui symeonis inualidis gestatur in manibus, a quo mundi dominus et rector prædicatur. Accedit etiam oraculum uiduæ testificantis, quoniam decebat ab utroque sexu adnuntiaretur utriusque saluator. Quem laudant angeli, etc. Z.

³ O. p. 365.

⁴ Om. Z.

⁵ Placed in the Proprium Sanctorum in Z.

(Of. Rorate, celi. | v. Celi enarrent.

angelo nuntiante, carnem suscipere uoluisti; præsta supplicibus tuis, ut qui uere eam genitricem dei credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per eundem.

Ad missam.

DEUS, QUI HODIERNA DIE UERBUM TUUM beatæ uirginis alio coadunare uoluisti, fac nos ita conceptionis ipsius sacramenta peragere, ut tibi placere ualeamus. Per eundem.⁷

Secreta.

In mentibus nostris, domine, uere fidei sacramenta confirma, ut qui conceptum de uirgine deum uerum et hominem confitemur, per eius salutifere resurrectionis¹ potentiam ad æternam mereamur peruenire lætitiā. Per eundem.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui per beatæ mariæ uirginis partum ecclesiæ tuæ tribuisti celebrare mirabile² mysterium, et incenarrabile sacramentum, in qua manet intacta castitas, pudor integer, firma constantia, Quæ lætatur quod uirgo concepit, quod cæli dominum castis portauit uisceribus, quod uirgo edidit partum. O admirandam diuinæ dispensationis operationem, quæ uirum non cognouit et mater est, et post filium uirgo est. Duobus enim gauisa est muneribus. Miratur, quod uirgo peperit, lætatur, quod redemptorem mundi edidit ihesum christum dominum nostrum. Per quem³.

Ad complendum.

Gratiam tuam, domine, mentibus nostris infunde, ut qui, angelo nuntiante, christi filii tui incarnationem cognouimus, per passionem eius et crucem, ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem.⁷

LECT. Locutus est dominus ad achaz.

GR. Qui sedes, domine.

TR. Aue, maria.

A. Rorate, celi.

PS. Celi enarrent (uel Qui sedes, domine).

R. Diffusa est.

V. Propter ueritatem (uel Aue, maria).

EV. Missus est angelus gabriel.

OF. Aue, maria gratia.

COM. Ecce uirgo).

TR. Qui regis.

V. Qui sedes super.

V. Benjamin.

V. Excita, domine.

OF. Aue, maria.

COM. Ecce uirgo.

¹ Incarnationis S.

² Om. O.

³ O. p. 315 Z.

Ad populum.

Protege, domine, famulos tuos subsidiis pacis, et beatę marię patrociniis confidentes, a cunctis hostibus redde securos. Per¹.

Alia.

Beatę et gloriōse semperque uirginis dei genitricis marię nos, domine, quesumus, merita prosequantur, et tuam nobis indulgentiam semper implorent. Per eundem dominum nostrum².

Alia.

Porrige nobis, deus, dexteram tuam, et per intercessionem beatę et gloriōse semperque uirginis marię, auxilium nobis superne uirtutis impende. Per eundem³.

*Dominica in septuagesima⁴.**Ad sanctum laurentium.*

PRÆCES POPULI TUI, QUESUMUS, DOMINE, CLEMENTER exaudi, ut qui iuste pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria libermur. Per dominum nostrum ihesum christum.⁷

Super oblata.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia per ea quę conspiciuntur instruimur quibus modis ad inuisibilia tendere debeamus. Denique commonemur, anni ducente successu, de præteritis ad futura, de uetustate in nouitatem uitę transire, Ut terrenis sustentationibus expediti, cælestis doni capiamus desiderabilius ubertatem, Et per eum cybum qui beneficiis prærogatur⁵ alternis, perueniamus ad

¹ E. p. 52. om. Z.² Ib. p. 53. om. Z.³ Ib. om. Z.⁴ A. Circumdederunt.

ps. Diligam te, domine.

R. Adiuta in opportunitatibus.

V. Quoniam non in finem.

TR. De profundis.

V. Fiant aures.

V. Si iniquitates.

⁵ 'Prorogatur.' But the word has been altered in the text from its original form.

V. Quia apud te.

OF. Bonum est confiteri.

COM. Inlumina faciem.

(EP. Nescitis quod hii qui in stadio.

V. Simile est regnum cælorum).

uictum sine fine mansurum, ihesum christum dominum nostrum. Per quem maiestatem tuam¹.

Ad complendum.

Fideles tui, deus, perpetuo dono (per tua dona) formentur ut eadem et percipiendo requirant, et quærendo sine fine percipiant. Per dominum.⁷

Ad populum.

Deus, qui per ineffabilem cbservantiam sacramenti famulorum tuorum præparas uoluntates, donis gratiæ tuę corda nostra purifica, ut quod sancta est deuotione tractandum, sinceris mentibus exsequamur. Per².

*Dominica in sexagesima³.**Ad sanctum paulum.*

Deus, qui conspicias quia ex nulla nostra actione confidimus, concede propitius, ut contra aduersa omnia doctoris gentium protectione munimur. Per dominum nostrum.

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui rationabilem creaturam ne temporalibus dedita bonis, ad præmia sempiterna non tendat, ea dispensatione dignaris erudire, ut nec castigatione deficiat, nec prosperitatibus insolescat, sed hoc potius fiat eius gloriosa deuotio, quo nullis aduersitatibus obruta superetur. Per christum dominum nostrum⁴.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis tibi etiam placitis moribus dignanter deseruire concedas. Per.⁷

Ad populum.

Rege, quesumus, domine, populum tuum, et

¹ O. p. 299 Z.² Pam. p. 212; Gel. p. 503, om. Z.³ A. Exurge, quare.

ps. Deus, auribus.

R. Sciant gentes.

V. Deus meus, pone.

TR. Commouisti.

V. Sana contritiones.

⁴ O. p. 299.

V. Ut fugiant.

OF. Perfice.

COM. Introibo.

(EP. Libenter suffertis insipientes.

EV. Cum turba plurima).

gratiæ tuæ in eo dona multiplica. ut ab omnibus liber offensis, et temporalibus non destituatur auxiliis, et sempiternis gaudeat institutis. Per¹.

Domínica in quinquagesíma².

Ad sanctum petrum.

Præces nostras, quesumus, domine, clementer exaudi, atque a peccatorum uinculis absolutos, ab omni nos aduersitate custodi. Per³.

Super oblata.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum, subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam cernua deuotione exorare, ut modulum terrene fragilitatis aspiciens, non in ira tua pro nostra prauitate nos arguas, sed immensa clementia purifies, crudias, consoleris. Qui cum sine te nihil possumus facere, quod tibi sit placitum, tua nobis gratia sola præstabit, ut salubri conuersatione uiuamus. Per christum dominum⁵.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui caelestia alimenta percepimus per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per dominum⁶.

Ad populum.

De multitudine misericordiæ tuæ, domine, populum tibi protege confidentem, et corporaliter gubernatum pie mentis affectum tuis muneribus assequendis effice promptiorem. Per⁷.

Fr. iiii. Capit. Ieiunii.

Ad sanctam anastasiam.

Ordo agentibus publicam penitentiam⁸.

Suscipis cum iiii. feria mane et cooperis eum

cilicio, oresque pro eo, et inclaudis eum usque in cena domini.

Orationes et preces super penitentem.

Exaudi, domine, preces nostras, et confitentium tibi parce peccatis; ut quos conscientia reatus accusat, indulgentiæ tuæ miseratio absoluat. Per dominum⁹.

Alia.

Præueniat hunc famulum tuum, domine, quesumus, ill. misericordia tua, ut omnes iniquitates eius celeri indulgentia deleantur. Per¹⁰.

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, nec sit ab hoc famulo tuo ill. clementiæ tuæ longinqua miseratio. Sana uulnera, eiusque remitte peccata, ut nullis a te iniquitatibus separatus, tibi semper domino ualeat adherere. Per¹¹.

Alia.

Domine deus noster, qui offensione nostra non uinceris, sed satisfactione placaris; respice, quesumus, ad hunc famulum tuum ill. qui se tibi peccasse graviter confitetur. Tuum est ablutionem criminum dare, et ueniam præstare peccantibus; qui dixisti penitentiam te malle peccatorum quam mortem. Concede ergo, domine, hoc, ut et tibi penitentiae excubias celebret, ut, correctis actibus suis, conferri sibi a te sempiterna gaudia gratuletur. Per¹².

Tunc iubeat sacerdos penitentem surgere secum, et, fixis genibus, decantent istos psalmos.

Domine, ne in ira tua¹³. ii.

Benedic, anima mea. i. usque renouabitur sicut aquile iuuentus tua¹⁴.

Miserere mei, deus¹⁵. i.

Deus, in nomine tuo¹⁶.

Quid gloriaris usque uidebunt iusti et timebunt¹⁷.

Deinde kyrie eleison.

Pater noster.

Ego dixi, Domine, miserere¹⁸.

Conuertere, domine¹⁹.

¹ Gel. p. 504; om. Z.

² A. Esto mihi.

PS. In te, domine.

R. Tu es deus qui facis.

V. Liberasti.

TR. Iubilare.

V. Intrate.

O. p. 300.

Gel. p. 505. Transposed to the end of Z. fol. 195 a.

V. Ipse fecit.

OF. Benedictus.

COM. Manducauerunt.

(EP. Si linguis hominum loquar.

EV. Assumpsit ihesus .xii.)

⁴ E. p. 55; om. Z.

¹ Gel. p. 504.

² Ib.

³ Z.

⁴ Gel. p.

505 Z. Z. ends here, but adds two Benedictiones Cinerum: O. s. d. parce metuentibus, etc.; D. qui humiliatione flecteris, etc.

⁵ Ps. vi.

⁶ Ps. cii. 1-5.

⁷ Ps. l.

⁸ Ps. liii. 3.

⁹ Ps. li. 1-8.

¹⁰ Ps. xl. 5.

¹¹ Ps. vi. 5.

Fiat misericordia tua¹.
 Inlustra faciem tuam².
 Delicta iuuentutis meae.
 Secundum misericordia[m] tuam.
 Saluum fac seruum tuum. *ill.*
 Mitte ei, domine, auxilium.
 Domine, exaudi orationem meam.

Oremus.

Deus, cuius indulgentia nemo non indiget, memento famuli tui *ill.* et qui lubrica terrenaque corporis fragilitate nudatus in multis deliquit, quesumus, ut des ueniam confitenti, parce supplici, ut qui nostris meritis accusamur, tua miseratione saluemur. Per³.

Et sacerdos benedicat, oret, et dicat :

Omnipotens deus, qui dixit, qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego illum coram patre meo, ille te benedicat et custodiat semper, detque tibi remissionem omnium peccatorum tuorum, et uitam æternam. R. Amen.

Et si homo intellectuosus sit, da ei consilium ut ueniat ad te statuto tempore, aut ad alium sacerdotem in casa domini, ut reconcilietur ab eo; quia quod manens in corpore consecutus non fuerit, hoc est, reconciliationem, exutus carne consequi non poterit.

Feria iiii.⁴

Collecta ad sanctam anastasiam.

Concede nobis, domine, quesumus, præsidia militiæ christianæ sanctis inchoare ieiuniis, ut contra spiritales nequitias pugnaturi, continentiae muniamur auxiliis. Per⁵.

Ad missam. Ad sanctam sauinam.

Præsta, domine, fidelibus tuis, ut ieiuniorum ueneranda sollempnia et congrua pietate suscipiant, et segura deuotione percurrant. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Fac nos, domine, quesumus, his muneribus offerendis conuenienter aptari, quibus ipsius uenerabilis sacramenti celebramus exordium. Per⁷.

¹ Ps. xxxii. 22.

⁴ A. Misereris.
 Ps. Miserere .ii.
 R. Miserere.
 V. Misit de celo.

² Ps. xxx. 17.

OF. Exaltabo te.
 COM. Qui meditabitur.
 (LEC. Conuertimini ad me.
 EV. Cum ieiunatis).

³ S. p. 132.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui corporali ieiunio uitia comprimis, mentem cleuas, uirtutem largiris et premia. Per christum dominum¹.

Ad complendum.

Percepta nobis, domine, prebeant sacramenta subsidium, ut et tibi grata sint nostra ieiunia, et nobis proficiant ad medelam. Per⁷.

Ad populum.

Inclinantes se, domine, maiestati tuæ propitiatus intende, ut qui diuino munere sunt refectionibus semper nutrantur auxiliis. Per dominum nostrum.⁷

Feria v.²

Ad sanctum georgium.

Deus, qui culpa offenderis, pænitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitiatus respice, et flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte. Per⁷.

Secreta.

Sacrificiis præsentibus, domine, quesumus, intende placatus, ut et deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Cælestis doni benedictione percepta, supplices te, deus omnipotens, deprecamur, ut hoc idem nobis et sacramenti causa sit et salutis. Per⁷.

Ad populum.

Parce, domine, parce populo tuo, ut dignis flagellationibus castigatus in tua miseratione respiret. Per³.

Feria bi.⁴

Ad sanctos iohannem et paulum.

Inchoata ieiunia, quesumus, domine, benigno

¹ O. p. 300.

² A. Dum clamarem.
 Ps. Exaudi orationem.
 R. Iacta cogitatum.
 V. Dum clamarem.
 OF. Ad te, domine.

COM. Acceperis.
 (LEC. Egrotauit ezechias.
 EV. Cum introisset ihesus
 capharnaum).

³ Om. Z.

⁴ A. Auiduit dominus.
 V. Exaltabo te, domine.
 R. Unam petiit.
 V. Ut uideam.
 OF. Domine, uiuifica.

COM. Seruite domino.
 (LEC. Clama, ne cesses.
 EV. Audistis quia dictum
 est).

fauore proseguere, ut obseruantiam quam corporaliter exhibemus. mentibus etiam sinceris exercere ualeamus. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Sacrificium, domine, obseruantie quadragesimalis¹ offerimus; præsta, quesumus, ut tibi mentes nostras reddat acceptas, et continentie promptioris nobis tribuat facultatem. Per.⁷

Ad complendum.

Tribue nobis, quesumus, omnipotens deus, ut dona cælestia, quæ debito frequentamus obsequio, salutaria nobis iugiter sentiamus. Per.²

Super populum.

Tuere, domine, populum tuum, et ab omnibus peccatis clementer emunda, quia ei nulla nocebit aduersitas si nulla dominetur iniquitas. Per dominum nostrum.⁷

Sabbato³.

Adesto, domine. supplicationibus nostris, et concede ut hoc sollemne ieiunium, quod animis corporibusque curandis salubriter institutum est, deuoto seruitio celebremus. Per dominum.⁴

Secreta.

Suscipe, domine, sacrificium cuius te uoluisti dignanter immolatione placari; præsta, quesumus, ut huius operatione mundati, beneplacitum tibi nostræ mentis offeramus affectum. Per dominum nostrum.⁵

Ad complendum.

Cælestis uitæ munere uegetati, quesumus, domine, ut quod est nobis in presenti uita mysterium fiat æternitatis auxilium. Per dominum.⁶

Super populum.

Da populo tuo, quesumus, omnipotens deus,

et æternæ promissionis gaudia querere, et quæsita citius inuenire. Per.^{1,7}

Dominica. Initium quadragesimæ².

Ad sanctum iohannem in lateran.

DEUS, QUI ECCLESIAM TUAM ANNUA quadragesimali obseruatione purificas, præsta familie tue, ut quod a te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exsequatur. Per dominum.⁷

Super oblata.

Sacrificium quadragesimalis initii sollemniter immolamus, te, domine, deprecantes, ut cum epularum restrictione carnalium a noxiis quoque uoluptatibus temperemus. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui continuatis quadraginta diebus et noctibus, hoc ieiunium non esuriens dedicauit. Postea enim esuriit non tam cybum hominum, quam salutem, Nec æscarum sæcularium epulas concupiuit, sed animarum desiderauit potius sanctitatem. Cybus namque eius est redemptio populorum, cybus eius est totus bone uoluntatis affectus. Qui nos docuit operari non solum cybum, qui terrenis dapibus apparatur, sed etiam eum, qui diuinarum scripturarum lectione percipitur. Per quem.³

Ad complendum.

Tui nos, domine, sacramenti libatio sancta restauret, et a uetustate purgatos, in mysterii salutaris faciat transire consortium. Per.⁷

Ad populum⁴.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et in tua misericordia confidentes, ab omni nos aduersitate custodi. Per.^{5,7}

¹ Om. Z.

² (LEC. Hortatur uos.

EV. Ductus est ihesus).

A. Inuocauit me.

PS. Qui habitat.

R. Angelis suis.

V. In manibus portabunt.

TR. Qui habitat.

V. Dicet domino.

V. Quoniam ipse liberauit.

V. Scapulis suis.

³ O. p. 300. Z.

⁴ Ad fontes V.

⁵ Om. Z.

¹ paschalis E.

² S. p. 144. Spiritum nobis, dne., tuæ caritatis infunde, ut quos uno cælesti pane satiasti tua facias pietate concordēs. Per. Z. Compare Gel. p. 506.

³ A. Dum clamarem.

K. Supra (uel audiuit dominus, ut supra).

(LEC. Si abstuleris de medio tui.

EV. Cum sero factum esset).

⁴ Gel. p. 507. Obseruationis prius annua cælebritate lætantes, q., dne., ut paschalis actionibus inherentes plenius eius affectibus gaudeamus. Per. Z.

⁵ Gel. p. 507.

⁶ Ib. p. 508.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus. qui quadragenarium numerum in moysi et heliæ. necnon et mediatoris nostri ieiunio consecrauit; concedatque uobis ita transigere presentis uitę dispensationem. ut accepto a patre familias remunerationis denario, perueniatis ad peccatorum omnium remissionem, et ad gloriosam cum sanctis omnibus resurrectionem. Amen.

Detque uobis spiritualium uirtutum inuicticia arma, quibus exemplo domini deuincere ualeatis antiqui hostis sagacissima temptamenta. Amen.

Qui¹ non in solo pane. sed in omni uerbo quod de ore eius procedit, spiritalem sumentes alimoniam per ieiuniorum obseruationem, et ceterorum bonorum operum exhibitionem percipere mereamini inmarcescibilem glorię coronam. Amen.

Quod ipse præstare².

Ad uesperos³.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, æterna promissionis gaudia querere, et quesita citius inuenire. Per.⁴

*Feria ii.⁴**Ad sanctum petrum.*

Conuerte nos, deus salutaris noster, et ut nobis ieiunium quadragesimale proficiat mentes nostras cælestibus instrue disciplinis. Per.⁴

Super oblata.

Munera. domine, oblata sanctifica, nosque per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui das æscam omni carni, et nos non solum carnalibus, sed etiam spiritualibus escis reficis, ut non in solo pane uiuamus, sed in omni uerbo tuo uitalem habeamus alimoniam; Nec tantum epulando, sed etiam ieiunando pascamur, Nam ut dapibus et

poculis corpora, sic ieiuniis et uirtutibus animę saginantur. Magnam in hoc munere salubritatem mentis ac corporis contulisti, quia ieiunium nobis uenerabile dedicasti, ut ad paradysum, de quo non abstinendo cecidimus, ieiunando solemnius redeamus. Per christum¹.

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati, supplices exoramus, ut cuius lætamur gustu, renouemur effectum. Per.⁴

Ad populum.

Absolute, quesumus, domine nostrorum uincula peccatorum, et quicquid pro eis meremur, propitiatus auerte. Per dominum nostrum.⁴

*Feria iii.²**Ad sanctam anastasiam.*

Respice. domine, familiam tuam, et presta ut apud te mens nostra tuo desiderio fulgeat, quæ se carnis maceratione castigat. Per.⁴

Secreta.

Oblatis, domine, quesumus, placare muneribus, et a cunctis nos defende periculis. Per.⁴

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. In quo ieiunantium fides additur, spes prouehitur, caritas roboratur. Ipse est enim panis uiuus et uerus, qui substantia æternitatis, et cæsa uirtutis est. Uerbum enim tuum, per quod facta sunt omnia non solum humanarum mentium, sed ipse panis est angelorum. Hunc panem ministrare nobis non desinis, et ut cum indesinenter esuriamus hortaris, Cuius carne dum pascimur roboramur, et sanguine dum potamur abluimur. Per quem³.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus effectum, cuius per hæc mysterium (a) pignus accepimus. Per.⁴

¹ Quo O.

² O. p. 366.

³ Super populum Z.

⁴ A. Sicut oculi seruorum.
PS. Ad te leuaui oculos.
R. Protector noster.
V. Domine, deus uirtutum.
OF. Leuabo oculos.

COM. Voce mea.
(LEC. Ecce ego ipse requiram.
EV. Cum uenerit filius hominis).

¹ O. p. 300. Z.

² A. Domine, refugium.
PS. Priusquam.
R. Dirigatur.
V. Eleuatio.
OF. In te speraui.

³ O. p. 301. Z.

COM. Cum inuocarem.
(LEC. Locutus est esaias propheta.
EV. Cum intrasset ihesus iherosolimam).

Super populum.

Ascendant ad te, domine, preces nostræ, et ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam. Per dominum.^γ

*Feria iiii.¹**Ad sanctam mariam maiorem.*

Preces nostras, quesumus, domine, clementer exaudi, et contra cuncta nobis aduersantia dexteram tuæ maiestatis extende. Per.^γ

Alia.

Deuotionem populi tui, domine, quesumus, benignus intende, ut qui per abstinentiam macerantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per dominum nostrum.^γ

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum.^γ

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui in alimentum corporis humanarum frugum copiam producere iussisti, et in alimentum animarum ieiunii nobis medicinam indidisti. Te itaque supplices exoramus, ut tibi sit acceptabile ieiunium nostrum, et nos a cibis ieiunantes, a peccatis absoluas. Per christum².

Ad complendum.

Tui, domine, perceptione sacramenti et a nostris mundemur occultis, et ab hostium liberemur insidiis. Per dominum.^γ

Super populum.

Mentes nostras, quesumus, domine, lumine tuę claritatis inlustra, ut uidere possimus quę agenda sunt, et quę recta sunt agere ualeamus. Per dominum.^γ

¹ A. Reminiscere.
PS. Ad te, domine, leuauit.
R. Tribulationes.
V. Vide humilitatem.
TR. De necessitatibus.
V. Ad te, domine, leuauit.
V. Etenim uniuersi.
² O. p. 301. Z.

OF. Meditabor.
COM. Intellige.
(LEC. Dixit dominus ad moysen. *Item alia*, Venit helias.
EV. Accesserunt ad iesum scribę).

*Feria b.¹**Ad sanctum laurentium foris murum.*

Deuotionem populi tui, quesumus, domine, benignus intende, ut qui per abstinentiam macerantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per.^γ

Secreta.

Sacrificia, domine, quesumus, propitius ista nos saluent, quę medicinalibus sunt instituta ieiuniis. Per.^γ

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia competenter atque salubriter religiosa sunt nobis instituta ieiunia, ut corporeę iucunditatis immoderatas coerceamus inlecebras, Et terrene delectationis insolentia refrenata, purior atque tranquillior appetitus ad cælestia contemplanda mysteria fidelium reddatur animarum. Per christum².

Ad complendum.

Tuorum nos, domine, largitate donorum, et temporalibus adtolle præsidiis, et renoua sempiternis. Per.^γ

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populis christianis et quę profitentur agnoscere, et cælestę munus diligere, quod frequentant. Per.^γ

*Feria bi.³**Ad sanctos apostolos.*

Esto⁴, domine, propitius plebi tuę, et quam tibi facis esse deuotam, benigno refoue miseratus auxilio. Per.^γ

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, nostris oblata seruitiis, et tua propitius dona sanctifica. Per.^γ

¹ A. Confessio.
PS. Cantate.
R. Custodi me.
V. De uultu tuo.
OF. Immittit.

COM. Panis quem.
(LEC. Factus est sermo domini.
EV. Dicebat iesus ad eos).

² O. p. 301. Z.
³ A. De necessitatibus.
PS. Ad te, domine, leuauit.
R. Saluum fac seruum.
V. Auribus percipe.
OF. Benedic, anima.
COM. Erubescant et con-

trubentur.
(LEC. Hec dicit dominus, anima quę peccauerit.
[EV.] Erat dies festus iudeorum).

⁴ Adesto Z.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ieiunii observatione, et elemosinarum gratissima largitione, nos docuisti nostrorum consequi remedia peccatorum. Unde tuam imploramus clementiam, ut his observationibus, et ceteris bonorum operum exhibitionibus muniti, ea operemur, quibus ad æterna gaudia consequenda, et spes nobis suppetat et facultas. Per christum¹.

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii et uitia nostra purgentur, et iusta desideria implentur. Per dominum.²

Super populum.

Exaudi nos, misericors deus, et mentibus nostris gratiæ tuæ lumen ostende. Per.²

*Sabbato in xii. lectionibus².**Ad sanctum petrum.*

Populum tuum, domine, quesumus, propitius

¹ O. p. 302. Z.

² For the explanation of this term see Migne, Bib. Pat. Lat. lxxviii. 61; Mart. ii. p. 11.

A. Intret oratio.

ps. Domine deus salutis.

R. Iacta cogitatum.

V. Dum clamarem.

R. Ad dominum.

V. Domine, libera.

R. Propitius.

V. Adiua nos.

R. Protector.

V. Domine deus uirtutum.

Benedictus es.

Benedicite, omnia opera.

Benedicite, caeli, domino.

Benedicite, angeli domini.

Ymnus dicite.

Benedicite, aquæ.

Benedicite, omnes uirtutes.

Benedicite, sol et luna, domino.

Ymnus dicite.

Benedicite, stellæ caeli.

Benedicite, ymber et ros.

Benedicite, omnis spiritus, domino.

Ymnus dicite.

Benedicite, ignis et estus.

Benedicite, noctes et dies.

Benedicite, tenebre.

Ymnus dicite.

Benedicite, frigus et cauma.

Benedicite, pruina et niues.

Benedicite, fulgura et nubes.

Ymnus dicite.

Benedicat terra domino.

Benedicite, montes et colles.

Benedicite, omnia nascentia.

Ymnus dicite.

Benedicite, maria et flumina.

Benedicite, fontes, domino.

Benedicite, omnia que mouentur.

Ymnus dicite.

Benedicite, uolucres celi, domino.

Benedicite, uniuersa pecora.

Benedicite, filii hominum, domino.

Ymnus dicite.

Benedicat israel domino.

Benedicite, sacerdotes domini, domino.

Benedicite, serui domini, domino.

Ymnus dicite.

Benedicite, spiritus et anime iustorum.

Benedicite, sancti et humiles corde.

respice, atque ab eo flagella tuæ iracundiæ clementer auerte. Per dominum.²

Alia.

Deus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere, da nobis salutem mentis et corporis, ut ea quæ pro peccatis nostris patimur, te adiuuante, uincamus. Per.²

Alia.

Protector noster, aspice, deus, ut qui malorum nostrorum pondere premimur, percepta misericordia, libera tibi mente famulemur. Per.

Alia.

Ad esto, domine, quesumus, supplicationibus nostris, ut esse, te largiente, mereamur et inter prospera humiles, et inter aduersa securi. Per.²

Alia.

Actiones nostras, quesumus, domine, et aspirando præueni, et ad iuuando proseguere, ut cuncta nostra operatio et a te semper incipiat et per te cepta finiatur. Per dominum.^{1,2}

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.²

Secreta.

Presentibus sacrificiis, domine, ieiunia nostra sanctifica, ut quod obseruantia nostra profitetur extrinsecus, interius operetur. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam iugiter exorare clementiam, ut mentes nostras quas conspicias terrenis affectibus prægrauari medicinalibus tribuas

Ymnus dicite.

Benedicite, ananias, azarias, misael.

Ymnus dicite.

TR. Laudate dominum.

¹ + Preces populi tui q., dne., clementer exaudi, ut qui iuste pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per.

Alia. Q. o. d. nota humilium respice, atque ad defensionem nostram dexteram tuæ maiestatis extende. Per. Z.

V. Quoniam confirmata.

OP. Domine deus salutis mee.

COM. Domine deus meus, in te.

ieiuniis exonerari, et per afflictionem corporum proueniat nobis robor animarum. Per christum ¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curentur, et remedia nobis æterna proueniant. Per.²

Ad populum.

Ab omni³us nos, quesumus, domine, peccatis propitiatus absolue, ut, percepta uenia peccatorum, liberis tibi mentibus seruiamus. Per².

Domínica uacat³.

Deus, qui conspicias omni nos uirtute destitui, interius exteriusque custodi, ut et ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.²

Secreta.

Sacrificiis, quesumus, domine, presentibus intende placatus, ut et deuotioni nostræ proficiant et salutí. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut mentibus nostris medicinalis obseruantiae munus infundas, et qui negligentibus etiam subsidium ferre non desinis beneficia prebeas potiora deuotis. Per christum ⁴.

Benedictio.

Omnipotens deus, ieiunii ceterarumque uirtutum dedicator atque amator, sua uos benedictione sanctificet. Amen.

¹ O. p. 304. *Præfatio.* Inluminator et redemptor animarum nostrarum, qui nos per primum adam abstinentiæ lege uiolata, paradiso eiectos fortioris ieiunii remedio, ad antiquæ patriæ beatitudinem per gratiam reuocasti: nosque pia institutione docuisti. quibus obseruationibus a peccatis omnibus liberemur. Per. Z.

² E. p. 62; om. Z.

³ This term occurs again on fol. 153 a. It is explained in Gavant. Thes. i. 372.

A. Sperent in te, domine.
PS. Confitebor tibi, domine.
R. Iustus es, domine, et rectus.
V. Gressus meos dirige.
TR. Confitemini domino.
V. Quis loquetur.
V. Beati qui custodiunt.

⁴ O. p. 302. Z.

OF. Domine deus meus, in te speraui.
COM. Custodi me, domine, ut.
(EP. Fratres, rogamus uos et obsecramus.
EV. Egressus ihesus secus-
sit).

Accendat in uobis pie deuotionis affectum, et prebeat supplicantibus suum benignus auditum. Amen.

Quatenus mentes uestræ, sinceris purgate ieiuniis, bonorum omnium exuberent incrementis. Amen.

Quod ipse ¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, tibi etiam placitis moribus deservire concedas. Per.²

Ad populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, propitiatus inlustra, ut beneplacitis inherendo, cuncta quæ bona sunt mereatur accipere. Per².

Fe'ria ii.³

Ad sanctum clementem.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut familia tua, quæ se affligendo carne ab alimentis abstinet, sectando iustitiam a culpa ieiunet. Per.²

Secreta.

Hæc hostia, domine, placationis et laudis tua nos propitiatione dignos efficiat. Per.²

Præfatio.

Et maiestatem ⁴ tuam supplici deuotione deponere, ut ieiunii nostri oblatione placatus, et peccatorum nobis concedas ueniam, et nos a noxiis liberes insidiis. Per christum ⁵.

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et celestis remedii faciat esse consortes. Per dominum.²

Ad populum.

Ad esto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis in-

¹ O. p. 360.

² E. p. 62; om. Z.

³ A. Redime me, domine.
PS. Iudica me, domine.
R. Adiutor meus.

COM. Domine dominus noster.
(LEC. Orauit daniel ad dominum.

V. Confundantur.
OF. Benedicam dominum.

EV. Ego uado, et queritis me).

⁴ pietatem Z.

⁵ O. p. 302. Z.

dulges, consuecte misericordiae tribue benignus effectum. Per.⁷

Feria iii.¹*Ad sanctam balbinam.*

Perfice, quesumus, domine, benignus in nobis obseruantiae sanctae subsidium, ut quae, te auctore, facienda cognouimus, te operante, impleamus. Per.⁷

Secreta.

Sanctificationem tuam nobis, domine, his mysteriis placatus operare, quae nos et a terrenis purget uitiiis, et ad caelestia dona perducatur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ob animarum medellam ieiunii deuotione castigari corpora precepisti. Concede, quesumus, ut corda nostra ita pietatis tuae ualeant exercere mandata, ut ad tua mereamur, te opitulante, peruenire promissa. Per.²

Ad complendum.

Vt sacris, domine, reddamur digni muneribus, fac nos tuis, quesumus, obcedere mandatis. Per.⁷

Ad populum.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animarum nostrarum medere languoribus, ut remissione percepta, in tua semper benedictione lætemur. Per dominum.⁷

Feria iii.³*Ad sanctam ceciliam.*

Populum tuum, domine, propitius respice, et quos ab æscis carnalibus precipis abstinere, a noxiis quoque uitiiis cessare concede. Per dominum.⁷

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus, propi-

¹ A. Tibi dixit cor.
ps. Dominus inluminatio.
R. Iacta cogitatum.
V. Dum clamarem.
OF. Miserere mihi.

COM. Narrabo omnia.
(IEC. Factus est sermo domini.
EV. Locutus est ihesus).

² O. p. 303.

³ A. Ne derelinquas.
ps. Domine, ne in tuo.
R. Saluum fac populum.
V. Ad te, domine, clamaui.
OF. Ad te, domine.

COM. Iustus dominus.
(IEC. Orauit hester ad dominum.
EV. Ascendens ihesus hierosolimam).

tius respice, et per hæc sancta commercia uincula peccatorum nostrorum absolue. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem humani generis reconciliationem mirabili dispensatione operatus es. Præsta, quesumus, ut sancto purificati ieiunio, et tibi toto corde simus subiecti, et inter mundane prauitatis insidias, te miserante, perseueremus inlesi. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sumptis, domine, sacramentis, ad redemptionis æterne, quesumus, proficiamus augmentum. Per.⁷

Ad populum.

Deus, innocentiae restitutor et amator, dirige ad te tuorum corda seruorum, ut spiritus tui feruore concepto, et in fide inueniantur stabiles et in opere efficaces. Per dominum nostrum.⁷

Feria u.²*Ad sanctam mariam trans tiberim.*

Præsta nobis, domine, quesumus, auxilium gratiae tuae, ut ieiuniis et orationibus conuenienter intenti, liberemur ab hostibus mentis et corporis. Per.⁷

Secreta.

Præsenti sacrificio nomini tuo nos, domine, ieiunia dicanda³ sanctificent, ut quod obseruantia nostra profitetur exterius, interius operetur effectum. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam cum celebratione ieiunii pietatem deuotis mentibus obsecrare, ut qui peccatis ingruentibus malorum pondere premimur et a peccatis omnibus liberemur, et libera tibi mente famulemur. Per christum⁴.

¹ O. p. 303. Z.

² A. Deus, in adiutorium.
ps. Auertantur.
R. Propitius.
V. Adiua nos.

OF. Precatus est.
COM. Qui manducat.
(LEC. Maledictus homo.
EV. Homo quidam erat diues).

³ dicata V.

⁴ O. p. 303. Z.

Ad complendum.

Gratia tua nos, quesumus, domine, non derelinquat, quæ nobis opem semper adquirat. Per.^γ

Ad populum.

Adesto, domine, famulis tuis, et perpetuam benignitatem largire poscentibus, ut his qui, te auctore et gubernatore, gloriantur, et congregata restaures, et restaurata conserues. Per.^γ

ſſeria bi.¹

Ad sanctum uitalem.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut sacro nos purificante ieiunio, sinceris mentibus, ad sancta uentura facias peruenire. Per dominum.^γ

Secreta.

Hæc in nobis sacrificia, deus, et actione permaneant, et operatione firmentur. Per.^γ

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui delinquentes perire non pateris, sed ut ad te conuertantur et uiuant hortaris. Poscimus itaque pietatem tuam, ut a peccatis nostris tuæ seueritatis suspendas uindictam, et nobis optatam misericorditer tribuas ueniam, Nec iniquitatum nostrarum moleste² prouocet ad ultionem, sed ieiunii obseruatio et morum emendatio te flectat ad peccatorum nostrorum remissionem. Per christum³.

Ad complendum.

Fac nos, domine, quesumus, accepto pignore salutis æternæ, sic tendere congruenter, ut ad eam peruenire possimus. Per dominum nostrum.^γ

Super populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut bonis operibus inherendo, tua semper mereatur protectione defendi. Per.^γ

¹ A. Ego autem cum.
PS. Exaudi, domine, iustitiam.
R. Ad dominum dum.
V. Domine, libera.
OF. Domine, in auxilium.

COM. Tu, domine, seruabis.
(LEC. Dixit ioseph fratribus suis.
EV. Dixit ihesus discipulis suis et turbis iudeorum, homo quidam).

² molestia te O.

³ O. p. 303.

Sabbato¹.

Statio ad sanctos marcellinum et paulum².

Da, quesumus, domine, nostris effectum ieiuniorum salutarem, ut castigatio carnis assumpta ad nostrarum uegetationem transeat animarum. Per.^γ

Secreta.

His sacrificiis, domine, concede placatus ut qui propriis oramus absolui delictis non grauemur externis. Per.^γ

Præfatio.

U. D. æterne deus. Inluminator et redemptor animarum nostrarum, qui nos per primum adam, abstinentiæ lege uiolata, paradyso eiectos, fortioris ieiunii remedio ad antique patrie beatitudinem per gratiam reuocasti, Nosque pia institutione docuisti, quibus obseruationibus a peccatis omnibus liberemur. Per christum³.

Ad complendum.

Sacramenti tui, domine, diuina libatio penetralia nostri cordis infundat, et sui participes potenter efficiat. Per dominum.^γ

Super populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut quæ in sola spe gratiæ cælestis innititur, cælesti etiam protectione muniat. Per.^γ (Imploramus.)

Dominica iii.⁴

Ad sanctum laurentium foris murum.

Quesumus, omnipotens deus, uota humilium

¹ A. Lex domini inreprehensibilis.
PS. Cæli enarrant.
R. Bonum est confiteri.
V. Ad adnuntiandum.

OF. Inlumina.
COM. Oportet te, fili.
(LEC. Dixit rebecca filio suo.
EV. Homo quidem habuit duos filios).

² Petrum V.

³ An Ambrosian Pref. printed in Pamel. Liturg. ii. 557. *Præfatio.* Et tuam iugiter exorare clementiam, ut mentes nostras quas conspicias terrenis affectibus prægrauari, medicinalibus tribus ieiuniorum exonerari, et per afflictionem corporum proueniat nobis robur animarum. Per. Z.

⁴ A. Oculi mei.
PS. Ad te, domine.
R. Exurge, domine.
V. In conuertendo.
TR. Ad te Icaui.
V. Ecce sicut oculi seruum.
V. Et sicut oculi ancillæ.

V. Ita oculi nostri.
V. Miserere.
OF. Iustitiæ domini.
COM. Passer inuenit.
(EP. Estote imitatores.
EV. Erat ihesus efficiens dæmonium).

respice, atque ad defensionem nostram, dexteram tuæ maiestatis extende. Per.⁷

Super oblata.

Hæc hostia, domine, quesumus, mundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te suppliciter exorare ut cum abstinentia corporali mens quoque nostra sensus declinet illicitos, et quæ terrena delectatione carnalibus epulis abnegamus humanę uoluntatis prauis intentionibus amputemus, Quatenus ad sancta sanctorum fideliter salubriterque capienda, competenti ieiunio ualeamus aptari, tanto nobis certi propensius iugiter adfutura. quanto fuerimus eorum institutionibus gratiores. Per christum dominum nostrum¹.

Benedictio.

Omnipotens deus ieiuniorum uestrorum uicimas clementer accipiat, et sua uos benedictione dignos efficiat. Amen.

Mentes uestras ita parsimonię bono contra uitia muniat, preceptorum suorum doctrinis erudiat, caritatis dono repleat, ut uos in omnibus sibi placere concedat. Amen.

Quatinus præsentis quadragesimę diebus deuotissime celebratis, ad paschalia festa purificatis cordibus accedere ualeatis. Amen.

Quod ipse præstare².

Ad complendum.

Cunctis nos, domine, reatibus et periculis propitiatus absolue, quos tanti mysterii tribuis esse participes. Per.⁷

Super populum.

Subiectum tibi populum, quesumus, domine, propitiatio cælestis amplificet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per³.

Feria ii.⁴

Ad sanctum marcum.

Cordibus nostris, quesumus, domine, gratiam

¹ O. p. 304. Z.

² O. p. 367.

³ E. p. 66; om. Z.

⁴ A. In deo laudabo.

PS. Miserere mei.

R. Deus uitam meam.

V. Miserere mihi.

OF. Exaudi, deus, orationem.

COM. Quis dabit ex.

(I.E.C. In diebus illis naaman princeps.

EV. Dixerunt pharisei ad ihesum).

tuam benignus infunde, ut sicut ab escis carnalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros a noxiis retrahamus excessibus. Per.⁷

Secreta.

Munus quod tibi, domine, nostræ seruitutis offerimus, tu salutare nobis perface sacramentum. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam cum omni supplicatione præcari, ut per hanc ieiuniorum obseruantiam crescat nostræ deuotionis affectus, et nostras actiones religiosus exornet effectus, Quatinus, te auxiliante, et ab humanis semper retrahamur excessibus, et monitis inherere ualeamus, te largiente, cælestibus. Per christum¹.

Postcommunio.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut quę ore contingimus pura mente capiamus. Per.⁷ (Quos iei[unio].)

Ad populum.

Subueniat nobis, domine, misericordia tua, ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis, te, mereamur, protegente, saluari. Per². (Gratias tibi.)

Feria iii.³

Ad sanctam potentianam⁴.

Exaudi nos, omnipotens et misericors deus, et continentię salutaris propitius nobis dona concede. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Per hæc ueniat, quesumus, domine, sacramenta nostræ redemptionis effectus, qui nos et ab humanis semper retrahat excessibus, et ad salutaria cuncta perducatur. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui peccantium non uis animas perire, sed culpas et peccantes non semper continuo iudicas, sed ad pænitentiam

¹ O. p. 303. Z.

² A. Ego clamaui.

PS. Conserua me.

R. Ab occultis meis.

V. Si mei non fuerint.

OF. Dextera domini.

⁴ Pudentianam V.

² V. om. Z.

COM. Domine, quis habitabit.

(I.E.C. Mulier quędam clama-

bat.

EV. Respiciens ihesus disci-

pulos suos).

prouocatos expectas; Auerte, quesumus, a nobis quam meremur iram, et quam optamus super nos effunde clementiam, Ut sacro purificati ieiunio, electorum tuorum adscisci mereamur collegio. Per christum dominum nostrum¹.

Postcommunio.

Sacris, domine, mysteriis expiati, et ueniam consequamur et gratiam. Per.²

Super populum.

Tua nos, domine, protectione defende, et ab omni semper iniquitate custodi. Per dominum.² (Concede.)

Feria iiii.²

Ad sanctum syxtum.

Præsta nobis, domine, quesumus, ut salutaribus ieiuniis eruditi, a noxiis quoque uitiiis abstinentes, propitiationem tuam facilius impetremus. Per.²

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, et tua mysteria celebrantes, ab omnibus nos defende periculis. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Tuamque misericordiam suppliciter exorare, ut ieiuniorum nostrorum sacrosancta mysteria tuæ sint pietati semper accepta; Concedasque ut quorum corpora abstinentiæ obseruatione macerantur, mentes quoque uirtutibus et cælestibus institutis exornentur. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, qua pasti sumus, mensę (a) cælestis, et a cunctis erroribus expiatis, supernis promissionibus reddat acceptos. Per.²

Super populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui

¹ O. p. 304. Z.

² A. Ego autem in domino speraui.

RS. In te, domine, speraui.

R. Miserere mihi.

V. Conturbata sunt.

OF. Domine, fac mecum.

³ O. p. 305. Z.

COM. Notas mihi fecisti.

(LEC. Ille dicit dominus deus, honora patrem.

EV. Accesserunt ad ihesum ab hierosolymis).

protectionis tuæ gratiam quærimus, liberati a malis omnibus secunda tibi mente seruiamus. Per dominum.² (Deus, qui nos for[masti].)

Feria v.¹

Ad sanctos cosmam et damianum.

Afflictionem familiæ tuæ, quesumus, domine, intende placatus, ut indulta uenia peccatorum, de tuis semper beneficiis gloriemur. Per.²

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis obtineat, et effectum beatę perennitatis adquirat. Per².²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam inmensam clementiam supplici uoto deposcere, ut nos famulos tuos et ieiunii maceratione castigatos, et ceteris bonorum exhibitionibus eruditos, in mandatis tuis facias perseuerare sinceros, et ad paschalia festa peruenire inlaesos, Sicque presentibus gaudiis consolemur, quatinus ad æterna gaudia pertingere mereamur. Per christum³.

Ad complendum.

Sumentes, domine, dona cælestia suppliciter deprecamur ut quæ sedula seruitute, donante te, gerimus, dignis sensibus tuo munere capiamus. Per⁴.²

Ad populum.

Subiectum tibi populum, quesumus, domine, propitiatio cælestis amplifcet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per dominum nostrum.²

¹ A. Salus populi.

RS. Adtendite.

R. Oculi omnium.

V. Aperis tu.

OF. Si ambulauero.

COM. Tu mandasti.

(LEC. In diebus illis factum est uerbum domini.

EV. Surgens ihesus de synagoga).

² Sec. In tuorum, dne., prætiosa morte iustorum sacrificium illud offerimus, de quo martyrium sumpsit omne principium. Per. Z.

³ O. p. 305. Z.

⁴ Ad complendum. Sit nobis, dne., sacramenti tui certa saluatio, quæ cum beatorum martyrum tuorum cosmæ et damiani meritis implorantur. Per. Z.

Feria bi.¹*Ad sanctum laurentium in lucin.*

Ieiunia nostra, quesumus, domine, benigno favore proseguere, ut sicut ab alimentis in corpore, ita uitis ieiunemus in mente. Per dominum.⁷

Secreta.

Respice, domine, propitius ad munera que sacramus, ut et tibi grata sint, et nobis salutaria semper existant. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ad insinuandum humilitatis suæ mysterium, fatigatus resedit ad puteum; qui a muliere samaritana aquę sibi petiit porrigi potum, qui in ea creauerat fidei donum. Et ita eius sitire dignatus est fidem, ut dum ab ea aquam peteret, in ea ignem diuini amoris accenderet. Imploramus, itaque, tuam immensam clementiam, ut contempnentes tenebrosam profunditatem uitiorum, et relinquentes noxiarum hydriam cupiditatum, et te, qui fons uitę et origo bonitatis es, semper sitiamus, et ieiuniorum nostrorum obseruatione tibi placeamus. Per quem².

Ad complendum.

Huius nos, domine, perceptio sacramenti mundet a crimine, et ad cęlestia regna perducatur. Per.⁷

Ad populum.

Pręsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui in tua protectione confidimus, cuncta nobis aduersantia, te adiuuante, uincamus. Per dominum nostrum.⁷

Sabbato³.*Ad sanctam susannam.*

Pręsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui se

¹ A. Fac mecum, domine.
PS Inclina, domine.
R. In deo sperauit.
V. Ad te, domine, clamaui.
OF. Intende uoci.
² O. p. 305. Z.
³ A. Verba mea auribus.
PS. Rex meus, et deus meus.
R. Si ambulem.
V. Virga tua.
OF. Gressus meos.

COM. Qui biberit aquam.
(LEC. In diebus illis conue-
nerunt filii israel.
EU. Venit ihesus in ciuita-
tem samarie).
COM. Nemo te condemnauit.
(LEC. Erat uir in babilone.
EV. Perrexit ihesus in mon-
tem).

affligendo carne ab alimentis abstinent, sectando iustitiam a culpa ieiunent. Per dominum.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut huius sacrificii munus oblatum fragilitatem nostram ab omni malo purget semper et muniat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ieiunii quadragesimalis obseruatione in moyse et helia dedicasti, et in unigenito filio tuo, legis et prophetarum nostrorumque omnium domino, exornasti. Tuam igitur immensam bonitatem supplices exposcimus, ut quod ille iugi compleuit ieiuniorum continuatione, nos adimplere ualeamus, illius adiuti largissima miseratione, et adimplentes ea quę precipit, dona percipere mereamur quę promisit. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut inter eius membra numeremur, cuius corpori communicamus et sanguini. Per.⁷

Ad populum.

Pretende, domine, fidelibus tuis dexteram cęlestis auxilii, ut et te toto corde perquirant et quę digne postulant, consequi mercantur. Per.⁷

Dominica iiii.²*Statio ad hierusalem.*

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, ut qui ex merito nostrę actionis affligimur, tuę gratię consolatione respiremus. Per.⁷

Secreta.

Sacrificiis pręsentibus, domine, quesumus, intende placatus, ut et deuotioni nostrę proficiant et saluti. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te creatorem omnium

¹ O. p. 306. Z.

² A. Lætare hierusalem.
PS. Lætatus sum.
R. Lætatus sum.
V. Fiat pax.
TR. Qui confidunt.
V. Montes in.
V. Circuitu eius.

OF. Laudate dominum quia.
COM. Hierusalem que.
(EP. Scriptum est quoniam
abraham.
EV. Abiit ihesus trans mare
galileę).

de preteritis fructibus glorificare, et de uenturis suppliciter exorare. Ut cum de perceptis non inuenimur ingrati, de percipiendis non iudicemur indigni; Sed exhibita totiens sollemni deuotione ieiunia cum subsidiis corporalibus profectum quoque capiamus animarum. Per christum¹.

Ad complendum.

Da nobis, misericors deus, ut sancta tua quibus incessanter explemur, sinceris tractemus obsequiis, et semper fideli mente sumamus. Per.⁷

Ad populum.

Deus, qui in deserti regione multitudinem populi tua uirtute satiasti, in huius quoque sæculi transcuntis excursu uictum nobis spiritalem, ne deficiamus, impende. Per dominum nostrum.⁷

Benedictio.

Deus, qui uos ad presentium quadragesimalium dierum medietatem dignatus est perducere, ipse uos sua miseratione dignetur benedicere. Amen.

Abstinentiam uestram preteritam acceptet. futuram ita sibi placitam reddat, ut sicut ab illicitis cibis, ita uos etiam a uitiiis omnibus abstinere concedat. Amen.

Quo de preteritis et de futuris spiritualium carismatum frugibus ei grates persoluentes ad sanctum pascha peruenire possitis indempnes². Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

Feria ii.⁴

Ad sanctos iiiiior coronatos.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut obseruationes sacras annua deuotione recolentes, et corpore tibi placeamus et mente. Per dominum.⁷

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam suppliciter misericordiam implorare ut exercitatio ueneranda ieiunii salutaris nos a peccatorum nostrorum maculis purgatos reddat, et ad supernorum ciuium societatem perducatur; Ut et hic deuotorum actuum sumamus augmentum, et illic æterne beatitudinis percipiamus emolumentum. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumptis, domine, salutaribus sacramentis ad redemptionis æterne, quesumus, proficiamus augmentum. Per.⁷

Ad populum.

Deprecationem nostram, quesumus, domine, benignus exaudi, et quibus supplicandi præstas affectum, tribue defensionis auxilium. Per dominum nostrum.⁷

Feria iii.²

Ad sanctum laurentium in damascum.

Sacre nobis, quesumus, domine, obseruationis ieiunia, et pie conuersationis augmentum, et tuæ propitiationis continuum præstent auxilium. Per.⁷

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Per mediatorem dei et hominum ihesum christum dominum nostrum, qui. mediante die festo, ascendit in templum docere, qui de cælo descendit, mundum ab ignorantie tenebris liberare. Cuius descensus genus humanum doctrina saluari instruit, mors a perpetua morte redemit, ascensio ad caelestia regna perducit. Per quem te, summe pater, poscimus, ut eius institutione edocti. salutaris parsimonie deuotione purificati, ad tua perue-

¹ O. p. 306. Z.

² O. om.

³ O. p. 367.

⁴ A. Deus, in nomine tuo.
PS. Auribus percipe, domine.

R. Esto mihi in deum.
V. Deus, in te speraui.

OF. Iubilat deo omnis terra.
COM. Ab occultis meis.
(LEC. Venerunt duo mulieres.

EV. Prope erat pascha).

¹ O. p. 306. Z.

² A. Exaudi, deus, orationem.
PS. Contristatus.
R. Exurge, deus, fer.
V. Deus, auribus nostris.
OF. Expectans.

COM. Lætabimur.

(LEC. Locutus est dominus ad moysen.

EV. Iam die festo mediantem).

niamus promissa securi. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Huius nos, domine, perceptio sacramenti mundet a crimine, et ad cælestia regna perducatur. Per.²

Ad populum.

Miserere, domine, populo tuo, et continuis tribulationibus laborantem propitius respirare concede. Per.²

Feria iiii.²

Ad sanctum paulum.

Deus, qui et iustis premia meritorum, et peccatoribus per ieiunium ueniam prebes, miserere supplicibus tuis, ut reatus nostri confessio indulgentiam ualeat percipere delictorum. Per.²

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos ieiunia uotiua castigant, ipsa quoque deuotio sancta lætificent, ut, terrenis affectibus mitigatis, facilius cælestia capiamus. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Supplices, domine, te rogamus, ut his sacrificiis peccata nostra mundentur, quia tunc ueram nobis tribuis et mentis et corporis sanitatem. Per.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui inluminatione suæ fidei tenebras expulit mundi, et genus humanum, quod primæ matris uterus profuderat cæcum, incarnationis suæ mysterio reddidit inluminatum, Fecitque filios adoptionis, qui tenebantur uinculis iustę dampnationis. Per ipsum te petimus ut tales inueniamur in eius iustissima examinatione, quales facti sumus in lauacri salutaris felicissima regeneratione; Ut eius incarnationis medicamine imbuti, sacrosancti lauacri ablutione loti, parsimonię deuotione or-

¹ O. p. 306. Z.

² A. Dum sanctificatus.
PS. Benedicam dominum.
R. Uenite, filii, audite.
V. Accedite ad eum.
ITEM. Beata gens cuius.
V. Uerbo domini cæli.
OF. Benedicite, gentes.

COM. Lutum fecit ex putro.
(LEC. I. Sanctificabo nomen meum.
LEC. II. Lauamini, mundi estote.
EV. Preteriens ihesus).

nati, ad æterna gaudia perueniamus inlęsi. Per quem¹.

Ad complendum.

Sacramenta quæ sumpsimus, domine deus noster, et spiritalibus nos replcant alimentis, et corporalibus tueantur auxiliis. Per.²

Super populum.

Pateant aures misericordiæ tuæ, domine, precibus supplicantium, et ut petentibus desiderata concedas, fac eos quę tibi sunt placita postulare. Per.²

Feria b.²

Ad sanctum siluestrum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos uotiua ieiunia castigant, ipsa quoque deuotio sancta lætificent, ut terrenis affectibus mitigati, facilius cælestia capiamus. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Purifica nos, misericors deus, ut ecclesiæ tuæ preces quæ tibi gratę sunt, pia munera deferentes, fiant expiatis mentibus gratiores. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Cuius bonitas hominem condidit, iustitia damnauit, misericordia redemit, te humiliter exoramus, ut sicut per illicitos appetitus a beata regione decidimus, sic ad æternam patriam per abstinentiam redeamus. Sicque moderetur tua miseratione nostra fragilitas, ut et transitoriis subsidiis nostra sustentetur mortalitas, et per bonorum operum incrementa beata adquiratur immortalitas. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Cælestia dona capientes, quesumus, domine, non ad iudicium peruenire patiaris, quod fidelibus tuis ad remedium prouidisti. Per.²

Ad populum.

Populi tui, deus, institutor et rector, peccata

¹ O. p. 307. Z.

² A. Letetur cor.
PS. Confitemini.
R. Respice, domine.
V. Exurge, domine.
OF. Domine, adiuuandum.

³ O. p. 307. Z.

COM. Domine, memorabor.
(LEC. Venit mulier sunamitis.
EV. Ibat ihesus).

quibus aduersantur¹ expelle, ut semper tibi placitus et tuo munimine sit securus. Per dominum.⁷

Feria vi.²

Ad sanctum eusebium.

Deus, qui ineffabilibus mundum renouas sacramentis, præsta, quesumus, ut ecclesia tua æternis proficiat institutis, et temporalibus non destitatur auxiliis. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Munera nos, domine, quesumus, oblata purificent, et te nobis iugiter faciant esse placatum. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui est dies æternus, lux indeficiens, claritas sempiterna; Qui sic sequaces suos in luce precepit ambulare, ut noctis æternæ ualeant caliginem euadere, et ad lucis patriam feliciter peruenire; Qui per humilitatem assumpte humanitatis lazarus fleuit, per diuinitatis potentiam uitæ reddidit, genusque humanum quadrifida peccatorum mole obrutum ad uitam reducit. Per quem petimus ieiunii obseruatione a peccatorum nostrorum nexibus solui, æternæ uitæ felicitati reddi, et sanctorum cœtibus connumerari. Per quem maiestatem³.

Ad complendum.

Hæc nos, quesumus, domine, participatio sacramenti, et propriis reatibus indesinenter expediat, et ab omnibus tueatur aduersis. Per.⁷

Ad populum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui infirmitatis nostræ conscius de tua uirtute confidimus, sub tua semper pietate gaudeamus. Per dominum nostrum.⁷

Sabbato¹.

Ad sanctum laurentium foris murum.

Fiat, domine, quesumus, per gratiam tuam fructuosus nostræ deuotionis affectus, quia tunc nobis proderunt suscepta ieiunia, si tuæ sint placita pietati. Per.⁷

Secreta.

Oblationibus, quesumus, domine, placare susceptis, et ad te nostras etiam rebelles compelle propitius uoluntates. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Misericordiæ dator, et totius bonitatis auctor, qui ieiuniis, orationibus, et elemosinis peccatorum remedia, et uirtutum omnium tribuis incrementa; Te humili deuotione precamur, ut qui ad hæc agenda saluberrimam dedisti doctrinam, ad complendum indefessam tribuas efficaciam, Ut obædienter tua exequentes precepta, feliciter tua capiamus promissa. Per christum².

Ad complendum.

Tua nos, quesumus, domine, sancta purificent, et operationis suæ (remedio) perficiant esse placatos. Per.⁷

Super populum.

Deus, qui sperantibus in te misereri potius eligis quam irasci, da nobis digne flere mala, quæ fecimus, ut tuæ consolationis gratiam inuenire ualeamus. Per.⁷

Dominica b. de passione domini³.

Ad sanctum petrum.

Quesumus, omnipotens deus, familiam tuam

¹ impugnatur V.

² A. Meditatio.

PS. Cæli enarrant.

R. Bonum est confidere.

V. Bonum est sperare.

OF. Populum humilem.

³ O. p. 308. Z.

COM. Uidens dominus flentes.

LEC. (Egrotauit filius mulieris.

EV. Erat quidam languens lazarus).

¹ A. Sitientes, uenite.

PS. Adtendite.

R. Tibi, domine, derelictus.

V. Ut quid, domine.

OF. Factus est dominus.

² O. p. 308. Z.

³ A. Iudica me, deus.

PS. Emitte lucem.

R. Eripe me, domine.

V. Liberator meus.

LEC. Sepe expugnauerunt.

V. Dicat nunc israel.

V. Etenim non potuerunt.

COM. Dominus regit me et.

(LEC. In tempore placito.

EV. Dicebat ihesus turbis

iudeorum, Ego sum

lux).

V. Prolongauerunt.

OFF. Confitebor tibi.

COM. Hoc corpus quod.

(EP. Christus assistens.

EV. In illo dicebat ihesus

turbis).

propitius respice, ut, te largiente, regatur in corpore. et, te seruante, custodiatur in mente. Per.⁷

Secreta.

Hæc munera, domine, quesumus, et uincula nostræ prauitatis absoluant, et tuæ nobis misericordiæ dona concilient. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam propensius implorantes, ut quanto magis dies salutare festiuitatis accedit, tanto deuotius ad eius digne celebrandum proficiamus paschale mysterium. Per christum dominum nostrum¹.

Benedictio.

Accendat in uobis dominus uim sui amoris, et per ieiuniorum obseruantiam infundat in uobis donum suæ benedictionis. Amen.

Sic ei parsimoniæ uictimas offeratis, ut contriti ei cordis et humiliati² sacrificio placeatis. Amen.

Quatenus oratio uestra, ieiunii et elemosinæ alis subuecta, ita ad aures uestri conditoris ascendat, ut uos æterne beatitudinis heredes et supernorum ciuium consortes efficiat. Amen.

Quod ipse præstare³.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, et quos tuis mysteriis recreasti perpetuis defende presidis. Per dominum nostrum.⁷

Super populum⁴.

Da nobis, domine, quesumus, perseuerantem in tua uoluntate famulatum, ut in diebus nostris et merito et numero populus tibi seruicens augeatur. Per dominum.

Feria ii.⁵

Ad sanctum chrissogonum.

Sanctifica, quesumus, domine, nostra ieiunia,

¹ O. p. 308. Z.

² humilitatis O.

³ O. p. 367.

⁴ So E. In Bod. V. this Sup. Pop. is assigned to Fer. iii. Om. Z.

⁵ A. Miserere mihi.
PS. Ab altitudine.
R. Deus, exaudi orationem.
V. Deus, in nomine tuo.
OF. Domine, conuertere.

COM. Dominus uirtutum ipse.
(LEC. Factum est uerbum ad ionam.
EV. Miserunt principes et pharisei).

et cunctarum nobis propitius indulgentiam largire culpæ. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Concede nobis, domine deus noster, ut hæc hostia salutaris et nostrorum fiat purgatio delictorum, et tuæ propitiatio maiestatis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Te suppliciter exorantes ut sic nostra sanctificentur ieiunia, quo cunctorum nobis peccatorum proueniat indulgentia; Quatinus adpropinquante unigeniti filii tui passione, bonorum operum tibi placere ualeamus exhibitione. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sacramenti tui, domine, quesumus, participatio salutaris, et purificationem nobis prebeat et medelam. Per.⁷

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut, bonis operibus inherendo, tua semper mereatur protectione defendi. Per.⁷

Feria iii.²

Ad sanctum cyriacum.

Nostra tibi, quesumus, domine, sint accepta ieiunia, quæ nos et expiando gratiæ tuæ dignos efficiant, et ad remedia perducant æterna. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, deferimus immolandas, quæ temporalem consolationem significant, ut promissa certius non desperemus æterna. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te deuotis mentibus supplicare, ut nos interius exteriusque restaures, et parsimonia saluari a peccatorum sordibus purges, Et quos inlecebrosis delectationibus non uis inpediri, spiritualium uirtutum facias uigore

¹ O. p. 309. Z.

² A. Expecta dominum.
PS. Dominus inluminatio.
R. Discerne causam.
V. Emitte lucem.
OF. Sperent in te.

COM. Redime nos (me), deus.
(LEC. Congregati sunt babilonii.
EV. Ambulabat ihesus in galileam).

muniri, Et sic in rebus transitoriis foucas, ut per-
petuis inherere concedas. Per christum domi-
num nostrum¹.

Ad complendum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut quæ diuina
sunt iugiter exsequentes donis mereamur cælesti-
bus propinquare. Per dominum nostrum.²

Ad populum.

Da nobis, domine, quesumus, perseuerantem
in tua uoluntate famulatum, ut in diebus nostris
et merito et numero populus tibi seruiens augea-
tur. Per.³

Feria iiii.²

Ad sanctum marcellinum.

Sanctificato hoc ieiunio, deus, tuorum corda
fidelium miserator illustra. et quibus deuotionis
præstas affectum, præbe supplicantibus pium be-
nignus auditum. Per.⁴

Super oblata.

Annua, misericors deus, ut hostias placati-
onis et laudis sincero tibi deferamus obsequio.
Per.⁵

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Et te
supplici deuotione exorare, ut per ieiunia quæ
sacris institutis exequimur, a cunctis reatibus
emendari mereamur, Tuamque percipere ualea-
mus propitiationem, qui præparamur ad cele-
brandam unigeniti filii tui passionem. Per
quem⁶.

Ad complendum.

Cælestis doni benedictione percepta, supplices
te, deus omnipotens, deprecamur, ut hoc idem
nobis et sacramenti causa sit et salutis. Per.⁷

Ad populum.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens
deus, et quibus fidutiam sperande pietatis in-
dulges, consuetæ misericordiæ tribue benignus
effectum. Per.⁸

¹ O. p. 309. Z.

² A. Liberator meus.
PS. Diligam te, domine.
R. Exaltabo te, domine.
V. Domine deus meus, cla-
maui.

³ O. p. 309. Z.

OF. Eripe me de inimicis.

COM. Lauabo inter.

(EP. Locutus est dominus ad
moysen.

EV. Facta sunt encenia).

Feria b.¹

Ad sanctum apollonrem².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut digni-
tas conditionis humanæ per inmoderantiam
sauciata medicinalis parsimoniæ studio reforme-
tur. Per.³

Secreta³.

Domine deus noster, qui in his potius creaturis,
quas ad fragilitatis nostræ subsidium condidisti,
tuoque nomini munera iussisti dicanda constitui:
tribuæ, quesumus, ut et uitæ nobis præsentis
auxilium, et eternitatis efficiant sacramentum.
Per dominum.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sic nos tribuis sol-
lemne tibi deferre ieiunium, ut tuæ indulgentiæ
speremus nos percipere subsidium. Sic nos in-
stituis ad celebranda paschalia festa, ut per hæc
adquiramus gaudia sempiterna. Per christum⁵.

Ad complendum.

Quod ore sumpsimus, domine, mente capia-
mus, et de munere temporali fiat nobis remedium
sempiternum. Per dominum nostrum.⁶

Super populum.

Esto⁷, quesumus, domine, propitius plebi tuæ,
ut quæ tibi non placent respuen[te]s, tuorum
potius replea[n]tur delectationibus mandatorum.
Per dominum.⁸

Feria bi.⁶

Ad sanctum stephanum.

Cordibus nostris, domine, gratiam tuam benig-
nus infunde, ut peccata nostra castigatione
uoluntaria cohibentes, temporaliter potius ma-

¹ A. Omnia que fecisti.

PS. Magnus dominus.

R. Tollite hostias.

V. Reuelabit.

OF. Super flumina.

² Apollinarem, Bod. V.

³ Hæc hostia, dne., etc. Bod.

⁶ A. Miserere mihi, domine,
quoniam tribulor.

PS. In te, domine, speraui.

R. Pacificæ loquebantur.

V. Uidisti, domine, ne si-
leas.

COM. Memento uerbi.

(EP. Orauit daniel ad domi-
num, dicens.

EV. Rogabat ihesum qui-
dam).

⁴ O. p. 309. Z. ⁵ Adesto Z.

OF. Benedictus es, domine, et
non tradas.

COM. Ne tradideris me.

(LEC. Dixit hieremias.

EV. Collegerunt pontifices).

ceremur, quam suppliciiis deputemur æternis.
Per.⁷

Secreta.

Præsta nobis, misericors deus, ut digne tuis
seruire semper altaribus mereamur, et eorum
perpetua participatione saluari. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius
nos misericordia præuenit ut bene agamus; sub-
sequitur ne frustra agamus; accendit intentionem
qua ad opera bona peragenda inardescamus;
tribuit efficaciam, qua hæc ad perfectum per-
ducere ualeamus. Tuam ergo clementiam inde-
fessis uicibus obsecramus, ut nos ieiunii uictimis
a peccatis mundatos ad celebrandum unigeniti
filii tui domini nostri passionem facias esse
deuotos. Per quem ¹.

Ad complendum.

Sumpti sacrificii, domine, perpetua nos tuitio
non relinquat, et noxia semper a nobis cuncta
depellat. Per dominum.⁷

Super populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui
protectionis tuæ gratiam querimus, liberati a
malis omnibus secura tibi mente seruiamus.
Per dominum.⁷

Sabbato².

Ad sanctum petrum.

Quando elemosina datur³.

Proficiat, domine, quesumus, plebs tibi dicata
piæ deuotionis affectu, ut sacris actionibus cru-
dita quanto maiestati tuæ sit gravior, tanto donis
potioribus augeatur. Per.⁷

Secreta.

Cunctis nos, domine, quesumus, reatibus et
periculis propitiatus absolue, quos tanti mysterii
tribus esse consortes. Per dominum nostrum.⁷

¹ O. p. 310. Z.

² A. Sitientes.
PS. Adtendite.
R. Tibi, domine.
V. Ut quid, domine.
OF. Factus est deus.

COM. Dominus reget me.
(LEC. Dixerunt impii iudei.
EV. Amen, amen, dico uobis,
nisi manducaueritis).

³ So V. The title is explained by Alcuin, Migne, Bib. Pat. Lat.
lxxviii. 76; by Amalarius, De Eccles. Offic. i. 9.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Cuius nos fides excitat,
spes erigit, caritas iungit, cuius miseratio gratuita
purificat, quos conscientiae reatus accusat. Te
igitur cum interno rugitu deprecamur, ut carnalis
alimonie refrenatione castigati, ad celebrandum
paschale mysterium inueniamur idonei. Per
christum dominum nostrum ¹.

Ad complendum.

Diuini muneris largitate satiati, quesumus,
domine deus noster, ut huius semper participa-
tione uiuamus. Per.⁷

Super populum.

Tucatur, quesumus, domine, dextera tua popu-
lum tuum deprecantem, et purificatum dignanter
erudiat, ut consolatione presenti ad futura bona
proficiat. Per.⁷

Dominica in palmis².

Ad sanctum iohannem in lateranis.

Benedictio palmarum siue florum³.

Deus, qui dispersa congregas, et congregata
conseruas, qui populis obuam ihesu ramos por-
tantibus benedixisti, bene + dic etiam hos ramos
palmæ et oliuæ, siue et ramos arborum, quos tui
famuli ad nominis tui benedictionem deferunt, ut

¹ O. p. 310. Z.

² (EP. Hoc sentite.
PASSIO. Scitis quia).
A. Domine, ne longe facias.
PS. Deus, deus meus, re-
spice.
R. Tenuisti manum.
V. Quam bonus israel.
TRACT. Deus, deus meus,
respice.
V. Longe a salute.
V. Deus meus, clamabo.
V. Tu autem in sancto ha-
bitas.

V. Ad te clamauerunt.
V. Ego autem sum uermis.
V. Omnes qui uidebant.
V. Sperauit in domino.
V. Ipsi uero consideraue-
runt.
V. Libera me de ore.
V. Qui timetis dominum.
V. Adnunciabitur.
V. Populo qui nascetur.
OF. Improperium.
COM. Pater, si non potest.

³ Not in Bod. E. V. It occurs in Codd. O; Reg. Suec.; Theod. 1.
but with a different benediction, 'Deus, cujus filius,' etc., also
in Pamel. 'Deus, qui hodierna,' etc.

Deus, qui temporibus noe famuli tui per columbam ramum
oliuæ uirentibus foliis in ore deferentem post diluuii effusionem
pacem hominibus redditam nuntiare uoluisti, et qui unigenito tuo
dno. nostro ihesu christo hierosolyma properanti pueros ebreo-
rum palmarum obuam uenientes, laudesque concinentes * Z.

omni aduersa uale tudine depulsa, dextera tua protegat quos redemit. Per¹.

Statio ad sanctum iohannem.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, qui humano generi ad imitandum humilitatis exemplum, saluatorem nostrum carnem sumere, et crucem subire fecisti; concede propitius, ut et patientiæ ipsius habere documenta, et resurrectionis consortia mereamur. Per eundem dominum.⁷

Super oblata.

Concede, quesumus, domine, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis obtineat, et effectum beatę perhennitatis adquirat. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem nobis indulgentia largitur, et pax per omne seculum predicatur. Traditur cunctis credentibus disciplina, ut sanctificatos nos possit dies uenturus excipere. Et ideo cum angelis².

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii, et uitia nostra purgentur, et iusta desideria impleantur. Per.⁷

Super populum.

Purifica, quesumus, domine, familiam tuam, et ab omnibus contagiis prauitatis emunda, ut redempta uasa sui domini passione non spiritus inmundus rursus inficiat, sed saluatio sempiterna possideat. Per³.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, cui et iciunii maceratione, et presentium dierum obseruatione placere studetis. Amen.

Concedatque uobis ut sicut ei cum ramis palmarum ceterarumue frondium præsentari studuistis, ita cum palma uictoriæ, et fructu bonorum operum, ei post obitum apparere ualeatis. Amen.

Quique unigeniti filii eius passionem puro corde creditis, mente deuota uenerari studetis ad resurrectionis eius⁴ festa, et uestre remunerationis⁴ premia, ipsius fulti munimine ueniatis. Amen⁵.

Quod ipse.

¹ R. S.

³ O. p. 52; om. Z.

² O. p. 310. Z.

^{4,4} Om. O.

⁵ O. p. 368.

Feria ii.¹

Ad sanctam praxidem.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui in tot aduersis ex nostra infirmitate defcimus, intercedente unigeniti filii tui passione respiremus. Per eundem.⁷

Secreta.

Hæc sacrificia nos, omnipotens deus. potenti uirtute mundatos ad suum faciant puriores uenire principium. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius nos humanitas colligit, humilitas erigit, traditio absoluit, pœna redemit, crux saluificat, sanguis emaculat, caro saginat. Per quem te, summe pater, cum iciuniorum obsequiis obsecramus, ut ad eius celebrandam passionem purificatis mentibus accedamus. Per quem maiestatem².

Ad complendum.

Prebeant nobis, domine, diuinum tua sancta feruorem, quo eorum pariter et actu delectemur et fructu. Per dominum nostrum.⁷

Super populum.

Adiuua nos, deus salutaris noster, et ad beneficia recolenda, quibus nos instaurare dignatus es, tribue uenire gaudentes. Per dominum.⁷

Feria iii.³

Ad sanctam priscam.

Omnipotens sempiternus deus, da nobis ita dominicę passionis sacramenta peragere, ut indulgentiam percipere mereamur. Per eundem.⁷

¹ A. Iudica, domine, nocentes.
PS. Effunde frameam.

R. Exurge, domine, et intende.

V. Effunde frameam.

OF. Eripe me de inimicis.

² O. p. 310. Z.

³ A. Nos autem.

PS. Deus misereatur.

R. Ego autem dum.

V. Iudica me, domine.

OF. Custodi me, domine.

COM. Aduersum me.

COM. Erubescant et reuerantur.

(LEC. Dixit isaias, Dominus deus apernit mihi.

EV. Ante sex dies paschę).

(LEC. Dixit hieremias, Domine, demonstrasti.

EV. Amen, amen, dico nobis.

Vel PASSIO. Erat pascha, quod rectius est).

Secreta.

Sacrificia nos, quesumus, domine, propensius ista restaurent, quæ medicinalibus sunt instituta ieiuniis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius salutifere passionis et gloriosæ resurrectionis dies adpropinquare noscuntur, in quibus et antiqui hostis superbia triumphatur, et nostræ redemptionis mysterium celebratur. Unde poscimus tuam immensam clementiam, ut sicut in eo solo consistit totius nostræ saluationis summa, ita per eum tibi sit ieiuniorum, et actuum nostrorum semper uictima grata. Per quem maiestatem ¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curentur, et remedia nobis æterna proueniant. Per.⁷

Ad populum.

Tua nos misericordia, deus, et ab omni subreptione uetustatis expurget, et capaces sanctæ nouitatis efficiat. Per dominum nostrum.⁷

Feria iiii.²*Ad sanctam mariam maiorem.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui nostris excessibus incessanter affligimur, per unigeniti tui passionem liberemur. Qui tecum uiuit.

Alia.

Deus, qui pro nobis filium tuum crucis patibulum subire uoluisti, ut inimici a nobis expelleres potestatem, concede nobis famulis tuis ut resurrectionis gratiam consequamur. Per eundem.⁷

¹ O. p. 311. Z.² A. In nomine domini omne.
PS. Domine, exaudi orationem.

R. Ne auertas faciem.

V. Saluum me fac, deus.

TR. Domine, exaudi orationem.

V. Ne auertas faciem.

V. In quacunque die.

V. Quia defecerunt.

V. Tu exurgens, domine.

V. Percussus sum sicut.

OF. Domine, exaudi orationem.

COM. Potum meum cum fletu.

(LEC. Hæc dicit dominus deus, Dicite filiæ syon.

ALIA. Dixit isaias, Domine, quis credidit.

PASSIO. Appropinquabat).

Secreta.

Purifica nos, misericors deus, et ecclesiæ tuæ preces, quæ tibi gratæ sunt, pia munera deferentes, fiant expiatis mentibus gratiores. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui innocens pro impiis uoluit pati, et pro sceleratis indebite condemnari; Cuius mors delicta nostra deterisit, et resurrectio iustificationem nobis exhibuit. Per quem tuam pietatem supplices exoramus, ut sic nos hodie a peccatis emacules, ut cras uenerabilis cænæ dapibus saties. Hodie acceptes confessionem nostrorum peccaminum, et cras tribuas spiritualium incrementa donorum. Hodie ieiuniorum nostrorum uota suscipias, et cras nos ad sacratissimæ cænæ conuiuium introducas. Per quem ¹.

Ad complendum.

Largire sensibus nostris, omnipotens deus, ut per temporalem filii tui mortem, quam mysteria ueneranda testantur, uitam nobis dedisse perpetuam confidamus. Per eundem dominum.⁷

Ad populum.

Respice, domine, quesumus, super hanc familiam tuam, pro qua dominus noster ihesus christus non dubitauit manibus tradi nocentium, et crucis subire tormentum. Qui tecum.⁷

Feria v. quæ est cæna domini².

Præsentatur penitens in gremio ecclesiæ, et prostrato omni corpore in terra, dat orationem sacerdos ad reconciliandum ita.

An. Cor mundum crea in me, deus; spiritum rectum innoua in uisceribus.

Ps. Miserere mei, deus, *et kyrie elcyson.*

Pater noster.

V. Saluum (os) fac seruum (os) tuum.

Conuertere, domine, aliquantum.

Mittat tibi (uobis) dominus auxilium de sancto.

Inlustra faciem tuam super seruum (os) tuum (os).

¹ O. p. 311. Z.² This office occurs in V. p. 210. A similar office is found in S. p. 295, R. Pontif. Ordo Rom. Edit. Hittorp. 1624, p. 58.

Uide, domine, humilitatem meam et laborem.
Exaudi me, domine, quoniam benigna est
misericordia.

Ne memineris, domine, iniquitatum.

Adiuua, deus, salutaris noster.

Domine, exaudi orationem.

Oremus ¹.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et me
qui etiam misericordia tua primus indigeo, cle-
menter exaudi, et quem non electione meriti, sed
dono gratiæ tuæ constituisti operis huius minis-
trum, da fiduciam tui muneris exsequendi, et
ipse in nostro ministerio quod tuę pietatis est
operare.²

Alia.

Præsta, quesumus, domine, huic famulo (uel
populo, lis) tuo (tuis) .*ill.* dignum pænitiæ
fructum, ut ecclesiæ tuę sanctæ reconciliatus, a
cuius integritate deuiarat (rant) peccando, admis-
sorum reddatur innoxius (xii) ueniam conse-
quendo.³

Alia.

Deus, humani generis benignissime conditor,
et misericordissime reformator, qui hominem in-
uidia diaboli ab æternitate deiectum, unici filii
tui sanguine redemisti, uiuifica hunc (hos) fa-
mulum (uel populum, los) tuum (tuos) .*ill.* quem
(quos) tibi nullatenus mori desideras, et qui non
derelinquis denium (os) assume correptum (tos).
Moucant pietatem tuam, domine, quesumus, huius
(horum) famuli (uel populi, lorum) tui (orum)
lacrimosa suspiria. Tu eius (eorum) medere
uulneribus; tu iacenti (bus) manum porrige salu-
tarem, ne ecclesia tua aliqua sui corporis portione
uastetur; ne grex tuus detrimentum sustineat;
ne de familiæ tuæ dampno inimicus exultet; ne
renatum (os) lauacro salutari mors secunda pos-
sideat. Tibi ergo, domine, supplices preces
offerimus, tibi fletum cordis effundimus. Tu
parce confitenti (bus), ut sic in hac mortalitate
peccata sua, te adiuuante, defleat (n); qualiter
in tremendi iudicii die sententiam dampna-
tionis euadat (n); et nesciat (n), piissime pater,
quod terret in tenebris, quod stridet in flammis,

atque ab erroris sui uia ad iter reuersus (i) ius-
titia, nequaquam ultra uulneribus saucietur (n),
sed integrum sit ei (s) atque perpetuum, et quod
gratia contulit et quod misericordia reformauit.
Per eundem.⁴

(Exurge qui dormis, exurge a mortuis, et illu-
minabit te christus).

Benedictio in cæna domini. Jfr. v.

Benedicat uos deus, qui per unigeniti filii sui
passionem uetus pascha in nouum uoluit conuerti,
concedatque uobis ut, expurgato ueteris fermenti
contagio, noua in uobis perseueret conspersio.
Amen.

Et qui ad celebrandam redemptoris nostri
cænam mente deuota conuenistis, æternarum da-
pium uobiscum apulas reportetis. Amen.

Ipsius quoque opitulante clementia mundemini
a sordibus peccatorum, qui ad insinuandum hu-
militatis exemplum, pedes uoluit lauare discipu-
lorum. Amen.

Quod ipse præstare dignetur, cuius regnum et
imperium sine fine fine¹ permanet in sæcula
sæculorum. Amen².

Jfr. v. statio ad missam ³.

DEUS, A QUO ET IUDAS REATUS sui pœnam,
et confessionis suæ latro premium sumpsit; con-
cede nobis tuæ propitiationis effectum, ut sicut
in passione sua ihesus christus dominus noster
diuersa utrisque intulit stipendia meritorum, ita
nobis ablato uetustatis errore, resurrectionis suæ
gratiam largiatur. Qui tecum uiuit.⁴

Secreta.

Ipse tibi, quesumus, domine sancte, pater om-
nipotens, æterne deus, sacrificium nostrum reddat
acceptum, qui discipulis suis in sui commemora-
tione hoc fieri hodierna traditione monstrauit,
ihesus christus dominus noster. Qui tecum uiuit
et regnat.⁵

¹ Dotted.

³ A. Nos autem gloriari.
Ps. Deus misereatur.

Gloria in excelsis.

R. Christus factus est.

V. Propter quod.

OF. Dextera domini.

² O. p. 368.

COM. Dominus ihesus post-
quam.

(EP. Conuenientibus.

EV. Ante diem festum pas-
che).

⁴ The office, transferred to the end of the Missal, begins here
in Z.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam suppliciter obsecrare, ut spiritualis lauacri baptismo renouandis creaturam chrismatis in sacramentum perfectę salutis, uitęque confirmes, Ut sanctificatione unctionis infusa, corruptione primę natiuitatis obsorbta, sanctum uniuscuiusque templum, acceptabilis uitę innocens odor redolescat, Ut secundum constitutionis tuę sacramentum, regio et sacerdotali propheticoque honore perfusi, uestimento incorrupti muneris induantur. Per christum ¹.

Item ².

U. D. Per christum dominum nostrum. Quem in hac nocte inter sacras epulas increpantem, mens sibi conscia traditoris ferre non potuit, sed apostolorum relicto consortio, sanguinis pretium a iudeis accepit, ut uitam perderet quam distraxit. Cænauit igitur hodie proditor mortem suam, et cruentis manibus panem de manu saluatoris exiturus accepit, ut saginato (um) cybo maior pœna constringeret³, quem nec sacrati cybi conlatio a scelere reuocaret. Patitur itaque dominus noster ihesus christus filius tuus cum hoste nouissimum participare conuiuium, a quo se nouerat continuo esse tradendum, Ut exemplum innocentię mundo relinqueret, et passionem suam pro sæculi redemptione suppleret. Pascit igitur mitis deus immitem iudam, et sustinet prius crudelem conuiuiam, Qui merito laqueo suo periturus erat, quia de magistri sanguine cogitabat. O dominum per omnia patientem! O . agnum⁴ inter suas æpulas mitem! Cybum eius iudas in ore ferebat, et quibus eum traderet persecutores aduocabat. Sed filius tuus dominus noster, tanquam pia hostia, et immolari se tibi pro nobis pacienter permisit, et peccatum quod mundus commiserat relaxauit. Per quem ⁵.

Infra actionem.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo dominus noster ihesus christus pro nobis est⁶ traditus⁶. Sed et memoriam uenerantes.⁷

¹ O. p. 311; om. Z.² V. p. 312. Z; Y. fol. 35 b.³ contingeret O.⁴ The first letter of this word is erased. The reading was evidently 'magnum,' as in O.⁵ O. p. 312; Y. fol. 35 b. Z.^{6,6} So O, traditur V.*Alia.*

Hanc igitur oblationem seruitutis nostrę, sed et cunctę familię tuę, quam tibi offerimus ob diem, in qua dominus noster ihesus christus tradidit discipulis suis corporis et sanguinis sui mysteria celebranda, quesumus, domine, ut placatus accipias.⁷

Alia.

Qui pridie quam pro nostra omniumque salute pateretur, hoc est hodie, accepit panem in sanctas ac uenerabiles manus suas, eleuatis ¹.

Ad complendum.

Refecti uitalibus alimentis, quesumus, domine deus noster, ut quod tempore mortalitatis nostrę exequimur, immortalitatis tuę munere consequamur. Per dominum.⁷

Incipit ordo feria vi. passionis domini.

Hora nona procedant omnes ad ecclesiam, et egreditur sacerdos e sacrario cum sacris ordinibus nihil canentibus, et ueniunt ante altare; postulet pro se orare, dicens, Oremus. Et adiungit diaconus, Flectamus genua. Et post paululum, Leuate. Et dat orationem hanc.

Deus, a quo et iudas reatus sui pœnam, et confessionis suę latro premium sumpsit, ut *supra* ².

Hac oratione expleta legitur lectio.

Ep. In tribulatione sua mane consurgent.

Sequitur responsorium.

R. Domine, audiui, audiui. *Cum uersibus suis.*

Item dicit sacerdos, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua. Leuate.

Deus, qui peccati ueteris hereditariam mortem, in qua posteritatis genus omne successerat, christi tui domini nostri passione soluisti, da ut conformes eidem facto, sicut imaginem terreni naturę necessitate portauimus, ita imaginem uni-geniti filii tui domini nostri ihesu christi celestis gratiæ sanctificatione portemus. Qui tecum uiuit ³.

¹ Here the Benedictio chrismatis and Exorcismus olei follow in Bod. E. V.² See page 92.³ E. p. 87. In Sabbato sancto, Gel. p. 559; om. Z.

*Item alia lectio.**Ep.* Dixit dominus ad moysen.*Tract.* Eripe me. domine.*Iude uero legitur passio domini.**Deinde sequuntur orationes sollemnes.*

OREMUS, dilectissimi nobis, pro ecclesia sancta dei. ut eam deus et dominus noster pacificare et custodire dignetur toto orbe terrarum, subiiciens ei principatus et potestates, detque nobis quietam et tranquillam uitam degentibus, glorificare deum patrem omnipotentem.⁷

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui gloriam tuam omnibus in christo gentibus reuelasti, custodi opera misericordiae tuae, ut ecclesia toto orbe diffusa, stabili fide in confessione tui nominis perseueret. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium.⁷

OREMUS et pro beatissimo papa nostro illo. ut deus et dominus noster, qui elegit eum in ordinem episcopatus, saluum atque incolumem custodiat ecclesiae suae sanctae ad regendum populum sanctum dei.⁷

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, cuius aeterno¹ iudicio uniuersa fundantur; respice propitius ad preces nostras, et electum nobis antistitem tua pietate conserua, ut christiana plebs, quae tali² gubernatur auctore, sub tanto pontifice credulitatis suae meritis augeatur. Per dominum nostrum.⁷

OREMUS et pro omnibus episcopis, presbiteris, diaconibus, subdiaconibus, acolitibus, exorcistis, lectoribus, hostiariis, confessoribus, uirginibus, uiduis, et pro omni populo sancto dei.⁷

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, cuius spiritu totum corpus ecclesiae sanctificatur et regitur, exaudi nos pro uniuersis ordinibus supplicantes, ut gratiae tuae munere ab omnibus tibi gradibus fideliter³ seruiatur. Per dominum nostrum ihesum christum.⁷

OREMUS et pro christianissimo (uel christiano) imperatore⁴ nostro, ut deus et dominus noster subditas illi faciat omnes barbaras nationes ad nostram perpetuam pacem.⁷

¹ Om. V. Y.² So O. Y. te V.³ Om. V.⁴ Rege S.*Oremus. Flectamus.*

Omnipotens sempiterne deus, in cuius manu sunt omnium potestates, et omnia iura regnorum, respice ad christianum¹ benignus imperium. ut gentes quae in sua feritate confidunt, potentiae tuae dextera comprimantur. Per dominum nostrum.⁷

OREMUS et pro catecuminis nostris, ut deus et dominus noster adaperiat aures precordiorum ipsorum, ianuamque misericordiae, ut per lacrum regenerationis accepta remissione omnium peccatorum, et ipsi inueniantur in christo ihesu domino nostro.⁷

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui ecclesiam tuam noua semper prole fecundas, auge fidem et intellectum catecuminis nostris, ut renati fonte baptismatis adoptionis tuae filiis adgrementur. Per.⁷

OREMUS, dilectissimi nobis, deum patrem omnipotentem, ut cunctis mundum purget erroribus, morbos auferat, famem depellat, aperiat carceres, uincula dissoluat, peregrinantibus reditum, infirmantibus sanitatem, nauigantibus portum salutis indulgeat.⁷

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, meistorum consolatio, laborantium fortitudo, perueniant ad te preces de quacumque tribulatione clamantium, ut omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tuam gaudeant adfuisse. Per.⁷

OREMUS et pro hereticis et schismaticis, ut deus ac dominus noster eruat eos ab erroribus uniuersis, et ad sanctam matrem ecclesiam catholicam atque apostolicam reuocare dignetur.⁷

Oremus. Flectamus.

Omnipotens sempiterne deus, qui saluas omnes, et neminem uis perire, respice ad animas diabolica fraude deceptas, ut, omni heretica prauitate deposita, errantium corda resipiscant, et ad ueritatis tuae redeant unitatem. Per dominum nostrum.⁷

OREMUS et pro perfidis iudaeis, ut deus et dominus noster auferat uelamen de cordibus eorum, ut et ipsi agnoscant ihesum christum dominum nostrum.⁷

¹ So Bod. O. Y, Romanum V.

Oremus. Hic non flectuntur genua.

Omnipotens sempiterne deus, qui etiam iudicam perfidiam a tua misericordia non repellis, exaudi preces nostras quas pro illius populi obcecatione deferimus, ut agnita ueritatis tue luce, quæ christus est, a suis tenebris eruantur. Per eundem.⁷

OREMUS et pro paganis, ut deus omnipotens auferat iniquitatem a cordibus eorum, et. relictis idolis suis, conuertantur ad deum uiuum et uerum, et unicum filium eius ihesum christum, deum et dominum nostrum, cum quo uiuit et regnat cum spiritu sancto deus per omnia sæcula sæculorum.⁷

Oremus.

Omnipotens sempiterne deus, qui non mortem peccatorum, sed uitam semper inquiris, suscipe propitius orationem nostram, et libera eos ab idolorum cultura, et adgrega ecclesiæ tue sanctæ, ad laudem et gloriam nominis tui. Per dominum.¹⁷

Istas orationes expletas, ingrediuntur diaconi in sacrario, et procedunt cum corpore domini sine uino consecrato, quod altera die remansit, et ponunt super altare et dicit sacerdos².

Oremus.

Preceptis salutaribus moniti, et diuina institutione formati audemus dicere. Pater noster, ut supra.

Et adorata cruce communicent omnes.

In sabbato sancto.

Benedictio cerei.

EXULTET IAM ANGELICA TURBA, exultent diuina mysteria, et pro tanti regis uictoria tuba intonet salutaris. Gaudeat se tellus tantis inradiata fulgoribus, et æterni regis splendore illustrata totius orbis se sentiat amisisse caliginem. Lætetur et mater ecclesia tanti luminis adornata fulgoribus. et magnis populorum uocibus hæc aula

¹ Z. ends here.

² Post hæc, adorata sancta cruce, et reposita in loco solito, uadant duo sacerdotes induti casulis, deferant super altare corpus domini quod seruatum est. Et mixtis in calice uino et aqua turificet sacerdos altare. Deinde dicat,

Oremus, preceptis salutaribus moniti.

Finitaque oratione dominica, dicat sub silentio, Libera nos, quesumus, domine. Atque subiungat, Per omnia secula seculorum. Et nichil plus dicens, mittat in calicem particulam dominici corporis, communicet se ipsum, deinde alios. Y.

resultet. Quapropter, adstantibus uobis, fratres charissimi, ad tam miram sancti huius luminis claritatem, una mecum, queso, dei omnipotentis misericordiam inuocate. Ut qui me non meis meritis intra leuitarum numerum dignatus est adgregare, luminis sui gratia infundente, cerei huius laudem implere precipiat, Ihesus christus dominus noster, qui uiuit et regnat cum deo patre, in unitate spiritus sancti deus per omnia secula sæculorum. Amen.⁷

Dominus¹ uobiscum. R. Et cum spiritu tuo¹.

Sursum corda. R. Habemus ad dominum.

Gratias¹ agamus domino deo nostro. R. Dignum et iustum est¹.

Vere quia dignum et iustum est, inuisibilem deum omnipotentem, patrem, filiumque eius unigenitum, dominum nostrum ihesum christum, cum sancto spiritu, toto cordis ac mentis affectu et uocis mynisterio personare. Qui pro nobis æterno patri adæ debitum soluit, et ueteris piaculi cautionem pio cruore deterisit. Hæc sunt enim festa paschalia, in quibus uerus ille agnus occiditur, eiusque sanguine postes consecrantur. Hæc nox est in qua primum patres nostros. filios israhel eductos de ægypto, quos² postea² mare rubrum sicco uestigio transire fecisti. Hæc igitur nox est quæ peccatorum tenebras columnę inluminatioe purgauit. Hæc nox est hodie per uniuersum mundum in christum credentes a uitiiis sæculi segregatos et caligine peccatorum, reddit gratiæ, sociat sanctitati. Hæc nox est in qua destructis uinculis mortis, christus ab inferis uictor ascendit. Nihil enim nobis nasci profuit nisi redimi profuisset. O mira circa nos tue pietatis dignatio! O inæstimabilis dilectio caritatis, ut seruum redimeres filium tradidisti! O certe necessarium adæ peccatum et nostrum, quod christi morte deletum est! O felix culpa quæ talem ac tantum meruit habere redemptorem! O beata nox, quæ sola meruit scire tempus et horam in qua christus ab inferis resurrexit! Hæc nox est de qua scriptum est, et nox ut dies inluminabitur, et nox inluminatio mea in deliciis meis. Huius igitur sanctificatio noctis fugat scelera, culpas lauat, et reddit innocentiam lapsis et mæstis lætitiā, Fugat odia, concordiam parat, et curuat imperia. In huius igitur noctis gratia suscipe, pater, incensi huius sacrificium ues-

¹ In red letters.

² So O; om. V.

pertinum. Quod tibi in hac cerei oblatione sollemni per ministrorum manus de operibus apum sacrosancta reddit ecclesia. Sed iam columnę huius preconia nouimus, quam in honorem dei rutilans ignis + accendit. Qui¹ licet diuisus in partes mutuati luminis detrimenta non nouit. Alitur liquantibus cęris, quas in substantiam pretiosę huius lampadis apes² mater eduxit. Apes³ ceteris q(uę) subiecta sunt homini animantibus antecellit. Quum sit minima corporis paruitate, ingentes animos angusto uersat in pectore, uiribus imbecillis, sed fortis ingenio⁴. O uere beata et mirabilis apes! O uere beata et mirabilis apes², cuius nec sexum masculi uiolant, fetus non quassant, nec filii destruunt castitatem! Sicut sancta concepit uirgo maria, uirgo peperit, et uirgo permansit³. O uere beata nox, quę expoliauit ægyptos, ditauit hebreos, nox in qua terrenis cęlestia iunguntur! Oramus te, domine, ut cęreus iste in honorem nominis tui conse+cratus ad noctis huius caliginem destruendam indeficiens perseueret¹, in odorem suauitatis acceptus, supernis luminaribus myseatur. Flammas eius lucifer matutinus inueniat, Ille, inquam, lucifer qui nescit occasum, ille, qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit.⁷

Hic quasi collecta.

Precamur ergo te, domine, ut nos famulos tuos omnem clerum, et deuotissimum populum, una cum papa nostro, et⁵ archiepiscopo nostro atque rege nostro⁵, quietę temporum concessa, in his paschalibus festis conseruare digneris. Per dominum nostrum.⁷

^{1,1} The original writing has been erased, and this fuller passage substituted in a closer but nearly contemporaneous handwriting.

² So O, apis V.

^{3,3} This account of the bee, still longer in V, has been omitted in modern missals.

⁴ + Hęc, explorata temporum uice, cum canitiem pruinosa hiberna posuerint, et glaciari senio uerni temporis moderata detererint, statim prodeundi ad laborem cura succedit. Dispersęque per agros, libratīs paululum pennis, cruribus suspensis insidunt, pastī more, legere flosculos, honeratis uictualibus suis ad castra remeant; ibique alię, inæstimabili arte, cellulas tenaci glutino instruunt; alię liquentia mella stipant; alię uertunt flores in cęram; alię ore natos fingunt; alię collectum e foliis nectar includunt. Apis corporis minima quantitate, ingenio mirabilis naturali. O uere beata, etc., *ut supra* Z.

^{5,5} The original text has been erased in order to introduce this reference to the archbishop and king.

Oratio post benedictionem cerei dicenda, antequam legatur prima lectio genesis: In principio.

Deus, qui diuitias misericordię tuę in hac precipuę nocte largiris, propitiare uniuerso ordini sacerdotalis officii. et omnes gradus famulatus nostri, perfecta delictorum remissione sanctifica, ut ministraturos regeneratrici gratię tuę nulli esse obnoxios patiaris offensę. Per dominum.⁷

Lectio i.¹ In principio. Sequitur oratio.
Oremus.

Deus, qui mirabiliter creasti hominem, et mirabilius redemisti, da nobis, quesumus, contra oblectamina peccati mentis ratione persistere, ut mereamur ad gaudia æterna peruenire. Per.⁷

Lectio ii.² Noc uero. Oremus.

Deus, incommutabilis uirtus, lumen æternum. respice propitius ad totius ecclesię tuę mirabile sacramentum, et opus salutis humanę perpetuę dispositionis effectum tranquillius operare; lotusque mundus experiatur et uideat, deiecta erigi, inueterata nouari, et per ipsum redire omnia in integrum, a quo sumpserunt principium. Per.⁷

Lectio iii.³ Temptauit deus. Oremus.

Deus, fidelium pater summe, qui in toto orbe terrarum promissionis tuę filios diffusa adoptione multiplicas et per paschale sacramentum abraham puerum tuum uniuersarum, sicut iurasti, gentium efficis patrem; da populis tuis digne ad gratiam tuę uocationis intrare. Per.⁷

Lectio iiii.⁴ Factum est. Cum cantico,
Cantemus domino.

Deus, cuius antiqua miracula etiam nostris seculis coruscare sentimus, dum quod uni populo a persecutione ægyptia liberando dexterę tuę

¹ LEC. I. In principio.

II. COLL. Deus qui mirabi-

² LEC. II. Factum est in uigilia matutina.

TRAC. Cantemus.

³ LEC. III. Apprehendent.

TRAC. Vinca.

COLL. Deus, qui uos ad celebrandum.

⁴ TRAC. Sicut ceruus.

COLL. Omnipotens s. d.

liter creasti hominem.

COLL. Deus, cuius antiqua miracula.

LEC. III. Hęc est hereditas.

TRAC. Attende, cęlum.

COLL. Deus, qui ecclesiam.

ALIA. Concede, quesumus.

potentia contulisti, id in salutem gentium per aquam regenerationis operaris; præsta, ut et in abrahæ filios, et in israheliticam dignitatem totius mundi transeat plenitudo. Per.⁷

Lectio v. Hæc est hereditas. Oremus.

Omnipotens sempiterne deus, multiplica in honorem nominis tui, quod patrum fidei spondisti, et promissionis filios sacra adoptione dilata, ut quod priores sancti non dubitauerunt futurum, ecclesia tua magna iam ex parte cognoscat impletum. Per.⁷

Lectio vi. Audi, israhel. Oremus.

Deus, qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione multiplicas, concede propitius ut quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tuearis. Per.⁷

Lectio vii. Facta est super me. Oremus.

Deus, qui nos ad celebrandum paschale sacramentum utriusque testamenti paginis imbuisti, da nobis intelligere misericordiam tuam, ut ex perceptione præsentium munerum firma sit expectatio futurorum. Per dominum nostrum.⁷

Lectio viii. Adprehendent vii mulieres. Cum cantico, Vinca facta¹.

Deus, qui omnibus ecclesiæ tuæ filiis sanctorum prophetarum uoce manifestasti in omni loco dominationis tuæ, satorem te bonorum seminum, et electorum palmitum esse cultorem; tribue, quesumus, populis tuis, qui et uincarum apud te nomine censentur, et segetum, ut spinarum et tribulorum squalore rescato, digni efficiantur fruge fecunda. Per.⁷

Lectio viiii. Dixit dominus ad moysen².

Omnipotens sempiterne deus, qui in omnium operum tuorum dispensatione es mirabilis; intelligant redempti tui non fuisse excellentius, quod initio factus est mundus, quam quod in fine seculorum pascha nostrum immolatus est christus. Qui tecum.⁷

Lectio x. Factus est sermo domini ad ionam.

Deus, qui diuersitatem omnium gentium in confessione tui nominis adunasti; da nobis et

uelle et posse quod precipis, ut populo ad æternitatem uocato, una sit fides mentium et pietas actionum. Per.⁷

Lectio xi. Scripsit moyses. Cum cantico, Adtende celum.

Deus, celsitudo humilium, et fortitudo rectorum, qui per sanctum moysen puerum tuum ita erudire populos tuos sacri carminis tui decantatione uoluisti, ut illa legis iteratio fieret etiam nostra directio; excita in omnem iustificatarum gentium plenitudinem potentiam tuam, et da lætitiā, mitigando terrorem, ut omnium peccatis tua remissione deletis, quod denuntiatum est in ultionem transeat in salutem. Per.⁷

Lectio xii.¹ Nabuchodonosor².

Omnipotens sempiterne deus, spes unica mundi, qui prophetarum tuorum præconio præsentium temporum declarasti mysteria; auge populi tui uota placatus; quia in nullo fidelium, nisi ex tua inspiratione, proueniunt quarumlibet incrementa uirtutum. Per.⁷

Canticum, Sicut ceruus desiderat.

Omnipotens sempiterne deus, respice propitius ad deuotionem populi renascentis, qui sicut ceruus aquarum expetit fontem, et concede propitius ut fidei ipsius sitis, baptismatis mysterio, animam corpusque sanctificet. Per.

Iude uero descendes cum lætania ad fontes.

Oratio in sabbato sancto. Ad missam³.

DEUS, QUI HANC SACRATISSIMAM noctem gloria dominicæ resurrectionis inlustras, conserua in noua familiæ tuæ progeniæ adoptionis spiritum,

¹ Benedictus es.

Benedicite, omnia opera,
domino.

Benedicite, cæli, domino.

Benedicite, angeli domini,
domino.

Ymnus dicite, ut supra.

² The first, fourth, and eighth of these Lectons and Coll. are given in Z, followed by Lect. Hæc est hereditas. Coll. Deus, qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione multiplicas, concede propitius ut quos aqua baptismatis abluis, continua protectione tuearis, followed by an ordo ad catecuminum faciendum, published by the Surtees Soc. vol. lxxiii. p. 131*.

³ (LEC. Si conresurrexistis.

EV. Vespere).

A. Letania maior.

Gloria in excelsis.

AL. Confitemini.

TR. Laudate deum.

V. Quoniam confirmata.

In hac nocte non canatur offerenda nec
‘agnus dei.’

¹ So O; Domini V.

² So O; Dixit quoque dominus V.

quem dedisti, ut corpore et mente renouati puram tibi exhibeant seruitutem. Per.⁷

Super oblata.

Suscipe, domine, quesumus, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiatae mysteriis, ad aeternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D.¹ æquum et salutare. Te quidem omni tempore, sed in hac potissimum nocte gloriosius predicare (cum) pascha nostrum immolatus est christus. Ipse enim uerus est agnus, qui abstulit peccata mundi, qui mortem nostram moriendo destruxit, et uitam resurgendo reparauit. Et ideo cum angelis².

Infra actionem.

Communicantes, et noctem sacratissimam celebrantes resurrectionis domini nostri ihesu christi secundum carnem. Sed et memoriam uenerantes inprimis gloriose semper uirginis mariae, genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi. Sed et beatorum apostolorum.⁷

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostrae, sed et cunctę familię tuę, quam tibi offerimus pro his quoque, quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus.⁷

Benedictio.

Deus, qui de ecclesię suę intemerato utero nouos populos producus, eam, uirginitate manente, noua semper prole fecundat; fidei, spei, et caritatis uos munere repleat, et suę in uos benedictionis dona infundat. Amen.

Et qui hanc sacratissimam noctem redemptoris nostri resurrectione uoluit inlustrare, mentes uestras, peccatorum tenebris mundatas, uirtutum copiis faciat coruscare. Amen.

Quo eorum, qui modo renati sunt, innocentiam imitari certetis, et uascula mentium uestrarum exemplo presentium luminum inlustretis, ut cum bonorum operum lampadibus, ad huius sponsi thalamum, cuius resurrectionem celebratis, cum prudentibus uirginibus intrare possitis. Amen.

Quod ipse prestare³.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tuę caritatis infunde, ut quos sacramentis paschalibus satiasti, tua facias pietate concordēs. Per.⁷

En dominica sancta¹.

Oratio ad missam.

DEVS, QVI HODIERNA DIE PER VNI-
GENITUM TUUM ÆTERNITatis nobis adi-
tum deuicta morte reserasti, uota nostra, quę
præueniendo aspiras, etiam adiuuando prose-
quere. Per eundem.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, preces populi tui cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiata mysteriis ad aeternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æquum et salutare. Te quidem omni tempore, sed in hac potissimum die gloriosius predicare, quo (*uel* cum) pascha nostrum immolatus est christus. Ipse enim uerus est agnus, qui abstulit peccata mundi, Qui mortem nostram moriendo destruxit, et uitam resurgendo reparauit. Et ideo².

In fractione.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes resurrectionis domini dei nostri ihesu christi secundum carnem. Sed et memoriam uenerantes inprimis gloriose semper uirginis mariae genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi, Sed et beatorum apostolorum.⁷

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostrae, sed et cunctę familię tuę, quam tibi offerimus pro his quoque quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem om-

¹ (EP. Expurgate.
EV. Maria magdalene).
A. Resurrexi.
PS. Domine, probasti.
R. Hęc dies.
V. Confitemini.

AL. Pascha nostrum.
V. Epulemur.
OF. Tremuit terra.
V. Notus in iudea.
V. Et factus est.
COM. Pascha nostrum.

² O. Z. end here. + cum angelis, usque fine dicentes V.

¹ + et iustum V.

² V. Z.

³ O. p. 369.

nium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus.⁷

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus. hodierna interueniente paschali sollemnitate, et ab omni miseratus dignetur defendere prauitate. Amen.

Et qui ad æternam uitam in unigeniti sui resurrectione uos reparat, in ipsius aduentu immortalitatis uos gaudiis uestiat. Amen.

Et qui expletis ieiuniorum siue passionis dominicę diebus, paschalis festi gaudia celebratis, ad ea festa, quę non sunt annua, sed continua, ipso opitulante, exultantibus animis ueniatis. Amen.

Quod ipse præstare dignetur¹.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tuę caritatis infunde, ut quos sacramentis paschalibus satiasti tua facias pietate concordēs. Per dominum^{2,7}

Ad uesperum. Ad sanctum iohannem.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui resurrectionis dominicę sollemnia colimus, innotuatione tui spiritus a morte animę resurgamus. Per.⁷

Ad fontes.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui resurrectionis dominicę sollemnia colimus, creptionis nostrę suscipere lætitiā mereamur. Per.⁷

Ad sanctum andream.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gratiam dominicę resurrectionis agnouimus, ipsi per amorem spiritus a morte animę resurgamus. Per dominum.⁷

¹ O. p. 369.

² + *Benedictio carnis.* Deus uniuersę carnis, deus qui noe et filiis suis de mundis et inmundis animalibus præcepta dedisti, quique sicut holera herbarum humani (o) generi quadripedia munda edere præcepisti; qui agnum in ægypto moysi et populo tuo in uigilia paschæ comedere præcepisti, in figura domini nostri ihesu christi, cuius sanguinem omnia primogenita tibi de mundo redemisti, et in nocte illa omne primogenitum in ægyptum percussisti, seruans populum tuum agni sanguine prænotatum; dignare, domine omnipotens, benedicere et sanctificare has carnes, ut quicumque ex populis tuis fidelibus comederint, omni benedictione cælesti et gratia saturati replantur in nobis. Per quem hæc omnia, domine. Z.

Feria ii. in albas¹.

Ad sanctum petrum.

Deus, qui sollemnitate paschali mundo remedia contulisti, populum tuum, quesumus, cælesti dono proseguere, ut et perfectam libertatem consequi mereatur, et ad uitam proficiat sempiternam. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces populi tui, cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiata mysteriis, ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant. Per dominum.⁷

Profatio.

U. D. æquum et salutare. Te quidem omni tempore. Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, *ut supra.* Hanc igitur oblationem seruitutis nostrę, *ut supra, per totam ebdomadam.*

Item alia.

U. D. æterne deus. Et te suppliciter exorare, ut fidelibus tuis dignanter impendas, quo et paschalia capiant sacramenta. et desideranter expectent uentura, Ut in mysteriis quibus renati sunt, permanentes ad nouam uitam, his operantibus, perducantur. Per christum².

Ad complendum.

Impleatur in nobis, quesumus, domine, sacramenti paschalis sancta libatio, nosque de terrenis affectibus ad cæleste transferat institutum. Per³.

Ad uesperum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, a cunctis malis imminetibus per hæc paschalia festa liberemur. Per.⁷

Ad fontes.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut festa

¹ A. Introduxit uos dominus.
PS. Confitemini domino.
R. Ille dies quam fecit.
V. Dicat nunc israel.
OF. Angelus domini descendit.

COM. Surrexit dominus et.
(EP. Stans petrus.
EV. Exeuntes duo ex discipulis.
SEQ. Celica resonent).

² O. p. 313. Z. A later hand adds on the margin: Sec. Paschales hostias recensentes, quesumus, domine, ut quod frequentamus actu comprehendamus effectum. Per. S. p. 367; E. p. 93.

³ Gel. p. 576; E. p. 93.

paschalia, quæ uenerando colimus, etiam uiuendo teneamus. Per.⁷

Ad sanctum andream.

Deus, qui populum tuum de hostis callidi seruitute liberasti, preces eius misericorditer respice, et aduersantes eis tua uirtute prosterne. Per.⁷

Feria iii.¹

Ad sanctum paulum.

Deus, qui ecclesiam tuam nouo semper fœtu multiplicas, Concede famulis tuis, ut sacramentum uiuendo teneant quod fide perceperunt. Per dominum.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, fidelium preces cum oblationibus hostiarum, ut per hæc piæ deuotionis officia ad cælestem gloriam transeamus. Per.⁷

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui oblatione sui corporis, remotis sacrificiorum carnalium obseruationibus, se ipsum tibi sacram hostiam, agnumque immaculatum summus sacerdos pro salute nostra immolauit. Per quem ².

Ad complendum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut paschalis perceptio sacramenti continuo in nostris mentibus perseucret. Per.⁷

Ad uesperos.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui paschalis festiuitatis sollemnia colimus, in tua semper sanctificatione uiuamus. Per.⁷

Ad fontes.

Præsta ³, quesumus, omnipotens deus, ut per hæc paschalia festa quæ colimus, deuoti in tua semper laude uiuamus. Per.⁷

¹ A. Aqua sapientiæ.
PS. Confitemini.
R. Hæc dies.
V. Dicant qui redempti.
AL. Angelus domini.
OF. Intonuit de celo.

² O. p. 313. Z.

COM. Si conresurrexistis.
(EP. Surgens paulus.
AL. Surrexit dominus uere.
EV. Stetit ihesus.
Mater sequentiarum).

See Introd. § 37.

³ Bod. omits this Coll.

Ad sanctum andream.

Deus, qui conspicias familiam tuam omni humana uirtute destitui, paschali interueniente festiuitate, tui cam brachii protectione custodi. Per.⁷

Feria iiii.¹

Ad sanctum laurentium foris murum.

DEUS, QUI NOS RESURRECTIONIS DOMINICÆ annua sollemnitate lætificas, concede propitius ut per temporalia festa, quæ agimus, peruenire ad gaudia æterna mereamur. Per.⁷

Super oblata.

Sacrificia, domine, paschalibus gaudiis immolamus, quibus ecclesia mirabiliter et pascitur et nutritur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et pietatem tuam indefessis precibus implorare, ut qui paschalis festiuitatis sollemnia colimus in tua semper sanctificatione uiuamus, Quo per temporalis festi obseruationem peruenire mereamur ad æternorum gaudiorum continuationem. Per christum ².

Ad complendum.

Ab omni nos, quesumus, domine, uetustate purgatos sacramenti tui ueneranda perceptio in nouam transferat creaturam. Per dominum.⁷

Ad uesperos.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut huius paschalis festiuitatis mirabile sacramentum, et temporalem nobis tranquillitatem tribuat, et uitam conferat sempiternam. Per.⁷

Ad fontes.

Deus, qui nos per paschalia festa lætificas, concede propitius ut ea, quæ deuote agimus, te adiuuante, fideliter teneamus. Per.⁷

Ad sanctum andream.

Tribue, quesumus, omnipotens deus, ut illuc tendat christiane deuotionis affectus, quo tecum sit nostra substantia. Per.⁷

¹ A. Venite, benedicti.
PS. Confitemini.
R. Hæc dies quam.
V. Dexteræ domini.
AL. In die resurrectionis.

² O. p. 314. Z.

OF. Portas cæli aperuit.
COM. Christus resurgens.
(EP. Aperiens petrus.
EV. Manifestauit se.
SEQ. Claris uocibus).

Feria 6.¹*Ad apostolos.*

Deus, qui diuersitatem gentium in confessionem tui nominis adunasti, da, ut renatis fonte baptismatis una sit fides mentium, et pietas actionum. Per.⁷

Super oblata.

Suscipe, quesumus, domine, munera populorum tuorum propitius, ut confessione tui nominis et baptismo renouati sempiternam beatitudinem consequantur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui nos per paschale mysterium edocuit uestitatem uitæ relinquere, et in nouitate spiritus ambulare, A quo perpetuæ mortis superatur acerbitas, et æternæ uitæ fidelibus tribuitur integritas. Per quem².

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras, ut redemptionis nostræ sacrosancta commercia, et uitæ nobis conferant præsentis auxilium, et gaudia sempiterna concilient. Per dominum.⁷

Ad uespéros.

Deus, qui nobis ad celebrandum paschale sacramentum liberiores animos præstitisti, doce nos et metuere quod irascaris, et amare quod precipis. Per.⁷

Ad fontes.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut ecclesia tua suorum firmitate membrorum et noua semper fecunditate lætetur. Per.⁷

Ad sanctum andream.

Multiplica, quesumus, domine, fidem populi tui, ut cuius per te sumpsit initium, per te consequatur augmentum. Per dominum.⁷

¹ (EP. Angelus domini.
AL. Surrexit altissimus.
EV. Maria stabat).
A. Uictricem manum,
PS. Confitemini domino.
R. Hæc dies.

² O. p. 314. Z.

V. Lapidem quem.
AL. Redemptionem.
OF. In die sollempni.
COM. Populus acquisitionis.
(Iustus ut palma).

Feria 6.¹*Ad sanctam mariam ad martyres.*

Omnipotens sempiterne deus, qui paschale sacramentum in reconciliationis humanæ fœdere contulisti; da mentibus nostris ut quod professione celebramus imitemur affectu. Per.⁷

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, placatus assume, quas et pro renatorum expiatione peccati deferimus, et pro acceleratione cælestis auxilii. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui secundum promissionis tuæ incommutabilem ueritatem, cælestis pontifex factus in æternum, Solus omnium sacerdotum peccati remissione non eguit, sed potius peccatum mundi idem uerus agnus abstersit. Per quem².

Ad complendum.

Respice, quesumus, domine, populum tuum, et quem æternis dignatus es renouare mysteriis, a temporalibus culpis dignanter absolue. Per.⁷

Ad uespéros³.

Deus, per quem nobis et redemptio uenit et præstatur adoptio, respice in opera misericordiæ tuæ, ut in christo renatis æterna tribuatur hereditas, et uera libertas. Per eundem.⁷

Ad fontes.

Adesto, quesumus, domine, familiæ tuæ, et dignanter impende, ut quibus fidei gratiam contulisti, et coronam largiaris æternam. Per.⁷

Sabbato⁴.*Ad sanctum iohannem statio.*

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui

¹ A. Eduxit eos dominus.
PS. Adtendite.
R. Hæc dies.
V. Benedictus.
AL. Surrexit altissimus.
OF. Erit uobis.

² O. p. 314. Z.

⁴ A. Eduxit dominus populum.
PS. Confitemini domino.
AL. Hæc dies quam.
ITEM AL. Laudate, pueri.

COM. Data est mihi.
(EP. Christus semel.
AL. Crucifixus.
EV. Undecim discipuli.
SEQ. Lira).

³ + ad hierusalem V.

OF. Benedictus qui uenit.
COM. Omnes qui in christo.
(EP. Deponentes.
EV. Vna sabbati.
SEQ. Omnes sancti).

festas paschalia uenerando egimus, per hæc contingere ad gaudia æterna mereamur. Per.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, domine, semper nos per hæc mysteria paschalia gratulari, ut continua nostræ reparationis operatio perpetuè nobis fiat causa lætitiæ. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem supplices exposcimus, ut cuius muneris pignus accepimus, manifesta dona comprehendere ualeamus, Et quæ nobis fideliter speranda contulit paschale sacramentum, per resurrectionis eius adtingere mereamur ineffabile misterium. Per quem¹.

Ad complendum.

Redemptionis nostræ munere uegetati, quesumus, domine, ut hoc perpetuæ salutis auxilium fides semper uera proficiat. Per.⁷

Ad uesperos².

Deus, totius conditor creaturæ, famulos tuos quos fonte renouasti baptismatis, quosque gratiæ tuæ plenitudine solidasti, in adoptionis sorte facias dignanter adscribi. Per.⁷

Ad fontes.

Deus, qui multiplicas ecclesiam tuam in sobole renascentium, fac eam gaudere propitius de suorum profectibus filiorum. Per.⁷

Dominica die octabas paschæ³.

PRÆSTA, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, ut qui paschalia festa peregrimus, hæc, te largiente, moribus et uita teneamus. Per dominum nostrum.⁷

Super oblata.

Suscipe munera, quesumus, domine, exultantis ecclesiæ, et cui causam tanti gaudii præstitisti, perpetuum fructum concede lætitiæ. Per.⁷

¹ O. p. 314. Z.

² + ad S. Mariam O. V; om. Z.

³ So E; Die dom. post albas Bod. O. V.

A. Quasimodo geniti.

scendit.

PS. Exultate deo.

COM. Mitte manum.

AL. Hæc dies.

(EP. Omne datum.

ITEM. Pascha nostrum.

EV. Cum esset sero).

OF. Angelus domini de-

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te suppliciter obsecrare, ne nos ad illum sinas redire actum, cui iure dominatur inimicus, Sed in hac potius facias absolutione persistere, per quam diabolus exstitit, filio tuo uincente, captiuus. Et ideo¹.

Benedictio.

Deus, cuius unigenitus hodierna die discipulis suis, ianuis clausis, dignatus est apparere, suæ uos benedictionis locupletare, et cælestis uobis regni ianuas dignetur aperire. Amen.

Et qui ab eorum pectoribus, ad tactu sui corporis, uulnus amputauit dubietatis, concedat ut per fidem qua eum resurrexisse creditis, omnium delictorum maculis carcat. Amen.

Et qui eum cum thoma deum et dominum deditis, et cernuis uocibus inuocatis; ab eo et in hoc sæculo a malis omnibus tueri, et in futuro sanctorum cœtibus adscisci ualeatis. Amen.

Quod ipse præstare dignetur².

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, et præsens nobis remedium esse facias et futurum. Per.⁷

Ad uesperos.

Largire, quesumus, domine fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem, ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et secunda tibi mente deseruiant. Per dominum.⁷

Ad fontes.

Deus, qui nos exultantibus animis pascha tuum celebrare tribuisti, fac nos, quesumus, et temporalibus gaudere subsidiis et æternitatis effectibus gratulari³. Per.⁷

Incipiunt alias orationes paschales.

Deus, qui omnes in christo renatos genus regium et sacerdotale fecisti, da nobis et uelle et posse quæ precipis, ut populo ad æternitatem uocato, una sit fides cordium, et pietas actionum. Per eundem.⁷

Alia.

Deus, qui credentes in te fonte baptismatis

¹ O. p. 315. Z.

² O. p. 370.

³ Om. Z.

innouasti, hanc renatis in christo concede custodiam, ut nullo erroris incurso gratiam tuæ benedictionis amittant. Per eundem.^γ

Alia.

Deus, qui pro salute mundi sacrificium paschale fecisti, propitiare supplicationibus nostris, ut interpellans pro nobis pontifex summus, nos per id quod nostri est similis reconciliet, per id quod tibi est æqualis absoluat, ihesus christus filius tuus. Qui tecum.^γ

Alia.

Deus, qui ad æternam uitam in christi resurrectione nos reparas, erige nos ad consedendum(tem) in dextera tua nostræ salutis auctorem, ut qui propter nos iudicandus aduenit, pro nobis iudicaturus adueniat, ihesus christus filius tuus dominus noster. Qui tecum.^γ

Alia.

Deus, reparator innocentiae et amator, dirige ad te tuorum corda seruorum, ut de infidelitatis tenebris liberati, numquam a tuæ ueritatis¹ luce discedant. Per dominum nostrum.^γ

Alia.

Deus, qui credentes in te populos gratiae tuæ largitate multiplicas, respice propitius ad electionem tuam, ut qui sacramento baptismatis sunt renati, regni cælestis mereantur introitum. Per.^γ

Alia.

Deus, qui ad æternam uitam in christi resurrectione nos reparas, imple pietatis tuæ ineffabile sacramentum, ut cum in maiestate sua saluator noster aduenerit, quos fecisti baptismo regenerari, facias beata immortalitate uestiri. Per eundem.^γ

Alia.

Deus, humani generis conditor et redemptor, da, quesumus, ut reparationis nostræ collata subsidia, te iugiter inspirante, sectemur. Per.^γ

Alia.

Deus, qui nos fecisti hodierna die paschalia festa celebrare, fac nos, quesumus, in cælesti regno gaudere. Per dominum nostrum.^γ

¹ So E; virtutis Bod. V. O.

Alia.

Depelle¹, domine, conscriptum peccati lege cyrographum, quod in nobis paschali mysterio per resurrectionem tui filii euacuasti. Qui tecum.^γ

Alia.

Omnipotens sempiternus deus, qui humanam naturam supra prime originis reparas dignitatem, respice pietatis tuæ ineffabile sacramentum, et quos regenerationis mysterio innouare dignatus es, in his dona tua perpetua gratiae protectione conserua. Per dominum nostrum.^γ

Alia.

Omnipotens sempiternus deus, deduc nos ad societatem cælestium gaudiorum, ut spiritu sancto renatos regnum tuum facias introire; atque eo perueniat humilitas gregis, quo precessit celsitudo pastoris. Qui tecum.^γ

Alia.

Praesta nobis, omnipotens et misericors deus, ut in resurrectione domini nostri ihesu christi percipiamus ueraciter portionem. Per eundem.^γ

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut ueterem cum suis rationibus hominem deponentes, illius conuersione uiuamus, ad cuius nos substantiam paschalibus remediis transtulisti. Per eundem.^γ

Alia.

Gaudeat, domine, plebs fidelis, et cum propria recolit saluationis exordia, eius promoueatur augmentis. Per dominum.^γ

Alia.

Fac, omnipotens deus, ut qui paschalibus remediis innouati, similitudinem terreni parentis euasimus, (ad) formam cælestis transferamus(r) auctoris. Qui tecum.^γ

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, dextera tua perpetuo circumdet auxilio, ut, paschali interueniente sollemnitate, ab omni prauitate defensa, donis cælestibus prosequatur. Per.^γ

¹ So Bod. O; + quesumus V; Repelle Z.

*Sequuntur benedictiones*¹.

Benedicat uos omnipotens deus, qui uos gratuita miseratione creauit, et in resurrectione unigeniti sui spem uobis resurgendi concessit. Amen.

Resuscitet² uos de uitiorum sepulchris, qui eum resuscitauit a mortuis. Amen.

Ut cum eo sine fine feliciter uiuatis, quem resurrexisse a mortuis ueraciter creditis. Amen.

Quod ipse præstare³.

Item alia.

Deus, qui per resurrectionem unigeniti sui uobis contulit et donum redemptionis, et decus adoptionis, suæ uobis conferat præmia benedictionis. Amen.

Et, quo redimente, percepistis donum perpetuæ libertatis, eo largiente, consortes efficiamini æternæ hereditatis. Amen.

Et cui consurrexistis in baptismo credendo, adiungi mercamini in cælesti regione bene uiuendo. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

*Missa in pascha annotina*⁴.

Deus, per cuius prouidentiam nec preteritorum momenta deficiunt, nec ulla superest expectatio futurorum, tribue permanentem peractæ, quam recolimus, sollempnitatis effectum; ut quod recordatione percurrimus, semper in opere teneamus. Per⁵.

Secreta.

Clementiam tuam, domine, suppliciter exoramus ut paschalis muneris sacramentum, quod fide recolimus, et spe desideramus intenti, perpetua dilectione capiamus. Per dominum⁶.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et redemptionis nostræ festa recolere, quibus humana substantia uinculis preuaricationis exuta, spem resurrectionis per renouatam originis dignitatem assumpsit. Et ideo cum angelis⁷.

¹ Only eight of the above Coll. are given in Z., and no Benedictions.

² Resurget O. ³ O. p. 370.

⁴ Introd. § 47. (Resurrexi. *per totum*. Et si in xlna euenerit. nos autem. *per totum*. EP. Non cesso gratias agens. EV. Erat homo ex phariseis).

⁵ Gel. p. 579. ⁶ Ib. p. 580. ⁷ O. p. 315.

Ad complendum.

Tua nos, quesumus, domine, quæ sumsimus sancta purificent, et operationis suæ remedio nos perficiant esse placatos. Per dominum¹.

*Dominica i. post octauas paschæ*².

Deus, qui in filii tui humilitate iacentem mundum crexisti, fidelibus tuis perpetuam lætitiā concede, ut quos perpetuæ mortis eripuisti casibus, gaudiis facias sempiternis perfrui. Per eundem⁷.

Secreta.

Benedictionem, domine, nobis conferat salutarem sacra semper oblatio, ut quod agit mysterio uirtute perficiat. Per dominum⁷.

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et inmensam bonitatem pietatis tuæ humiliter exorare ut ignorantiam nostræ mortalitatis adtendens, ex tua inspiratione nos facias postulare quod rectum est, et tua clementia tribuas impetrare quod poscimus. Per christum³.

Ad complendum.

Præsta nobis, omnipotens deus, ut uiuificationis tuæ gratiam consequentes in tuo semper munere gloriemur. Per dominum⁷.

Ad populum.

Concede, misericors deus, ut et deuotus tibi populus semper existat, et de tua clementia quod ei prosit indesinenter optineat. Per dominum⁴.

*Dominica ii. post octauas paschæ*⁵.

Deus, qui errantibus ut in uiam possint redire iustitiæ ueritatis tuæ lumen ostendis; da cunctis qui christiana professione censentur, et illa re-

¹ Gel. p. 580.

² A. Misericordia domini.
PS. Gaudete (exultate), iusti.
AL. Redemptionem.
AL. Surrexit dominus uere.
OF. Deus, deus meus, ad te.
COM. Ego sum pastor.

(EP. Christus passus est.
AL. Lauda, anima mea.
AL. Surrexit dominus, et occurrit.
EV. Ego sum pastor).

³ O. p. 315. Z.

⁴ A. Iubilare deo, omnis.
PS. Dicite deo quam.
AL. Lauda, anima.
AL. Angelus domini descendit.
OF. Lauda, anima.

⁵ Gel. p. 583; om. Z.

COM. Modicum et non.
(EP. Obsecro uos tamquam aduenas.
AL. Laudate dominum.
AL. Nonne cor nostrum.
EV. Modicum).

spuere quæ huic inimica sunt nomini, et ea quæ sunt apta sectari. Per.⁷

Secreta.

His nobis, domine, mysteriis conferatur, quo terrena desideria mitigantes, discamus amare cælestia. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui de uirgine nasci dignatus, per passionem et mortem a perpetua morte nos liberauit, et resurrectione sua nobis uitam contulit. Per quem¹.

Ad complendum.

Sacramenta quæ sumpsimus, quesumus, domine, et spiritalibus nos instruant alimentis, et corporalibus tucantur auxiliis. Per.⁷

Ad populum.

Tibi placitam, deus noster, populo tuo tribue uoluntatem, quia tunc illi prospera cuncta præstabis, cum tuis aptum feceris institutis. Per².

Dominica iiii. post octauas paschæ³.

Deus, qui fidelium mentes unius efficis uoluntatis; da populis tuis id amare quod precipis, id desiderare quod promittis, ut inter mundanas uarietates ibi nostra fixa sint corda, ubi uera sunt gaudia. Per.⁷

Secreta.

Deus, qui nos per huius sacrificii ueneranda commercia, unius summę diuinitatis participes effecisti; præsta, quesumus, ut sicut tuam cognoscimus ueritatem, sic eam dignis moribus assequamur.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tui misericordiam muneris postulare, ut tempora quibus post resurrectionem suam dominus noster ihesus christus cum discipulis corporaliter habitauit, Sic, ipso

opitulante, pia deuotione tractemus, quatinus in his omnium uitiorum sordibus carcamus. Per quem¹.

Ad complendum.

Adesto, quesumus, domine deus noster, ut per hæc quæ fideliter sumpsimus et purgemur a uitiiis, et a periculis omnibus exuamur². Per dominum.⁷

Super populum.

Exaudi, domine, quesumus, preces nostras; ut quod tui uerbi sanctificatione promissum est, euangelico ubique compleatur effectus, et plenitudo adoptionis (obteneat) quod predixit testificatio ueritatis. Per dominum nostrum³.

Dominica iiii. post octauas paschæ⁴.

Deus, a quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus, ut cogitemus, te inspirante, quæ recta sunt, et, te gubernante, eadem faciamus.⁷

Super oblata.

Suscipe, domine, fidelium preces, cum oblationibus hostiarum, ut per hæc pię deuotionis officia ad cælestem gloriam transeamus. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam indefessis precibus exorare, ut mentes nostras bonis operibus semper informes, Quia sic erimus præclari muneris prompta sinceritate cultores, si ad meliora iugiter transeuntes paschale mysterium studeamus habere perpetuum. Per christum⁵.

Ad complendum.

Tribue nobis, domine, cælestis mensę uirtutis societatem, et desiderare quæ recta sunt, et desiderata percipere. Per dominum.⁷

Ad populum.

Deus, qui misericordiæ ianuam fidelibus patere

¹ O. p. 316. Z.

² Gel. p. 584; om. Z.

³ A. Cantate domino.

COM. Dum uenerit.

PS. Saluabit sibi dextera.

(EP. Omne datum.

AL. Dominus regit, exultent.

AL. Oportebit.

AL. In die resurrectionis.

AL. Surrexit dominus uester.

OF. Iubilare deo, uniuersa.

EV. Vado ad eum).

⁴ V. p. 317. Z.

² eruamur V.

³ Gel. p. 585; om. Z.

⁴ A. Vocem iocunditatis.

alleluia.

PS. Iubilare deo.

(EP. Estote factores uerbi.

AL. Iubilare deo.

AL. Quia posuit.

AL. Surrexit altissimus.

AL. Gauisi sunt.

OF. Benedicite, gentes.

EV. Amen, amen, dico

COM. Cantate domino,

uobis).

⁵ O. p. 318. Z.

uoluisti, respice in nos, et miserere nostri; ut qui uoluntatis tue uiam, donante te, sequimur, a uite numquam semitis deuicimur. Per¹.

Missa in lātania maiore.

Ad sanctum laurentium.

Mentem familiæ tuæ, quesumus, domine, intercedente beato laurentio martyre tuo, et munere compunctionis aperi², et largitate pietatis exaudi. Per dominum nostrum.³

Ad sanctum ualentinum.

Deus, qui culpas delinquentium districtę feriendo percutis, fletus quoque lugentium non recuses, ut qui pondus tuæ animaduersione(is) cognouimus, etiam pietatis gratiam sentiamus. Per.⁴

Ad pontem molbi³.

Parce, domine, quesumus, parce populo tuo, et nullis iam patiaris aduersitatibus fatigari, quos precioso filii tui sanguine redemisti. Qui tecum.⁵

Ad crucem.

Deus, qui culpas nostras piis uerberibus percutis, ut a nostris iniquitatibus emundes, da nobis et de uerbere tuo proficere, et de tua citius consolatione gaudere. Per.⁶

In atrio.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et sperantes in tua misericordia, intercedente beato petro apostolo tuo, cælesti protege benignus auxilio. Per.⁷

Item alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut ad te toto corde clamantes, intercedente beata⁴ maria semper uirgine⁴, tuę pietatis indulgentiam consequamur. Per.⁵

Ad missam⁵.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui in afflictione nostra de tua pietate confidimus, contra aduersa omnia, tua semper protectione muniamur. Per dominum.⁶

¹ Gel. p. 585; om. Z. ² So Bod.; operi V. ³ Olbi Bod.

⁴⁻⁵ Beato Petro apostolo tuo Bod. V.

⁵ A. Exaudiuit.	COM. Petite et accipietis.
PS. Diligam te.	(EP. Confitemini.
AL. Confitemini.	EV. Quis uestrum).
OF. Confitebor domino.	

Secreta.

Hæc munera, quesumus, domine, et uincula nostræ prauitatis absoluant, et tuæ nobis misericordiæ dona concilient. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te auctorem et sanctificatorem iciunii conlaudare, per quod nos liberas a nostrorum debitis peccatorum. Ergo suscipe iciunantium preces, atque ut nos a malis omnibus propitiatus eripias, iniquitates nostras, quibus merito affligimur, placatus absolue. Per christum¹.

Benedictio.

Omnipotens deus deuotionem uestram dignanter intendat, et suæ uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Indulgeat uobis mala omnia, quæ gessistis, et tribuat ueniam quam ab eo deposcitis. Amen.

Sicque iciunii uestri, et precum uota suscipiat, ut a uobis aduersa omnia, quæ peccatorum retributione meremini, auertat, et donum in uobis spiritus paraclyti infundat. Amen.

Quod ipse².

Ad complendum.

Vota nostra, quesumus, domine, pio fauore proseguere, ut dum tua dona in tribulatione percepimus, de consolatione nostra in tuo amore crescamus. Per.³

Ad populum³.

Pretende nobis, domine, misericordiam tuam, ut quæ uotis expetimus, conuersatione tibi placita consequamur. Per.⁴

Feria iii.⁴

Ad missam.

Omnipotens et misericors deus, qui peccantium

¹ O. p. 317. Z.

² O. p. 371.

³ Alia Bod. O.

⁴ A. Exaudiuit.

PS. Diligam te.

AL. Confitemini.

OF. Confitebor domino.

COM. Petite et accipietis.

For this Mass Z. substitutes two others.

Item in alia die. Clamantium ad te q., dne., præces dignanter exaudi, ut sicut niniuitis in afflictione positus pepercisti; ita et nobis in præsentī afflictione succurras. Per.

Sec. Quesumus, dne., nostris placare muneribus. quoniam tu eadem tribuis ut placaris. Per.

Præf. Et maiestatem tuam, etc., ut supra.

Ad com. Propitiare, dne., iniquitatibus nostris quibus affligi-

non uis animas perire sed culpas, contine quam meremur iram, et quam precamur super nos effunde clementiam; ut de merore in gaudium per tuam misericordiam transferamur. Per¹.

Secreta.

Sacrificia, domine, tibi cum ecclesie precibus immolanda, quesumus, corda nostra purificent, ut et indulgentie tue nobis dona concilient, et contra aduersa prospera sentire perficiant. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut non nostræ malitiæ, sed indulgentiæ tuæ preueniat semper affectus, Qui nos a noxiis uoluptatibus indesinenter expediat, et a mundanis cladibus dignanter cripiat. Per christum³.

Ad complendum.

Sit nobis, domine, quesumus, medicina mentis et corporis quod de sancti altaris tui benedictione percepimus, ut nullis aduersitatibus turbemur, qui tanti remedii participatione munimur. Per⁴.

Ad populum.

Omnipotens deus, misericordiam tuam nobis placatus impende, ut qui te contempnendo culpam incurrimus, confitendo ueniam consequamur. Per⁵.

mur, et exorabilis tuis esto supplicibus, ut concessa uenia quam precamur, perpetuæ misericordiæ tue munere gloriemur. Per.

Super populum. Exaudi, dne., gemitum populi tui, nec plus apud te ualeat offensio delinquentium, quam misericordia tua indulta fletibus supplicantium. Per.

En alia die.

Deus, refugium pauperum, spes humilium, salusque miserorum, supplicationes populi tui clementer exaudi; ut quos iustitia uerberum fecit afflictos, habundantia remediorum faciat consolatos. Per.

Sec. Sacrificiis, dne., placatus oblati, opem tuam nostris temporibus clementer impende. Per.

Præfatio. Ut quia tui est operis si quod tibi placitum est, aut cogitemus, aut agamus. Tu nobis semper et intelligendi quæ recta sint, et exequendi tribuas facultatem. Per.

Ad com. Purifica, q., dne., tuorum corda fidelium, ut a terrena cupiditate mundati, et præsentis uitæ periculis exuantur, et perpetuis donis firmentur. Per.

Super populum. Miserece iam, q., dne., intercedente beata et gloriosa semperque uirgine dei genitrice maria, populo tuo; et continuis tribulationibus laborantem, cæleri propitiatione lætifica. Per.

¹ Gel. p. 708.

² Ib.

³ O. p. 317. Z.

⁴ Gel. p. 709.

Feria iiii. uigilia ascensionis domini¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut nostræ mentis intentio, quo sollempnitate hodierna gloriosus auctor ingressus est, semper intendat, et quo fide pergit conuersatione perueniat². Per³.

Secreta.

Sacrificium, domine, pro filii tui supplices uenerabili, quam nunc preuenimus ascensione deferimus, præsta, quesumus, ut et nos per ipsum his commerciis sacrosanctis ad cælestia consurgamus. Per eundem⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et in hac precipue die, qua ihesus christus, filius tuus, dominus noster, diuini consummato fine mysterii, dispositionis (antiquæ) munus expleuit, ut scilicet et diabolum, cælestis operis inimicum, per hominem, quem subiugarat, elideret, et humanam reduceret ad superna dona substantiam. Et ideo⁵.

Ad complendum.

Tribue, quesumus, domine, ut per hæc sacramenta⁶ quæ sumpsimus, illuc tendat nostræ deuotionis affectus, quo tecum est nostra substantia, ihesus christus dominus noster. Qui tecum⁷.

Ad uesperos.

Da, quesumus, omnipotens deus, illuc subsequi tuorum membra fidelium, quo capud nostrum principiumque precessit, ihesus christus dominus noster, qui tecum uiuit et regnat deus⁸.

¹ This Missa is preserved in S. and, with variations, in medieval French missals. R. provides the Missa of the preceding Sunday.

A. Omnes gentes.

PS. Subiecit.

AL. Omnes gentes.

OF. Uiri galilei.

COM. Non uos relinquam.

(LEC. Pater cum essem.

EP. Multitudinis.

EV. Subleuatis).

² E. p. 108.

³ Tribue, q., o. d., ut munere festiuitatis hodiernæ, illuc filiorum tuorum dirigatur intentio, quo in tuo unigenito tecum est nostra substantia ihesus christus dns. noster. Qui tecum uiuit. Z.

⁴ E. p. 108.

⁵ O. p. 319. Z. But this and the next Pref. change places in Z.

⁶ sacra E.

⁷ E. p. 108.

⁸ E. p. 109; om. Z.

En ascensa domini¹.

Ad sanctum petrum.

CONCEDE, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT QUI HODIERNA DIE UNIGENITUM TUUM redemptorem nostrum ad cælos ascendisse credimus ipsi quoque mente in cælestibus habitemus. Per eundem dominum.²

Super oblata.

Suscipe, domine, munera quæ pro filii tui gloriosa ascensione deferimus, et concede propitius, ut a presentibus periculis liberemur, et ad uitam perueniamus æternam. Per eundem.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui post resurrectionem suam omnibus discipulis suis manifestus apparuit, et ipsis cernentibus est eleuatus in cælum, ut nos diuinitatis suæ tribueret esse participes. Et ideo cum archangelis².

Infra actionem³.

Communicantes, et diem sacratissimum celebrantes, quo dominus noster unigenitus filius tuus unitam sibi fragilitatis nostræ substantiam in gloriæ tuæ dextera collocauit. Sed et memoriam.²

Benedictio.

Benedicat uos omnipotens deus, cuius unigenitus hodierna die cælorum alta penetrauit, et uobis ubi ille est ascendendi aditum patefecit⁴. Amen.

Concedat uobis propitius, ut sicut post resurrectionem suam discipulis uisus est manifestus, ita in iudicium ueniens uideatur placatus. Amen.

Et qui eum consedere patri in sua maiestate creditis, uobiscum manere usque in finem sæculi secundum suam promissionem sentiatis. Amen.

Quod ipse⁵.

Ad complendum.

Præsta nobis, quesumus, omnipotens et misc-

ricors deus, ut quæ uisibilibus mysteriis sumenda percepimus, inuisibili consequamur effectum. Per.²

Aliæ orationes.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, ut sicut humani generis saluatorem consedere tecum in tua maiestate confidimus, ita usque ad consummationem sæculi manere nobiscum, quemadmodum est pollicitus, sentiamus. Qui tecum uiuit.²

Deus, cuius filius in alta cælorum potenter ascendens captiuitatem nostram sua uirtute duxit captiuam, tribue, quesumus, ut dona quæ suis participibus contulit, largiatur et nobis ihesus christus dominus noster. Qui tecum.²

Dominica post ascensa[m] domini¹.

Omnipotens sempiterne deus, fac nos tibi semper et deuotam gerere uoluntatem, et maiestati tuæ sincero corde seruire. Per.²

Secreta.

Sacrificia nos, domine, immaculata, purificent, et mentibus nostris superne gratiæ dent uigorem. Per dominum nostrum.²

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui generi humano nascendo subuenit, cum per mortem passionis mundum deuicit, per gloriam resurrectionis uitæ æternæ aditum patefecit, et per suam ascensionem ad cælos nobis spem ascendendi donauit. Per quem maiestatem².

Ad complendum.

Repleti, domine, muneribus sacris, da, quesumus, ut in gratiarum semper actione maneamus. Per.²

Ad populum.

Erectis sensibus et oculis cordis ad sublimia cleuant(es), quesumus, domine, ut quæ in precum uota detulimus, ad impetrandi fiduciam referamus. Per³.

¹ A. Exaudi, domine, uocem.

PS. Dominus inluminatio.

AL. Ascendit deus.

AL. Dominus in sinai.

² O. p. 319. Z.

³ Gel. p. 589; om. Z. + *Ad uesperum*. Deus, uita fidelium, gloria humilium, beatitudo iustorum, propitius suscipe supplicantium præces, ut animæ quæ promissionis tuæ sitiunt, de tua semper habundantia repleantur. Per. Z.

OF. Uiri galilei.

COM. Pater, cum essem.

(EP. Estote prudentes.

EV. Cum uenerit).

¹ A. Viri galilei.

PS. Omnes gentes.

AL. Ascendit deus.

AL. Dominus in sinai.

² V. Z.

³ In fractione V.

OF. Ascendit deus.

COM. Psallite domino.

(EP. Primum quidam.

EV. Recumbentibus).

⁴ So Bod.; patefaciat O.

⁵ O. p. 371.

En sabbato pentecosten¹.

Orationes per singulas lectiones. Antequam legatur prima lectio.

Oremus.

Da nobis, quesumus, domine, per gratiam spiritus sancti nouam tui paracliti spiritualis obseruantiae disciplinam, ut mentes nostrae², sacro purgatae³ ieiunio, cunctis reddantur eius muneribus aptiores. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti, per omnia saecula⁴.

Lectio i. In principio.

Omnipotens, sempiternus deus, indeficiens lumen, qui spiritum tuum sanctum, cum super aquas in mundi creationis exordio ferretur, humanam declarasti salutis auctorem, praesta, quesumus, ut idem spiritus ueritatis ecclesiae tuae dona multiplicet. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti.⁵

Lectio ii. Temptauit deus.

Deus, qui in abrahae famuli tui opere humano generi obœdientiae exempla praeuisti; concede nobis, et nostrae uoluntatis prauitatem frangere, et tuorum preceptorum rectitudinem in omnibus adimplere. Per.⁶

Lectio iii. Factum est⁵.

Deus, qui primis temporibus impleta miracula noui testamenti luce reserasti, quod mare rubrum forma sacri fontis existeret; et liberata plebs ab aegyptia seruitute, christiani populi sacramenta praeferret; da ut omnes gentes israhelis priuilegium merito fidei consecutae, spiritus tui participatione regenerentur⁶. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti.⁷

¹ The arrangement of the following Coll. and Lect. differs from the Greg. and is nearest to the Gel. order. The text of V. is indicated in the more recent marginal handwriting as follows:—

(LEC. I. Temptauit deus.

TR. Cantemus.

LEC. II. Scripsit moyses.

TR. Attende.

COL. Deus, qui nobis per ora.

LEC. III. Apprehendent.

TR. Vineam.

COLL. Deus, qui nos ad celebrandum.

LEC. III. Audi, israhel.

TR. Sicut ceruus.

COLL. Concede, quesumus).

² Nostras Bod. V. ³ Purificante Bod. V. ⁴ V. p. 89; Gel. p. 597. ⁵ Cantemus domino V. ⁶ regentur Gel.

Lectio iiii. Scripsit¹.

Deus, gloriatio fidelium, et uita² iustorum, qui per moysen famulum tuum nos quoque modulationem³ sacri carminis erudisti; in uniuersis gentibus misericordiae tuae munus operare,tribuendo beatitudinem, auferendo terrorem, ut quod prenuntiatum est ad supplicium in remedium transferatur aeternum. Per.⁷

Lectio v. Adprehendent⁴.

Omnipotens, sempiternus deus, qui per unicum filium tuum ecclesiae tuae demonstrasti te esse cultorem, ut omnem palmitum fructum in eodem christo tuo, qui uera uitis est, efferentem clementer excolens, fructus afferat ampliores, fidelibus tuis, quos uelut uineam ex aegypto per fontem baptismi pertulisti, nullae preualeant spinæ peccatorum; ut spiritus tui sanctificatione muniti, perpetua fruge ditentur. Per eundem, in unitate eiusdem spiritus sancti per omnia saecula.⁷

Lectio vi.⁵ Audi, israhel. Oratio.

Deus, qui nobis per prophetarum ora precepisti temporalia relinquere, atque ad aeterna festinare; da famulis tuis ut quæ a te iussa cognouimus, implere caelesti inspiratione ualeamus. Per dominum nostrum.⁷

Canticum, Sicut ceruus.

Sequitur oratio.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui sollemnitatem doni⁶ spiritus sancti colimus, caelestibus desideriis accensi fontem uitæ sitiamus, dominum nostrum ihesum christum, qui tecum et cum eodem spiritu sancto uiuit et regnat deus⁷.

Inde descendes cum letania ad fontes. Orationes ad missam in sabbato⁸.

¹ Attende celum V.

² uita Gel.

³ modulatione Gel.

⁴ Uinea facta est.

⁵ Only four of these Lectioes (ii, iv, v, vi) are given in Z.

⁶ So O; dono Bod. V.

⁷ + o. s. d., qui paschale sacramentum dierum uoluisti mysterio contineri, praesta ut gentium facta dispersio diuisione linguarum, ad unam confessionem tui nominis caelesti munere congregentur. Per. Z.

⁸ Finita oratione inchoantur, etc., Z.

*Statio ad lateranis*¹.

PRÆSTA, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, UT CLARITATIS TUE super nos splendor effulgeat, et lux tue lucis corda eorum, qui per gratiam tuam renati sunt, sancti spiritus inlustratione confirmet. Per dominum, in unitate eiusdem spiritus sancti, per.²

Secreta.

Munera, domine, quesumus, oblata sanctifica, et corda nostra sancti spiritus inlustratione emunda. Per, in unitate eiusdem.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sacramentum paschale consummans, quibus per unigeniti tui consortium filios adoptionis esse tribuisti, per sanctum spiritum largiris dona gratiarum, et suis coheredibus redemptoris iam nunc superne pignus hereditatis impendis, Ut tanto (sc) certius ad eum confidant esse venturos, quanto se sciant ab eo redemptos, et sancti spiritus infusione dilatos. Et ideo cum angelis².

*In fractione*³.

Communicantes, et diem sacratissimum pentecosten⁴ preuenientes⁵, quo spiritus sanctus apostolos⁶ plebemque credentium presentia sue maiestatis impleuit⁶. Sed et memoriam.²

Alia.

Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed et cunctę familię tuę, quam tibi offerimus, pro his quoque quos regenerare dignatus es ex aqua et spiritu sancto, tribuens eis remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine, ut placatus accipias.²

Benedictio.

Benedicat vobis omnipotens deus, ob cuius pa-

¹ A. Latania.

Gloria in excelsis.

AL. Confitemini domino.

TR. Laudate dominum.

V. Quoniam confirmata.

² O. p. 319. Z.

³ This is a rare title. Amongst the MSS. in which it occurs are the Missal and Pontifical of Robert of Jumièges at Rouen; and the other English Pontifical there 'Monasterii Lanaleutensis.' It is explained by Mart. Lib. I. c. iv. art. viii. § 18.

⁴ So Bod.; om. O. V. ⁵ celebrantes Bod. ⁶⁻⁶ So O; innumeris linguis apparuit Bod. V.

OF. Emitte spiritum.
COM. Ultimo festiuitatis.
(EP. Factum est cum.
EV. Si diligitis).

raclyti spiritus aduentum mentes uestras iciunii obseruantia preparatis, et presentem diem sollemnibus laudibus honoratis. Amen.

Instar modo renatorum infantium talem innocentiam habeatis, ut templum sancti spiritus, ipso tribuente, esse possitis. Amen.

Atque idem spiritus sanctus ita vos hodie sua habitatione dignos efficiat, ut cras se uestriis mentibus uobiscum perpetim habiturus infundat, et peracto presentis uitę curriculo, uos ad cælestia regna perducatur. Amen.

Quod ipse prestare dignetur¹.

Ad complendum.

Sancti spiritus, domine, corda nostra mundet infusio, et sui roris intima aspersione fecundet. Per eiusdem.²

Ad populum.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut spiritus sanctus adueniens maiestatem nobis filii tui manifestando clarificet. Per eiusdem².

Dominica pentecosten³.*Statio ad sanctum petrum.*

DEVS, QVI HODIERNÆ DIE CORDA FIDELIUM SANCTI SPIRITUS INLUSTRATIONE docuisti, da nobis in eodem spiritu recta sapere, et de eius semper consolatione gaudere. Per dominum in unitate eiusdem dei.²

Secreta.

Munera, domine, quesumus, oblata sanctifica, et corda nostra sancti spiritus inlustratione emunda. Per eiusdem.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes cælos, sedensque ad dexteram tuam, promissum spiritum sanctum hodiernæ die in filios adoptionis effudit. Quapropter profusis gaudiis totus in orbe terrarum mundus

¹ O. p. 371.

² Gel. p. 600; om. Z.

³ A. Spiritus domini repleuit.
RS. Exurgat deus.

AL. Emitte spiritum.

AL. Spiritus domini repleuit.

OF. Confirma hoc.

COM. Factus est repente.
(EP. Cum complerentur.

AL. Verbo domini.

AL. Paraclytus.

EV. Si quis diligit).

exultat, sed et sapientie virtute atque auctoritate potestate. Vnum gloria tua concunat, sanctus tu dicentes, sanctus!

Oratio.

Communi inter, et diem sacrificium pentecosten celebrantes, quo spiritus sanctus apostolis innumerus linguarum apparuit. Sed et memoriam?

Ps.

Hanc igitur oblationem sanctitatis nostrae. *R.*

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Pater, qui hodie tunc discipulorum mentes spiritus paracliti missione dignatus est infundere, faciat nos sua benedictione repleri, et eundem spiritum domini exultare. Amen.

Illi igitur, qui super discipulos apparuit, peccatorum nostrorum sordes expuret, et sui luminis mansione corda nostra perficiat. Amen.

Quia dignatus est diversitatem linguarum in eundem inter communionem adire, in eadem nos recte perscrutari, et per hanc ab spe in speciem pervenire. Amen.

Quod ipse prestat.

Oratio.

Aperi serenas domine, corda nostra mundet immo, et sui tui aspersione recondet. Per te vivente eadem.

Ps. cxxxviii.

Pater, quesumus, domine, et a nostris mortibus et carnalibus amentis spiritus sanctus affluat, et spirituali nobis dona pariter emendat. Quodcumque per dominum nostrum, bonum desiderium nostrum tuum.

Ps.

Ps. cxxxviii.

Pater, quesumus, domine, in datis quibus non concede plenam, non gratiam, sed gratiam, in quibus dabit, idem, bonum et primum. Per dominum, in vivente eadem, spiritus sancti.

Antiphona. *Ps. cxxxviii.* *Oratio.*

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Propitius domine, quesumus, hanc dona sanctifica, et hostie spiritualis oblatione suscepta, nos metipos tibi per te munus aeternum. Per.

Ps. cxxxviii.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui promissum spiritum paraclitum super discipulos misit, qui principio nascentis ecclesiae, cunctis gentibus imbucendis et detatis scientiam inderet, et linguarum diversitatem in unius fidei confessione sociaret. Per quem maiestatem tuam supplices exoramus, ut eius celeberrimus adventum, eius multimode gratiae capiamus effectum. Per quem.

Ps. cxxxviii.

Adoro, domine, quesumus, populo tuo, et quem mysterium celestibus imbuisti, ab hostium turbine defende. Per.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ador, domine, quesumus, virtus spiritus sancti, quae et corda nostra clementer expuret, et ab omnibus tractat adherens. Per. Eiusdem spiritus sancti.

Ps. cxxxviii.

Permet, domine, quesumus, munus presentis oblationis, et dignos sacra participatione percipiat. Per.

Ps. cxxxviii.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui spiritus sancti munus omni repleat corda fidelium, qui sui admirabili operatione, et sui amoris in eis ignem accenderet, et per diversitatem linguarum gentes in unitate fidei solideret, eius dona petamus et inaccessibiles a nobis excludi voluptates, et spirituales in nobis extrin plantaque vitantes. Per quem.

Ps. cxxxviii.

Mentes nostras, quesumus, domine, spiritus

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

Ps. cxxxviii.

nos ueniat, et nos inhabitando, templum suæ maiestatis efficiat, quod cum unigenito filio tuo clementi respectu semper digneris inuisere, et tuæ inhabitationis fulgore imperpetuum per-lustrare. Per quem¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sacri dona mysterii, humiliter deprecantes ut quæ in tui commemora-tione nos facere precepisti, in nostræ proficiant infirmitatis auxilium. Per.⁷

Sabbato in xii. lectiones².

Ad sanctum petrum.

Mentibus nostris, domine, spiritum sanctum benignus infunde, cuius et sapientia conditi sumus, et prouidentia gubernamur. Per. In unitate eiusdem.⁷

Alia.

Illo nos igne, quesumus, domine, spiritus sanctus inflammet, quem dominus noster ihesus christus misit in terram, et uoluit uehementer accendi. Qui tecum uiuit et regit deus. Eiusdem.⁷

Alia.

Deus, qui ad animarum medelam ieiunii deuotione castigari corpora precepisti, concede nobis propitius et mente et corpore semper tibi esse deuotos. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut salu-taribus ieiuniis eruditi, ab omnibus etiam utiis

¹ O. p. 321.

² A. Caritas dei.
ps. Domine, deus salutis.
R. Iacta cogitationem.
V. Dum clamarem.
R. Ad dominum dum.
V. Domine, libera.
R. Propitius.
V. Adiua nos.
R. Protector noster.
V. Domine, deus uirtutum.
BEN. Benedictus es.
V. Benedicite, omnia opera domini.
V. Benedicite, cæli, do-mino.

V. Benedicite, angeli domi-ni, domino.
Ymnum dicite, *ut supra*.
TR. Laudate dominum.
V. Quoniam confirmata.
OF. Domine, deus salutis.
COM. Non uos relinquam.
(AL. Emitte.
AL. Factus est repente.
AL. Verbo domini.
AL. Spiritus domini.
AL. Veni.
AL. Paraclitus.
EP. Conuenit.
EV. Surgens ihesus).

abstinentes, propiciationem tuam facilius im-petremus. Per¹.

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammæ ignium, concede propitius, ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.⁷

Secreta.

Vt accepta tibi sint, domine, nostra ieiunia, præsta nobis, quesumus, huius munere sacramenti purificatum tibi pectus offerre. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. aterne deus. Et tuam omnipotentiam deuotis precibus implorare, ut nos spiritus tui lumen infundat, cuius nos sapientia creat, pietas recreat, et prouidentia gubernat. Qui cum a tua substantia nullo modo sit diuersus, sed tibi et uni-genito tuo consubstantialis et coæternus, diuersi-tate tamen donorum replet tuorum corda fidelium. Per quem maiestatem².

Ad complendum.

Prebeant nobis, domine, diuinum tua sancta seruorem, quo eorum pariter et actu delectemur et fructu. Per dominum nostrum.⁷

Dominica octauis pentecostes³.

OMNIPOTENS ET MISERICORS DEUS, ad cuius beatitudinem sempiternam non fragilitate carnis sed alacritate mentis ascenditur; fac nos atria supernæ ciuitatis. et, te inspirante, semper ambire, et tua indulgentia fideliter introire. Per⁴.

Secreta.

Remotis obumbrationibus carnalium uictima-rum, spiritalem tibi, summe pater, hostiam sup-plici seruitute deferimus; quæ miro ineffabilique mysterio et immolatur semper, et eadem semper offertur, pariterque et deuotorum munus et re-munerantis est premium. Per⁵.

¹ V. + *Alia*. Præsta, q., o. d., sic nos ab repulis carnalibus abstinere, ut a utiis inruentibus pariter ieiunemus. Per. Z.

² O. p. 321. Z. ³ So E; Die dominico uacat Bod. O. V.

⁴ Gel. p. 606.

⁵ Spiritus domini, *ut supra*. *Infra ebdomadæm.*

A. Benedicta sit sancta	V. Benedicite deum, cæli.
trinitas.	AL. Benedictus es, domine deus.
ps. Benedicamus patrem.	OF. Benedictus sit deus.
R. Benedictus es, domine.	COM. Benedicimus deum celi.

Ad populum.

Proficiat, quesumus, domine, plebs tibi dicata piæ deuotionis affectu, ut sacris actionibus erudita, quanto maiestati tuæ sit gratior, tanto donis potioribus augeatur. Per¹.

Dominica 1111. post pentecosten².

Deprecationem nostram, quesumus, domine, benignus exaudi, et quibus supplicandi præstas c(uel a)ffectum, tribue defensionis auxilium. Per.³

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, ut tui nobis unigeniti corpus et sanguis fiant. Per eundem.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam illa festa re-meant⁵, quibus nostræ mortalitatis procuratur immortale commercium, ac temporali uitæ subrogatur æternitas, et de peccati pœna peccata mundantur, Mirisque⁶ modis conficitur de perditione saluatio, ut status conditionis humane, qui per felicitatis insolentiam uenit ad tristitiam, humilis et modestus ad æterna gaudia redeat per merorem. Per christum⁷.

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et cælestis remedii faciat esse consortes. Per.⁸

Ad populum.

Tempora nostra, quesumus, domine, pio fauore prosequere, et quibus cursum tribuis largiorem, præsta continuum benignum auditum⁹. Per¹⁰.

¹ Da, q., dne., populo tuo salutem mentis et corporis; da, ut relinquat quod nocet, et amare quod saluet; da, ut bonis operibus inherendo, et benedici a te mereatur, et tua semper uirtute defendi. Z.

² A. Respice in me.
ps. Ad te, domine, leuaui.
R. Iacta cogitatum.
V. Dum clamarem.
AL. Domine, in uirtute.

³ remanent O. Z.

⁴ O. p. 323.

⁵ E. p. 176. Plebis tuæ, q., dne., ad te semper corda conuertere, et quam tantis facis patrociniis adiuuari, perpetuis non desinas gubernare præsiidiis. Per. Z.

OF. Sperent in te.
COM. Ego et clamaui.
(EP. Humiliamini.
EV. Erant appropinquant).

⁶ Mirificis O.

⁷ auxilium E.

Dominica 6. post pentecosten¹.

Protector in te sperantium, deus, sine quo nihil est ualidum nihil sanctum; multiplica super nos misericordiam tuam, ut, te rectore, te duce, sic transeamus per bona temporalia, ut non amittamus æterna. Per dominum.²

Super oblata.

Respice, domine, munera supplicantis ecclesiæ, et saluti credentium perpetua sanctificatione sumenda concede. Per dominum nostrum.³

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et omnipotentiam tuam iugiter implorare, ut nobis et præsentis uitæ subsidium et æterne tribuas premium sempiternum; Quo sic mutabilia dona capiamus, ut per hæc ad incommutabilia dona peruenire ualeamus; Sic temporalis lætitiæ tempora transcant, ut eis gaudia sempiterna succedant. Per christum⁴.

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, sumpta uiuificent, et misericordiæ sempiternæ præparent expiatis. Per dominum.⁵

Ad populum.

Propitiare, domine, humilitati nostræ, et respice seruitutem, ut pacis tuæ abundantia tempora nostra cumulentur. Per dominum nostrum.

Dominica 11. post pentecosten⁶.

Da nobis, domine, quesumus, ut et mundi cursus pacifice nobis tuo ordine dirigatur, et ecclesia tua tranquilla deuotione lætetur. Per.⁷

Secreta.

Oblationibus, quesumus, domine, placare sus-

¹ A. Dominus inluminatio.

ps. Si consistant.

R. Propitius esto.

V. Adiua nos, deus.

AL. In te, domine, speraui.

OF. Inlumina oculos.

² Z.

³ A. Exaudi, domine, uocem.

ps. Deus inluminatio.

R. Protector noster.

V. Domine deus uirtutum.

AL. Omnes gentes.

COM. Dominus firmamentum.

(EP. Existimo enim quod non sunt.

EV. Estote ergo).

CF. Benedicam domino.

COM. Unam petii.

(EP. Omnes unanimes.

EV. Cum turbæ irruerent).

ceptis, et ad te nostras etiam rebelles compelle propitius uoluntates. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut opem tuam petentibus dignanter impendas, et desiderantibus benignus tribuas profuturam. Per christum¹.

Ad complendum.

Mysteria nos, domine, sancta purificent, et suo² munere tueantur. Per dominum nostrum.

Ad populum.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et dies nostros in tua pace dispone, ut a cunctis perturbationibus liberati, tranquilla tibi seruitute famulemur. Per³.

Dominica vii. post pentecosten⁴.

Deus, qui diligentibus te bona inuisibilia præparasti, infunde cordibus nostris tui amoris effectum⁵, ut te in omnibus et super omnia diligentes, promissiones tuas, quæ omne desiderium superant, consequamur. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes famulorum famularumque tuarum benignus assume, ut quod singuli obtulerunt ad honorem nominis tui, cunctis proficiat ad salutem. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Uerum æternumque pontificem, et solum sine peccati macula sacerdotem; Cuius sanguine⁶ fidelium corda mundantur; cuius institutione placationis tibi hostias, non solum pro delictis

populi sed etiam pro nostris offensionibus immolamus; Tuam poscentes clementiam, ut omne peccatum quod carnis fragilitate contraximus, ipso summo pro nobis antistite interueniente, soluatur. Per quem¹.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, dono satiasti, præsta, quesumus et a nostris mundemur occultis et ab hostium liberemur insidiis. Per dominum nostrum.⁷

Ad populum.

Deus, qui in sanctis habitas, et pia corda non deseris, libera nos a terrenis desideriis, et cupiditate carnali; ut, nullo in nobis regnante peccato, tibi soli domino liberis mentibus seruiamus. Per².

Dominica viii. post pentecosten³.

Deus uirtutum, cuius est totum quod est optimum; insere pectoribus nostris amorem tui nominis, et præsta in nobis religionis augmentum, ut quæ sunt bona nutrias, ac pietatis studio quæ sunt nutrita custodias. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has populi tui oblationes benignus assume, et ut nullius sit irritum uotum, nullius uacua postulatio, presta ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tibi uouere contriti sacrificium cordis, tibi libare humiliati uictimam pectoris, A quo omne bonum sumimus, omnem iucunditatem haurimus. Precamur itaque ut tibi nostra conscientia famuletur, et ut in te de die in diem meliorata proficiat, tuæ gratiæ intemerata subdatur. Nostris nos, quesumus, euacua malis, tuisque reple per omnia bonis, ut

O. p. 325. Z.

² tuo V.

³ E. p. 177. Concede, q., dne., populo tuo ueniam peccatorum, ut quod meritis non præsumit, indulgentiæ tuæ largitate percipiat. Per. Z.

⁴ A. Dominus fortitudo.

PS. Ad te, domine, clamabo.

R. Conuertere.

V. Domine, refugium.

AL. Te decet ymnus.

OF. Perfice gressus.

⁵ affectum V.

COM. Circumibo et immolabo.

(EP. Quicumque baptizati sumus.

EV. Amen, dico uobis, nisi habundauerit).

⁶ + omnium O.

¹ O. p. 325. Z.

² Gel. pp. 658, 687. Tuere, dne., q., familiam tuam, et spiritalibus instrue disciplinis. Per. Z.

³ A. Omnes gentes.

PS. Subiecit populos.

R. Uenite, filii.

V. Accedite ad eum.

AL. Adtendite populi.

OF. Sicut in holocaustum.

COM. Inclina aurem.

(EP. Humanum dico.

EV. Cum multa turba).

percepta gratia, quam nostra non exigunt merita, a cunctis aduersitatibus liberati, in bonis omnibus confirmati, supernis ciuibus mercamur coniungi. Per christum¹.

Ad complendum.

Repleti sumus, domine, muneribus tuis, tribue, quesumus, ut eorum et mundemur effectum, et muniamur auxilio. Per.²

Ad populum.

Da nobis, domine, quesumus, ut in tua gratia ueraciter confidentes, et quæ digna sunt postulamus, et iugiter postulata sumamus. Per².

Dominica viiii. post pentecosten³.

Deus, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, te supplices exoramus ut noxia cuncta submoucas, et omnia nobis profutura concedas. Per dominum nostrum.²

Super oblata.

Deus, qui legalium differentiam hostiarum unius sacrificii perfectione sanxisti, accipe sacrificium a deuotis tibi famulis, et pari benedictione, sicut munera abel, sanctifica, ut quod singuli obtulerunt ad maiestatis tuæ honorem, cunctis proficiat ad salutem. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam misericordiam totis uiribus exorare, ne pro nostra nos iniquitate condempnes, sed pro tua pietate in uiam rectam semper disponas, Nec, sicut meremur, delinquentibus irascaris, sed fragilitati nostræ inuicta bonitate subuenias. Per christum dominum nostrum⁴.

Ad complendum.

Tua nos, domine, medicinalis operatio, et a

¹ O. p. 326. Z.

² E. p. 179. Guberna, dne., q., plebem tuam, et tuis commula præsidii, ut præsentis uitæ subsidio gaudeat et æternæ. Per. Z.

³ (EP. Debitores sumus.
EV. Adtendite a falsis).

A. Suscepimus, deus.

PS. Magnus dominus.

R. Esto mihi in deum.

⁴ O. p. 327. Z.

V. Deus, in te speraui.

AL. Exultate deo.

OF. Populum humilem.

COM. Gustate et uidete.

nostris peruersitatibus clementer expediat, et ad ea quæ recta sunt perducatur. Per.²

Ad populum.

Custodi nos, domine, in tuo scrutio constitutos, ut (et) quibus famulatum esse uis sincerum, propitius largire quod præcipis. Per¹.

Dominica x. post pentecosten².

Largire nobis, domine, quesumus, semper spiritum cogitandi quæ recta sunt propitius et agendi, ut qui sine te esse non possumus secundum te uiuere ualeamus. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Suscipe munera, quesumus, domine, quæ tibi de tua largitate deferimus, ut hæc sacrosancta mysteria, gratiæ tuæ operante uirtute, presentis uitæ nos conuersione sanctificent, et ad gaudia sempiterna perducant. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam misericordiam exorare, ut, te annuente, ualeamus quæ mala sunt declinare, et quæ bona sunt consequenter explere. Et quia nos fecisti ad tua sacramenta pertinere, tu clementer in nobis eorum munus operare. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Sit nobis, domine, reparatio mentis et corporis cæleste mysterium, ut cuius exsequimur actionem sentiamus effectum. Per dominum.²

Ad populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut uiam tuam deuota mente currentes, subripientium delictorum laqueos euadamus. Per⁴.

¹ Gel. p. 688. Familia tua, d., et ad celebranda principia suæ redemptionis desideranter occurrat, et eius bona perseueranter adquirat. Per. Z.

² (EP. Non simus concupiscentes.

EV. Homo quidam erat diues).

A. Ecce deus adiuuat.

PS. Deus, in nomine.

³ O. p. 327. Z.

R. Domine deus noster.

V. Quoniam eleuata est.

AL. Domine deus salutis.

OF. Iustitiæ domini.

CO. Primum querite.

⁴ E. p. 180. Z.

Domínica xi. post pentecosten¹.

Pateant aures misericordiæ tuæ, domine, precibus supplicantium, et ut petentibus desiderata concedas, fac tibi eos, quesumus, placita postulare. Per.²

Secreta.

Concede nobis hæc, quesumus, domine, frequentare mysteria, quia quotiens huius hostiæ commemoratio celebratur, opus nostræ redemptionis exercetur. Per.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et tibi debitam servitutem per mynisterii huius impletionem persolvere, quia non solum peccantibus veniam tribuis, sed etiam præmia petentibus impertiris, Et quod perpeti malis operibus promeremur magnifica pietate depellis, ut nos ad tuæ reuerentiæ cultum et terrore cogas, et amore perducas. Per christum².

Ad complendum.

Tui nobis, domine, communio sacramenti et purificationem conferat, et tribuat unitatem. Per.²

Ad populum.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut inter huius uitæ caligines, nec ignorantia fallente mergamur, nec præcipiti studeamus uoluntate peccare; sed qui fiduciam sperandæ pietatis indulges, optatæ misericordiæ præsta benignus effectum. Per dominum³.

Domínica xii. post pentecosten⁴.

Deus, qui omnipotentiam tuam parcendo

¹ (EP. Scitis quoniam cum gentes.

EV. Cum appropinquasset ihesus hierusalem).

A. Dum clamarent.

PS. Exaudi, deus, oratio-

² O. p. 328. Z.

³ Gel. p. 689. Conserua, q., dne., tuorum corda fidelium, et gratiæ tuæ uirtute corrobora, ut et in tua sint supplicatione deuoti et mutua dilectione sinceri. Per. Z.

⁴ (EP. Notum nobis facio euangelium.

EV. Dixit ihesus ad quosdam).

A. Deus, in loco saneto.

PS. Exurgat deus.

nem.

R. Custodi me, domine.

V. De uultu tuo.

AL. Domine, refugium.

OF. Ad te, domine, leuani.

CO. Acceperabis.

R. In deo sperauit.

V. Ad te, domine, clamabo.

AL. Uenite, exultate.

OF. Exaltabo te, domine.

CO. Honora dominum.

maxime et miserando manifestas, multiplica super nos misericordiam tuam, ut ad tua promissa currentes celestium bonorum facias esse consortes. Per dominum.²

Secreta.

Tibi, domine, sacrificia dicata reddantur, quæ sic ad honorem nominis tui deferenda tribuisti, ut eadem remedia fieri nostra prestares. Per dominum.²

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius primum pietatis indicium est, si tibi facias toto corde subiectos, et spiritum in nobis tantæ deuotionis infundas, ut propitius largiaris consequenter auxilium. Per christum¹.

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut quos diuinis reparare non desinis sacramentis tuis non destituas benignus auxiliis. Per dominum nostrum.²

Ad populum.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis, ut bonis operibus inherendo tua semper mereatur uirtute defendi.² Per.²

Domínica xiii. post pentecosten³.

Omnipotens sempiternus deus, qui abundantia pietatis tuæ et merita supplicum excedis et uota, effunde super nos misericordiam tuam, ut dimittas quæ conscientia metuit; et adicias quod oratio non præsumit. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Respice, domine, quesumus, nostram propitius seruitutem, ut quod offerimus sit tibi munus acceptum, sit nostræ fragilitatis subsidium. Per dominum.²

¹ O. p. 329. Z.

² Fideles tuos, q., dne., corpore pariter et mente purifica: ut tua inspiratione compuncti, noxias delectationes uitare præualeant: atque ut earum non accipiant illecebras, tua semper suauitate pascantur. Per. Z.

³ (EP. Fiduciam talem.

EV. Exiens ihesus de finibus tyri).

A. Deus, in adiutorium.

PS. Auertantur.

R. Benedicam dominum.

V. In domino laudabitur.

AL. Quoniam deus magnus deus.

OF. Precatus est moyses.

CO. De fructu operum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui nos castigando sanas, et refouendo benignus erudis, Dum magis uis saluos esse correctos, quam perire deiectos. Per christum¹.

Ad complendum.

Sentiamus, domine, quesumus, tui perceptionem sacramenti subsidia mentis et corporis, ut in utroque saluati cælestis remedii plenitudine gloriamur. Per.²

Ad populum.

Percipiat, quesumus, domine, populus tuus misericordiam quam deposcit, et quam precatur humiliter indulgentiam consequatur et pacem.³ Per².

Dominica xiiii. post pentecosten².

Omnipotens et misericors deus, de cuius munere uenit ut tibi a fidelibus tuis digne et laudabiliter seruiatur, tribue, quesumus, nobis ut ad promissiones tuas sine offensione curramus. Per.³

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, propitius intende, quas sacris altaribus exhibemus, ut nobis indulgentiam largiendo, tuo nomini dent honorem. Per.³

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia tu in nostra semper faciens infirmitate uirtutem, ecclesiam tuam inter aduersa crescere tribuisti, ut quum putaretur oppressa, tunc potius præualeret exaltata. Dum simul et experientiam fidei declarat adflictio, et uictoriosissima semper perseuerat, te adiuuante, deuotio. Per christum⁴.

Ad complendum.

Viuificet nos, quesumus, domine, huius participatio sancta mysterii, et pariter nobis expiationem tribuat et munimen. Per dominum.⁵

¹ O. p. 330. Z.

² Tuere, dne., populum tuum, et salutaribus remediis semper adiutum beneficiis attolle continuis et mentis et corporis. Per. Z.

³ A. Respice, domine.

Ps. Ut quid, deus.

R. Respice, domine.

V. Exurge, domine.

AL. Confitemini.

⁴ O. p. 331. Z.

OF. In te speraui, domine.

CO. Panem de celo.

(EP. Abrahæ dictæ sunt.

EV. Dixit ihesus discipulis).

Ad populum.

Omnipotens sempiterne deus, per quem cœpit esse quod non erat, et factum est uisibile quod latebat, stultitiam nostri cordis emunda, et quæ in nobis sunt uitiorum secreta purifica, ut possimus tibi domino pura mente seruire. Per¹.

Dominica xv. post pentecosten².

Omnipotens sempiterne deus, da nobis fidei, spei, et caritatis augmentum, et ut mereamur assequi quod promittis, fac nos amare quod precipis. Per.³

Secreta.

Propitiare, domine, populo tuo, propitiare muneribus, ut hac oblatione placatus, et indulgentiam nobis tribuas, et postulata concedas. Per.³

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui nos de donis bonorum temporalium, ad perceptionem prouehis æternorum, et hæc tribuis, et illa largiris, Ut et mansuris iam incipiamus inferi et pretereuntibus non teneri; Tuum est enim quod uiuimus, quia licet peccati uulnere natura nostra sit uitata, tui tamen est operis, ut terreni generati ad cælestia renascamur. Per christum³.

Ad complendum.

Sumptis, domine, cælestibus sacramentis, ad redemptionis æternæ, quesumus, proficiamus augmentum. Per.³

Ad populum.

Omnipotens sempiterne deus, fac nos tibi semper et deuotam gerere uoluntatem, et maiestati tuæ sincero corde seruire. Per⁴.

¹ Gel. p. 691. Familiam tuam, q., dne., cælesti protectione circumda, ut te pascente sit libera, te custodiante a malis omnibus sit secura. Per. Z.

² (EP. Spiritu ambulate.

EV. Dum iret ihesus in hierusalem).

A. Protector noster.

Ps. Quam amabilis,

³ O. p. 332. Z.

⁴ Gel. p. 586. Respice, dne., propitius plebem tuam, et toto tibi corde subiectam præsidii inuicte pietatis attolle. Per. Z.

R. Bonum est confiteri.

V. Bonum est sperare.

ALL. Paratum cor meum.

OF. Immittit angelus.

CO. Panis quem ego dederō.

Dominica xvi. post pentecosten¹.

Custodi, quesumus, domine, ecclesiam tuam propitiatione perpetua, et quia sine te labitur humana mortalitas, tuis semper auxiliis et abstrahatur a noxiis, et ad salutaria dirigatur. Per.²

Secreta.

Concede nobis, domine, quesumus, ut hæc hostia salutaris et nostrorum fiat purgatio delictorum, et tuæ propitiatio potestatis. Per.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui æternitate sacerdotii sui omnes tibi seruientes sanctificat sacerdotes, Quoniam mortali carne circumdati ita cotidianis peccatorum remissionibus indigemus, ut non solum pro populo, sed etiam pro nobis eiusdem te pontificis sanguis exoret. Per quem².

Ad complendum.

Purificent semper et muniant tua sacramenta nos, deus, et ad perpetuæ ducant saluationis effectum. Per.²

Ad populum.

Præsta nobis, misericors deus, ut placationem tuam promptis mentibus exoremus; et peccatorum ueniam consequentes noxiis liberemur incursibus. Per³.

Dominica xvi. post pentecosten¹.

Ecclesiam tuam, domine, miseratio continuata mundet et muniat, et quia sine te non potest

¹ A. Inclina, domine.
PS. Lætifica animam.
R. Bonum est confidere.
V. Ad adiutandum.
AL. Qui timent dominum.

² O. p. 333. Z.

³ Gel. p. 518. Da, q., dne., hanc mentem populo tuo, ut qui ad precandum necessitate concurrit, maiestati tuæ fiat etiam uoluntate deuotus. Per. Z.

⁴ A. Miserere mihi, domine, quoniam ad te.
PS. Inclina, domine.
R. Timebunt gentes.
V. Quoniam edificabit.
AL. Laudate deum, omnes.

OF. Expectans expectaui.
CO. Qui manducat.
(EP. Si uiuimus spiritu.
EV. Nemo potest duobus).

OF. Domine, in auxilium.
CO. Domine, memorabor.
EP. (Obsecro uos ne deficiatis.
EV. Ibat ihesus).

salua consistere, tuo semper munere gubernetur. Per.²

Secreta.

Tua nos, domine, sacramenta custodiant, et contra diabolicos tueantur semper incursus. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te incessanter precari, ut qui, te auctore, subsistimus, te dispensante, dirigamur; Non nostris sensibus relinquamur, sed ad tuæ reducti semper tramitem ueritatis hæc studeamus exercere, quæ precipis, ut possimus dona percipere quæ promittis. Per¹.

Ad complendum.

Mentes nostras et corpora possideat, domine, quesumus, doni cælestis operatio, ut non noster sensus in nobis, sed iugiter eius preueniat effectus. Per.²

Super populum.

Da, quesumus, domine, hanc mentem populo tuo, ut quia ad placandum necessitate concurrit, maiestati tuæ fiat etiam uoluntate deuotus. Per².

Dominica xvi. [post pentecosten]³.

Absolue, quesumus, domine, tuorum delicta populorum, et a peccatorum nostrorum nexibus, quæ pro nostra fragilitate contraximus, tua benignitate liberemur. Per dominum nostrum⁴.

(*Secreta.* Munda nos, domine).

Secreta.

Pro nostræ seruitutis augmento sacrificium tibi, domine, laudis offerimus, ut quod inmeritis contulisti propitius exsequaris. Per dominum⁵.

¹ O. p. 334. Z.

² Gel. p. 672. Adesto, dne., supplicationibus nostris, et nihil de sua conscientia præsumentibus ineffabili miseratione succurre, ut quod habet fiduciam meritorum tua conferat largitas inuicta donorum. Per. Z.

³ COLL. (Tua uos, domine) so Bod. O. V.

A. Iustus es, domine, et rectum.

PS. Beati immaculati.

R. Unum petii.

V. Ut iudeam uolo.

⁴ E. p. 184.

AL. Dexterâ domini fecit.

OF. Oraui deum meum.

CO. Uouete et reddite.

(EP. Obsecro itaque uos ego.

EV. Cum intraret ihesus in domum).

⁵ Ib.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia cum laude nostra non egcas, grata tibi tamen est tuorum deuotio famulorum. Nec te augent nostra præconia, sed nobis proficiunt ad salutem. Quoniam sicut fontem uitæ præterire causa moriendi est, sic eodem iugiter redundare, affectus est sine fine uiuendi. Per christum. (Et ideo¹. COLL. Purifica, domine, quesumus.)

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut quos diuina tribuis participatione gaudere humanis non sinas subiaccere periculis. Per dominum nostrum.²

Ad populum.

Quesumus, omnipotens deus, preces nostras respice, et tua super nos uiscera pietatis impende, ut qui ex nostra culpa affligimur, tua pietate misericorditer liberemur. Per².

*Mensis viimi. Feria iiii.³**Ad sanctam mariam maiorem.*

Misericordiæ tuæ remediis, quesumus, domine, fragilitas nostra subsistat, ut quæ sua conditione adteritur, tua clementia reparetur. Per.²

Alia.

Præsta, quesumus, domine, familiæ supplicanti, ut dum se a cibis corporalibus abstinere, a uitii mente iciuent. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per dominum.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui nos ideo collectis

¹ O. p. 335. Z.

² Gel. p. 683. Da, q., dne., populo tuo mentem qua tibi deuotus existat, et intellectum quo iustæ deprecatur, et propitiationem tuam qua pie desiderantibus quæ sunt profutura perficiat. Per. Z.

³ A. Exultate deo.

PS. Ego enim sum deus.

R. Dirigatur.

V. Eleuatio manuum.

AL. Quis sicut dominus.

V. Suscitans a terra.

OF. Meditabor.

CO. Comedite pingua.

(LEC. Hec dicit dominus,

Ecce dies ueniunt.

ALIA. Congregatus est om-

nis populus.

EV. Respondens unus).

terre fructibus per abstinentiam tibi gratias agere uoluisti, ut ex ipso deuotionis genere nosceremus Non hæc ad exuberantiam corporalem, sed ad fragilitatis sustentationem nos percepisse, ut quod ex his parcius sumeremus egentium proficeret alimentis, Ut et salutaris castigatio mortalitatis insolentiam mitigaret, et pietas largitoris nos tuæ benignitati commendatos efficeret, Sicque donis uteremur transitoriis, ut disceremus inhiare perpetuis. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumentes, domine, dona cælestia suppliciter deprecamur, ut quæ sedula seruitute, donante te, gerimus, dignis sensibus tuo munere capiamus.² Per².

*Feria vii.³**Ad sanctos apostolos.*

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut observationes sacras annua deuotione recolentes et corpore tibi placeamus et mente. Per.²

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, quesumus, nostri dona ieiunii, quæ et expiando nos gratia tua dignos efficiant, et ad sempiterna promissa perducant. Per.²

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui iusto pioque modamine et pro peccatis flagella irrogas, et post flagella ueniam propitiatus condonas, et peccatorum uitam potius nolens quam mortem Non eos ad interitum condempnas, sed ut corrigamur miseratus expectas. Per christum⁴.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes beneficia potiora sumamus.² Per⁵.

¹ O. p. 336. Z.

² + *Alia*. Adesto, dne., supplicibus tuis, et spem tuam in misericordia collocantes tuere propitius; ut a peccatorum labe mundati in sancta conuersatione permaneant. Per. Z.

³ A. Letetur cor.

PS. Confitemini domino.

R. Conuertere, domine.

V. Domine, refugium.

OF. Benedicam domino.

⁴ O. p. 336. Z.

⁵ + *Super populum*. Adsit, dne., q., propitiatio tua populo supplicanti, ut quod, te inspirante, fideliter expetit, tua cæleri largitate percipiat. Per. Z.

CO. Aufer a me.

(LEC. Conuertere, israel.

EV. Rogabat ihesum quidam).

Sabbato in xii. Ictionibus¹.*Ad sanctum petrum.*

Omnipotens sempiterne deus, qui per continentiam salutarem et corporibus mederis et mentibus, maiestatem tuam supplices exoramus, ut pia ieiunantium deprecatione placatus, et presentia nobis subsidia prebeas et futura. Per.⁷

Alia.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, ut ieiunando tua gratia satiemur, et abstinendo cunctis efficiamur hostibus fortiores. Per dominum.⁷

Alia.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, ut salutis æternæ remedia, quæ, te aspirante, requiramus, te largiente, consequamur. Per dominum.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, domine, sic nos ab epulis carnalibus abstinere, ut a uitiiis irruentibus pariter ieiunemus. Per.⁷

[Alia].

Vt nos, domine, tribuis sollemne tibi deferre ieiunium, sic nobis, quesumus, indulgentiæ præsta subsidium. Per.⁷

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammas ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut oculis tuæ maiestatis munus oblatum et gratiam nobis deuotionis optineat, et effectum beatæ perennitatis adquirat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Et tibi sanctificare ieiunium,

¹ A. Venite, adoremus.
ps. Preoccupemus.
R. Iacta cogitationem.
V. Dum clamarem.
R. Ad dominum dum tribularer.
V. Domine, libera.
R. Propitius.
V. Adiua nos.
R. Quis sicut dominus.
V. Suscita nos.

Benedictus es.
V. Benedicite, omnia opera, domino.
V. Benedicite, cæli, domino.
V. Benedicite, angeli domini, domino.
Ymnium dicite, *ut supra*.
TR. Laudate dominum.
V. Quoniam confirmet.
OF. Domine, deus salutis.
CO. Mense septimo.

nium, quod nos ob ædificationem animarum et castigationem corporum seruare docuisti; quia restrictis corporibus, animæ saginantur, In quo homo noster affligitur exterior dilatatur interior. Memento, quesumus, domine, ieiuniorum nostrorum, et misericordiarum tuarum, quas peccatoribus pie semper ieiunantibus contulisti, et præsta ut non solum a cybis, sed a peccatis omnibus abstinentes, deuotionis tibi ieiunio placeamus. Per christum¹.

Ad complendum.

Perficient in nobis, (domine), tua sacramenta quod continent, ut quæ nunc specie gerimus rerum ueritate capiamus.⁷ Per².

Dom. xiiii. post pentecosten.³

(COLL. Da, quesumus, domine, populo).

Omnipotens sempiterne deus, misericordiam tuam ostende supplicibus, ut qui de meritorum qualitate diffidimus non iudicium tuum sed indulgentiam sentiamus. Per dominum.

Secreta.

Huius te, domine, muneris oblatione placeamus, et perpetuæ uitæ participes huius operatione reddamur. Per⁴.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui uicit diabolus et mundum, hominemque paradiso restituit, et uitæ ianuas credentibus patefecit. Per quem⁵.

Ad complendum.

Cælestis mensæ, quesumus, domine, sacrosancta libatio corda nostra purget semper et pascat. Per⁶.

Ad populum.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, et

¹ O. p. 336. Z.² + *Super populum*. Suscipe, dñe., preces populi tui supplicantis, et nostra uota ieiunii salutaris tui perfice sacramentum. Per. Z.³ Die dominica vacat V.

A. Da pacem, domine.

ps. Letatus sum.

R. Letatus sum.

V. Fiat pax.

AL. Qui confidit.

For this Mass Z. substitutes that for Dom. xx. post Pent.

⁴ E. p. 185.⁵ O. p. 337. Z.⁶ E. p. 185.

salutis æternæ remedia quæ, te aspirante, requiramus, te largiente, consequamur. Per dominum nostrum.

Dominica xx. post pentecosten¹.

Fac nos, domine, quesumus, prompta uoluntate subiectos, et ad supplicandum tibi nostras semper excita uoluntates. Per dominum².

Secreta.

Munda nos, domine, sacrificii presentis effectū, et perforce miseratus in nobis ut eius mereamur esse participes. Per³.

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Et tuam maiestatem humiliter implorare, ut ihesus christus filius tuus dominus noster sua nos gratia protegat et conseruet, Et quia sine ipso nihil recte ualemus efficere, ipsius munere capiamus ut tibi semper placere possimus. Per christum (quem⁴).

Ad complendum.

Purifica, quesumus, domine, mentes nostras benignus, et renoua cælestibus sacramentis, ut consequenter et corporum præsens pariter et futurum capiamus auxilium. Per⁵.

Ad populum.

Tua nos, domine, quesumus, gratia semper præueniat et sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intentos. Per⁶.

Dominica xxi. post pentecosten⁷.

Da, quesumus, domine, populo tuo diabolica

¹ (COL. Dirigat corda nostra).

A. Salus populi.

Ps. Adtendite.

R. Dirigatur.

V. Eleuatio.

AL. De profundis.

For this Mass Z. substitutes that for Dom. xxii. post Pent.

² E. p. 185.

³ Ib.

OF. Si ambulauero.

CO. Tu mandasti.

(EP. Renouamini spiritu.

EV. Ascendens ihesus in nauiculam).

⁵ E. p. 186.

⁶ V. Protegat, dne., q., tua dextera populum supplicentem, ut præsentem uitam sub tua gubernatione transcurrentes, mereatur inuenire perpetuam. Per. Z.

⁷ (COL. Omnipotens et misericors deus, uniuersa).

A. Omnia quæ fecisti.

Ps. Magnus dominus.

R. Oculi omnium.

V. Aperis tu manum.

This Mass is given for Dom. xix. post Oct. Pent. in Z.

AL. Lauda, anima.

OF. Super flumina.

CO. Memento uerbi.

(EP. Uidete quomodo.

EV. Loquebatur ihesus).

uitare contagia, et te solum dominum pura mente sectari. Per⁷.

Secreta.

Maiestatem tuam, domine, suppliciter deprecamur, ut hæc sancta quæ gerimus, et a præteritis nos delictis exuant et futuris. Per⁷.

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Et te suppliciter exorare ut sic nos bonis tuis instruas sempiternis, ut temporalibus quoque consolari digneris; Sic presentibus refove, ut ad gaudia nos mansura perducas. Per christum dominum nostrum¹.

Ad complendum.

Sanctificationibus tuis, omnipotens deus, et uitia nostra curentur, et remedia nobis æterna proueniant. Per².

Ad populum.

Custodi nos, omnipotens deus, ut, tua dextera gubernante, nec nostra nobis præualcant nec aliena peccata. Per².

Dominica xxii. post pentecosten³.

Dirigat corda nostra, domine, quesumus, tuæ miserationis operatio, quia tibi sine te placere non possumus. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Deus, qui nos per huius sacrificii ueneranda commercia unius summeque diuinitatis participes efficis, præsta, quesumus, ut sicut tuam cognoscimus ueritatem, sic eam dignis mentibus et moribus assequamur. Per dominum nostrum⁵.

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Qui propter ea iure punis errantes et clementer refoves castigatos, ut nos a malis operibus abstrahas, et ad bona facienda

¹ O. p. 337. Pref. for Dom. xx. in Z.

² Gel. p. 693. Sanctificationibus tuis, o. d., et uitia nostra curentur, et remedia nobis æterna proueniant. Per. Z.

³ (COL. Largire, quesumus, domine, fidelibus).

A. In uoluntate.

Ps. Beati immaculati.

R. Domine, refugium.

This is the Mass for Dom. xx. post Oct. Pent. in Z.

⁴ E. p. 186.

V. Priusquam montes.

AL. Qui sanat contritos.

OF. Uir erat in terra.

CO. In salutari tuo.

⁵ Ib.

conuertas, quia non uis inuenire quod damnes, sed esse potius quod corones. Per christum ¹.

Ad complendum.

Gratias tibi referimus, domine, sacro munere uegetati, tuam misericordiam deprecantes, ut dignos nos eius participatione perficias. Per ².

[Ad populum].

Tuis, quesumus, domine, adesto supplicibus, et inter mundanę prauitatis insidias fragilitatem nostram sempiterna pietate prosequere. Per ³.

Dominica xxiij. post pentecosten ⁴.

Omnipotens et misericors deus, uniuersa nobis aduersantia propitiatus exclude, ut mente et corpore pariter expediti quę tua sunt liberis mentibus exsequamur. Per.

Secreta.

Hęc munera, domine, quesumus, quę oculis tuę maiestatis offerimus salutaria nobis esse concede. Per dominum nostrum ⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et nos clementiam tuam suppliciter exorare, ut filius tuus ihesus christus dominus noster, qui se usque in finem sæculi suis promisit fidelibus adfuturum, et presentię corporalis mysteriis non deserat quos redemit, et maiestatis suę beneficiis non relinquat. Per quem maiestatem ⁶.

¹ O. p. 338. where the Pref. is much longer, as in Z. :—

Qui cum pro nostris meritis iugiter mereamur affligi, tu tamen iudicium ad correctionem temperas. Non perpetuam exerces ad penam. Iuste enim corrigis, et clementer ignoscis. In utroque uerax, in utroque misericors. Qui nos ea lege disponis, ut coercendo in æternum perire non sinas, et parcendo spatium tribuas corrigendi. Qui ideo malis presentibus nos flagellas, ut ad bona futura perducas. Ideo bonis temporalibus consolaris, ut de sempiternis facias certiores. Quo te et in prosperis et in aduersis pia semper confessione laudemus, ihesum christum dominum nostrum. Per quem. Z.

² E. p. 187.

³ Gel. p. 518. Gratias tibi referimus, dne., sacro munere uegetati, tuam misericordiam deprecantes, ut dignos nos eius participatione perficias. Per. Z.

⁴ (COL. Familiam tuam, quesumus, domine).

A. Si iniquitates.

Ps. De profundis.

R. Ecce quam bonum.

V. Sicut unguentum.

AL. Lauda, hierusalem.

OF. Recordare.

CO. Dico uobis.

(EP. Confidimus in domino.

EV. Simile est regnum).

This Mass is given for Dom. xix. post Oct. Pent. in Z.

⁵ Z.

⁶ O. p. 339. Z.

Ad complendum.

Tua nos, domine, medicinalis operatio, et a nostris peruersitatibus clementer expediat, et tuis semper faciat inherere mandatis. Per ¹.

Ad populum.

Da, quesumus, omnipotens deus, sic nos tuam ueniam promereri ut nostros corrigamus excessus, sic fatentibus relaxare delictum ut coherceamus in suis uoluptatibus obtinatos ².

Dominica xxiij. post pentecosten ³.

Largire, quesumus, domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem, ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et segura tibi mente deseruiant. Per ⁴.

Secreta.

Cælestem nobis prebeant hęc mysteria, quesumus, domine, medicinam, et uitia nostri cordis expurgent. Per ⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut expulsis azimis uetus-tatis, illius agni cibo saciemur et poculo, Qui et nostram imaginem reparauit, et suam nobis gratiam repromisit, ihesus christus dominus noster. Per quem maiestatem ⁶.

Ad complendum.

Vt sacris, domine, reddamur digni muneribus fac nos, quesumus, tuis obcedere mandatis. Per ⁷.

Ad populum.

Delicta nostra, domine, quibus aduersa dominantur absterge, et tua nos ubique miseratione custodi. Per ⁷.

¹ E. p. 187. Z.

² Gel. p. 694, om. Z.

³ (COL. Deus, refugium nostrum.

EP. Imitatores mei.

EV. Abeuntes pharisei).

A. Dicit dominus, Ego cogito.

This Mass is given for Dom. xxii. post Oct. Pent. in Z.

⁴ E. p. 188.

⁵ Ib.

xxii. in Z.

⁷ V. p. 261, om. Z.

Ps. Benedixisti, domine.

R. Liberasti nos.

V. In deo laudabimur.

AL. Qui posuit fines.

OF. De profundis.

CO. Amen, dico uobis.

⁶ O. p. 339. Pref. for Dom.

Dominica xrb. post pentecosten¹.

Deus, qui nos regendo conseruas, parcendo iustificas, et a temporali tribulatione nos eripe, et gaudia nobis eterna largire. Per².

Secreta.

Suscipe, domine, propitius hostias quibus et te placari uoluisti, et nobis salutem potenti pietate restitui. Per³.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem sanctum et benedictum nomen maiestatis tuę ubique ueneratur, adoratur, predicatur, et colitur, Qui est origo salutis, uia uirtutis, et tuę propitiatio maiestatis. Per quem maiestatem⁴.

Ad complendum.

Immortalitatis alimoniam consecuti, quesumus, domine, ut quod ore percepimus mente sectemur. Per⁵.

Ad populum.

Familiam tuam, quesumus, domine, continua pietate custodi, ut a cunctis aduersitatibus, te protegente, sit libera, et in bonis actibus tuo nomini sit deuota. Per⁶.

Dominica xxvi. post pentecosten⁷.

Deus, refugium nostrum et uirtus, adesto piis ecclesię tuę precibus, auctor ipse pietatis, et præsta ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per⁷.

Secreta.

Da, misericors deus, ut hæc salutaris oblatio et a propriis reatibus nos indesinanter expediat, et ab omnibus tueatur aduersis. Per⁷.

¹ A. (The titles have been written thus, but the catchwords have not been filled in).

PS.

This Mass is given for Dom. xxi. post Oct. Pent. in Z. Another Mass is written on fol. 344 b.

² E. p. 188. Z.

³ Ibid. Z.

⁴ O. p. 340. Pref. for

Dom. xxiv. in Z.

⁵ E. p. 189. Z.

⁶ Ibid. om. Z.

⁷ (COL. Excita, domine, quesumus, tuorum.

Dicit dominus ego.

EP. Ecce dies.

GR. Liberasti nos.

This Mass is given for Dom. xxiv. post Oct. Pent. in Z.

R.
V.
AL.
OF.
CO.

AL. Dextram
EV. Cum subleuasset.
OF. De profundis.
CO. Amen dico).

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et tibi laudes debitas pio honore deferre, et mirabilium tuorum inenarrabilia preconia deuote mentis ueneratione celebrare, Teque ineffabilem atque inuisibilem deum laudare, benedicere, adorare. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sacri dona mysterii, humiliter deprecantes ut quæ in tui commemoratione nos facere precepisti in nostræ proficiant infirmitatis auxilium. Per.

Dominica xxvii. post pentecosten².

Excita, domine, quesumus, tuorum fidelium uoluntates, ut diuini operis fructum propensius exsequentes pietatis tuę remedia maiora percipiant. Per³.

Encipiunt orationes de aduentu domini.

Ebdomada iiii. ante natale domini³.

EXCITA, DOMINE, QUESUMUS, POTENTIAM TUAM et ueni, ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis te mereamur protegente eripi, te liberante, saluari. Qui uiuis et regnas cum deo patre, in unitate spiritus sancti, deus per omnia sæcula.⁴

Secreta.

Hæc sacra nos, domine, potenti uirtute mundatos ad suum faciant puriores uenire principium. Per⁵.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cui proprium est ac singulare, quod bonus es, et nulla umquam a te es commutatione diuersus, Propitiare, quesumus, supplicationibus nostris, et ecclesię tuę misericordiam tuam, quam deprecatur, ostende, Mani-

¹ O. p. 341. Per. quem sanctum, etc., ut supra Z.

² (See. Propitius esto. Pref. * * Postcom. Concede).

This Mass is given for Dom. xxv. post Oct. Pent. in Z.

³ Dom. i. Adventus R. S. Ebdomadæ v. E. V.; iv. Gemet. Theod. ii. Bod.

A. Ad te leuau.

PS. Uias tuas, domine.

R. Uniuersi qui te.

V. Uias tuas, domine.

AL. Ostende nobis.

OF. Ad te, domine, leuau.

V. Dirige me. Respice.

CO. Dominus dabit benignitatem.

festans plebi tuæ unigeniti tui, et incarnationis mysterium, et aduentus mirabile sacramentum, Ut in uniuersitate nationum constet esse perfectum, quod uatum oraculis fuit ante promissum, percipiantque dignitatem adoptionis quos exornat confessio ueritatis. Per quem ¹.

Ad complendum.

Suscipiamus, domine, misericordiam tuam in medio templi tui, et reparationis nostræ uentura sollemnia congruis honoribus præcedamus. Per.⁷

Alia.

Preueniat nos, omnipotens deus, tua gratia semper et subsequatur, ut per aduentum unigeniti tui summo cordis desiderio sustinemus et præsentis uitæ subsidia, et futuræ etiam consequamur. Qui tecum ².

Ebdomada iii. ante natale domini³.

Excita, domine, corda nostra ad preparandas unigeniti tui uias, ut per eius aduentum purificatis tibi mentibus seruire mereamur. Qui tecum.

Secreta.

Placare, domine, humilitatis nostræ precibus et hostiis, et ubi nulla suppetunt suffragia meritorum, tuis nobis succurre presidiis. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui tuo inenarrabili munere præstitisti ut natura humana ad similitudinem tui condita, dissimilis per peccatum et mortem effecta, nequaquam in æterna dampnatione periret, Sed unde peccatum mortem contraxerat, inde uitam tua pietas immensa repararet, et antique uirginis facinus noua et intemerata uirgo maria piaret, Quæ ab angelo salutata, ab spiritu sancto obumbrata, illum gignere meruit qui cuncta nasci suo nutu concessit. Quæ mira-

¹ O. p. 343. Z.² Gel. p. 681. Da, q., dne., populo tuo spiritum ueritatis et pacis; ut et te per aduentum unigeniti tui tota mente cognoscat, et quæ tibi sunt placita corde sectemur. Per. Z.³ A. Populus sion.

PS. Qui regis.

R. Ex sion species.

V. Congregate.

AL. Letatus sum.

OF. Deus tu conuertens.

CO. Hierusalem, surge.

batur et corporis integritatem, et conceptus fecunditatem, gaudebatque suum paritura parentem, ihesum christum dominum nostrum. Per quem ¹.

Ad complendum.

Repleti cybo spiritalis alimonix supplices te, domine, deprecamur, ut huius participatione mysterii doceas nos terrena despiciere, et amare cælestia. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Præcinge, quesumus, domine deus noster, lumbos mentis nostræ diuina tua uirtute potenter, ut, ueniente domino nostro ihesu christo filio tuo, digni inueniamur æternæ uitæ conuiuio, et uota cælestium dignitatum ab ipso percipere mereamur. Qui tecum ².

Ebdomada ii. ante natale domini³.

Aurem tuam, quesumus, domine, precibus nostris accommoda, et mentis nostræ tenebras gratia tuæ uisitationis inlustra. Per dominum.⁷

Secreta.

Deuotionis nostræ tibi, quesumus, domine, hostia iugiter imoletur, quæ et sacra peragat instituta mysterii, et salutare tuum nobis mirabiliter operetur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius incarnatione salus facta est mundi, et passione redemptio procurata est hominis procreati. Ipse nos, quesumus, ad æternum perducatur præmium, qui redemit de tenebris infernorum, Iustificetque in aduentu secundo qui nos redemit in primo, Quatinus illius nos a malis omnibus defendat sublimitas, cuius nos ad uitam erexit humilitas. Per quem ⁴.

Ad complendum.

Inploramus, domine, clementiam tuam, ut hæc

¹ O. p. 344. Z.³ A. Gaudete in domino.

PS. Benedixisti, domine.

R. Qui sedes, domine.

V. Qui regis israel.

⁴ O. p. 345. Z.² Gel. p. 682, om. Z.

V. Excita, domine, potentiam.

OF. Benedixisti.

CO. Dicite pusillanimis.

diuina subsidia a uitii expiatis ad festa uentura nos præparent. Per dominum.⁷

Alia.

Fac nos, quesumus, domine deus noster, per-
uigiles atque sollicitos aduentum expectare
christi filii tui domini nostri, ut dum uenerit
pulsans, non dormientes peccatis, sed uigilantes
et in suis inueniat laudibus exultantes. Qui
tecum¹.

Mensis decimi feria iiii.²

Statio ad sanctam mariam maiorem.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut re-
demptionis nostræ uentura sollemnitas et præ-
sentis nobis uitæ subsidia conferat, et æterne
beatitudinis premia largiatur. Per.⁷

Alia.

Festina, quesumus, ne tardaueris, domine, et
auxilium nobis supernę uirtutis impende, ut
aduentus tui consolationibus subleuentur qui in
tua pietate confidunt. Qui uiuis et regnas cum
deo patre.⁷

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, nostra ieiunia, quæ
et expiando nos tua gratia dignos efficiant, et ad
sempiterna perducant. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quem
pro salute hominum nasciturum gabriel arch-
angelus nuntiavit, uirgo maria sancti spiritus
cooperatione concepit, Ut quod angelica nunti-
auit sublimitas uirginea crederet puritas, ineffa-
bilis perficeret deitas. Illius itaque optamus,
te opitulante, cernere faciem sine confusione
cuius incarnationis gaudemus sollemnitate, qua-
tinus purificati ieiuniis, cunctis purgati a uitiiis,
natalis eius interesse mereamur sollemnibus
festis. Per quem³.

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati supplices

¹ Gel. p. 681, om. Z.

² A. Rorate, cæli desuper.
Ps. Cæli enarrant.
R. Tollite portas.
V. Quis ascendet.

³ O. p. 345. Z.

R. Prope est dominus.
V. Laudem domini.
OF. Confortamini.
CO. Ecce uirgo concipiet.

deprecamur, ut cuius lætamur gustu renouemur
effectu. Per.⁷

Feria bi.¹

Ad apostolos.

Excita, domine, potentiam tuam et ueni, ut
hi qui in tua pietate confidunt ab omni citius
aduersitate liberentur. Qui uiuis et regnas.⁷

Super oblata.

Muneribus nostris, quesumus, domine, preci-
busque susceptis, et cælestibus nos munda
mysteriis, et clementer exaudi. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui es sanctificator et
institutor abstinence, cuius nullus finis nullusque
est numerus, Effunde, quesumus, super nos in
diebus ieiuniorum nostrorum spiritum gratiæ
salutaris, et ab omnibus nos perturbationibus
sæculi huius tua defensione conserua, Ut qui uni-
geniti tui celebramus aduentum, continuum eius
sentiamus auxilium. Per quem².

Ad complendum.

Tui nos, domine, sacramenti libatio sancta
restauret, et a uetustate purgatos in mysterii
salutaris faciat transire consortium. Per.⁷

Sabbato in xii. lectionibus³.

Ad sanctum petrum.

Deus, qui conspicias quia ex nostra prauitate
adfligimur, concede propitius ut ex tua uisitatione
consolemur. Per.⁷

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut quia
sub peccati iugo ex⁴ uetusta seruitute deprimi-
mur, expectata unigeniti filii tui noua natiuitate
liberemur. Per eundem.⁷

¹ A. Prope esto, domine.
V. Beati immaculati.
R. Ostende nobis.

² O. p. 346. Z.
A. Veni, et ostende nobis.
Ps. Qui regis israel.
R. A summo cælo egressio.
V. Cæli enarrant.
R. In sole posuit.

⁴ O. om.

V. Benedixisti.
OF. Deus, tu conuertens.
CO. Ecce dominus ueniet.

³ See p. 78.

V. A summo cælo.
R. Domine, deus uirtutum.
V. Excita, domine, potentiam.
R. Excita, domine, potentiam.
V. Qui regis israel.

Alia.

Indignos nos, quesumus, domine, famulos tuos, quos actionis propriæ culpa contristat, unigeniti filii tui nos aduentu lætifica. Per eundem.^γ

*Alia*¹.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut filii tui uentura sollemnitatis et præsentis nobis uitæ remedia conferat, et premia æterna concedat. Per eundem.^γ

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui iuste pro peccatis affligimur pietatis tuæ uisitatione consolemur. Per.^γ

Ad missam.

Deus, qui tribus pueris mitigasti flammam ignium, concede propitius ut nos famulos tuos non exurat flamma uitiorum. Per.^γ

Secreta.

Sacrificiis presentibus, quesumus, domine, intendente placatus, ut et deuotioni nostre proficiant et salutem. Per.^γ

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui non solum peccata dimittis sed ipsos etiam iustificas peccatores, Et reis non tantum poenas relaxas, sed dona largiris et premia. Cuius nos pietatem supplices exoramus, ut qui ieiuniis et uotis sollemnibus natiuitatem unigeniti tui præuenimus, illius dono et presentis uitæ perturbationibus careamus, et æterna munera capiamus. Per quem².

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, et præsens nobis remedium esse facias et futurum. Per.^γ

Domínica uacat³.

Excita, domine, quesumus, potentiam tuam et

¹ Benedictus es.
v. Benedicite, omnia opera.
v. Benedicite, cæli, domino.
v. Benedicite, angeli domini, domino.
Ymnus dicite.
² O. p. 346. Z.
A. Rorate, cæli desuper.
rs. Cæli enarrant.
R. Prope est dominus.
v. Laudem domini loquetur.

TR. Qui regis israel.
v. Qui sedes super.
v. Benjamin et manasse.
v. Excita, domine, potentiam.
OF. Exulta satis, filia.
CO. Exultauit ut gigas.

³ See p. 79.
AL. Veni, domine, et noli.
OF. Ave, maria, gratia.
CO. Ecce uirgo concipiet.

ueni, et magna nobis uirtute succurre, ut per auxilium gratiæ tuæ quod nostra peccata præpediunt, indulgentia tuæ propitiationis acceleret. Qui uiuis et regnas.^γ

Secreta.

Ecclesiæ tuæ, domine, munera sanctifica, et concede ut per hæc ueneranda mysteria panis cælestis refici mereamur. Per dominum¹.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quem iohannes precessit nascendo, et in desertis heremi predicando, et in fluentis iordanicis baptizando, et ad inferna descendendo. Cuius uenerandæ natiuitatis proximæ uentura sollemnitatis ita nos, quesumus, (tibi) placitos reddat, ut cum fructu bonorum operum ad regna cælestia introducat, Ut parando in cordibus uestris uiam domino, fructusque dignos penitentiae faciendo, per predicationem iohannis, obtemperemus monitis nostri saluatoris, Sicque perueniamus per filium sterilis ad filium uirginis, per iohannem hominem magnum ad eundem dominum nostrum hominem deum, Qui sicut uenit ad nos redimendum occultus, ita iustificet quum ad iudicandum uenerit manifestus. Per quem².

Ad complendum.

Sumptis muneribus, domine, quesumus, ut cum frequentatione mysterii crescat nostræ salutis effectus. Per.^γ

Benedictio ad populum.

Omnipotens deus, cuius unigeniti aduentum et preteritum creditis, et futurum expectatis, eisdem aduentus uos inlustratione sanctificet, et sua benedictione locupletet. Amen.

In presentis uitæ stadio uos ab omni aduersitate defendat, et se uobis in iudicio placabilem ostendat. Amen.

Quo a cunctis peccatorum contagiis liberati, illius tremendi examinis diem expectetis interriti. Amen.

Quod ipse præstare³.

¹ E. p. 194. Sacrificiis presentibus, due., placatus intende, ut et deuotioni nostræ proficiant et salutem. Per. Z.

² O. p. 346. Z.

³ O. p. 374.

Item alia. De aduentu domini.

Omnipotens deus uos placido uultu respiciat, et in uos suæ benedictionis donum infundat. Amen.

Et qui hos dies incarnatione unigeniti sui fecit sollemnes, a cunctis presentis et futuræ uitæ aduersitatibus uos reddat indempnes. Amen.

Ut qui de aduentu redemptoris nostri secundum carnem deuota mente lætamini, in secundo cum in maiestate uenerit, præmiis uitæ æternæ ditemini. Amen.

Quod ipse præstare¹.

Alia orationes de aduentu domini.

Excita, domine, potentiam tuam tuam et ueni, et quod ecclesiæ tuæ promisisti, usque in finem sæculi clementer operare. Qui uiuis et regnas.²

Alia.

Conscientias nostras, quesumus, domine, uisitando purifica, ut ueniens ihesus christus filius tuus dominus noster paratam sibi inueniat mansionem. Qui tecum.²

Alia.

Prope esto, domine, omnibus inuocantibus² te in ueritate, ut in aduentu filii tui domini nostri placitis tibi actibus præsentemur. Per eundem.²

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut magnæ festiuitatis uentura sollemnia prospero celebremus effectum, pariterque reddamur et intenti cælestibus disciplinis, et de nostris temporibus lætiores³. Per.²

Alia.

Mentes nostras, quesumus, domine, lumine tuæ uisitationis inlumina, ut esse, te largiente, mereamur et inter prospera humiles et inter aduersa securi. Per.²

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui de aduentu unigeniti filii tui secundum carnem lætantur, in secundo, cum uene-

¹ O. p. 374.

² expectantibus V.

³ Certiores is written on the margin by a later hand.

rit in maiestate sua præmium æternæ uitæ percipiat. Per¹.

Consecratio thymiamatis.

EXORCIZO TE, omnis immundissime spiritus, omne fantasma inimici, in nomine dei patris omnipotentis, et in ihesu christi filii eius, et spiritus sancti, ut exeatis et recedatis ab hac specie thymiamatis siue incensi cum omni fallacia ac nequitia uestra, ut sit hæc species sanctificata in nomine domini nostri ihesu christi, ut omnes gestantes, tangentes, odorantes eam, uirtutem et auxilium percipiant spiritus sancti, ita ut non ibidem ubi hæc incensa uel thymiamata fueri(n)t adpropinquare audeatis, nec aduersa inserere presumatis. Adiuro te per nomen et per uirtutem dei patris omnipotentis et ihesu christi filii eius, qui uenturus est in spiritu sancto iudicare uiuos ac mortuos et nos² preuaricatores et sæculum per ignem. Amen³.

Æternam ac iustissimam pietatem tuam deprecamur, domine, sanctissime pater, omnipotens æterne deus, ut benedicere digneris hæc thymiamata, uel incensi speciem, ut sit incensum maiestati tuæ in odore suauitatis acceptum. Sit a te hæc species benedicta, sit per inuocationem sancti nominis tui sanctificata, ita ut ubicumque fumus eius peruenerit, extricetur et effugetur ab eo loco omne genus dæmoniorum, sicut incensum iccoris piscis, quem raphael archangelus tobiam famulum tuum super carbones ponere docuit, cum ascendit ad sarę liberationem. Descendat benedictio super hanc speciem incensi et thymiamatis, sicut in illo de quo dauid propheta tuus cecinit, dicens: 'Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.' Sit hoc incensum nobis odor consolationis, suauitatis et gratiæ, ut fumo isto effugetur omne fantasma mentis et corporis, ut simus, pauli apostoli uoce, 'bonus odor deo in omni loco.' Effugiant a facie huius incensi et thymiamatis omnes incursus dæmoniorum, sicut puluis a facie uenti, et sicut fumus a facie ignis. Præsta, quesumus, piissime pater, hoc boni odoris incensum ad opus ecclesiæ tuæ, ob causam religionis iugiter permanere, ut mistica nobis significatione spiritualium uirtutum fragrans ostendat odor suauitatem. Tua ergo

¹ + Præsta, q., o. d., ut filii tui uentura sollempnitas et presentis uitæ nobis remedia conferat, et præmia æterna concedat. Per.

Quesumus, o. d., præces nostras respice, et tuæ super nos uiscera pietatis impende, ut qui ex nostra culpa affligimur, saluatore nostro adueniente respiremus. Per.

Porrigere nobis, dne., dexteram tuæ uenerationis, et peccata nostra propitiatus absolue. Per.

Deus, qui nostri conspicias semper infirmitate destitui, aduentus tui nos uisitatione custodi. Per. Z.

² For uos.

³ S. p. 335.

petimus, omnipotens deus, immense maiestatis dextera hanc creaturam benedicere ex diuersarum rerum commixtione confectam dignare, ut ubicumque fumus aromatum illius afflauerit, in uirtute sancti nominis tui mirabiliter possit omnes immundorum spirituum fantasticos incursus effugare, omnesque morbos reddita sanitate expellere, atque in odore fragrantissimo tibi, domine, perpetua suauitate redolere. Per dominum¹.

Alia.

Domine, deus omnipotens, cui assistunt omnes exercitus angelorum cum tremore, quorum seruitus in uentum et ignem conuertitur, respice de caelo, quesumus, et benedicere dignare propitius hanc creaturam incensi, ut uniuersi morborum languores, odorem ipsius sentientes, effugiant et separentur a plasmate² tuo, et ab omnibus qui in te confidunt quos pretioso sanguine filii tui redemisti, et nunquam laedantur a morsu antiqui serpentis. Per eundem dominum nostrum.

Alia.

Veniat ergo, omnipotens deus, super hoc incensum larga tuae benedictionis infusio, huiusque thimiamatis confectione, inuisibilis regnator, intende, ut quotienscunque tibi per hoc libatum fuerit, et caelestis odoris suauis commixtione redeat; et in quocumque loco fidelium tuorum aliquid ex huius sanctificationis fuerit misterio deportatum, expulsa omni diabolice fraudis nequitia, uirtus tuae sanctae et gloriose maiestatis assistat. Per dominum.

Benedictio ampullae sicut ampullarum.

Domine, deus omnipotens, omnium benedictionum largus infusor, a quo et omnis benedictio procedit; te, quesumus, largifluae miserator, ut super hoc uasculum benedictionum tuarum sanctificationem infundas, in quo ad recreandos nouos sanctae ecclesiae tuae filios exorcizati olei liquorem, tua opitulante gratia, infundere disponimus; et presta, clementissime pater, per unigenitum tuum dominum nostrum ihesum christum, perque flamen sanctum quod in primordio super aquas ferebatur, ut quicumque ex hac sacrandi olei unctione tacti uel consignandi fuerint benedictionis tuae praesidio muniantur. Praesentis quoque uitae prosperitate gaudeant, corpore et animo iugiter in te ualentes iugeant, ac post huius uitae labentis tempora cum sanctis tuis gaudia adipisci mereantur sempiterna, per filium tuum dominum nostrum, qui uenturus est iudicare uiuos ac mortuos et seculum per ignem.

¹ S. p. 335.² Lit. of the Celtic Church, p. 168, note 1.**Benedictio anuli.**

Creator et conseruator humani generis, dator gratiae spiritalis, largitor aeternae salutis, tu, domine, permittet⁺ tuam benedictionem super hunc anulum, ut quicumque hoc sacrosanctae fidei signo insignitus incedat, in uirtute caelestis defensionis ad aeternam uitam tibi proficiat. Per dominum.

Benedictio baculi.

Deus, sine quo nichil potest benedici uel consecrari, hunc baculum benedicere dignare, ut quotienscunque famulus tuus illum gestando et te in corde tenendo per hunc sustentetur, et tuae benedictionis ubertate repleatur. Per dominum.

Benedictio thuribuli.

Deus, ad cuius sepulchrum cum aromatibus, in specie sanctarum animarum uirtutes sanctorum operum gestantium diluculo mulieres uenisse memorantur, et in cuius conspectu angelus aureum habens thuribulum stetisse, et datis incensis de orationibus sanctorum omnium ante thronum domini adoleuisse caelesti uisione diuulgatur, adesto propitius, et hoc thuribulum caelesti benedictione perfunde, ut quicumque ex eo thimiamatis, uel thuris fl(r)agr(l)antiam senserint tua donante immensa elementia, odores orationum ante conspectum maiestatis tuae sanctarum per manus sanctorum emittant angelorum, atque persoluant. Per te, ihesu christe, qui cum patre et spiritu sancto.

Benedictio ad generalem cultum ecclesiae.

Deus, qui diuersa ad tabernaculum foederis ornamenta in sacerdotalis officium ministerii ore proprio fieri precepisti, te humili prece deposcimus, ut haec uestimenta et haec uasa, ad ornatum et ad ministerium sanctae ecclesiae tuae praeparata illa benedictione perfundas, qua olim per manus sanctorum sacerdotum utensilia tabernaculi oleo unctionis perfudisti, ut quicumque iam in tua apostolica ecclesia his usi fuerint, te miserante, ueniam peccatorum, et gaudia promereantur percipere sempiterna. Per.

Incipiunt missae in natalitiis sanctorum.**III. kal. ian. sancti stephani¹.****DA NOBIS, DOMINE, QUESUMUS, imi-**

¹ A. Etenim sederunt.
PS. Beati immaculati.
R. Sederunt.
V. Adiua me, domine.
AL. Uideo celos.
OF. In uirtute.

CO. Uideo celos.
(EP. Stephanus plenus.
EV. Dixit ihesus turbis iudeorum.
OF. Elegerunt).

tari quod colimus, ut discamus et inimicos diligere, quia eius natalitia celebramus qui nouit etiam pro persecutoribus exorare dominum nostrum ihesum christum. Qui tecum.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, munera pro tuorum commemoratione sanctorum, ut quia illos passio gloriosos efficit et innocentes nos deuotio reddat innocuos. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Beati stephani leuitę simul et martyris natalitia recolentes, Qui fidei, qui (et) sacrę militię, qui dispensationis et castitatis egregię, qui predicationis mirabilisque constantię, qui confessionis ac patientię nobis exempla ueneranda proposuit. Et ideo natiuitatem filii tui merito pre ceteris passionis sue festiuitate prosequitur, cuius glorię sempiternę primus martyr occurrit. Per christum¹.

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beato stephano protomartyre tuo, sempiterna protectione confirment. Per.⁷

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui primitias martyrum in beati leuitę stephani sanguine dedicasti, tribue, quesumus, ut pro nobis intercessor existat qui pro suis etiam persecutoribus exorauit dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui tecum uiuit.⁷

Alia.

Deus, qui nos unigeniti tui clementer incarnatione redemisti, da nobis patrocinia tuorum continuata sanctorum, quibus capere ualeamus salutaris mysterii portionem. Per eundem.⁷

Benedictio.

Deus, qui beatum stephanum protomartyrem coronauit et confessione fidei et agone martyrii, mentes uestras circumdet et in presenti seculo corona iustitię, et in futuro perducatur uos ad coronam glorię. Amen.

Illius obtentu tribuat uobis dei et proximi caritate semper exuberare, qui hanc studuit etiam inter lapidantium impetus optinere. Amen.

¹ O. p. 291.

Quo eius et exemplo roborati et intercessione muniti ab eo, quem ille a dextris dei uidit stantem, mercamini benedici. Amen.

Quod ipse prestet cuius regnum et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum. Amen. Benedictio¹.

III. kal. ian. Natale sancti iohannis apostoli et euangelistę².

ECCLESIAM TUAM, DOMINE, BENIGNUS illustra, ut beati iohannis euangelistę illuminata doctrinis ad dona perueniat sempiterna. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, munera quę in eius tibi sollempnitate deferimus, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Beati apostoli tui et euangelistę iohannis natalitia uenerantes³, qui, domini nostri ihesu christi filii tui uocatione suscepti⁴, factus ex piscatore discipulus, humane modum dispensationis excedens, ipsam uerbi tui sine initio deitatis(em) pre ceteris et mente conspiceret, et uoce proferret. Quia in principio erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum. Per quem (*uel*, Et ideo)⁵.

Benedictio.

Omnipotens deus dignetur uobis per interces-

¹ O. p. 363.

² A. In medio.

ps. Bonum est.

R. Exiit sermo.

V. Sed si eum uolo.

AL. Hic est discipulus.

³ recensentes Z.

⁴ Z. continues thus:—terrenum respuit patrem, ut posset inuenire caelestem; adeptus in regno calorū sedem apostolici culminis, qui tantum retia carnalia contempserat genitoris. Quique ab unigenito tuo sic familiariter est dilectus, et immensa gratię muneribus adprobatus, ut eum idem dominus in cruce iam positus uicarium suę matri uirgini filium subrogaret. Quatinus beatę genitricis integritati probati delectique discipuli uirginitas deseruiret. Nam et in cœnę mysticę sacrosancto conuiuiū, super ipsum uitę fontem, æternum scilicet pectus recubuerat saluatoris. De quo perenniter manantia cœlestis hauriens fluentia doctrinę, tam profundis ac mysticis reuelationibus est imbutus, ut omnem transgrediens creaturam, excelsa mente conspiceret, et euangelica uoce proferret quod in principio & *ut supra*.

⁵ O. p. 292, down to suscepta.

OF. Bonum est.

COM. Exiit sermo.

(EP. Qui timet deum.

EV. Dixit ihesus petro, Sequere me).

sionem beati iohannis apostoli et euangelistę benedicere, qui per eum archana uerbi sui ecclesie uoluit reuelare. Amen.

Concedat uobis ut quod ille spiritus sancti munere afflatus auribus infudit, eiusdem spiritus dono capere mente ualeatis. Amen.

Quod eius documento de diuinitate nostri redemptoris edocti, et amando quod tradidit, et predicando quod docuit, et exsequendo quod iussit, ad dona peruenire mereamini, quę idem dominus noster ihesus christus repromisit. Amen.

Quod ipse prestare¹.

Ad complendum.

Refecti cibo potuque cęlesti, deus noster, te supplices deprecamur, ut in cuius hæc commemoratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per dominum nostrum.²

Ad uesperos.

Beati iohannis euangelistę, quesumus, domine, supplicatione placatus, et ueniam nobis tribuę, et remedia sempiterna concede. Per.³

Ad fontes.

Sit, quesumus, domine, beatus iohannes euangelista nostrę fragilitatis adiutor, ut pro nobis tibi supplicans copiosius audiatur. Per.⁴

Ad sanctum andream.

Beati euangelistę iohannis, domine, precibus adiuuemur, et quod possibilitas nostra non opinet, eius nobis intercessione donetur. Per.⁵

Alia.

Deus, qui, per os beati apostoli tui iohannis, uerbi tui nobis archana reserasti: præsta, quesumus, ut quod ille nostris auribus excellenter infudit, intelligentię competentis cruditione capiamus. Per.⁶

U. kal. ian. Natale sanctorum innocentium².

DEUS, CUIUS HODIERNA DIE PRECONIUM in-

¹ O. p. 363.

² A. Ex ore infantium.

PS. Domine, dominus noster.

R. Anima nostra.

V. Laqueus contritus.

AL. Si dominica euenerit.

Mirabilis deus.

OF. Anima nostra.

CO. Uox in rama.

(EP. Vidi supra montem syon.

EV. Angelus domini apparuit).

nocentes martyres non loquendo sed moriendo confessi sunt, omnia in nobis uitiorum mala mortifica, ut fidem tuam quam lingua nostra loquitur etiam moribus uita fateatur. Per.⁷

Super oblata.

Sanctorum tuorum nobis, domine, pia non desit oratio, quę et munera nostra conciliat, et tuam nobis indulgentiam semper optineat. Per.⁸

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et impręciosis mortibus paruulorum, quos propter nostri saluatoris infantiam bestiali sequitia herodes funestus occidit, immensa clementię tuę dona predicare. In quibus fulget sola magis gratia quam uoluntas, et clara est prius confessio quam loquela, ante passio quam membra idonea passioni. Existunt testes christi qui eius nondum fuerant agnitores. O infinita benignitas! O ineffabilis misericordia! quę pro suo nomine trucidatis meritum glorię perire non patitur, sed proprio cruore perfusis et salus regenerationis adhibetur et imputatur corona martyrii. Et ideo cum angelis¹.

Ad complendum.

Votiua, domine, uota percepimus, quę sanctorum nobis precibus, et presentis uitę, quesumus, pariter et æternę tribuę conferre subsidium. Per.²

Benedictio.

Omnipotens deus, pro cuius unigeniti ueneranda infantia infantum innocentum cateruas herodes funesti peremit seuitia, suę uobis benedictionis tribuat dona gratissima. Amen.

Et qui eis concessit, (ut) unicum deum filium eius dominum nostrum non loquendo sed moriendo confiterentur³, concedat uobis ut fidem ueram, quam lingua uestra fatetur, etiam mores probi, et uita inculpabilis fateatur. Amen.

Quique eos primitiuum fructum sanctę suę suscepit ecclesię, cum fructu bonorum operum uos faciat peruenire ad gaudia æternę patrię⁴. Amen.

Quod ipse prestare⁵.

Ad uesperos.

Deus, qui licet sis magnus in magnis, mirabilia

¹ O. p. 292.

² So Bod. ; pacis O.

³ So Bod. ; profiterentur O.

⁴ O. p. 364.

tamen gloriosius operaris in minimis; da nobis, quesumus, in eorum celebritate gaudere, qui filio tuo domino nostro testimonium prebuerunt etiam non loquentes. Per.⁷

II. kal. ian. Natale sancti sylvestri papæ¹.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut beati sylvestri, confessoris tui atque pontificis, ueneranda sollemnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.⁷

Secreta.

Sancti tui nos, quesumus, domine, ubique lætificent, ut dum eorum mente recolimus, patrocinia sentiamus. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes, beneficia potiora sumamus. Per.⁷

IIII. kal. feb. Sancti felicis in pincis².

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut ad meliorem uitam sanctorum tuorum exempla nos prouocent, quatinus quorum sollemnia agimus, etiam actus imitemur. Per dominum.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati felicis confessoris tui dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per.⁷

Praefatio.

U. D. æterne deus. Et confessionem sancti felicis memorabilem non tacere, qui nec hereticis prauitatibus nec sæculi blandimentis a sui status rectitudine potuit inmutari, sed inter utraque discrimina ueritatis assertor firmitatem tuæ fidei non reliquit. Per christum³.

¹ A. Sacerdotes tui.
PS. Memento, domine.
R. Ecce sacerdos.
V. Non est inuentus.
AL. Inueni dauid.

OF. Inueni dauid.
CO. Beatus seruus.
(EP. Ecce sacerdos magnus.
EV. Homo quidam peregre).

² A. Os iusti meditabatur.
PS. Noli emulari.
R. Iurauit dominus.
V. Dixit dominus.

AL. Disposui testamentum.
OF. Gloria et.
CO. Posuisti, domine.

³ O. p. 294. Natalem S. Felicis martyris tui debita festiuitate recolentes, qui apostolici pontificatus dignus in sua ætate successor, et passione fortissimus imitator persecutoris gladium intrepida cervice suscepit, gaudens pro eo se capite truncari, a quo non possit abscondi. Quem laudant angeli. Z.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut cuius sollemnia celebramus, eius orationibus adiuuemur. Per.⁷

III(E). kal. feb. Sancti marcelli papæ¹.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut beati marcelli martyris tui atque pontificis meritis adiuuemur, cuius passione lætāmur. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, munera dignanter oblata, et beati marcelli suffragantibus meritis, ad nostrā salutis auxilium peruenire concede. Per.⁷

Praefatio.

U. D. æterne deus, Qui glorificaris in tuorum confessione sanctorum, et non solum excell(ent)ioribus premiis martyrum tuorum merita gloriosa prosequeris, sed etiam sacro ministerio competentibus scrutiis exsequentes, gaudium domini sui tribuis benignus intrare. Per christum dominum nostrum².

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper interuentione nos refove, cuius sollemnia celebramus. Per.⁷

III. kal. feb. Natale sanctæ priscæ martyris³.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatę priscę martyris tuę natalitia colimus et annua sollemnitate lætemur, et tantę fidei proficiamus exemplo. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Hostia, domine, quesumus, quem in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostrę prauitatis absoluat, et tuę nobis misericordiæ dona conciliet. Per dominum nostrum.⁷

¹ A. Statuit.
PS. Misericordias.
R. Inueni dauid.
V. Nihil proficiet.

AL. Gloria.
OF. Ueritas mea.
CO. Domine, quinque.

² O. p. 295. Y. f. 74 b. Z.

³ A. Loquebar.
PS. Beati immaculati.
R. Specie tua.
V. Propter ueritatem.

AL. Diffusa est.
OF. Filie regum.
CO. Feci iudicium.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysterioribus, ut cuius sollempnia celebramus, eius orationibus adiuuemur. Per.¹

IIII. kal. feb. Sanctorum mariæ et marthæ.

Exaudi, domine, populum tuum cum sanctorum tibi patrocinio supplicanti, ut temporalis nobis uitæ tribuas pace gaudere, et æterne subsidium reperire. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Preces, domine, tuorum respice oblationesque fidelium, ut et tibi gratæ sint pro tua(o)rum festiuitate sancta(o)rum, et nobis conferant tuæ propitiationis auxilium. Per².

Ad complendum.

Sancta(o)rum tua(o)rum, domine, intercessione placatus, præsta, quesumus, ut quæ temporali celebramus actione perpetua saluatione capiamus. Per².

IIII. kal. feb. Natale sancti fabiani martyris³.

Infirmatatem nostram respice, omnipotens deus, et quia pondus proprie actionis grauat, beati fabiani martyris tui atque pontificis intercessio gloriosa nos protegat. Per dominum nostrum.¹

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati fabiani martyris tui dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuæ provenire subsidium. Per dominum.¹

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum, sentiamus effectum. Per.¹

Eodem die. Natale sancti sebastiani.

Deus, qui beatum sebastianum martyrem tuum uirtute constantiæ in passione roborasti,

ex eius nobis imitatione tribuæ pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare. Per dominum nostrum.¹

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio et eius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius sollempnitate defertur. Per.¹

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam martyris beati sebastiani pro confessione nominis tui uenerabilis sanguis effusus simul et tua mirabilia manifestat, Quo perficis in infirmitate uirtutem, et nostris studiis dat profectum, et infirmis apud te prestat auxilium. Per christum¹.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur, ut quod debite seruitutis celebramus officio, intercedente beato sebastiano martyre tuo, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per.¹

III. kal. feb. Natale sanctæ agnæ martyris².

Omnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi cligis ut fortia quæque confundas, concede propitius ut qui beatæ agnæ martyris tuæ sollempnia colimus, eius apud te patrocinia sentiamus. Per.¹

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus propitius suscipe, et, intercedente beata agnæ martyre tua, uincula peccatorum nostrorum absolue. Per.¹

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et diem beatæ agnetis martyrio consecratam sollempniter recenseri, quæ terrenæ generositatis oblectamina despiciens cælestem meruit dignitatem. Societatis humanæ uota contempnens, æterni regis est sociata consortio, et pretiosam mortem, sexus fragilitate calcata, pro christi confessione suscipiens simul est facta conformis et sempiternitatis eius et gloriæ. Per quem³.

¹ Gel. p. 677.

³ + et Sebastiani Z.
A. Intret.
ps. Deus, uenerunt.
R. Gloriosus.

² Ibid.

V. Dextera.
AL. Te martyrum.
OF. Letamini.
CO. Multitudo.

¹ O. p. 295. Z.

² A. Me expectauerunt.
ps. Beati immaculati.
R. Diffusa est.
V. Propter ueritatem.

³ O. p. 295. Z.

AL. Specie tua.
OF. Offerentur.
CO. Quinque prudentes.

Ad complendum.

Refecti cybo potuque cælesti, deus noster, te supplices exoramus, ut in cuius hæc commemoratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per.⁷

Æ. kal. feb. Natale sancti uincentii martyris¹.

Adesto, quesumus, domine, supplicationibus nostris, ut qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati uincentii martyris tui intercessionem liberemur. Per.⁷

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda mysteriis, et clementer exaudi. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine gloriosus leuita uincentius et miles inuictus rapidi hostis insaniam interritus adiit, modestus sustinuit, securus inrisit, Sciens paratus esse ut resisteret, nesciens clatus esse quod uinceret, In utroque domini ac magistri sui uestigia sequens, qui et humilitatis custodiendæ, et de hostibus triumphandi subsequenda exempla monstrauit. Per quem maiestatem tuam².

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta percepimus, intercedente beato uincentio martyre tuo, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.⁷

Æ. kal. feb. Natale sanctorum emerentiani et macharii martyrum³.

Maiestati tuæ nos, domine, martyrum suppli-

¹ A. Letabitur.

ps. Exaudi, deus, orationem.

R. Posuisti.

² O. p. 295. Z.

³ A. Salus autem.

ps. Noli emulari.

R. Iustorum.

V. Uisi sunt.

V. Desiderium.

AL. Beatus uir.

OF. Gloria.

CO. Qui uult.

AL. Exultauit.

OF. Mirabilia.

CO. Iustorum.

Emerentiani is a mistake for Emerentianæ. Macharius, an Egyptian abbot, is commemorated along with her on this day in another A. S. Kalendar written c. 1031. Cott. Vitell. E. xviii. and in Z.

catio beata conciliet, ut qui actibus nostris incesanter offendimus, iustorum precibus expiemur. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacratę plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum meritis se percepisse in tribulatione cognoscit auxilium. Per².

Ad complendum.

Martyrum tuorum nos, domine, semper festa lætificent, et quorum celebramus meritum expectamur auxilium. Per³.

IIII. kal. feb. Conuersio sancti pauli apostoli⁴.

Deus, qui uniuersum mundum beati pauli apostoli tui predicatione docuisti, da nobis, quesumus, ut qui eius hodie conuersationem colimus per eius ad te exempla gradiamur. Per⁵.

Secreta.

Apostoli tui pauli, domine, precibus plebis tuę dona sanctifica, ut quę tuo tibi grata sunt instituto gratiora fiant patrocinio supplicantis. Per⁶.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et mai(c)statem tuam suppliciter exorare, ut ecclesiam tuam, beati pauli apostoli tui predicatione edoctam, nulla sinas fallatia uiolari. Et sicut in uera religione nihil manere dinoscitur, quod non eius condierit disciplina, ita ad peragenda ea quę docuit, eius obtentu fidelibus tribuatur efficacia, sentiatque credentium multitudo eum pro se apud te intercessorem, quem habere cognouit magistrum atque doctorem. Per christum dominum nostrum⁷.

Ad complendum.

Sanctificati⁸, domine, salutari mysterio, que-

¹ Gel. p. 678.

² Ib. p. 679.

³ Ib. p. 678. Iugiter nos, dne., sanctorum tuorum uota lætificent, et patrocinia nobis martyrum ipsorum semper festiuitates exhibeant. Per. Z.

⁴ A. Scio cui credidi.

ps. Domine, probasti.

R. Qui operatus est.

V. Gratia dei in me.

AL. Gaudete, iusti.

⁵ E. p. 44. Z.

⁶ Ib.

⁸ Satiasti nos Z; E. p. 44. Z.

OF. Mihi autem nimis.

CO. Amen dico uobis quod uos.

(EP. Saulus adhuc spirans.

EV. Ecce nos reliquimus).

⁷ O. p. 296 Z.

sumus, ut pro nobis eius non desit oratio, cuius nos donasti patrocinio gubernari. Per dominum nostrum¹.

XI. kal. feb. Sanctæ agnæ secundo².

Deus, qui nos annua beatæ agnæ martyris tuæ sollemnitate lætificas, da, quesumus, ut quam ueneramur officio etiam piæ conuersationis sequamur exemplo. Per dominum nostrum.³

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias benedictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martirum nos sollemnitate letificet.⁴ Per⁵.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, celebritatis annuæ uotiuæ sacramenta; præsta, quesumus, ut et temporalis nobis uitæ remedia prebeant et æternæ. Per.⁶

Non. feb. Natale sanctæ agathæ martyris⁴.

Deus, qui inter cætera potentia tuæ miracula etiam in sexu fragili uictoriam martyrii contulisti; concede propitius, ut cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in beatæ agathæ martyris tuæ sollemnitate lætificas⁸, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per.⁹

¹ + *Ad uesperum.* Præsta populo tuo, dne., q., consolationis auxilium, et diuturnis calamitatibus laborantem, beati apostoli tui pauli intercessionem, a cunctis tribulationibus erue propitius. Per. Z.

² A. Vultum tuum.
ps. Eructauit.
R. Specie tua.
V. Propitius.

AL. Diffusa.
OF. Offerentur.
CO. Simile est.

³ *Prefatio.* Beatæ agnæ natalicia geminantes. Vere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perueniret. Per. Z.

⁴ (Hic purificatio, sancta maria).
A. Gaudemus.
ps. Eructauit.
R. Adiuvabit.
V. Fluminis.

TR. Qui seminant.
V. Euntes.
V. Venientes.
OF. Offerentur.
CO. Qui me dignatus.

⁵ deferimus V. E.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine pœnarum mortisque contemptum in utroque sexu fidelium cunctis ætatibus contulisti, Ut inter felicitum martyrum palmas agathen quoque beatissimam uirginem uictrici patientiæ coronares, Quæ nec minis territa, nec suppliciis superata, de diaboli scuitia triumphauit quia in tuæ deitatis confessione permansit. Et ideo cum angelis¹.

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beata agatha martyre tua, sempiterna protectione confirment. Per.²

Alia.

Indulgentiam nobis, domine, beata agatha martyr imploret, quæ tibi grata semper extitit et merito castitatis et tuæ professione uirtutis. Per.³

Alia.

Beatæ agathæ martyris tuæ, domine, precibus confidentes, quesumus, clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus æterna remedia capiamus. Per.⁴

XIII. kal. mar. Natale sancti ualentini martyris².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati ualentini martyris tui natalitia colimus, a cunctis malis imminentibus eius intercessionem liberemur. Per.³

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedente beato ualentino martyre tuo, a cunctis nos defende periculis. Per dominum.⁴

Ad complendum.

Sit nobis, domine, reparatio mentis et corporis cæleste mysterium, ut cuius exsequimur actionem sentiamus effectum. Per.⁵

¹ O. p. 297. Z.

² A. In uirtute.
ps. Uitam petiit.
R. Beatus uir.
V. Potens in terra.
TR. Desiderium.

V. Quoniam preuenisti.
V. Posuisti super.
OF. In uirtute.
CO. Magna est.

XXXX. kal. mar. Nātale sanctæ iulianæ martyris¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi eligis ut fortia queque confundas, da nobis in festiuitate sanctæ martyre(is) tuæ iulianę congrua deuotione gaudere, ut et potentiam tuam in eius passione laudemus, et prouisum nobis percipiamus auxilium. Per dominum².

Secreta.

In sanctæ martyre(is) tuæ iuliane passionē pretiosa te, domine, mirabilem predicantes munera uotiuā deferimus. Præsta, quesumus, ut sicut eius tibi grata sunt merita, sic nostræ seruitutis accepta reddantur officia. Per³.

Ad complendum.

Libantes, domine, mense tuæ beata mysteria, quesumus, ut sanctæ iuliane martyre(is) tuæ interuentionibus temporalem et presentem nobis misericordiam conferant et æternam. Per⁴.

XXXX. kal. marc. Cathedra sancti petri apostoli⁵.

Deus, qui beato petro apostolo tuo conlatis clauibus regni cælestis animas ligandi atque soluendi pontificium tradidisti, concede ut intercessionis eius auxilio a peccatorum nostrorum nexibus liberemur. Per⁶.

Secreta.

Ecclesiæ tuæ preces et hostias, quesumus, domine, beati petri apostoli commendet oratio, ut quod pro illius gloria celebramus nobis prosit ad ueniam. Per⁷.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, in quibus glorificatus es

uehementer, per quos unigeniti tui sacrum corpus exornas, et in quibus ecclesiæ tuæ fundamenta constituis, Quam in patriarchis fundasti, in prophetis preparasti, in apostolis condidisti. Ex quibus beatum petrum apostolorum principem, ob confessionem unigeniti filii tui, per os eiusdem uerbi confirmatum, in fundamento domus tuæ, mutato nomine, cælestium claustrorum præselem custodemque fecisti, Diuino ei iure concesso, ut quæ statuisset in terris seruarentur in cælis. In cuius ueneratione hodierna die maiestati tuę hæc festa persoluimus, et gratiarum ac laudis hostiam immolamus. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Lætificet nos, domine, munus oblatum, ut sicut in apostolo tuo petro te mirabilem predicamus, sic per illum tuæ sumamus indulgentiæ largitatem. Per².

XX. kal. mar. Nātale sancti mathiæ apostoli³.

Deus, qui beatum mathiam apostolorum tuorum collegio sociasti, tribue, quesumus, ut eius interuentione tuæ circa nos pietatis semper uiscera sentiamus. Per⁴.

Secreta.

Deus, qui proditoris apostatę ruinam, ne apostolorum tuorum numerus sacratus perfectione careret, beati mathię electione supplesti, presentia munera sanctifica, et per ea nos gratiæ tuæ uirtute confirma. Per⁵.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut per hæc sancta quæ sumsimus, interue-

¹ A. Loquebar.
ps. Beati immaculati.
R. Specie tua.
V. Propter ueritatem.
TR. Qui seminant.

² Gel. p. 641. Z.

³ AL. Nunc scio, usque.
A. Statuit ei dominus.
ps. Misericordias.
R. Constitues.
V. Pro patribus.
TR. Beatus uir.
V. Potens in terra.

⁴ E. p. 50.

V. Euntes ibant.
V. Uenientes autem.
OF. Offerentur.
CO. Diffusa est gratia.

⁵ Ib. Z.

V. Gloria et diuitiæ.
OF. Constitues.
CO. Tu es petrus.
(EP. Petrus apostolus christi ihesu.

TR. Tu es petrus.
EV. Venit ihesus in partes.)

⁷ Ib.

¹ O. p. 298. Z.

² A. Mihi autem.
ps. Domine, probasti.
R. Iustus ut palma.
V. Ad adnuntiandum.
TR. Desiderium.

³ E. p. 50.

⁴ Ib. + *Præfatio.* Et te laudare mirabilem d., in beatis apostolis tuis, in quibus glorificatus es uehementer. Per quos unigeniti tui sacrum corpus colligis, et in quibus ecclesiæ tuæ fundamenta constituis. Unde poscimus clementiam tuam, piissime, o. d., ut intercessionem beati apostoli tui mathiæ cuius passionis triumphum sollempniter celebramus, mereamur a peccatorum nostrorum nexibus solui et æternæ uitæ felicitati reddi, atque sanctorum tuorum cœtibus connumerari. Per. Z.

⁵ E. p. 50.

V. Quoniam preuenisti.
V. Posuisti super.
OF. Gloria.
CO. Ego uos.

niente beato mathia apostolo tuo, ueniam consequamur et pacem. Per¹.

EEEE. id. mar. Natale sancti gregorii papæ².

Deus, qui animæ famuli tui gregorii æternæ beatitudinis premia contulisti, concede propitius ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, eius apud te precibus subleuemur. Per³.

Secreta.

Annue⁴ nobis, domine, ut, intercedente⁵ beato gregorio pontifice⁶, hæc prosit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per⁶.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia sic tribuis ecclesiam tuam sancti gregorii pontificis tui commemoratione gaudere ut eam et illius festiuitate lætifices, et exemplo pie conuersationis exerceas, et uerbo predicationis erudias, grataque tibi supplicatione tuearis. Per⁷.

Ad complendum.

Vt nobis, domine, tua sacrificia dent salutem, beatus confessor tuus gregorius pontifex, quesumus, precator accedat. Per dominum nostrum⁸.

Alia.

Deus, qui beatum gregorium pontificem sanctorum tuorum meritis cœquasti, concede propitius ut qui commemorationis eius festa percolimus, uitæ quoque imitemur exempla. Per⁹.

¹ E. p. 51. + *Ad uesperum*. Percipiat, dne., q., populus tuus, intercedente beato mathia apostolo tuo, misericordiam quam deposcit, et quam præcamur humiliter indulgentiam consequamur et pacem. Per. Z.

² A. Sacerdotes dei.

PS. Benedicite.

R. Iurauit dominus.

V. Dixit dominus.

TR. Beatus uir.

V. Potens in terra.

V. Gloria et diuitiæ.

OF. Ueritas mea.

CO. Fidelis seruus.

³ V. p. 25. Z. Y. fol. 82 b.

⁴ E. p. 50. + *Super populum*. Benedic, dne., q., plebem tuam, et beati petri apostoli tui deprecationibus confidentem, tribue consequi defensionis auxilium. Per. Z.

⁵⁻⁶ animæ famuli tui gregorii V. Y.

⁶ Y fol. 82 b. There is a different Sec. in Bod. E.

⁷ O. p. 299. Z.

⁸ Not in Bod. E. V. Y. Z.

⁹ V. p. 25. Y fol. 83 a.

+ Missa in Vigilia S. Benedicti.

Concede, q., dne., alacribus animis beati confessoris tui bene-

III. kal. april. Depositio sancti benedicti abbatis¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui hodierna die carnis eductum ergastulo beatissimum confessorum tuum benedictum subleuasti ad cælum; concede, quesumus, hæc festa tuis famulis celebrantibus cunctorum ueniam delictorum, ut qui exultantibus animis eius claritati congraudent ipso apud te interueniente consocietur et meritis².

Secreta.

Oblatis, domine, ob honorem beati confessoris tui benedicti, quesumus, placare muneribus, et ipsius tuis famulis interuentu cunctorum tribue indulgentiam peccatorum. Per dominum nostrum³.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et gloriam tuam profusis precibus exorare, ut qui beati benedicti confessoris tui ueneramur festa, te opitulante, eius sanctitatis imitari ualeamus exempla, Et cuius meritis nequaquam possumus cœquari, eius precibus mereamur adiuuari. Per christum⁴.

dicti sollempnia celebrare, cuius diuersis decorata uirtutibus tibi uita complacuit. Per.

Sec. Oblata confessoris tui benedicti honore sint tibi, dne., nostra grata libamina, ut nostrarum apud te supplicationum effectum obtineant. Per.

Ad com. Quos cælestibus, dne., recreas alimentis, interueniente beato confessore tuo benedicto, ab uniuersis tuere periculis. Per. Z.

¹ S. p. 725. Y. fol. 83 b.

A. Iustus ut palma.

PS. Bonum est.

R. Domine, preuenisti.

V. Uitam petiit.

TR. Desiderium.

V. Quoniam preuenisti.

V. Posuisti super.

OF. Ueritas mea.

CO. Amen dico uobis quod uos qui reliquistis.

² + *Alia*. Omnipotens sempiterne deus, qui radiantibus beati benedicti confessoris tui exemplis arduum tuis imitabile famulis iter fecisti; da nobis inoffensis per eius instituta gressibus pergere, ut eiusdem in regione uiuentium mereamur gaudiis admisceri. Per. Z.

³ S. p. 726. Y. fol. 84 a.

⁴ Y. contained a longer and a different Preface, now erased.

Preface in Z. Et te honorandi patris benedicti gloriosam celebrantes sollempnitatem glorificare; in quo hoc triste sæculum deserens, ad cælestis patriæ gaudia migravit æterna. Qui sancti spiritus repletus dono decoratis monachorum gregibus dignus effulsit pastor; et quod sacris admonuit dictionibus sanctis impleuit operibus, ut quam diuinis inchoauerat oraculis semitam exemplis monstraret lucidis; ut gloriosa monachorum plebs, paterna intuens uestigia, ad perpetua lucis æternæ premia uenire mereatur. Per christum.

Ad complendum.

Perceptis, domine, salutaribus sacramentis, humiliter deprecamur, ut, intercedente beato confessore tuo benedicto, quæ pro illius uenerando agimus obitu nobis proficia(n)t ad salutem. Per¹.

IIIIII. kal. mai. Nātale sanctorum tyburtii, ualeriani, et maximi².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum tiburtii, ualeriani, et maximi, sollempnia colimus, eorum etiam uirtutes imitemur. Per³.

Secreta.

Hostia hæc, quesumus, domine, quam in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuæ nobis misericordiæ dona conciliet. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in sanctorum martyrum festiuitate laudare, qui semper es laudabilis in t^orum commemoratione sanctorum, et magnæ fidei largiris affectum, et tolerantiam tribuis passionum, et antiqui hostis facis superare machinamentum; quo egregii martyres tui ad capiendam supernorum beatitudinem premiorum, nullis impediuntur retinaculis blandimentorum. Per christum⁵.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur, ut quod debitæ seruitutis celebramus officio, intercedentibus sanctis tuis, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per⁶.

IIIII. kal. mai. Nātale sancti georgii, martyris¹.

Deus, qui nos beati georgii martyris tui meritis et intercessionem lætificas, concede propitius, ut

¹ Y. fol. 84 b. + *Ad uesperum.* Fidelium tuorum, quesumus, domine, nota serenus intende, et interuentu beati benedicti, cuius depositionis celebramus diem, a cunctis nos absolutos reatibus. festis concede interesse perpetuis. Per dominum. Z.

² A. Sancti tui, domine, uenedicent.

ps. Exaltabo te, deus.

³ O. p. 316. Z.

⁴ A. Protexisti me.

ps. Exaudi, deus, orationem cum.

AL. Sancti tui, domine.

OF. Letamini.

CO. Gaudete, iusti.

AL. Beatus uir.

OF. Confitebuntur.

CO. Lætabitur iustus.

qui eius beneficia poscimus, dona tuæ gratiæ consequamur. Per dominum nostrum⁷.

Super oblata.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato georgio martyre tuo, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per⁸.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nomine ueneranda confessione beatus martyr georgius diuersa supplicia sustinuit, et ea deuincens coronam perpetuitatis promeruit. Per quem⁹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, intercedente beato georgio martyre tuo, tibi etiam placitis moribus dignanter tribuas deservire. Per¹⁰.

IIIII. kal. mai. Nātale sancti uitalis martyris².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut, intercedente beato uitale martyre tuo, et a cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, et a prauis cogitationibus mundenur in mente. Per dominum³.

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et eius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius sollempnitate defertur. Per⁴.

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum sentiamus effectum. Per⁵.

III. kal. mai. Apostolorum philippi et iacobi⁶.

DEUS, QUI NOS ANNUA APOSTOLORUM TUORUM philippi et iacobi sollempnitate lætificas, præsta, quesumus, ut quorum gaudemus meritis instruamur exemplis. Per⁷.

¹ O. p. 317. Z.

² A. Protexisti.

ps. Exaudi, deus, orationem.

³ Exclamauerunt.

ps. Exultate, iusti.

AL. Nimis honorati.

AL. Gaudete, iusti.

OF. Confitebuntur.

AL. Gloria et.

OF. Repleti sumus.

CO. Ego sum uitis.

CO. Tanto tempore.

(EP. Stabant iusti.

EV. Non turbetur cor uestrum).

Secreta.

Munera, domine, quæ pro apostolorum tuorum philippi et iacobi sollempnitate deferimus propitius suscipe, et mala omnia quæ meremur auerte. Per.⁷

Præfatio.

U. D. nos tibi semper et ubique gratias agere. Qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate firmasti, de quorum collegio¹ sunt beatus philippus et iacobus, quorum passionis hodie festum ueniamur, poscentes ut sicut eorum doctrinis instrui-
tuimur, ita exemplis muniamur, et precibus adiuuemur. Per christum².

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti myste-
riis, ut quorum sollempnia celebramus eorum orationibus adiuuemur. Per.⁷

U. non. mai. Natale sanctorum alexandri, euentii,
et theodoli.

Praesta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut qui sanctorum tuorum alexandri, euentii, et theodoli natalitia colimus, a cunctis malis imminentibus eorum intercessionibus liberemur. Per.⁷

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias benedictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollempnitate latifcet. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut quorum exsequimur cultum sentiamus effectum. Per.⁷

Eodem die. Inuentio sanctæ crucis³.

DEUS, QUI IN PRÆCLARA SALUTIFERE⁴ crucis inuentione passionis tuæ miracula suscitasti, con-

cede ut uitalis ligni pretio, æternæ uitæ suffragia consequamur. Per (qui uiuis)¹.

Secreta.

Sacrificium, domine, quod immolamus placatus intende, ut ab omni nos exuat bellorum nequitia, et per uexillum sanctæ crucis filii tui, ad conterendas potestatis aduersariorum insidias, nos in tuæ protectionis securitate constituat. Per².

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui per passionem crucis mundum redemit, et antiquæ arboris amarissimum gustum crucis medicamine indulcauit, Mortemque quæ per lignum uetitum uenerat per ligni tropheum deuicit, Ut mirabili suæ pietatis dispensatione, qui per ligni gustum a florigera sede discesseramus per crucis lignum ad paradisi gaudia redeamus. Per quem³.

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, qui per unigeniti sui domini nostri ihesu christi passionem et crucis patibulum genus redemit humanum. Amen.

Concedatque uobis ut cum omnibus sanctis, quæ sit eiusdem crucis, longitudo latitudo, sublimitas et profundum, mente deuota comprehendere possitis. Amen.

Quatinus uosmetipsos abnegando, crucemque gestando, ita in presentis uitæ studio redemptorem nostrum possitis sequi, ut ei inter choros

¹ E. p. 101.

² Ib. Hæc oblatio, dne., purget ab omnibus, etc., Bod.

³ O. p. 318; Qui salutem humani generis, etc., Bod.

Preface in Z. Præ[cipue] in die ista, in qua filii tui unigeniti a iudeis abditum gloriosum inuentum est tropheum. Qui protoplasti facinus per ligni uetiti gustum humano in genere diriuatum deleuit, ac per idem lignum crucis simul quoque nostra secum christus adfixit delicta. Cuius typum uirga tenuit, quæ et separantes æquoris undas, et uiam populo moysi præparauit securam. Per cuius quoque umbram aspera mors populis ligno deducta cucurrit. In quo pendens redemptor factus maledictum ut (a) maledicto nos eriperet legis. Cuius ligni mysteriis saluari credimus omnes, ut cum omnibus sanctis comprehendere ualeamus, quæ sit latitudo, longitudo, et sublimitas, et profundum. In quibus gloriamur iustitiæ armis, per quam nobis crucifixus est mundus et nos crucifigimur mundo. Quo signo inimici pellimus tela, cunctaque iacula calliditatis salubriter extradentes expediti compedibus hoc fronte nostra ferimus signum. In cuius tutela confisi collem aggredimur tenuem; per quem de torrente in uia bibit saluator; propter quod multum a terris in dextera tua nostrum subiit caput. Et ideo cum angelis.

¹ consortio O.

² O. p. 318. Z.

³ Not in V.

A. Nos autem gloriari.

OF. Dextera.

PS. Deus misereatur.

CO. Nos autem.

AL. Sancti tui.

EP. Confidimus in nobis.

AL. Dicite in gentibus.

EV. Erat homo.

⁴ Deus, qui unigeniti pretioso sanguine, etc. Bod.

angelorum post obitum mereamini adscisci.
Amen.

Quod ipse prestare¹.

Ad complendum.

Repleti alimonia cælesti et spiritali poculo recreati, quæsumus, omnipotens deus, ut ab hoste maligno defendas, quos per lignum sanctæ crucis filii tui pio cruore es dignatus redimere, tu qui es lignum uitæ paradisque reparator omnibus in te credentibus dira serpentis uenena extinguas, et per gratiam spiritus sancti poculum salutis semper infundas. Per eundem².

Alia.

Deus, cui cunctæ obædiunt creaturæ, et omnia uerbo tuo fecisti in sapientia, supplices, quesumus, ineffabilem clementiam tuam, ut quos per lignum sanctæ crucis filii tui pio cruore es dignatus redimere, tu qui es lignum uitæ paradisque reparator omnibus in te credentibus dira serpentis uenena extinguas, et per gratiam spiritus sancti poculum salutis semper infundas. Per eundem³.

EE. non. mai. Natale iohannis apostoli et euangelistæ⁴.

Deus, qui conspicias quia nos undique mala nostra perturbant, præsta, quesumus, ut beati iohannis apostoli tui intercessio gloriosa nos protegat. Per.⁵

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda mysteriis et clementer exaudi. Per.⁶

Ad complendum.

Refecti, domine, pane cælesti, ad uitam, quesumus, nutriamur æternam. Per dominum nostrum ihesum christum.⁷

UE. id. mai. Sanctorum gordiani et epimachi⁸.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beatorum martyrum gordiani atque epimachi sollemnia colimus eorum apud te intercessionibus adiuuemur. Per.⁹

¹ O. p. 374.

² E. p. 102 Z. Adesto nobis, dne., etc., Bod.

³ D. qui præclara salutare, etc., Bod. : om. Z.

⁴ Ante portam Bod. E. V. ; + Latinam E. V. Y.

A. Ego autem sicut oliua. OF. Gloria et honos.

PS. Quid gloriaris. CO. Magna est.

AL. Iustus ut palma.

⁵ A. Sancti tui, domine.

PS. Exurge, deus.

AL. Te martyrum.

OF. Mirabilis.

CO. Iustorum animæ.

Secreta.

Hostias tibi, domine, beatorum martyrum gordiani atque epimachi dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per.¹

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta percepimus, intercedentibus sanctis tuis gordiano atque epimacho, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.²

EEE. id. mai. Natale sanctorum¹ nerei, et achillei, et² pancratii³.

Semper nos, domine, martyrum tuorum nerei, et achillei, et³ pancratii³ foueat, quesumus, beata sollemnitas, et tuo dignos reddat obsequio. Per⁴.

Secreta.

Sanctorum tuorum, domine, nerei et achillei, atque³ pancratii³, tibi grata confessio et munera nostra commendet, et tuam nobis indulgentiam semper imploret. Per⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam a te constantiam⁶ fides, a te uirtutem sumit infirmitas, Et quicquid in persecutionibus sæuum est, quicquid in morte terribile, nominis tui facis confessione superari. Unde benedicimus te, domine, in operibus tuis, teque in sanctorum tuorum nerei, et achillei, atque pancratii prouectione laudamus. Per christum⁷.

Ad complendum.

Quesumus, domine, ut beatorum martyrum tuorum, nerei et achillei, atque⁸ pancratii⁸, deprecationibus sacra sacramenta quæ sumpsimus ad tuæ nobis proficiant placationis augmentum. Per⁹.

¹⁻¹ Om. Bod. E. V.

² A. Ecce oculi domini.

PS. Exultate, iusti.

AL. Exultabunt.

OF. Confitebuntur.

CO. Gaudete, iusti.

An entirely different Missa for St. Pancras only is provided in Bod. E. V.

³⁻³ Om. Gel.

⁵ Ib.

⁷ O. p. 319. Z.

⁸⁻⁸ Om. Gel.

⁴ Gel. p. 646. Z.

⁶ conscientiam O.

⁹ Gel. p. 646.

III. kal. iun. Natale sancti marci, euangelistæ¹.

Deus, qui beatum marcum euangelistam tuum euangelicæ predicationis gratia sublimasti, tribue, quesumus, eius nos semper et eruditione proficere et oratione defendi. Per².

Secreta.

Beati marci euangelistæ tui sollemnitate tibi munera deferentes, quesumus, domine, ut sicut illum predicationis euangelicæ fecit gloriosum, ita nos eius intercessio et uerbo et opere reddat acceptos. Per³.

Ad complendum.

Pasti⁴ cibo spiritali(s) alimonie, quesumus, domine deus noster, ut quod mysterio frequentamus, intercedente beato marco euangelista, plena uirtute consequamur⁵.

In dedicatione ecclesiæ sanctæ mariæ ad martyres⁶.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad eorum nos gaudia æterna pertingere, de quorum nos uirtute tribuis annua sollempnitate gaudere. Per⁷.

Secreta.

Super has, quesumus, domine, hostias ben-

¹ A. Ego autem sicut.
PS. Quid gloriaris.
AL. Iustus ut palma.

OF. Gloria et.
CO. Posuisti, domine.

St. Mark is commemorated on vii. Kal. Mai. in Z., with a Preface, and a different Sec. and Postcom.

² R. p. 401 S. p. 737.

³ R. S.

Sec. Hanc, dne., q., oblationem pro commemoratione beati marci tibi oblatum benigne contuere, et præsta ut nomini tuo ad gloriam, et nobis proficiat ad medelam. Per. Z.

+ *Prefatio.* Et nos te iugiter conlaudare, benedicere, et prædicare, qui per beatum marcum euangelistam atque pontificem meruimus cognoscere filii tui incarnationis et diuinitatis mirabile mysterium. Petimus ergo misericordiam tuam, ut, eo annuente, fides nostra operum executione ornatur, et perseverantiæ fine claudatur. Per. Z.

Ad com. Tribuat nobis, q., dne., continuum tua sancta præsidium, quo beati marci euangelistæ tui præcibus nos ab omnibus semper tueamur aduersis. Per. Z.

⁴ Refecti S.

⁵ S. p. 738.

⁶ A. Terribilis est.
PS. Dominus regnauit decorem.

OF. Domine deus, in simplicitate.

R. Locus iste.

CO. Domus mea.

V. Deus cui adstat.

(EP. Uidi ciuitatem.

AL. Adorabo.

EU. Ingressus ihesus).

dictio copiosa descendat, quæ et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollempnitate lætificet. Per⁷.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis tibi etiam placitis moribus dignanter deservire concedas. Per⁷.

III. kal. iun. Natale sancti urbani papæ¹.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati urbani martyris tui atque pontificis sollempnia colimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur. Per⁷.

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, emundet nostra delicta, et [ad] sacrificium celebrandum subditorum tibi corpora mentesque sanctificet. Per⁷.

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius exsequimur cultum sentiamus effectum. Per⁷.

Kal. iun. Natale sancti nicomedis martyris².

Deus, qui nos beati nicomedis martyris tui meritis et intercessione lætificas, concede propitiis, ut qui eius beneficia poscimus dona tuæ gratiæ consequamur. Per⁷.

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato nicomede martyre tuo, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda³.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut

¹ A. Sacerdotes tui, domine.
PS. Memento.
R. Inueni dauid.
V. Nihil proficiet.

AL. Beatus uir.
OF. Ueritas mea.
CO. Fidelis seruus.

² A. Letabitur iustus.
PS. Exaudi, deus, orationem.
R. Posuisti, domine.

V. Desiderium.
AL. Beatus uir.
OF. In uirtute.
CO. Magna est.

³ + *Prefatio.* U. D. eterne deus. Et in presenti festiuitate sancti nicomedis martyris tui confitendo laudis hostias immolare, tuamque immensam pietatem implorare, ut sicut illi dedisti cælestis palmam triumphi, sic, eo suffragante, nobis emundationem, ac ueniam concedas peccati; ut in te exultemus in misericordia in quo ille latatur in gloria. Per christum dominum nostrum. Z.

quos tuis reficis sacramentis, intercedente beato nicomede martyre tuo, tibi etiam placitis moribus dignanter tribuas deservire. Per.⁷

EEEE. non. iun. Natale sanctorum marcellini et petri¹.

Deus, qui nos annua martyrum tuorum marcellini et petri martyrum tuorum sollemnitate lætificas, præsta, quesumus. ut quorum gaudemus meritis prouocemur exemplis. Per.⁷

Secreta.

Hostia hæc, quesumus, domine, quam in sanctorum tuorum² natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuę nobis misericordiæ dona conciliet. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Apud quem semper est preclara uita sanctorum, quorum nos mors preciosa lætificat et tuetur. Quapropter martyrum tuorum marcellini et petri gloriosa recensentes natalitia, laudes tibi referimus, et magnificentiam tuam supplices exoramus, Ut quorum sumus martyria uenerantes, beatitudinis mereamur esse consortes. Per christum³.

Ad complendum.

Sacro munere satiati supplices te, domine, deprecamur ut quod debito seruitutis celebramus officio⁴, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per.⁷

U. id. iun. Natale sanctorum primi et feliciani⁵.

Fac nos, domine, quesumus, sanctorum tuorum primi et feliciani semper festa sectari, quorum suffragiis protectionis tuæ dona capiamus. Per⁶.

¹ A. Clamanerunt.
PS. Benedicam dominum.
R. Iustorum animæ.
V. Uisi sunt oculis.

² Marcellini et Petri Y.

³ O. p. 322. Z.

⁴ Intercedentibus sanctis tuis Marcellino et Petro Y.

⁵ A. Sapientiam sanctorum.
PS. Exultate, iusti.
R. Exultabunt.
V. Cantate domino.

⁶ E. p. 118.

AL. Te martyrum.
OF. Letamini.
CO. Iustorum anime.

AL. Mirabilis.
OF. Mirabilis.
CO. Ego uos elegi.

Secreta.

Fiat, domine, quesumus, hostia sacrandi placabilis pretiosi celebritate martyrii, quæ et peccata nostra purificet, et tuorum tibi uota conciliet famulorum. Per¹.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut sanctorum tuorum celestibus mysteriis celebrata sollemnitas, indulgentiam nobis tuæ propitiationis adquirat. Per².

EE. id. iun. Sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii³.

Sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii, quesumus, domine, natalitia nobis uotiuia resplendeant, et quod illis contulit excellentia sempiterna, fructibus nostræ deuotionis ad crescat. Per⁴.

Secreta.

Pro sanctorum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii sanguine uenerando, hostias tibi, domine, sollemniter immolamus, tua mirabilia pertractantes, per quæ talis est perfecta uictoria. Per⁵.

Ad complendum.

Semper, domine, sanctorum martyrum basilidis, cyrini, naboris, et nazarii sollemnia celebremus, ut eorum patrocinia iugiter sentiamus. Per⁶.

IIIE. kal. iul. Natale sancti uiti pueri⁷.

Da ecclesiæ tuæ, quesumus, domine, sancto uito intercedente, superbę non sapere, sed tibi placita humilitate proficere, ut proterua despiciens, quæcumque matura sunt libera exerceat caritate. Per⁸.

Secreta.

Sicut gloriam diuinæ potentiae munera pro

¹ E. p. 118.

³ A. Intret in conspectu.
PS. Deus uenerunt.
R. Uindica, domine.
V. Posuerunt.

⁴ Gel. p. 647.

⁷ A. Sapientes.
PS. Exultabunt iusti.
R. Exultabunt.
V. Cantate domino.

⁸ Gel. p. 647. Z.

² Ib.

AL. Exultabunt.
OF. Exultabunt.
CO. Posuerunt.

⁵ Ib.

⁶ Ib.
AL. Sancti tui, domine.
OF. Mirabilis.
CO. Iustorum.

sanctis oblata testantur, sic nobis effectum, domine, tuæ saluationis impendant. Per¹.

Ad complendum.

Refecti, domine, benedictione sollemni, quesumus, ut per intercessionem sancti uiti medicina sacramenti et corporibus nostris prosit et mentibus. Per².

IIIIII. kal. iul. Sanctorum marci et marcelliani³.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum marci et marcelliani natalitia colimus a cunctis malis imminentibus eorum intercessione liberemur. Per dominum nostrum.⁴

Secreta.

Munera, domine, tibi dicata sanctifica, et, intercedentibus beato marco et marcelliano, per eadem nos placatus intende. Per dominum.⁵

Ad complendum.

Salutaris tui, domine, munere satiati supplices exoramus ut⁶ quorum lætamur gustu renouemur effectum. Per.⁷

IIII. kal. iul. Natale sanctorum geruasii, et protasii⁸.

Deus, qui nos annua sanctorum tuorum geruasii⁹ et protasii¹⁰ sollemnitate lætificas, concede propitius ut quorum gaudemus meritis accendamus exemplis. Per dominum.¹¹

¹ Gel. p. 648. *Secreta.* Munera tibi, domine, dicata sanctifica, et, intercedente beato uito martyre tuo, per eadem nos placatus intende. Per dominum nostrum. Z.

Præfatio. Beati uiti martyrio gloriantes, cui admirandam gratiam in tenero adhuc corpore, et necdum uirili more maturo, uirtutem fidei et patientiæ fortitudinem tribuisti; ut secuti persequutoris non cederet constantia puerilis; et inter acerba supplicia nec sensu potuit terri, nec frangi ætate, ut gloriosior fieret et corona martyrii. Et ideo. Z.

² Gel. p. 648.

³ A. Salus autem.

PS. Noli emulari.

R. Iustorum animæ.

V. Uisi sunt oculis.

⁴ + Intercedentibus sanctis marco et marcelliano Y.

⁵ A. Loquetur dominus pacem.

PS. Benedixisti, domine.

R. Gloriosus deus.

⁶⁻⁸ So E. O; Protasii et geruasii Bod. V.

AL. Iusti epulentur.

OF. Anima nostra.

CO. Amen dico uobis quod

unus ex minimis.

V. Dexteræ tuæ.

AL. Te martyrum.

OF. Letamini.

CO. Posuerunt.

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedentibus sanctis tuis¹, a cunctis nos defende periculis. Per.²

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius nominis confessione beati martyres geruasius et protasius passi, in cælesti regione æternis perfruuntur gaudiis, et pro eorum sollemni recordatione ecclesia religiosis exultat officiis. Per quem³.

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et, intercedentibus sanctis tuis, cælestis remedii faciat esse consortes. Per dominum.⁴

IIIIII. kal. iul. Vigilia sancti iohannis baptistæ⁵.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut familia tua per uiam salutis incedat, et beati iohannis præcursoris hortamenta sectando, ad eum quem prædixit secunda perueniat. Per dominum.⁶

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Exhibentes sollemne ieiunium, quo beati iohannis baptistæ natalitia preuenimus. Cuius genitor dum eum dubitat nasciturum, sermonis amisit officium, et, eo nascente, et sermonis usum et prophetiæ suscepit donum. Cuius genetrix, senio confecta, sterilitate mutata, in eius conceptu non solum sterilitatem amisit, fecunditatem adquisiuit, sed etiam spiritum sanctum, quo matrem domini et saluatoris agnosceret, accepit. Per quem⁸.

Ad complendum.

Beati iohannis baptistæ nos, domine, præclara

¹ + Geruasio et protasio Y.

² A. Ne timeas.

PS. Domine, in uirtute.

R. Fuit homo.

V. Ut testimonium.

OF. Gloria et.

³ O. p. 324; Y. fol. 95 b. Z.

⁴ O. p. 323. Z.

CO. Magna est.

(LEC. Factum est uerbum domini.

EV. Fuit in diebus).

comitetur oratio, et quem uenturum esse prædixit poscat nobis fore placatum. Per.^γ

III. kal. iul. Natiuitas sancti iohannis baptistæ¹.

In prima missa.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati iohannis baptiste sollemnia colimus eius apud te intercessionem muniamur. Per.^γ

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato iohanne baptista, nos per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum.^γ

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta percepimus, intercedente beato iohanne baptista, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.^γ

Statio in die².

Ad missam.

DEUS, QUI PRÆSENTEM DIEM HONORABLEM nobis in beati iohannis natiuitate fecisti, da populis tuis spiritalium gratiam gaudiorum, et omnium fidelium mentes dirige in uiam salutis æternæ. Per.^γ

Secreta.

Tua, (domine), muneribus altaria cumulamur, illius natiuitatem honore debito celebrantes, qui saluatorem mundi et cecinit adfuturum, et adesse monstraui, dominum nostrum ihesum christum. Qui tecum.^γ

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Et in die festiuitatis hodiernæ qua beatus iohannes exortus est tuam magnificentiam conlaudare. Qui uocem matris domini nondum editus sensit, et adhuc clausus

utero, aduentum salutis humane prophetica exultatione significauit. Qui et genitricis sterilitatem conceptus abstulit, et patris linguam natus absoluit, solusque omnium prophetarum redemptorem mundi, quem prenuntiavit, ostendit. Et ut sacre purificationis effectum aquarum natura conciperet, sanctificandis iordanis fluentis ipsum baptismo baptismatis lauit auctorem. Et ideo¹.

Ad complendum.

Sumat ecclesia tua, deus, beati iohannis baptistæ generatione lætitiā, per quem suæ regenerationis cognouit auctorem dominum nostrum. Qui tecum.^γ

Alia².

Deus, qui nos concedis beati iohannis baptistæ natalitia perfrui, eius nos tribue meritis adiuuari. Per.^γ

Ad uesperos³.

Omnipotens sempiternæ deus, da cordibus nostris illam tuarum rectitudinem semitarum, quam beati iohannis baptistæ in deserto uox clamantis edocuit. Per.^γ

Alia.

Deus, qui nos annua beati iohannis baptistæ sollemnia frequentare concedis, præsta, quesumus, ut et deuotis mentibus eadem celebremus, et eius patrocinio promerente plene capiamus securitatis augmentum. Per.⁴

Alia.

Deus, qui conspicias quia nos undique mala nostra contristant, per precursorem gaudii corda nostra lætifica. Per.^γ

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus beati iohannis

¹ A. Iustus ut palma.
PS. Bonum est.
R. Iustus ut palma.
V. Ad adnuntiandum.

AL. Ipse peribit.
OF. In uirtute.
CO. Posuisti, domine.

² Item alia V; Item alia missa O.
A. De uentre.
PS. Bonum est.
R. Priusquam te.
V. Misit dominus.
(Inter natos).

AL. Beatus uir.
OF. Iustus ut palma.
CO. Tu puer profeta.
(LEC. Audite, insulæ.
EV. Elisabeth impletum est).

¹ O. p. 324; Y. fol. 96 b. Z.

² Ad uesperos V.

³ Ad fontes V.

⁴ For these three Coll. Z. substitutes:—

Deus, qui nos beati iohannis baptistæ concedis natalicio perfrui, eius nos tribue meritis adiuuari. Per.

Alia. Da, q., o. d., intra sanctæ ecclesiæ uterum constitutos, eo nos spiritu ab iniquitate nostra iustificari, quo beatum iohannem intra uiscera materna docuisti. Per.

Alia. O. et misericors d., qui beatum iohannem baptistam tua prouidentia destinasti, ut perfectam plebem christo domino præpararet; da, q., ut familia tua eius intercessionem præconis, et a peccatis omnibus exuatur, et ad eum quem prophetauit peruenire mereamur, ihesum christum filium tuum dnm. nostrum.

baptistę intercessione, cuius hodie natalitia celebratis, concedatque ut cuius sollemnia colitis, patrocinia sentiatis. Amen.

Illius obtentu ab omnibus aduersis tucamini, et bonis omnibus perfruamini, qui aduentum redemptoris mundi, necdum natus cognouit, matris sterilitatem nascendo abstulit, patris linguam natus absoluit. Amen.

Quatinus ipsius agni, quem ille digito ostendit, cuius immolatione estis redempti, ita uirtutum lanis uestiri, et innocentiam ualeatis imitari, ut ei in æternæ patriæ felicitate possitis adiungi. Amen.

Quod ipse prestare¹.

OE. kal. iul. Sanctorum iohannis et pauli².

Quesumus, omnipotens deus, ut nos geminata lætitia hodiernę festiuitatis excipiat, quæ de beatorum iohannis et pauli glorificatione procedit, quos eadem fides et passio uere fecit esse germanos. Per.³

Secreta.

Hostias tibi, domine, sanctorum martyrum iohannis et pauli dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuę prouenire subsidium. Per.⁴

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius amore gloriosi martyres iohannes et paulus martyrium non sunt cunctati subire, Quos in nascendi lege iunxit germanitas, in gremio matris ecclesiæ fidei unitas, in passionis acerbitate ferenda unius amoris societas. Per quem nos petimus eorum precibus adiuuari, quorum festa noscitur uenerari. Per quem⁵.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sanctorum tuorum sollemnia celebrantes, cælestia sacramenta; præsta, quesumus, ut quod temporaliter gerimus, æternis gaudiis consequamur. Per.⁶

EEEE. kal. iul. Nātale sancti Leonis papæ.

Deus, qui beatum leonem pontificem sanctorum

tuorum meritis cœquasti, concede propitius ut qui commemorationis eius festa percolimus, uitæ quoque imitemur exempla. Per.⁷

Secreta.

Annuę, domine, ut, intercedente¹ beato leone pontifice¹, hæc nobis² prosit oblatio, quam immolando, totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per.

Ad complendum.

Deus, qui animæ famuli tui leonis æternæ beatitudinis premia contulisti, concede propitius ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur, eius apud te precibus subleuemur. Per.³

Eodem die⁴. Vigilia apostolorum petri, et pauli⁵.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut nullis nos permittas perturbationibus concuti quos in apostolicæ confessionis petra solidasti. Per dominum⁶.

Secreta.

Munus populi tui, quesumus, domine, apostolica intercessione sanctifica, nosque a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per dominum nostrum⁷.

Prefatio.

U. D. æquum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare, ut gregem tuum, pastor æterne, non deseras, sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias, Ut isdem rectoribus gubernetur, quos operis tui uicarios contulisti preesse pastores. Et ideo⁷.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, alimento satiasti apostolicis intercessionibus ab omni aduersitate custodi. Per dominum.

Ad uigilias.

Deus, qui ecclesiam tuam apostoli tui petri

¹⁻¹ So Pam.; animæ famuli tui leonis Bod. E. O. V. Z; intercessione beati leonis confessoris Y.

² Om. Bod. E. O. V. Z.

³ A. Dicit dominus petro.

PS. Cęli enarrant.

R. In omnem terram.

V. Cęli enarrant.

⁴ Vigilæ S. Petri V.

⁵ This Coll. is found in Reg. Suec. Pam. O. V. Z. Deus, qui nobis apostolorum, etc. E. Y.

⁶ Munera, dne., tuę glorificationis, etc. E.

⁷ O. p. 325. Z.

¹ O. p. 372.

² A. Multe tribulationes.

PS. Benedicam domino.

R. Ecce quam bonum.

V. Sicut unguentum.

³ O. p. 325. Z.

V. Mandauit.

AL. Gaudete.

OF. Gloriabuntur.

CO. Etsi coram hominibus.

OF. Mihi autem.

CO. Tu es petrus.

EP. Petrus et iohannes.

EV. Dixit ihesus petro.

fide et nomine consecrasti, quique beatum illi paulum ad predicandum gentibus gloriam tuam sociare dignatus es, concede ut omnes, qui ad apostolorum tuorum sollemnia conuenerunt, spiritali remuneratione ditentur. Per.^γ

III. kal. iul. Nātale sancti petri apostoli¹.

DEUS, QUI HODIERNAM DIEM APOSTOLORUM TUORUM petri et pauli martyrio consecrasti, da ecclesiæ tuæ eorum in omnibus sequi preceptum, per quos religionis sumpsit exordium. Per.^γ

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, quas nomini tuo sacrandas offerimus apostolica prosequatur oratio, per quam nos expiari tribuis et defendi. Per dominum.^γ

Præfatio.

U. D. æquum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare, ut gregem tuum, pastor æterne, non deseras, sed per beatos apostolos tuos continua protectione custodias, Ut isdem rectoribus gubernetur, quos operis tui uicarios eidem constitulisti præesse pastores. Et ideo².

Benedictio.

Benedicat uobis omnipotens deus, qui uos beati petri saluberrima confessione, in ecclesiasticæ fidei fundauit soliditatem. Amen.

Et quos beati pauli sanctissima instruxit predicatione sua uos tueatur gratissima defensione. Amen.

Quatenus petrus clauē, paulus sermone, utrique intercessionē, ad illam uos certent patriam introducere, ad quam illi, alter cruce, alter gladio, hodierna die peruenerunt. Amen.

Quod ipse præstare dignetur³.

¹ A. Nunc scio uere.
PS Domine, probasti.
R. Constitues.
V. Pro patribus.
AL. Tu es petrus.

OF. Constitues.
CO. Symon iohannis.
(LEC. Misit herodes rex.
EV. Venit ihesus).

² V. Y. fol. 98 b. *Præfatio.* Apud quem cum beatorum apostolorum continuata festiuitas, triumphique cælestis perpetua æterna sit celebritas. Nobis tamen eorum festa annuis recursibus tribuis frequentare, ut et illorum passioni sit ueneratio ex nostra deuotione, et nobis auxilium proueniat de eorum sanctissima intercessionē. Per christum. Z.

³ O. p. 373.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, alimento satiasti apostolicis intercessionibus ab omni aduersitate custodi. Per.^γ

Ad uesperos.

Omnipotens sempiterne deus, qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate fundatam ab infernorum eruis terrore portarum, presta, ut in tua ueritate persistens nulla recipiat consortia perfidorum. Per.^γ

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, propitius intueri, et apostolicis defende presidiiis, ut eorum precibus gubernetur quibus nititur, te constituente, principibus. Per dominum nostrum ihesum christum filium.^γ

Alia.

Protege, domine, populum tuum, et apostolorum patrocinio confidentem perpetua defensione conserua. Per.^γ

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et apostolorum tuorum tuere præsidiiis, quorum donasti fideles esse doctrinis. Per.^{1, γ}

II. kal. iul. Nātale sancti pauli apostoli².

Deus, qui multitudinem gentium beati pauli apostoli predicatione docuisti, da nobis, quesumus, ut cuius natalitia colimus eius apud te patrocinia sentiamus. Per.^γ

Secreta.

Ecclesiæ tuæ, quesumus, domine, preces et hostias apostolica commendet oratio, ut quod pro illorum gloria celebramus nobis prosit ad ueniam. Per.^γ

Præfatio.

U. D. æterne deus³. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut ecclesiam tuam beati pauli apostoli tui prædicatione edocta nulla sinas

¹ + *Alia.* Deus, qui beato apostolo tuo petro conlatis clauibus regni cælestis animas ligandi atque soluendi pontificium tradidisti, concede ut intercessionis eius auxilio, a peccatorum nostro- rum nexibus liberemur. Per. Z.

² (EP. Notum uobis facio.
EV. Ecce nos reliquimus).
A. Scio cui credidi.
PS. Domine, probasti.
R. Qui operatus.

V. Gratia dei.
AL. Gaudete.
OF. Mihi autem.
CO. Amen dico uobis quod
uos qui reliquistis.

³ Z. Qui ecclesiam tuam, etc.; erased. Y.

fallatia uiolari. Et sicut nihil in uera religione manere dinoscitur, quod non eius condierit disciplina, ita ad peragenda ea quæ docuit, eius obtentu, tribuatur efficatia. Sentiatque credentium multitudo gentium cum pro se apud te intercessorem quem habere cognouit magistrum atquæ doctorem. Per (christum) dominum nostrum.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis, beatis apostolis interuenientibus, deprecamur, ut quæ pro illorum celebrata sunt gloria, nobis proficiant ad medellam.

UE. non. iul. Sanctorum processi et martiniani¹.

Deus, qui nos sanctorum tuorum processi et martiniani confessionibus gloriosis circumdas et protegis, da nobis et eorum imitatione proficere et intercessione gaudere. Per dominum nostrum.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera, quæ ut tuo sint digna conspectui, sanctorum tuorum precibus adiuuemur. Per.

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus certa rede[m]ptione capiamus. Per.

En octauas apostolorum².

Deus, cuius de(x)tera beatum petrum ambulanti in fluctibus, ne mergeretur, erexit, et coapostolum eius paulum, tertio naufragantem, de profundo pelagi liberauit, exaudi nos propitius, et concede, ut amborum meritis æternitatis gloriam consequamur. Per dominum.

Secreta.

Offerimus tibi, domine, preces et munera, quæ

¹ A. Iudicant sancti gentes.
PS. Exultate, iusti.
R. Exultabunt sancti.
V. Cantate domino.

AL. Mirabilis dominus.
OF. Gloriabuntur.
CO. Anima nostra.

² A. Sapientiam.
PS. Celi enarrant.
R. Iustorum animæ.
V. Uisi sunt.

AL. Sancti tui, domine.
OF. Exultabunt.
CO. Iustorum.

ut tuo sint digna conspectui, apostolorum tuorum poscimus precibus adiuuari. Per¹.

Ad complendum.

Protege, domine, populum tuum, et apostolorum tuorum patrocinio confidentem perpetua defensione conserua. Per.

Ui. id. iul. Sanctorum bñ. fratrum².

Praesta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gloriosos martyres in tua confessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessione sentiamus. Per.

Secreta.

Sacrificiis presentibus, domine, quesumus, intende placatus, et, intercedentibus sanctis tuis, deuotioni nostræ proficiant et saluti. Per dominum.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Donari nobis suppliciter exorantes ut sicut sancti tui mundum in tua uirtute uicerunt, ita nobis a mundanis erroribus postulent expediri. Per³.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut illius salutaris capiamus affectum, cuius per hæc mysteria pig-nus accepimus. Per.

U. id. iul. Translatio sancti benedicti abbatis⁴.

INTERCESSIO NOS, QUESUMUS, DOMINE, BEATI BENEDICTI abbatis commendet, ut quod nostris meritis non ualemus eius patrocinio assequamur. Per⁵.

¹ + *Prefatio*. U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam supplici deuotione exorare, ut beatorum apostolorum tuorum petri et pauli quorum hodie diem octauum celebramus obtentu, mereamur tuum obtinere auxilium. Per christum dominum nostrum. Z.

² A. Laudate, pueri.
PS. Sit nomen domini.
R. Anima nostra.
V. Laqueus.

AL. Laudate, pueri.
OF. Anima nostra.
COM. Quicumque fecerit.

³ O. p. 326. Z.

⁴ Introd. § 22.

⁵ S. Y. fol. 101 a. Z.
A. Iustus ut palma.
PS. Bonum est.
R. Domine, preueni.
V. Uitam petiit.

AL. Iustus ut palma.
OF. Ueritas.
CO. Amen dico uobis quod uos qui reliquistis,

Secreta.

Sacris altaribus, domine, hostias superpositas sanctus benedictus, quesumus, in salutem nobis prouenire deprecatur. Per dominum nostrum ¹.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et gloriam tuam profusis precibus exorare, ut qui beati benedicti confessoris tui ueneramus festa, te opitulante, eius sanctitatis imitari ualeamus exempla. Et cuius meritis nequaquam possumus coæquari, eius precibus mereamur adiuuari. Per christum ².

Ad complendum.

Protegit nos, domine, cum tui perceptione sacramenti beatus benedictus abba pro nobis intercedendo; ut et conuersationis eius experiamur insignia, et intercessionis ipsius percipiamus suffragia. Per ³.

IIII. kal. aug. Sancti iacobi apostoli ⁴.

Esto, domine ⁵, plebi tuæ sanctificator et custos, ut apostoli tui iacobi munita presidii et conuersatione tibi placeat, et secunda deseruiat. Per ⁶.

Secreta.

Oblationes populi tui, domine, quesumus, beati apostoli tui iacobi passio beata conciliet, et quæ nostris apta non sunt meritis, fiant tibi placita eius deprecatione ⁷.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia licet nobis semper salutem operetur diuini celebratio sacramenti, propensius tamen nobis confidimus profuturam, si beati apostoli tui iacobi intercessionibus adiuuemur. Per christum ⁸.

Ad complendum.

Beati apostoli tui iacobi ⁹, quesumus, domine,

¹ O. p. 326. Z.

⁴ A. Mihi autem.
Ps. Domine, probasti.
R. Constitues eos.
v. Pro patribus.

⁵ + propitius E.

⁷ E. p. 127.

⁹ + cuius hodie festiuitate corpore et sanguine filii tui nos refecisti E.

² Y. Z.

Al. Nimis honorati.
Of. Mihi autem.
co. Ego uos.

³ S. Y. Z.

⁶ E. p. 127; Y. fol. 104 b. Z.

⁸ O. p. 327; Y. fol. 104 b. Z.

intercessione, nos adiuua, pro cuius sollempnitate deferimus tua sancta ¹ letantes. Per ².

IIII. kal. aug. ³ Natale sanctorum simplicii, faustini, et beatrix ⁴, atque felix ⁵.

Præsta, quesumus, domine, ut sicut populus christianus martyrum tuorum felix ⁵, simplicii, faustini, et beatrix ⁴ temporali sollempnitate congaudet ita perfruatur æterna, et quod uotis celebrat comprehendat effectu. Per ⁶.

Super oblata.

Hostias tibi, domine, pro sanctorum martyrum felix ⁵, simplicii, faustini, et beatrix ⁴ commemoratione deferimus, suppliciter obsecrantes, ut et indulgentiam nobis pariter conferant et salutem. Per ⁷.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut sanctorum tuorum felix ⁵, simplicii, faustini, et beatrix ⁴ cælestibus mysteriis celebrata sollempnitas, indulgentiam nobis tuæ propitiationis adquirat. Per dominum ⁸.

III. kal. aug. Natale sanctorum abdon et sennes ⁹.

Deus, qui sanctis tuis abdon et sennen ad hanc gloriam ueniendi copiosum munus gratiæ contulisti, da famulis tuis suorum ueniam peccatorum ut sanctorum tuorum intercedentibus meritis ab omnibus mereamur aduersitatibus liberari. Per ⁷.

Secreta.

Hæc hostia, domine, quesumus, quam in sanctorum tuorum natalitiis recensentes offerimus, et uincula nostræ prauitatis absoluat, et tuæ

¹ dona E.

² A. Sacerdotes eius.
Ps. Memento.
R. Sacerdotes.
v. Illuc producam.

⁴ Viatrix Gel.

⁶ Y. fol. 105 b; Gel. p. 657. There is a different Mass provided in V. p. 106.

⁷ Gel. p. 657.

⁹ A. Intret in conspectu.
Ps. Deus, uenerunt.
R. Gloriosus.
v. Dextera tua.

² E. p. 127; Y. fol. 104 b. Z.

Al. Inueni dauid.
Of. Ueritas mea.
co. Beatus sermo.

⁵ Om. Gel. Y.

⁸ Ib.

Al. Mirabilis.
Of. Mirabilis deus.
co. Posuerunt.

nobis misericordiæ dona conciliet. Per dominum^{1,7}

Ad complendum.

Per huius, domine, operationem mysterii et uitia nostra purgentur, et, intercedentibus sanctis tuis, iusta desideria compleantur. Per.⁷

Ital. aug. Ad sanctum petrum ad uincula².

DEUS, QUI BEATUM PETRUM APOSTOLUM a uinculis absolutum inlæsum abire fecisti, nostrorum, quesumus, absolue uincula peccatorum, et omnia mala a nobis propitiatus exclude. Per.⁷

Secreta.

Oblatum tibi, domine, sacrificium uiuificet nos semper et muniat. Per dominum nostrum^{3,7}

Ad complendum.

Corporis sacri et pretiosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus, intercedente⁴ beato petro apostolo tuo⁴, certa redemptione capiamus. Per.⁷

Eodem dic. Passio sanctorum machabeorum.

Fraterna nos, domine, martyrum tuorum corona lætificet, quæ et fidei nostræ prebeat incitamenta uirtutum, et multiplici nos suffragio consoletur. Per dominum nostrum⁵.

Secreta.

Votiuæ, domine, mysteria sanctorum tuorum sollempnia celebrantes, deuota mente tractamus,

quibus nobis et præsidium crescit et gaudium. Per¹.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Quia licet in omnium sanctorum tuorum tu sis, domine, protectione mirabilis, in his tamen speciale munus tuum agnoscimus, quos fratres sorte nascendi magnifica præstitisti passione², Ut simul esset et ueneranda gloria genitricis, et florentissima proles ecclesiæ. Et ideo³.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quorum memoriam sacramenti participatione recolimus, fidem quoque proficiendo sectemur. Per dominum nostrum⁴.

IIII. non. aug. Natale sancti stephani pontificis⁵.

Deus, qui nos beati stephani martyris tui atque pontificis annua sollempnitate lætificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus, de eiusdem etiam protectione gaudeamus. Per.⁷

Secreta.

Munera tibi, domine, dicata sanctifica, et, intercedente beato stephano martyre tuo atque pontifice, per eadem nos placatus intende. Per.⁷

Ad complendum.

Hæc nos communio, domine, purget a crimine, et, intercedente beato stephano martyre tuo atque pontifice, cælestis remedii faciat esse consortes.⁷

IIII. id. aug. Natale sancti syrti episcopi⁶.

Deus, qui conspicias quia ex nulla nostra uirtute subsistimus, concede propitius ut, intercessione

¹ *Prefatio.* Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, quos ante constitutionem mundi in æternam tibi gloriam præparasti, ut per eos huic mundo ueritatis tuæ lumen ostenderes. Quos ita spiritu ueritatis armasti, ut formidinem mortis per infortitatem carnis euincerent. De quorum collegio sunt martyres tui abdon et sennes, qui ecclesiæ tuæ prato sicut rosæ et lilia floruerunt. Quos unigeniti tui sanguis in prælio confessionis roseo colore perfudit, et obprobrium passionis niueo liliorum splendore uestiuit. Per quem, Z.

² A. Nunc scio uere.
rs. Domine, probasti.
R. Constitues.
v. Pro patribus.

AL. Tu es petrus.
OF. Mihi autem.
CO. Tu es petrus.

³ E. p. 127; Y. provided a Preface here, now erased.

^{4,5} *Om. V.*

⁵ Pam. p. 322; Y. fol. 106 a.

¹ Pam. p. 323. For this Sec. Y. substitutes: Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et eorum nobis fiat supplicatione salutaris pro quorum sollempnitate defertur. Per.

² + germanos O.

³ O. p. 328. Z.

⁴ Pam. p. 323; Y. fol. 106 a.

⁵ A. Iustus ut palma.

rs. Bonum est confiteri.

R. Iustus non conturbabitur.

⁶ A. Sacerdotes dei.

rs. Memento.

R. Sacerdotes eius.

v. Illuc producam.

v. Tota die miseretur.

AL. Inueni dauid.

OF. Inueni dauid.

CO. Domine, quinque.

AL. Te martyrum.

OF. Inueni dauid.

CO. Fidelis sermo.

beati syxti martyris tui atque pontificis¹, contra omnia aduersa muniamur. Per.^γ

Secreta.

Sacrificiis presentibus, domine, quesumus, intende placatus, ut deuotioni nostræ proficiant et salutē. Per.^γ

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et² in die festiuitatis hodie, qua beatus syxtus pariter sacerdos et martyr deuotum tibi sanguinem exultanter effudit, Qui ad eandem gloriam promerendam doctrinæ suæ filios incitauit, et quos erudiebat hortatu preueniebat exemplo. Per christum³.

*Infra actionem*⁴.

Intra quorum nos consortium non æstimator meriti sed ueniæ, quesumus, largitor admitte. Per christum.^γ

Prefatio uinæ.

Benedic, domine, et hos fructus nouos uinæ, quos tu, domine, per rorem cæli et inundantiam pluuiarum, et temporum serenitate et tranquillitate, ad maturitatem perducere dignatus es; et dedisti ea ad usus nostros cum gratiarum actione percipere, in nomine domini nostri ihesu christi, per quem hæc omnia, [domine, semper bona creas]⁵.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine deus noster, ut cuius nobis festiuitate uotiuæ sunt sacramenta, eius salutaria nobis intercessione reddantur. Per.^γ

Eodem die. Natale sanctorum felicissimi et agapiti.

Deus, qui nos concedis martyrum tuorum felicissimi et agapiti natalitia colere, da nobis in æterna lætitia de eorum societate gaudere. Per.^γ

Secreta.

Munera tibi, domine, nostræ deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, reddantur. Per.^γ

¹ + throughout felicissimi et agapiti. Y.

² + precipue Z.

³ O. p. 328. Z.

⁴ Benedictio uinæ Bod. V. Z; in S. in Festo Transfig. Aug. 6, p. 841.

⁵ V. Y. Z. This Ben. occurs again with variations on fol. 291 b.

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedentibus sanctis tuis felicissimo et agapito, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per dominum.^γ

III. id. aug. Natale sancti donati episcopi et confessoris¹.

Deus, tuorum gloria sacerdotum, præsta, quesumus, ut sancti confessoris (martyris) et episcopi tui donati, cuius festa gerimus sentiamus auxilium. Per².

Secreta.

Præsta, quesumus, domine, ut sancti confessoris (martyris) tui et episcopi donati precibus, quem ad laudem nominis tui dicatis muneribus honoramus, piæ nobis deuotionis fructus ad crescat³.

Ad complendum.

Votiuæ, domine, dona, quæ pro beati confessoris et episcopi tui donati sollemnitate percepimus, quesumus, ut eius precibus et presentis nobis uitæ pariter et æterne tribuas conferre subsidium. Per⁴.

III. id. aug. Natale sancti cyriaci martyris⁵.

Deus, qui nos annua beati cyriaci martyris tui (sociorumque eius) sollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus, uirtute quoque passionis imitemur. Per dominum.^γ

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostra deuotio, et eius (eorum) nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius (quorum) sollemnitate defertur. Per.^γ

¹ A. Os iusti meditabitur.

ps. Noli emulari.

R. Iustus non confundetur.

² Gel. p. 659.

³ Ib. For this Secret. Y substitutes: Omnipotens et misericors deus, qui nos sacramentorum tuorum, et participes efficis et ministros, presta, ut, intercedente beato martyre tuo atque pontifice donato, eisdem proficiamus et fidei consortio et digno seruitio. Per.

⁴ Ib., with verbal variations.

⁵ A. Timete dominum.

ps. Benedicam domino.

R. Timete dominum.

v. Inquirentes.

v. Tota die meditatio.

AL. Inueni dauid.

CO. Fidelis seruus.

AL. Exultabunt.

OF. Letamini.

CO. Signa eos.

Ad complendum.

Refecti participatione muneris sacri, quesumus, domine deus noster, ut cuius (quorum) exsequimur cultum, sentiamus effectum. Per.⁷

U. id. aug. Vigilia sancti laurentii martyris¹.

Adesto, quesumus, domine, supplicationibus nostris. et, intercessione beati laurentii martyris tui, perpetuam nobis misericordiam benignus impende. Per.⁷

Secreta.

Hostias, domine, quas tibi offerimus, propitius suscipe, et, intercedente beato laurentio martyre tuo, uincula peccatorum nostrorum absolue. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et deuotis mentibus natale beati martyris tui laurentii preuenire, qui, leuita simul martyrque uenerandus, et proprio claruit gloriosus officio, et memorandę passionis refulsit martyrio. Per christum².

Ad complendum.

Da, quesumus, domine deus noster, ut sicut beati laurentii martyris tui commemoratione, temporali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur aspectu. Per.⁷

EEE. id. aug. Passio³ sancti laurentii martyris.

In prima missa.

Excita, domine, in ecclesia tua spiritum, cui beatus leuita laurentius seruiuit, ut eodem nos replente, studeamus amare quod amauit, et opere exercere quod docuit. Per.^{4,7}

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati laurentii precatio sancta conciliet, ut cuius honore sollemniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per.⁵.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos donis celestibus satiasti, intercedente beato laurentio martyre tuo, perpetua protectione custodias. Per.⁷

Statio in die¹.

Ad missam.

DA NOBIS, QUESUMUS, OMNIPOTENS DEUS, uitiorum nostrorum flammam extinguere, qui beato laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare. Per.⁷

Secreta.

Accipe, quesumus, domine, munera dignanter oblata, et, beati laurentii suffragantibus meritis, ad nostrę salutis auxilium prouenire concede². Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et in die sollemnitatis hodiernę, qua beatus laurentius, hostia sancta uiua tibi placens, oblatus est, qui igne accensus tui amoris, constanter ignem sustinuit passionis, et per immanitatem tormentorum peruenit ad societatem ciuium supernorum. Per christum³.

Ad complendum.

Sacro munere satiati, supplices te, domine, deprecamur, ut quod debite seruitutis cęlebramus officio, intercedente beato laurentio martyre tuo, saluationis tuę sentiamus augmentum. Per.⁷

Alia.

Deus, cuius caritatis ardore beatus laurentius edaces incendii flammam, contempto persecutore, deuicit. concede ut omnes, qui martyrii eius merita ueneramur, protectionis tuę auxilio muniamur. Per.⁷

¹ A. Dispersit. PS. Beatus uir. R. Dispersit. V. Potens in terra.	OF. Oratio mea. CO. Qui uult. (LEC. Confitebor tibi, domine. EV. Si quis uult post me).
---	--

² O. p. 329. Z.

³ Natale Bod. E. O. V.

⁴ For this Coll. Y. substitutes the Coll. of the next Mass.

⁵ V. The Sec. in Z. begins Accipe, q., dne., munera dignanter oblata.

¹ A. Confessio.

PS. Cantate domino.

R. Probasti, domine.

V. Igne me examinasti.

AL. Beatus uir.

OF. Confessio.

CO. Qui mihi ministrat.

(EP. Qui parce seminat.

EV. Amen, amen dico, Nisi granum).

This second Mass for St. Laurence is omitted in Y.

² *Secreta.* Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati laurentii sancta precatio conciliet, ut cuius honore sollemniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per. Z.

³ O. p. 329. Z.

III. id. aug. Natale sancti tiburtii martyris¹.

Beati tiburtii nos, domine, foucant continuata presidia, quia non desinis propitius intueri quos talibus auxiliis concesseris adiuuari. Per.^γ

Secreta.

Adesto, domine, precibus populi tui, adesto muneribus, ut quæ sacris sunt oblata mysteriis tuorum tibi placeant intercessione sanctorum. Per.^γ

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui dum beati tiburtii martyris merita gloriosa ueneramur, auxilium nobis tuæ propitiationis adfore deprecamur, quoniam credimus nos per eorum intercessionem, qui tibi placere, peccatorum nostrorum ueniam impetrare. Per christum².

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, pignus redemptionis æterne. Sit nobis, quesumus. interueniente beato tiburtio martyre tuo, uitæ presentis auxilium pariter et futuræ. Per.

Id. aug. Natale sancti ypoliti martyris³.

Da nobis, omnipotens deus, ut beati ypolyti martyris tui (sociorumque eius) ueneranda, sollemnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.^γ

Secreta.

Respice, domine, munera populi tui sanctorum festiuitate uotiuæ, et tuæ testificatio ueritatis nobis proficiat ad salutem. Per dominum nostrum.^γ

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et tuam clementiam uocibus supplicibus implorare, ut beati ypoliti intercessio peccatorum nostrorum optineat ueniam,

¹ A. Iustus ut palma.
PS. Bonum est.
R. Os iusti meditabitur.
V. Lex dei eius.

² O. p. 329. Z.

³ A. Iusti epulentur.
PS. Exurgat.
R. Iustorum animæ.
V. Uisi sunt.

AL. Mirabilis.
OF. In uirtute.
CO. Posuisti, domine.

AL. Iusti epulentur.
OF. Anima nostra.
CO. Dico autem uobis.

qui per tormenta passionis æternam peruenit ad gloriam¹. Per christum².

Ad complendum.

Sacramentorum tuorum communio, domine, communio sumpta nos saluet, et in tuæ ueritatis luce confirmet. Per.^γ

IIIIII. kal. sept. Natale sancti eusebii confessoris.

Deus, qui nos beati eusebii confessoris tui annua sollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius sollemnia colimus per eius exempla ad te gradiamur. Per dominum.^γ

Secreta.

Laudis tuæ hostiam, domine, immolamus in tuorum commemoratione sanctorum quibus nos et presentibus exui malis confidimus et futuris. Per.^{3, γ}

Ad complendum.

Refecti cybo potuque celesti, deus noster, te supplices exoramus, ut in cuius hæc commemoratione percepimus, eius muniamur et precibus. Per.^γ

Eodem die. Uigilia assumptionis sanctæ mariæ⁴.

Deus, qui uirginalem aulam beatæ mariæ, in qua habitares, eligere dignatus es, da, quesumus, ut sua nos defensione munitos, iocundos faciat suæ interesse festiuitati. Qui uiuis et regnas.^γ

Secreta.

Munera⁵ nostra, domine, apud clementiam tuam dei genitricis commendet⁵ oratio; quam ideo de presenti sæculo transtulisti, ut pro

¹ ueniam O.

² O p. 330. Z.

³ + *Prefatio*. Et clementiam tuam pronis mentibus exorare, ut (per) beati eusebii confessoris intercessionem salutiferam nostris mentibus firmes deuotionem. Concedasque ut sicut te solum credimus auctorem et ueneramur saluatorem, sic in perpetuum eius interuentu habeamus adiutorem. Per christum dominum nostrum. Z.

⁴ (uel, Salue sancta).

A. Uultum tuum.

PS. Eructauit.

R. Diffusa est.

V. Propter ueritatem.

⁵⁻⁵ Magna est, domine, apud clementiam tuam dei genitricis V. Z.

OF. Offerentur.

CO. Diffusa est.

(EP. Ab initio.

EV. Loquente ihesu).

peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat.
Per eundem dominum¹.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam
pronis mentibus implorare, ut per beatæ mariæ
semper uirginis intercessionem salutiferam in
nostris mentibus firmes deuotionem, concedasque
ut sicut te solum credimus auctorem, et uenera-
mur saluatorem. sic imperpetuum, eius interuentu,
habeamus adiutorem. Per christum².

Ad complendum.

Concede, quesumus, misericors deus, fragilitati
nostræ presidium, ut qui sanctæ dei genitricis
requiem celebramus, intercessionis eius auxilio, a
nostris iniquitatibus resurgamus. Per eundem³.

III. kal. sept. Assumptio sanctæ mariæ dei
genitricis⁴.

VENERANDA NOBIS, DOMINE, HUIUS diei festi-
uitas opem conferat sempiternam; in qua sancta
dei genetrix mortem subiit temporalem, nec
tamen mortis nexibus deprimi potuit, quæ filium
tuum dominum nostrum de se genuit incarnatum.
Qui tecum.⁵

Ad missam.

Famulorum tuorum, domine, delictis ignosce,
ut qui placere de actibus nostris non ualemus,
genitricis filii tui domini dei nostri intercessione
saluemur. Qui tecum uiuit.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beatæ mariæ
semper uirginis, munera nostra tibi commendat,
nosque tuæ maiestati reddat acceptos. Per⁶.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et te in ueneratione
sacrarum uirginum exultantibus animis laudare,
benedicere, et predicare. Inter quas intemerata
dei genetrix uirgo maria, cuius assumptionis diem
celebramus, gloriosa effulsit, quæ et unigenitum
tuum sancti spiritus obumbratione concepit, et
uirginitatis gloria permanente huic mundo lumen
æternum effudit, ihesum christum dominum no-
strum. Per quem¹.

Ad complendum.

Mensæ cælestis participes effecti imploramus
clementiam tuam, domine deus noster, ut qui
festa dei genitricis colimus, a malis imminetibus
eius intercessionibus liberemur. Per eundem².

Benedictio.

Deus, qui per beatæ mariæ uirginis partum
genus humanum dignatus est redimere, sua uos
dignetur benedictione locupletare. Amen.

Eiusque semper et ubique patrocinia sentiatis,
ex cuius intemerato utero auctorem uitæ meru-
istis suscipere. Amen.

Et qui ad eius celebrandam festiuitatem ho-
dierna die deuotis mentibus conuenistis, spiri-
tualium gaudiorum et æternorum premiorum
uobiscum munera reportetis. Amen.

Quod ipse³.

III. kal. sep. Octauis sancti laurentii⁴.

Beati laurentii nos, domine, faciat passio uene-
randa lætantes, et ut eam sufficienter recolamus
faciat promptiores. Per⁵.

Secreta.

Beati laurentii martyris honorabilem passionem
muneribus nostris, domine, geminatis exsequi-
mur, quæ licet propriis sit memoranda principiis
indesinenter tamen permanet gloriosa. Per⁶.

¹ Y. fol. 110 b; Pam. p. 329.

² O. p. 330, but assigned to Nat. S. Eusebii; omitted in Z.

³ V. For this Postcom. Y. substitutes: Concede nobis, que-
sumus, omnipotens deus, ad beate marie semper uirginis gaudia
eterna pertingere, de cuius ueneranda assumptione tribus anima
solennitate gaudere. Per.

⁴ (EP. In omnibus requiem
quesiui.

EV. Intrauit ihesus).

A. Gaudeamus.

PS. Eructauit.

R. Propter ueritatem.

V. Audi, filia.

(Hodie maria).

AL. Adducentur.

OF. Aue, maria.

CO. Dilexisti iustitiam.

⁵ Pam. p. 330. Y. Z. substitute this Sec.: Subueniat, domine,
plebi tuæ dei genitricis oratio; quam etsi pro conditione carnis
migrasse cognoscimus, in celesti gloria apud te pro nobis orare
sentiamus. Per eundem.

¹ O. p. 330; Y. fol. 111 b. Z.

² V. omits this Coll.

³ O. p. 373.

⁴ A. Probasti, domine.

PS. Exaudi, domine.

R. Posuisti, domine.

V. Desiderium.

⁵ Gel. p. 662; Y. fol. 111 b.

AL. Beatus uir.

OF. In uirtute.

CO. Qui uult uenire.

⁶ Ib.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Beati laurentii natalitia repetentes, cui fidem confessionemque ignis passionis ingestus non abstulit, sed cum, ut magis luceret, accendit; quoniam sicut aurum flammis non uritur sed probatur, sic beatus martyr non consumitur tormentorum incendiis, sed aptatur cælestibus ornamentis. Per christum¹.

Ad complendum.

Sollemne² nobis intercessio beati laurentii martyris, quesumus, domine. præstet auxilium, ut cælestis mensę participatio quam sumpsimus tribuat ecclesiæ tuæ recensitam lætitiā. Per³.

III. kal. sep. Natale sancti agapiti martyris⁴.

Lætetur ecclesia tua, deus, beati agapiti martiris tui confisa suffragiis, atque eius precibus gloriosis et deuota permaneat, et secura consistat. Per⁵.

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in eius tibi sollempnitate deferimus, cuius nos confidimus patrocinio liberari. Per dominum nostrum ihesum christum⁶.

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sac(r)is. Eius, quesumus, semper interuentione nos refove cuius sollempnia celebramus. Per.

II. kal. sep. Sancti timothei martyris⁶.

Auxilium tuum nobis, domine, quesumus, pla-

¹ O. p. 331. Z.

² Sollemnis Y.

³ Gel. p. 662; Y. fol. 111 b.

⁴ A. Letabitur.

ps. Exaudi, deus, orationem cum deprecor.

R. Iustus non conturbabitur.

V. Tota die miseretur.

AL. Gloria et honor.

OF. In uirtute.

CO. Beatus seruus.

⁵ V. + *Prefatio*. Qui humanum genus de profundo mortis eripiens, captiuitatem nostram ihesu christi filii tui domini nostri passione soluisti. Per quem ita uirtus antiqui hostis illisa est, ut eius quem ipse superauerat etiam beatum martyrem suum agapitum faceret esse uictorem. Cui triumphum in die quem sanguine suo signauit colentes, in tua gloria exultamus. Per christum dominum nostrum, Z.

⁶ A. Salus autem.

ps. Noli emulari.

R. Exultabunt.

V. Caritate dei.

AL. Mirabilis.

OF. Mirabilis.

CO. Ego uos elegi.

catus impende, et intercedente(tibus) beato(is) timotheo martyre tuo (martyribus tuis timotheo et simphoriano) dexteram super nos tuæ propitiationis extende. Per⁷.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacratæ plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis percepiisse de tribulatione cognoscit auxilium. Per¹.

Ad complendum.

Diuini muneris largitate satiati, quesumus, domine deus noster, intercedente(tibus) beato(is) timotheo martyre tuo (martyribus tuis timotheo et simphoriano) eius semper participatione uiuamus. Per dominum⁷.

III. kal. sep. Passio sancti bartholomei apostoli².

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, QUI HUIUS DIEI uenerandam sanctamque lætitiā beati apostoli tui bartholomei festiuitate tribuisti, da ecclesiæ, quesumus, et amare quod credidit, et predicare quod docuit. Per dominum nostrum³.

Secreta.

Beati apostoli tui bartholomei, domine, cuius sollempnia recensemus, quesumus, ut auxilio eius tua beneficia capiamus, pro quo tibi hostias laudis offerimus. Per⁴.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deseris, sed per apostolos tuos iugiter crudis, et sine fine custodis. Per christum dominum nostrum⁵.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, pignus salutis æterne,

¹ V. + *Prefatio*. Tibi enim festa sollempnitas, tibi dies sacrata celebratur, quam beati timothei martyris tui sanguis in ueritatis tuæ testificatione profusus magnifico nominis tui honore signauit. Per christum.

² A. Mihi autem.

ps. Domine, probasti.

R. Constitues.

V. Pro patribus.

This Festival is wanting in Bod. O. V.

³ E. p. 134; Y. fol. 113 a.

AL. Gaudete.

OF. In omnem terram.

CO. Uos qui secuti.

⁴ Ib.

⁵ O. p. 331. Z.

celebrantes beati apostoli tui bartholomei uotiuu sollemnia, et perpetua merita uenerantes. Per¹.

III. kal. sep. Natale sancti hermetis martyris².

Deus, qui beatum hermen martyrem tuum uirtute constantiae in passione roborasti, ex eius nobis imitatione tribue pro amore tuo prospera mundi despiciere, et nulla eius aduersa formidare. Per.³

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, laudis offerimus in tuorum commemoratione sanctorum; da, quesumus, ut quod illis contulit gloriam nobis prosit ad salutem. Per.⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam fiducialiter laudis tibi hostias immolamus, quas sancti hermetis martyris tui precibus tibi esse petimus acceptas. Per christum⁵.

Ad complendum.

Repleti, domine, benedictione cælesti, quesumus clementiam tuam, ut, intercedente beato herme(te) martyre tuo, quæ humiliter gerimus salubriter sentiamus. Per.⁶

IIII. kal. sep. Decollatio sancti iohannis baptistæ¹.

Perpetuis nos, domine, sancti iohannis baptistæ tuere præsiidiis, et quanto fragiliores sumus tanto magis necessariis adtolle suffragiis. Per⁵.

Secreta.

Munera tibi, domine, pro sancti martiris tui iohannis baptistæ passione deferimus, qui dum

finitur in terris factus est cælesti sede perpetuus¹. Per².

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui præcursorem filii tui tanto munere ditasti ut pro ueritatis preconio capite plecteretur, et qui christum aqua baptizauerat, ab ipso in spiritu baptizatus, pro eodem proprio sanguine tingeretur. Præco quippe ueritatis, quæ christus est, herodem a fraternis thalamis prohibendo, carceris obscuritati detruditur, ubi solus diuinitatis tuæ lumine frueretur. deinde capitalem sententiam subiit, et ad inferna dominum precursurus descendit, et quem in mundo digito demonstrauit, ad inferos preciosa morte precessit. Et ideo³.

Ad complendum.

Beati nos, domine, baptistæ et martyri(s) iohannis oratio per hæc sacrificia quæ sumpsimus, et intelligere christi tui mysterium postulet et mereri. Per dominum⁴.

Benedictio.

Deus, qui uos beati iohannis baptistæ concedit sollemnia frequentare, tribuat uobis et eadem deuotis mentibus celebrare, et suæ benedictionis dona percipere. Amen.

Et qui pro legis eius præconio carceribus est retrusus in tenebris, intercessionem suam a tenebrosorum operum uos liberet incentiuis. Amen.

Et qui (pro) ueritate, quæ deus est, caput non est cunctatus amittere, suo interuentu ad caput uestrum, quod christus est, uos faciat peruenire. Amen.

Quod ipse prestare dignetur⁵.

Eodem die. Natale sanctæ sabinae martyris.

Deus, qui inter cetera potentiae tuæ miracula, etiam in sexu fragili uictoriam martyrii contulisti, concede propitius ut cuius natalitia colimus, per eius exempla ad te gradiamur.⁶ Per⁶.

¹ E. p. 134; Y. fol. 113 a; + *Super Pop.* Protege, domine, populum tuum, etc. apostolorum tuorum patrocinio confidentem perpetua defensione conseruas. Per. Z.

² A. Sapientiam.

PS. Celi enarrant.

R. Iustorum.

V. Uisi sunt oculis.

³ O. p. 332. Z.

⁴ A. Iustus ut palma.

PS. Bonum est.

R. Posuisti, domine.

V. Desiderium.

⁵ Pam. p. 335. For this Coll. Y. Z. substitute: Sancti iohannis bapt. et mart. tui, domine, quesumus, ueneranda festiuitas salutaris auxilii nobis prestat effectum. Per.

AL. Exultabunt.

OF. Exultabunt.

CO. Ego uos elegi.

AL. Mir[abilis].

OF. Iustus ut palma.

CO. M[irabilis].

¹ + quesumus, ut eius obtentu nobis proficiant ad salutem. Per. E. Y.

² E. p. 136.

³ O. p. 333; Y. fol. 115 a; Z.

⁴ For this Postcom. Y. Z. substitute: Conferat nobis, quesumus, domine, sancti iohannis, etc., as R. p. 482.

⁵ O. p. 374.

⁶ Exaudi nos, deus salutaris noster, ut sicut de beata sabine festiuitate gaudemus, ita pie deuotionis erudiamur effectum. Per. Y. fol. 115 b.

Secreta.

Hostias tibi, domine, beatæ sabine martyris tuę dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribuę prouenire subsidium.^γ Per¹.

Ad complendum.

Diuini muneris largitate satiati, quesumus, domine deus noster, ut, intercedente beata sabina martyre tua, in eius semper participatione uiuamus.^γ Per².

III. kal. sep. Sanctorum felicis et audacti³.

Maiestatem tuam, domine, supplices deprecamur, ut sicut nos iugiter sanctorum tuorum commemoratione lætificas, ita (semper) supplicatione defendas. Per^γ

Secreta.

Hostias, domine, tuę plebis intende, et quas in honore nominis tui deuota mente celebrat proficere sibi sentiat ad salutem. Per^γ

Ad complendum.

Repleti, domine, muneribus sacris, quesumus, ut, intercedentibus sanctis tuis, in gratiarum tuarum semper actione maneamus. Per^γ

III. id. sep. Natiuitas sanctæ mariæ genitricis dei¹.

SUPPLICATIONEM SERUORUM TUORUM, deus miserator, exaudi, ut qui in natiuitate dei genitricis et uirginis congregamur, eius intercessionibus complacatus, a te de instantibus periculis eruamur. Per eundem.^γ

¹ O. p. 374. + *Præfatio*. Et in præsentī festiuitate sancti martyris tuę sabine tibi confitendo laudis hostias immolare, tuamque immensam pietatem implorare, ut sicut illi dediisti celestis palmam triumphī, sic ea suffragante, nobis emendationem ac ueniam concedas peccati, ut in te exultemus misericordia, in quo illa lactatur in gloria. Per christum. Z.

² Purificet nos, domine, quesumus, et diuini perceptio sacramenti, et gloriosa deprecatio sancte sabine. Per. Y. fol. 115 b.

³ A. Sapientiam.
ps. Exultate, iusti.
R. Gloriosus.
V. Dextera.

⁴ A. Gaudeamus.
ps. Eructauit.
R. Propter ueritatem.
V. Audi, filia.
AL. Adducent.

AL. Exultabit.
OF. Letamini.
CO. Quod dico uobis.

OF. Ave, maria.
CO. Dilexisti.
(EP. Ego quasi uitis.
EV. Liber generationis).

Ad missam.

FAMULIS TUIS, DOMINE, CÆLESTIS GRATIÆ munus impertire, ut quibus beatæ uirginis partus extitit salutis exordium, natiuitatis eius uotiuā sollemnitas pacis tribuat incrementum. Per dominum nostrum.^γ

Secreta.

Vnigeniti tui, domine, nobis succurrat humanitas, ut qui natus de uirgine matris integritatem non minuit sed sacrauit, in natiuitatis eius sollempniis a nostris nos piaculis exsuens oblationem nostram sibi faciat acceptam. Qui tecum.^γ

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et præcipuę pro meritis beatæ dei genitricis et perpetuæ uirginis mariæ gratia plena(e) tuam omnipotentiam laudare. benedicere, et prædicare. Per quem maiestatem¹.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, celebritatis annuæ uotiuā sacramenta. Præsta, quesumus, ut temporalis nobis uitæ remedia prebeant et æternę. Per^γ

III. id. sep. Natale sancti gorgonii martyris².

Sanctus, domine, gorgonius sua nos intercessionē lætificet, et pia faciat sollempnitate gaudere. Per³.

Secreta.

Grata tibi sit, domine, nostræ seruitutis oblatio, pro qua sanctus gorgonius martyr interueniat. Per⁴.

Ad complendum.

Familiam tuam, deus, suauitas illa contingat et uegetet qua in martyre tuo gurgonio christi tui bono iugiter odore pascatur. Per⁵.

¹ Pam. p. 593; not in Bod. E. O. V.

² A. Gloria et honore.
ps. Domine, dominus noster.
R. Posuisti, domine.

³ Gel. p. 667; Y. fol. 117 a.

⁴ Ib. + *Præfatio*. Teque in sanctorum tuorum confessionibus laudare in cuius facti sunt uirtute uictores. Quando enim humana fragilitas, uel passionem æquanimiter ferre sufficeret, uel hostis aerii nequitias uinceret, nisi tuę firmitatis subsidium ministrares, et seua furentis inimici potenter arma contererēs. Per christum. Z.

⁵ Gel. p. 667.

V. Desiderium.
AL. Exaltabunt.
OF. Posuisti, domine.
CO. Posuisti, domine.

III. id. sep. Natale sanctorum protii et iacincti
martyrum¹.

Beati protii nos, domine, et iacincti foucat pre-
tiosa confessio, et pia iugiter intercessio² tucatur.
Per.³

Secreta.

Pro sanctorum protii et iacincti munera tibi,
domine, commemoratione, quæ debemus, exsol-
uimus. Præsta, quesumus, ut remedium nobis
perpetuæ salutis operentur. Per.³

Prefatio.

U. D. æterne deus. Teque in sanctorum tu-
orum confessionibus laudare in cuius factæ sunt
uirtute uictores. Quando enim humana fragilitas
uel passionem æquanimiter ferre sufficeret, uel
hostis acrii nequitias uinceret, nisi tuæ firmitatis
subsidiu ministrares, et sæua furentis inimici
potenter arma contereres? Per christum³.

Ad complendum.

Vt percepta nos, domine, tua sancta purificent,
beati protii et iacincti, quesumus, imploret oratio.
Per.³

IIII. kal. oct. Exaltatio sanctæ crucis.

DEUS, QUI NOS HODIERNA DIE exaltatione
sanctæ crucis annua sollemnitate lætificas, præ-
sta ut cuius misterium in terra cognouimus,
eius redemptionis premia consequi mereamur.
Per.⁵

Secreta.

Deuotas, domine, humilitatis nostræ preces et
hostias misericordiæ tuæ comitetur⁶ auxilium, et

salutem quam per adam in paradiso ligni clau-
serat temerata præsumptio ligni rursum fides
aperiat. Per¹.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui cru-
cem ascendit, sanguinem fudit, et omnem mundum
a peccato redemit. Ipse est enim agnus dei,
ipse qui abstulit peccata mundi. Qui numquam
moritur immolatus, et semper uiuit occisus, quem
laudant².

Ad complendum.

Ihesu christi domini nostri corpore³ saginati,
per quem crucis est sanctificatum uexillum, que-
sumus, domine deus noster, ut per⁴ hæc sancta
quæ sumpsimus, perennitatis eius gloria, salutis⁴
potiamur effectu. Per⁵.

Ad populum.

Adesto familiæ tuæ, quesumus, clemens et
misericors deus, ut in aduersis et prosperis preces
eius exaudias, et nefas aduersariorum per aux-
ilium sanctæ crucis digneris conterere, ut portum
salutis tuæ ualeant adprehendere. Per⁶.

Eodem die. Natale sanctorum cornelii et cypriani.

Infirmittatem nostram, quesumus, domine, pro-
pitius respice, et mala omnia, quæ iuste meremur,
sanctorum tuorum cornelii et cipriani interces-
sione auerte. Per.⁷

Secreta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris quas
in sanctorum tuorum commemoratione deferimus,
ut qui nostræ iustitiæ fidutiam non habemus,

¹ A. Iudicant sancti.
ps. Exultate, iusti.
R. Exultabunt sancti.
V. Cantate domino.

Al. Mirabilis deus.
of. Gloriabuntur.
co. Qui uult uenire.

² So O.; intercessione V.

³ Pam. p. 593, in Nat. S. Gorgonii; omitted in Z.

⁴ A. Nos autem gloriari.
ps. Deus misereatur.
R. Christus factus est.
V. Propter quod deus.

Al. Sancti tui, domine, benedi-
cant.
of. Dexteræ domini.
co. Nos autem gloriari.

⁵ Gel. p. 667. Deus, qui unigeniti tui dñi. nostri ihesu christi
pretioso sanguine humanum genus redimere dignatus es, concede
propitius ut qui ad adorandam uiuificam crucem adueniunt a
peccatorum suorum nexibus liberentur. Per. Z. + *Alia*. Deus,
qui [nos] hodierna, etc., ut *supra*. Z.

⁶ præcedat, Gel. E.

¹ Gel. p. 667; E. p. 138.

² For this Pref. Y. substitutes: Qui beate crucis patibulum,
quod erat scelestis ad penam conuertisti redemptis ad uitam,
concede plebem, etc. [erased].

Z. gives this Preface: Vere dignum. Per christum dominum
nostrum.

Qui per passionem crucis mundum redemit, et antique arboris
amarissimum gustum crucis medicamine indulcauit: mortemque
quæ per lignum uetitum uenerat per ligni tropheum deuicit: ut
mirabili suæ pietatis dispensatione, qui per ligni gustum a flori-
gera sede discesseramus, per crucis lignum ad paradysi gaudia
redeamus. Per quem.

³ + et sanguine E.

⁴⁻¹ sicut adorare memimus ita perennitatis eius gloriæ saluari.
Compare the Sup. Obl. in V. p. 119, Quesumus, o. d., ut quos
diuine tribus. Z.

⁵ E. p. 138.

⁶ Ib.; om. Y.

eorum, qui tibi placuerunt precibus¹ adiuuemur.
Per.²

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus reple(ti) mysteriis, ut quorum sollempnia celebramus orationibus adiuuemur. Per.³

III. kal. oct. Natale sancti nicomedis³.

Adesto, domine, quesumus, populo tuo, ut beati nicomedis martyris tui merita preclara suscipiens, ad impetrandam misericordiam tuam semper eius patrociniis adiuuctur. Per.⁴

Secreta.

Suscipe, domine, munera propitius oblata, quæ maiestati tuæ beati nicomedis martyris commendet oratio. Per.⁵

Ad complendum.

Purificent nos, domine, quesumus, sacramenta quæ sumpsimus, et, intercedente beato nicomede martyre tuo, a cunctis efficiant uitiis absolutos. Per.⁶

III. kal. oct. Natale sanctæ eufemie martyris.

Omnipotens sempiterne deus, qui infirma mundi eligis ut fortia quæque confundas; concede propitius ut qui beatæ eufemie martyris tuæ sollempnia colimus eius apud te patrocinia sentiamus. Per.⁷

Secreta.

Præsta, quesumus, domine deus noster, ut sicut in tuo conspectu mors est pretiosa sancto-

¹ meritis V.

² *Secreta.* Plebis tuæ, domine, munera benignus intende, quæ maiestati tuæ pro sanctorum *cornelii et cipriani* martyrum solennitatibus sunt dicanda. Per. Y, fol. 119 b.

Postcom. Satiati sumus, domine, muneribus sacris, quæ tanto nobis uberius credimus profutura, quanto sanctius hec, meritis intercedentibus martyrum, nos percepisse confidimus. Per. Ib.

Prefatio. U. D. Tuamque in sanctorum tuorum *cornelii* simul et *cipriani* festiuitate prædicare uirtutem; quod diuersis terrarum partibus greges sacro diuino pane pascentes, una fide eademque die, pari nominis tui confessione coronasti. Per christum. Z.

³ A. Letabitur.

Ps. Exaudi, deus, orationem.

R. Posuisti, domine.

V. Desiderium.

Al. Gloria.

Of. Gloria et.

Co. Qui uult.

rum, ita eorum merita uenerantium accepta tibi reddatur oblatio. Per.⁸

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, quesumus, tui perceptio sacramenti, et intercessio beatæ eufemie martyris tuæ tibi reddat acceptos. Per.⁹

Eodem die. Sanctorum luc(i)e et geminiani¹.

Præsta, domine, precibus nostris cum exultatione prouectum, ut quorum diem passionis annua deuotione recolimus, etiam fidei constantiam subsequamur. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Vota populi tui, domine, propitiatus intende, et quorum nos tribuis sollempnia celebrare fac gaudere suffragiis. Per dominum nostrum.³

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras et sanctorum tuorum, quorum festa sollempniter celebramus, continuis foueamur auxiliis. Per.⁴

III. kal. oct. Vigilia sancti mathci apostoli⁵.

Da nobis, omnipotens deus, ut beati mathci apostoli tui et euangelistæ, quam preuenimus, ueneranda sollempnitas et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.⁶

Secreta.

Apostolicæ reuerentiæ culmen offerimus sacris mysteriis inbuendum. Præsta, domine, quesumus, ut beati mathci apostoli et euangelistæ (suffragiis), cuius natalitia precimus, hæc plebs semper et sua uota depromat et desiderata percipiat. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Beati mathci apostoli et euangelistæ, quesu-

¹ A. Iusti epulentur.

Ps. Exurgat deus.

R. Iustorum animæ.

V. Uisi sunt oculis.

² A. Ego autem sicut.

Ps. Quid gloriaris?

R. Iustus ut palma.

³ E. p. 140; Y. fol. 120 b.

Al. Mirabilis.

Of. Letamini.

Co. Iustorum animæ.

V. Ad adnuntiandum.

Of. Gloria et.

Co. Posuisti, domine.

⁴ Ib. with verbal variations.

mus, domine, supplicatione placatus, et ueniam nobis tribue, et remedia sempiterna concede. Per¹.

Ad populum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui iugiter apostolica defensione munimur, nec succumbamus uitiiis, nec opprimamur aduersis. Per dominum².

Æ. kal. oct. Natale sancti mathei apostoli et euangelistæ³.

BEATI MATHEI EUANGELISTÆ, DOMINE, precibus adiuuemur, ut quod possibilitas nostra non obtinet, eius nobis intercessione donetur. Per dominum⁴.

Secreta.

Supplicationibus apostolicis beati mathei euangelistæ, quesumus, domine, ecclesiæ tuæ commendetur oblatio, cuius magnificis predicationibus eruditur. Per⁵.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in tuis fidelibus ubique pollentem apostolicis facis constare doctrinis, Præsta, quesumus, ut per quos initium diuinę cognitionis accepit, per eos usque in finem sæculi capiat regni cælestis augmentum. Per christum⁶.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis, beato matheo apostolo tuo et euangelista interueniente, deprecamur ut quæ pro eius celebrata sunt gloria nobis proficiant ad medelam. Per⁷.

Ad populum.

Sit, domine, quesumus, beatus matheus euangelista nostræ fragilitatis adiuutor, ut pro nobis tibi supplicans copiosius audiat. Per⁸.

Æ. kal. oct. Sanctorum mauricii, exuperii, candidi, uictoris, innocentii¹.

Deus, qui es omnium sanctorum tuorum splendor mirabilis, quique hunc diem in honore beatorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, martyrio consecrasti, da ecclesiæ tuæ de natalitio tante festiuitatis lætari, ut apud misericordiam tuam, exemplis eorum et meritis adiuuemur. Per dominum².

Secreta.

Respice, domine, munera quæ pro sanctorum martyrum tuorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, gloriosa passione deferimus, et præsta ut quorum honore sunt grata, eorum nobis fiant intercessione perpetua. Per³.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quoniam cognoscimus quanta apud te sit preclara uita sanctorum, quorum nos etiam mors pretiosa lætificat et tuetur. Quapropter martyrum tuorum mauricii, exsuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, gloriosa recensentes natalitia, laudes tibi, domine, referimus, supplici confessione, cum angelis et archangelis, Cum tronis et dominationibus⁴.

Ad complendum.

Cælestibus relecti sacramentis et gaudiis, supplices te rogamus, domine, ut quorum gloriamur triumphis, protegamur auxiliis. Per⁵.

Æ. kal. oct. Natale sanctorum cosme et damiani⁶.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui sanctorum tuorum cosmæ et damiani natalitia

¹ A. Intret in conspectu.
PS. Deus, uenerunt gentes.
R. Gloriosus deus.
V. Dextera tua.

AL. Mirabilis deus.
OF. Letamini.
CO. Posuerunt mortalia.

² V. p. 133 [for St. Andrew]. Annue, q., o. d., ut nos sanctorum tuorum, mauricii, exuperii, candidi, uictoris, innocentii, et uitalis, cum sociis eorum, lætificet festiua sollempnitas, ut quorum suffragiis petimur, natalitiis gloriemur. Per. Z.

³ Z. L. p. 298, with variations.

⁴ Pam. p. 594; Y. fol. 121 b. Z.

⁵ A. Sapientiam sanctorum
PS. Exultate, iusti.
R. Clamauerunt.
V. Iuxta est dominus.

AL. Iusti epulentur.
OF. Gloriabuntur.
CO. Posuerunt.

¹ E. p. 140.

² A. Os iusti meditabitur.
PS. Noli emulari.
R. Beatus uir qui timet.
V. Potens in terra.

² Ib.; om. Y.

AL. Iustus ut palma.
OF. Posuisti, domine.
CO. Magna est gloria.

⁴ E. p. 140.

⁶ O. p. 335; Y. fol. 121 a. Z.

⁷ E. p. 140; Y. fol. 121 a.

⁵ Ib.

⁸ Ib.; om. Z.

colimus a cunctis malis imminetibus eorum intercessionibus liberemur. Per.

Secreta.

Sanctorum tuorum nobis, domine, pia non desit oratio, quæ et munera nostra conciliet, et tuam nobis indulgentiam semper obtineat. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et clementiam tuam suppliciter exorare, ut cum exultantibus sanctis in cælestis regni cubilibus gaudia nostra coniungas, Et quos uirtutis imitatione non possumus sequi, debitę uenerationis contingamus affectu. Per christum¹.

Ad complendum.

Protegat, domine, quesumus, populum tuum et participatio cælestis indulta conuiuii, et deprecatio collata sanctorum. Per.⁷

III. kal. oct. Dedicatio² basilicæ² sancti michahelis archangeli³.

DEUS, QUI MIRO ORDINE ANGELORUM ministeria hominumque dispensas, concede propitius ut quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terra nostra uita muniatur. Per dominum.⁷

Super oblata.

Hostias tibi, domine, laudis offerimus, suppliciter deprecantes, ut easdem angelico pro nobis interueniente suffragio et placatus accipias, et ad salutem nostram prouenire concedas. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Sancti michahelis archangeli merita predicantes. Quamuis enim nobis sit omnis angelica ueneranda sublimitas, quæ in maiestatis tuę consistit conspectu, illa tamen est propensius honoranda, quæ in eius ordinis dignitate cælestis militiæ meruit principatum. Per christum⁴.

¹ O. p. 337. Z.

³ A. Benedicite dominum.
ps. Benedic, anima.
R. Benedicite dominum.
v. Benedic, anima.
AL. (In conspectu)
Confitebor tibi.

⁴ O. p. 337; Y. fol. 122 b. Z.

²⁻² In ueneratione Y.

OF. Stetit angelus.
CO. Benedicite.
(EP. Significauit deus.
EV. Accesserunt discipuli ad
ihesum).

Ad complendum.

Beati archangeli tui michahelis intercessione suffulti supplices te, domine, deprecamur, ut quos honore prosequimur contingamus et mente. Per.⁷

Ad populum.

Da nobis, omnipotens deus, beati archangeli michahelis cœtenus honore proficere, ut cuius in terris gloriam predicamus eius precibus adiuuemur in cælis. Per¹.

Ad uesperos.

Deus, qui per beatissimum archangelum tuum michahelem orationes omnium fidelium suscipere es dignatus, petimus clementiam tuam, et quas in hoc templo pro nostris facinoribus effundimus preces, tu benigne suscipe, et esto propitius. Per².

III. kal. oct. Natale sancti hieronimi presbyteri et confessoris³.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut, intercedente beato hieronimo confessore tuo, et a cunctis aduersitatibus liberemur in corpore, et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, quesumus, precibusque susceptis, intercedente beato hieronimo confessore tuo, et celestibus nos munda mysteriis et clementer exaudi. Per⁴.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis, ut sancti confessoris tui hieronimi, cuius

¹ Pam. p. 343; om. Y.

² + Adesto plebi tuæ, misericors d., et ut gratiæ tuæ beneficia potiora suscipiat, beati michahelis archangeli, fac supplicem deprecationibus subleuari. Per. Z.

³ A. Os iusti meditabitur.

ps. Noli emulari.

R. Iurauit dominus.

v. Dixit dominus.

AL. Iustus germinabit.

OF. Ueritas mea.

CO. Fidelis seruus.

⁴ Gel. p. 623. In consecrat. presbyteri.

+ Pref. U. D. æterne deus. Qui ecclesiæ tuæ filios beati ieronimi facis doctrinis imbui, etc. [erased] Y. fol. 123 a.

Postcom. Repleti alimonia celesti, quesumus, domine, ut, intercedente beato ieronimo confessore tuo, misericordie tue gratiam consequi mereamur. Per. Ib.

A different Mass occurs in Y. fol. 125 b, Z. fol. 104 a:

Coll. S. hieronimi nos. dne., etc.

Sec. Nobis fiat supplicatione, etc.

Postc. Exultat, dne., populus tuus, etc.

commemorationem agimus, orationibus adiuvemur. Per.⁷

Non oct. Natale sancti marci papæ¹.

Exaudi, domine, quesumus, preces nostras, et, interueniente beato marco confessore tuo atque pontifice, supplicationes nostras placatus intende. Per.⁷

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacræ plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis de tribulatione percepisse cognoscit auxilium. Per.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, fidelibus populis sanctorum tuorum semper ueneratione letari, et eorum perpetua supplicatione muniri. Per.⁷

III. id. oct. Passio sanctorum dionysii, rustici, et cleutherii².

Deus, qui beatum dionysium martyrem tuum uirtute constantiæ in passione roborasti, quique illi ad predicandam gentibus gloriam tuam, rusticum et cleutherium sociare dignatus es, ex eorum nobis imitatione tribue pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare. Per.³

Secreta.

Salutari sacrificio, domine, populus tuus semper exultet, quo et debitus honor sacris martyribus exhibetur, et sanctificationis tuæ munus acquiritur. Per.⁴

Ad complendum.

Hæc, domine, quæ sumpsimus uotiuua mysteria, festa celebrantes sollempnia, quæ pro beatorum martyrum tuorum, dionysii, rustici, et cleutherii, gloriosa passione peregrimus, ipsorum nobis, quesumus, fiant intercessione salutaria in quorum natalitiis sunt exultanter impleta. Per.⁵

¹ A. Sacerdotes dei.
Ps. Benedicite, omnia.
R. Inueni dauid.
V. Nihil proficiat.

AL. Gloria et honor.
OF. Ueritas mea.
CO. Beatus seruus.

² A. Intret in conspectu.
Ps. Deus uenerunt.
R. Gloriosus deus.
V. Dextera tua.

AL. Iusti epulantur.
OF. Mirabilis deus.
CO. Posuerunt.

³ R. S. Z.

⁴ L. p. 402; Gel. p. 677.

⁵ Deus, qui hodierna die beatum dionysium in uirtute constan-

tiæ id. oct. Natale sancti calixti papæ et martyris¹.

Deus, qui nos conspicias ex nostra infirmitate deficere, ad amorem tuum nos misericorditer per sanctorum tuorum exempla restaura. Per.

Secreta.

Mysteri(o)² nobis hæc prosit oblatio, quæ nos et reatibus nostris expediat, et perpetua saluatione confirmet. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut reatum nostrum munera sacrata purificent, et recte uiuendi nobis operentur effectum. Per.⁷

III. kal. nou. Sancti luce euangeliste³.

Interueniat pro nobis, domine, quesumus, sanctus tuus lucas euangelista, qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis honore portauit. Per.⁴

Secreta.

Donis nos caelestibus da, quesumus, domine, libera mente seruire, ut munera, quæ deferimus, interueniente beato euangelista tua(o) luca, et medelam nobis operentur et gloriam. Per.⁵

tiæ in passione roborasti, quique illi ad prædicandum gentibus gloriam tuam rusticum et cleutherium sociare dignatus es, tribue q. ex eorum imitatione pro amore tuo prospera mundi despicere, et nulla eius aduersa formidare. Per.

Hostia, dne., q. quam in sanctorum martyrum tuorum dionysii, rustici et cleutherii natalitiis recensentes offerimus et uincula nostræ prauitatis absoluet, et tuæ nobis dona misericordiæ conciliet. Per.

U. D. æterne deus. Qui sanctorum martyrum tuorum dionysii, rustici et cleutherii pia certamina ad copiosam perducis uictoriam atque perpetuum eis largiris triumphum, ut et ecclesiæ tuæ semper sint in exemplum, præsta nobis, q., ut per eorum intercessionem, quorum festa cælebamus, pietatis tuæ munera capiamus. Per.

Quesumus, o. d., ut qui caelestia alimenta percepimus, intercedentibus sanctis tuis dionisio, rustico et cleutherio, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per. Z.

¹ A. Iustus non conturbabitur.
Ps. Noli emulari.
R. Iustus non conturbabitur.
V. Tota die miseretur.

AL. Beatus uir qui.
OF. In uirtute tua.
CO. Posuisti, domine.

² mystica Bod. E. O. V. Y.

³ A. In medio ecclesiæ.
Ps. bonum est.
R. Iustus ut palma.
V. Ad adnuntiandum.

AL. Iustus germinabit.
OF. Posuisti, domine.
CO. Posuisti, domine.

⁴ E. p. 144.

⁵ Ib.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in sanctorum tuorum meritis gloriosis conlaudare, benedicere, et predicare, Qui eos dimicantes contra antiqui serpentis machinamenta, et proprii corporis blandimenta inexpugnabili uirtute, rex gloriæ, roborasti. Ex quibus beatus lucas euangelista tuus, assumpto scuto fidei, et galea salutis, et gladio spiritus sancti, et uiriliter contra uitiorum hostes pugnavit, et euangelicę nobis dulcedinis fluentia manauit. Unde¹ petimus, domine, immensam pietatem tuam, ut qui cum tot meritorum donasti prerogatiuis, nos eius et informes exemplis, et adiuues meritis. Per christum dominum nostrum¹².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut id quod de sancto altari tuo accipimus precibus euangelistę tui lucę sanctificet animas nostras, per quod tuti esse possimus. Per³.

III. kal. nou. Vigilia apostolorum simonis et iudæ⁴.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut sicut apostolorum tuorum gloriosa natalitia præuenimus, sic ad tua beneficia promerenda maiestatem tuam pro nobis ipsi præueniant. Per dominum⁵.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, apostolorum⁶ festa precedimus, humiliter postulantes ut quę conscientię nostrę præpediuntur obstaculis illorum meritis grata reddantur. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quia tu es mirabilis in omnibus sanctis tuis, quos et nominis tui confessione præclaros, et suscepta pro te fecisti passione gloriosos. Unde sicut illi iciunando orandoque certauerunt, ut hanc possent obtinere uictoriam, ita nos eorum exemplis informemur, ut ad celebranda presentia⁷ festa idonei in-

ueniamur, et ad æterna percipienda, eorum interuentu, digni iudicemur. Per christum¹.

Ad complendum.

Sumpto, domine, sacramento, suppliciter deprecamur, ut, intercedentibus beatis apostolis tuis, quod temporaliter gerimus ad uitam capiamus æternam. Per dominum².

II. kal. nou. Apostolorum symonis et iudæ³.

DEUS, QUI NOS PER BEATOS APOSTOLOS TUOS⁴ simonem et iudam⁴, ad agnitionem tui sancti nominis uenire tribuisti, da nobis eorum gloriam sempiternam et proficiendo celebrare et celebrando proficere. Per dominum⁵.

Secreta.

Gloriam, domine, sanctorum apostolorum perpetuam uenerantes, quesumus, ut eam sacris mysteriis expiati dignius celebremus. Per dominum nostrum⁶.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Te in tuorum apostolorum glorificantes honore, qui et illis tribuisti beatitudinem sempiternam, Et infirmitati nostrę talia prestitisti suffragia, per quę tua possimus adipisci subsidia et peruenire ad premia repromissa. Per christum⁷.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter te rogamus, ut, intercedentibus beatis apostolis tuis symone et iuda, quę pro illorum ueneranda gerimus passione nobis proficiant ad medelam. Per⁸.

Ad populum.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et aposto-

¹⁻¹ So O; om. V.

² O. p. 338; Y. fol. 127 a. Z.

⁴ A. Intret in conspectu.

ps. Deus, uenerunt.

Uindica, domine.

⁵ E. p. 145; Y. fol. 127 b.

⁷ uentura O.

³ E. p. 144.

v. Posuerunt mortalia.

OF. Exultabunt sancti.

CO. Iustorum animæ.

⁶ + simonis et iudæ E.

¹ O. p. 339. Z.

³ A. Mihi autem.

ps. Domine, probasti.

R. Nimis honorati.

v. Dinumerabo.

⁴⁻⁴ Om. E.

⁵ E. p. 145.

⁶ Ib.

⁷ O. p. 339; Y. fol. 128 b. Z.

⁸ E. p. 145. O. s. d. mundi creator, etc., et rector, qui beatos apostolos tuos nominis tui gloriam consecutos elegisti, exaudi populum tuum cum sanctorum tuorum tibi patrociniis supplicentem, ut pacis dono proficiat ad fidei et caritatis augmentum. Per. Z.

² E. p. 145; Y. fol. 128 a.

AL. Sancti tui, domine.

OF. In omnem terram.

CO. Uos qui secuti.

lorum tuorum nos tuere presidiis, quorum donasti fideles esse doctrinis. Per¹.

II. kal. nou. Vigilia omnium sanctorum².

Domine deus noster, multiplica super nos gratiam tuam, et quorum praeuenimus gloriosa sollemnia, tribue subsequi in sancta professione laetitiam. Per³.

Secreta.

Altare tuum, domine deus, muneribus cumulam oblati, quesumus, ut ad salutem nostram omnium sanctorum tuorum precatione proficiant, quorum sollemnia uentura precurrimus. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Reuerentiæ tuæ dicato ieiunio gratulantes, qua ueneranda omnium sanctorum sollemnia desideratis praeuenimus officiis, ut ad eadem celebranda sollemniter preparemus. Per christum⁵.

Ad complendum.

Sacramentis, domine, et gaudiis oblata celebritate expletis, quesumus, ut eorum precibus adiuuemur, quorum recordationibus exhibentur. Per⁶.

Ad uesperos⁷.

Erudi, quesumus, domine, populum tuum spiritualibus instrumentis, et quorum præstas sollemnia praeuenire, fac eorum et consideratione deuotum et defensione securum. Per dominum nostrum⁸.

Kal. nou. Sollemnitas⁹ omnium sanctorum¹⁰.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, qui nos om-

nium sanctorum merita sub una tribuisti celebritate uenerari, quesumus, ut desideratam nobis tuæ propitiationis habundantiam, multiplicatis intercessionibus, largiaris. Per¹.

Secreta.

Munera tibi, domine, nostræ deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum² tibi grata sunt honore iustorum³, et nobis salutaria, te miserante, redantur. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Clementiam tuam suppliciter obsecrantes ut cum exultantibus sanctis in cælestis regni cubilibus gaudia nostra coniungas⁵, Et quos uirtutis imitatione non possumus sequi debite uenerationis contingamus effectum. Per christum⁶.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, fidelibus⁷ omnium sanctorum semper ueneratione lætari, et eorum perpetua supplicatione muniri. Per dominum nostrum⁸.

Ad populum.

Omnipotens sempiterne deus, qui nos omnium sanctorum tuorum multiplici facis celebritate gaudere; concede, quesumus, ut sicut illorum commemoratione temporali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur affectu. Per⁹.

Eodem die. Natale sancti casarii martyris.

Collecta ad sanctos cosmam et damianum.

Adesto, domine, martyrum deprecatione sanctorum, et quos pati pro tuo nomine tribuisti, fac tuis fidelibus suffragari. Per⁷.

Ad missam.

Deus, qui nos beati cæsarii martyris tui annua sollemnitate lætificas, concede propitius ut cuius natalitia colimus etiam actiones imitemur. Per⁷.

Secreta.

Hostias tibi, domine, beati cæsarii martyris

¹ E. p. 146. Z.

² A. Timete dominum.
PS. Benedicam domino.
R. Exultabunt.
V. Cantate domino.
OF. Letamini.
CO. Ego uos elegi.

(LEC. Ecce ego iohannes.
EV. Descendens ihesus de monte.
LEC. Ponite in cordibus uestris).

³ E. p. 146. Z.

⁴ Ib. Z.

⁵ Bod. fol. 123 a; Y. fol. 129 a. Z.

⁶ E. p. 146; Y. fol. 129 a. Z.

⁷ Ad populum E; Alia Z.

⁸ E. p. 146.

⁹ natalis E.

¹⁰ A. Gaudeamus omnes in domino.
PS. Exultate, iusti.
R. Timete dominum.
V. Inquirentes.
(Uox exultat uel).

AL. Iusti epulentur.
OF. Mirabilis deus.
CO. Gaudete, iusti.
(LEC. Ecce ego iohannes.
EV. Videns turbas ihesus).

¹ E. p. 146. Z.

² cunctorum E.

³ sanctorum E.

⁴ E. p. 146. Z.

⁵ subiungas E.

⁶ E. p. 146; Y. fol. 126 a. Z.

⁷ populi E.

⁸ E. p. 147; Y. fol. 129 b. Z.

⁹ Bod. fol. 124 a. Z.

tui dicatas mentis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue peruenire subsidium. Per.^γ

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui cælestia alimenta percepimus, intercedente beato casario martyre tuo, per hæc contra omnia aduersa muniamur. Per.^γ

III. id. nou. Natale sanctorum quattuor coronatorum¹.

Quattuor² coronatorum nomina hæc sunt, scuerus, scuerianus, uictorinus, et car(po)phorus; quorum dies natalis per incuriam neglectus minime repperiri poterat; ideo statutum est ut in eorum ecclesia, horum quinque sanctorum qui in missa recitantur, illorum etiam natalis celebretur, ut cum istis eorum quoque memoria pariter fiat².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui gloriosos martires, claudium, nicostratum, simpforianum, castorium, atque simplicium, fortes in sua confessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessionem sentiamus. Per.^γ

Secreta.

Benedictio tua, domine, larga descendat, quæ et munera nostra, deprecantibus sanctis tuis, tibi reddat accepta, et nobis sacramentum redemptionis efficiat. Per.^γ

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Cælebrantes sanctorum natalitia coronatorum, quia dum tui nominis per eos gloriam frequentamus in nostræ fidei augmento succrescimus. Per christum dominum nostrum³.

Ad complendum.

Cælestibus refectionis sacramentis et gaudiis supplices te, domine, deprecamur, ut quorum gloriamur triumphis protegamur auxiliis. Per dominum.^γ

V. id. nou. Natale sancti theodori martyris¹.

Deus, qui nos beati theodori martyris tui confessione gloriosa circumdas et protegis, præsta nobis eius imitatione proficere, et oratione fulciri. Per.^γ

Secreta.

Suscipe, domine, fidelium preces cum oblationibus hostiarum, et, intercedente beato theodoro martyre tuo, per hæc piæ deuotionis officia ad cælestem gloriam transcamus. Per dominum.^γ

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedente beato theodoro martyre tuo, ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per dominum nostrum.^γ

III. id. nou. Natale sancti martini episcopi et confessoris².

DEUS, QUI CONSPICIS QUIA EX NULLA nostra uirtute subsistimus, concede propitius, ut intercessionem beati martini confessoris tui contra omnia aduersa muniamur. Per dominum.^γ

Secreta.

Da, misericors deus, ut hæc nos salutaris oblatio et propriis reatibus indesinenter expediat, et ab omnibus tueatur aduersis. Per dominum.^γ

Præfatio.

U. D. æternæ deus. Cuius munere beatus martinus, confessor pariter et sacerdos, et bonorum operum incrementis excreuit, et uariis uirtutum donis exuberavit, et miraculis coruscauit. Qui quod uerbis edocuit, operum exhibitione compleuit, et documento simul et exemplo subditis ad cælestia regna pergendi ducatum præbuit. Unde tuam clementiam petimus, ut eius, qui tibi placuit, exemplis ad bene agendum informemur, meritis muniamur, intercessionibus adiuuemur, qualiter ad cæleste regnum, illo inter-

¹ A. Intret in conspectu.
PS. Deus, uenerunt.
R. Uindica deus.
V. Posuerunt mortalia.

AL. Mirabilis deus.
OF. Anima nostra.
CO. Posuerunt mortalia.

²⁻² This passage occurs in E. p. 147; not in Bod. O. V. Y. Z.

³ O. p. 340. Z.

¹ A. In uirtute tua.
PS. Uitam petiit.
R. Domine, preuenisti.
V. Uitam petiit.

AL. Beatus uir qui timet.
OF. Gloria et honor.
CO. Posuisti, domine.

² A. Statuit ei dominus.
PS. misericordias.
R. Iurauit dominus.
V. Dixit dominus.

AL. Iustus ut palma.
OF. Ueritas mea.
CO. Fidelis seruus.

ueniente, te opitulante, peruenire mereamur.
Per christum ¹.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine deus noster, ut quorum festiuitate uotiuua sunt sacramenta, eorum salutaria nobis intercessione reddantur. Per dominum nostrum ².

Eodem die. Natale sancti mennæ martyris.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui beati mennæ martyris tui natalitia colimus, intercessione eius in tui nominis amore roboremur. Per. ³

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda misteriis et clementer exaudi. Per. ⁴

Ad complendum.

Da, quesumus, domine deus noster, ut sicut tuorum commemoratione sanctorum temporali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur aspectu. Per.

X. kal. dec. Natale sanctæ ceciliæ uirginis ⁵.

Deus, qui nos annua beatæ ceciliæ martyris tuæ sollempnitate lætificas, da ut quam ueneramur officio etiam piæ conuersationis sequamur exemplo. Per dominum. ⁶

Secreta.

Hostia hæc, domine, placationis et laudis, quesumus, ut, interueniente beata cecilia martyre tua, nos propitiatione dignos semper efficiat. Per. ⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui perficis in infirmitate uirtutem, et humani generis inimicum non solum per uiros sed etiam per feminas uincis. Cuius munere beata cecilia, et in uirginitatis proposito

et in confessione fidei roboratur, Ut nec ætatis lubrico ab intentione mut(aretur), nec blandimentis carnalibus demulce(etur), nec sexus fragilitate deterre(etur), nec tormentorum immanitate uince(etur), Sed seruando corporis ac mentis integritatem, cum uirginitatis et martyrii palma, æternam mere(etur) adipisci beatitudinem. Per christum ¹.

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper intercessione nos refoue cuius sollempnia celebramus. Per. ²

III. kal. dec. Natale sancti clementis martyris.

Deus, qui nos annua beati clementis martyris tui atque pontificis sollempnitate lætificas, concede propitius, ut cuius natalitia colimus, uirtutem quoque passionis imitemur. Per dominum. ³

Secreta.

Munera, domine, oblata sanctifica, et, intercedente beato clemente martyre tuo, per hæc nos a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per. ⁴

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et in hac die ⁵ quam beati clementis passio consecrauit, et nobis uenerabilem exhibuit, Qui apostolica predicatione imbutus, doctrinis cælestibus educatus, successionis dignitate conspicuus, et martyr insignis et sacerdos refulsit egregius. Per christum ⁶.

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus certa redemptione capiamus. Per. ⁷

Eodem die. Natale sanctæ felicitatis.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut beatæ felicitatis martyris tuæ sollempnia recensentes, meritis ipsius protegamur et precibus. Per. ⁸

¹ O. p. 340; Y. fol. 131 a. Z.

² + *Super. pop.* O. s. d. sollempnitatem huius diei intueri, et æcclesiam tuam intercessione beati martini, confessoris tui atque pontificis, continua fac celebritate gaudere, omniumque in te credentium uota perficias. Per. Z.

³ A. Loquebar de.
rs. Beati immaculati.
R. Audi, filia et.
v. Specie tuæ.

AL. Diffusa est gratia.
OF. Offerentur.
CO. Confundantur.

¹ O. p. 341; Y. fol. 132 b. Z.

² A. Dicit dominus sermones.
PS. Domine, exaudi orationem.

R. Iurauit dominus.

³ + gloriosius Z.

v. Dixit dominus et non.
A. Disposui testamentum.
OF. Ueritas mea.
CO. Beatus seruus.

⁴ O. p. 342; Y. fol. 133 b. Z.

Secreta.

Vota populi tui propitiatus intende, et quorum nos tribuis sollempnia celebrare fac gaudere suffragiis.¹ Per¹.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut interuenientibus sanctis tuis et tua in nobis dona multiplices, et tempora nostra disponas. Per.¹

III. kal. dec. Natale sancti chrysogoni martyris².

Adesto, domine, supplicationibus nostris, ut qui ex iniquitate nostra reos nos esse cognoscimus, beati chrysogoni martyris tui intercessione liberemur. Per dominum nostrum.¹

Secreta.

Oblatis, quesumus, domine, placare muneribus, et, intercedente beato chrysogono martyre tuo, a cunctis nos defende periculis. Per dominum.¹

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui nos assiduis martyrum passionibus consolaris, et eorum sanguinem triumphalem, quem pro confessione nominis tui infidelibus prebuere fundendum, ad tuorum facis auxilium transire fidelium. Per christum³.

Ad complendum.

Tui, domine, perceptione sacramenti, et a nostris mundemur occultis, et ab hostium libere-mur insidiis. Per.¹

III. kal. dec. Natale sancti saturnini martyris.

Deus, qui nos beati saturnini martyris tui concedis natalitia perfrui, eius nos tribue meritis adiuuari. Per dominum nostrum.¹

Secreta.

Munera, domine, tibi dicata sanctifica, et, in-

¹ This is the *Ad compl.* in *Z. Sec.* Munera tibi, dne., pro sanctæ felicitatis gloriosa commemoratione deferimus, obsecrantes ut quæ nobis huius sollempnitatis effectum et confessione dedicauit et sanguine, miserationis quoque continuum imploret auxilium. Per. Z.

² A. Os iusti meditabitur.
ps. noli emulari.
R. Inueni dauid.
v. nihil proficiet.
O. p. 342. Z.

AL. Gloria et honor.
OF. Desiderium.
CO. Magna est.

tercedentē beato saturnino martyre tuo, per eadem nos placatus intende.¹ Per¹.

Ad complendum.

Sanctificet nos, domine, quesumus, tui perceptio sacramenti, et intercessione sanctorum tibi reddat acceptos. Per.¹

Eodem die. Vigilia sancti andree apostoli².

Quesumus, omnipotens deus, ut beatus andreas apostolus tuum pro nobis imploret auxilium, ut a reatibus nostris absoluti a cunctis etiam periculis exuamur. Per.¹

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus, quo beati andree sollempnia recolentes purificationem quoque nostris mentibus imploramus. Per.¹

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare, ut qui beati andree apostoli festum sollempnibus ieiuniis et deuotis preuenimus officiis, illius apud maiestatem et adiuuemur meritis, et instruamur exemplis. Per³.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter exoramus, ut, intercedente beato andrea apostolo tuo, quæ pro illius ueneranda gerimus passione nobis proficiant ad medelam. Per.¹

Ad populum.

Exaudi, domine, populum tuum cum sancti apostoli tui patrocinio supplicantiem, ut tuo semper auxilio secura tibi possit deuotione seruire. Per dominum nostrum.¹

¹ *Prefatio.* U. D. Cuius gratia beatum saturninum in sacerdotium elegit, doctrina ad prædicandum erudiit, potentia ad perseuerandum confirmauit; ut per sacerdotalem infulam perueniret ad martyrii palmam; docensque subditos prædicando, instruens uiuendi exemplo, confirmans patiendo, ut ad te coronandus perueniret, qui persecutorum minas intrepidus superasset. Cuius interuentus nos quoque a nostris mundet delictis, qui tibi placuit tot donorum prærogatiuis. Per quem maiestatem. Z.

² Dominus secus mare.
ps. Celi enarrant.
R. Nimis honorati.
v. Dinumerabo.

OF. Gloria et honor.
CO. Venite post me.
(EP. Benedictio domini.
EV. Stabat iohannes).

³ O. p. 343. Z.

II. kal. dec. Natale sancti andree apostoli¹.

MAIESTATEM TUAM, DOMINE, SUPPLICES exoramus, ut sicut ecclesie tue beatus andreas apostolus exstitit predicator et rector, ita apud te sit pro nobis perpetuus intercessor. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, beati andree precatio sancta conciliet, ut cuius honore sollempniter exhibetur meritis efficiatur acceptum. Per.³

Prefatio.

U. D. per dominum nostrum. Qui ecclesiam tuam in apostolis tribuisti consistere fundamentis, De quorum collegio beati andree² sollempnia celebrantes tua, domine, preconia non tacemus. Et ideo³.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, diuina mysteria beati andree festiuitate latantes, quæ sicut tuis sanctis ad gloriam ita nobis, quesumus, ad ueniam prodesset perficias. Per dominum nostrum.⁴

Ad uesperos.

Da nobis, quesumus, domine deus noster, beati apostoli tui andree intercessionibus subleuari, ut per quos ecclesie tue superni muneris rudimenta donasti, per eos subsidia perpetue salutis impendas. Per.⁵

Alia.

Adiuuet ecclesiam tuam tibi, domine, suppli-

¹ A. Mihi autem nimis.
PS. Domine, probasti.
R. Constitues eos.
V. Pro patribus tuis.
AL. Dilexit andream.

OF. Mihi autem nimis.
CO. Dicit andreas.
(EP. Corde creditur.
EV. Ambulans ihesus).

² Above this word is written in a smaller hand, 'beatorum apostolorum philippi et iacobi.'

³ *Prefatio.* U. D. æterne deus. Quoniam adest nobis dies magnifici uotiua mysterii, qua uenerandus andreas apostolus germanum se gloriosi apostoli tui petri tam prædicatione christi tui quam conuersatione monstrauit; ut id quod libera prædica- uerat uoce nec pendens taceret in cruce, autoremque uite per- hennis tam in hac uita sequi quam in mortis genere meruit imitari; ut cuius præcepto terrena in semetipso crucifixerat desi- deria, eius exemplo ipso patibulo figeretur. Utrique igitur germani piscatores ambo cruce eleuantur ad celum; ut quos in huius uite cursu gratia tua tot uinculis pietatis obstrinxerat, hos inmarcessi- bilis in regnum celorum neceret et corona; Et quibus erat una causa certaminis, una retributio esset et præmii. Per chris- tum dominum nostrum. E. O. V. Z.

cando beatus andreas apostolus, et pius inuentor efficiatur qui tui nominis extitit predicator. Per.¹

Ed. dec. Natale sanctæ lucie uirginis².

Exaudi nos, deus salutaris noster, ut sicut beatę lucie festiuitate gaudemus, ita piæ deuotionis crudiamur affectu. Per.³

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, sacratæ plebis oblatio, pro tuorum honore sanctorum, quorum se meritis percepisse de tribulatione cognoscit auxilium. Per.⁴

Ad complendum.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris. Eius, quesumus, semper interuentione nos refoue cuius sollempnia celebramus. Per.⁵

III. kal. ian. Natale sancti thome apostoli³.

DA NOBIS, QUESUMUS, DOMINE, BEATI APO- STOLI TUI thome sollempnitatibus gloriari, ut eius semper et patrocinii subleuemur, et fidem congrua deuotione sectemur. Per.⁴

Secreta.

Debitum, domine, nostre reddemus seruitutis, suppliciter exorantes, ut suffragiis beati apostoli tui thome in nobis tua munera tuearis, cuius honoranda confessione laudes tibi hostias immo- lamus. Per.⁵

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui secundum promissionem tuam, domine, ineffabile

¹ Om. Z. + Deus, qui es sanctorum tuorum splendor mirabilis, qui hunc diem beati andree martyris consecrasti, da ecclesie tue de eius natalicio semper gaudere, ut apud misericordiam tuam exemplis eius protegamur et meritis. Per. Z.

Alia. Exaudi, due., populum tuum cum sancti apostoli tui andree patrocinio supplicentem, ut tuo semper auxilio secura tibi possit deuotione seruire. Per. Z.

² A. Dilexisti iustitiam.
PS. Eructauit.
R. Dilexisti iustitiam.
V. Propterea unxit.

AL. Diffusa est.
OF. Offerentur.
CO. Diffusa est gratia.

³ A. Mihi autem nimis.
PS. Domine, probasti.
R. Constitues.
V. Pro patribus tuis.

AL. Nimis honorati.
OF. Mihi autem nimis.
CO. Uos qui secuti.

⁴ E. p. 152; Y. fol. 137 b.

constitutum apostoli tui thome confessionis superna dispensatione largiris; Ut in ueritate tua fundamine solidate, nulla mortifere falsitatis iura præualeant. Per quem maiestatem ¹.

Ad complendum.

Præsta nobis, quesumus, domine deus noster,

¹ For this Preface Y. Z. substitute: U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis. De quorum collegio beati *thome* solennia celebrantes tua, domine, preconia, non tacemus (fol. 137 b).

per hæc sacrosancta mysteria quæ sumpsimus apostoli tui thome natalitia continua deuotione uenerari, et in eius crebrius honorare principiis. Per dominum.

Ad populum.

Conserua, domine, populum tuum, et quem sanctorum tuorum presidiis non desinis adiuuare perpetuis tribuæ gaudere remediis. Per dominum ¹.

¹ E. p. 152; om. Z.

[COMMUNE SANCTORUM].

Missæ in festiuitatibus sanctorum.

En uigilia sicut natali unius apostoli ¹.

Quesumus, omnipotens deus, ut beatus .*ill.* apostolus tuum pro nobis imploret auxilium, ut a nostris reatibus absoluti, a cunctis etiam periculis exuamur. Per.^y

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus, quo beati .*ill.* apostoli sollempnia recolentes purificationem quoque nostris mentibus imploramus. Per.^y

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut qui beati .*ill.* apostoli festum sollempnibus ueneramur officiis, illius apud maiestatem tuam et adiuuemur meritis, et instruamur exemplis ². Per christum.^y

Benedictio.

Deus, qui uos in apostolicis tribuit consistere fundamentis, benedicere uobis dignetur beati apostoli sui .*ill.* intercedentibus meritis. Amen.

¹ (Mihi autem.
EP. Iam non estis.
GR. In omnem terram.
AL. Uos qui secuti.

EV. Hoc est preceptum.
OF. Constitues eos.
CO. Ego uos elegi).

² In a later hand: *Pref.* Qui ecclesiam tuam in apostolicis.

Defendatque uos a cunctis aduersis, apostolicis presidiis, qui uos eorum uoluit ornari et munerari exemplis et documentis. Amen.

Quo per eorum intercessionem perueniatis ad æterne patriæ hereditatem, per quorum doctrinam tenetis fidei integritatem. Amen.

Quod ipse prestare dignetur ¹.

Ad complendum.

Perceptis, domine, sacramentis suppliciter exoramus, ut, intercedente beato .*ill.* apostolo tuo, quæ pro illius ueneranda gerimus sollempnitate, nobis proficiant ad medelam. Per.^y

Ad populum.

Beati .*ill.* apostoli supplicatione, quesumus, domine, plebs tua benedictione[m] percipiat, ut de eius meritis et fideliter gloriatur, et sempiternis ualeat consortiis sociata lætari. Per.^y

En natale plurimorum apostolorum ².

Deus, qui nos annua apostolorum tuorum .*ill.* sollempnitate lætificas, præsta, quesumus, ut

¹ O. p. 375.

² (Mihi autem.
EP. Iam non estis.
GR. Nimis honorati sunt.
AL. In omnem terram.

EV. Facta est contentio.
OF. In omnem terram.
CO. Vos qui secuti).

quorum gaudemus meritis instruamur exemplis.
Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Munera, domine, quæ pro apostolorum tuorum
.ill. sollemnitate deferimus propitius suscipe,
et mala omnia quæ meremur auerte. Per domi-
num.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in
tuis fidelibus ubique pollentem apostolicis facis
constare doctrinis, Præsta, quesumus, ut per quos
initium diuinæ cognitionis accepit, per eos usque
in finem sæculi capiat regni cælestis augmentum.
Per christum.

Ad complendum.

Quesumus, domine, salutaribus repleti mysteriis
ut quorum sollemnipnia celebramus, eorum ora-
tionibus adiuuemur. Per.⁷

Ad populum.

Protector in te sperantium, deus, familiam
tuam propitius respice, et per beato[s] apostolos
tuos .ill. a cunctis aduersitatibus potentiæ tuæ
brachio defende. Per dominum.

En uigiliis sanctorum martirum¹.

Quesumus, omnipotens deus, ut nostra deuotio,
quæ natalitia beati martyris tui .ill. antecedit,
patrocinia nobis eius accumulet. Per².

Secreta.

Magnifica, domine, beati .ill. sollemnipnia re-
censemus, quæ promptis cordibus ambientes, ob-
latis muneribus, et suscipimus et præimus. Per³.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et gloriosi .ill. ueneranda
passione præuenire, cuius honorabilis annua
recursione sollemnipnas et perpetua semper et
noua est. Quia in conspectu maiestatis tuæ
permanet mors tuorum pretiosa iustorum, et
restaurantur incrementa lætitiæ, cum felicitatis
æternæ recoluntur exordia. Per christum.

¹ (Letabitur iustus.
EP. Beatus uir qui in sa-
pientia.

GR. Iustus non conturbabitur.

² E. p. 163.

EV. Si quis uult.

OF. In uirtute tua.

CO. Posuisti, domine).

³ Ib.

Ad complendum.

Sancta tua, (domine), de beati .ill. pretiosa
passione (sumpta sollemnitate) quam præimus
nos refove(a)nt, quibus et iugiter satiamur, et
semper desideramus expleri. Per¹.

En natale unius martyris².

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui
beati .ill. martyris tui natalitia colimus, inter-
cessionem eius in tui nominis amore roboremur.
Per.⁷

Secreta.

Muneribus nostris, quesumus, domine, preci-
busque susceptis, et cælestibus nos munda mys-
teriis, et clementer exaudi. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et impresenti festiuitate
sancti martyris tui .ill. tibi³ confitendo, laudis
hostias immolare, tuamque inmensam pietatem
implorare, Ut sicut illi dedisti cælestis palmam
triumphi, sic, eo suffragante, nobis emundationem
ac ueniam concedas peccati, ut in te exultemus
in misericordia, in quo ille lætatur in gloria. Per
christum.⁷

Benedictio.

Beati martyris sui .ill. intercessionem uos dominus
benedicat, et ab omni malo defendat. Amen.

Extendat in uos dexteram suæ propitiationis,
qui eum suscepit per supplicia passionis. Amen.

Quo eius in cælo mereamini habere consortium,
cuius deuotis mentibus in terra celebratis trium-
phum. Amen.

Quod ipse prestare⁴.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, domine, deus noster, ut
sicut tuorum commemoratione sanctorum tem-
porali gratulamur officio, ita perpetuo lætemur
aspectu. Per.⁷

¹ E. p. 163.

² (In uirtute tua.

EP. Carissime, dominus
mihi astitit.

GR. Posuisti.

³ A later hand has written 'ualentini' and 'ualis' over 'tui' and 'tibi.'

⁴ O. p. 375.

AL. Beatus uir qui suffert.

EV. Nisi gramen.

OF. Posuisti.

CO. Qui uult).

Ad populum.

Adesto, domine, fidelibus tuis, nec eos ullis mentis aut corporis patiaris subiaccere periculis, quos beati martyris tui .ill. munit gloriosa confessio. Per¹.

En natale plurimorum martyrum².

Deus, qui nos concedis sanctorum martyrum tuorum .ill. natalitia colere, da nobis in æterna beatitudine de eorum societate gaudere. Per.³

Secreta.

Munera tibi, domine, nostræ deuotionis offerimus, quæ et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, redantur. Per.⁴

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui sanctorum martyrum tuorum pia certamina ad copiosam perducis uictoriam, atque perpetuum eis largiris triumphum, ut ecclesiæ tuæ semper sint in exemplum; Præsta nobis, quesumus, ut per eorum intercessionem, quorum festa cœlebramus, pietatis tuæ munera capiamus. Per christum dominum⁵.

Benedictio.

Benedicat uobis dominus beatorum martyrum suorum .ill. suffragiis, et liberet ab aduersitatibus cunctis. Amen.

Commendet uos eorum intercessio gloriosa, quorum in conspectu eius est mors preciosa. Amen.

Ut sicut illi per diuersa genera tormentorum cælestis regni sunt sortiti hereditatem, ita uos eorum mereamini consortium, per bonorum operum exhibitionem. Amen.

Quod ipse præstare dignetur⁶.

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, intercedentibus sanctis tuis .ill. ut quæ ore contingimus pura mente capiamus. Per.⁷

¹ L. p. 339.

² (Intret in conspectu.

EP. Reddet deus.

GR. Exultabit.

AL. Mirabilis.

³ E. p. 166.

EV. Eleuatis oculis ihesus.

OF. Letamini.

CO. Dico autem).

⁴ O. p. 375.

En uigiliis sanctorum confessorum.

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uenturam beati confessoris tui .ill. sollemnitatem congruo preuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Accepta tibi sit, domine, nostræ deuotionis oblatio, ut ad beati confessoris tui .ill. puriores faciat nos uenire principium². Per dominum³.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et te in sanctorum tuorum uirtute laudare, quibus pro meritis suis beatitudinis premia contulisti, Quoniam semper in manu tua sunt, et non tanget illos tormentum mortis, quos, te custodiente, beatitudinis sinus intercludit, ubi perpetua semper exultatione lætantur, ubi etiam beatissimus confessor tuus .ill. sociatus exultat. Petimus ergo ut memor sit miseriarum nostrarum, et de tua misericordia nobis fidentibus impetret beatitudinis suæ consortium⁴. Per christum.

Ad complendum.

Præsta nobis, æterne largitor, eius ubique pia protegi oratio(ne), cuius natalitia per hæc sancta quæ sumpsimus uotiuo præuenimus obsequio. Per.

Ad populum.

Benedictionis tuæ gratiam, domine, intercedente beato confessore tuo .ill. suscipiamus, ut cuius preueniendo gloriam celebramus, eius supplicando auxilium sentiamus. Per dominum.

En natale unius confessoris⁵.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut beati confessoris tui .ill. ueneranda sollempnitas, et deuotionem nobis augeat et salutem. Per.⁶

Secreta.

Sancti tui nos, quesumus, domine, ubique læti-

¹ E. p. 167.

² E. p. 167.

³ (Os iusti.

EP. Dilectus deo et hominibus.

GR. Ecce sacerdos.

⁴ festiuitatem E.

⁵ O. p. 348.

AL. Amauit.

EV. *

OF. *

CO. *).

ficient, ut dum eorum merita recolimus, patrocina sentiamus. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et in hac die quam transitu sacro beati confessoris tui .ill. consecrasti. Quesumus ergo clementiam tuam, ut des nobis illam sequi doctrinam, quam ille et uerbo docuit et opere compleuit, Quatinus nos adiuuari apud misericordiam tuam, et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum¹.

Benedictio.

Omnipotens dominus det uobis copiam benedictionis, qui beatum .ill. sibi adsumit uirtute confessionis. Amen.

Et qui illum fecit coruscare miraculis uos exornet bonorum operum incrementis. Amen.

Quo eius et exemplis eruditi, et intercessione muniti, cuius depositionis diem celebratis, illi possitis in cælesti regione adiungi. Amen.

Quod ipse prestare².

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut de perceptis muneribus gratias exhibentes beneficia potiora sumamus. Per.⁷

Ad populum.

Deus, qui nos sanctorum tuorum temporali tribus commemoratione gaudere, presta, quesumus, ut beato .ill. confessore tuo interueniente, in ca numeremur sorte salutis, in qua illi sunt gratia tua gloriosi. Per.

En natale plurimorum confessorum³.

Deus, qui nos sanctorum tuorum .ill. confessionibus gloriosis circumdas et protegis, da nobis et eorum imitatione proficere, et intercessione gaudere. Per dominum nostrum.⁷

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera quæ ut

tuo sint digna conspectui, sanctorum tuorum precibus adiuuemur. [Per.]⁷

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam supplici deuotione exorare, ut beatorum confessorum tuorum .ill. quorum hodie festa celebramus, obtentu mereamur tuum obtinere auxilium. Per christum¹.

Benedictio.

Sanctorum confessorum tuorum .ill. meritis uos dominus faciat benedici, et contra aduersa omnia eorum intercessione muniri. Amen.

Eorum uos faciat suffragatio felices quorum festiuitatis diem celebratis ouantes. Amen.

Quo eorum imitantes exempla ad cælestia peruenire possitis promissa. Amen.

Quod ipse prestare².

Ad complendum.

Corporis sacri et preciosi sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut quod pia deuotione gerimus intercedentibus sanctis tuis .ill. certa redemptione capiamus. Per.⁷

En natale uirginum et martyrum³.

Deus, qui inter cætera potentiae tuæ miracula, etiam in sexu fragili uictoriam martyrii contulisti, concede propitius, ut cuius natalitia colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per.⁷

Alia.

Indulgentiam nobis, domine, beata .ill. martyr imploret, quæ tibi grata semper extitit et merito castitatis, et professione uirtutis. Per.⁷

Alia confessoris.

Exaudi nos salutaris noster, ut sicut de beatæ .ill. festiuitate gaudemus, ita piæ deuotionis erudiamur affectu. Per dominum.

Secreta.

Suscipe, domine, munera quæ in beatæ .ill.

¹ O. p. 284.

³ (Iudicant sancti.
PS. Exultabunt iusti.
EP. Iusti autem.
GR. Exultabunt.
AL. Iusti epulentur.

² O. p. 376.

EV. Misit ihesus .xii. discipulos.
OF. Exultabunt.
CO. Ego uos).

¹ O. p. 284.

³ (Dilexisti iustitiam.
EP. Domine, deus meus.
GR. Dilexisti.
AL. Specie tua.

² O. p. 376.

EV. Simile est regnum celorum thesauro.
OF. Offerentur minor.
CO. Dilexisti).

martyris tuæ sollempnitate deferimus, cuius nos scimus patrocínio liberari. Per.¹

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Pro cuius caritatis ardore iste(æ) et omnes sanctæ uirgines, a beata maria exemplum uirginitatis accipientes, presentis sæculi uoluptates ac delitias contempserunt. Quoniam tuo dono actum est, ut postquam uirgo de uirgine prodiit, et sexus fragilis esset fortis, et in quo fuit peccandi facultas, esset uincendi felicitas, Antiquusque hostis qui per antiquam uirginem genus humanum se uicisse gloriabatur, per sanctas nunc uirgines sequaces potius mariæ quam euæ, uincatur, et in eo maior eius confusio crescat, quod de eo etiam sexus fragilis iam triumphat. Quapropter immensam pietatem tuam humiliter exposcimus, ut per earum intercessionem, quæ et sexum uicerunt et seculum, tibi placuerunt et uirginitatis decore, et passionis suæ uigore, nos mereamur et inuisibilem hostem superare, et unigenito tuo domino nostro adherere. Per quem¹.

Benedictio.

Benedicat uobis dominus, qui beatæ uirgini .ill. concessit et decorem uirginitatis et gloriam passionis. Amen.

Et cuius opitulatione illa meruit et sexus fragilitatem et persequentium rabiem deuincere, uos possitis et uestrorum corporum inlecebras, et antiqui hostis machinamenta superare. Amen.

Quo sicut illa sexu fragili uirile uisa est certamen adire, et post certamen de hostibus triumphare, ita uos in hac mortalitate uiuentes, ualeatis et antiquum hostem deuincere, et ad cælestia regna peruenire.

Quod ipse præstare dignetur².

Ad complendum.

Auxilientur nobis, domine, sumpta mysteria, et, intercedente beata .ill. martyre tua, sempiterna protectione confirment. Per³.

Ad populum.

Adsit plebi tuæ, omnipotens deus, beate martyris tuæ .ill. ueneranda festiuitas, ut cuius gaudet honoribus protegatur auxilio. Per.

Item in natale plurimorum sanctorum communiter.

Præsta, domine, quesumus, ut sicut sanctorum tuorum .ill. nos natalitia celebranda non deserunt, ita iugiter suffragiis comitentur. Per.

Alia.

Adesto, domine, populo tuo cum sanctorum tibi patrocínio supplicanti, ut quod propria fiducia non præsumit, suffragantium meritis consequatur. Per dominum nostrum¹.

Secreta.

Hostias tibi, domine, sanctorum tuorum dicatas meritis benignus assume, et ad perpetuum nobis tribue prouenire subsidium. Per².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et te in tuorum honore sanctorum .ill. glorificare, qui et illis pro certaminis constantia tribuisti beatitudinem sempiternam, Et infirmitati nostræ talia præstitisti suffragia, quæ pro eorum meritis possis audire dignanter. Per christum.

Ad complendum.

Magnificantes, domine, clementiam tuam suppliciter exoramus, ut qui nos sanctorum tuorum frequentibus facis natalitiis interesse, perpetuis tribuas gaudere consortiis. [Per]³.

Ad populum.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, in sanctorum tuorum te semper commemoratione laudare, quia refouere curabis quos in honore tuo perseuerare concedis. Per⁴.

Benedictio.

Sanctorum suorum .ill. meritis, uos dominus faciat benedici, et contra aduersa omnia eorum intercessionem muniri. Amen.

Eorum uos faciat suffragatio felices, quorum festiuitatis diem celebratis ouantes. Amen.

Quo eorum imitantes exemplo, ad cælestia peruenire possitis promissa. Amen.

Quod ipse præstare⁵.

¹ L. pp. 311, 338; Gel. p. 677.

² L. p. 305.

³ Gel. p. 679.

⁴ Ib.

⁵ The 'Commune Sanctorum' of the original Sacramentary ends here. The two last lines on fol. 210 a, and the whole of the writing on 210 b, 211 a b (Quem laudant . . . circumadstantium) are in the later handwriting.

Quem laudant angeli atque archangeli, cherubin quoque et seraphin, quæ non cessant iugiter clamare una uoce dicentes.

[*Missæ in tribulatione*].

Deus, qui tribulatos corde sanas, et mestificatos actu lætificas, ad hanc propitius hostiam dignanter adtende, et quia per eam totius mundi uoluisti relaxari delicta, hanc pro tribulatione nostra clementer assume, cunctaque nostra crimina solue, tribulationem adime, miserrimas pelle, angustias et pressuras amoue, ut exuti ab omnibus quæ patimur malis, in tuis semper delectemur exultare deliciis.

[*Præfatio*].

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem te, immense deus, rogamus, ut supplicationes nostras propitiabili dignatione adtendens, ad hanc nostram orationem quam pro ereptione et releuatione nostra offerimus, benignus respicias. Iam nos, domine, quesumus, placabili uultu intende, et tua singulari misericordia a nobis amoue quod seuitia malorum promittit, quod inimicorum prauitas infert, quod prauorum consiliis alligatur, quod ex iudicio imminet, quod ex sententia pendet, quod conspiratione machinatur, quod accusatione confingitur, quod nostræ merentur iniquitates. Non iustitiam tuam in nostris iniustitiis exerceas, domine, sed potius pietatem tuam in nostris iniquitatibus manifesta. Non nos in persecutione deicias, non in tribulatione relinuas, sed exerce per pietatem, attolle ac rege per misericordiam, quo per te ab inimicorum iaculis tuti, ab omni tribulatione exempti, te deum unum in trinitate consona uoce laudemus, cum angelis et archangelis ita dicentes,

SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS.

Presta, domine, quesumus, ut terrenis affectibus expiati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. Per dominum¹.

[*Apologiæ sacerdotis*].

Memento mei, domine, queso, et miserere, et licet hæc sancta indignæ tibi, sancte pater omnipotens, æterne deus, meis manibus offerantur sacrificia qui nec inuocare sanctum ac uenerabile nomen tuum dignus sum; sed quoniam in honore, laude, et memoria gloriosissimi et dilecti filii tui domini nostri ihesu christi offeruntur, sicut incensum in conspectu diuinæ maiestatis tuæ cum odore suauitatis accendatur. Per dominum².

Memento, domine, famulorum, famularumque tuarum, et omnium qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam in fide tua uitam agant, et quicumque mihi consanguinitate, uel familiaritate iuncti sunt, et quicumque mihi aliquod caritatis uel pietatis officium impenderunt, et qui mei memoriam in orationibus suis habent, et qui se indignis precibus meis commendaerunt, quibuscunque aliquo obstaculo uel scandalo fui, et quicumque mihi aliquid aduersitatis intulerunt, et omnium congregationum monachorum et canonicorum sanctimonialium quorum nomina et numerum tu solus, deus omnipotens, agnoscis, et omnium circumadstantium³.

¹ V. p. 204.

² Mart. i. p. 197.

³ The Collect breaks off here abruptly at the end of fol. 211 b.

[MISSÆ VOTIVÆ].

*Missæ de sancta trinitate*¹.

OMNIPOTENS SEMPITERNE DEUS, qui dedisti famulis tuis in confessione uere fidei æterne trinitatis gloriam agnoscere, et in potentia maiestatis adorare unitatem, quesumus, ut eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis. Per.

Secreta.

Sanctifica, quesumus, domine deus noster, per unigeniti tui uirtutem huius oblationis hostiam, et (cooperante spiritu sancto) per eam nosmetipsos tibi perface munus æternum. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui cum unigenito filio tuo et spiritu sancto unus es deus, unus es dominus, Non in unius singularitate personæ, sed in unius trinitatis substantiæ. Quod enim de tua gloria, reuelante te, credimus. hoc de filio tuo, hoc de spiritu sancto sine differentia discretionis sentimus, Ut confessione ueræ sempiternæque deitatis, et in personis proprietates, et in essentia unitas, et in maiestate adoretur æqualitas. Quem laudant angeli.

Ad complendum.

Proficiat nobis ad salutem corporis et animæ, domine deus, huius sacramenti susceptio, et sempiterna sanctæ trinitatis (eiusdemque indiuidue unitatis) confessio. Per dominum.

Ad populum.

Domine deus, pater omnipotens, (nos) famulos tuæ maiestati subiectos per unicum filium tuum in uirtute sancti spiritus benedic et protege, ut ab omni hoste securi in tua iugiter laude latentur. Per eundem².

¹ This Mass occurs in Bod. fol. 136 a, in X. and in an eleventh-century hand at the end of O. Murat. *Lit. Rom.* ii. p. 382; R. p. xlii. S. p. 735*.

(Benedicta sit sancta.
Benedicamus patrem.
Benedictus es, domine.

Benedicite deum eeli.
Benedictus es, domine deus.
Benedicimus deum celi.)

² X. p. 67.

*Missæ de sancta sapientia, quæ christus est*¹.

Deus, qui per coæternam tibi sapientiam hominem, cum non esset, condidisti, perditumque misericorditer reformasti; presta, quesumus, ut eadem pectora nostra inspirante (te) tota mente amemus, et ad te toto corde curramus. Per.

Secreta.

Sanctificetur, quesumus, domine, huius nostræ oblationis munus, tua cooperante sapientia, ut tibi placere possit ad laudem, et nobis proficere ad salutem. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui tui nominis agnitionem et tuæ potentiæ gloriam nobis in coæterna tibi sapientia reuelare uoluisti. Ut tuam confidentes maiestatem, et tuis inherentes mandatis, tecum uitam habeamus æternam. Per christum.

Ad complendum.

Infunde, quesumus, domine deus, per hæc sancta quæ sumpsimus tuæ cordibus nostris lumen sapientiæ, ut te ueraciter agnoscamus, et fideliter diligamus. Per.

Ad populum.

Deus, qui misisti filium tuum et ostendisti creaturæ creatorem, respice propitius super nos famulos tuos et prepara agiæ sophiæ² dignam in cordibus nostris habitationem. Per.

*Missæ de sancta caritate*³.

Omnipotens sempiternus deus, qui iustitiam tuæ legis in cordibus credentium digito tuo scribis, da nobis fidei, spei, et caritatis augmentum, et ut mereamur assequi quod promittis fac nos amare quod precipis. Per dominum.

¹ S. p. 796*.

² This is an instance of the occasional survival of Greek words in Western Liturgies. The whole of the Gloria in Excelsis in Greek words in Anglo-Saxon letters is found in a Tropary written in the reign of Ethelred II (979-1016). Bodleian MS. 775, fol. 72 a. See Galba A. xviii. *ad finem*, Harl. MS. 5643 fol. 47 b, etc.

³ Compiled by Alcuin, S. p. 790*.

Secreta.

Mitte, domine, quesumus, spiritum sanctum, qui et hæc munera præsentia nostra tuum nobis efficiat sacramentum, et ad hoc percipiendum corda nostra purificet. Per¹.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem discipulis spiritus sanctus in terra datur ob dilectionem proximi, et de cælo mittitur propter dilectionem tui. Cuius infusione petimus, ut in nobis peccatorum sordes exurat, tui amoris ignem nutriat, et dilectionem fraternitatis accendat. Per quem maiestatem.

Ad complendum.

Spiritum nobis, domine, tuæ caritatis infunde, ut quos uno cælesti pane satiasti, una facias pietate concordēs. Per.²

Ad populum.

Deus, uita fidelium, gloria humilium et beatitudo iustorum, propitius accipe supplicum preces, ut animæ quæ promissiones tuas sitiunt de tuæ semper caritatis (h)abundantia replcantur. Per.

Missa de cordis emundatione per spiritum sanctum postulanda².

Deus, cui omne cor patet, et omnis uoluntas loquitur, et nullum latet secretum, purifica per infusionem sancti spiritus cogitationes cordis nostri, ut perfecte te diligere, et digne laudare mereamur. Per. In unitate eiusdem spiritus sancti³.

Secreta.

Hæc oblatio, domine deus, cordis nostri maculas emundet, ut sancti spiritus digna efficiatur habitatio. Per⁴.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui inspicis cogitationum secreta, et omnis nostræ mentis intentio prouidentiae tuæ patescit intuitu. Respice propitius archana cordis nostri cubilia, et sancti spiritus

rore nostras purifica cogitationes, ut tuæ maiestati digna cogitemus et agamus. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Sacrificium salutis nostræ tibi offerentes, concede nobis, domine deus, purificatis mentibus sepius tuę pietatis celebrare mysterium. Per¹.

Ad populum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, spiritum sanctum nos uotis promereri sedulis, quatinus eius gratia ab omnibus liberemur temptationibus, et peccatorum nostrorum indulgentiam mereamur accipere. Per.²

Ad angelorum suffragia postulanda³.

Perpetuum nobis, domine, tuæ miserationis præsta subsidium, quibus et angelica præstitisti suffragia non deesse. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Hostias tibi, domine, laudis offerimus, suppliciter deprecantes, ut easdem angelico pro nobis interueniente suffragio, et placatus accipias, et ad salutem nostram prouenire concedas. Per.⁵

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quamuis enim illius sublimis angelicę substantiæ sit habitatio semper in cælis, tuorum tamen fidelium presumit affectus, pro tuæ reuerentia potestatis, per hec piæ deuotionis officia quoddam retinere pignus in terris, adstantium in conspectu tuo iugiter ministrorum. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Repleti, domine, benedictione cælesti suppliciter imploramus, ut quod fragili celebramus officio, sanctorum archangelorum omniumque cælestium uirtutum nobis prodesse sentiamus auxilio. Per.⁶

¹ L. p. 372.

² Compiled by Alcuin. The title of this Missa in S. is Ad inuocandum gratiam spiritus sancti, p. 787*.

³ O. p. 383; R. S. pp. 579, 787*.

⁴ S. p. 787*.

¹ S. p. 787*.

² R. Drummond Castle Missal, p. 24.

³ Compiled by Alcuin. This Missa is entitled in S. Missa de angelis, S. p. 738*.

⁴ Gel. p. 669; V. p. 386.

Ad populum.

Plebem tuam, domine. perpetua pietate custodi, ut secura semper et necessariis adiuta subsidiis, spirituum tibi et placitorum pia semper ueneratione lætetur. Per.

Missâ in honore sanctæ crucis. Fecia bi.¹

Deus, qui unigeniti filii tui precioso sanguine uiuificæ crucis uexillum sanctificare uoluisti; concede, quesumus, eos qui eiusdem sanctæ crucis gaudent honore, tua quoque ubique protectione gaudere. Per².

Secreta.

Hæc oblatio, domine, ab omnibus nos purget offensis, quæ in ara crucis etiam totius mundi tulit offensa. Per dominum nostrum³.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti. Ut unde mors sortiebatur, inde uita resurgeret, Et qui in ligno uincebat in ligno quoque uinceretur. Per christum⁴.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, et quos sanctæ crucis lætari facis honore, tuis quoque perpetuis defende presidiiis. Per dominum nostrum⁵.

Ad populum.

Deus, qui unigeniti tui domini nostri ihesu christi precioso sanguine humanum genus redimere dignatus es, concede propitius ut qui ad adorandam uiuificam crucem adueniunt a peccatorum suorum nexibus liberentur. Per.⁷

In honorem sanctæ mariæ⁶.

Concede nobis famulis tuis, quesumus, domine deus, perpetua mentis et corporis prosperitate gaudere, et gloriosa beatæ mariæ semper uirginis intercessione a presenti liberari tristitia, et futura perfrui lætitia. Per dominum nostrum.⁷

¹ Compiled by Alcuin. Missa de sancta cruce. R. p. li; S. p. 748*.

² R. p. 61; S. p. 748*.

⁴ R. p. 225; S. p. 605.

⁶ Compiled by Alcuin.

³ R. p. li; S. p. 749*.

⁵ R. p. li; S. p. 750*.

⁷ R. S. p. 779*.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beatæ mariæ semper uirginis, munera nostra commend(e)t, nosque in eius ueneratione tuæ maiestati reddat acceptos. Per¹.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Humiliter deprecantes ut, intercedente beata maria semper uirgine et omnibus sanctis, ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis inimicis misericorditer protegas, et ad gaudia æterna perducas. Per christum.

Ad complendum.

Adesto nobis, domine deus noster, ut quæ fideliter sumpsimus et mente et corpore, beate mariæ semper uirginis intercessione custodiamus. Per².

Ad populum.

Omnipotens sempiternus deus, nos famulos tuos dextera potentie tuæ a cunctis protege periculis, et, beata maria semper uirgine intercedente, fac nos presenti gaudere prosperitate et futura. Per.

Missâ in ecclesiâ quorum reliquiæ ibidem continentur.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut sancta dei genetrix perpetuo uirgo maria, sanctique tui omnes, angeli, archangeli, patriarche, prophete, apostoli, martires, confessores, uirgines, atque omnes sancti quorum reliquiæ in ista sancta continentur æclesia (uel in isto continentur oratorio) nos ubique adiuuent, quatinus hic et ubi quæ³ in illorum presenti suffragio tranquilla pace in tua laude letemur. Per dominum nostrum⁴.

Secreta.

Munera tuæ maiestati oblata, misericors deus, benigno, quesumus, suscipe intuitu, ut eorum nobis precibus fiant salutaria quorum sacratissime in hac basilica reliquiæ sunt reconditæ. Per⁵.

¹ S. p. 802. ² Compare Drummond Castle Missal, p. 73.

³ = ubique.

⁴ O. p. 386. On the margin of the vellum, alongside this Collect, a later English hand has written—ALIA. Auxilium nobis, quesumus, placatus impende, et, intercedentibus sanctis tuis, quorum in hac presenti ecclesia (uel in hoc presenti oratorio), pretiosa patrocinia colligere curauimus, fac nos ab omni aduersitate liberari, et in æterna lætitia gaudere cum illis. Per.

⁵ O. p. 387.

Ad complendum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine, ut eorum nos ubique intercessio protegat, quorum hic sacra gaudemus praesentia. Per¹.

Ad populum.

Exaudi, domine deus noster, clementer in hac domo tua preces seruorum tuorum, quatinus illorum meritis tuam consequamur gratiam, quorum hic patrocinia ueneramur. Per.

Missa cotidiana in honore omnium sanctorum.

Deus, qui nos beatę mariae semper uirginis, ac beatorum omnium caelestium uirtutum, et sanctorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum atque omnium simul sanctorum, continua laetificas sollemnitate (*uel* memoria), praesta, quesumus, ut quos cotidiano ueneramur officio, etiam pie conuersationis sequamur exemplo. Per².

Secreta.

Munera tibi, domine, nostrae deuotionis offerimus, quae et pro tuorum tibi grata sint honore iustorum, et nobis salutaria, te miserante, re(d)-dantur. Per³.

Ad complendum.

Praesta nobis, domine, quesumus, intercedentibus omnium sanctorum meritis, ut quae ore contingimus pura mente capiamus. Per⁴.

Ad suffragia sanctorum postulanda⁵.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut intercessio nos sanctae dei genitricis mariae, sanctorumque omnium apostolorum, martyrum, confessorum, ac uirginum, et omnium electorum tuorum ubique laetificet; ut dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus. Per dominum⁶.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et, intercedentibus omnibus sanctis tuis, a cunctis nos defende periculis⁷.

Ad complendum.

Sumpsimus, domine, sanctorum tuorum sollemnitia (*uel* merita), celebrantes (*uel* recolentes) sacramenta caelestia; praesta, quesumus, ut quod temporaliter gerimus, aeternis gaudiis consequamur¹.

Missa pro regibus².

Deus, regnorum omnium et christiani maxime protector imperii, da seruis tuis regibus nostris .*ill.* triumphum uirtutis tuae scienter excolere, ut qui tua constitutione sunt (est) principes (princeps) tuo semper munere sint (sit) potentes (potens). Per dominum.³

Secreta.

Suscipe, domine, preces et hostias ecclesiae tuae pro salute famulorum tuorum .*ill.* (regis nostri) supplicantis, et in protectione fidelium populorum antiqua brachii tui operare miracula ut, superatis pacis inimicis, securi tibi seruiat christiana libertas. Per.⁴

In fractione⁵.

Hanc igitur oblationem famuli tui .*ill.* quam tibi offerimus ministerio officii sacerdotalis, pro eo quod potestatem imperii conferre dignatus es, propitius et benignus assume, et exoratus nostra obsecratione concede, ut maiestatis tuae protectione confidens et quo augeatur et regno. Per.⁶

Ad complendum.

Deus, qui ad predicandum aeterni regis euangelium romanum (*uel* christianum) imperium preparasti, pretende famulis(o) tuis(o) principibus (regi) nostris (nostro) .*ill.* arma caelestia, ut pax ecclesiarum nulla turbetur tempestate belorum. Per.⁷

Missa cotidiana pro rege.

Quesumus, omnipotens deus, ut famulus tuus (rex noster) .*ill.* qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, uirtutum etiam omnium percipiat incrementa, quibus decenter ornatus, et uitiorum monstra deuicare, et ad te qui uia.

¹ O. p. 387.² O. p. 384.³ Ib.⁴ Ib.⁵ = Ad poscenda suffragia sanctorum, R. p. lxxviii; De omnibus sanctis per totum annum, S. p. 826*.⁶ S. p. 827*.⁷ Ib.¹ S. p. 827*.² So V. Missa pro rege, S. p. 784*; pro imperatore, R. p. lxxx.³ So O; Infra actionem V.

ueritas, et uita es, graciosus ualeat peruenire.
Per.⁷

Secreta.

Munera, domine, quesumus, oblata sanctifica, ut et nobis unigeniti tui corpus et sanguis fiant, et illi regi ad obtinendam animæ corporisque salutem, ad peragendum iniunctum officium, te largientē, usquequaque proficiant. Per.⁷

Ad complendum.

Hæc, domine, oblatio salutaris famulum tuum .*ill.* ab omnibus tueatur aduersis, quatinus et ecclesiasticę pacis obtineat tranquillitatem, et post istius temporis decursum ad æternam perueniat hereditatem. Per.⁷

Missa pro rege dicenda tempore sínodis.

Omnipotens sempiterne deus, qui famulum tuum regni fastigio dignatus es sublimare; tribue ei, quesumus, ut ita impresenti collecta multitudinc cunctorum in commune salutem disponat. quatinus a tuæ ueritatis tramite non recedat. Per.⁷

Alia.

Deus, qui scis genus humanum nulla sui uirtute posse subsistere, concede propitius ut famulus tuus .*ill.* quem populo tuo uoluisti preferre, ita tuo fulciatur adiutorio, quatinus quibus potuit præesse ualeat et prodesse. Per.⁷

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, cælestium triumque moderator, qui famulum tuum .*ill.* ad regni fastigium dignatus es prouehere; Concede, quesumus, ut a cunctis aduersitatibus liberatus, et ecclesiasticę pacis dono muniatur, et ad æterne pacis gaudia, te donante, peruenire mereatur. Per.⁷

Secreta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, his salutaribus sacrificiis placatus, ut famulus tuus .*ill.* ad peragendum regalis dignitatis officium inueniatur semper idoneus, et celestis patrię gaudiis reddatur acceptis(u). Per.⁷

Præfatio.

U. D. æquum et salutare. Qui es fons uitæ, origo luminis, et auctor totius bonitatis, et ma-

iestatem tuam totis uiribus implorare, ut famulo tuo .*ill.* cui concessisti regendi populi curam, tribuas id secundum tuam uoluntatem exsequendi efficaciam. Et quibus tuo dono imperat, eis tua opitulatione fultus salubriter prosit, Ut pariter ab omnibus uitæ periculis exuti, et uirtutum spiritualium ornamentis induti, fidei spei, caritatisque gemmis ornati, et mundi cursus pacifice eis toto ordine dirigatur, et in sanctis operibus, te auxiliante, perseuerent, beatorumque spirituum coheredes effici mereantur. Per christum¹.

Ad complendum.

Hæc, domine, salutaris sacrificii perceptio famuli tui .*ill.* peccatorum maculas diluat, et ad regendum secundum tuam uoluntatem populum idoneum reddat, ut hoc salutari mysterio contra uisibiles et inuisibiles hostes reddatur inuictus, per quod mundus est diuina dispensatione redemptus. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Deus, qui miro ordine uniuersa disponas, et ineffabiliter gubernas, præsta, quesumus, ut famulus tuus .*ill.* hæc in præsentī conuentu, et in huius sæculi cursu, te adiuuante, peragat, et agenda decernat, unde tibi in perpetuum placere ualeat. Per.⁷

Missa specialis sacerdotis.

Omnipotens sempiterne deus, tuæ gratiæ pietatem supplici deuotione deosco, ut omnium malorum meorum uincula soluas, cunctisque meis criminibus et peccatis clementer ignoscas; et quia me indignum et peccatorem ad ministerium tuum uocare dignatus es, sic me idoneum tibi ministrum efficias, ut sacrificium de manibus meis placide ac benigne suscipias, electorumque sacerdotum me participem facias, et de preceptis tuis in nullo me oberrare permittas. Per.⁷

Alia.

Fac me, queso, omnipotens deus, ita iustitia indui, ut in sanctorum tuorum merear exultatione lætari; quatinus emundatus ab omnibus sordibus peccatorum, consortium adipiscar tibi placentium sacerdotum, meque tua misericordia a uitii omni-

¹ O. p. 189.

bus exuat, quem reatus proprię conscientię grauat. Per.⁷

Secreta.

Deus, qui te precipis a peccatoribus exorari, tibi quę sacrificium contriti cordis offerre, hoc sacrificium quod indignis manibus meis offero, acceptare dignare, et ut ipse tibi hostia et sacrificium esse merear, miseratus concede, quo per ministerii huius exhibitionem peccatorum meorum omnium percipiam remissionem. Per dominum nostrum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui, dissimulatis humane fragilitatis peccatis, sacerdotii dignitatem concedis indignis, Et non solum peccata dimittis, uerum etiam ipsos peccatores iustificare dignaris; Cuius est muneris ut non existentia suma(n)t exordia, exorta nutrimentum, nutrita fructum, fructuosa perseuerandi auxilium. Qui me non existentem creasti, creatum fidei firmitate ditasti, fidelem, quamuis peccatis squalentem, sacerdotii dignitate donasti. Tuam igitur omnipoten[tia]m suppliciter exposco, ut me a preteritis peccatis emacules, in mundi huius cursu in bonis operibus corroboret, et in perseuerantię soliditate confirmes. Sicque me facias tuis altaribus deservire, ut ad eorum, qui tibi placuerunt, sacerdotum consortium ualeam peruenire. Et per eum tibi sit meum acceptabile uotum, qui se tibi obtulit in sacrificium, qui est omnium opifex, et solus sine peccati macula pontifex, ihesus christus dominus noster. Per quem maiestatem tuam.⁷

Ad complendum.

Huius mihi, domine, sacramenti perceptio sit peccatorum remissio, et tuę pietatis optata propitiatio, ut per hæc, te opitulante, efficiar sacris mysteriis dignus, quę de tua pietate confisus frequentare presumo indignus. Per.⁷

Item missa sacerdotis specialis.

Deus, fons bonitatis et pietatis origo, qui peccantem non statim iudicas, sed ad penitentiam miseratus expectas, te quęso ut facinorum meorum squalores abstergas, et me ad peragendum iniunctum officium dignum efficias, et qui altaris tui ministerium suscepi indignus, perago trepidus, ad id peragendum reddar strenuus, et

inter eos, qui tibi placuerunt, inueniar iustificatus. Per.⁷

Secreta.

Sacrificiis presentibus, quęso, domine, oblatio mea expurget facinora, per quod totius mundi uoluisti relaxari peccata, illiusque frequentatione efficiar dignus, quod, ut frequentarem, suscepi indignus. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui dum libenter nostrę penitudinis satisfactionem suscipis, ipse tuo iudicio quod erramus abscondis, Et preterita peccata nostra dissimulas, et nobis sacerdotii dignitatem concedis. Tuum est enim me ad ministrandum altari tuo dignum efficere, quem ad peragendum id officii indignum dignatus es promouere, Ut preteriorum actuum meorum mala obliuiscens, presentium ordinem in tua uoluntate disponens, futuris custodiam imponens, per eum uitiorum squaloribus expurger, uirtutum nutrimentis exornet, eorum sacerdotum consortio, qui tibi placuerunt, adunet, quem constat esse uerum summumque pontificem, solumque sine peccati contagio sacerdotem, ihesum christum, dominum nostrum. Per quem.⁷

Ad complendum.

Huius, domine, perceptio sacramenti peccatorum meorum maculas tergat, et ad peragendum iniunctum officium me idoneum reddat. Per.⁷

Item alia missa sacerdotis.

Suppliciter te, deus pater omnipotens, qui es creator omnium rerum deprecor, ut dum me famulum coram omnipotentia maiestatis tuę grauitate deliquisse confiteor, per intercessionem beatę marię semper uirginis et omnium sanctorum tuorum, manum misericordię tuę mihi porrigas, quatinus dum et ego hanc oblationem ante conspectum tuę pietatis offerre presumo, quod nequiter admisi clementissime digneris absolvere. Per.⁷

Secreta.

Deus misericordię, deus pietatis, deus indulgentię, peccaminum indulge, quęso, et miserere mei, sacrificium quoque quod pietatis tuę gratia

humiliter offero benigniter(e) dignare(eris) suscipere, ut intercedentibus omnibus sanctis tuis, et peccata quæ labentibus uitiis contraxi, pius ac propitius, et (ac) miserator(us) indulgeas, et locum penitentiæ ac flumina lacrimarum concessa, ueniam a te mercear accipere delictorum. Per¹.

Præfatio.

U. D. Per christum dominum nostrum. Qui pro amore hominum factus in similitudinem carnis peccati formam serui dominus assumpsit, et in specie uulnerati medicus ambulauit. Hic nobis dominus et magister salutis, aduocatus et iudex, sacerdos et sacrificium. Per hunc te, sancte pater omnipotens, suppliciter deprecor, ut dum reatum conscientię meæ recognosco, quod in preceptis tuis preuaricator extiti, et per delictorum facinus in ruinam corruui. Tu me, domine, erigere digneris, quem lapsus peccati prostrauit, in lumina cecum, quem tetra peccatorum caligines obscurauerunt; solue compeditum quem uincula peccatorum constringunt. Presta per sanctum et gloriosum et adorandum dominum nostrum, ihesum christum filium tuum, quem laudant angeli et non cessant clamare dicentes,

Sanctus, sanctus, sanctus.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offero ego tuus famulus et sacerdos, ob diem in quo me dignatus es ministerio sacro constituere sacerdotem, obsecro, domine, placatus accipias, unde maiestatem tuam supplex exoro, ut quod in me largire dignatus es propitius custodire digneris. Diesque nostros in tua pace.

Ad complendum.

Omnipotens sempiterne deus, ihesu christe domine, propitius esto peccatis meis, per assumptionem corporis et sanguinis tui, et (per) intercessionem (omnium sanctorum tuorum) sancte mariæ et omnium sanctorum tuorum. Tu enim loquens dixisti, Qui manducat meam(b) carnem(a) et bibit meum(b) sanguinem(a) in me manet et ego in eum(o). Ideo supplex te deprecor, ut in me cor mundum crees, et spiritum rectum in uisceribus meis innoues, et spiritu

principali me confirmare digneris, et ab omnibus insidiis diaboli atque uiciis emundes, ut gaudiis cælestibus mercear esse particeps. Per (qui uiuis).

Missa contra temptationem carnis.

Vre igne sancti spiritus renes meos (nostros), et cor meum (nostrum), domine, ut tibi casto corpore seruiam(us), et mente placeam(us). Per dominum¹.

Secreta.

Muneribus nostris, domine, precibusque susceptis, et cælestibus nos munda misteriis et clementer exaudi. Per.²

Ad complendum.

Domine, adiutor et protector noster, refloreat caro mea (nostra) uigore pudicitie, et sanctimonie nouitate, ereptamque de manu tartari in resurrectionis gaudium iubeas me presentari. Per².

Pro abbate et congregatione.

Omnipotens sempiterne deus, qui facis mirabilia magna solus, pretende super famulum tuum abbatem .i. et super cunctam congregationem illi commissam spiritum gratiæ salutaris, et ut in ueritate tibi complacent, perpetuum eis rorem tuę benedictionis infunde. Per dominum nostrum.²

Secreta.

Hostias, domine, famulorum tuorum placatus intende, et quas in honorem nominis tui deuota mente pro eis celebramus proficere sibi sentiant ad medelam. Per.²

Ad complendum.

Quos cælesti recreas munere perpetuo, domine, comitare presidio, et quos fouere non desinis dignos fieri sempiterna redemptione concede. Per.²

Missa pro iter agentibus.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et uiam (nostram) famuli tui .i. in salutis tuæ prosperitate dispone; ut inter omnes uiæ et uitæ

¹ O. p. 385.

¹ O. p. 387.

² Ib.

huius uarietates tuo semper protegatur(mur) auxilio. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas tibi offerimus pro famulo tuo (nobis) .*ill.* benignus assume; ut uiam (nostram) illius et precedente gratia tua dirigas, et subsequente comitari digneris; ut de actu atque incolumitate eius (nostra) secundum misericordię tuę presidia gaudeamus. Per.⁷

Ad complendum.

Exaudi, domine, preces nostras, et iter (nostrum) famuli tui .*ill.* propitius comitare, atque misericordiam tuam, sicut ubique es, ita et ubique largire: quatinus ab omnibus aduersitatibus tua opitulatione defensus(si), iustorum desideriorum potiatur(mur) effectibus. Per.⁷

Missa pro nauigantibus fidelibus.

Deus, qui transtulisti patres nostros per mare rubrum, et transuexisti per aquam nimiam laudem tui nominis decantantes; supplices deprecamur, ut in hac naui famulos tuos, repulsis aduersitatibus, portu semper obtabili, cursuque tranquillo tuearis. Per dominum.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, preces famulorum tuorum cum oblationibus hostiarum; et tua mysteria celebrantes ab omnibus defende periculis. Per.⁷

Ad complendum.

Sanctificati diuino misterio maiestatem tuam, domine, suppliciter deprecamur et petimus, ut quos donis facis cælestibus interesse, per lignum sanctę crucis et a peccatis abstrahas, et a periculis cunctis miseratus eripias. Per.⁷

Missa pro pace.

Deus, a quo sancta desideria, recta consilia, et iusta sunt opera, da seruis tuis illam quam mundus dare non potest pacem, ut et corda nostra mandatis tuis dedita, et hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla. Per.⁷

Secreta.

Deus, qui credentes in te populos nullis sinis concuti terroribus, dignare preces et hostias dicatę tibi plebis suscipere; ut pax tua pietate concessa christianorum fines ab omni hoste faciat esse securos. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Deus, auctor pacis et amator, quem nosse uiuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus inpugnationibus supplices tuos, ut qui in defensione tua confidimus, nullius hostilitatis arma timeamus. Per.⁷

Missa pro peccatis.

Exaudi, quesumus, domine, supplicum preces, et confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus et pacem. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absoluas, et nutantia corda tu dirigas. Per dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

Præsta nobis, æterne saluator, ut percipientes hoc munere ueniam peccatorum deinceps peccata uitemus. Per.⁷

Missa de quacumque tribulatione¹.

Ineffabilem misericordiam tuam nobis, domine, clementer ostende, ut simul nos et a peccatis exuas, et a pœnis, quas pro his meremur, eripias. Per.⁷

Secreta.

Purificet nos, domine, quesumus, muneris presentis oblatio, et dignos sacra participatione perficiat. Per.⁷

Ad complendum.

Præsta nobis, domine, quesumus, ut terrenis affectibus expiati, ad superni plenitudinem sacramenti, cuius libauimus sancta, tendamus. Per.⁷

¹ A. Salus populi.
PS. Adtendite, popule.
GR. Oculi omnium.
V. Aperis tu.

ALL. Deus iudex iustus.
OF. Super flumina.
GO. Amen. dico uobis, quicquid.

Item alia.

Domine deus, qui ad hoc irasceris ut subuenias, ad hoc minaris ut parcas, intercedentibus omnibus sanctis tuis, lapsis manum porrige, et laborantibus multiplici miseratione succurre, ut qui per te sunt redempti, ad spem uitæ æternæ tuæ moderatione saluentur. Per¹.

Alia.

Deus, qui contritorum non despicias gemitum, et merentium non aspernaris affectum, adesto precibus nostris, quas pictati tuæ pro tribulatione nostra offerimus, implorantes ut nos clementer suscipias, et solo bonitatis tuæ intuitu tribuas, quatinus quicquid contra nos diabolicę atque humane admoliuntur aduersitates ad nihilum redigas, et consilio misericordiæ tuæ allidas; quo nullis aduersitatibus læsi, sed ab omni tribulatione et angustia liberati, gratias tibi in ecclesia tua referamus læti. Per.

Secreta.

Sacrificia, domine, cum ecclesiæ precibus immolanda, quesumus, corda nostra purificent, et, intercedentibus omnibus sanctis tuis, indulgentiæ tuæ nobis dona concilient, et de aduersis prospera sentire faciant. Per.

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Qui fragilitatem nostram non solum misericorditer donis(b) temporalibus(a) consolaris, ut nos ad æterna prouchas, sed etiam ipsis aduersitatibus sæculi benignus crudis, ut ad cælestia regna perducas. Per christum dominum².

Ad complendum.

Quos munere cælesti reficis, domine, intercedentibus omnibus sanctis tuis, diuino tuere presidio, ut tuis misteriis perfruentes, nullis subdamur aduersis. Per³.

Alia.

Dimitte, domine deus, peccata nostra, et tribue nobis misericordiam tuam, orisque nostri alloquio deprecatus nostram adtende humilitatem, uinacula solue, delicta dele, tribulationem inspice,

aduersitatem repelle, a(c)ffectumque petitionis nostræ iugiter et clementer exaudi. Per.

Missæ contra obloquentes.

Presta, quesumus, domine, ut mentium reproborum non curemus obloquium, sed eadem prauitate calcata, exoramus, ut nec terreri nos lacerationibus patiaris iniustis, nec captiosis adulationibus implicari, sed potius amare quæ precipis. [Per.]^γ

Secreta.

Oblatio, domine, tuis aspectibus immolanda, quesumus, ut et nos ab omnibus uitiiis potenter absoluat, et a cunctis defendat inimicis. Per dominum.^γ

Ad complendum.

Presta, domine, quesumus, ut per hæc sancta quæ sumpsimus, dissimulatis lacerationibus improborum, eadem te gubernante, quæ recta sunt, cautius exsequamur. Per.^γ

Missæ in contentione.

Omnipotens sempiterne deus, qui superbis resistis, et gratiam præstas humilibus, tribue, quesumus, ut non indignationem tuam prouocemus elati, sed propitiationis tuæ capiamus dona subiecti. Per dominum nostrum.^γ

Secreta.

Ab omni reatu nos, domine. sancta quę tractamus absoluant, et eadem muniant a totius (ab omni) prauitatis incursu. Per dominum nostrum.^γ

Ad complendum.

Quos refecisti, domine, cælesti mysterio(a), propriis et alienis, quesumus, absolue delictis, ut diuino munere purificatis mentibus perfruamur. Per.^γ

Missæ contra iudices male agentes.

Ecclesiæ tuæ, domine, preces placatus admitte, ut, destructis aduersitatibus uniuersis, securæ tibi seruiat libertate. Per.^γ

Secreta.

Protege nos, domine, quesumus, tuis mysteriis

¹ Gel. p. 708.² Z. fol. 191 a.³ Gel. p. 708.

seruientes, ut diuinis rebus et corpore famulemur et mente. Per dominum.⁷

Ad complendum.

Quesumus, domine deus noster, ut quos diuina tribuis participatione gaudere, humanis non sinas subiaccere periculis. Per.⁷

Missa tempore belli.

Deus, regnorum omnium regumque dominator, qui nos et percutiendo sanas, et ignoscendo conseruas, pretende nobis misericordiam tuam, ut tranquillitate pacis, tua potestate firmata, ad remedia correctionis utamur. Per.

Alia.

Deus, qui conteris bella, et inpu gnatores in te sperantium potentia tuæ defensionis expugnas, auxiliare implorantibus misericordiam tuam, ut omnium gentium feritate compressa, indefessa te gratiarum actione laudemus. Per.⁷

Secreta.

Sacrificium, domine, quod immolamus intende, ut ab omni nos exuat bellorum nequitia, et in tuæ protectionis securitate constituat. Per.⁷

Ad complendum.

Sacrosancti corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi refectione uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut hoc remedio singulari ab omni nos contagione purifices, et a periculorum munias incursione cunctorum. Per.⁷

Item alia missa.

Omnipotens deus, christiani nominis inimicos uirtute, quesumus, tuæ comprime maiestatis, ut populus tuus et fidei integritate lætetur, et temporum tranquillitate semper exultet. Per.⁷

Alia.

Hostium nostrorum, quesumus, domine, elide superbiam, et dexterę tuæ uirtute prosterne. Per.⁷

Secreta.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii, et a nostris mundemur occultis, et ab inimicorum liberemur insidiis. Per.⁷

Ad complendum.

Viuificet nos, domine, quesumus participatio tui sancta mysterii, et pariter nobis expiationem tribuat et munimen. Per.⁷

Item alia missa.

Deus, qui prouidentia tua cælestia simul et terrena moderaris, propitiare christianorum rebus et regibus, ut omnis hostium fortitudo, te pro nobis pugnante, frangatur. Per.⁷

Alia.

Deus, seruientium tibi fortitudo regnorum, propitius christianorum adesto semper principibus, ut quorum tibi subiecta est humilitas, eorum ubique excellentior sit potestas. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, precibus et hostiis famulorum tuorum, et propter nomen tuum christiani nominis defende rectores, ut salus seruientium tibi principum, pax tuorum possit esse populorum. Per.⁷

Ad complendum.

Protege, domine, famulos tuos subsidiis pacis et corporis, et spiritalibus nutriens eos alimentis, a cunctis hostibus redde securos. Per.⁷

Missa contra paganos.

Domine deus, qui ad hoc irasceris ut subuenias, ad hoc minaris ut parcas, lapsis manum porrige, et laborantibus multiplici miseratione succurre, ut gentem paganam, quam pro peccatis nostris super nos cognoscimus preualere, te miserante, sentiamus cessare. Per dominum.

Alia.

Sempiterna trinitas deus, cuius est potentia prosternere fortia et eleuare humilia, in his sacris ceremoniis elementiam tuam suppliciter deprecamur, ut omni ecclesię tuę prestes auxilium; et sicut liberasti filios israhel de manibus ægyptiorum, ita libera populum tuum christianum de oppressione paganorum, et da uictoriam seruis tuis, quatinus ecclesię tuę status erigatur in sublime, et perfidi deiciantur in infima, ut christiani gaudeant de hereditate tua, et in omnibus, tua

protegente dextera, semper catholica gratuletur ecclesia. Per dominum (* * deus noster qui unus in trinitate uiuis et regnas deus per omnia)¹.

Secreta.

Sacri(fici)um, domine, quod immolamus intende, ut ab omni paganorum nos exuat bellorum nequitia, et in tuę protectionis securitate constituat. Per².

Prefatio.

U. D. æterne deus. Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum continetur potestas, te humiliter deprecamur ut principibus nostris propitius adesse digneris, Ut qui tua expetunt se protectione defendi, omnibus sint hostibus fortiores. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Quos cælesti, domine, dono satiasti, præsta quesumus, ut a nostris mundemur occultis, et ab hostium liberemur insidiis; et famulis tuis cum omnibus suis fluctuantibus in aduersis prebe suffragium, ne plebs christiana per infidelium discrimen ullum possit habere dispendium, sed, te opitulante, mereatur (b) de (a) tuo (a) gratulari solatio. Per³.

Alia.

Protector noster, aspice, deus, et a paganorum nos defende periculis, ut, omni perturbatione submota, liberis tibi mentibus seruiamus. Per⁴.

Missa pro petitione lacrymarum⁴.

Omnipotens mitissime deus, qui sitiienti populo fontem aquæ uiuentis de petra produxisti, educ de cordis nostri duritia compunctionis lacrimas, ut peccata nostra plangere ualeamus, remissionemque, te miserante, mereamur accipere. Per⁵.

Alia.

Omnipotens æterne deus, da capiti nostro habundantiam aquę, et oculis nostris fontem lacrymarum, ut peccati macula abluti, ultrices

pœnarum flammis fletus ubertate uincamus. Per dominum.

Secreta.

Per has, quesumus, domine, oblationes, ut non tantum oculis nostris lacrimas infundas, sed et cordi nostro nimium (habere) peccatorum luctum tribuas. Per.

Ad complendum.

Corpore et sanguine tuo satiati, quesumus, domine, ut pro nostris semper peccatis, nobis compunctionem cordis, et luctum, fluminaque lacrymarum largiaris, quatenus cælestem in futuro consolationem mereamur. (Qui uiuis)¹.

Missa monachorum propria².

Familiam huius (sacri) cœnobii, quesumus, domine, intercedente beata maria semper uirgine (et sancto benedicto confessore tuo) et omnibus sanctis, perpetuo gubernare moderamine, ut adsit eis (nobis) et in securitate cautela, et inter aspera fortitudo. Per.

Secreta.

Hostias nostras, quesumus, domine, placatus intende, et quas in honorem nominis tui deuota mente pro congregatione ista celebramus, proficere sibi sentiant ad medelam. Per.

Ad complendum.

Suscipe, quesumus, domine, preces nostras, et muro custodię tuę hoc sanctum ouile circumda; ut, omni aduersitate depulsa, sit semper domicilium incolumitatis et pacis. Per.

En tempore quod absit mortalitatis.

Deus, qui non mortem sed penitentiam consideras peccatorum, populum tuum, quesumus, ad te conuerte propitius; ut, dum tibi deuotus extiterit, iracundię tuę flagella ab eo amoueas. Per dominum nostrum³.

¹ S. p. 819*.

² This Mass was probably compiled by Alcuin, Ep. ad Fuldenses, ed. Froben. i. p. 256. (On the margin, in a later hand), Defende, quesumus, domine, intercedente beato benedicto, ab omni aduersitate congregationem istam, et tibi toto corde prostratum ab hostium tuere propitius clementer insidiis. Per.

³ Gel. p. 712. See also V. p. 269.

¹ S. p. 824*.

² Gel. pp. 646, 728; V. p. 201.

³ S. p. 825*; comp. Gel. p. 687.

⁴ This Missa appears to have been composed by Alcuin, Ep. ad Fuldenses, ed. Froben. i. p. 256.

⁵ S. p. 819*; R. p. lxxxiv.

Alia.

Populum tuum, quesumus, omnipotens deus, ab ira tua ad te confugientem paterna recipe pietate; ut qui tuæ maiestatis flagella formidant de tua mercantur(b) semper(a) uenia gratulari. Per¹.

Secreta.

Subueniat nobis, quesumus, domine, sacrificii presentis operatio, quæ nos et ab erroribus uniuersis potenter absoluat, et a totius eripiat perditionis incursu. Per².

Prefatio.

U. D. æterne deus. Te toto corde suppliciter exorantes, ut preteritorum concedas ueniam delictorum, et ab omni mortalitatis incursu continua nos miseratione protegas. Quia tunc defensionem tuam non diffidimus adfuturam, cum a nobis ea quibus te offendimus dignanter expuleris. Per christum.

Ad complendum.

Tuere nos, quesumus, domine, tua sancta sumentes, et ab omni propitius iniquitate defende. Per³.

Alia.

Aures tuæ pietatis, quesumus, domine, precibus nostris inclina, ut qui peccatorum nostrorum flagellis percutimur, miserationis tuæ gratia libermur. Per⁴.

Alia.

Memor esto, domine, fragilitatis humanæ, et qui iuste uerberas peccatores, parce propitiatus afflictis. Per⁵.

Missa pro peste animalium.

Deus, qui laboribus hominum etiam de mutis animalibus solatia subrogasti, supplices te rogamus, ut sine quibus non alitur humana conditio, nostris facias usibus non perire. Per⁶.

Secreta.

Sacrificiis, domine, placatus oblati opem tuam nostris temporibus clementer impende. Per⁷.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui ideo malis presentibus nos flagellas, ut ad bona futura perducas, Ideo bonis temporalibus consolaris, ut sempiternis efficias certiores, Quo te et in prosperis et in aduersis pia semper confessione laudemus. Per christum¹.

Ad complendum.

Benedictionem tuam, domine, populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, congruam tibi exhibeat scruitutem, et propitiationis tuæ beneficia semper inueniat. Per².

Alia.

Auerte, quesumus, domine, a fidelibus tuis cunctos miseratus errores, et seicientium morborum depelle pernitiem, ut quos merito flagellas deuos, foucas tua miseratione correctos. Per³.

Missa in sterilitate terræ.

Da nobis, quesumus, domine, piæ supplicationis effectum, et pestilentiam famemque propitiatus auerte; ut mortalium corda cognoscant, et, te indignante, talia flagella prodire, et, te miserante, cessare. Per⁴.

Secreta.

Deus, qui humani generis utramque substantiam presentium munerum et alimento uegetas, et renouas sacramento; tribue, quesumus, ut eorum et corporibus nostris subsidium non desit et mentibus. Per⁵.

Ad complendum.

Guberna, quesumus, domine, et temporalibus adiumentis quos dignaris æternis informare mysteriis. Per⁶.

Missa ad pluuiam postulandam.

Deus, in quo uiuimus, mouemur, et sumus, pluuiam nobis tribue congruentem, ut presentibus subsidiis sufficienter adiuti, sempiterna fiducialius appetamus. Per⁷.

Secreta.

Oblatis, domine, placare muneribus, et oportu-

¹ Gel. p. 712.² Ib.³ Gel. p. 216.⁴ O. p. 354; Z. fol. 192 b.⁵ Gel. p. 715.⁶ Ib.⁷ Ib.

num nobis tribue pluuiæ sufficientis auxilium.
Per.⁷

Ad complendum.

Tuere nos, domine, quesumus, tua sancta
sumentes, et ab omnibus propitius absolue pec-
catis. Per dominum.⁷

Alia.

Delicta fragilitatis nostræ, domine, quesumus,
miseratus absolue, et aquarum subsidia prebe
caelestium, quibus terrena conditio uegetata sub-
sistat. Per.⁷

Missæ ad poscendam serenitatem.

Ad te nos, domine, clamantes elementer exaudi,
et aeris serenitatem nobis tribue supplicantibus;
ut qui pro peccatis nostris iuste affligimur, miseri-
cordia tua preueniente, clementiam sentiamus.
Per.⁷

Secreta.

Preueniat nos, quesumus, domine, gratia tua
semper et subsequatur, et has oblationes quas
pro peccatis nostris nomini tuo consecrandas
deferimus, benignus assume; ut per interces-
sionem sanctorum tuorum cunctis nobis pro-
ficiant ad salutem. Per.⁷

Ad complendum.

Plebs tua, domine, capiat sacrę benedictionis
augmentum, et copiosius beneficiorum tuorum
subleuetur auxiliis, quæ tantis intercessionum de-
precationibus adiuuatur. Per dominum.⁷

Alia.

Domine deus, qui in mysterio aquarum salutis
tuæ nobis sacramenta sanxisti; exaudi orationem
populi tui, et iube terrores inundantium cessare
pluuiarum, flagellumque huius elementi ad effec-
tum tui conuerte mysterii, ut qui se regeneranti-
bus aquis gaudent renatos, gaudeant, his casti-
gantibus, esse correctos. Per.⁷

Missæ ad repellendam tempestatem.

Deus, qui omnium (rerum) tibi seruientium
naturam per ipsos motus aeris ad cultum tuæ
maiestatis instituis; tranquillitatem nobis miseri-
cordiæ tuæ remotis largire terroribus; ut cuius
iram expauimus, clementiam sentiamus. Per.⁷

Secreta.

Offerimus, domine, laudes et munera, pro con-
cessis beneficiis gratias referentes, et pro conce-
dendis semper suppliciter deprecantes. Per.⁷

Ad complendum.

Omnipotens sempiterne deus, qui nos et casti-
gando sanas, et ignoscendo conseruas; presta
supplicibus tuis, ut et tranquillitatis huius optatę
consolationis lætemur, et dono tuę pietatis sem-
per utamur. Per.⁷

Missæ pro temptationibus.

*Cordium, inimicorum inuisibilium, et cogitationi-
bus immundis.*

(A. exaudi, deus, orationem, et ne deus).

Omnipotens mitissime deus, respice propitius
preces nostras, et libera cor nostrum de malarum
temptatione cogitationum, ut sancti spiritus dig-
num fieri habitaculum mereamur. Per.¹

Lectio ad corinthios².

Fratres, qui se existimat stare uideat ne cadat.
Temptatio uos non adprehendat, nisi humana.
Fidelis autem deus est, qui non patietur uos
temptari super id quod potestis, sed faciet³ cum
temptatione etiam⁴ prouentum, ut possitis sus-
tinere.

(Gr. Ad dominum).

(Al. In te, domine).

Secundum marcum⁵.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis,
Habete fidem dei. Amen dico uobis, Quia si⁶
quis⁶ dixerit huic monti, Tollere et mittere in
mare, et non hesitauerit in corde suo, sed credi-
diderit quia quodcumque dixerit fiet⁷, fiet ei.
Propterea dico uobis, Omnia quaecumque orantes
petitis, credite quia accipietis, et uenient⁸ uobis.
Et cum stabitis ad orationem⁹, dimittite si quid
habetis aduersus aliquem, Ut et pater uester, qui
in celis est, dimittat uobis delicta¹⁰ uestra.

(Of. Deus, uiuifica).

¹ O. p. 203.

² Vul. + etiam.

³ Marc. xi. 22-25.

⁴ Vul. fiat.

⁵ Vul. orandum.

⁶ 1 Cor. x. 12, 13.

⁷ Vul. om.

⁸⁻⁶ Vul. quicumque.

⁸ Vul. euenient.

¹⁰ Vul. peccata.

Secreta.

Has tibi, domine deus, offerimus oblationes pro salute nostra; quatinus animam nostram sancti spiritus gratia inluminare digneris. Per. In unitate eiusdem¹.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Humiliter tuam deprecantes clementiam, ut gratiam sancti spiritus animę nostrę clementer infundere digneris, ut te perfecte diligere et digne laudare mereamur. Per christum.

(Dico uobis, Gaudete).

Ad complendum.

Per hoc, quesumus, domine, sacrificium quod tuę obtulimus pietati, ab omnibus inmundis temptationibus (cogitationibus) cor nostrum emundes. Per dominum nostrum².

Alia.

Deus, qui inluminas omnem hominem uenientem in hunc mundum, inlumina, (quesumus), cor nostrum gratiæ tuę splendore, ut digna maiestati tuę cogitare, et diligere mereamur. Per³.

Missa pro amico fideli.

Deus, qui iustificas impium, et non uis mortem peccatorum, maiestatem tuam suppliciter deprecamur, ut famulum(a) tuum(a) .ill. de tua misericordia confidentem, cælesti protegas benignus auxilio, et assidua protectione conserues, ut tibi iugiter famuletur, et nullis temptationibus a te separetur. Per.⁴

Secreta.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii et a propriis nos munda delictis, et famulum(a) tuum(a) .ill. ab omnibus absolue peccatis. Per.⁵

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hæc oblatio, quam tibi pro famulo(a) tuo(a) .ill. offerimus, sit in oculis tuis semper accepta, Et sicut sanctos tuos fides recta prouexit ad coronam, ita eum(a) deuotio perducatur ad ueniam; Qualiter hac oblatione

placatus(a) a cunctis eum(a) emundes sordibus delictorum, et dites fructu operum bonorum. Per¹.

In fractione².

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro famulo(a) tuo(a) .ill. ut omnium peccatorum suorum ueniam consequi mereatur, quesumus, domine, placatus accipias; et miserationis tuę largitate concedas ut fiat ei ad ueniam delictorum et actuum emendationem, ut et hic ualeat bene uiuere, et ad æternam beatitudinem feliciter peruenire. Diesque nostros.³

Ad complendum.

Purificent nos, domine, quesumus, sacramenta quę sumpsimus, et famulum(a) tuum(a) .ill. ab omni culpa liberum(a) esse concede; ut qui(a) conscientię reatu constringitur, cælestis remedii plenitudine gloriatur. Per.⁴

Etem pro amico.

Omnipotens sempiterne deus, miserere famulo tuo (regi nostro) .ill. (famuleque tuę regine) et dirige eum (eos) secundum tuam clementiam in uiam salutis æternę; ut, te donante, tibi placita cupia(n)t et tota uirtute perficia(n)t. Per.⁵

Secreta.

Proficiat, quesumus, domine, hæc oblatio, quam tuę supplices offerimus maiestati, ad salutem famuli tui .ill. ut tua prouidentia eius uita inter aduersa et prospera ubique dirigatur. Per.⁶

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius omnipotentia deprecanda est, misericordia exoranda, pietas amplectanda; Cuius maiestatem humili prece deprecamus, ut famulo tuo .ill. intercedente beato .ill. remissionem peccatorum tribuas. eiusque uiam in uoluntate tua dirigas, eumque a cunctis malis eripias; Quatinus a cunctis aduersitatibus liberatus, in omnibus bonis confirmatus, et ad bonorum desideriorum uota perueniat. et quę iuste postulat, te largiente, percipiat. Per christum⁷.

¹ O. p. 203.

² Ib.

³ O. p. 204.

⁴ O. p. 352; Z. fol. 189 b.

⁵ O. p. 351.

⁶ Infra actionem V.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro peccatis atque offensionibus famuli tui .*ill.* ut consequi mereatur remissionem omnium peccatorum, Quesumus, domine.

Ad complendum.

Sumentes, domine, perpetua sacramenta salutis, tuam deprecamur clementiam, ut per ea famulum tuum .*ill.* (regem nostrum famulamque tuam reginam) ab omni aduersitate protegas. Per.⁷

Alia.

Famulum tuum. quesumus, domine, tua semper protectione custodi, ut libera tibi mente deseruiat, et, te protegente, a malis omnibus sit securus. Per.⁷

Item pro amico.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc famuli tui oblationem benignus assume: ut qui auxilium tuæ miserationis implorat, et sanctificationis gratiam percipiat, et quæ piæ precatur obtineat. Per.⁷

Secreta.

Grata tibi sit, domine, hæc oblatio famuli tui .*ill.* quam tibi offerimus in honorem beati martyris tui .*ill.* Quesumus ut eidem proficiat ad salutem. Per dominum.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui es iustorum gloria, et misericordia peccatorum. Pietatem tuam humili prece deposcimus, ut famulum tuum .*ill.* benignus respicias, et pietatis tuæ custodiam impendas, Ut ex toto corde et ex tota mente deseruiat tibi, et sub tua semper protectione consistat; Ut quando ei extrema dies uenerit, societatem sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine possideat. Per christum.

Ad complendum.

Huius, domine, quesumus, uirtute mysterii et propriis mundemur occultis, et famulum tuum .*ill.* ab omnibus absolue peccatis. Per.⁷

Item pro amico uiuo.

Exaudi, quesumus, omnipotens deus, preces

nostras, quas in conspectu pietatis tuæ effundere presumimus, suppliciter deprecantes ut famulum tuum .*ill.* in tua misericordia confidentem benedicas, et omnia eius eorum(b) peccata(a) dimittas, tuaque eum(eos) protectione conserua, ut possi(n)t tibi dignus(i) fieri, et ad æternam beatitudinem ualea(n)t peruenire. Per.

Secreta.

Suscipe, elementissime pater, hostias placationis et laudis, quas ego peccator(b) et indignus(a) tuus famulus tibi offerre presumo ad honorem et gloriam nominis tui, pro incolumitate famuli tui .*ill.* ut omnium delictorum suorum ueniam consequi mereatur. Per.

Ad complendum.

Da, quesumus, domine, famulo tuo .*ill.* remissionem omnium peccatorum; et præsta, ut tuo semper munere gubernetur, et ad gaudia æterne redemptionis, te ducente, peruenire mereatur. Per.

Alia.

Conserua, quesumus, domine, famulum tuum .*ill.* et tuo nomini fac deuotum, ut diuinis subiectus officiis, et temporalia uiriliter, et æterna dona percipiat. [Per].

Missæ pro eo qui sua peccata confitetur.

Omnipotens sempiterne deus, famulo tuo .*ill.* tibi confitenti pro tua pietate peccata relaxa, ut non plus ei noceat conscientie reatus ad poenam, quam indulgentia tuæ pietatis ad ueniam. Per.

Secreta.

Præsta, quesumus, omnipotens et misericors deus, ut hæc salutaris oblatio famulum tuum .*ill.* et propriis reatibus indesinenter expediat, et ab omnibus tueatur aduersis. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut famulum tuum .*ill.* ab omnibus peccatis clementer cripas, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Omnipotens et misericors deus, qui omnem animam penitentem et confitentem magis uis

emendare quam perdere, respice propitius super hunc famulum tuum .iill. et per hæc sacramenta quæ sumpsimus auerte ab eo iram indignationis tuæ, et dimitte ei omnia peccata sua. Per dominum.

Item pro familiaribus missa.

Deus, qui caritatis dona per gratiam sancti spiritus tuorum cordibus fidelium infudisti; da famulis et famulabus tuis .iill. pro quibus tuam deprecamur clementiam, salutem mentis et corporis, ut te tota uirtute diligant, et quæ tibi placita sunt tota delectione perficiant. Per.⁷

Secreta.

Miserere, domine deus, famulis et famulabus tuis .iill. pro quibus hoc sacrificium laudis tuæ offerimus maiestati, ut per hæc sancta supernæ beatitudinis gratiam optineant et gloriam æternæ beatitudinis adquirant. Per.⁷

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes, ut famulos tuos quos sanctæ dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde seruire subiectos, Ut tuæ caritatis spiritu repleti, a terrenis mudentur cupiditatibus, et cælesti beatitudine, te donante, digni efficiantur. Per christum ¹.

Ad complendum.

Diuina libantes mysteria, quesumus, domine, ut hæc salutaria sacramenta illis proficiant ad prosperitatem et pacem, pro quorum dilectione hæc tuæ obtulimus maiestati. Per.⁷

Missæ pro omnibus fidelibus uiuís.

Pretende, domine, fidelibus tuis omnibus episcopis, presbyteris, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis nostris, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, dexteram cælestis auxilii, ut te toto corde perquirant, et quæ digne postulant consequi mereantur. Per.²

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris. et

has oblationes quas tibi pro incolomitate omnium episcoporum, presbyterorum, abbatum, monachorum, canonicorum, siue gubernatorum, atque consanguineorum nostrorum, et eorum qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceterorum utrorumque sexuum fidelium, offeruntur benignus assume, ut nullius sit irritum uotum, nullius uacua postulatio; præstaque ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per.¹

Prefatio.

U. D. æternæ deus. Propitiare supplicationibus nostris, et miserere fidelibus famulis et famulabus tuis, omnibus episcopis, presbyteris, abbatibus, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis meis, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, Ut cunctis eorum sceleribus amputatis, ita sint, domine, tuæ miserationis defensione protecti, ut in obseruatione mandatorum tuorum mereantur esse perfecti; Quatinus et in hac uita uniuersis facinoribus carcant, et ad conspectum gloriæ tuæ quandoque sine confusione perueniant. Per christum.

Ad complendum.

Da famulis et famulabus tuis, quesumus, domine, omnibus episcopis, presbyteris, abbatibus, monachis, canonicis, siue regibus et gubernatoribus, atque consanguineis nostris, et his qui se in nostris commendauerunt orationibus, et suas nobis largiti sunt elemosinas, seu etiam ceteris fidelibus utriusque sexus, in tua fide et sinceritate constantiam, ut in caritate diuina firmati nullis temptationibus ab eius integritate uellantur. Per.

Missæ pro salute uiuorum uel requiæ defunctorum.

Sanctæ dei genitricis mariæ, ac beatorum apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, atque omnium sanctorum tuorum, quesumus, omnipotens deus, me famulum tuum (.i.V.) intercessionibus protege, pariterque mihi familiaritate atque consanguinitate coniunctos; et omnem

¹ O. p. 352; Z. fol. 190 b.

² This is an extension of Coll. in V. pp. 43, 252.

¹ Collects resembling this occur in Gel. p. 763, V. p. 224.

populum christianum ab omni prauitate defende; commissos etiam mihi ad regendum custodi; et animabus famulorum famularumque tuarum .ill., uel cunctorum(que) fidelium defunctorum requiem tribue benignus sempiternam, et sanctorum tuorum cętibus consociare digneris propitius. Per.

Secreta.

Oblatione(i)s huius. domine, placare muneribus et. intercedentibus sanctis tuis omnibus, (me famulum tuum et) omnem populum christianum a cunctis defende periculis; et animabus famulorum (famularumque) tuarum (.ill.) cunctorum(que) fidelium per hæc sancta sacrificia remissionem omnium tribue peccatorum. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et tuam clementiam profusis precibus imploramus, ut intercedente beata et gloriosa semper uirgine dei genitricę maria, et omnibus sanctis tuis. cunctorum peccatorum meorum ueniam consequi merear. Et quos mihi cura regiminis sociasti, ac familiaritate et consanguinitate iunxisti. et omni(em) populo(um) christiano(um). angelorum. omniumque sanctorum tuorum tuere presidiis; Et animabus(s) famulorum (famularumque) tuarum .ill. cunctorum(que) fidelium defunctorum, ut in pacis ac lucis regione constituas, deprecamur. Per christum.

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem quam tibi pro me famulo tuo atque grege mihi commisso. et propinquitate uel familiaritate coniunctos(i), ac pro salute cunctum(i) populum(i) christianum(i) suppliciter immolamus, quesumus, domine, benignus accipias, et tua pietate concedas, ut illis proficiat huius pietatis affectus, et animas(ę) famulorum (famularumque) tuarum .ill. uel omnium(que) fidelium defunctorum impetrent beatitudinem sempiternam. Diesque.

Ad complendum.

Purificet me famulum tuum, quesumus. domine, diuini sacramenti libatio, et gloriosa sanctę dei genitricis marię, et omnium sanctorum tuorum oratio, et gregi mihi commisso, ac familiaritate et consanguinitate uinctis, et omni populo christiano misericordiam tuam ubique pretende, et

animabus famulorum (famularumque) tuorum(a) .ill. et cunctorum(que) fidelium defunctorum, remissionem omnium tribue peccatorum. Per.

Item alia missa generalis.

Sanctorum tuorum intercessionibus, quesumus, domine, et nos protege, et famulis et famulabus tuis, quorum commemorationem agimus. uel quorum elemosinas suscepimus, seu etiam (his) qui nobis familiaritate uel consanguinitate iuncti sunt, misericordiam tuam ubique pretende; ut ab omnibus inpugnationibus defensi tua opitulatione saluentur; et animas famulorum famularumque tuarum, omnium, uidelicet, fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora circumquaque requiescunt, uel quorum nomina ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, electorum tuorum iungere digneris consortio. Per.ʸ

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes quas pro incolumitate famulorum famularumque tuarum, et pro animabus omnium fidelium catholicorum orthodoxorum, et quorum nomina ante sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, nomini tuo consecrandas esse deferimus benignus assume, ut sacrificii presentis oblatio ad refrigerium animarum eorum, te miserante, perueniat. Per dominum nostrum.ʸ

Ad complendum.

Purificet nos, quesumus, domine, et diuini sacramenti perceptio, et gloriosa sanctorum tuorum oratio. et animabus famulorum famularumque tuarum quorum commemorationem agimus, remissionem cunctorum tribue peccatorum. Per.ʸ

Item alia generalis.

Pietate tua, quesumus, domine deus, nostrorum solue uincula delictorum, et, intercedente beata dei genitricę maria. et omnibus sanctis tuis, nos famulos tuos et cunctum populum catholicum in omni sanctitate custodi; omnesque consanguinitate ac familiaritate, uel confessione et oratione nobis iunctos, a uitiis omnibus purga, uirtutibus inlustra, pacem nobis tribue, hostes remoue. pes-

tem repelle, inimicis caritatem largire, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis in terra uiuentium uitam concede. Per dominum nostrum.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione placatus maculas scelerum nostrorum absterge, et omnium christianorum uiuorum et defunctorum peccata dimitte, eisque premia eterna concede. Per.

Ad complendum.

Sumpta sacramenta, quesumus, domine, crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et hosticam inpugnationem uisibilem et inuisibilem, meritis sanctorum omnium procul repellant, et omnibus fidelibus uiuis et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sunt oblata salute. Per.

Missa uiuorum et defunctorum.

Omnipotens sempiterne deus, qui uiuorum dominarissimul et mortuorum, omniumque misereris, quos tuos fide et opere futuros esse p̄noscis; te suppliciter exoramus, ut pro quibus effundere preces decreuimus, quosque uel p̄sens adhuc s̄culum in carne retinet, uel futurum iam exutos corpore susceperit, pietatis tuæ clementia delictorum suorum omnium ueniam, et gaudia consequi mereantur æterna. Per dominum.⁷

Secreta.

Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus, tribue, quesumus, ut uniuersorum quos in oratione commendatos suscepimus, uel omnium fidelium, nomina beatę predestinationis liber adscripta retineat. Per.⁷

Ad complendum.

Purificent nos, quesumus, omnipotens et misericors deus, sacramenta quæ sumpsimus, et præsta ut hoc tuum sacramentum non sit nobis reatus ad pœnam, sed intercessio salutaris ad ueniam; sit ablutio scelerum, fortitudo fragilium; sit contra mundi pericula firmamentum; sit uiuorum atque mortuorum fidelium remissio omnium peccatorum. Per.⁷

Missa pro infirmîs¹.

Omnipotens sempiterne deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro famulis(o) tuis(o) .ill. pro quibus (quo) misericordiæ tuæ imploramus auxilium, ut reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in ecclesia tua referant(at) actionem. Per dominum.⁷

Secreta.

Deus, cuius nutibus uitæ nostræ momenta decurrunt, suscipe preces et hostias famulorum famularumque tuarum, pro quibus (quo) misericordiam tuam ægrotantibus(ti) imploramus; ut de quorum (cuius) periculo metuimus, de eorum (cuius) salute lætemur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui famulos tuos ideo corporaliter uerberas, ut mente proficiant, Potenter ostendens quod sit pietatis tuæ præclara saluatio, dum præstas ut operetur nobis etiam ipsa infirmitas salutem. Per christum dominum nostrum².

Ad complendum.

Deus infirmitatis humanę singulare p̄sidium, auxilii tui super infirmos(um) nostros(um) ostende uirtutem; ut ope misericordiæ tuæ adiuti (tus) ecclesię tuę sanctæ representari mereantur (atur). Per.⁷

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui egritudines et animarum depellis et corporum, auxi(li)i tui super infirmos(um) nostros(um) ostende uirtutem, ut ope misericordiæ tuæ ad omnia pietatis tuæ reparentur(re) officia. Per³.

Pro reddita sanitate.

Oratio.

Domine sancte, pater omnipotens, æterne deus, qui benedictionis tuæ gratiam egris infundendo corporibus facturam tuam multiplici pietate custodis; ad inuocationem nominis tui benignus assiste, et hunc famulum tuum .ill. liberatum

¹ On the margin, in a later hand—

A. Inclina, domine, aurem.

Ps. Letifica animam.

Gr. Miserere mihi, domine.

v. Conturbata sunt.

Al. Qui sanat contritum.

Of. Miserere mihi, domine.

Co. Redime me, deus.

² O. p. 354.

³ Gel. p. 736.

egritudine, et sanitate donatum dextera tua erigas, uirtute confirmes, potestate tucaris, ecclesie tue sanctisque altaribus tuis, cum omni desiderata prosperitate restituas. Per.⁷

Reconciliatio penitentis ad mortem.

Deus misericors, deus clemens, qui secundum multitudinem miserationum tuarum peccata penitentium deles, et preteritorum criminum culpas uenia remissionis euacuas; respice super hunc famulum tuum, et remissionem sibi omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renoua in eo, piissime pater, quicquid terrena fragilitate corruptum, uel quicquid diabolica fraude uiolatum est, et in unitate corporis ecclesie tue membrorum perfecta remissione restituę. Miserece, domine, gemituum, miserece lacrimarum, et non habentem fidutiā(m), nisi in tua misericordia, ad sacramentum reconciliationis admitte. Per.⁷

Alia.

Maiestatem tuam, domine, supplices deprecamur, ut huic famulo tuo longo squalore penitentiae macerato miserationis tue ueniam largiri digneris, ut, nuptiali ueste recepta, ad regalem mensam, unde eiectus fuerat, mereatur introire. Per.⁷

Missa pro infirmo qui proximus est mortī¹.

Omnipotens sempiterne deus, conseruator animarum, qui quos diligis corripis, et quos recipis pię ad emendationem coherces, te inuocamus, domine, ut medelam tuam conferre digneris in animam famuli tui, qui in corpore patitur membrorum debilitationem, uim laboris, stimulos infirmitatum. Da ei, domine, gratiam tuam, ut in hora exitus sui de corpore, absque peccati macula tibi datori proprio per manus sanctorum angelorum representari mereatur eius anima. Per dominum nostrum.

Secreta.

Adesto, domine, pro tua pietate, supplicationibus nostris, et suscipe hostiam, quam tibi offerimus pro famulo tuo .iill. iacentem in grabatto, salutem non corporis sed animę suę petenti.

Praesta, omnipotens deus, indulgentiam omnium iniquitatum suarum, propter immensam misericordiam tuam, et per intercessionem omnium sanctorum tuorum; ut per hoc quod sustinet flagellum a sanctis angelis tuis suscepta peruenire mereatur ad tuę glorię regnum. Per.

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, domine, pro famulo tuo .iill. ut des ei celeste desiderium in hora exitus corporis sui et spiritum refrigerii, Quesumus, domine, ut placatus accipias.

Ad complendum.

Gratias agimus, domine, multiplicibus largitibus tuis, ex quibus animas in te sperantium, satiare consuesti. Nam fide tua pietate precamur ut miserece digneris famulo tuo .iill. ne preualeat aduersus eum aduersarius in hora exitus sui de corpore sed transitum habere mereatur ad uitam. Per.

Missa super episcopum defunctum¹.

Da nobis, domine, ut anima famuli tui et sacerdotis tui episcopi .iill. quam de hoc saeculo educens laborioso certamine sanctorum tuorum cętui tribuas esse consortem. Per.⁷

Secreta.

Annuę nobis, domine, ut anime famuli et sacerdotis tui .iill. episcopi hæc prosit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per.⁷

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro commemoratione depositioni(s) animę famuli et sacerdotis tui .iill. episcopi quesumus, domine, ut placatus accipias, et quem in corpore constitutum gubernaculo apostolicę sedis præesse uoluisti, in electorum tuorum numero constitue sacerdotum. Diesque nostros.⁷

Alia.

Memento etiam, domine, famulorum famularumque tuarum .iill. qui nos precesserunt cum signo fidei et dormiunt in somnum pacis. Istis et omnibus, domine, in christo quiescentibus

¹ S. p. 639; Tournay Missal, edit. 1540.

¹ Super dipticia O. V.

locum refrigerii, lucis, et pacis indulgentiam deprecamur. Per christum dominum nostrum.⁷

Ad complendum.

His sacrificiis, quesumus, omnipotens deus, purgata anima et spiritu famuli tui .iill. episcopi ad indulgentiam et refrigerium sempiternum peruenire mereatur. Per.⁷

Alia.

Inclina, domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui .iill. episcopi et sacerdotis tui quam de hoc sæculo migrare iussisti, in pacis ac lucis regione constituas, et sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per.⁷

Missæ pro defuncto sacerdote.

Deus, qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum .iill. pontificali fecisti dignitate censi, præsta, quesumus, ut quorum uicem ad horam gessit in terris, eorum quoque consortio lætetur in cælis. Per¹.

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, pro anima famuli tui et sacerdotis tui .iill. quas offerimus hostias, ut cui pontificale meritum donasti, dones et premium. Per².

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus pro deuotione famuli et sacerdotis tui .iill. quesumus, domine, placatus intende, pro quo maiestati tuæ supplices preces fundimus, ut cum in numero tibi placentium censi facias sacerdotum. Diesque nostros³.

Ad complendum.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animam famuli et sacerdotis tui .iill. in uiuorum regione æternis gaudiis iubeas sociari. Per⁴.

Alia.

Preces nostras, quesumus, domine, quas in depositione famuli tui .iill. deferimus, propitiatus exaudi, ut qui nomini tuo mysterium defendit, perpetuo sanctorum societate lætetur. Per.⁵

¹ S. p. 870. Compare L. p. 454, Gel. p. 752.

² Gel. p. 752.

⁴ Ib.

³ Ib.

⁵ Ib.

Missæ pro defuncto in ipso die.

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, te supplices deprecamur pro anima famuli tui .iill. quem hodie ex hoc sæculo migrare iussisti, ut non tradas eum in manus inimici, nec obliuiscaris in finem, sed iube eam a sanctis angelis suscipi, et ad patriam paradysi perducere, ut dum in te sperauit et credidit, non pœnas inferni sustineat, sed gaudia æterna possideat. Per dominum.

Secreta.

Propitiare, domine, quesumus, animæ famuli tui .iill. pro qua hostias placationis tibi immolamus, maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut per hæc piæ placationis officia, peruenire mereatur ad requiem sempiternam. Per¹.

Præfatio.

V[ere dignum], æterne deus. Cui non pereunt moriendo corpora nostra sed mutantur in melius, et timoris tui obseruatione defunctis locus perpetuus acquiritur. Quapropter tibi, piissime pater, supplices fundimus preces, et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut anima famuli tui .iill. peccatorum uinculis absoluta, transitum mereatur habere ad uitam. Per christum dominum nostrum².

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro anima famuli tui .iill. quesumus, domine, ut placatus accipias, humili prece deposcentes, ut quicquid in ea reatus conscientie accusat miserationis tuæ pietas absoluat; quia si reatus debite misericordie tuæ benignitas non relaxat, nullus a culpa liber existat. Diesque nostros.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, domine, ut anima famuli tui .iill. his purgata sacrificiis indulgentiam pariter et requiem capiat sempiternam. Per.

Alia.

Annue nobis, domine, ut anima famuli tui .iill. remissionem, quam semper obtauit, mereatur accipere peccatorum. Per.⁷

¹ Compare Coll. in Gel. p. 756, V. p. 219.

² Z. fol. 215 b.

Missa unius defuncti laici.

Omnipotens sempiterne deus, cui nunquam sine spe misericordiae supplicatur, propitiare anima famuli tui .*ill.* ut qui de hac uita in tui nominis confessione discessit, sanctorum tuorum numero facias adgregari. Per.¹

Secreta.

Propitiare, domine, quesumus, animę famuli tui .*ill.* pro qua tibi hostias placationis offerimus, et quia in hac luce in fide mansit catholica, in futura uita ei retributio condonetur. Per.¹

In fractione.

Hanc igitur oblationem quam tibi pro requię animę famuli tui .*ill.* offerimus, quesumus, domine, ut placatus accipias, et tua pietate concedas, ut mortalitatis nexibus absoluta, inter fideles tuos mereatur habere portionem. Diesque nostros in tua.¹

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut anima famuli tui .*ill.* ab angelis lucis susceptam in preparatis habitaculis deduci facias beatorum. Per.¹

Missa pro defuncta femina.

Quesumus, domine, pro tua pietate miserere animę famule tuę .*ill.* et a contagiis mortalitatis exuta, in æternæ saluationis partem restituę. Per.¹

Secreta.

His sacrificiis, domine, animę famule tuę .*ill.* a peccatis omnibus exuatur, sine quibus a culpa nemo liber existit; ut per hæc pia placationis officia perpetuam misericordiam consequatur. Per.²

Ad complendum.

Inueniat, quesumus, domine, anima famule tuę .*ill.* lucis æternæ consortium, cuius perpetua misericordia consecuta est sacramentum. Per.³

Missa pro defuncto nuper baptizato.

Deus, qui ad cæleste regnum non nisi renatis per aquam et spiritum sanctum pandis introitum,

multiplica super animam famuli tui .*ill.* misericordiam tuam; ut cui donasti cælestem et incontaminatum transitum post baptismi sacramentum, da ei æternorum plenitudinem gaudiorum. Per dominum nostrum.¹

Secreta.

Propitiare supplicationibus nostris pro anima famuli tui .*ill.* pro qua tibi offerimus sacrificium laudis, ut eam sanctorum tuorum consortio sociare digneris. Per.¹

Ad complendum.

Propitiare, domine, animę famuli tui .*ill.* ut quem in fine istius uitę regenerationis fonte mundasti, ad cælestis regni beatitudinem facias peruenire. Per.¹

Missa pro desiderantibus penitentiam et minime consequentibus.

Si quis penitentiam petens dum sacerdos uenit fuerit officium lingue priuatus, constitutum est, ut si idonea testimonia hoc dixerunt, et ipse per motus aliquos satisfacit, sacerdos impleat omnia circa penitentem, sicut mos est.

Ad missam.

Omnipotens et misericors deus, in cuius humana conditio potestate consistit, animam famuli tui .*ill.* quesumus, ab omnibus absolue peccatis; et penitentię fructum, quem uoluntas eius obtauit; præuentus conditione mortalitatis non perdat. Per.¹

Secreta.

Satisfaciat tibi, domine, quesumus, pro anima famuli tui .*ill.* sacrificii presentis oblatio, et peccatorum ueniam quam quesuiuit inueniat; et quod officio lingue implere non potuit, desideratę penitentię compensatione perficiat.¹ Per.¹

Ad complendum.

Deus, a quo speratur humani corporis omne quod bonum est; tribue per hæc sancta, quesumus, ut sicut animę famuli tui .*illius.* penitentię uelle donasti, sic indulgentiam tribue miseratus optatam. Per.¹

¹ S. p. 876.² Ib. Comp. V. p. 281.³ Ib.¹ percipiat V.

Missa in anniuersario unius defuncti.

Præsta, domine, quesumus, ut anima famuli tui .iill. cuius anniuersarium depositionis diem celebramus, his purgata sacrificiis (omnium purgata contagiis peccatorum), indulgentiam pariter et requiem capiat sempiternam. Per.⁷

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris pro anima et spiritu famuli tui .iill. cuius hodie annua dies agitur, pro qua tibi offerimus sacrificium laudis, ut eam sanctorum tuorum consociare¹ digneris. Per.⁷

In fractione².

Hanc igitur oblationem, domine, quam tibi offerimus pro anima famuli tui .iill. cuius hodie annua dies agitur, quesumus, placatus intende eamque mortalitatis nexibus absolutam inter tuos fideles ministros habere perpetuam iubeas portionem. Quesumus, domine, ut.⁷

Ad complendum.

Suscipe, domine, preces nostras pro anima famuli tui .iill. ut si quæ maculae de terrenis contagiis adhererunt, remissionis tuæ misericordia deleantur. Per.⁷

Missa plurimorum defunctorum.

Propitiare, quesumus, domine, animabus famulorum famularumque tuarum misericordia sempiterna; ut mortalibus nexibus expedite, lux eas æterna possideat. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi, domine, humili placatione deferimus, ut animæ famulorum famularumque tuarum per hæc placationis officia tuam misericordiam consequantur. Per.⁷

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et maiestatem tuam de-
uotis mentibus exoramus, ut animæ famulorum
famularumque, quorum diem commemorationis
celebramus, mortis uinculis absolute, transitum
merca(n)tur ad uitam, et in ouium tibi placita-

rum benedictione, æternum numerentur ad reg-
num. Per christum.⁷

Hanc, igitur, oblationem, quam tibi pro requiæ
animarum famulorum famularumque tuarum of-
ferimus, quesumus, domine, propitius intueri; et
concede ut mo(r)tuis prosit ad ueniam, quod
cunctis uiuentibus preparare dignatus ad mede-
lam. Diesque nostros.

Ad complendum.

Inueniant, quesumus, domine, animæ famulo-
rum famularumque tuarum illorum et illarum,
omniumque in christo quiescentium, lucis æterne
consortium, qui in hac luce positi tuum consecuti
sunt sacramentum. Per.⁷

Item alia [missa].

Fidelium, deus, omnium conditor et redemptor,
animabus famulorum famularumque tuarum re-
missionem cunctorum tribue peccatorum; ut in-
dulgentiam, quam semper obtauerunt, piis sup-
plicationibus consequantur. Per.⁷

Secreta.

Hostias, quesumus, domine, quas tibi pro ani-
mabus famulorum famularumque tuarum offeri-
mus, propitiatus intende; ut quibus fidei chris-
tiane meritum contulisti, dones et premium.
Per.⁷

Ad complendum.

Animabus, quesumus, domine, famulorum fa-
mularumque tuarum .iill. oratio proficiat suppli-
cantium; ut eas et a peccatis exuas, et tuæ
rede[m]ptionis facias esse participes. Per.⁷

Alia.

Animabus, quesumus, domine, famulorum fa-
mularumque illorum et illarum misericordiam
concede perpetuam; ut eis proficiat in æternum,
quod in te sperauerunt et crediderunt. Per.⁷

*Missa in die depositionis defuncti, uel .i.iii. uel .vii.
uel .xxx. uel anniuersaria.*

Adesto, quesumus, domine, pro anima famuli
tui .iill. cuius in depositione sua officium com-
memorationis impendimus; ut si qua cum sæcu-
laris macula inhæsit, aut uicium mundiale in-

¹ consortio sociare V.² Infra actionem O. V.

fecit, dono tuæ pietatis indulgeas et extergas. Per¹.

Alia.

Quesumus, domine, ut famulo tuo *ill.* cuius iii.(um) vii.(um) xxx.(um) uel anniuersarium obitum sui diem commemoramus sanctorum atque electorum largire consortium, et rorem misericordiæ tuæ perennem infunde. Per dominum².

Secreta.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc oblationem, quam tibi offerimus ob diem depositionis iii.(tii) vii.(mi) xxx.(mi) uel anniuersarii, pro anima famuli tui *ill.* placatus ac benignus assume. Per³.

Præfatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem salus mundi, per quem uita hominum, per quem resurrectio mortuorum, per ipsum te, domine, suppliciter deprecamur ut anima famuli tui *ill.* cuius diem *ill.* celebramus, indulgentiam largiri digneris perpetuam, atque contagiis mortalitatis exutam in æterne saluationis partem restituas. Cum angelis et archangelis⁴.

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, domine, pro anima famuli tui *ill.* cuius depositionis diem iii.(um) vii.(um) xxx.(um) uel anniuersarium celebramus, quo, deposito corpore, animam tibi creatori reddidit quam dedisti: pro quo petimus diuinam clementiam tuam, ut mortis uinculis absolutus transire mereatur ad uitam. Diesque nostros.

Ad complendum.

Omnipotens sempiternæ deus, collocare digneris corpus et animam et spiritum famuli tui *ill.* cuius depositionis iii.(um) vii.(um) xxx.(um) uel anniuersarium diem celebramus, in sinibus abrahæ, isaac, et iacob, ut cum dies agnitionis uenerit, inter sanctos et electos tuos cum resuscitari precipias. Per⁵.

Missæ in cymiteriis.

Deus, cuius miseratione animæ fidelium requi-

escunt, famulis tuis *illis et illas.* uel omnibus hic in christo quiescentibus, da propitius ueniam peccatorum, ut a cunctis reatibus absoluti sine fine lætentur. Per eundem.⁷

Secreta.

Pro animabus famulorum tuorum *illorum et illarum.* et hic omnium catholicorum dormientium, hostiam, domine, suscipe benignus oblatam, ut hoc sacrificio singulari uinculis horrendæ mortis exutæ uitam mereantur æternam. Per.⁷

Ad complendum.

Deus, fidelium lumen animarum, adesto supplicationibus nostris, et da famulis et famulabus tuis *illis et illas.* uel quorum corpora hic requiescunt, refrigerii sedem, quietis beatudinem, luminis claritatem. Per.⁷

Benedictio in tempore hostilitatis¹.

Populi tui, quesumus, domine, propitiare peccatis, et totius hostilitatis a nobis errores auerte. Amen.

Omnisque populus in tua deuotione semper exultet, et in tuis laudibus perseueret, et tibi domino subdito famulatu deseruiat. Amen.

Tua potentia contere uirtutem inimicorum eius, et delicta nostra quorum nobis causa dominanter emunda. Amen.

Cum mentibus nostris infuderis puritatem, et pacem ubique in patria largiaris. Elide omnium aduersariorum nostrorum superbiam, et uirtute dextræ tuæ prosterne hostium uirtutem. Amen.

Fidelem hunc populum potentiæ tuæ muniat inuicta defensio, et ab inferis liberetur inimicis, et in tua gratia semper perseueret in omnibus bonis. Amen. Ille nos.

Incipit ordo in agenda mortuorum.

Mox autem ut eum uiderint ad exitum propinquare, communicandus est de sacrificio sancto, etiamsi comedisset ipsa die, quia communio erit ei defensor et adiutor in resurrectione iustorum, et ipsa eum resuscitabit. Post communionem perceptam legende sunt passionēs dominicæ ante corpus infirmī, seu a presbyteris, seu a diaconibus, quousque cgre diatur anima de corpore. Primitus

¹ E. p. 217.

² Ib.

³ Ib.

⁴ Ib.; Z. fol. 218 b.

⁵ E. p. 217.

⁷ This Benediction is not part of the original Sacramentary, but has been inserted on a blank space by a later Anglo-Saxon scribe.

enim ut anima de corpore egressa fuerit, ponatur supercilicium, et canantur vii. psalmi penitentiales, et agenda est letania, prout tempus fuerit. Finitis autem sanctorum nominibus, mox incipitur :

R. Subuenite, sancti dei; occurrere, angeli domini.

S. Requiem æternam.

Sequitur antiphona.

AN. Suscipiat te christus, qui uocauit te, et in sinu abrahe angeli deducunt te.

[Ps.] In exitu israel.

Sequuntur et alii psalmi usque

Ad dominum cum tribularer.

Orationes super defunctum.

Pio recordationis affectu, fratres karissimi, commemorationem facimus cari nostri .*ill.* quem dominus de tentationibus huius seculi assumpsit; obsecrantes misericordiam dei nostri, ut ipse ei tribuere dignetur placidam et quietam mansionem; et remittat omnes lubricę temeritatis offensas, ut concessa uenia plenę indulgentię, quicquid in hoc sæculo proprio reatu deliquit, totum ineffabili pietate ac benignitate sua deleat et abstergat. Quod ipse prestare dignetur, qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus per.¹

Suscipe, domine, animam serui tui .*ill.* ad te reuertentem de ægypti partibus et proficiscentem ad te. Emitte angelos tuos sanctos obuiam ei, et uiam iustitię demonstra ei. Aperi ei portas iustitię, et repelle ab ea omnes principes tenebrarum. Agnosce, domine, creaturam tuam non ex diis alienis creatam, sed a te deo uiuo et uero, quia non est alius deus præter te, domine, et non est secundum opera tua. Lætifica, domine, animam serui tui .*ill.* Ne memineris iniquitatum eius antiquarum et ebrietatum, quas suscitauit furor mali desiderii. Licet enim peccauerit, tamen patrem et filium et spiritum sanctum non negauit, sed credidit, et zelum dei habuit, et deum, qui omnia fecit, adorauit. Per.¹

Alia.

Tu nobis auxilium prestare digneris; tu opem, tu misericordiam largiaris, et spiritum etiam

¹ Gel. p. 748.

famuli tui cari nostri .*ill.* uinculis corporalibus liberatum in pace sanctorum recipias, ut hic locum penalem et gehennę ignem flammisque tartari in regione uiuentium euadat. Qui regnas cum patre et spiritu sancto per omnia sæcula sæculorum.²

Alia.

Suscipe, domine, animam serui tui .*ill.* quam de ergastulo huius sæculi uocare dignatus es, et libera eam de principibus tenebrarum, et de locis penarum, ut absoluta omnium uinculo peccatorum, quietis ac lucis æterne beatitudine perfruatur, et inter sanctos et electos tuos in resurrectionis gloria resuscitari mereatur. Per.²

Alia.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, domine, .*ill.* quoniam nullus apud te iustificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum tribuatur remissio; non ergo cum tua, quesumus, iudicialis sententiā premat, quem tibi uera supplicatio fidei christianę commendat; sed, gratia tua illi succurrente, mereatur euadere iudicium ultionis, qui dum uiueret insignitus est signaculo trinitatis. Per.²

Alia.

Fac, quesumus, domine, hanc cum seruo tuo .*ill.* misericordiam, ut factorum suorum in pœnis non recipiat uicem, qui tuam in uotis tenuit uoluntatem; ut sicut cum hic uera fides iunxit fidelium turmis, ita cum illic tua miseratio societ angelicis choris. Per.²

Alia.

Inclina, domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui .*ill.* quem de hoc seculo migrare iussisti in pacis ac lucis regione constituas, et sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per.²

Alia.

Absolue, domine, animam famuli tui .*ill.* ab omni uinculo delictorum, ut in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitatus respiret. Per.²

Alia.

Annue uobis, domine, ut anima famuli tui .*ill.* remissionem quam semper optauit mereatur percipere peccatorum. Per.²

² Gel. p. 748.

Orationes quando inciperint corpus lauare.

Suscipe, domine, animam serui tui .*ill.* reuer-
tentem ad te; ueste cælesti indue eam, et laua
eam sancto fonte uitę æternę; ut inter gaudentes
gaudeat, et inter sapientes sapiat, et inter mar-
tires consedeat, et inter patriarchas proficiat, et
inter prophetas et apostolos christum sequi stu-
deat, et inter angelos et archangelos claritatem
dei preuideat, et inter paradysi rutilos lapides
gaudium possideat, et notitia[m] mysteriorum
dei agnoscat; et inter cherubin et seraphin clari-
tatem dei inueniat, et inter uiginti et quattuor
seniores cantica canticorum audiat, et inter la-
uantes stolas in fonte luminis lauet uestem, et
inter pulsantes pulsans portas apertas cælestis
hierusalem repperiat, et inter uidentes deum facie
ad faciem uideat, et inter cantantes canticum
nouum cantet, et inter audientes auditum cæles-
tem audiat. Per¹.

Alia.

Deus, qui iustis supplicationibus semper presto
es, qui pia uota dignaris intueri, da famulo tuo
.ill. cuius depositionis die officia peragimus, cum
sanctis et electis beati muneris portionem. Per².

Alia.

Deus, uitę dator, et humanorum corporum re-
parator, qui te a peccatoribus exorari uoluisti;
exaudi preces quas speciali deuotione, pro anima
famuli tui .ill. tibi lacrimabiliter fundimus; ut
liberare eum ab inferorum cruciatibus, et collocare
inter agmina sanctorum tuorum digneris; ueste
quoque cælesti, et stola immortalitatis indui, et
paradysi amœnitate confoueri iubeas. Per ihesum
christum dominum nostrum.

*Et post lauationem corporis deferatur in ecclesiam
cum antiphonis et respo[nso]riis, et cum adpro-
pinquauerint ecclesię cantent psalmum.*

Miserere mihi, deus.

Kyrie eleison.

Pater noster.

Non intres in iudicium.

Credo uidere bonum.

A porta inferi.

Requiescat in pace. Amen.

Oremus.

Suscipe, domine, seruum tuum .ill. in bonum ha-

bitaculum æternum, et da ei requiem et regnum,
id est, hierusalem cælestem; et in sinibus patriar-
charum nostrorum, id est, abrahę, isaac et iacob
collocare digneris; et partem habeat in prima
resurrectione; et inter surgentes surgat, et inter
suscipientes corpora in die resurrectionis corpus
suum suscipiat, et cum benedictis ad dexteram
patris uenientibus ueniat, et inter possidentes
uitam æternam possideat. Per¹.

Alia.

Deus, qui humanarum animarum æternus
amator es, animam famuli tui .ill. quam uera,
dum in corpore maneret, tenuit fides, ab omni
cruciatu inferorum redde extorrem, ut segregata
ab infernalibus claustris, sanctorum mercatur
adunari consortiis. Per².

*In ecclesia autem requiescat corpus defuncti, quo-
usque pro eius anima missa celebretur, et offe-
ratur ab omnibus quibus uisum fuerit. Post
missam autem stat sacerdos iuxta feretrum, ubi
corpus est, et dicat orationem hanc:*

Oremus.

Omnipotentis dei misericordiam deprecemur,
cuius iudicio aut nascimur aut finimur, ut spiritum
fratris nostri .ill. quem domini pietas de incolatu
huius mundi transire precepit, requies æterna
suscipiat, et cum beata resurrectione representet,
et in sinibus abrahę, isaac, et iacob collocare dig-
netur. Per².

Sequitur responsorium.

R. Subuenite, sancti dei; occurrите, angeli do-
mini; suscipientes animam eius, oferentes eam in
conspectu altissimi.

V. Requiem æternam dona ei, domine, et lux
perpetua luceat ei.

Offerentes.

Et tres uices dices:

Kyrie eleison.

Oremus.

Deum iudicem uniuersitatis, deum cælestium
et terrestrium et infernorum, deprecemur pro
spiritu cari nostri .ill. ut cum dominus in requiem
collocare dignetur, et in parte primę resurrec-
tionis resuscitat. Per³.

¹ S. Manual, p. 60.

² Gel. p. 750.

³ Gel. p. 749.

Sequitur alterum responsorium.

Iteu mihi, domine, quia peccaui nimis in uita mea. Quid faciam miser? Ubi fugiam nisi ad te, deus meus? Miserere mei, dum ueneris in nouissimo die.

V. Anima mea turbata est ualde, sed tu, domine, succurre ei, dum ueneris.

Et iii. kyrie.

Oremus.

Deus, qui uniuersorum es creator et conditor, qui cum sis tuorum beatitudo sanctorum, presta nobis petentibus, ut spiritum fratris nostri .*ill.* a corporis nexibus absolutum in prima resurrectione facias presentari. Per¹.

Et sic lenatur corpus de ecclesia, et deportetur usque ad locum sepulture cum antiphona.

An. Aperite mihi portas iustitiæ, et ingressus in eas confitebor domino. Hæc porta domini, iusti intrabunt per eam.

Ps. Confitemini domino.

Oremus.

Te, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, supplices deprecamur, pro spiritu famuli tui .*ill.* quem ab originibus huius sæculi ad te accersiri precepisti; ut digneris, domine, dare ei locum lucidum, locum refrigerii et quietis. Liccat ei transire portas infernorum et pœnas tenebrarum, maneatque in mansionibus sanctorum, et in luce sancta, quæ olim abrahæ promisisti et semini eius. Nullam læsionem sentiat spiritus eius, sed cum magnus ille dies resurrectionis ac remunerationis aduenerit, resuscitare eum digneris, domine, una cum sanctis ac fidelibus tuis. Deleas ei delicta atque peccata usque in nouissimum quadrantem, tecumque immortalitatis uitam et regnum consequatur æternum. Per².

Alia An. Ingrediar³ in locum tabernaculi, et admirabilis, usque ad domum dei.

Ps. Sicut ceruus desiderat.

Sequitur oratio.

Oremus.

Diri uulneris nouitate perculsi, et quodammodo cordibus sautiati, misericordiam tuam, mundi redemptor, flebilibus uocibus imploramus, ut

cari nostri animam propriam ad te datorem reuertentem blande leuiterque suscipias; ut si qua ex carnali contagione contraxit maculam tu, deus, inolita bonitate clementer deleas, piæ indulgeas, obliuioni imperpetuum tradas; atque eandem laudem tibi cum ceteris reddituram, et ad corpus quandoque reuersuram sanctorum tuorum cœtibus adgregari precipias. Per¹.

Et ponitur in sepulchro.

An. Hæc requies mea in seculum seculi; hic habitabo, quoniam elegi eam.

Ps. Memento, domine, dauid.

Oratio.

Oremus, fratres carissimi, deum omnipotentem pro spiritu cari nostri .*ill.* quem dominus de laqueo huius sæculi liberare dignatus est, cuius corpusculum hodie sepulture traditur, ut eum domini pietas inter sanctos et electos suos, id est, in sinu abrahæ, isaac, et iacob, collocare dignetur, et partem habeat in prima resurrectione, quam factururus es, deprecantibus nobis. Per³.

Sequitur antiphona.

De terra plasmasti me, et carne induisti me, redemptor meus, domine, resuscita me in nouissimo die.

Ps. Domine, probasti.

Oremus.

Opus misericordiæ tuæ est, pater omnipotens, æterne deus, rogari pro aliis, qui pro nobis non sufficimus. Suscipe, domine, animam famuli tui .*ill.* reuertentem ad te; adsit ei angelus testamenti tui michahel; libera eam, domine, de principibus tenebrarum, et de locis pœnarum; ne famulus tuus .*ill.* prime natiuitatis uel ignorantie confundatur erroribus; agnoscatur a tuis, et misericordia bonitatis tuæ ad locum refrigerii et quietis in sinu transferatur abrahæ. Per.

Orationes post sepultum corpus.

Debitum humani corporis sepeliendi officium fidelium more complentes, deum cui omnia uiuunt fideliter deprecemur, ut hoc corpus cari nostri .*ill.* a nobis in infirmitate sepultum, in uirtute

¹ Gel. p. 750.

² Ib. 749.

³ Transibo V.

¹ Gel. p. 747.

et ordine sanctorum resuscitet; et eius spiritum cum sanctis ac fidelibus iubeat aggregari; cuique in iudicio misericordiam tribuat; quemque morte redemptum, debitis solutum, patri reconciliatum, boni pastoris humeris reportatum, spiritu sancto protectum, in comitatu æterni regis perenni gaudio, et sanctorum consortio perfrui concedatur. Qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas deus per omnia secula¹.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui humano corpori a te ipso animam inspirare dignatus es, dum, te iubente, pulvis pulueri rursum redditur, tu imaginem tuam una cum sanctis et electis tuis æternis sedibus precipias sociari. Per².

Alia.

Deus, apud quem mortuorum spiritus uiuunt, et in quo electorum anime, deposito carnis onere felicitate lætantur; præsta supplicantibus nobis, ut anima famuli tui .iill. quæ temporali per corpus uisionis huius luminis caruit uisu, æternæ illius (lucis) solatio potiatur. Non cum tormentum mortis attingat; non dolor horrende uisionis afficiat; non pœnalis timor excruciet; non reorum proxima catena constringat, sed, concessa sibi delictorum omnium uenia, optata quietis consequatur gaudia repromissa. Per.³

Alia.

Obsecramus misericordiam tuam, omnipotens æternæ deus, qui hominem ad imaginem tuam creare dignatus es, ut spiritum et animam famuli tui .iill. quem hodierna die rebus humanis eximi et ad te accersiri iussisti, blande et misericorditer suscipias. Non ei dominantur umbre mortis; non tegat eum chaos et caligo tenebrarum; sed exutus omnium criminum labe, in sinu abrahe collocatus, locum lucis et refrigerii se adeptum esse gaudeat, ut cum dies iudicii aduenerit, cum sanctis et electis tuis cum resuscitari iubeas. Per.⁴

Alia.

Deus, cui soli competit medicinam præstare post mortem, præsta, quesumus, ut anima famuli tui .iill. terrenis exuta contagiis, in tue redemptionis parte numeretur. Per dominum⁵.

Alia.

Deus, cui omnia uiuunt, et cui non pereunt moriendo corpora nostra, sed mutantur in melius, te supplices deprecamur ut (et) quicquid anima famuli tui .iill. uitiorum tueque uoluntati contrarium, fallente diabolo et propria iniquitate atque fragilitate, contraxit, tu pius et misericors abluc indulgendo, eamque suscipi iubeas per manus sanctorum angelorum tuorum deducendam in sinus patriarcharum tuorum abraham, scilicet, amici tui, et isaac electi tui, atque iacob dilecti tui; quo aufugit dolor, atque tristitia, et suspirium; fidelium quoque animæ felici iocunditate lætantur; et in nouissimo magni iudicii die inter sanctos et electos tuos eam facias perpetuæ gloriæ percipere portionem, quam oculus non uidit, et auris non audiuit, et in cor hominis non ascendit quæ preparasti diligentibus te. Per.⁶

Alia.

Temeritatis quidem est, domine, ut homo hominem, mortalis mortalem, cinis cinerem tibi domino d[e]o nostro audeat commendare. Sed quia terra suscipit terram, et pulvis conuertitur in puluerem, donec omnis caro in suam redigatur originem, inde tuam, deus, piissime pater, lacrimabiliter quesumus pietatem, ut huius famuli tui animam quam de huius mundi uoragine cenulenta ducis ad patriam, abrahe amici tui sinu recipias, et refrigerii rore perfundas. Sit ab æstuantis gehenne truci incendio segregata, et beata requiei, te donante, coniuncta. Et si quæ illi sunt, domine, digne cruciatibus culpe, tu eas gratia mitissime lenitatis indulge; nec peccati recipiat uicem, sed indulgentiæ tuæ piam sentiat bonitatem. Cumque, finito mundi termino, supernum cunctis inluserit regnum, nouus homo sanctorum cætui adgregatus omnium, cum electis tuis resurgat in parte dextera coronandus. Per.⁷

Tunc roget sacerdos pro eo orare.

Pater noster.

Requiem æternam.

Anima eius in bonis, domine¹.

Ne tradas bestiis animam².

In memoria æterna³.

Conuertere, anima mea⁴.

¹ V. p. 217; Gel. p. 751.

L. p. 452; Gel. p. 758 (with variation).

² Gel. p. 751.

¹ Ps. xxiv. 13.

² Ps. lxxiii. 19.

³ Ps. cxi. 7.

⁴ Ps. cxiv. 7.

Exurge, domine, in requiem tuam¹.

Non intres in iudicium².

Redimet dominus animas³.

A porta inferi eripe.

Requiescat in pace. Amen.

Oremus.

Partem beate resurrectionis obtineat, uitamque æternam habere mereatur in cælis, per te, christe ihesu, qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas deus per omnia sæcula sæculorum. Amen⁴.

Miserere mei, deus.

Sequitur oratio.

Absolue, quesumus, domine, animam famuli tui .i. ab omni uinculo delictorum, et in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitatus respiret. Per.⁵

Finit.

Commendatio animæ.

Tibi, domine, commendamus animam famuli tui .i. ab omni uinculo delictorum, et si qua per fragilitatem mundane conuersationis peccata admisit, tu uenia misericordissime pietatis absterge. Per.⁶

Alia.

Misericordiam tuam, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, pietatis affectu rogare pro aliis cogimur, qui pro nostris supplicare peccatis nequaquam sufficimus, tamen de tua confisi gratuita pietate, et inolita bonitate, clementiam tuam deprecamur, ut animam serui tui ad te reuertentem .i. cum pietate suscipias.

Adsit ei angelus testamenti tui michahel, et per manus sanctorum angelorum tuorum inter sanctos et electos tuos, in sinibus abrahæ, isaac, et iacob, patriarcharum tuorum, eam collocare digneris; Quatinus liberata de principibus tenebrarum et de locis pœnarum, nullis iam prime natiuitatis, uel ignorantie, aut proprie iniquitatis seu fragilitatis confundatur erroribus, sed potius agnoscatur a tuis, et sancte beatitudinis requie perfruatur. Atque cum magni iudicii dies aduenerit, inter sanctos et electos tuos resuscitatus, gloria manifestate contemplationis tue perpetuo satiatur. Per⁷.

Alia.

Commendamus tibi, domine, animam fratris nostri .i. precamurque ut propter quam ad terram tua pietate descenderas, patriarcharum tuorum [sinibus] insinuare non rennuas, miserere qui uiuis et regnas in secula seculorum. Amen⁸.

Orationes in commemorationibus sanctorum⁹.

Deus, qui sanctorum nobis intercessione succurris, da, quesumus, ut eorum exulemus meritis, et patrocinio protegamur. Per.

Protegat ecclesiam tuam, deus, oratio ueneranda sanctorum, et cui frequentiam deuotionis impendit, perpetuum poscat redemptionis effectum. Per.

Benedictio tua deus impleat corda fidelium, talesque perficiat qui et martyrum tuorum honorificent passionibus, et remedia salutis æterne, solem¹⁰ patrocinantibus, assequamur. Per.

Deus, quem omnia opera benedicunt, quem cæli conglorificant, angelorum multitudo conlaudat, quesumus te, ut sicut tres pueros de camino ignis incendii non solum inlitos sed etiam in tuis laudibus conlaudantes liberasti; ita nos peccatorum nexibus absolutos, uelut de uoragine ignis eripias, ut dum te deum patrem benedictione laudamus, criminum flammis operumque carnalium incendia superantes, hymnum tibi debitum iuro meritisque¹¹ reddamus. Per dominum.

Benedictio ignis. En purificatione sanctæ marie¹².

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere et sanctificare digneris ignem istum quod nos indigni suscepimus per inuocationem unigeniti filii tui ihesu christi, quem hodie in templo representatum iustum simeonem diu expectantem in ulnas suscepisse nouimus, et salutare tuum ante faciem omnium populorum esse lumen scilicet gentibus, et gloriam plebi tua israhel prophetico spiritu docuisti; quesumus, domine, benedicere digneris lumen istud, et omnibus cum manibus gestantibus, per uerum lumen tue maiestatis concede, ut te agnoscentes per uiam uirtutum ad te ualeant peruenire. Per.

Oratio super cecos. En purificatione sanctæ marie.

Domine ihesu christe, qui inluminas omnem homi-

¹ Gel. p. 751.

² This page, a blank side of a leaf of Leofric A, has been covered with Collects in later writings, and is to be considered as part of Leofric C.

³ Perhaps for sanctis.

⁴ Perhaps for iure meritoque.

⁵ Foll. 254 a—261 b are intercalated leaves, not part of the original sacramentary, and covered with Collects, etc., in various English handwritings, of the eleventh century.

¹ Ps. cxxxi. 8.

² Ps. cxlii. 2.

³ Ps. xxxiii. 23.

⁴ York Man. p. 57.

⁵ Ib. p. 55.

nem uenientem in hunc mundum, effunde benedictionem tuam super hos cereos, et sanctifica eos lumine gratiæ tuæ; et concede propitius ut sicut luminaria igne uisibili accensa nocturnas depellunt tenebras, ita corda nostra inuisibili igne, id est, sancti spiritus splendoribus inlustra, ut omni uitiorum cecitate careant, et, purgato mentis oculo, ea cernere semper possimus quæ tibi sunt placita, et nostre salutis utilia, quatinus per huius seculi caliginosa discrimina ad lucem indeficientem peruenire mereamur. Per te, christe ihesu¹.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui moysen famulum tuum purissimum olei liquorem, ad luminaria ante conspectum tuum iugiter concinnenda præparare iussisti; benedictionis tue gratiam super hos cereos benih(g)nus infunde, quatinus sic administrent lumen exterius, ut, te donante lumen, spiritus tui nostris non desit mentibus interius. Per.

Alia.

Domine deus, creator celi et terre, rex regum et dominus dominantium, exaudi nos indignos famulos tuos clamantes ad te et orantes ad te; precamur, itaque, te, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, quoniam ex nihilo creasti, et iussu tuo per opera apum hunc liquorem ad perfectionem cerei euenire fecisti; et qui hodiernam die petitionem (iusti) simeonis implesti: te humiliter deprecamur ut has candelas ad usus hominum et animarum, siue in terra, siue in aquis, per inuocationem sanctissimi nominis tui, et per intercessionem sanctæ mariæ genitricis tuæ, cuius hodiæ festa percolimus, per precesque omnium sanctorum tuorum benedicere et sanctificare digneris; ut hæc plebs tua illas (honorifice) in manibus portans, cantando teque laudando tueatur; uocesque illorum de cælo sancto tuo exaudias, et de sede maiestatis tuæ propitius sis omnibus clamantibus ad te, quos redemisti pretioso sanguine tuo. Qui².

His peractis cantetur antiphona ad stationem sancte mariæ.

Aue, gratia plena, dei genetrix, uirgo.

Quam sequatur oratio.

Quesumus, omnipotens deus, tua nos protectione, et castimoniam mentibus nostris atque corporibus, intercedente beata maria, propitiatus indulge, ut uenienti sponso filio tuo unigenito, accensis lampadibus nostris, dignum prestemus occursum. Per.

¹ R. p. 382.

² R. p. 381; S. p. 698, commencing differently.

Sequatur antiphona hæc,

Adorna thalamum tuum, sion, et suscipe regem.

Quam sequatur oratio.

Domine ihesu christe, qui hodierna die in nostre carnis substantia inter homines apparens, a parentibus in templo es presentatus, quem simeon, uenerabilis senex, lumine spiritus sancti inradiatus, agnouit, suscepit, et benedixit, presta propitius, ut eiusdem spiritus sancti gratia inluminati atque edocti te ueraciter agnou(sca)mus et fideliter diligamus. Per¹.

Sequatur antiphona. Postquam recitetur subsequens oratio.

(Responsum. Accepit simeon.)

Perfice in nobis, quesumus, domine, gratiam tuam, qui iuste(i) symeonis expectationem implesti, ut sicut ille mortem non uidit, priusquam christum dominum uidere mereretur, ita et nos uitam optineamus æternam. Per.

His finitis, accensis luminaribus materialibus, in cordibus nostris amore christi ardentes, in obuiam christo uero sponso ecclesiæ uenturi sperantes, uerum lumen, a quo inluminamur confitentes, ternis trino antip(h)onis collectisque laudato, et in sinibus ecclesiæ fidelium accepto congratulantes, missæ sollempnia donec finiantur expectemus.

Benedictio super cineres.

Deus, qui non mortem sed poenitentiam desideras peccatorum, fragilitatem conditionis humane benignissime respice, et hos cineres, quos causa proferende humilitatis, atque promerendæ ueniæ capitibus nostris imponi decernibus(m) benedicere pro tua pietate digneris, ut qui nos cineres esse uoluisti, et ob prauitates(i) nostræ meritum in puluerem reuersuros creasti, peccatorum ueniam et premia nobis repromissa petentibus misericorditer concedas. Per².

Item alia.

Omnipotens sempiterne deus, parce metuentibus, propitiare supplicibus, et mittere digneris sanctum angelum tuum de cælis, qui benedicat, et sanctificet cineres istos, ut sint remedium salubre omnibus nomen tuum humiliter implorantibus; ac semetipsos pro conscientia delictorum suorum accusantibus, atque ante conspectum diuinæ clementiæ tuæ facinora sua deplorantibus, uel³ serenissimam(que) pietatem tuam

¹ R. p. 382.

² R. p. 49; S. p. 133.

³ Erased by the later hand which has added 'que.'

supplicaciter obnixequē flagita(n)tibus; presta, quesumus, per inuocationem sanctissimi nominis tui, ut quicumque eos super se asperserint, pro redemptione peccatorum, corporis sanitatem et animę tutelam percipiant. Per¹.

Benedictio in die palmarum.

Deus, cuius filius pro salute generis humani de caelo descendit ad terras, et, adpropinquante hora passionis suę, hierosolimam in asino uenire et a turbis rex appellari ac laudari uoluit, benedicere dignetur hos palmarum ceterarumue frondium ramos; ut omnes qui eos laturi sunt ita benedictionis eius dono repleantur, quatinus et in hoc seculo hostis antiqui tentamenta superare, et in futuro cum palma uictorie, et fructu bonorum operum, ei ualeant apparere. Per eundem².

Alia.

Petimus, sanctę pater, omnipotens æterne deus, ut respicere digneris super hanc creaturam oliuę, quam ex ligni materia prodere iussisti; quam columba rediens ad arcam proprio protulit ore; et benedicere et sanctificare digneris; ut quicumque ex ea acceperint accipiant protectionem animę et corporis, fiatque, domine, nostre salutis remedium tuę gratię sacramentum. Per³.

[Litanía].

Christe, audi nos. [S]ancta maria. [S]ancta maria.
[S]ancta maria. [S]ancte gabriel. [S]ancte raphael.
[S]ancte michael. [S]ancte iacobe. [S]ancte iohan-

[nes.

Sancte petre. Sancte laurenti. Omnes sancti.
Sancte paule. Sancte martine. Propitius esto.
Sancte andrea. Omnes sancti. Parce nobis, do-

[mine.

Sancte stephane. Ab omni malo, libera nos.
Sancte hilari. Per crucem tuam, libera nos.
Omnes sancti. Peccatores, te rogamus, audi nos.

Vt pacem nobis dones, te rogamus, audi nos.

Vt domnum apostolicum nostrum in sancta religione conseruare digneris, te rogamus, audi nos.

Vt ecclesiam tuam immaculatam custodire digneris.

Ut regem anglorum et exercitum eius conseruare digneris.

Vt eis uitam et sanitatem atque uictoriam dones, te rogamus.

Vt sanitatem nobis dones, te rogamus, audi nos.

Ut pluuiam nobis dones, te rogamus, audi nos.

Vt aeris temperiam bonam nobis dones, te rogamus.

Ut fructum terre nobis dones, te rogamus.

Fili dei, te rogamus, audi nos.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, domine.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

Agne dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Christe, audi nos.

Kyrie eleison, .iii. Christe eleison, .iii.

Deus, celi terreque dominator, qui das escam omni carni, et imples omne animal benedictione, benedic et sanctifica hanc creaturam carnis, ut nobis dona tua sumentibus animę corporisque sanitatem propitius concedas. Per dominum.

III. kal. aug. Natale sanctorum abdon et sennen¹.

[Prefatio].

U. D. æterne deus. Et te laudare mirabilem deum in sanctis tuis, quos ante constitutionem mundi in æternam tibi gloriam preparasti, ut per eos huic mundo ueritatis tuę lumen ostenderes. Quos ita spiritu ueritatis armasti, ut formidinem mortis per infirmitatem carnis euincerent. De quorum collegio sunt martyres tui abdon et sennes, qui in ecclesię tuę prato, sicut rosę et lilia floruerunt. Quos unigeniti tui sanguis in prælio confessionis roseo colore perfudit, et ob premium passionis niueo liliorum splendore uestiuit. Per quem².

III. kal. aprilis. En natale sancti cuthberhti pontificis.

Omnipotens sempiterne deus, qui meritis sancti cuthberhti pontificis tui semper es et ubique mirabilis; quesumus clementiam tuam, ut sicut ei eminentem gloriam contulisti, sic ad consequendam misericordiam tuam eius nos facias precibus adadiuuari³. Per⁴.

Secreta.

Hęc tibi, quesumus, domine, beati cuthberhti pontificis tui intercessione nunc grata reddatur oblatio, et per eam gloriosam nostrum famulatum purifica. Per⁵.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius misericordia inestimabilis, sapientia inmarcessibilis mirabiliter erit in sanctorum meritis. Quibus igitur diffusis in fide

¹ The Missa for these saints occurs without a Preface in A on fol. 181 a.

² O. p. 327.

³ A line has been drawn through the first two letters of this word.

⁴ Y. fol. 83 a.

⁵ Ib.

¹ R. p. 48.

² S. p. 256.

³ R. p. 127.

saluatoris ihesu christi coruscantibus diuine religionis plebs apulis doctrine uariis depasta ad sinum matris confluit æcclesię. Licet enim alii suppliciis coronati, alii studio pię conuersationis munerati, ceteri quoque acquisitione talentorum a patre familias ditati tamen parilem gerentes militiam unico filio tuo domino cum glorię triumpho adstant. Quorum numero beati eutherii presulis decorem sancitatis festa recolentes, tibi, domine, fauore uirtutum magnifico iocundemur. Eius, itaque, facibus geminę caritatis mentem sic dignatus es inflammare, et facundiam sermonis nectare superno mellire, ut diuersarum terminos gentium, exemplis et documentis in tui famulatus obsequium prepararet, ubique copiam adquisiti talenti fidelis seruus afferret. In pueritia quidem spirituali uaticinio ad presulatus officium meruit inuitari¹, qui postmodum multimodis miraculorum iudicii sinu ocea(ni) anglos fidei dominicę cultu roborauit².

Et ideo cum an[gelis].

Postcommunio.

Deus, qui nos sanctorum tuorum temporali tribuis commemoratione gaudere; presta, quesumus, ut, beato eutherio interueniente, in ea numeremur sorte salutis, in qua illi cuncta sunt gratia tua gloriosa. Per³.

Alia.

Conserua, domine, populum tuum sub umbra protectionis tuę, per inuocationem nominis sancti et summi pontificis tui eutherii; ut illius adiuuemur exemplis, et nos esse participes regni mereamur celestis. Per.

Item.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis uota, intercedente beato eutherio, familiam tuam miserationis tuę dextera semper et ubique protegat. Per.

[In inuentione sanctę crucis].

*Prefatio*⁴.

U. D. per christum dominum nostrum. Precipue in die ista in qua filii tui unigeniti a iudeis lignum crucis a(b)sconditum gloriosum inuentum est (lignum) triumpho. Qui protoplasti facinus, quod per ligni uestiti gustum humano generi deriuatum est, per idem lignum crucis simul quoque nostram secum christus ad(f)fixit delicta dedi(le)si. Cuius typum

uirga tenuit in separatis aquarum undis, et uiam populo moysi (duce) preparauit securam. Per cuius quoque umbram aspera mors populis ligni deducta cucurrit; in quo pendens redemptor noster (sanctus pro nobis) ut maledictum (ut nos a maledicto) eriperet (legis) per lignum crucis. Cuius ligni mysteriis saluari credimus omnes, ut cum omnibus sanctis comprehendere ualeamus, quę sit latitudo, longitudo, sublimitas et profundum. In quibus gradiamur iustitię armis, per quem nobis crucifixus est mundus, et nos crucifig(i)mur mundo. Quo signo inimici pellimus tela, cunctaque iacula calliditatis salubriter trucidantes, expediti compedibus, hoc fronte nostra ferimus (signum). Huius tutela confisi callem adgredimur tenuem; per quod de torrente in uia bibit saluator; propter quod multum (exaltatum) a terris in dextera tua nostrum saluabit (subiit) caput. Et ideo.

[Natalis sanctorum dionysii, rustici, et eleutherii¹].

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut deuotissime christianus populus tuus ad sanctorum martirum tuorum, dionysii, rustici, et eleutherii temporalem sollemnitatem concurrat, ita perstruatur eterna, et quod uotis amantissime celebrat, pio comprehendat affectu. Per dominum.

[*Alia*].

Annua martirum tuorum, domine, dionysii, rustici, et eleutherii festa recolimus, maiestatem tuam supplexiter deprecantes, ut cum temporalibus incrementis eterne prosperitatis capiamus augmentum. Per dominum.

[*Secreta*].

Oblata tibi, domine, munera populi tui pro tuorum honore sanctorum martirum, dionysii, rustici, et eleutherii suscipe propitius, quesumus, et eorum nobis intercessione sanctifica. Per dominum.

[*Prefatio*].

U. D. æterne deus. Et innumeras laudes diuinis dare uirtutibus, et gloriosis preconiiis insignia prefferre miracula, Qui in diuinitatis presentia gloriosissimorum martirum, dionysii, rustici, et eleutherii, fidei ornamenta prospexit; cuius forti(tu)dine² roborati, aduersus sciuissimi ac rabidi hostis conflutationes dimicarunt; et pro dei nomine forti congressione luctantes, agonis sui certamine desudarunt; Qui futura cogitauerunt, presentia contempserunt. Horum quo-

¹ This miracle is recorded in Bedę, Vit. S. Cuthberti, cap. i.

² There is a different Preface in Y.

³ Y. fol. 83 b.

⁴ A different Preface is given in the Missa on fol. 170 a.

¹ A different Missa for these saints is given on fol. 195 a and in Y.

² A mutilated leaf, about half of it being cut away.

que dominus ihesus christus insignia triumphorum trophea reservauit; Quibus remunerationis sue palmas uincens tribuit, et uirentibus paradysi floribus suos milites coronauit. Et ideo cum.

[*Postcommunio*].

Sumptis, domine, sacramentis, quesumus, ut intercedentibus beatis martyribus tuis, dionisio, rustico, et eleutherio, ad redemptionis eterne proficiamus augmentum. Per dominum.

Oratio pro familiaribus.

Deus incomprehensibilis et inenarrabilis, qui pro peccatoribus saluandis in mundum uenisti; propitius esto famulis tuis, beniuolis omnibus, et benefactoribus, atque consanguineis nostris; seu et his qui se nostris manibus uel orationibus commendauerunt, uel qui nobis ælemosinarum suarum reditus erogauerunt; succurre eis ubique, et manum protectionis tue porrige, ut auxilio misericordie tue malis omnibus exuti, et in hoc corpore tibi perfecte deserviant, et semper te re compensationis participes existant. Per dominum nostrum.

Oratio pro omni populo catholico.

Domine deus, rex cæli et terræ, per quem omnia creata subsistunt et gubernantur, exaudi preces nostras, et regem nostrum, cum coniuge, et natis eius, et cum uniuersa ecclesia fidelium tuorum seu etiam infidelium protegere et conseruare digneris. Da ei pacem et salutem continuam; da omnibus fidelibus tuis in fide recta et opere bono persistere; infidelibus autem ad te deum uerum salubriter conuerti, et tibi in gremio electorum perpetuo famulari. Per dominum nostrum.

Oratio generalis pro omni populo.

Domine deus omnipotens, exaudi me propitius, et exaudi, quesumus, preces omnium famulorum ac fidelium tuorum, et conserua in bono opere uiamque rectitudinis ac pacis omnes reges et principes terræ, duces et iudices, episcopos et presbiteros, omnemque clerum ecclesiæ cum

[*Prefatio*].

[Uere dignum], æterne deus. Qui nobis in christo unigenito filio, domino nostro spem beate resurrectionis concessisti, præsta, quesumus, ut animæ, pro quibus hoc sacrificium redemptionis nostre tue offerimus maiestati, ad beatæ resurrectionis requiem, te miserante, cum sanctis tuis peruenire mereantur. Per christum dominum.

cetera omniū monachorum, congregationes sanctarum uirginum, monachorum, et continentium, coniugatorum omnium christianorum, puerorum et puellarum¹, omniumque delinquentium lapsus ad bonum reflecte opus; egentium quoque uiduarum, pauperum, et debiliū angustias et miseras respice, et tuam eis misericordiam et consolationem impende; et de oppressione malorum et omnium iniquorum defende, et ad tui nominis agnitionem et fidei ueritatem omnem populum christianum digneris perducere, et in bono opere cum tranquillitate temporum, et libertate fructuum, uel sanitate corporum, tua gratia gubernante, usque in finem perseuerare concede, et omnium fratrum nostrorum sororumque nostrarum animas, quorum nomina tu scis¹, domine deus, qui nos in dominica parte cum signo fidei precesserunt, indultis culparum erroribus, in augmentum æterne ecclesiæ cælesti regno, ad laudem et gloriam nominis tui nos sociare digneris. Qui in trinitate perfecta uiuis et dominaris et regnas deus per infinita sæcula sæculorum. Amen¹.

Oratio in agenda mortuorum.

Oremus domini misericordiam pro spiritibus defunctorum et defunctorum, quorum et quarum nomina commendata sunt nobis, et pro illis, sacras hostias immolamus; et pro spiritibus alio-

¹ The comprehensiveness of this and the following Prayer, the tenderness of its expressions, the presence of the phrases 'pueri et puellæ,' 'quorum nomina tu scis,' 'paginae sanctæ,' 'pausare,' mark them as of Gallican rather than of Roman origin. See *Lit. and Rit. of Celtic Church*, pp. 233, 240, 258, 265.

rum et aliarum, quorum et quarum munera accipimus; et pro animabus defunctorum nostrorum fidelium utriusque sexus, qui et quæ de nostra cognatione specialiter exorti et exortæ sunt; et pro spiritibus omnium quorum et quarum corpuscula in tumulis huius ecclesiæ sepulta sunt, si illorum et illarum omnium nomina inter cetera specialiter a nobis non recitantur, te tamen obsecramus ut illis omnibus sit indulgentia tuæ miserationis, domine, sicut tu uis et sicut tu scis. Parce et miserere quasi in sanctis paginis¹

¹ *Lit. and Rit. of Celtic Church*, p. 257, note 41.

memoraliter in caelis nominarentur. Ita tibi pro illis offerimus in terris si animo almitatis tuæ non displicuerit in caelis, quorum et quarum tibi fides cognita est et nota deuotio, et pro spiritibus sanctorum et sanctarum omnium qui et quæ in hac die annua festiuitate de hac luce feliciter migrauerunt ad christum, et pro spiritibus cunctorum et cunctarum pausantium¹, qui et quæ nos in dominica pace precesserunt ab adam usque in hodiernum diem². Per eundem dominum.

¹ *Lit. and Rit. of Celtic Church*, p. 264, note 140.

² This phrase occurs in the Stowe Missal, ib. p. 240.

Missæ in laude sanctorum omnium.

Deus, inenarrabilis gloriæ et pietatis immense, qui sanctos tuos ante mundi constitutionem in æternam tibi gloriam preparasti, suscipe propitius preces et munera quæ in honore et ueneratione beate dei genitricis mariæ, et beatorum apostolorum, martyrum, confessorum, ac uirginum, omniumque electorum tuorum in conspectu pietatis tuæ humiliter deferimus, et presta, ut apud magestatem tuam, et remissionem peccatorum, et beatitudinis suæ nobis impetrent consortium. Per.

Super oblata.

Munera, domine, que pro omnium sanctorum tuo ueneratione, tibi deuote deferimus, propitius suscipe; et illorum suffragantibus meritis, per hæc a peccatorum nostrorum maculis emunda. Per.

Post communionem.

Sacro munere satiati, supplices te, domine, deprecamur, ut quod debite seruitutis celebramus officio, intercedentibus omnibus sanctis tuis, saluationis tuæ sentiamus augmentum. Per dominum.

III. non. aug. Inuentio corporis sancti stephani¹.

Deus, qui sanctum corpus protomartyris stephani tuis fidelibus ad suffragia reuelare dignatus es; da nobis, per eius intercessionem nostrorum peccaminum

¹ (A. Iustus ut palma.
ps. Bonum est confiteri.
GR. Iustus non conturbatur.

v. Tota die miseretur.
AL. Iustus germinabit.
OF. Desiderium anime.
CO. Posuisti, domine, in capite).

remissionem, et in tuo sancto seruitio iugem perseverantiam. Per.

Secreta.

Sume, omnipotens deus, benigne has oblationes, et concede pro meritis beati protomartyris stephani, ut nostra delicta absoluant, et perpetuam felicitatem nobis adquirant. Per.

Prefatio.

V[ere] d[ignum], æterne deus. Beati leuitæ stephani sacri corporis inuentionem celebrantes. Precamur ergo omnipotentiam tuam, ut, ipsius suffragantibus meritis, nos ab omnibus uitiorum sordibus emacules, et uirtutibus cunctis adornes. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Sacrificia tua, domine, quesumus, corda nostra purificent; et, intercedente sancto leuita stephano, remedia nobis optineant sempiterna. Per.

Alia.

Da, quesumus, domine, hanc presenti familie tue gratiam, ut que beati martyris tui et leuite stephani inuentionem annuo ueneratur obsequio, eo suffragante, te misericordem inuenire mereatur in celo. Per dominum.

[Missæ pro peccatoribus].

[A.] Domine, refugium factus es nobis a generatione et progenie, a seculo in seculum tu es.

[Ps.] Priusquam fierent montes.

Omnipotens sempiternæ deus, una maiestas et una deitas, qui in trinitate permanes, et in unitate semper

consistis; presta, quesumus, ut qui peccatorum nostrorum pondere premimur celerem indulgentiam consequi mereamur. Per.

*Ad romanos*¹.

[O] altitudo diui(ti)arum sapientię et scientię dei, quam incomprehensibilia² sunt iudicia eius, (et inuestigabiles uie eius). Quis enim cognouit sensum domini? aut quis consiliarius eius fuit? aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei? Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia. Ipsi gloria in secula seculorum³.

[Gr.] Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

[V.] Eleuatio manuum mearum sacrificium uesperinum.

[Al.] Iubilare deo omnis terra, seruite domino in letitia.

*[Secundum marcum*⁴].

In illo tempore uenit ad ihesum leprosus deprecans eum et genuflexo dixit: Si uis, potes me mundare. Ihesus autem misertus eius extendit manum suam et et⁵ tangens eum ait illi: Volo, mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est.

¹ Rom. xi. 33-36.

² incomprehensibilia Vul.

³ Om. Vul.; + Amen. Vul.

⁴ Marc. i. 40-42.

⁵ Om. Vul.

[Of.] In te speraui, domine, dixi, Tu es deus meus, in manibus tuis tempora mea.

[Secreta].

[O]blationes nostras, quesumus, domine, propitiatus intende, quas in honore nominis tui consecrandas deferimus, ut et maculas(i) peccatorum nostrorum, quę negligenter gessimus, te propitiante, ueniam consequi mereamur. Per.

[Prefatio].

[Uere dignum], æterne deus. Qui solus habes immortalitatem, et lucem habitas inaccessibilem. Cumque omnem altitudinem throno tuę dominationis excedis, super humilia tamen corda maiestas (tua) requiescit; Te humiliter deprecamur, ut in nostris habitare digneris cordibus, actusque nostros preuenire, adiuuando subsequi. Per christum.

[Com.] Intellege clamorem meum; intende uoci orationis meę * meus et deus meus, quoniam ad te orabo, domine.

[Postcommunio].

[P]erceptis, domine, sacramentis, tua nos non deserat pietas, quia in confessione sanctę trinitatis nos credimus esse saluandos. Per.

[Litania].

CHRISTE, AUDI NOS¹.

Christe, audi nos.

CHRISTE, AUDI NOS.

Sancta maria,

Sancte michahel,

Sancte gabriel,

Sancte raphael,

Sancte iohannes,

Sancte petre,

Sancte paule,

Sancte andrea,

Sancte iacobe,

Sancte iohannes,

ora.

ora.

ora.

Sancte thoma,

Sancte iacobe,

Sancte philippe,

Sancte bartholomeę,

Sancte matheę,

Sancte symon,

Sancte tathdeę,

Sancte mathia,

Sancte marce,

Sancte luca,

Sancte barnaba,

SANCTE STEPHANE,

Sancte line,

Sancte clete,

ora. Sancte clemens,

Sancte syxtę,

Sancte corneli,

Sancte cipriane,

Sancte laurenti,

Sancte ypolite,

Sancte romane,

Sancte cosmas,

ora. Sancte damiane,

ora. Sancte fabiane,

Sancte sebastiane,

Sancte audifax,

ora. Sancte abacuc,

Sancte ualentine,

ora.

ora.

¹ For the many French saints invoked in this Litany, see Introd. § 22. The order of Invocation was thus arranged by Alcuin, on the supposed authority of St. Jerome:—Angeli, Archangeli, Virtutes, Potestates, Principes, Dominationes, Throni, Cherubim, Seraphim, Patriarchę, Prophetę, Apostoli, Martyres,

Confessores, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Omnes Sancti, Ecclesiastici, Anchoretę, Monachi, Virgines, Viduę, Sapientes, et omnes Sancti qui nos praecesserunt ab Adam usque in hodiernum diem. Migne, Bib. Pat. Lat. ci. 591.

Sancte uitalis,	ora.	Sancte eusebi,	ora.	Sancte lupe,	
Sancte georgi,		Sancte benedictē,		Sancte urse,	
Sancte cyriace,		Sancte gregori,		Sancte modeste,	
Sancte pancrati,	ora.	Sancte antoni,	ora.	Sancte hucberte.	
Sancte alexander,	ora.	Sancte hilarion,		Sancte arnulfē,	ora.
Sancte euenti,		Sancte basili,		SANCTA FELICITAS,	
Sancte theodole,		Sancte machari,		Sancta perpetua,	
Sancte gordiane,		Sancte effrem,	ora.	Sancta petronella,	
Sancte epimachi,	ora.	Sancte pemen,		Sancta anastasia,	ora.
Sancte urbane,		Sancte arseni,		Sancta agathes,	
Sancte nicomedis		Sancte pior,		Sancta agnes,	
Sancte basilidis,		Sancte moyses,		Sancta cecilia,	
Sancte nazari,	ora.	Sancte donate,	ora.	Sancta lucia,	ora.
Sancte uincenti,		Sancte remigi,		Sancta iuliana,	ora.
Sancte geruasi,		SANCTE UEDASTE,		Sancta eufemia,	
Sancte protasi,	ora.	Sancte audomare,		Sancta praxedis,	
Sancte iuliane,		Sancte bertine.		Sancta potentiana,	
Sancte felicissime,		Sancte germane,	ora.	Sancta sabina,	ora.
Sancte agapite,		Sancte medarde,		Sancta cristina,	
Sancte caliste,	ora.	Sancte amande,		Sancta theodora,	
Sancte felix,		Sancte audoene,		Sancta fausta,	
Sancte audacte,		Sancte filiberte,		Sancta martha,	ora.
Sancte prote,		Sancte richari,	ora.	Sancta columba,	
Sancte iacincte,	ora.	Sancte uualaricc,		Sancta iustina,	
Sancte dionisi cum sociis tuis,		Sancte fursce,	ora.	Sancta scholastica,	
Sancte quintine,		Sancte bauo,		Sancta paula,	ora.
Sancte firmine,	ora.	Sancte trudo,		Sancta brigida,	
Sancte crispine,	ora.	Sancte fortunate,		Sancta eusebia,	
Sancte crispiniane,		Sancte albine,		Sancta genouefa,	
Sancte maurici, cum sociis,		Sancte bonefaci,	ora.	Sancta rictrudis,	
Sancte christophore,		Sancte patrici,		Sancta aldegundis,	
Sancte georgi,		Sancte cudberte,		Sancta radegundis,	
Sancte luciane, cum sociis,		Sancte gudlace,		Sancta uictoria,	ora.
Sancte lantberte,		Sancte pauline,	ora.	Sancta oportuna,	
Sancte ragnulfe,					
Sancte salui,	ora.				
Sancte iuste,					
SANCTE SILVESTER					
Sancte marcelle,					
Sancte leo,	ora.				
Sancte athanasi,					
Sancte hilari,					
Sancte martine,					
Sancte bricci,	ora.				
Sancte ambrosi,					
Sancte hieronime,					
Sancte augustine,					
Sancte maximine,					
Sancte pauline,					
		Omnes sancti, orate pro nobis, <i>ter.</i>			
		Propitius esto. parce nobis, domine.			
		Propitius esto, libera nos, domine.			
		A peccatis nostris libera nos, domine.			
		A morbo malo libera nos, domine.			
		A peste, et clade, et fame libera.			
		Ab insidiis diaboli libera nos.			
		A uariis languoribus libera.			
		Ab omni malo libera nos, domine			
		PECCATORES TE ROGAMUS, AUDI NOS.			
		Ut pacem nobis dones te rogamus.			
		Ut iram tuam a populo tuo auferre digneris.			

Ut reges nostros et exercitum eorum conseruare digneris, te rogamus.
 Ut eis uitam, et sanitatem, atque uictoriam dones, te rogamus.
 Ut episcopum nostrum, cum omni plebe sibi commisso conseruare digneris, te.
 Ut paganorum seuitiam comprimere digneris, te, rogamus, audi.
 Ut aeris temperiem nobis dones, te.
 Ut fructum terre nobis dones, te rogamus.
 Ut remissionem peccatorum nostrorum nobis tribuere digneris, te rogamus, audi nos.
 Ut nos exaudire digneris, te rogamus, audi.
 Fili dei, te rogamus, audi nos, *ter*.
 Agnus dei, qui tollis, parce nobis, domine.
 Agnus dei, qui tollis, parce, dona nobis pacem.
 Agnus dei, qui tollis peccata, miserere nobis.
 Christe, audi nos. Christe, audi nos. Christe, audi nos.
 Kyrric, cleyson. Christe, cleyson. Kyrric, cleyson¹.

¹ The rest of this page, originally blank, has been covered with the Benediction, and Office for the Blessed Virgin Mary by later scribes, the latter being written in a very small clear hand, ac-

companied with musical notation; the former in larger Lombardic characters.

[*Benedictio*].

Benedicat uos deus omni benedictione celesti, sanctosque et puros efficiat in conspectu suo; superabundent in uos diuitiæ gloriæ eius; uerbo ueritatis instruat; euangelio salutis erudiat, omniumque sanctorum caritate locupletet. Per.

[*In Festis B. M. V.*]

A. Salue, sancta parens, enixa puerpera regem, qui celum terramque regit in secula seculorum.

Ps. Pre gaudium matris habens cum uirginitatis honore,

Nec primam similem uisa es nec habere sequentem.

R. Benedicta et uenerabilis es, uirgo maria, que sine tactu pudoris inuenta es mater saluatoris.

V. Virgo, dei genitrix, quem totus non capit orbis,
 In tua se clausit uiscera factus homo. Alleluia.

Aue, maria, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.

Off. Felix namque es sacra uirgo maria, et omni laude dignissima, quia ex te ortus est sol iustitiæ, christus deus noster. Alleluia.

Com. Alma dei genitrix, succurre precantibus cunctis, nos quoque una precamur supplices ut tuis precibus adiuti laudemus trinitatem.

Ordinatio ostiarii¹.

Ostiarus cum ordinatur, postquam ab archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo dei debeat conuersari, ad suggestionem archidiaconi tradat ei episcopus clauis de altari, dicens:

(+) Sic age, quasi redditurus deo rationem pro his rebus quæ istis clauibus recluduntur.

Et tradat ei archidiaconus ostium ecclesiæ.

Prefatio ostiarii.

Deum patrem omnipotentem suppliciter de-

precamur, ut hunc (hos) famulum(los) suum(os) ill. benedicere dignetur, quem (quos) in officium ostiarii eligere dignatus est. ut sit ei (eis) fidelissima cura in diebus ac noctibus, ad distinctionem horarum, ad inuocandum nomen domini¹. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) ostiarium(os), ut inter ianitores ecclesiæ paret(ant) obsequia, et inter electos tuos partem merea(an)tur habere mercedis². Per.

¹ This and the following Offices agree very closely, but not verbatim, with the forms provided in the Pontifical of Egbert. Surt. Soc. xxvii. p. 11.

¹ Gel. p. 621.

² Ib.

Ordinatio lectoris¹.

Lector, cum ordinatur, facit de illo episcopus uerbum ad plebem, indicans eius fidem ac uitam atque ingenium; post hæc, expectante populo, tradat ei codicem de quo lecturus est dicens:

(+) Accipe, et esto uerbi dei relator, habiturus si fideliter impleueris officium, partem cum his qui uerbum dei ministrauerint¹.

Præfatio lectoris.

Eligunt te (uos) fratres tui (uestri) ut sis (sitis) lector(res) in domo dei tui (uestri), et agnoscas (catis) officium tuum (uestrum) ut impleas(atis) illud. Potens est enim deus ut augeat tibi (uobis) gratiam². Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris famulum(los) tuum(os) hunc (hos) .ill. in officio lectoris; ut assiduitate lectionum distinctus(ti) atque ornatus(ti) curis modulis, spiritali deuotione, gratia lingua resonet ecclesiæ. Per dominum nostrum³.

Ordinatio exorcistæ⁴.

Exorcista, cum ordinatur, accipiat de manu episcopi libellum, in quo scripti sunt exorcismi, dicente sibi episcopo:

(+) Accipe, et commenda memoriæ, et habere potestatem imponendi manum super energuminum, siue baptizatum, siue caticuminum.

Præfatio exorcistæ.

Deum, patrem omnipotentem supplices deprecamur, ut hunc (hos) famulum(los) tuum(os) .ill. benedicere dignetur in officium exorcistæ; ut sit (sint) spiritalis(les) imperator(res) ad abiciendos demones de corporibus obsessis cum omni nequitia eorum multiformi⁵. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) .ill. in officio exorcistæ, ut per imposi-

tionis manuum et oris officium eum(os) eligere digneris; et imperium habeat(ant) spirituum inmundorum coercendo, et probabilis(li) sit (sint) medicus(ci) ecclesiæ, gratia curationum uirtute confirmatus(ti)¹. Per eundem.

Ordinatio acoliti².

Acolitus, cum ordinatur, primum ab episcopo doceatur qualiter in officio suo agere debeat; sed ab archidiacono accipiat ceroferarium cum cerco, ut sciat se ad accendenda ecclesiæ luminaria mancipari. Accipiat et urccolum uacuum ad fundendum uinum in eucharistia corporis christi³.

Præfatio acoliti.

Omnipotens sempiterne deus, fons lucis et origo bonitatis, qui per ihesum christum filium tuum, lumen uerum, mundum inluminasti, eiusque passionis mysterio redemisti, benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) .ill. quem (quos) in acoliti officium consecramus, poscentes tuam clementiam, ut eius (eorum) lumen et mentem scientia inlustres, et pietatis tuæ rore inriges, ut ita perceptum ministerium, te auxiliante, peragat(gant) qualiter ad æternam remunerationem peruenire merea(an)tur. Per eundem.

Benedictio acoliti.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui per ihesum christum filium tuum in hunc mundum lumen claritatis misisti, et in cruce passionis suæ triumphum sanguinem et aquam ex latere pro genere humano dignatus es fundere, et per apostolos tuos in hoc sæculo lumen gratiæ spiritalis misisti; ita benedicere digneris hunc (hos) famulum(los) tuum(os) .ill. in officio acoliti, ut [ad] accendendum claritatis ecclesiæ tuæ, et ad suggerendum uinum et aquam, ad conficiendum sanguinis tui [mysterium] in offerendo eucharistia[m] sanctis altaribus tuis subministret(trent). Accende, domine, eius (eorum) mentem et corda ad amoris tui cælestis, et gratiæ miserationis tuæ uirtute confirma. Per.

¹ Pontif. Egb. p. 12.² Gel. p. 621.³ Ib.⁴ Pontif. Egb. p. 13.⁵ Gel. p. 621.¹ Gel. p. 622.² Pontif. Egb. p. 13.³ Gel. p. 620; but although the rubric occurs, the *Præfatio* and *Benedictio* are omitted.

Ordinatio subdiaconi¹.

Subdiaconus, cum ordinatur, quia manus impositionum non accipit, patenam de manu episcopi accipiat uacuum, et calicem uacuum. De manu archidiaconi accipiat urceolum cum aqua manili ac manutergium, et dicat²:

(+) Uide cuius ministerium tibi traditur; et ideo, si usque nunc fuisti tardus ad ecclesiam, amodo debes esse assiduus; si usque nunc somnolentus, amodo uigil; si usque nunc ebriosus, amodo sobrius, si usque nunc inhonestus, amodo cautus. Oblationes quæ ueniunt in altari panes propositionis appellantur. De ipsis oblationibus tantum debet in altari poni quantum populo possit sufficere, ne aliquid putridum in sacrario remaneat. Palle uero quæ sunt in substratorio in alio uase debent lauari, in alio corporales palle. Ubi palle corporales lauare fuerint, nullum lintheum ibidem aliud lauari debet; ipsa aqua in baptisterio debet uergi. Ideo te ammonco, tu talem te exhibe, ut deo placere possis.

Et tradat ei calicem et patenam.

Prefatio subdiaconi.

Oremus deum ac dominum nostrum, ut super seruum(uos) suum(os) .ill. quem (quos) ad subdiaconatus officium uocare dignatus es, infundat benedictionem et gratiam suam; ut in conspectu suo fideliter seruiens(tes) prædestinata sanctis premia consequatur(quantum), auxiliante domino nostro ihesu christo, qui cum eo uiuit et regnat deus³. Per.

Benedictio eiusdem.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, benedicere digneris famulum(los) tuum(os) hunc (hos) quem (quos) ad subdiaconatus officium eligere dignatus es; ut cum(os) sacrario tuo sancto strenuum(os) sollicitumque(osque) cælesti militiæ instituas; et sanctis altaribus fideliter subministret(trent), et requiescat super cum(os) spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis. Repleas cum(os) spiritu timoris tui, et eum ministerio diuino confirmes, ut obædiens(tes) factus(ti) atque dicto parens(tes) tuam gratiam consequatur(quantum)⁴. Per.

¹ Pontif. Egb. p. 14.

² Gel. p. 620.

³ Gel. p. 622.

⁴ Gel. p. 622, followed by the unction of the hands, which is here omitted.

Ad ordinandum diaconum¹.*Oratio.*

Oremus, dilectissimi, deum patrem omnipotentem ut super hunc (hos) famulum(os) suum(os), quem(os) in sacrum ordinem dignatur assumere benedictionis suæ gratiam clementer effundat; eique (cisque) donum consecrationis indulgeat, per quod cum(os) ad premia æterna perducatur, auxiliante domino nostro ihesu christo, qui cum eo uiuit et regnat deus². Per.

Alia.

Exaudi, domine, preces nostras et super hunc (hos) famulum(os) tuum(os) spiritum tuæ benedictionis emitte; ut cælesti munere ditatus(ti) et tuæ gratiam possit maiestatis acquirere, et bene uiuendi aliis exemplum præbere³. Per.

Alia.

Deus, qui es conlator sacrorum magnificus dignitatum; quesumus ut hunc(os) famulum(os) tuum(os) quem(os) ad officium leuitarum uocare dignaris, altaris sancti mysterium tribuas sufficienter implere, cunctisque donis gratiæ redundantem, et fidutiam sibi tuæ maiestatis acquirere, et aliis præbere facias perfectæ deuotionis exemplum. Per.

Consecratio.

Adesto, quesumus, omnipotens deus, bonorum dator, ordinum distributor, officiorumque dispositor, qui in te manens innouas omnia, et cuncta disponens per uerbum, uirtutem, sapientiamque tuam, ihesum christum, filium tuum, dominum nostrum, sempiterna prouidentia præparas. et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas; cuius corpus, ecclesiam tuam, cælestium gratiarum uarietate distinctam suorumque discretionem membrorum per legem mirabilem totius compagis unitatem in augmentum templi tui crescere dilatarique largiris. sacri muneris seruitutem trinis gradibus ministrorum nomini tuo ministrare constituens; electis ab initio leui filijs, qui mysticis operationibus domus tuæ fidelibus excubiis permanentes, hereditatem benedictionis æternæ sorte perpetua possiderent, super hunc (hos) quoque famulum(los) tuum(os), quesumus.

¹ Pontif. Egb. p. 19.

² Ib.

³ Ib.

placatus intende, quem (quos) tuis sacrariis seruiturum(ros) in officium diaconii suppliciter dedicamus. Et nos quidem tamquam homines diuini sensus et summe rationis ignari, huius (horum) uitam, quantum possumus, aestimamus. Te autem, domine, ea quæ nobis sunt ignota non transeunt. Te occulta non fallunt. Tu cognitor secretorum. Tu scrutator es cordium. Tu eius (eorum) uitam cælesti poteris examinari iudicio, quo semper præuales et amissa purgare, et ea quæ sunt agenda concedere. Emitte in eum (eis), domine, quesumus, spiritum sanctum, quo in opus ministerii fideliter exsequendi, septiformis gratiæ munere roboretur(ren) in instar illorum, quos in exordio nascentis ecclesiæ apostoli tui adiutores sibi et comites addiderunt. Abundet in eo (eis) totius forma uirtutis, auctoritas modesta, pudor constans, innocentiae puritas, et spiritalis obseruatio discipline. In moribus eius (eorum) precepta tua fulgeant, et suæ castitatis exemplo imitationem sanctam plebs adquirit; et bonum conscientiae testimonium proferens (tes) in christo firmus(mi) et stabilis(les) perseueret(rent), dignisque successibus de inferiori gradu per gratiam tuam potiora capere mereatur (an)¹. Per dominum.

Missæ in ordinatione presbyteri siue diaconi.

Exaudi, domine, supplicum preces, et deuoto tibi pectore famulantes perpetua defensione custodi; ut nullis perturbationibus impediti, liberam seruitutem tuis semper exhibeantur officiis². Per.

Super oblata.

Omnium nostrorum, quesumus, domine, hostias propitius intueri; ut et quod actum est per obsequium deputatum, et fidelium uota populorum tua potius propitiatione firmetur. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Suppliciter deprecantes, ut nostram pariter et illius quem per tui muneris largitatem sacræ familiæ subrogamus antistitem, uel presbyterum, siue diaconem, bene tibi placitam perficias seruitutem. Per christum.

¹ Pontif. Egb. p. 19; L. p. 423; Gel. p. 515.

² L. p. 412; Gel. p. 517.

In fractione.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus, domine, pro famulo tuo ill. quem ad pontificalem, uel presbyterii, siue diaconii gradum promouere dignatus es, quesumus, domine, ut placatus accipias, et quæ ei diuino munere contulisti in eo propitius tua dona custodi. Per christum.

Ad complendum.

Da nobis, quesumus, omnipotens deus, boni operis incrementa percipere, et quem tempore prouehis sacris mysteriis effice promptiorem. Per.

Super populum.

Totum corpus ecclesiæ tuæ, quesumus, domine, sic benedictio suppliciter implorata disponat, ut et superiorum firmitate membrorum subiecta congaudeat, et subditorum sinceritate summa lætetur. Per.

Oratio ad ordinandum presbyterum.

Oremus, dilectissimi, deum patrem omnipotentem, ut super hunc (hos) famulum(os) suum (os) quem(os) ad presbyteri munus eligit, cælestia dona multiplicet, et quæ eius dignatione suscipit (piunt) eius exsequatur(an) auxilio. Per¹.

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et super hunc(os) famulum(os) tuum(os) benedictionem sancti spiritus et gratiæ sacerdotalis effunde uirtutem; ut quem(os) tuæ pietatis aspectibus offerimus consecrandum(os) perpetua muneris tui largitate prosequaris². Per.

Consecratio.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, honorum omnium auctor, et distributor omnium dignitatum, per quem proficiunt uniuersa, per quem cuncta firmanur, amplificatis semper in melius naturæ rationabilis incrementis, per ordinem congrua ratione dispositum. Unde et sacerdotales gradus, atque officia leuitarum sacramentis mysticis instituta creuerunt, ut cum pontifices summos regendis populis præfecisses, ad eorum societatis et operis adiumentum, se-

¹ Pontif. Egb. p. 21; Pontif. Rom. p. 48; L. p. 424; Gel. p. 513.

² Ib.

quentis ordinis uiros, et secundę dignitatis eligeres, Sic in heremo per septuaginta uiro-
rum prudentium mentem moysi spiritum propagasti, quibus ille ad-
iutoribus usus in populo innumeras multitudines facile
gubernauit. Sic in eleazoro et itamar filiis aaoron,
paternę plenitudinis habundantiam transfudisti, ut ad
hostias salutare et frequentioris offitii sacramenta
ministerium sufficeret sacerdotum. Hac prouidentia,
domine, apostolis filii tui doctores fidei comites addidisti
quibus illi orbem totum secundis predicatoribus im-
pleuerunt. Quapropter infirmitati quoque nostrę,
domine, quesumus, hæc adiumenta largire, qui quanto
magis fragiliores sumus, tanto his pluribus indigemus.
Da, quesumus, omnipotens pater, in hunc famulum
tuum presbyterii dignitatem, innoua in uisceribus eius
spiritum sanctitatis; acceptum a te, deus, secundi
meriti munus obtineat, censuramque morum exemplo
sue conuersationis insinuet. Sit probus cooperatore
ordinis nostri, et luceat in eo totius forma iustitię, ut
bonam rationem dispensationis sibi creditę redditurus
eternę beatitudinis premia consequatur². Per do-
minum.

Consecrentur manus istę per istam unctionem et
nostram benedictionem, ut quęcumque benedixerint
benedicta sint, et quęcumque sanctificauerint sanctifi-
centur. Per³.

[Collecta].

Commune uotum permaneat, communis oratio pro-
sequatur; ut hic (*uel* hi) totius ecclesię prece qui in
diaconatus ministerio preparatur(n), et leuiticę benedic-
(+)tionis spiritali conuersatione prefulgens (*uel* tes)
per gratiam sanctificationis eluceat(n). Per dominum.

[Benedictio].⁴

Domine, sanctę spei, fidei, gratię, profectuum mune-
rator, qui celestibus et terrenis ministeriis angelorum
ubique dispositis, per omnia elementa uoluntatis tuę
diffundis affectum, hunc (*uel* hos) quoque famulum(os)
tuum(os) .ill. speciali affectu tueri digneris; ut tuis
obsequiis expeditus (*uel* ti) sanctis altaribus minister
(*uel* tri) purus (*uel* ri) clarescat(n), et indulgentia prioris
gradus eorum, quos apostoli tui in septenario numero,
beato stephano ducente, spiritu sancto auctore, ele-
gerunt, dignus (*uel* i) existat(n) et uirtutibus uiuersis,

¹ This leaf (fol. 274 a, b) is palimpsest, the Collect from this point being re-written in an English hand.

² Pontif. Egb. p. 22; Pontif. Rom. p. 48.

³ Pontif. Egb. p. 24; Gel. p. 622. The greater part of this page is blank, the older hand having been erased beyond recovery.

⁴ This Collecta and Benedictio belong to the Office 'Ad Ordinandum Diaconum.' Pontif. Egb. p. 20; Gel. p. 526.

quibus te seruire oportet, instructus(ti) polleat(n). Per dominum.

[Benedictio ad stolas uel planetas].

Deus, inuicte uirtutis triumphator, et omnium rerum
creator ac sanctificator, intende propitius preces nostras,
et has stolas siue planetas leuiticę ac sacerdotalis
glorię ministris tuis fruendas tuo proprio ore bene +
dicere, ac sanctificare, consecrareque digneris, omnesque
eis utentes, tuisque mysteriis a nobis indignis con-
secratis uel consecrandis aptos, et tibi in eis deuote et
amabiliter seruientes gratos efficere tibi concedas, et
nunc et per infinita secula seculorum¹. Amen.

[Oratio post stolam impositam].

In nomine sanctę trinitatis et unicę diuinitatis, accipe
stolam quam tibi dominus per humilitatis nostrę famu-
latum, seu et per manus nostras accipiendam preparauit.
per quam scias sarcinam domini dei tui ceruicibus tuis
impositam, et ad humilitatem adque amministrationem
te esse conexum, et per quam te cognoscant fratres
tui ministrum dei esse ordinatum, ut qui in diaconatus
ministerio es constitutus, leuiticę benedictionis ordine
clarescas, et spiritali conuersatione prefulgens gratia
sanctificationis eluceas; sed et in christo ihesu firmus
et stabilis perseueres, quatenus hoc quod per hanc
stolam significatur, in die districti iudicii ante tribunal
domini sine macula representare ualeas, ipso auxiliante,
cui est honor et gloria².

Oratio in electione episcopi.

Oremus, fratres, ut deus et dominus noster ihesus
christus nos et electum nostrum gratia spiritus sancti
inlustrare dignetur. Qui uiuit et regnat. Amen.

Amonitio episcopi.

Hęc sollicita mente et studio uigilanti conserua,
et tibi commissis nota facere cura, ut unanimes uno
ore collaudetis deum de suis erga uos beneficiis ex-
hibendis, (cui) est honor et gloria per omnia.

Oratio post professionem.

Memor (sis) sponsionis, et desponsationis ecclesiasticę,
et dilectionis domini dei tui, in die qua assecutus es hunc
honorem. Caue ne obliuiscaris illius.

Hic dandus est anulus³.

Accipe ergo anulum discretionis et honoris, fidei

¹ Pontif. Egb. p. 16.

² Ib. p. 17.

³ The formulę accompanying the bestowal of the ring and the staff in the present Roman Pontifical are very different.

signum, ut quę signanda sunt signes, et quę aperienda sunt prodas, quę liganda sunt liges, quę soluenda sunt soluas, atque credentibus per fidem baptismatis, lapsis autem sed penitentibus, per ministerium reconciliationis ianuas regni celestis aperias. Cunctis uero de thesauro dominico noua et uetera proferas ad eternam salutem, omnibus consulas gratia domini nostri ihesu christi, cui cum patre et spiritu sancto est honor et gloria in secula seculorum.

Hic dandus est baculus.

Accipe baculum, sacri regiminis signum, ut inbecilles consolides, titubantes confirmes, prauos corrigas, rectos dirigas in uiam salutis eternę, habeasque potestatem erigendi dignos et corrigendi indignos, cooperante domino nostro ihesu christo, (qui) cum patre in unitate spiritus sancti, cui est (honor) et imperium per omnia secula seculorum. Amen.

Nunc inchoandum est introitum.

Elegi(t) te dominus sibi sacerdotem magnum, et aperiens thesaurum suum optimum habundare te faciat in omnibus bonis.

Ps. Exaudiat te.

R. Mittat tibi.

R. Memor sit dominus omnis sacrificii tui, et olocaustum tuum pingue fiat.

V. Mittat tibi auxilium de sancto, et de sion [tue]atur te.

Trac. Desiderium.

Of. Memor sit dominus omnis sacrificii tui, et olocaustum tuum pingue fiat. Aeuia. Alleluia.

V. Letificabimur in salutari tuo, et in nomine domini dei magnificabimur.

Mittat tibi auxilium de sancto, et de sion tueatur te.

Com. Unguentum in capite, quod descendit in barbam, in barbam aaron, quod descendit in oram uestimenti eius. Mandauit dominus benedictionem in sæculum.

R. Ecce quam bonum.

Item.

Sicut fui cum moyse, ita ero tecum, dicit dominus, confortare populum meum, neque timeas. Ecce dominus deus tuus ante te est, et non te derelinquet.

Ps. Exaudiat te.

R. Mittat.

R. Mittat tibi dominus auxilium de sancto, et de sion tueatur te.

V. Exaudiat te dominus in die tribulationis, protega, te nomen dei iacob.

Alleluia. Disposui.

V. Veritas.

Com. Letabimur.

Alleluia. Statuit ei.

R. Domine, per.

V. Vitam.

Of. Gloria et honore.

Com. Beatus seruus.

Benedixit te hodie deus, et unxit te oleo letitię pre consortibus tuis.

Item. Memor esto nominis domini dei tui.

Ps. Deus deorum.

R. Immola deo sacrificium laudis, et redde altissimo uota tua.

V. Congregate.

R. Desiderium.

Of. Benedic, anima.

Ps. Euntes predicate euangelium regni, gratis accepistis, gratis date.

Ps. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in qui(zo)nis uestris.

Alium. Congregate illi sanctos eius qui ordinauerunt testamentum eius super sacrificia, et adnuntiabunt cęli iustitiam eius quia deus tuus ego sum.

Ps. Deus deorum.

R. Immola deo.

V. Congregate. Alleluia.

V. Disposuit.

Of. Benedic, anima.

Com. Messis quidem multa, operarii autem pauci, rogate dominum messis ut ciciat operarios in messem suam.

Ps. *Ut supra.*

V. Misit ihesus discipulos suos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem et locum quo erat ipse uenturus, et dicebat illis.

Com. Messis quidem.

[*Epistola*]¹.

Karissimi, fidelis sermo, si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum in-reprehensibilem esse, Unius uxoris uirum, Sobrium, prudentem. pudicum², ornatum², hospitem, doctorem, Non uinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, Suę domui bene prepositum, filios habentem subditos, cum omni castitate. Si quis

¹ 1 Tim. iii. 1-7.

² trans. Vul.

autem domui suæ preesse nescit, quomodo e(c)clesiæ dei diligentiam habebit? Non neophitum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt, Ut doctrinam¹ dei nostri ornet in omnibus¹.

[*Euangelium*]².

In illo tempore facta est contentio inter discipulos quis eorum uideretur esse maior. Dixit hautem eis ihesus: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici uocantur, uos autem non sic; Sed qui maior est in uobis fiat sicut iunior³, Et qui precessor est sit sicut minister⁴. Quis enim⁵ maior est? qui recumbit an qui ministrat? In⁶ gentibus quidem⁶ qui recumbit; in uobis hautem non sic, sed qui ministrat. Ego hautem in medio uestrum sum sicut qui ministrat. Uos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sed(e)atis super thronos duodecim⁷ iudicantes duodecim tribus israhel.

Orationes et preces in ordinatione episcopí.

Oremus, dilectissimi nobis, ut huic (his) uiro (ris) ad utilitatem ecclesiæ prouehendo(os) benignitas omnipotentis dei gratiæ suæ tribuat largitatem⁸. Per dominum nostrum.

Alia.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quod humilitatis nostrę gerendum est ministerio, tuæ uirtutis impleatur effectus⁹. Per.

Alia.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et inclinato super hunc(hos) famulum(los) tuum(os) .*ill.* cornu gratiæ sacerdotalis, benedictionis tuæ in eo(os) uirtutem effunde¹⁰. Per.

Consecratio.

Pater sancte, omnipotens deus, qui per dominum

nostrum ihesum christum, ab initio cuncta formasti et postmodum in fine temporum, secundum pollicitationem quam abraham patriarcha noster acceperat, ecclesiam quoque sanctorum congregatione fundasti, ordinatis rebus per quas legibus a te datis discipline religio regeretur; presta, ut hic (hii) famulus(ti) tuus (tui) sit (sint) ministeriis cunctisque fideliter gestis officiis dignus (ni), ut antiquitus instituta possit sint) sacramentorum mysteria celebrare. Per te in summum ad quod assumitur(muntur) sacerdotium consecre(cren)tur. Sit super eundem (eosdem) benedictio tua licet manus nostra sit. Precipe, domine, huic (his) pascere oues tuas, ac tribue ut commissi gregis custodia sollicitus(ti) pastor(es) inuigilet(lent). Spiritus huic (his) sanctus tuus cælestium carismatum diuisor adsistat, ut sicut ille electus gentium doctor instituit, sit (sint) iustitia non indigens(tes), benignitate pollens, (tes) hospitalitate diffusus(si), scruet(uent) in exortationibus alacritatem, in persecutionibus fidem, in caritate patientiam, in ueritate constantiam, in heresibus ac uiciis omnibus odium sciat (ant), in æmulationibus nesciat(ant), in iudiciis gratiosum(sos) esse non sinas, et tamen gratum (os) esse concedas. Postremo omnia a te largiter discat(cant) quæ salubriter tuos doceat(ant). Sacerdotium ipsum opus esse existimet(ment) non dignitatem. Proficiant ei honoris augmenta, etiam ad incrementa meritorum, ut per hæc sicut apud nos nunc adsciscitur(untur) in sacerdotium, ita apud te postea adsciscatur(antur) in regnum. Per.

Item alia consecratio.

Deus honorum omnium, deus omnium dignitatum, quæ glorię tuę sacris famulantur ordinibus, deus qui moysen famulum tuum secrete familiaritatis affectu, inter cetera cælestis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti sacerdotalis instituens electum aaron, mystico amictu uestiri inter sacra iussisti, ut intelligentiæ sensum de exemplis priorum caperet secutura posteritas, ne eruditio doctrine tuæ ulli deesset ætati, cum et apud ueteres reuerentiam ipsa significationum species obtineret, et apud nos certiora essent experimenta rerum quam enigmata figurarum. Illius namque sacerdotii anterioris habitus nostræ mentis ornatus est, et ponti-

¹⁻¹ non in opprobrium incidet et laqueum diaboli Vul.

² Luc. xxii. 24-30.

³ minor Vul.

⁵ Om. Vul.

⁷ Om. Vul.

⁹ Ib.

⁴ ministrator nam Vul.

⁶⁻⁶ nonne Vul.

⁸ Pontif. Egb. p. 1.

¹⁰ Ib.

ficalem gloriam non iam nobis honor commendat uestium, sed splendor animarum, quia et illa quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius quæ in ipsis erant intelligenda posebant. Et idcirco huic (his) famulo(lis) tuo(is) quem (quos) ad summi sacerdotii ministerium elegisti, hanc, quesumus, domine, gratiam largiaris, ut quicquid illa uelamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, in multimodi operis uarietate signabant, hoc in eius (eorum) moribus actibusque clarescat(cant). Comple in sacerdote(tibus) tuo (is) mysterii tui summam, et ornamentis totius glorificationis instructum(tos) celestis unguenti flore sanctifica¹. Hoc, domine, copiosq[ue] in eius (eorum) caput influat, hoc in oris subiecta decurrat, hoc in totius corporis extrema descendat, ut tui spiritus uirtus et interiora eius (eorum) repleat, et exteriora circumtegat. Abundet in eo (eis) constantia fidei, puritas dilectionis, sinceritas pacis, sint speciosi munere tuo pedes eius (eorum) ad euangelizandam pacem, ad euangelizandum bona tua. Da ei (eis), domine, ministerium reconciliationis in uerbis, et factis, et uirtutibus, et signis, et prodigiis. Sit sermo (nis) eius (eorum) predicatio non in persuadibilibus humanę sapientiæ uerbis, sed in ostensione spiritus et uirtutis. Da ei (eis), domine, clauis regni cælorum. Utatur(tan) nec gloriatur(en) potestate quam tribuis in ædificationem et non in destructionem. Quodcumque ligauerit(rint) super terram, sit ligatum et in cælis, et quodcumque soluerit(rint) super terram, sit solutum et in cælis. Quorum detinuerit(rint) peccata, detenta sint, et quorum dimiserit(rint) tu dimittas. Qui benedixerit ei (eis) sit benedictus, et qui maledixerit ei (eis) maledictionibus repleatur. Sit (sint) fidelis(li) seruus(ui) et prudens(tes) quem(os) constituas, domine, super familiam tuam ut det (dent) illis cybum in tempore necessario; ut exhibeat(ant) omnem hominem perfectum. Sit (sint) sollicitudine inpiger (gri). Sit (sint) spiritu feruens(tes). Oderit (int) superbiam. Diligat(ant) ueritatem, nec eam umquam deserat(rant) aut lassitudine aut timore superatus(ti). Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lucem. Non dicat(cant) malum bonum, nec bonum malum. Sit (sint) sapienti-

bus et insipientibus debitor(res), in fructum de profectu omnium consequatur(quan). Tribuas ei (eis), domine, cathedram episcopalem ad regendum ecclesiam tuam et plebem uniuersam. Sis ei (eis) auctoritas; sis ei (eis) firmitas; sis ei (eis) potestas. Multiplices super eum (eos) benedictionem et gratiam tuam. ut ad exorandam misericordiam tuam tuo munere semper idoneus (nei) tua gratia possit(sint) esse deuotus(ti). Per¹.

Super oblata.

Suscipe, domine, quesumus, munera quæ tibi offerimus pro famulo(lis) tuo(is) .*ill.* et propitius in eodem(is) tua dona custodi. Per dominum nostrum².

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, domine, pro famulo(lis) tuo(is) .*ill.* quem(os) ad pontificalem gloriam promouere dignatus es, quesumus, domine, ut placatus accipias, ut quod diuino munere consecutus(ti) est (sunt) tua in eo (eis) protectione firmetur. Per christum³.

Ad complendum.

Adesto, misericors deus, ut quod actum est nostræ seruitutis officio tua benedictione firmetur. Per⁴.

Ad populum.

Ecclesiam tuam, domine, benignus inlumina, ut et gregis tui proficiat ubique successus, et grati fiant nomini tuo, te gubernante, pastores. Per⁵.

Orationes et preces in dedicatione basilicę nouæ⁶.

Primum agatur lætania ante fores ecclesię.

Sequitur oratio.

Oremus.

Domum tuam, domine, quesumus, clementer ingredi, et in tuorum corda fidelium perpetuam constitue mansionem, ut cuius ædificatione subsistit, huius fiat habitatio preclara. Per.⁷

¹ Pontif. Egb. p. 2; L. p. 422; Gel. p. 625.

² Pontif. Egb. p. 5; L. p. 421; Gel. p. 626.

³ Pontif. Egb. p. 5.

⁴ L. p. 421.

⁵ L. p. 434.

⁶ Pontif. Egb. p. 31, where the order and ritual of consecration are very different.

⁷ In margine, manu recentiore: *Hic ponendum oleum super caput.*

Sequitur antiphona. Tolle portas, principes, uestras.

Ps. Domini est terra.

Deinde benedictio fontis. Postea antiphona.

An. Asperges me, domine, ysopo, et munda-
bor; lauabis me et super niuem dealbabor.

Ps. Miserere mei, deus.

*Ecclesia quoque aspergatur ter intus, foras
semel, altareque lauatur, ac cornua altaris sor-
sum deorsumque linientur chrismate sancto, di-
cente episcopo,*

Pax tibi.

Respondente clero.

Et cum spiritu tuo.

Et super illum thymiama, diciturque antiphona.

Altaria tua, domine.

Ps. Beati qui habitant.

*Angulosque ecclesiæ et postes ostium eadem unctione
liniuntur. Sequitur antiphona.*

Unxit te dominus oleo lætitiæ.

*Postea pontifex sollemnibus uestibus induitur, pro-
cedens ad missam.*

Ad introitum antiphona.

An. Terribilis est locus.

Ps. Dominus regnauit, decorem.

Gloria in excelsis deo.

Ad missam.

Deus, qui sacrandorum tibi auctor es munus, effunde super hanc orationis domum benedictionem tuam, ut ab omnibus hic inuocantibus nomen tuum, defensionis auxilium sentiat. Per¹.

Alia.

Deus qui ex omni cooptatione sanctorum æternum tibi condis habitaculum; da edificationi tuæ incrementa cælestia, ut quorum hic reliquias pio amore amplectimur, eorum semper meritis adiuuemur. Per².

Et reliquiæ tenentur in manibus.

Lectio de apostolo sequitur. Responsorium.

R. Locus iste a deo factus.

V. Deus, cui adstat angelorum.

Al. Adorabo ad templum sanctum.

*Postea Euangelium. Et oratione super oblata
facta per Amen, dicitur alta uoce;*

Oremus.

Deus, sanctificationum omnipotens dominator, cuius pietas sine fine sentitur; Deus, qui cælestia simul et terrena complecteris, seruans misericordiam tuam populo tuo ambulanti ante conspectum gloriæ tuæ; exaudi preces seruorum tuorum, ut sint oculi tui aperti super domum istam die ac nocte; Hancque basilicam in honore sancti tui .i. ill. sacris mysteriis institutam, clementissimus dedica, miserator inlustra, proprio splendore clarifica, omnemque hominem uenientem adorare in hoc loco placatus admitte, propitius dignare respicere, et propter nomen tuum magnum, manu forti et brachio excelso in hoc habitaculo supplicantes libens protege, dignanter exaudi, æterna defensione conserua ut semper felices, semperque tua religione lætantes, constanter in sanctæ trinitatis fide catholica perscuerent. Per¹.

Hac oratione finita offeruntur oblationes.

Off. Domine deus, in simplicitate.

V. Fecit salomon.

Super oblata.

Deus uirtutum cælestium, qui in omni loco dominationis tuæ totus assistis et totus operaris accepta sacrificium nomini tuo benignus oblatus; et huius domus. cuius es fundator, esto protector. Nulla hic fidelium nobis nequitia contrariæ potestatis obsistat, ut uirtute sancti spiritus fiat hic semper seruientium tibi deuota libertas. Per.

Alia.

Altare tuum, domine, sacrificiis cælestibus inchoandum reuerenter aptamus. Concede, quesumus, ut et grata semper oculis tuæ maiestatis appareant, et salutaria fieri populis christianis beatus ille martyr, cuius tibi dicantur honore, optineat. Per dominum nostrum.

Alia.

Apostolicę reuerentiæ culmen offerimus sacris mysteriis imbuendum. Præsta, quesumus, domine, ut beati illius suffragiis hæc plebs tua semper et sua uota depromat, et desiderata percipiat. Per dominum².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Per quem te supplices

¹ Gel. p. 614; V. p. 241.

² Ib.

¹ Gel. p. 609.

² Gel. p. 675, with variations.

deprecamur, ut altare hoc sanctis usibus præparatum cælesti dedicatione sanctifices, ut sicut melchisedech sacerdotis præcipui oblationem dignatione mirabili suscepisti, ita imposita nouo huic munera altari semper accepta ferre digneris; Ut populus tuus in hac ecclesiæ domo sancta conueniens per hæc pura libamina cælesti sanctificatione saluatus, animarum quoque suarum salutem perpetuam consequatur. Per christum.

Alia.

U. D. æterne deus. Obsecrantes ut hæc atria tuis inianda sacramentis propitius semper aspicias, et implorantibus opem tuam misericors largiaris; præcipue, cum huius basilicę præsul adscitus uenerabilis andreas oblatores existat, Qui beati petri principis apostolicę dignitatis, et felicibus uitę primordiis et cælestis honore collegii et magnifico permanet fine germanus. Per christum.

Alia.

U. D. æterne deus. Tu etenim, domine, non solum maiestati tuę fabricari sacraria dicarique tribuisti, sed sanctorum quoque largitus es meritis applicari, Ut et diuini nominis inchoationem præberet ueneranda constructio, et supplicantium uotis digna patrocina non deessent. Per christum.

Infra actionem.

Hanc quoque oblationem seruitutis nostrę et cunctę familię tuę, sed et famuli tui .*ill.* quam tibi offerimus hodierna die consec(r)ationis sancti loci huius celebrantes in honore sanctorum martyrum tuorum .*illorum.* petimus, domine, placatus accipias. Diesque nostros.

Postcommunio.

Omnipotens sempiterne deus, effunde super hunc locum gratiam tuam, et omnibus in te sperantibus auxilii tui munus ostende, ut hic et sacramentorum uirtus, et uotorum optineatur effectus. Per dominum nostrum.

Super populum.

Deus, qui de uiuis et electis lapidibus æternum maiestati tuę condidisti habitaculum, auxiliare populo supplicanti; ut quod ecclesię tuę cor-

poralibus proficit spaciis, spiritalibus amplificetur augmentis. Per.⁷

Consecratio altaris.

Deus omnipotens, sub cuius inuocatione altarium in honorem sancti .*ill.* consecramus, clemens et propitius preces nostrę humilitatis exaudi; et præsta ut in hac mensa sint tibi libamina accepta, sint grata, sint pingua et spiritus sancti tui rore perfusa, ut omni tempore in hoc loco supplicantis tibi familię tuę anxietates releues, egritudines cures, preces exaudias, uota suscipias, desiderata confirmes, postulata concedas. Per dominum.

Alia.

Dei patris omnipotentis misericordiam, dilectissimi fratres, deprecemur, ut hoc altarium sacrificiis spiritalibus consecrandum, uocis nostrę exorandus officio, præsentis benedictione sanctificet. ut in eo semper oblationes famulorum suorum studio suę deuotionis impositas benedicere et sanctificare dignetur, et spiritali placatus incenso, precanti familię suę propitiatus exauditor adsistat¹. Per.

Alia.

Deus sanctificationum, omnipotens dominator, cuius pietas sine fine sentitur, effunde super hoc altare gratiam tuę benedictionis, ut ab omnibus hic inuocantibus te auxilium tuę misericordię sentiatur. Per dominum².

Consecratio tabulæ.

Omnipotentem deum et dominum nostrum uotis exultantibus deprecemur, ut qui per omnem mundum fidem sparsit, ecclesiam congregauit, quam lapis excisus de monte sine manibus angulari compage solidauit, hanc quoque tabulam serenus inlustret, eamque impetu æterni fluminis irrigatam ita diuersis per membra charismatibus locupletet, ut super illam admirandam filii sui hostiam ipse benedicat impositam, ipse suscipiat consecratam. Per³.

Consecratio patenæ.

Consecramus et sanctificamus hanc patenam ad

¹ Gel. p. 610; Pontif. Egb. p. 40.

² Gel. p. 610.

³ Pontif. Egb. p. 41.

conficiendum in ea corpus domini nostri ihesu christi patientis crucem pro salute nostra omnium, qui uiuis et regnas in sæcula sæculorum¹.

Alia.

Consecrare et sanctificare digneris, domine, patenam hanc, per istam unctionem et nostram benedictionem, in christo ihesu domino nostro, qui uiuit et regnat per omnia sæcula sæculorum².

Consecratio calicis.

Oremus, dilectissimi fratres, ut dominus deus noster calicem suum in ministerio consecrandum cælestis gratiæ inspiratione sanctificet, ut ad humanam benedictionem plenitudinem diuini fauoris accommodet. Per³.

Alia.

Dignare, domine, calicem istum in usum ministerii tui pia famuli tui deuotione formatum ea sanctificatione perfundere, qua melchisedech famuli tui sacramento calicem perfudisti, et quod arte uel metallo effici non potest altaribus tuis dignum fiat ad omnia tua benedictione preciosum. Per⁴.

Consecratio super patenam et calicem.

Dominum deum, cæli et terræ conditorem, dilectissimi, supplicamus ut hoc mynisterium quod manus hominum ad gloriam et laudem tuo nomini fabricauit, tu pius ac clemens aspicere et consecrare digneris. Per.

Alia.

Deus, benedictionis indultor, qui ministerium quod salomon in templo hierusalem destinauit, per sacerdotes tuos benedicere dignatus es, supplicamus per bonum et benedictum dominum nostrum ihesum christum filium tuum, ut hæc sacrificii mynisterii uasa, quæ in tuo nomine fabricata sunt ad immolandum, benedicere tua pietate digneris. Per.

Consecratio corporalis.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus,

misericordiam tuam supplices deprecamur, ut sicut ab initio hominibus utilia et necessaria creasti, quemadmodum uestimenta pontificalia sacerdotibus ac leuitis, ornamentaque et lintamina famulo tuo moysi quadraginta diebus docuisti, quæ sibi omnia etiam maria texuit, et fecit in usum mynisterii tabernaculi tui fœderis, sanctificare, domine, et benedicere digneris hoc lintamen in usum altaris tui ad tegendum uelandumque corpus et sanguinem filii tui domini nostri ihesu christi. Per¹.

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, misericordiam tuam supplices deprecamur, ut hoc lintamen super altare tuum impositum, in spiritale consecrandum officium, presenti benedictione sanctifices, et in eo, seu super illud, oblationem famulorum tuorum studio purificationis impositam benedicere digneris, et spiritali placatus incenso precantis familiæ tuæ promptus exauditor existas. Per.

Consecratio altaris, et calicis, et patenæ, et corporalis.

Dignare, domine deus omnipotens, rex regum, et dominus dominantium, sacerdos omnium, pontifex uniuersorum, per quem una cum patre sanctoque spiritu facta sunt uniuersa, christe ihesu, benedicere, consecrare, et sanctificare uasa hæc cum altario, lintaminibus, ceterisque uasis; et quemadmodum sanctificasti officia tabernaculi testimonii olim, cum arca, oraculo, cherubin, ansulis, uelis, columnis, candelabro, altaribus, argenteis basibus, tabulis deauratis, holocaustis, hostiis, ac sacrum altare cum æneis uasis, tentoriis, funibus, oleo unctionis, et ceteris aliis in figura nostri per manus sanctorum sanctificasti sacerdotum; ita nunc manens in æternum, summe sacerdos sacerdotum secundum ordinem melchisedech, ut diximus, patenam hanc, et calicem hunc, et omnia instrumenta altaris huius ecclesiæ seu basilicæ, quæ inter nostras palmas habentur, corde precamur, benedicas, purifies, consecres, et consummes, quibus inter nos et æternam unitatem in supremo meatu sine fine constare credimus. Per.

¹ Gel. p. 611; V. p. 185; Pontif. Egb. p. 47.

² Ib. ³ Ib.; not in V.

⁴ Gel. p. 612; V. p. 186; Pontif. Egb. p. 48.

¹ Pontif. Egb. p. 43.

Ad manus impositionem.

Omnipotens sempiterne deus, qui regenerare dignatus es hunc(os) famulum(os) tuum(os) ex aqua et spiritu sancto, quique dedisti ei(is) remissionem omnium peccatorum. Tu, domine, inmitte in eum(is) septiformem spiritum tuum sanctum paraclitum de cælis. Das ei(is) spiritum sapientiæ, et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis, spiritum scientiæ et pietatis. Adimple eum(os) spiritu timoris dei et domini nostri ihesu christi, et consigna eum(os) signo sanctæ crucis tuæ propitiatus in uitam æternam. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium tuum, cum quo uiuis et regnas, deus per omnia sæcula seculorum. Amen.¹

Accipe signum crucis chrismate salutis in christo ihesu in uitam æternam. Amen.

Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet dominum. Benedicat tibi (uos) dominus exion, et uideas(tis) quæ bona sunt in hierusalem omnibus diebus diebus uitæ tuæ (uestræ). Amen.

Consecratio chrismalis.

Oremus, fratres carissimi, ut deus omnipotens hoc ministerium¹ filii sui domini nostri ihesu christi gerulum benedictione sanctificationis tutamine defensionis et donationis implere dignetur, orantibus nobis. Per eundem².

Alia.

Omnipotens sancta trinitas, deus, manibus nostris opem tuæ benedictionis infunde, ut per nostram benedictionem, hoc uasculum sanctificetur, et corporis christi nouum sepulchrum spiritus sancti gratia perficiatur. Per³.

Feria 6. Cæna domini.

Conficitur chrisma in ultimo ad missam, antequam dicatur, Per quem hæc omnia, domine, semper bona creas. Leuantur due ampulle, quas offerunt populi, et benedicit tam dominus papa quam omnes presbyteri.

Benedictio.

Emitte, domine, spiritum sanctum tuum para-

clitum de cælis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de uiridi ligno producere dignatus es ad refectionem corporis. Ut tua sancta benedictione sit omni ungenti tangenti tutamentum mentis et corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnem ægritudinem corporis, unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres chrisma tuum perfectum, domine, a te benedictum. In nomine domini nostri ihesu christi. Per quem hæc omnia, domine¹.

Incipit benedictio chrismatis principalis.

Sursum corda.

R. Habemus ad dominum.

Gratias agamus domino deo nostro.

R. Dignum et iustum est.

U. D. æterne deus. Qui in principio inter cetera bonitatis et pietatis tuæ munera terram producere fructifera ligna iussisti, Inter quæ huius pinguissimi liquoris ministræ oleæ nascerentur quarum fructus sacro chrismati deseruiret. Nam et dauid prophetico spiritu gratiæ tuæ sacramenta prænosces, uultus nostros in oleo exhilarandos esse cantauit, Et cum mundi crimina diluuiio quondam expiarentur effuso, similitudinem diuini muneris futuri columba demonstrans per oliuæ ramum pacem terris redditam nuntiauit, quod in nouissimis temporibus manifestis est effectibus declaratum, cum baptismatis aquis omnium criminum commissa delentibus hæc olei unctio uultus nostros iocundos efficit ac serenos; Inde etiam moysi famulo tuo mandatum dedisti, ut aaron fratrem suum, prius aqua lotum, per infusionem huius unguenti constitueret sacerdotem. Accessit ad hoc amplior honor cum filius tuus ihesus christus dominus noster lauari a iohanne undis iordanicis exegisset, ut spiritu sancto in columbæ similitudine desuper misso, unigenitum tuum, in quo tibi optime complacuisset testimonio subsequentis uocis ostenderes, Et hoc illud esse manifestissime comprobares, quod cum oleo lætitiæ præ consortibus suis unguendum dauid propheta cecinisset.

Te igitur deprecamur, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, per eundem ihesum christum filium tuum dominum nostrum, ut huius creaturæ pinguedinem sanctificare tua benedictione

¹ + corporis Gel.

² Pontif. Egb. p. 48; Gel. p. 612.

³ Pontif. Egb. p. 48; Gel. p. 613.

¹ Gel. p. 555; V. p. 55.

digneris, et sancti spiritus ei ammiscere uirtutem, cooperante potentia christi tui, a cuius sancto nomine chrisma nomen accepit, Unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres, ut sit his qui renati fuerint ex aqua et spiritu sancto chrisma salutis, cosque æternæ uitæ participes et cælestis gloriæ facias esse consortes. Per eundem dominum nostrum ihesum christum¹.

Exorcismus olei.

Deus, qui uirtute sancti spiritus tui imbecillarum mentium rudimenta confirmas, te oramus, domine, ut uenturi ad beate regenerationis laucrum tribuas per unctionem istius creature purificationem mentis et corporis, ut si quæ illis aduersantium spirituum inhæseret reliquiæ, ad tactum sanctificati olei huius abscedant, Nullus spiritalibus nequitiiis locus, nulla refugis uirtutibus sit facultas, Nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur, sed uenientibus ad fidem seruis tuis et sancti spiritus tui operatione mundandis, sit unctionis huius preparatio utilis ad salutem, quam etiam cælestis regenerationis natiuitate in sacramento sunt baptismatis adepturi. Per dominum nostrum ihesum christum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos, et sæculum, per ignem. Amen.²

Consecratio ignis et cære.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, in nomine tuo et filii tui ihesu christi domini nostri, bene + dicimus hunc ignem cum + cæra et omnibus eius alimoniis; sanctificamusque et signo crucis christi ihesu filii dei uiui altissimi signamus intus uel foris. Accensusque quæ noceant non incendat, sed omnia ad usus hominum necessaria urat uel caleseat siue inluminet; et quæ ex hoc igne fuerint conflata siue calefacta sint bene + dicta et omni humane salutis utilia, ut non cum nadab et abiud ignem tibi offerentibus alienum incendamus; sed cum aaron pontifice et eius filiis eleazaro et ithamaro hostias tibi pacificas, sancti spiritus igne assatas, immolari ualeamus, et semper tui spiritus sancti igne uitia nostra exure, cordaque luce scientiæ tuæ inlumina, et animas nostras calore fidei clarifica. Per.

¹ Gel. p. 556; V. p. 55.

Alia.

Exultet iam angelica turba cælorum; exultent diuina mysteria; et pro tanti regis uictoria tuba intonet salutaris. Gaudeat se tellus inradiata fulgoribus, et æterni regis splendore lustrata totius orbis se sentiat amisisse caliginem. Laetetur et mater ecclesia, tanti luminis adornata fulgoribus, et magnis populorum uocibus hæc aula resultet. Quapropter astantibus nobis, fratres karissimi, ad tam miram sancti huius luminis claritatem, una mecum dei omnipotentis queso misericordiam inuocate, Ut qui me non meis meritis intra sacerdotum numerum dignatus est adgregare luminis sui gratia infundente cerei huius laudem implere perficiat. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum qui tecum uiuit et regnat, deus in unitate spiritus sancti, per.³

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, exaudi nos, lumen indeficiens. Tu es enim, domine deus noster, conditor omnium luminum. Benedic, domine, et hoc lumen, et hanc cæram, quod a te incensum, sanctificatumque ac benedictum est. Tu qui inluminasti omnem mundum, ab eo lumine accendamus, et inluminemur igne claritatis tuæ. Tu es ignis qui famulo tuo moysi in rubo apparuisti. Tu es columna ignis qui populum israhel in nocte defendebas et inluminabas. Tu enim tres pueros de fornace ignis liberasti, domine, cum filio tuo ihesu christo et sancto spiritu tuo, qui in igne super apostolos singulos die pentacosten, et post tempus super cornelium, cum omni domo sua, tibi primum ex gentibus credentem de cælo descendisti, ut sicut eos omnes conseruasti et inluminasti, ita sensus nostros cordaque et animas nostras in hac paschali sollempnitate et omni uitæ nostræ tempore inluminare igne spiritus sancti digneris, ut ad uitam æternam peruenire mereamur in cælis. Per eundem dominum⁴.

Alia.

Oramus te, domine deus noster, ut careus iste in honorem nominis tui consecratus ad noctis huius caliginem destruendam indeficiens perseueret. In odorem suauitatis acceptus supernis

³ R. p. 171; S. p. 335.

luminaribus misceatur. Flammas eius lucifer matutinus inueniat, Ille, inquam, lucifer qui nescit occasum, Ille qui regressus ab inferis humano generi serenus inluxit.

Alia.

Precamur ergo te, domine, ut nos famulos tuos, omnem clerum et deuotissimum populum, una cum beatissimo papa nostro .*ill.* quiete temporum concessa, in his paschalibus gaudiis conseruare digneris. Per dominum nostrum.

Benedictio fontis, lactis, et mellis.

Benedic, domine, et has creaturas fontis, lactis, et mellis, et pota famulos tuos de hoc fonte perenni, qui es spiritus ueritatis, et enutri eos de hoc melle et lacte: Tu enim, domine, promissisti patribus nostris, abrahe, isaac, et iacob, dicens: Introducam uos in terram repromissionis, terram fluentem lac et mel. Coniunge, domine, famulos tuos spiritui sancto, sicut coniunctum est hoc lac et mel in christo ihesu domino nostro, per quem, omnia, domine ¹.

Benedictio panis.

Benedico te, creatura panis, in nomine patris et filii, et spiritus sancti, per uirtutem dominicę passionis et resurrectionis a mortuis, ut sanctificata uerbi dei benedictionem assumas aduersus omnes nequitias spirituales, et uniuersas ualitudines infirmitatesque membrorum, ut quicumque te sumpserint, sis eis in tutelam mentis et corporis, in honorem domini nostri ihesu christi, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

Alia.

Benedic, domine, hanc creaturam nouam panis, sicut benedixisti quinque panes in deserto quinque millibus hominum saturatis(nda) ut sit dominis eiusdem abundans in annum alimentum, gustantesque ex eo accipiant tam corporis quam animę sanitatem. Qui uiuis et regnas cum deo patre ².

Benedictio uuæ uel fabæ.

Benedic, domine, hos fructus nouos uuæ uel

fabę, quos tu, domine, per rorem cæli, et inundantiam pluuiarum, et tempora serena atque tranquilla, ad maturitatem perducere dignatus es ad percipiendum nobis cum gratiarum actione, in nomine domini nostri ihesu christi, qui est benedictus ¹.

Benedictio pomorum.

Te deprecamur, omnipotens deus, ut benedicas hunc fructum nouum pomorum, ut qui esu interdictę arboris lætalis pomi in protoparente iuste funeris sententia multati sumus, per inlustrationem unici filii tui redemptoris, dei ac domini nostri ihesu christi, et spiritus sancti benedictionem, sanctificata omnia atque benedicta, depulsis atque abiectis uetusti hostis atque primi facinoris incentoris insidiis, salubriter ex huius dici anniuersaria sollempnitate diuersis terrę cedendis germinibus fruamur. Per dominum nostrum ².

Benedictio pomorum et nucleum.

Sanctifica, domine, poma, et nuces, nucleosque, et omnes fructus tam arborum quam herbarum, qui tuo imperio usum omnibus animantibus prebent, per te, ihesu christe, qui uiuis et regnas in sæcula sæculorum.

Benedictio ad fruges nouos.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui cælum, et terram, mare, et omnia creasti; te supplices quesumus, ut hunc fructum nouum benedicere et sanctificare digneris et multiplicare habundanter offerentibus tibi, et impleas eorum cellaria cum fortitudine frumenti et uini, ut lætantes in eis referant tibi deo omnipotenti laudes et gratias. Per.

Benedictio uini.

Domine, omnipotens christe, qui ex quinque panibus et duobus piscibus quinque millia hominum satiasti, et in chana galileę ex aqua uinum fecisti, qui es uitis uera; multiplica super seruos tuos misericordiam pietatis tuę, quemadmodum fecisti cum patribus nostris in tua misericordia sperantibus; et benedicere et sanctificare digne-

¹ L. p. 318.

² V. p. 229, with variations.

¹ See fol. 182 b.

² Gel. p. 747.

ris hanc creaturam uini, quam ad substantiam seruorum tuorum tribuisti; ut ubicunque ex hac creatura fustum fuerit, uel a quolibet potatum, diuinę benedictionis tuę opulentia repleatur, ut accipientibus ex eo cum gratiarum actione sanctificetur in uisceribus eorum. Qui cum patre et spiritu sancto.

Benedictio crucis.

Rogamus te, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, ut digneris benedicere hoc lignum crucis tuę, ut sit remedium salutare generi humano, sit soliditas fidei, profectus bonorum operum, redemptio animarum, protectio ac tutela contra seua iacula inimicorum. Per.

Alia.

Benedic, domine, hanc crucem tuam, ex qua cripuisti mundum a po(tes)tate dæmonum, et superasti passionem tuam suggestorem peccati, qui gaudebat preuaricatione primi hominis; tristis enim dimisit per lignum crucis tuę quos seductos habuit per lignum uetitum. Per.

An. Ecce lignum crucis in quo salus mundi pependit. Uenite, adoremus.

Ps. Deus, miserere.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui per lignum perditio mundo lignum redemptionis tuam crucem prædestinasti; quesumus, ut benedicere digneris hoc lignum similitudine crucis tuę signatum, et præpara in eo tuis fidelibus uirtutem, inimicis autem obstaculum, et augendum nomini tuo credentium chorum uirtute cælesti. Per.

Benedictio super uasa in loco antiquo reperta.

Omnipotens sempiterne deus, insere te officiis nostris, ut hæc uascula arte fabricata gentilium, sublimitatis tuę potentia ita emundare digneris, ut omni inmunditia depulsa, sint fidelibus tuis tempore pacis atque tranquillitatis utenda. Per.¹

Benedictio putei.

Deprecamur, domine, clementiam pietatis tuę, ut aquam putei huius cælesti benedictione sanctifices, et ad communem uitam concedas salubrem, et ita ex eo fugare digneris omnem diabolicę

temptationis incursum, ut quicumque ex eo abhinc hauserit biberitue, uel in qui(bus)libet necessariis usibus hausta aqua usus fuerit, totius uirtutis ac sanitatis dulcedine perfruatur, ut tibi sanctificatori et saluatori omnium domino gratias agere mereatur. Per.¹

Benedictio super fontem ubi aliqua negligentia contigerit.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui per inuisibilitatis tuę potentiam has aquas ex nihilo conditas in huius materię formam uisibilis prebuiisti, atque ex abditiis inuestigabilibus concanam per abyssi magnitudinem largitatis tuę gratia humanis usibus fluenta fontibus influxisti, te tui famuli supplices exoramus, uti has aquas quas negligentia polluit, sancti spiritus tui gratia ad munditiam reuocet, atque purificet, et spiritus callidi hostis abscedat, ac deinceps sanctificatas familię tuę potabiles tribuas, ut et potantium mudent corpora, cordaque sanctificent. Per.

Alia.

Deus, qui ad hoc in iordanis aluicum sanctificaturus (aquas) descendisti, ut a te munditiam potius caperent quam mundarent, dum ad tactum sacri corporis sanctificasti lauacrum; has aquas influente gratia spiritus tui sancti, digneris ad munditiam reuocare per donum, qui in chana galileę initio (signo)rum tuorum ostenso uirtutis (tuę) mysterio aquas mutare dignatus es in uinum, et sicut eliseus amaras orando mutauit aquas in latices, ita ad preces fidelium tuorum clementer abstergas ab his aquis pollutionis originem. Per.

Benedictio domus.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hanc domum serenis oculis tuę pietatis inlustra; descendat, quesumus, super habitantes in ea gratiæ tuę larga benedictio, ut in his manufactis habitaculis cum salubritate manentes, ipsi tuum semper sint habitaculum. Per.¹

Alia.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, ut si qua sunt aduersa, si qua con-

¹ Gel. p. 737; V. p. 227.

traria, in hac domo famuli tui .*ill.* auctoritate maiestatis tuæ pellantur. Per¹.

Oratio contra fulgura.

Primum spargatur aqua benedicta. Sequitur oratio.

Omnipotens sempiterne deus, parce metuentibus, et propitiare supplicibus, ut post noxios ignes nubium et uim procellarum, in materiam transeat laudis comminatio potestatis. Per².

Oratio post mandatum.

Adesto, domine, officio nostræ seruitutis, quia tu pedes lauare dignatus es tuorum discipulorum, opera manuum tuarum ne despicias, quæ nobis retinenda mandasti, et sicut hic exteriora abluntur inquinamenta, sic a te omnium nostrorum purgentur peccata. Quod ipse prestare dignetur.

Oratio ad agapem pauperum.

Da, quesumus, domine, famulo tuo .*ill.* sperata suffragia obtinere, ut qui tuos pauperes uel tuas ecclesias munerauit, sanctorum omnium simul, et beati laurentii martyris tui mereatur consortia, cuius est exempla secutus. Per dominum nostrum.

Oratio ad capillaturam.

Omnipotens sempiterne deus, respice propitius super hunc famulum tuum .*ill.* quem ad nouam tondendi gratiam uocare dignatus es, tribuens ei remissionem omnium peccatorum, adque (ad) cælestium donorum peruenire consortium. Per².

Oratio ad barbas tondendas.

Deus, cuius spiritu creatura omnis incrementis adulta congaudet, exaudi preces nostras super hunc famulum tuum .*ill.* iuuenilis ætatis decore lætantem, et primis auspitiis adtondendum; exaudi, domine, ut in omnibus protectionis tuæ auxilio munitus cælestem benedictionem accipiat et presentis uitæ presidiis gaudeat et æternæ. Per².

Oratio ad clericum faciendum.

Oremus, dilectissimi fratres, dominum nostrum ihesum christum pro hoc famulo tuo .*ill.* qui ad deponendam comam capitis sui pro eius amore festinat; ut donet ei spiritum sanctum, qui habitum religionis in eo perpetuum conseruet, et a mundi impedimento uel sæculari desiderio cor eius defendat; ut sicut immutatur in uultu, ita manus dextera eius ei uirtutis tribuat incrementa, et ab omni cecitate humana oculos eius aperiatur, et lumen ei æternæ gratiæ concedat. Per².

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et hunc famulum tuum .*ill.* benedicere dignare, cui in tuo sancto nomine habitum religionis sacrę imponimus; ut, te largiente, et deuotus in ecclesia persistere, et uitam æternam mereatur percipere. Per².

Dum tondis, dicis antiphonam.

An. Tu es, domine, qui restitues mihi hereditatem meam.²

Ps. Dominus pars hereditatis meæ et calicis mei. Tu es deus. Et gloria.²

An. Hæc est generatio querentium dominum, querentium faciem dei iacob¹.

Ps. Domini est terra. Et gloria.

Oratio.

Præsta, omnipotens deus, huic famulo tuo .*ill.* cuius hodie capitis comam pro diuino amore deposuimus. ut in tua dilectione perpetuo maneat, et cum sine macula in sempiternum custodias. Per².

Oratio ad diaconissam faciendam.

Exaudi, domine, preces nostras, et super hanc famulam tuam .*ill.* spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cælesti munere ditata et tuæ gratiam possit maiestatis adquirere, et bene uiuendi aliis exemplum prebere. Per².

Benedictio uestium uiduæ uel uirginis.

Deus, qui, uestimentum salutare et indumentum æternæ iocunditatis tuis fidelibus promisisti;

¹ Gel. p. 737; V. p. 227.

² Gel. p. 741; V. p. 227.

¹ O. p. 183.

clementiam tuam suppliciter exoramus, ut hæc indumenta humilitatem cordis et contemptum mundi significantia quibus famula tua .*ill.* sancto uisibiliter informanda est proposito, propitius benedicas, et beatę castitatis habitum, quem, te inspirante, suscepit, te protegente, custodiat. Per.⁷

Alia.

Deus, bonarum uirtutum et omnium benedictionum largus infusor, exaudi preces nostras, et hanc uestem quam famula tua .*ill.* pro conseruando castitatis signo se ad operiendam exposcit, benedicere et sanctificare digneris. Per.⁷

Benedictio uirginis ab episcopo dicenda.

Respice, domine, propitius super hanc famulam tuam .*ill.* ut sanctę uirginitatis propositum, quod, te inspirante, suscepit, te gubernante, custodiat. Per.⁷

Quando sacrum uelamen accipit dicendum est.

Accipe, puella, sanctum pallium, quod perferas sine macula ante tribunal domini nostri ihesu christi¹.

R. Amen.

Consecratio.

Te inuocamus, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, super hanc famulam tuam .*ill.* quę tibi uult seruire pura mente mundoque corde, ut eam sociare digneris inter illa centum quadraginta quattuor milia infantum qui uirgines permanserunt, et se cum mulieribus non coinquinauerunt, in quorum ore dolus inuentus non est; ita et hanc famulam tuam facias permanere immaculatam usque ad finem. Per immaculatum dominum nostrum ihesum christum, cum quo uiuis et regnas deus per omnia secula seculorum².

Alia.

Deus, castorum corporum benignus inhabitator et incorruptarum amator animarum; qui humanam substantiam in primis hominibus diabolica fraude uitiatam ita in uerbo tuo, per quod omnia facta sunt, reparas, ut eam non solum ad prime originis innocentiam reuoces, sed etiam ad experientiam quorundam bonorum quę in nouo

sæculo sunt habenda perducas, et obstrictos adhuc conditione mortalium, iam ad similitudinem prouchis angelorum; respice, domine, super hanc famulam tuam .*ill.* quę tibi deuotionem suam offert, a quo et ipsa idem uotum sumpsit. Sit in ea, domine, per donum spiritus tui cor prudens, modestia sapiens, benignitas, grauitas, lenitas, casta libertas; ferueat in caritate, et nihil extra te diligat, laudabiliterque uiuat, et laudari non appetat; te timeat, tibi amore seruiat; tu ei honor, tu gaudium; tu in merore solatium; tu in ambiguitate consilium, tu in iniuria defensio, in tribulatione patientia, in paupertate abundantia, in ieiunio cibus, in infirmitate medicina. Per te quem diligere super omnia appetit, quod est professa custodiat, ut et hostem antiquum deuincat, et uitiorum squalores expurget; quatinus centesimi fructus dono uirginitatis decorari, uirtutumque lampadibus exornari, et electarum tuarum uirginum consortio, te donante, mereatur uniri. Per¹.

Item ad uelendam uiduam.

Consolare, domine, hanc famulam tuam .*ill.* uiduitatis merore constrictam, sicut consolare dignatus es saraptenam uiduam per heliam prophetam; concede ei pudicitię fructum, ut antiquarum non meminerit uoluptatum; nesciat etiam incentiua desideria, ut soli tibi subdat proprium collum, quo possit pro laboribus tantis sexagesimum granum percipere, munus delectabile sanctitatis. Per².

Alia.

Deus, castitatis amator, et continentię conseruator, supplicationem nostram benignus exaudi, et hanc famulam tuam (.*ill.*) propitius intuere, ut quę pro timore tuo continentię pudicitiam uouet, tuo auxilio, conseruetur, utque (ut) sexagesimum fructum continentię, et uitam æternam, te largiente, percipiat. Per³.

Oratio ad abbatem uel abbatissam faciendum.

Concede, quesumus, omnipotens deus, et famulum(am) tuum(am) .*illum uel illam*, quem ad

¹ Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 23.

² Gel. p. 631.

¹ Compare Gel.¹ p. 629.

² Gel. p. 726.

³ Ib. 632.

regimen animarum eligimus, gratiæ tuæ dono prosequere, ut, te largiente, cum ipsa tibi nostra electione placeamus. Per.¹

Alia.

Deus, institutor cunctorum, qui per moysen famulum tuum ad gubernandas ecclesias prepositos instituisti; tibi preces supplices fundimus, teque deuotis mentibus exoramus ut hunc(anc) famulum(am) tuum(am) *illum uel illam*. quem hodie electio famulorum(arum) tuorum(arum) abbatem uel abbatissam ouium tuarum esse instituit, clementer respicias, pietatis tuæ misericordia inlustres; sicque regat subditos, quasi commendatos non proprios, quatinus, te opitulante, apostolicis iugiter doctrinis fultos, simul cum ipsis lætus(ta) portas paradysi introcat, atque, te donante, mereatur audire; euge bone serue et fidelis! quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Quod ipse præstare digneris, qui uiuis et regnas in secula seculorum.

Oratio pro coniugandis.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, et institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut quod, te auctore, iungitur, te auxiliante, seruetur. Per.

Item ad sponsas benedicendas.

Exaudi nos, omnipotens et misericors deus, ut quod nostro ministratur officio tua benedictione potius impleatur. Per.¹

Secreta.

Suscipe, domine, quesumus, pro sacra conubii lege munus oblatum, ut cuius largitor es operis esto et dispositor. Per dominum nostrum.²

Præfatio.

U. D., æquum et salutare, [æterne deus.] Qui fœdera nuptiarum blando concordiae iugo, et insolubili pacis uniculo nexuisti; ut multiplicandis adoptionum filiis sanctorum conubiorum

fœcunditas pudica seruetur. Tua enim, domine, prouidentia, tua gratia ineffabilibus modis utrumque dispensatur; ut quod generatio ad mundi c(di)dit ornatum, regeneratio ad ecclesiæ perducatur augmentum. Et ideo.¹

In fractione.

Hanc igitur oblationem famulorum tuorum, quam tibi offerimus pro famula tua *ill.* quam perducere dignatus es ad statum mensuræ et ad diem nuptiarum, pro qua maiestati tuæ fundimus supplices preces, ut eam propitius cum uiro suo copulare digneris, Quesumus, domine, ut placatus.²

Antequam dicatur, Pax domini, dic orationem istam.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut quod, te auctore, iungitur, te auxiliante, seruetur. Per.¹

Benedictio.

Deus, qui potestate uirtutis tuæ de nihilo cuncta fecisti, qui dispositis uniuersitatis exordiis, homini ad imaginem dei facto ideo inseparabile mulieris adiutorium condidisti, ut femineo corpori de uirili dares carne principium, docens quod ex uno placuisset institui numquam liceret disiungi. Deus, qui tam excellenti mysterio coniugalem copulam consecrasti, ut christi et ecclesiæ sacramentum presignaret in fœdere nuptiarum. Deus, per quem mulier iungitur uiro, et societas principaliter ordinata ea benedictione donatur, quæ sola nec per originalis peccati pœnam, nec per diluuii est ablata sententiam, respice propitius super hanc famulam tuam (*ill.*) quæ, maritali iungenda consortio, tua se expetit protectione muniri. Sit in ea iugum dilectionis et pacis, fidelis et casta nubat in christo, imitatrixque sanctarum permaneat feminarum. Sit amabilis, ut rachel, uiro, sapiens, ut rebecca, longæua et fidelis, ut sara; Nihil in ea ex actibus suis ille auctor preuaricationis usurpet; nexa fidei mandatis(que) permaneat Uni thoro iuncta; contactus illicitos fugiat; muniat infirmitatem suam robore disciplinæ. Sit uerecund(i)a grauis, pudore uenerabilis, doctrinis cælestibus erudita. Sit fœcunda in sobole, sit probata et innocens, et

¹ Gel. p. 723; V. p. 244.

² L. p. 446; V. p. 244.

ad beatorum requiem atque ad caelestia regna perueniat, et uideat filios filiorum suorum usque in tertiam et quartam progeniem, et ad optatam perueniat senectutem. Per.⁷

Pax domini sit semper uobiscum.

Ad complendum.

Quesumus, omnipotens deus, instituta prouidentiae tuae pio amore comitare, ut quos legitima societate conectis, longeva pace custodias. Per.⁷

Oratio in sterilitate mulierum.

Deus, qui, anxietatem steriliū pie respiciens, in eis fecunditatem etiam in sua desperatione mirabiliter operaris; concede propitius ut famula tua .ill. de percipienda sobole quod per se non ualet serui tui gregorii mereatur precibus optinere. Per.¹

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui maternum effectum nec in ipsa sacra semper uirgine maria, quae redemptorem nostrum genuit, denegasti; Concede propitius, ut eiusdem dei genetrix(cis) precibus famula tua .ill. genetrix (b) esse (a) mereatur. Per.²

Reconciliatio hereticorum.

Domine deus omnipotens, pater domini nostri ihesu christi, qui dignatus es hunc famulum tuum .ill. ab errore et mendatio hereticę prauitatis eruere, et ad ecclesiam tuam sanctam catholicam perducere. Tu, domine, spiritum tuum paraclitum in cum emittere dignare, spiritum sapientiae et intellectus, spiritum consilii et uirtutis, spiritum scientiae et pietatis; et adimple eum, domine, spiritu timoris tui, ut in nomine domini nostri ihesu christi signo crucis signetur in uitam aeternam. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uiuit et regnat deus semper una cum spiritu sancto, per omnia secula seculorum.³

Signat te dominus signo crucis in uitam aeternam in consignatione fidei. Amen. [P]ax tecum. [E]t cum spiritu tuo.

Oratio super eos qui morticinum comederint.

Deus, qui hominem ad imaginem tuam conditum in id reparas quod creasti, respice propitius super hos famulos tuos .ill. et quicquid eorum ignorantia ac necessitate hostili et diabolica fraude subreptum est, indulgentia tuae pietatis ignoscat et absoluat, ut altaribus sacris recepta ueritatis tuae communione redda(n)tur. Per.¹

Reconciliatio altaris ubi homicidium perpetratum fuerit.

Deum indultorem criminum, deum sordium mundatorem. deum qui mundum originalibus peccatis depressum aduentus sui nitore purificauit, fratres carissimi. supplices deprecemur, ut contra diaboli furentis insidias fortis nobis pugna consistat, et si quid eius uires et calliditates cotidianis insectationibus in nobis maculatum corruptumue fuerit, efficiatur caelesti miseratione purgatum quod fuerat ipsius diaboli fraude pollutum, quia sicut illius est solidum perfectumque quassare, ita auctoris nostri est lapsa restituere, nutantia stabilire. Per.

Alia.

Deus, cuius bonitas et misericordia non habuit principium, ita tamen (quoque) non habet finem; qui pietate tua eligis in nobis magis restituere perdita quam percutere peritura; si quid etiam negligentia polluit, aut ira commisit, aut ebrietas stimulauit, aut libido subripuit sustines, ut ante purifices per gratiam quam percutias per furorem, ne operis tui prodigus plastes uidearis, eligis potius erigere iacentia quam punire dampnanda; te supplices deprecamur, ut huius tabernaculi receptacula placatus accipias, et altare tuum quod insectantis est inimici fraude pollutum per infusionem gratiae caelestis purifices, purificatumque possideas, ac sic in posterum omnis nequitia spiritalis eliminetur, extinguaturque antiqui serpentis inuidia, ut cum fraudibus suis diaboli turma pellatur. Efferat secum maculam quam (in)gessit, et perennibus quandoque supplicibus deputandus, operum suorum secum semina colligat peritura. Nihil postmodum noceat preteriti

¹ Gel. p. 725.

² Ib. 726.

³ This Collect occurs in Gel. p. 607, where it is entitled 'Benedictio super eos qui de Arriana ad catholicam redeunt unitatem.' In the Gel. text the words 'haereseos Arrianæ' are substituted for 'hereticę prauitatis.'

¹ Gel. p. 609.

culpa contagii; nihil sit quod maneat inimici fraude pollutum; quandoquidem per spiritus est infusionem purgatum, resurgat ecclesie tuę pura simplicitas; et candor innocentie, hactenus maculata, dum recipit gratiam, reuertatur ad gloriam; ut populorum ista turba conueniens, dum petitiones ingerit, uotorum sentiat obtinuisse suffragia. Per.

Oratio pro regnantibus.

Omnipotens et misericors deus, cuius regnum regnum est omnium sæculorum, supplicationes nostras clementer exaudi, et romanorum regum tibi subditum protege principatum; ut in tua uirtute fidentes, et tibi placeant et super omnia regna præcellant. Per.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus qui regnis omnibus æterno dominaris imperio; inclina ad preces humilitatis nostre aures misericordie tuę, et romani regni adesto principibus, ut, tranquillitate concessa, tua sint semper uirtute uictores. Per.

Alia.

Deus, in te sperantium salus et tibi seruientium fortitudo, suscipe propitius preces nostras, et romani imperii auxiliare principibus; ut tua protectione muniti, omnibus sint hostibus fortiores. Per.

Oratio super militantes.

Deus, perpetuitatis auctor, dux uirtutum omnium, cunctorumque hostium uictor, benedic hos famulos tuos tibi sua capita inclinantes; effunde super eos gratiam firmam, et in militia in qua probati consistunt, prolixa sanitate et prosperitate eos conserua, et ubicunque uel pro quibuscunque auxilium tuum inuocauerint, cito adsis, protegas, et defendas. Per.

Benedictiones super regem nouiter electum.

Te inuocamus, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, ut hunc famulum tuum .i. quem tuę diuinę dispensationis prouidentia in primordio plasmatum¹, usque ad hunc presentem diem iuuenili flore lætatem crescere concessisti, cum tuę pietatis dono ditatum plenumque ueri-

tatis gratia de die in diem coram deo et hominibus ad meliora semper proficere facias, ut summi regiminis solum, gratia superna largiente, gaudens suscipiat, et misericordie tuę muro ab hostium aduersitate undique munitus, plebem sibi commissam, cum pace propitiationis, et uirtute uictorię, feliciter regere mereatur. Per.

Alia.

In diebus eius oriatur omnibus æquitas et iustitia, amicis adiutorum, inimicis obstaculum, humilibus solatium, eleuatis correptio, diuitibus doctrina, pauperibus pietas, peregrinis auxilium, propriis in patria pax et securitas. Unumquemque secundum suam mensuram moderate gubernans, se ipsum sedulus discat, ut tua irrigatus compunctione toti populo tibi placita prebere uitę possit exempla, et per uiam ueritatis cum grege sibi subdito gradens, opes fragiles abundanter adquirat. Simul et salutem non solum corporum sed etiam cordium a te concessam cunctis accipiat. Sicque in te cogitatum animi consiliumque omne componens, plebis gubernaculum cum pace simul et sapientia semper inuenire uidatur; teque auxiliante, presentis uitę prolixitatem percipiat, et per temporalia bona usque ad summam senectutem perueniat, priusque fragilitatis finem perfectum ab omnibus uitiorum uinculis tuę pietatis largitate liberatus, et infinite prosperitatis premia perpetua, angelorumque æterna commertia consequatur. Per.

Alia.

Deus, electorum fortitudo, et humilium celsitudo, qui in primordio per effusionem diluuii crimina mundi castigare uoluisti, et per columbam ramum olię portantem pacem terris redditam demonstrasti, iterumque aaron famulum tuum per unctionem olei sacerdotem sanxisti, et postea per huius unguenti infusionem ad regendum populum israheliticum sacerdotes, reges, et prophetas perfecisti, uultumque ecclesie in oleo exhilarandum per propheticam famuli tui uocem dauid esse predixisti; ita, quesumus, omnipotens pater, et per huius creaturę pinguedinem, hunc seruum tuum sanctificare tua benedictione digneris, eumque in similitudinem columbę pacem simplicitatis populo sibi subdito prestare, et exempla aaron in dei seruitio diligenter imitari, regumque uestigia in consiliis scientię et æqui-

¹ Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 168, n. 1.

tate iudicii semper assequi, uultumque hilaritatis per hanc olei unctionem tuamque benedictionem, te adiuuante, commissę plebi paratum habere facias. Per.

Benedictio.

Benedic, domine, hunc presulem principem, qui regna regum omnium a sæculo moderaris. Amen.

Et tali eum benedictione glorifica, ut dauitica teneat sublimitate sceptrum salutis, et sanctificatus protinus repperiatur merito. Amen.

Da ei a tuo spiramine cum mansuetudine ita regere populum, sicut salomonem fecisti regnum obtinere pacificum. Amen.

Tibi semper cum timore sit subditus, tibi que militet cum quiete; sit tuo clypeo protectus cum proceribus, et ubique maneat sine fine uictor. Amen.

Sis ei contra facies inimicorum lurica, in aduersis galea, in prosperis patientia, in protectione clypeum sempiternum. Amen.

Uiuat inter gentium cateruas magnanimus; sit in iudiciis æquitas singularis. Amen.

Locupletet cum tua predita dextera, frugalem contineat patriam, et suis liberis tribuat profutura. Amen.

Da ei prolixitatem uitę per tempora, et in diebus eius oriatur iustitia. Amen.

A te robustum teneat regiminis solium, ut cum iucunditate et iustitia æterno gloriatur in regno. Amen.

Et præsta ut gentes illi teneant fidem, procures sui habeant pacem diligant caritatem. Amen.

Tu eius menti benignus inlabere, ut amore te timeat et timore diligit. Amen.

Tu ei honor sis, tu gaudium, tu gaudium, tu uoluntas, tu in merore solatium, in ambiguitate consilium, in itinere consolator. Amen.

Tu in iniuriis defensor, in tribulatione patientia, in egritudine medicina. Amen.

In te habeat omne consilium, per tuam discat commissa sapientiam regni gubernacula moderari, ut semper felix, semper a te gaudens, de tuis mereatur beneficiis gratulari, et æternis ualeat commerciis copulari. Amen.

Ut quem tu nobis hodie tua misericordia iocundum presentare dignatus es, tua facias multorum annorum curriculis protectione securum. Amen.

Et ita populus iste pulchre coalitus benedictione æternitatis, ut semper maneant tripudiantes in pace uictores. Amen.

Quod ipse præstare digneris, qui cum æterno patre, simul cum spiritu sancto, uiuis et regnas deus, per omnia secula seculorum. Amen¹.

Item super regem.

Omnipotens deus, det + tibi de rore cæli et de pinguedine terrę abundantiam frumenti et uini et olei, et seruiant tibi populi, et adorent te tribus; esto dominus fratrum tuorum, et incuruentur ante te filii matris tuę, et qui bene + dixerit tibi benedictionibus repleatur, et deus erit adiutor tuus. Omnipotens bene + dicat tibi bene + dictionibus cæli desuper, bene + dictionibus abyssi iacentis deorsum, bene + dictionibus uberum et uulvę; bene + dictiones patrum antiquorum confortatę sint super te².

Alia.

Benedic, domine, fortitudinem principis nostri, et opera manuum illius suscipe, et benedictione tua terra eius repleatur, de bonis fructuum cæli, et rore, atque subiacente abyssu, de bonis fructuum solis ac lunę, de uertice antiquorum montium, de bonis æternorum collium, et de frugibus terrę et plenitudine eius. Bene + dictio illius qui apparuit in rubo ueniat super caput .*ill.* et plenus erit benedictione domini in filiis, et tingat in oleo pedem suum. Cornua rinocerotis cornua eius, in ipsis uentilabit gentes usque ad terminos terrę, quia ascensor cæli auxiliator eius³. Per.

Tunc dicat omnis populus cum episcopo .iii. uicibus.

Uiuat rex .*ill.* in sempiternum. R. Amen.

Et confirmabitur cum benedictione omni populo in solio regni, et osculant principes, in sempiternum dicentes,

Amen, Amen, Amen.

Deus, perpetuitatis auctor, dux uirtutum omnium, cunctorumque hostium uictor, bene + dic hunc famulum tuum .*ill.* tibi suum caput inclinanti; effunde super eum gratiam firmam, et in militia in qua probatus consistit, prolixa sanitate, et prospera felicitate cum conserua; ut ubicunque

¹ Pontif. Egb. p. 102.

² Ib. 103.

³ Ib.

uel pro quibuscunque auxilium tuum inuocauerit, cito adsis, protegas, et defendas¹. Per.

Rectitudo regis est nouiter ordinati, et in solium sublimati, populo tria precepta sibi subdito precipere :

Inprimis, ut ecclesia dei et omnis populus christianus ueram pacem seruent in omnipotenti deo. R. Amen.

Aliud est, ut rapacitates et omnes iniquitates omnibus gradibus interdicat. R. Amen.

Tertium est, ut in omnibus iudiciis æquitatem et misericordiam precipiat, ut per hoc nobis indulgeat misericordiam suam clemens et misericors deus. Amen.

Orationes quæ dicendæ sunt super archiepiscopo antequam pallium accipiat.

Deus, omnipotens pater, qui non propriis suffragantibus meritis, sed sola ineffabili gratiæ tuæ largitate istum famulum tuum .ill. populo tuo præsesse iussisti : tribue per gratiam spiritus sancti tui digne tibi persolvere ministerium sacerdotalis officii, et ecclesiasticis conuenienter seruire ministeriis, plebemque commissam ad gloriam tui nominis, te in omnibus protegente, gubernare concede. Per dominum nostrum.

Alia.

Deus, innocentiae restitutor et amator, dirige hunc famulum tuum .ill. spiritus tui feruore, ut in fide inueniatur stabilis, et in operibus suis efficax. Inlumina eum lumine sapientiæ ; munda eum et sanctifica ; da ei consilium rectum, doctrinam sanctam ; et qui eum inter summos sacerdotes uoluisti numerare, concede ut quod humano ore eum uoluisti uocari, hoc in conspectu tuo per gratiam tuæ pietatis possit fieri ; ut cum electis tuis æternæ uitæ beatitudinem percipere mereatur.

Sequitur oratio postquam acceptum fuerit.

Domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus, rex regum, et dominus dominantium, clementiam tuam humiliter exoramus, necnon et unigeniti filii tui domini nostri ihesu christi, qui, omnes æterno pontificatu supereminens, solus sine macula sacerdotale ministerium impleuit, simulque sancti spiritus, cuius septiformi gratia cælesti

¹ Pontif. Egb. p. 103.

uirtute cuncta sanctificas ; ut hunc famulum tuum .ill. diuinę prouidentię gratia largiente, a minoribus usque ad maiora per gradus ascendentem supernę pietatis tuæ gremio grater suscipias ; et quia nobis indignis, quos sedis apostolicę summęque ministros seruitutis non exigentibus meritis, sed dono clementiæ tuæ constituisti, salutaribus indumentis ad sacri altaris officium foras uestitus impresenti apparet, ab omnibus criminum contagiis castigatus, perpetua spiritus tui sanctificatione intus impleri mereatur ; uiuique fontis fluentibus irrigatum uirtutum fructibus crescere, et coram omnibus clarescere concedas, ut eius uita aliis possit exempla prebere. Sit ei honor pallei, ornamentum animæ, et unde aduenit fastigium uisibile, inde florescat amor inuisibilis. Tua diuina potentia eum corroboret. Tui filii uirtus uiscera eius fecundet. Tui spiritus gratia interiora eius impleat. Per te firmitatem fidei catholicę non solum sibi met seruandi sed etiam alios docendi causa conseruet. Per te cathedrę episcopalis et ecclesię uniuersalis scutum non solum a spiritalibus, sed etiam a corporalibus huius sæculi aduersitatibus habere mereatur. Per te apostolicę dignitatis in cælis et in terris soluendi et ligandi non solum corpora sed et animas, diuina ditatus gratia, dominium suscipiat, ut ita dignis successibus deuote degens, ad destinata sanctis premia perueniens, æternam accipiat beatitudinem. Per.

Oratio super infirmum penitentem.

Precor, domine, clementiam tuam, ut huic famulo tuo peccata sua et facinora confitenti donare ueniam, et preteritorum criminum culpas relaxare digneris, qui humeris tuis ouem perditam reduxisti, qui publicani confessione placatus es, tu etiam, domine, in huius famuli tui precibus benignus aspira ; ut in flebili confessione persistens, pietatem tuam celeriter, et indifficulter exoret, ac sacris altaribus (et) misteriis restitutus, æternæ uitæ premia consequatur. Per¹.

Orationes super eos qui a dæmonio uexantur.

Omnipotens sempiterne deus, pater domini nostri ihesu christi, te supplices exoramus, im-

¹ Gel. p. 505, with variations.

pera diabolo, qui hunc famulum tuum .iill. detinet, ut ab eo recedat, et extinguatur per impositionem manuumstrarum. quas nos ponimus carnales per inuocationem tui nominis, et pro meritis beatorum angelorum tuorum et patriarcharum, et prophetarum, et apostolorum, et martyrum, et confessorum, et uirginum, atque omnium sanctorum tuorum. Libera cum qui credit in uerum liberatorem dominum nostrum ihesum christum, ut expurgatus ab omni labe iniquitatis, maiestati tue pura mente descriuat, consecutus gratiam spiritus sancti, qui cum patre et filio uiuit et regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Alia.

Medelam tuam deprecor, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, qui subuenis in periculis, qui temperas flagella dum uerberas; te ergo, domine, supplices deprecamur, ut hunc famulum tuum .iill. eruas ab hac uexatione diaboli; ut non preualeat inimicus usque ad animę temptationem. Sicut in iob terminum ei pone; ne inimicus de anima istius, sine remedio tue saluationis, incipiat triumphare. Defende, domine, exitum mortis, et spacium uitę extende, et releua ab hostis maligni temptationibus et figuris phantasmatum famulum tuum, quem creasti ad imaginem tuam, et redemisti pretio magno sancti sanguinis filii tui. In cuius uirtute precipio tibi, quicumque es, inmunde spiritus, ut exceas et recedas ab hoc famulo dei. Disrumpe, domine, per maiestatis tue imperium omnes laqueos satane quibus est conligatus, et auxilii tui ostende uirtutem et opus misericordię tue; ut fugatis infirmitatibus, sana mente, et uiribus sensibusque renouatis, nomen sanctum tuum, instaurata sanitate, protinus benedicat. Per¹.

Alia.

Vnguo te de oleo sanctificato, ut salueris in nomine patris, et filii, et spiritus sancti in secula seculorum. Amen.

Enpositio manuum super energuminum raticuminum.

Omnipotens sempiterne deus, a cuius facie cęli distillant, montes sicut cera liquescunt, terra

tremuit, cui patent abissi, quem infernus pauescit, quem omnis irarum motus aspiciens humiliatur; te supplex deprecor, dominator domine, ut inuocatione nominis tui ab huius famuli tui uexatione inimicus confusus abscedat; ut ab eius possessione anima liberata ad auctorem sue salutis recurrat, liberatoremque suum, diabolico fectore depulso, et odore suauiissimo spiritus sancti percepto, sequatur. Per¹.

Item alia pro paruulo energumino.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, uirtutem tuam totis exoro gemitibus pro hoc famulo tuo .iill. a diabolo oppresso, qui etiam indignis inter pressuras donas presidium; exurge pro huius infantia debellata, et noli diu retinere uindictam; nec ante conspectum tuum ueniant parentum delicta, qui nec pro filio patrem, nec pro patre promisisti filium iudicare; auxiliare, quesumus, inimici furore uexato, ne sine baptis-mate facias eius animam a diabolo possideri: sed potius tenera ætas, maligni oppressionibus liberata, tibi referat gratias sempiternas. Per².

Item super energumino baptizato.

Deus angelorum, deus archangelorum, deus prophetarum, deus apostolorum, deus martyrum, deus confessorum, deus uirginum, deus pater domini nostri ihesu christi, inuoco sanctum nomen tuum, ac preclare maiestatis tue clementiam supplex exoro, ut mihi auxilium prestare digneris aduersus hunc nequissimum spiritum, ut, ubicumque latet, audito nomine tuo, uelociter exeat uel recedat. Ipse tibi imperat, diabole, qui de supernis cęlorum in inferiora terrę dimergi precepit; ipse tibi imperat, qui retrorsum redire precepit. Audi ergo et time, satanas, uictus et prostratus; abscede in nomine domini nostri ihesu christi. Tu ergo, iniquissime satanas, inimicus fidei, (hostis) generis humani, mortis raptor, iustitię declinator, malorum radix, fomes uitiorum, seductor hominum, perditor gentium, incitator inuidię, origo auaritię, causa discordię, excitator dolorum, magister dæmonum, Quid stas et resistis, cum scis cum tuas perdere uires?

¹ V. p. 236, much varied.

¹ Gel. p. 597; V. p. 237.

illum metue qui in isaac immolatus est, in ioseph uenundatus, in agno occisus, in homine crucifixus, deinde triumphator. Recede in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, et da locum spiritui sancto per hoc signum crucis christi domini nostri. Qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat.⁷

Alia.

Deus, conditor et defensor generis humani, qui hominem ad imaginem et similitudinem tuam formasti, respice super famulum tuum hunc, qui dolis inuidi serpentis appetitur; quem uetus aduersarius et hostis antiquus atrę formidinis horrore circumuolat, et sensum mentis humane stupore defigit, terrore conturbat, et metu trepidi terroris exagitat. Repelle, domine, uirtutem diaboli, fallacesque eius insidias amoue procul. Impius temptator aufugiat. Sit nominis tui signo famulus tuus .iill. et animo tutus et corpore. Tu pectoris huius interna custodias. Tu uiscera regas. Tu corda confirmes. In anima eius aduersarię potestatis temptamenta uanescant. Da ad hanc inuocationem nominis tui gratiam, ut qui huc usque terrebat territus abeat, et uictus abscedat, tibi que possit hic seruus tuus, corde confirmato et mente sincera, debitum prebere famulatum. Per.⁷

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, osanna in excelsis. Pater domini nostri ihesu christi, qui illum refugam tyrannum ghenę deputasti, qui unigenitum tuum in hunc mundum misisti, ut illum rugientem leonem contereret; uelociter adtende, accelera, ut eripias hominem ad imaginem et similitudinem tuam creatum a ruina et dęmonio meridiano. Da, domine, terrorem tuum super bestiam quę exterminauit uincam tuam. Da fidutiam seruis tuis contra nequissimum draconem fortiter stare, nec contempnat sperantes in te, et dicat sicut in pharaone iam dixit, Deum non noui, nec israhel dimitto. Urgueat illum, domine, dextera tua potens discedere a famulo tuo .iill. ne diutius presumat captiuum tenere hominem, quem tu ad imaginem tuam dignatus es facere. Adiuro ergo te, serpens antique, per iudicem uiuorum et mortuorum, per factorem mundi, per eum qui habet potestatem mittere in gehennam, ut ab hoc famulo dei, qui ad ecclesię pręsepia concurrit,

cum metu et ex(er)citu furoris tui festinus discedas. Adiuro te non mea infirmitate, sed in uirtute spiritus sancti, ut desinas ab hoc famulo dei, quem omnipotens deus ad imaginem suam fecit. Cæde, cæde, non mihi, sed ministeriis christi. Illius enim te perurguet potestas, qui te affigens crucis suę subregauit imperio. Illius enim brachium contremisce, qui, deuictis gemitibus inferni, animas ad lucem perduxit. Sit tibi terror corpus hominis. Sit tibi formido imago dei. Nec desistas nec moreris discedere ab homine, quoniam complacuit christo ut in homine habitaret. Et ne me infirmum contempnendum putes, dum me peccatorem nimis esse cognoscis. Imperat tibi dominus; imperat tibi maiestas christi; imperat tibi deus pater; imperat tibi filius et spiritus sanctus; imperat tibi apostolorum fides, sancti petri et pauli, et ceterorum apostolorum. Imperat tibi indulgentia confessorum. Imperat tibi martyrum sanguis. Imperat tibi sacramentum crucis. Imperat tibi mysteriorum uirtus. Exi, transgressor. Exi, seductor, plene omni dolo et fallatia, ueritatis inimice, innocentium persecutor. Da locum, durissime. Da locum, impiissime. Da locum christo, in quo nihil inuenisti de operibus tuis, qui te expoliavit, qui regnum tuum destruxit, qui te uictum ligauit, et uasa tua dirupit, qui te proiecit in tenebras, ubi tibi cum ministris tuis erit preparatus interitus. Sed quid tunc truculente recogitas? quid temerarię retractas? reus omnipotenti deo, cuius statuta transgressus es; reus filio eius ihesu christo, quem temptare ausus es, et crucifigere pręsumpsisti; reus humano generi, cui mors tuis persuasionibus uenit. Adiuro, ergo, te, draco nequissime, in nomine agni immaculati, qui ambulauit super aspidem, et basiliscum, qui conculcauit leonem et draconem, ut discedas ab homine, discedas ab ecclesia dei. Contremisce et effuge, inuocato nomine domini illius quem inferi tremunt; cui uirtutes cælorum, et potestates, et dominationes subiectę sunt; quem cherubin et seraphin indefessis uocibus laudant. Imperat tibi uerbum caro factum. Imperat tibi natus ex uirgine. Imperat tibi ihesus nazarenus, qui te, cum discipulos eius contempneres, elisum et prostratum exire iussit ab homine; quo presente, cum te ab homine seprasset, nec porcorum gregem presumebas contingere. Recede,

ergo, nunc, adiuratus in nomine eius, ab homine quem ipse plasmavit. Durum tibi est christo uelle resistere. Durum tibi est contra stimulum calcitrare, quia quanto tardius exis, tanto tibi supplicium maius crescit; quoniam non hominem contempnis, sed illum, qui dominator uiuorum et mortuorum est. Qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen.¹

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens aeternae deus, per impositionem scripture huius et gustum aquae, expelle diabolum ab homine isto, de capite, de capillis, de uertice, de cerebro, de fronte, de oculis, de auribus, de naribus, de ore, de lingua, de sublingua, de guttore, de collo, de corpore toto, de omnibus membris, de compaginibus membrorum suorum, intus et foris, de ossibus, de uenis, de neruis, de sanguine, de sensu, de cogitationibus, de omni conuersatione, et operetur in te uirtus christi, in eo qui pro te passus est, ut uitam aeternam merearis. Per¹.

Ordo super electos. Ad caticumínium faciéndum.

Omnipotens sempiterne deus, pater domini nostri ihesu christi, respicere dignare super hunc (hos) famulum(los) tuum(os), uel famulam(las), tuam(as) quem (quos) uel quam (quas) ad rudimenta fidei uocare dignatus es; omnem cecitatem cordis ab eo (eis) uel ab ea (eas) expelle; disrumpe omnes laqueos satanae quibus fuerat (rant) conligatus(i). Aperí ei (eis), domine ianuam pietatis tuae; ut signo sapientiae tuae imbutus(ti) uel imbuta(ta) omnium cupiditatum faetoribus careat(ant), et ad suauem odorem preceptorum tuorum letus(ti) uel leta(ta) tibi in ecclesia tua deseruiat(ant); et proficiat(ant) de die in diem, ut idoneus(nei) uel idonea(nea) efficiatur(antur) accedere ad gratiam baptismi tui percepta medicina. Per eundem².

Alia.

Preces nostras, quesumus, domine, clementer

exaudi, et hunc (hos) electum(tos) tuum(os) uel electam(tas) tuam(as) crucis dominicae, cuius impressione cum (eos) uel eam(as) signamus, uirtute custodi; ut magnitudinis gloria rudimenta seruans(antes) per custodia mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mereatur(antur). Per¹.

Alia.

Deus, qui humani generis ita es conditor ut sis etiam reformator, propitiare populis adoptiuis. et nouo testamento sobolem nouae prolis adscribe, ut filios promissionis quod non potuerunt assequi per naturam, gaudeant se percepisse per gratiam. Per².

Benedictio salis dandum caticumínium.

Exorcizo te, creatura salis, in nomine dei patris omnipotentis, et in caritate domini nostri ihesu christi, et in uirtute spiritus sancti. Exorcizo te per deum uiuum, et per deum uerum, qui te ad tutelam humani generis procreauit, et populo uenienti ad credulitatem per seruos suos consecrari precepit, ut in nomine sanctae trinitatis efficiaris salutare sacramentum, ad effugandum inimicum. Proinde rogamus te, domine deus noster, ut hanc creaturam salis, quem tu, domine, sanctificando sancti+ficēs, benedicendo benedicas, ut fiat omnibus accipientibus perfecta medicina permanens in uisceribus eorum. In nomine domini nostri ihesu christi, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen³.

Hac oratione expleta, accipiat sacerdos de eodem sale, et ponat in ore infantis, dicens:

Accipe salem sapientiae propitiatus in uitam aeternam⁴.

Oratio post datum salis.

Deus patrum nostrorum, deus uniuersae conditor, ueritas, te supplices exoramus, ut hunc (hos) famulum(los) tuum(os), uel famulam(las) tuam(as) respicere digneris propitius, et hoc primum pabulum salis gustantem non diutius esurire permittas, quominus cybo expleatur(antur)

¹ This Collect is found among the 'orationes contra daemoniacum,' in a tenth-century Codex in the Library of Vienna, published by Gerbertus, Mon. Vet. Lit. Aleman. ii. 132; and in the Stowe Missal; Lit. and Rit. of the Celtic Church, p. 207. A still more exhaustive enumeration of the parts of the body occurs in the Lorica of Gildas, Stokes, W., Irish Glosses, Dublin, 1860, p. 133, and in Collects printed by Gerbertus, *ut supra*, pp. 131, 136.

² Gel. p. 533.

¹ Gel. p. 533.

³ Ib.

² Ib. 534.

⁴ Ib.

cælesti; quatinus sit (sint) semper, domine, spiritu seruiens(tes), spe gaudens(tes), tuo semper nomini seruiens(tes). Perduc eum(os) uel eam(as) ad noue regenerationis lauacrum, ut cum fidelibus tuis promissionum tuarum premia consequi mereatur(antur). Per¹.

Benedictio fontis.

Omnipotens sempiterne deus, adesto magne pietatis tuæ mysteriis; adesto sacramentis, et ad creandos nouos populos, quos tibi fons baptismatis parturit, spiritum adoptionis emitte, ut quod humilitatis nostræ gerendum est mynisterio, tuæ uirtutis impleatur effectus. Per².

Alia.

Adsit, domine, huic lauacro tuæ uirtutis operatio, et abolendis uitiiis conferendisque sacramentis tuæ regenerationis impleatur effectus. Per dominum nostrum³.

Alia.

Deus, qui inuisibili potentia sacramentorum tuorum mirabiliter operaris effectum, et licet nos tantis mysteriis exsequendis simus indigni, tu tamen gratiæ tuæ dona non deserens etiam ad nostras preces aures tuæ pietatis inclinas⁴.

Deus, cuius spiritus super aquas inter ipsa mundi primordia ferebatur, ut iam tunc uirtutem sanctificationis aquarum natura conciperet⁵.

Deus, qui nocentis mundi crimina per aquas ablucens, regenerationis speciem in ipsa diluuii effusione signasti, ut unius eiusdemque elementi ministerio, et finis esset uitiiis et origo uirtutibus, respice in faciem ecclesiæ tuæ, et multiplica in ea regenerationes tuas; qui gratiæ tuæ affluentis impetu lætificas ciuitatem tuam, fontemque baptismatis aperis toto orbe terrarum gentibus innouandis, ut tuæ maiestatis imperio sumat unigeniti tui gratiam de spiritu sancto; qui hanc aquam regenerandis hominibus preparatam archana sui luminis ammixtione fecundet; ut sanctificatione concepta ab immaculato diuini fontis utero, in nouam renata creaturam progenies cælestis emergat. Et quos aut sexus in corpore aut ætas discernit in tempore, omnes

in unam pariat gratia mater infantiam. Procul, ergo, hinc, iubente te, domine, omnis spiritus immundus abscedat. Procul tota nequitia diabolicæ fraudis absistat. Nihil hic loci habeat contrariæ uirtutis ammixtio. Non insidiando circumuolet, non latendo subripiat, non inficiendo corrumpat. Sit hæc sancta et innocens creatura libera ab omni impugnationis incursu, et totius nequitie purgata discessu. Sit fons uiuus, aqua regenerans, unda purificans, ut omnes hoc lauacro salutifero diluendi, operante in eis spiritu sancto, perfecte purgationis indulgentiam consequantur¹.

Vnde benedico te, creatura aqua, per deum uiuum, per deum sanctum, qui te in principio uerbo separauit ab arida, cuius spiritus super te ferebatur, qui te de paradyso manare, et in quattuor fluminibus totam terram rigare precepit; qui te in deserto amaram, suauitate indita, fecit esse potabilem, et sitienti populo de petra produxit. Benedico te per ihesum christum, filium eius unicum, dominum nostrum, qui te in chana galilææ signo admirabili sua potentia conuertit in uinum; Qui pedibus super te ambulauit, et a iohanne in iordane in te baptizatus est; qui te una cum sanguine suo de latere suo produxit; et discipulis suis iussit, ut credentes baptizarentur in te, dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, et filii, et spiritus sancti².

Hæc nobis præcepta seruantibus tu, deus omnipotens, clemens adesto. Tu benignus aspira; tu has simplices aquas tuo ore benedicto, ut præter naturalem emundationem, quam lauandis possint adhibere corporibus, sint etiam purificatis mentibus efficaces³.

Hic ponas circum in fontem.

Descendat in ha(n)c plenitudinem fontis uirtus spiritus tui,

et insuffla ter in aqua,

et totam huius aquæ substantiam regenerandi fecundet effectus. Hic omnium peccatorum maculæ deleantur. Hic natura ad imaginem tuam condita, et ad honorem sui reformata principii, cunctis uetustatis squaloribus emundetur; ut omnis homo hoc sacramentum regenerationis in-

¹ Gel. p. 534.

² Gel. p. 568; V. p. 63.

³ Ib.

⁴ Ib.

⁵ Ib.

¹ Gel. p. 568.

² Ib.

³ Ib.

gressus, in uere innocentiae nouam infantiam renascatur. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et seculum per ignem. Amen¹.

Post haec accipies chrisma cum uasculo, et fundes in cruce super aquam, dicens:

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, sanctificetur, et fe(cun)detur fons iste.

Et aspargis super adstantes. Qui autem uoluerit accipiat de ipsa aqua, et asperget ubicumque necesse fuerit. Et tunc primum inquires nomen hominis, ita dicendo:

Int. Quid uocaris?

R. Ita.

Int. Abrenuntias satanae?

R. Abrenuntio.

Int. Et omnibus operibus eius?

R. Abrenuntio.

Int. Et omnibus pompis eius?

R. Abrenuntio.

Et tunc suffla in faciem eius, et dicis:

Accipe spiritum sanctum.

Deinde fac crucem cum pollice in fronte, et in pectore eius, dicendo ita:

Accipe signum crucis tam in fronte quam in corde; sume fidem caelestium preceptorum dei².

Deinde dicis orationes has:

Oremus.

Rogamus te, domine, sancte pater, omnipotens aeternus deus, miserere famulo(los) tuo(os), uel famule(las) tuae(as), quem (quos) uel quam (quas) uocare ad rudimenta fidei dignatus es. Omnem cecitatem cordis ab eo (eis) uel ab ea (cas) expelle. Disrumpe omnes laqueos satanae quibus fuerat(ant) conligatus(ti). Aperi ei(is), domine, ianuam ueritatis tuae; ut signo sapientiae tuae imbutus(ti) uel induta(te) omnium cupiditatum foetoribus careant(at), atque suauis odore preceptorum tuorum laetus tibi in ecclesia tua deseruiat(ant), et proficiat de die in diem, ut idoneus efficiatur promissae gratiae tuae, in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, in saecula saeculorum. Amen.

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens aeternus

deus, pater domini nostri ihesu christi, cuius antiquitas sine initio, aeternitas sine fine est; deus, omnium rerum creator, et ipse non genitus, Deus inuisibilis et omnia uidens, deus incomprehensibilis et omnia comprehendens, inuoco nomen sanctum tuum super opera manuum tuarum, ut hoc plasma¹ quod in conspectu diuinae maiestatis tuae ad spem immortalitatis aspirare dignatus es, per uirtutem sacramentorum caelestium omnibus inimici laetibus insidiis exuatur. Tu enim hominem ad imaginem tuam facere dignatus es, in cuius faciem insufflasti spiritum uitae,

suffla,

et factus est homo in animam uiuentem, sic itaque hunc (hos) famulum(los) tuum(os) .ill. uel famulam(las) tuam(as), quesumus, domine, constituas in spiritu uiuificante, ut cognoscat te deum uiuum, te deum uerum et unigenitum filium tuum ihesum christum quem misisti, et spiritum sanctum. Signum quoque salutare, quod in cum(os) uel eam(as) nunc conferre dignatus es, custodias usque in finem, ut integer (gri) uel integra(grae), et purus(ri) uel pura(ræ) perducatur(cantur) ad lauacrum aque regenerationis, data ei(is) remissione omnium peccatorum. Per.

Deinde pones saltem in ore infantum dicendo ita:

Accipe saltem sapientiae propitiatus² in uitam aeternam³. Pax tibi. Amen.

Oremus.

Spes omnium finium terrae et in mari longe, qui sanctos montes tuos preparasti in uirtute tua, et accingeris potentia, qua in te sperantes defensare digneris, deprecationem nostram clementer exaudi, et hunc(his) catecuminum(nis) tuum(is) crucis dominice, cuius impressione signatus(ti) est (sunt) uirtute custodi, ut agnitionis tuae rudimenta seruans(uantes), per custodiam mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam peruenire mereatur(antur), seruaturus(ri) per te quicquid, te largiente, percepit(perint). Per.

Nec te latet, satanas, imminere tibi penas, imminere tibi tormenta, diem iudicii, diem supplicii sempiterni, diem qui uenturus est uelut elibanus ardens; in quo tibi atque angelis tuis

¹ Gel. p. 568.

² Ib. 593.

¹ p. 230, n. 1.

² So O; om. V.

³ V. p. 153.

sempiternus est preparatus interitus; et ideo pro tua nequitia, dampnate atque dampnande, da honorem deo uiuo, da honorem ihesu christo filio eius; da honorem spiritui sancto paraclito. In cuius uirtute precipio tibi, quicumque es, inmunde spiritus, ut ex eas et recedas ab hoc (his) famulo(lis) dei, uel ab hac (his) famula (labus) dei, quem (quos) uel quam (quas) hodie deus et dominus noster ihesus christus ad suam sanctam gratiam et benedictionem uocare dignatus est; ut fiat eius templum per aquam regenerationis in remissionem omnium peccatorum. In nomine domini nostri ihesu christi, qui iudicaturus est uiuos et mortuos et seculum per ignem¹. Amen.

Deinde tanges ei nares et aures de sputo et dices:

Effeta, quod est, adaperire, in odorem suauitatis. Tu autem effugare, diabole, adpropinquabit enim iudicium dei².

Postea tanges ei pectus de oleo exorcizato et dices:

Exi, inmunde spiritus.

Deinde inter scapulas:

Da locum spiritui sancto.

Et interrogat presbiter nomen, dicendo ita:

Int. Quid uocaris?

R. Ita.

Int. Credis in deum patrem omnipotentem?

R. Credo.

Int. Credis et in ihesum christum, filium eius unicum, dominum nostrum?

R. Credo.

Int. Credis et in spiritum sanctum, sanctam ecclesiam catholicam, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem?

R. Credo.

Et accipiet presbiter eos a parentibus eorum, et baptizantur primi masculi, deinde femine, sub trina mersione, sanctam trinitatem semel inuocando, ita dicendo:

Int. Vis baptizari?

R. Volo.

Deinde dicit: Et ego baptizo te. *Nomina ill.* In nomine patris, *et mergit semel*, et filii, *et mergit iterum*, et spiritus sancti, *et mergit tertio*.

Ut autem surrexerint a fonte, facit presbiter signum crucis de chrismo cum pollice in uertice eius, dicens hanc orationem:

Deus omnipotens, pater domini nostri ihesu christi, qui te regenerauit ex aqua et spiritu sancto, quique dedit tibi remissionem omnium peccatorum, ipse te linit *ill*.

et unguet presbiter caput ipsius de chrismo, dicens,

ipse te linit chrismate salutis in christo ihesu, in uitam æternam¹. *R.* Amen.

Tunc posito chrismali in capite baptizati, dicit sacerdos:

Accipe uestem candidam, puram, et immaculatam, quam perferas ante tribunal domini nostri ihesu christi in uitam æternam². *R.* Amen.

Deinde communicetur a presbitero, ita dicendo:

Omnipotens sempiterne deus, qui regenerasti famulum tuum, uel famulam tuam, ex aqua et spiritu sancto, quique dedisti ei remissionem omnium peccatorum, tribue ei continuam sanitatem, ad agnoscendam unitatis tuæ ueritatem. Per³.

Incipit ordo ad uisitandum et unguendum infirmum.

Primitus audiat sacerdos confessionem infirmi, et oret pro illo, et benedicat eum, dicens:

Oratio.

Omnipotens deus, qui dixit, Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego cum coram patre meo qui in cælis est, ipse te benedicat et custodiat semper, detque tibi remissionem omnium peccatorum, et uitam æternam.

Et hortetur ei, ut declinet a malo et faciat bonum, et per penitentiam indictam reconcilietur. Deinde si peccata criminalia habuerit, episcopus aut presbiter dicat super eum orationes ad dandam penitentiam:

Exaudi, domine, preces nostras. *Require Fer. iiii. caput iciuniū.*

Si autem episcopus adfuerit, imponat capiti manum, siue sacerdoti[s], siue cuiuscumque infirmi,

¹ Gel. p. 563; V. pp. 61, 156.

² Ib.

³ Gel. p. 570; V. p. 65.

² R. Rit. p. 30.

³ Compare Gel. p. 596.

ad reconciliandum. Alioquin presbiter reconcilians presbitero manum superponere non debet; ceteris uero infirmis superponat capiti manum, dicens orationem ad reconciliandum:

Adesto, domine, supplicationibus nostris. *Requiere Fer. v. in cena domini.*

Deinde canendi sunt .xvii. psalmi penitentiales, cum letania:

Domine, ne in ira tua .i.

Beati quorum.

Domine, ne in ira tua .ii.

Miserere .i.

Domine, exaudi .i.

De profundis.

Domine, exaudi .ii.

Inchoante autem letania, dicat sacerdos:

Parce, domine, parce famulo tuo .iii. quem redemisti, christe, sanguine tuo. Ne in æternam irascaris ei. Amen.

Tribus uicibus. Sequitur letania et preces.

Pater noster.

Saluum fac seruum tuum.

Dominus conseruet eum.

Dominus opem ferat illi super lectum.

Dominus custodiat te ab omni.

Dominus custodiat introitum.

Angelis suis mandauit.

Perfice gressus illius in semitis.

Domine auerte faciem tuam a peccatis illius, et omnes iniquitates eius dele.

Esto ei, domine, turris fortitudinis.

Conuertere, domine, aliquando.

Nihil proficiet inimicus in eum.

Mitte ei, domine, auxilium.

Domine, exaudi.

Miserere mei, deus .i.

Sequitur oratio.

Omnipotens deus, qui in nomine unigeniti sui misit spiritum sanctum secundum promissionem suam discipulis suis, effundat super te spiritum paraclitum septiformem de cælis; repleatque te spiritu timoris sui, spiritu scientiæ et pietatis, spiritu consilii et fortitudinis, spiritu sapientiæ et intellectus, qui excoquat omnem rubiginem peccatorum tuorum, ut nullis iam preteritæ iniquitatis uel fragilitatis confundaris erroribus; sed inducat in omnem, sicut idem promisit filius,

ueritatem scientiæ; custodiatque te a totius prauitate nequitiae, et mundane conuersationis, seu carnalis immunditiæ contagione, ac mentis impuræ affectu, et omnium inimicorum uisibilium et inuisibilium scilicet infestationibus uel incursu, perducaturque te ad gratiam et gloriam regni sui, cuius uirtus et imperium permanet in secula seculorum. Amen.

Alia.

Omnipotens mitissime deus, respice propitius preces nostras, et libera cor famuli tui .iii. de malarum temptatione cogitationum, ut sancti spiritus dignum fieri habitaculum inueniatur. Per.

Deinde spargit aquam benedictam super illum, et super domum eius, dicens hanc orationem:

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, et mittere dignare sanctum angelum tuum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat, uisitet, et defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per.

Sequitur epistola. Tristatur aliquis uestrum.

Et euangelium. In illo tempore intrauit ihesus capharnaum.

Oratio.

Omnipotens deus, qui per os beati apostoli tui iacobi hunc ministerium infirmis hominibus facere precepisti; conserua famulo tuo .iii. tuarum dona uirtutum, et concede ut medelam tuam non solum in corpore sed etiam in anima sentiat. Per.

Alia.

Domine deus, qui per apostolum tuum locutus es: Infirmatur quis in uobis, inducat presbiteros ecclesiæ, et orent super eum, unguentes eum oleo sancto in nomine domini, et oratio fidei saluabit infirmum, et alleuabit eum dominus, et si in peccatis sit dimittentur ei. Cura, quesumus, redemptor noster, gratia spiritus sancti languores istius infirmi, et eius sana uulnera, ac dimitte peccata, atque dolores cunctos cordis et corporis expelle ab eo, et plenam ei interius exteriusque sanitatem misericorditer redde, ut ope misericordiæ tuæ restitutus et sanatus, ad pristinam pietatis tuæ reparetur officia. Per.

Alia.

Oremus dominum nostrum ihesum christum, et cum omni supplicatione rogemus, ut hunc fa-

mulum suum *ill.* per angelum sanctum suum uisitare, (+) lætificare, (+) et (+) confortare dignetur, qui uiuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Et sic perunguant singuli sacerdotes infirmum de oleo sanctificato, facientes crucem in collum, et guttur, et pectus, et inter scapulas, et per quinque sensus corporcos. et in supercilia oculorum, et in nares intus et foris. et in narium summitatem siue interius, et in labia exterius. id est de foris, Ut maculæ, quæ per quinque sensus mentis et corporis fragilitate carnis aliquando inheserunt, hac medicina spiritali, et domini misericordia pellantur. Sequitur unctio.

Oratio.

Per istam unctionem et domini benedictionem mudentur ab omni sorde et contagione peccati ac sanctificentur manus et os, cor quoque, tactus, uidelicet sensus, uisus, auditus, et gustus, totumque corpus et anima tua, ut idoneus efficiaris ad uocandum in nomine eiusdem domini dei nostri. Reddat tibi dominus lætitiā salutaris sui, et spiritu principali te confirmet. Sanctum quoque spiritum innouet in uisceribus tuis, et ne auferat illum a te; sed benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti descendat super te, quæ copiose super te defluat, et in extrema corporis tui descendat. Interius exteriusque te repleat atque circumdet, ac sit semper tecum, nunc et in secula seculorum. Amen.

Et sic denique unguatur egrotus. primitus, ad aurem eius dextram. et in fronte. et ad aurem sinistram, dicentibus singulis sacerdotibus ita:

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, accipe sanitatem mentis et corporis.

Sequitur benedictio.

Benedicat te deus pater; sancte te filius; illuminet te spiritus sanctus, corpus tuum custodiat; animam tuam saluet, cor tuum inradiet, sensum tuum dirigat, et ad supernam uitam te perducatur. Qui uiuit.

Ad oculos. Alia.

Vnguo oculos tuos de oleo sanctificato, ut quicquid illicito usu deliquisti, huius unctione olei expietur. Per.

Deinde in utraque scapula.

¶ Vnguo has scapulas de oleo sacro, ut ex

omni parte spiritali protectione munitus iacula diabolica uiriliter contempnere, ac procul possis eum robore superni iuuaminis repellere. Per.

Ad nares. Alia.

Vnguo nares has de oleo sacro, ut quicquid noxæ contractum est odorato superfluo, ista medicatione sanctetur. Per.

Ad labia. Alia.

Vnguo labia ista consecrati olei medicamento, ut quicquid otiosa uel etiam criminosa peccasti locutione, diuina clementia miserante, expurgetur unctione hac. Per.

Deinde in pectore et retro.

Vnguo pectus tuum de oleo sancto, ut hac unctione protectus fortiter stare ualeas aduersus aerias cateruas. Per.

Ad manus unguendum.

Vnguo has manus de oleo consecrato. ut quicquid illicito uel noxio opere peregerunt hac unctione euacuetur. Per.

Deinde in uerticem.

Vnguo caput tuum oleo sanctificato, in nomine patris et filii et spiritus sancti, ut more militis uncti preparatus ad luctam aerias possis superare cateruas. Per.

Ad pedes unguendum.

Vnguo pedes hos de oleo benedicto, ut quicquid superfluo uel nociuo incessu commiserint. ista aboleat perunctio. Per.

Unctus autem infirmus. dicantur hæ orationes singule a singulis sacerdotibus.

Domine, ihesu christe, qui es saluatio et redemptio nostra, qui es uera salus et medicina. a quo omnis sanitas et medicamentum uenit, qui apostoli tui uoce nos instruis, ut languidos olei liquore tangentes tuæ postulemus misericordiam pietatis; respice propitius super hunc famulum tuum *ill.* ab illa mirabili summitate cælorum; et quem languor curuat ad exitum, et uirium defectio iam pertrahit ad occasum, medela tuæ gratiæ saluti restituat castigatum. Extingue in eo, domine, libidinum, febriumque, et dolorum stimulos, ac uitiorum obtege cruciatos(u) aegri-

tudines et cupiditatum tormenta dissolue; superbie inflationem tumoremque compesce; ulcera et putredines uitiorum euacua; uiscerum interna cordiumque ac medullarum et cogitationum sana discrimina; conscientiarum atque plagarum obducito cicatrices; physicis typicisque adesto periculis; ueteres immensasque remoue passiones; opera carnis ac sanguinis materiamque compone; ac delictorum illi ueniam propitiatus adtribue; sicque illum tua iugiter custodiat pietas, ut nec ad correctionem aliquando sanitas, nec ad perditionem, te auxiliante, nunc perducatur infirmitas. Fiatque illi hæc olei sacra perunctio concita morbi presentis expulsio, et peccatorum omnium optata remissio, per te, christe ihesu saluator, et redemptor noster, et domine, qui cum patre et spiritu sancto uiuis per.

Alia.

Propitietur dominus cunctis iniquitatibus huius infirmi .*ill.* et sanct omnes languores illius, redimatque de interitu perpetuæ mortis uitam eius; et corroboret ac satiet in bonis omnibus desiderium ipsius, qui solus in trinitate unus deus uiuit.

Alia.

Deus, qui facturæ tuæ pio semper dominaris affectu, inclina aurem tuam supplicationibus nostris; et famulum tuum .*ill.* ex aduersa ualitudine corporis laborantem placatus respice, et uisita in salutari tuo, ac cælestis gratie presta medicinam¹. Per.

Alia.

Deus, qui humano generi, et salutis remedium et uitæ æternæ numera contulisti, consc(r)ua famulo tuo .*ill.* tuarum dona uirtutum et concede ut medelam tuam non solum in corpore, sed etiam in anima sentiat. Per dominum nostrum.

Alia.

Virtutum cælestium deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, et omnem infirmitatem precepti tui potestate depellis; adesto propitius huic famulo tuo .*ill.* ut, fugatis infirmitatibus et uiribus receptis, nomen sanctum tuum, instaurata protinus sanitate, benedicat. Per.

Alia.

Respice, domine, famulum tuum .*ill.* in infirmi-

tate sui corporis laborantem, et animam refoue quam creasti; ut castigationibus emendata continuo sentiat se tua medicina saluatum. Per.²

Alia.

Deus, qui famulo tuo ezechie ter quinos annos ad uitam donasti, ita et famulum tuum .*ill.* a lecto egritudinis tua potentia erigat ad salutem. Per.²

Alia.

Domine, sancte pater, omnipotens æternæ deus, qui fragilitatem conditionis nostræ, infusa uirtutis tuæ dignatione, confirmas, ut salutaribus remediis pietatis tuæ corpora nostra et membra uegetentur, super hunc famulum tuum .*ill.* propitiatus intende, ut omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo pristina sanitatis perfecte reparetur. Per.²

Hic communicetur infirmus, et ponat sacrificium in uino siue aqua. dicens¹:

Fiat commixtio et consecratio corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi nobis et omnibus accipientibus in remissionem omnium peccatorum, et uitam æternam. Amen.

Et sic faciant ill per viitem dies, si necessitas fuerit, tam de communione quam et de alio officio. Debent etiam ex ministris sanctæ dei ecclesie infirmis cum summa reuerentia per singulos dies decantare uesperos et matutinas.

Oratio.

Deus, miserator omnium in te credentium, exaudi preces nostras, et super infirmantem famulum tuum .*ill.* cælestem infunde medicinam. Per.

Encipiunt orationes pro peccatis.

Exaudi, quesumus, domine, gemitum populi supplicantis, et qui de meritorum qualitate diffidimus non iudicium sed misericordiam consequi mereamur. Per.²

Alia.

Succurre, quesumus, domine, populo supplicenti, et opem tuam tribue benignus infirmis, ut sincera tibi mente deuoti et presentis uitæ remediis gaudeant et futuræ. Per dominum nostrum.²

¹ Gel. p. 735; V. p. 211.

¹ Introd. § 50.

Alia.

Exaudi quesumus, domine, supplicum preces, et confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas et pacem. Per.^y

Alia.

Deus, qui iuste irasceris et clementer ignoscis, afflicti populi lacrimas respice, et iram tuæ indignationis quam iuste meremur auerte. Per.^y

Alia.

Conserua, quesumus, domine, populum tuum, et ab omnibus quas meremur aduersitatibus redde securum, ut, tranquillitate percepta, deuota tibi mente deseruiat. Per dominum nostrum.^y

Alia.

Afflictionem familiæ tuæ, quesumus, domine, intende placatus, ut, indulta uenia peccatorum, de tuis semper ueniis gloriemur. Per dominum.^y

Alia.

Præsta populo tuo, domine, quesumus consolationis auxilium; ut diuturnis calamitatibus laborantem propitius respirare concede. Per dominum nostrum.^y

Alia.

Ab omnibus nos, quesumus, domine, peccatis propitius absolue, ut, percepta uenia peccatorum, liberis tibi mentibus seruiamus. Per dominum nostrum.^y

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, ut qui nostris fatigamur offensis, et merito nostræ iniquitatis affligimur, pietatis tuę gratiam consequi mereamur. Per.^y

Alia.

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, suscipe deprecationem nostram, et quos delictorum catena constringit, miseratio tuę pietatis absoluat. Per.^y

Alia.

Exaudi, domine, populum tuum tota tibi mente subiectum; ut corpore et mente protectus quod piæ credit tua gratia consequatur. Per.^y

Alia.

Subiectum tibi, domine, populum propitiatio

cælestis amplificet, et tuis semper faciat seruire mandatis. Per.^y

[Alia].

Purifica, quesumus, domine, tuorum corda fidelium; ut a terrena cupiditate mundati et presentis uitæ periculis exuantur, et perpetuis donis firmentur. Per.^y

Alia.

Clamantium ad te, quesumus, domine, preces dignanter exaudi, ut sicut niniuitis in afflictione positus pepercisti, ita nobis in presenti tribulatione succurre. Per.^y

Alia.

Miserere iam, quesumus, domine populo tuo, et continuis tribulationibus laborantem celeri propitiatione lætifica. Per.^y

[Alia].

Auxiliare, domine, querentibus misericordiam tuam, et da ueniam confitentibus, parce supplicibus; ut qui nostris meritis flagellamur, tua miseratione saluemur. Per dominum.^y

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut qui iram tuæ indignationis agnouimus misericordiæ tuæ indulgentiam consequamur. Per.^y

Alia.

Tribulationem nostram, quesumus, domine, propitius respice; et iram tuæ indignationis quam iuste meremur propitius auerte. Per.^y

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, afflicti populi lacrimas respice, et iram tuę indignationis auerte, ut qui reatum nostrę infirmitatis agnoscimus tua consolatione liberemur. Per.^y

[Alia].

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quos offensa nostræ per flagella cognoscimus tuæ consolationis gratiam sentiamus. Per.^y

Alia.

Ne despicias, omnipotens deus, populum tuum in afflictione clamantem; sed propter gloriam nominis tui tribulantibus(tis) succurre placatus. Per.^y

Alia.

Exaudi, domine, gemitum populi tui, nec plus apud te ualeat offensio delinquentium. quam misericordia tua indulta fletibus supplicantium. Per.⁷

[Alia].

Omnipotens (deus) misericordiam tuam in nobis placatus impende; ut qui te contempnendo culpam incurrimus, confitendo ueniam consequamur. Per.⁷

Alia.

Deus, refugium pauperum, spes humilium, salusque miserorum, supplicationes populi tui clementer exaudi; ut quos iustitia uerberum fecit afflictos, abundantia remediorum faciat consolatos. Per.⁷

Alia.

Moueatur pietatem tuam, quesumus, domine, subiecte tibi plebis affectus, et misericordiam supplicatio fidelis obtineat, ut quod meritis non presumit, indulgentiæ largitate percipiat. Per dominum.⁷

Alia.

Aures tuæ pietatis, quesumus, domine, precibus nostris inclina, ut qui peccatorum nostrorum flagellis percutimur, misericordiam tuæ gratia liberemur. Per.⁷

Alia.

Memor esto, quesumus, domine, fragilitatis humane, et qui iustę uerberas peccatores, parce propitiatus afflicti. Per.⁷

Alia.

Auerte, quesumus, domine, iram tuam propitius a nobis; et facinora nostra quibus indignationem tuam prouocamus expelle. *[Per].*⁷

Incipiunt orationes cotidianæ.

Deus, qui conspicias omni nos uirtute destitui, interius exteriusque custodi; ut et ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore et a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per.⁷

Alia.

Subueniat nobis, quesumus, domine, misericordia tua, ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis te mereamur protegente saluari. Per.⁷

Alia.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus fidutiam sperande pietatis indulges consuecte misericordiæ tribue benignus effectum. Per.⁷

Alia.

Vox clamantis ecclesiæ ad aures, domine, quesumus, tue pietatis ascendat, ut percepta uenia peccatorum, te fiat operante deuota, te protegente, segura. Per.⁷

Alia.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et animarumstrarum medere languoribus; ut, remissione percepta, in tua semper benedictione letemur. Per.⁷

Alia.

Ecclesiæ tuę uoces, quesumus, domine, placatus admitte; ut, destructis aduersitatibus cunctis, segura tibi seruiat libertate. Per.⁷

Alia.

Nostris, domine, quesumus, propitiare temporibus, ut tuo nomine dirigatur et romana securitas, et deuotio christiana. Per.⁷

Alia.

Largire, quesumus, domine, fidelibus tuis indulgentiam placatus et pacem; ut pariter ab omnibus mundentur offensis, et segura tibi mente deseruiant. Per.⁷

[Alia].

Gaudeat, domine, quesumus, plebs tua beneficiis imperatis; et cui fidutiam sperande pietatis indulges, optate misericordiæ presta benignus effectum. Per.⁷

Alia.

Fideles tuos, domine, quesumus, corpore pariter et mente purifica; ut tua inspiratione compuncti noxias delectationes uitare preualeant. Per.⁷

Alia.

Dies nostros, quesumus, domine, placatus intende, pariterque nos et a peccatis absolue propitius, et a cunctis cripe benignus aduersis. Per.⁷

Alia.

Da, quesumus, domine, populo tuo salutem mentis et corporis; ut bonis operibus inherendo, tua semper mereatur uirtute defendi. Per dominum.⁷

Alia.

Proficiat, domine, quesumus, plebs tibi dicata pię deuotionis affectu, ut sacris actionibus erudita, quanto maiestati tuę sit gratior, tanto donis potioribus augeatur. Per.⁹

Alia.

Respice, domine, propitius plebem tuam, et toto tibi corde subiectam, presidiis inuictę pietatis adtolle. Per.⁹

Alia.

Libera, domine, quesumus, a peccatis et hostibus tibi populum supplicantem; ut in sancta conuersatione uiuentes nullis afficiantur aduersis. Per.⁹

Alia.

Quesumus, omnipotens deus, ne nos tua misericordia derelinquat, quę et errores nostros semper amoueat, et noxia cuncta depellat. Per dominum.⁹

Alia.

Tuere, domine, populum tuum, et salutaribus presidiis semper adiutum, beneficiis adtolle continuis et mentis et corporis. Per.⁹

Alia.

Protector in te sperantium, deus, salua populum tuum, ut a peccatis liber et ab hoste securus in tua semper gratia perseueret. Per.⁹

Alia.

Conserua, quesumus, domine, populum tuum, et quem salutaribus presidiis non desinis adiuuare, perpetuis tribuę gaudere beneficiis et mentis et corporis. Per.⁹

[Alia].

Adesto, domine, populis tuis in tua uirtute fidentibus, et tuę dextere suppliciter inclinantes perpetua defensione conserua. Per.⁹

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut semper rationabilia meditantes, quę tibi sunt placita, et dictis exsequamur et factis. Per.⁹

Alia.

Benedictionem tuam, domine, populus fidelis accipiat, qua corpore saluatus ac mente, et gratam tibi semper exhibeat seruitutem, et propitiationis tuę beneficia semper inueniat. Per.⁹

Alia.

Familiam tuam, domine, dextera tua perpetuo circumdet auxilio, ut ab omni prauitate defensa donis cælestibus prosequatur. Per.⁹

Alia.

Gaudeat, domine, quesumus, populus tuus semper benedictione confusus; ut temporalibus beneficiis adiuuetur et erudiatur æternis. Per.⁹

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut inter innumeros uitę presentis errores tuo semper moderamine dirigamur. Per.⁹

Alia.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut uiam tuam deuota mente currentes, subripientium delictorum laqueos euadamus. Per.⁹

Alia.

Da populo tuo, quesumus, domine, spiritum ueritatis et pacis, ut et te tota mente cognoscat, et quę tibi sunt placita toto corde sectetur. Per.⁹

Alia.

Omnipotens sempiternus deus, qui cælestia simul et terrena moderaris, supplicationes populi tui clementer exaudi, et pacem tuam nostris concede temporibus. [Per].⁹

Alia.

Adesto, domine, supplicationibus nostris, et in tua confidentes, ab omni nos aduersitate custodi. Per dominum.⁹

Alia.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut qui infirmitatis nostrę consci de tua uirtute confidimus sub tua semper pietate gaudeamus. Per.⁹

Alia.

Familiam tuam, quesumus, domine, cælesti protectione circumda; ut, te parcente, sit libera, te custodiente, a malis omnibus sit secura. Per.⁹

Alia.

Preces populi tui, quesumus, domine, clementer exaudi, ut qui in sola spe gratiæ cælestis innititur, celesti etiam protectione muniatur. Per.⁹

Alia.

Fac nos, quesumus, domine, domine deus noster, in tua deuotione gaudere, quia perpetua est et plena felicitas si bonorum omnium seruiamus auctore. Per.⁷

Alia.

Exaudi nos, deus salutaris noster, et dies nostros in tua pace dispone, ut a cunctis perturbationibus liberati tranquilla tibi seruitute famulemur. Per.⁷

Alia.

Percipiat, domine, quesumus, populus tuus misericordiam quam deponit, et quam precatur humiliter indulgentiam consequatur et pacem. Per.⁷

Alia.

Concede, quesumus, domine, populo tuo ueniam peccatorum, et quod meritis non presumit indulgentiæ tuę celeri largitate percipiat. Per.⁷

Alia.

Pretende nobis, domine, misericordiam tuam, ut quæ uotis expetimus conuersatione tibi placita consequamur. Per.⁷

Orationes matutinales.

Inlumina, domine, quesumus, in te tuorum corda seruorum, ut tuo semper munimine et tuo auxilio protegamur. Per dominum nostrum.⁷

Alia.

Inlumina, domine, quesumus, tenebras nostras, et totius noctis insidias tu repelle propitius. Per.⁷

Alia.

Tua nos, domine, ueritas semper inluminet, et ab omni prauitate defendat. Per.⁷

Alia.

Salua nos, omnipotens deus, et lucem nobis concede perpetuam. Per.⁷

Alia.

Deus, qui diem discernis a nocte, actus nostros a tenebrarum distingue caligine, ut semper quę sancta sunt meditantes in tua iugiter luce uiuamus. Per.⁷

Alia.

Quesumus, domine deus noster, diei molestias noctis quietæ sustenta; ut, necessaria temporum

uicissitudine succedente, nostra reficiatur infirmitas. Per.⁷

Alia.

Adesto, domine, precibus nostris, et die noctuque nos protege, ut, quibuslibet alternationibus temporum, tua semper incommutabilitate firmemur. Per.⁷

Alia.

Exaudi nos deus, salutaris noster, et mentibus nostris gratiæ tuæ lumen ostende. Per.⁷

Incipiunt orationes matutinales seu uespertinales.

Vox nostra te, domine, semper deprecetur, et ad aures tuæ pietatis ascendat. Per.⁷

Alia.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut liberis tibi mentibus seruiamus. Per.⁷

Alia.

Vt tuam, domine, misericordiam consequamur, fac nos tibi tota corde esse deuotos. Per.⁷

Alia.

Suscipe, domine, preces nostras, et clamantium ad te pia corde propitius intende. Per.⁷

Alia.

Cunctas, domine, semper a nobis iniquitates repelle; ut ad uiam salutis æterne segura mente curramus. Per.⁷

Alia.

Redemptor noster, aspice, deus, et tibi nos iugiter seruire concede. Per dominum.⁷

[Alia].

Deus, cæli terreque dominator, auxilium nobis tuę defensionis benignus impende. Per.⁷

Alia.

Purificet nos indulgentia tua, deus, et ab omni semper iniquitate custodi. Per.⁷

Alia.

A cunctis iniquitatibus nostris exue nos, domine, et in tua fac pace gaudere. Per.⁷

Alia.

Vincula, domine, humane prauitatis abrumpe,

et ad confitendum nomen tuum libera mente curramus. Per.⁷

Alia.

Tua nos, domine, quesumus gratia benedicat, et ad uitam perducatur æternam. Per.⁷

Alia.

Vide, domine, infirmitates nostras, et celeri nobis pietate succurre. Per.⁷

Alia.

Fac nos, domine, quesumus, mala nostra toto corde respuere, ut bona tua capere ualeamus. Per.⁷

Alia.

Delicta nostra, domine, quibus aduersa dominantur absterge, et tua nos ubique miseratione custodi. Per.⁷

Alia.

Absolve, quesumus, domine, nostrorum uincula peccatorum, et quicquid pro eis meremur, propitiatus auerte. Per.⁷

Alia.

Clamantes ad te, deus, dignanter exaudi, ut nos de profundo iniquitatis eripias, et ad gaudia æterna perducas. Per.⁷

Alia.

Ascendant ad te, domine, preces nostræ, et ab ecclesia tua cunctam repelle nequitiam. Per.⁷

Alia.

Concede nobis, domine, ueniam delictorum, et eos qui nos impugnare moliantur expugna. Per.⁷

Alia.

Respice nos, misericors, deus, et nomini tuo perface ueraciter obsequentes. Per.⁷

Alia.

Tuere nos, superne moderator, et fragilitatem nostram tuis defende prædidiis. Per.⁷

Alia.

Aufer a nobis, quesumus, domine, nostras prauitates, ut non indignationem tuam, sed indulgentiam sentiamus. Per.⁷

Alia.

Vt a nostris excessibus, domine, temperemus, tua nos precepta concede iugiter operare. Per.⁷

Alia.

Oculi nostri ad te, domine, semper intendant, ut auxilium tuum et misericordiam sentiamus. Per.⁷

Alia.

Porrige nobis, deus, dexteram tuam, et auxilium nobis superne uirtutis impende. Per.⁷

Alia.

Exaudi nos, domine deus noster, et ecclesiam tuam inter mundi turbines fluctuantem, clementi gubernatione operare. Per.⁷

Alia.

Intende, quesumus, domine, supplices tuos, et pariter nobis indulgentiam tribue benignus et gaudium. Per.⁷

Alia.

Respice nos, omnipotens et misericors deus, et ab omnibus tribulationibus propitiatus absolue. Per.⁷

Alia.

Iniquitates nostras ne respicias, omnipotens deus, sed sola nobis misericordia tua prosit indignis. Per.⁷

Alia.

Fac nos, domine deus noster, tuis obcedere mandatis, quia tunc nobis prospera cuncta proueniunt, si te totius uitæ sequamur auctorem. Per.⁷

Orationes uespertinales.

Omnipotens sempiternus deus, uespere et mane et meridie maiestatem tuam suppliciter deprecamur, ut, expulsus de cordibus nostris peccatorum tenebris, ad ueram lucem, quæ christus est, nos facias peruenire. Per.¹

Alia.

Exaudi, domine, famulos tuos uespertina nomini tuo uota reddentes; et quos per singula dici momenta seruasti noctis quiete custodire dignare. Per.

¹ Gel. p. 745.

Alia.

Tuus est dies, domine, et tua est nox, concede solem iustitiæ permanere in cordibus nostris, ad repellendas tenebras cogitationum iniquarum. Per¹.

Alia.

Oramus te, domine deus noster, ut sicut per gratiam tuam læti duximus diem istum securi, sic noctem in tuo nomine transigamus. Per dominum.

Alia.

Propitiare, domine, uespertinis supplicationibus nostris; et fac nos sine ullo reatu matutinis tibi laudibus præsentari. Per dominum nostrum².

Alia.

Deus, qui diem discernis a nocte, actus nostros a tenebrarum distingue caligine, ut semper quæ sancta sunt meditantes in tua iugiter luce uiuamus. Per³.

Incipiunt orationes cotidianis diebus ad missam.

Perpetua, quesumus, domine, pace custodi quos in te sperare donasti. Per dominum.⁷

Secreta.

Adesto nobis, quesumus, domine, et preces nostras benignus exaudi, ut quod fiducia non habet meritorum placatio obtineat hostiarum. Per.⁷

Ad complendum.

Mysteria nos sancta, domine, et spiritalibus expleant alimentis, et corporalibus tueantur auxiliis. Per.⁷.

Item alia [missa].

Exaudi nos, misericors deus, et continentie salutaris propitius nobis dona concede. Per.⁷

Secreta.

Hostias tibi⁴, domine, suscipe placatus oblatas, quæ te sanctificando nobis efficiantur salutare. Per.⁷

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, quesumus, et a pec-

catis exeant, et celestis uitæ uigore confirment. Per dominum.⁷

Item alia [missa].

Quesumus, omnipotens deus, ut plebs tibi toto corde deserviens, et beneficia tua iugiter mereatur et pacem. Per.⁷

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, hostiam redemptionis humane, et salutem nobis mentis et corporis operare placatus. Per.⁷

Ad complendum.

Da, quesumus, omnipotens deus, ut mysteriorum uirtute satiati, uita nostra firmetur. Per.⁷

Item alia [missa].

Rege nostras, quesumus, domine, propitius uoluntates, ut nec propriis iniquitatibus implicemur, nec subdamur alienis. Per.⁷

Secreta.

Tua sacramenta nos, deus, circumtegant et reforment, simulque nobis temporale remedium conferant et æternum. Per.⁷

Ad complendum.

Tua sancta nobis, omnipotens deus, quæ sumpsimus, et indulgentiam prebeant, et auxilium perpetuæ defensionis impendant. Per.⁷

Item alia [missa].

Comprime, quesumus, domine, noxios semper incursus, et salutarem temporibus nostris propitius da quietem. Per.⁷

Secreta.

In tuo conspectu, domine, quesumus, talia nostra sint munera, quæ et placere te ualeant, et nos tibi placere perficiant. Per.⁷

Ad complendum.

Cotidiani, quesumus, domine, munere sacramenti perpetue nobis tribue salutis augmentum. Per.⁷

¹ Gel. p. 745.² Ib.³ Gel. p. 744; V. p. 259.⁴ + quesumus, V.

Item alia [missa].

Ab omnibus nos defende, quesumus, domine, semper aduersis, et continuis tuere presidiiis. Per.⁷

Secreta.

Offerimus, tibi, domine, munera que dedisti, ut et creationis tuæ circa mortalitatem nostram testificentur auxilium, et remedium nobis immortalitatis operentur. Per.⁷

Ad complendum.

Quod ore sumpsimus, domine, mente capiamus, et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Per.⁷

Ad populum.

Conseruent nos, quesumus, domine, munera tua, et æternam uitam tribuant nobis deprecantibus. Per.⁷

Benedictiones in cœdianis diebus.

Benedicat uobis dominus, et custodiat uos. Amen.

Inluminet faciem suam super uos, et misereatur uestri. Amen.

Conuertat uultum suum ad uos, et donet uobis pacem. Amen.

Quod ipse præstare dignetur, cuius regnum et imperium sine fine permanet in secula seculorum. Amen.

Benedictio dei, patris, et filii, et spiritus sancti.

Et pax domini sit semper uobiscum. R. Et cum.

Item alia.

Omnipotens deus sua uos clementia benedicat, et sensum in uobis sapientiæ salutaris infundat. Amen.

Catholicæ fidei uos documentis enutriat, et in sanctis operibus perscuerabiles reddat. Amen.

Gressus uestros ab errore conuertat, et uiam uobis pacis et caritatis ostendat. Amen.

Quod ipse præstare.

Item alia.

Inclinet dominus aurem suam ad preces uestre humilitatis, et det uobis gratiam suæ benedictionis, et premium sempiternæ salutis. Amen.

Semper et ubique dominum propitium habeatis, et in eius laudibus exultetis. Amen.

Omnium peccatorum uestrorum uincula soluat, et ad gloriam sempiternam peruenire uos faciat. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Multiplicet in uobis dominus copiam suæ benedictionis, et confirmet uos in spe regni cælestis. Amen.

Actus uestros corrigat, uitam emendet, mores componat, et uos ad cælestis paradysi hereditatem perducatur. Amen.

Talique intentione repleti ualeatis, qua ei imperpetuum placeatis. Amen.

Quod ipse.

Item alia.

Deuotionem uestram dominus dignanter intendat, et suæ uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Talique uos in presenti sæculo subsidio muniat, ut paradysi uos in futuro habitatores efficiat. Amen.

Sicque corda uestra sanctificando benedicat, et benedicendo sanctificet, ut uobiscum, immo in uobis, cum iugiter habitare delectet. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Det uobis dominus munus sue benedictionis, et repleat uos spiritu ueritatis et pacis. Amen.

Quatinus sic per uiam salutis tota mente curatis, ut subripiendum delictorum laqueos salubriter euadatis. Amen.

Sicque efficiamini in eius supplicatione deuoti, et in mutua dilectione sinceri ad cæleste regnum peruenire possitis securi. Amen.

Quod ipse.

Alia.

Concedat uobis omnipotens deus munus suæ benedictionis, qui uestre est conscius infirmitatis. Amen.

Et qui uobis tribuit supplicandi affectum, tribuat consolationis auxilium. Amen.

Vt ab eo et presentis et futuræ uitæ subsidium capiat, cuius uos bonitate creatos esse creditis. Amen.

Quod ipse.

Alia.

Omnipotens deus caelesti uos protectione circumdet, et suę benedictionis dono locupletet. Amen.

Concedatque uobis ut qui in sola spe gratię cęlestis innitimini, cęlesti etiam protectione muniamini. Amen.

Quatinus et in presenti seculo mortalis uite solatia capiat, et sempiternę gaudia comprehendere ualeatis. Amen.

Quod ipse.

Item alia.

Omnipotens deus dexterę suę perpetuo circumdet auxilio, et benedictionum suarum repleat dono. Amen.

Ab omni uos prauitate defendat, et donis cęlestibus exuberare concedat. Amen.

Quo corpore mundati ac mente talem ei exhibeatis seruitutem, per quem suam consequi ualeatis propitiationem. Amen.

Quod ipse prestare.

Alia benedictio.

Purificet omnipotens deus uestrorum cordium archana, et benedictionis suę uobis tribuat incrementa. Amen.

Ab omnibus uite presentis periculis exuamini, et uirtutum spiritalium ornamentis induamini. Amen.

Quo illius adiutorio fulti, sic ei seruiatis in terris, ut ei coniungi ualeatis in celis.

Quod ipse.

Alia.

Omnipotens deus uniuersa a uobis aduersantia excludat, et suę uos benedictionis dona propitiatus infundat. Amen.

Corde uestro efficiat sacris intenta doctrinis, quo possitis repleti beneficiis sempiternis. Amen.

Quatinus exsequenda intelligentes, et inter aduersa mundi inueniamini indempnes, et beatorum spirituum efficiamini coheredes. Amen.

Quod ipse prestare.

Item alia.

Omnipotens deus dies uestros in sua pace disponat, et suę uobis benedictionis dona concedat. Amen.

Ab omnibus uos perturbationibus liberet, et

mentes uestras in sua pacis tranquillitate consolidet. Amen.

Quatinus fidei, spei, et caritatis gemmis ornati, et presentem uitam transigatis inlasi, et ad ęternam perueniatis securi. Amen.

Quod ipse prestare.

Benedictio super regem dicenda tempore sinodis.

Benedicat tibi dominus, custodiensque te, sicut te uoluit super populum suum constituere regem, ita et in presenti seculo felicem, et ęterne felicitatis tribuat esse consortem. Amen.

Clerum ac populum quem sua uoluit opitulatione tua sanctione congregari, sua dispensatione et tua administratione per diuturna tempora faciat feliciter gubernari. Amen.

Quatenus diuinis monitis parentes, aduersitatibus omnibus carentes, bonis omnibus exuberantes, tuo ministerio fideli amore obsequentes, et in presenti seculo pacis tranquillitate fruantur, et tecum ęternorum ciuium consortio potiri mereantur. Amen.

Quod ipse prestare.

Exorcismus salis.

Exorcizo te, creatura salis, per deum uiuum, per deum uerum, per deum sanctum, per deum qui te per heliseum prophetam in aquam mitti iussit, ut sanaretur sterilitas aque; ut efficiaris sal exorcizatum in salutem credentium, et sis omnibus te sumentibus sanitas animę et corporis, et effugiat atque discedat ab eo loco quo aspersus fueris omnis fantasia et nequitia, uel uersutia diabolicę fraudis, omnisque spiritus immundus adiuratus per eum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et sæculum per ignem.⁹

Benedictio salis.

Immensam clementiam tuam, omnipotens ęterne deus, humiliter imploramus, ut hanc creaturam salis, quam in usum generis humani tribuisti, benedicere et sanctificare tua pietate digneris; ut sit omnibus sumentibus salus mentis et corporis; et quicquid (ex) eo tactum uel respersum fuerit careat omni immunditia omni que in pugnatione spiritalis nequitie. Per.⁹

Exorcismus aque.

Exorcizo te, creatura aque, in nomine dei patris omnipotentis, et in nomine ihesu christi filii eius domini nostri, ut fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici; et ipsum inimicum eradicare et explantare cum angelis suis apostaticis, per uirtutem domini nostri ihesu christi. Qui uiuit.⁷

Benedictio aquæ.

Deus, qui ad salutem humani generis maxima queque sacramenta in aquarum substantia condidisti, adesto inuocationibus nostris, et elemento huic multimodis purificationibus preparato uirtutem tuę benedictionis effunde, ut creatura mysterii tui tibi seruiens ad abiciendos demones morbosque pellendos diuine gratię sumat effectum; Ut quicquid in domibus uel in locis fidelium hæc unda resperserit, careat immunditia, liberetur a noxa. Non illic resideat spiritus pestilens, non aura corrumpens. discedant omnes insidię latentis inimici; Et si quid est quod incolumitati habitantium inuidet aut quieti, aspersione huius aque effugiat; ut salubritas per inuocationem tui nominis expetita ab omnibus sit inpugnationibus defensa. Per.⁷

Hic mittatur sal in aqua. Benedictio pariter.

Deus, inuictę uirtutis auctor, et inseparabilis¹ imperii rex, ac semper magnificus triumphator,

¹ A later hand has written 'u' over 'e' and added strokes or accents over some of the vowels on this page.

[Oratio].

Præsta, domine, tuum salubre remedium super hanc creaturam salis et aque, ut ubicumque intercesserit et animę et corporis proficiat sanitatem. Amen.

[Oratio].

Præsta, quesumus, domine, per hanc creaturam aspersionis sanitatem mentis, integritatem corporis, tutelam salutis, securitatem spei, corroborationem fidei, hic et in æterna sæcula. Amen.

[Orationes].

Descendat, quesumus, domine deus noster, spiritus sanctus tuus super hoc altare, qui et populi tui dona

qui aduerse dominationis uires reprimis; qui inimici rugientis seuitiam superas; qui hostiles nequitias potens expugnas; te, domine, trementes et supplices deprecamur ac petimus, ut hanc creaturam salis et aque dignanter accipias, benignus inlustres, pietatis tuę more sanctifices; ut ubicumque fuerit aspersa, per inuocationem tui sancti nominis, omnis infestatio immundi spiritus abiciatur, terrorque uenenosi serpentis procul pellatur, et presentia sancti spiritus nobis misericordiam tuam poscentibus ubique adesse dignetur. Per dominum.⁷

Oratio quando aqua spargitur.

Exaudi nos, domine, sancte pater, omnipotens æterne deus, et mittere dignare angelum tuum sanctum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat, uisitet, et defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per.⁷

Benedictio ad omnia quacunque uolueris.

Benedic, domine, creaturam istam .i. ill. ut sit remedium salutare generi humano, et præsta, per inuocationem nominis tui, ut quicumque ex ea sumpserit anime tutelam et corporis sanitatem percipiat¹. Per.⁷

¹ The original Sacramentary ends here: the next two prayers are written in one of the later English hands on a blank space at the bottom of fol. 336 a. The Collects on fol. 336 b, as well as the rest of the Missal, are due to some of the later hands which have written the various parts of Leofric C.

sanctificet, et sumentium corda dignanter emundet. Per dominum nostrum.

Deus, qui inuisibiliter omnia contines, et tamen pro salute generis humanis signa tuę potentię uisibiliter ostendis, templum hoc potentię tuę inhabitationis inlustra, ut omnes qui huc deprecaturi conueniunt, ex quacunque tribulatione ad te clamauerint, consolationis tuę beneficia consequantur. Per.

Deus qui dixisti, domus mea domus orationis uocabitur, domum istam gentium spurtitiis contaminatam mundare et sanctificare digneris, ut omnium preces et uota hoc in loco ad te clamantium exaudias et benigne perficias. Per.

Percipientes, domine, munera salutis æternę, te supplices exoramus ut templum hoc a barbarorum inquinamenti emundatum tua benedictione maneat sanctificatum, et pectora nostra ab omni sorde uitiorum alienata tibiue deuota semper existant. Per.

Missa de omni celestī uirtute.

Sanctę dei genitricis marię, ac beatarum celestium uirtutum, sanctorum quoque patriarcharum, prophetarum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, omniumque simul sanctorum, quesumus, omnipotens deus, meritis ac precibus placatus tribue nobis misericordiam tuam, et da regi nostro atque reginę necnon episcopo nostro (antistiti nostro) populoque tuo, inuiolabilem fidei firmitatem et pacem; repelle a nobis hostem, famem, et pestem; da nobis in tua uirtute constantiam et fortitudinem; inmitte hostibus nostris formidinem, et in ualitudinem retribue omnibus nobis bona facientibus uite æternę beatitudinem. Da inimicis nostris et persequentibus nos recognitionem et indulgentiam. Concede defunctis nostris, et omnibus in christo quiescentibus, remissionem omnium peccatorum, et requiem sempiternam. Per.

Secreta.

In conspectu maiestatis tuę, quesumus, omnipotens deus, intercedente sancta (beata) dei genitrice maria et omnibus sanctis tuis, oblationes nostrę et preces acceptabiles ascendant, et tua propitiatione ueniam nobis et pacem tribue; hostem, et famem, ac pestem a nobis repelle; fidem, spem, et caritatem nobis largire; defensione tua nos semper circumtege; hostium nostrorum superbiam et uirtutem contere; omnibus nobis bona facientibus gratię tuę habundantiam retribue; discordantes ad pacis bonum conuertere; defunctis nostris requiem concede; et omnibus fidelibus tuis uitam sempiternam largire. Per.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Quo moriente, illuminata sunt tartara; quo resurgente sanctorum est multitudo gauisa, quo ascendente angelorum exultauit cæterua. Oramus ergo te, domine deus noster, ut, intercedentibus sanctis tuis, per ipsum peccatorum nostrorum abluas culpas, quo non in die manifestationis sue secundum malefacta nostra restituat, sed mitis appareat in iudicio quibus propitiatur in mundo, et ipsius tueamur brachio, de cuius maiestate omnes amici tui tecum gloriantur in celo; eorumque fruamur lucidis aspectibus, quorum deuoti solacia poscimus. Per quem maiestatem.

Postcommunio.

Per huius sacramenti mysterium atque uirtutem, quesumus, domine deus noster omnipotens, beata maria semper uirgine, et omnibus sanctis tuis intercedentibus, uitiorum nostrorum macule deleantur, et preces nostrę in conspectu maiestatis tuę acceptabiles inueniantur. Rex noster et regina, nec non episcopus noster (antistites nostri) populusque tuus a peccatis et hostibus liberentur, et fidei rectitudine roborentur; hostium nostrorum superbia et fortitudo proterantur; pestilentię et fames procul pellantur; bona nobis facientes gratię tuę abundantia repleantur; discordantes ad fraternam pacem reuocentur; defuncti nostri requiem consequantur; et omnes fideles tui, domine, uitam perpetuam adipisci mereantur. Per dominum.

Missa generalis pro uiuīs et defunctīs.

Pietate tua, quesumus, domine, nostrorum solue uincula peccatorum, et, intercedente beata maria cum omnibus sanctis tuis, papam nostrum, regemque nostrum et reginam nostram, et episcopos nostros uel abbates nostros, una cum omnibus congregationibus et familiis sibi commissis in omni sanctitate custodi; omnesque affinitate ac familiaritate nobis iunctos, seu omnes christianos, a uitiiis purga, uirtutibus illustra; pacem et salutem nobis tribue; carnalia desideria repelle; hostes uisibiles et inuisibiles remoue; aeris temperiem indulge; fruges terrę concede; inimicis nostris ueram caritatem largire, et omnibus fidelibus uiuīs et defunctis uitam pariter et requiem æternam concede. Per.

Secreta.

Deus, qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, hac oblatione placatus maculas seclerum nostrorum absterge; et omnium christianorum fidelium uiuorum atque mortuorum peccata dimitte, eisque premia æterna concede. Per.

Postcommunio.

Sumpta, domine, sacramenta, quesumus, omnia crimina nostra detergant, omnemque prauitatem et infirmitatem, seu etiam hosticam rabiem atque subitam mortem, meritis sanctorum omnium a nobis procul repellant, et omnibus fidelibus uiuīs et defunctis prosint ad ueniam, pro quorum quarumque tibi sunt oblata salute. Per.

XX. kal. aug. Scē. marię magdalene¹.

Gaudeamus omnes in domino diem festum cele-

¹ To the end of the Gospel this Missa agrees with that in the S. Missal; from the sequence onwards it differs from S. as it does throughout from R. Another Missa occurs in Y.

brantes sub honore marie magdalene, de cuius conuersione gaudent angeli et conlaudant filium dei.

Ps. Eructauit.

Collecta.

Largire nobis, clementissime pater, quo sicut beata maria magdalene dominum deum super omnia diligendo, suorum ueniam obtinuit peccaminum; ita pro nobis apud misericordiam tuam sempiternam, impetret beatitudinem. Per.

Epistola.

Mulierem fortem.

Gr. Adiuuabit eam deus. Alleluia.

V. Optimam partem elegit sibi maria que non auferetur ab ea in eternum.

Sequentia. Scalam ad celos.

Euangelium.

Rogabat ihesum quidam phariseus *usque*, quoniam dilexit multum.

Off. Diffusa est gratia.

Secreta.

Offerimus, domine, preces et hostias, in honore sancte marie magdalene gaudentes; presta, quesumus, ut et conuenienter hæc agere, et remedium sempiternum ualeamus acquirere. Per.

Communio. Dilexisti iustitiam.

Postcommunio.

Deus, qui nos per unigenitum tuum, beate marie magdalene dilectione multa peccatorum remissionem sanctificasti, concede ut pietatis eius conpunctione et deuotione habere premia mereamur. Per dominum.

Sanctificet nos, domine, et muniat, intercedente beata maria magdalena, diuini muneris libatio, et celestium uirtutum coheredes faciat. Per.

Missa. Inuentio corporis sancti stephani protomartyris.

Etenim sederunt.

Ps. Beati immaculati.

Collecta.

Deus, qui ad celebrandum nobis honorabile presentis diei festum, in beati martyris et leuite tui stephani inuentione tribuisti; te suppliciter exoramus, ut, ipso intercedente, mereamur in celestibus inueniri. Per.

Epistola.

Nemo militans deo.

Gr. Sederunt principes.

V. Adiuua me. Alleluia.

V. Uideo celos apertos.

Euangelium.

Dicebat ihesus turbis phariseorum et principibus iudeorum: Ue uobis qui edificatis monumenta prophetarum.

Off. In uirtute tua, domine.

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, fidelium tuorum uotis oblatum serenus admitte; ut quod dilecto martyri tuo hodiernam inuentionis sue contulit gloriam, nobis ad redemptionem prosit æternam. Per dominum.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Et in presenti festiuitate hostiam tibi immolare sollempnem, qua pretiosi martyris ac leuite stephani inuentione purifica, donum mundo spiritale cumulatur et gaudium. Quia enim te pura dilectione sequi non distulit, tu hanc illi gratiam remunerationis impendis, ut et inmarcessibilem se adipisci martyrii palmam, et ipsius obtentu populum tuum celestem introduci letetur ad gloriam. Per christum.

Communio. Uideo celos apertos.

Postcommunio.

Epularum tuarum alimento saginati te humiliter rogamus, domine deus noster, ut beati martyris tui stephani meritis ubique nos adiuues, cuius hodie reuelationis sollempnia celebramus. Per.

Alia.

Da, quesumus, domine, hanc presenti familiæ tuæ gratiam, ut qui beati martyris tui et leuite stephani inuentionem annuo ueneratur obsequio, eo suffragante, te misericordem inueniri mereatur in cælo. Per dominum.

II. kal. sep. Octaua sanctæ mariæ ad martyres.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad beatæ mariæ, semper uirginis, gaudia eterna pertingere, de cuius nos ueneranda assumptione tribuis annua sollempnitate gaudere. Per.

Secreta.

Subueniat, domine, plebi tuæ dei genitricis oratio, quam etsi pro conditione carnis migrasse cognoscimus, in cælesti gloria apud te pro nobis orare sentiamus. Per.

Postcommunio.

Famulorum tuorum, quesumus, domine, delictis ignosce. *Require ut supra.*

Item alia.

Adiuuet nos, quesumus, domine, beatę marię semper uirginis intercessio ueneranda, et a cunctis periculis absolutos in tua faciat pace gaudere. Per.

[XXX. kal. aug. *S. margaretæ bîrg. et mart.*]

[D]eus, qui beatam uirginem margaretam ad cęlos per martyrii palmam peruenire fecisti, concede propitius ut sicut illa, te adiuuante, tyrannicam meruit seuitiam triumphare; ita nos, ipsa intercedente, uisibilium et inuisibilium hostium insidias ualeamus superare¹. Per.

[*Secreta*].

(H)ęc uictima, domine, quesumus, pro beate uirginis margaretę martyrio oblata, et mentium nobis sanctitatem et corporum optineat sanctitatem². Per.

Pro cuius nomine penarum *require de S. Agatha.*

[*Postcommunio*].

[P]urificent nos, domine, quesumus, diuina sacramenta quę sumpsimus, et, beata intercedente uirgine martyreque tua margareta, ad presentis uite prosperitatem, et futurę beatitudinem sempiternam nobis ea procuenire concedas. Per³.

I. kal. iul. *Missæ de sancto albano sociisque eius.*

Presta, quesumus, omnipotens deus, qui sanctum albanum martyrem tuum, et eius socios eadem tenpestate compassos martyrio coronasti, ut quemadmodum deuotam ipsorum passionis agimus memoriam, ita eorum sublimia apud te sentiamus patrocinia. Per dominum⁴.

Secreta.

Hęc hostia salutaris, quesumus, domine, quam in sancti albani martyris tui sociorumque eius ueneranda commemoratione tuę maiestati suppliciter offerimus, et ligamina nostrę prauitatis absoluat, et tuę nobis misericordiæ carismata tribuat. Per⁵.

Prefatio.

U. D. ęterne deus. Apud quem semper est presens et preclara sanctorum omnium uita, quorum nos mors pretiosa et almę beatitudinis ianua lętificat, et a cunctis aduersitatibus defendat. Quapropter laudabilis es in

tuorum, commemoratione sanctorum et in magnę fidei affectu, et in tolerantia passionum, qua beatum albanum sociosque eius omne antiqui hostis superare fecisti machinamentum, quo ad capiendam egregii martyrii beatitudinem cum supernis ciuibus, nullis impediti retinaculis, te suffragante, peruenire potuerunt. Et ideo¹.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens et misericors deus, ut quos in sanctorum tuorum ueneranda memoria de tuis sacris donis satiasti, per hec indulgentiam tuę propitiationis consequi mereamur. Per dominum².

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, presta nobis propitius sanctorum martyrum tuorum albani sociorumque eius glorioso triumpho solidę fidei nos protegi, et eorum tolerantię passione proficere, et intercessionibus gaudere. Per.

XXXX. non. iul. *Translatio sancti martini episcopi.*

Deus, qui populo tuo ęternę salutis beatum martirum ministrum concessisti, presta, quesumus, ut quem doctorem uite habuimus in terris, intercessorem semper habere mereamur in celis. Per³.

Lectio epistolę beati pauli apostoli ad ebreos⁴.

Fratres, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his⁵ quę sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit his⁶ qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis, Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatus a deo tamquam aaron, quemadmodum⁷ scriptum est⁷. Tu es sacerdos in ęternum secundum ordinem melchisedech.

Secundum lucam⁸.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis: Nolite timere, pusillus grex, quia conplacuit patri uestro dare uobis regnum. Uendite quę possidetis, et date elemosinam. Facite uobis sacculos qui non ueterescunt, thesaurum non deficientem in cęlis, quo fur non appropriabit⁹, neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus uester est, ibi et cor uestrum erit.

¹ S. p. 815.

² S. p. 816.

³ The rest of this page and the whole of fol. 342 a are blank.

⁴ Z. fol. 3 a. There is a different Mass for St. Alban in Y.

⁵ Z. fol. 3 a.

¹ Z. fol. 3 a.

² Z. fol. 3 b.

³ S. p. 800.

⁴ Heb. v. 1-6.

⁵ iis Vul.

⁶ iis Vul.

⁷⁻⁷ sic . . . dicit Vul.

⁸ Luc. xii. 32-34.

⁹ appropriat Vul.

Secreta.

Omnipotens sempiterne deus, munera tuę maiestati oblata per intercessionem beati martini confessoris tui atque pontificis ad perpetuam fac nobis proficere salutem. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui mundum per sanctos doctores ad uerę fidei agnitionem illuminasti; De quorum societate beatus martinus excellentius enituit, uirtutum meritis copiosius effulsit; signorum titulis clarius eluxit; et totius pietatis populo tuo magister emicuit; Alios cęlestis doctrine uerbis erudiuit: alios religiose uite exemplis roborauit; Ab omni quoque infirmitatis molestia multos sanauit; quosdam uero a demoniacis spiritibus liberauit; Alios quoque morte preceptos sacris orationibus resuscitauit, omnibus odor uite factus ad salutem; ut omnes ad eterne beatitudinis gloriam euocaret. Per christum dominum.

Postcommunione.

Sacramenta salutis nostre suscipientes concede, quesumus, misericors deus, ut beati martini nos ubique oratio adiuet; in cuius ueneratione hæc tuę optulimus maiestati. Per.

Alia.

Cęlesti benedictione, omnipotens pater, populum tuum sanctifica, et beati martini confessoris tui atque pontificis festiuitate gaudentem, per intercessionem eiusdem protectoris nostri, fac nos in eterna cum sanctis tuis gloria gaudere. Per.

Dominica XXXIII. post octabas pentecosten¹.

Excita, domine, quesumus, tuorum fidelium uoluntates, ut diuini operis fructum propensius exequentes, pietatis tuę remedia maiora percipiant. Per.

Secreta.

[P]ropitius esto, domine, supplicationibus nostris, et populi tui oblationibus precibusque susceptis, omnium nostrorum ad te corda conuerte; ut a terrenis cupiditatibus liberi ad cęlestia desideria transeamus. Per.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem sanctum et benedictum nomen maiestatis tuę ubique ueneratur, adoratur, predicatur et colitur, Qui est origo salutis, uia uirtutis, et tue propitiatio maiestatis. Per quem.

¹ A different Missa for this Sunday has been provided on p. 126.

*Præfationes.**Postcommunio.*

[C]oncede nobis, domine, quesumus, ut sacramenti quod sumpsimus quicquid in nostra mente uitiosum est ipsius medicationis dono curatur. Per.

IX. kal. ian. Vigilia natalis domini.

Statio ad sanctam mariam.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius hodie faciem in confessione preuenimus. *Require retro.*

In primo gallicantu. Statio ad sanctam mariam.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Quia per incarnati uerbi mysterium noua mentis nostre oculis lux tuę claritatis infulsit; Ut dum uisibiliter deum cognoscimus per hunc in inuisibilium amorem rapiamur. Et ideo.

In crepusculo lucis. Statio ad sanctam anastasiam.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui nostri saluatoris hodie lux uera processit. *Require.*

III. kal. ian. In die natalis domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Prefatio.

Quia per incarnati uerbi mysterium. *Ut supra.*

Dominica prima post natale domini.

V. D. eterne deus. Quia per incarnati uerbi. *Ut supra, usque ad purificationem sanctę marię.*

III. kal. ian. Circumcisio domini.

Statio ad sanctam mariam.

Prefatio.

Quia per incarnati.

III. id. ian. Epiphania domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Quia cum unigenitus tuus in substantia nostre mortalitatis apparuit, in nouam nos immortalitatis suę lucem reperauit. Et ideo.

En octauis epiphaniæ domini.

Prefatio.

Quia cum unigenitus. *Ut supra.*

Feſtâ IIII. En capite ieiunii.

Statio ad sanctam sabinam.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Qui corporali ieiunio uitia comprimis, mentem eleuas, uirtutem largiris et premia. Per christum dominum nostrum.

Dominica prima in xl.

Statio ad lateranos.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui pro nobis æterno patri ad debitum soluit, et ueteris piaculi cautionem pio cruore deterſit. Per.

Feſtâ ii.

Statio ad uincula sancti petri.

Prefatio.

Qui corporali. *Ut supra.*

Dominica ii. in xl.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui pro nobis eterno patri.

Ut supra usque in dominicam palmarum, dominicis tantum.

En ebdomada iiii. xl. me. Feſtâ. iiii.

Statio ad sanctum petrum.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui illuminatione sue fidei tenebras expulſit mundi. *Require retro.*

Sabbato ante palmas. Dominus papa elemosinam dat. Sabbatum uocat. Dominica in palmis¹.

*Lectio libri exodi*².

In diebus illis uenerunt filii israel in helym, ubi erant

¹ Pamelius infers from this title, which occurs in the Gregorian Sacramentary, which he edited, that the following office is not Gregorian. The meaning of it is explained by Alcuin, Lib. de Div. Off. p. 245: Amalarius, de Eccles. Offic. lib. i. c. 9. p. 321, edit. Hittorp., Paris, 1624.

² Ex. xv. 27-xvi. 10.

duodecim fontes aquarum et septuaginta palme, et castra metati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de helym, et uenit omnis multitudo filiorum israel in desertum syn, quod est inter helym et synai, quindodecimo die mensis secundi postquam egressi sunt de terra egypti. Et murmurauit omnis congregatio filiorum israel contra moysen et aaron in solitudine, Dixeruntque ad¹ eos filii israel: Utinam mortui essemus per manum domini in terra egypti. quando sedebamus super ollas carniū, et comedebamus panem in saturitate! cur induxistis nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame? Dixit autem dominus ad moysen: Ecce ego pluam uobis panes de celo. Egrediatur populus et colligat quę sufficiant² per singulos dies, ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non. Die autem sexta parent quod inferant, et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. Dixeruntque moyses et aaron ad omnes filios israel: Uespere sciatis quod dominus eduxerit uos de terra egypti, et mane uidebitis gloriam domini³, Audiui enim murmur uestrum contra dominum. Nos uero quid sumus quia mussitastis contra nos? Et ait moyses, Dabit uobis dominus uespere carnes edere, et mane panes in saturitate; eo quod audierit murmurationes uestras, quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? Nec contra nos est murmur uestrum, sed contra dominum. Dixitque moyses ad aaron: Dic uniuerſę congregationi filiorum israel, Accedite coram domino; audiuit enim murmur uestrum. Cumque loqueretur aaron ad omnem cętum filiorum israel, respexerunt ad solitudinem, et ecce gloria domini apparuit in nube.

Deinde mittatur incensum in turibulum, et procedat archidiaconus, et legatur euangelium.

*Secundum iohannem*⁴.

In illo tempore. Turba multa quę conuenerat ad diem festum usque ecce mundus totus post eum abit. *Require in euangelio ii ferię maioris hebdomadę.*

Deinde accedat episcopus et benedicat ramos ita dicendo:

Dominus uobiscum. Oremus.

Deus, cuius filius pro salute generis humani de celo descendit. *Require.*

Alia oratio.

Deus, qui temporibus noe famuli tui per columbam ramum oliuę uirentibus foliis in ore deferentem. post diluuii effusionem pacem hominibus redditam nuntiare

¹⁻¹ filii israel ad eos Vul.

² sufficiunt Vul.

³ The R. Lection ends here. S. continues as here.

⁴ Ioan. xii. 12-19.

uoluisti, et qui unigenito tuo domino nostro hierosolimam properanti pueros ebreorum cum ramis palmarum obuam uenientes, laudesque concinentes osanna concrepare uoluisti; benedicere et sanctificare dignare hos palmarum diuersarumque frondium ramos, ut accipientes eos in manibus nostris, cum palma uictorię et fructu bonorum operum tibi placere ualeamus, atque ad resurrectionis gloriam, te largiente, peruenire mereamur. Per eundem.

Item alia.

Deus, qui hierusalem ueniens rex appellari et a pueris adorari uoluisti, benedicere dignare has frondes diuersarum arborum; et presta ut sicut eas aforis in amore nominis tui ferimus; ita etiam intrinsecus in aula pectoris nostri feruore dilectionis tuę inardescamus, saluator mundi, qui cum patre et spiritu sancto uiuis¹.

Sequitur alia oratio.

Omnipotens sempiterne deus, flos mundi, odor suauitatis, et origo nascentium, qui omnia legis et prophetarum oracula in filii tui domini nostri ihesu christi humilitate declarasti, cui etiam uenienti hierosolimam deuotam laudibus hodierna die obuam fecisti turbam procedere, respice propitius ad debitam populi tui seruitutem, et huius creature nouitatem tua uirtute sanctifica; ut sicut tunc prioris populi gratus tibi extitit deuotionis affectus, ita nos quoque in ueritate confessionis sanctissimi nominis eius hæc eadem peruoluta anni tempore frequentantes, purificatis sensibus dignum tibi referamus obsequium; ut uelut florum uarietate piis uernantes studiis, sarcina carnis deposita, cum odore bonorum operum in cęlesti hierusalem eidem filio tuo domino nostro ihesu christo ualeamus occurrere. Qui tecum uiuit.

Deinde spargentur rami palmarum cum aqua benedicta, et turificentur cum incenso et thimiamate; et diuidantur, primo clero, deinde populo. Et interim incipiat cantor hanc antiphonam, et iterum incipiat aliam.

Pueri hebreorum tollentes.

Ant. Pueri hebreorum uestimenta.

Ant. Osanna filio dauid.

Finita antiphona pergant ad processionem cum candelabris et turibulis.

Antiphonę ad processionem.

Cum appropinquaret.

Ant. Cum audisset populus.

Ant. Ante sex dies sollempnitatis paschę.

Item alia ant. Occurrunt turbę.

Cena Domini.

Tunc episcopus siue presbiter faciat sermonem de sancta cruce, et incipiat antiphonam:

Aue, rex noster.

Et omnes prosternant se ad terram. Finita antiphona, cantor incipiat:

R. In die qua inuocaui te, domine.

Cum uersu. Et si necesse est, content de responsorio ii. aut iii. Finitis responsoriis, procedant pueri duo aut tres, et cantant hos uersiculos.

Gloria, laus, et honor.

Israel es tu rex.

Cętus in excelsis.

Tunc portetur crux in antea, et cum introierint ecclesiam, sequente clero ac populo, dicat cantor:

R. Ingrediente domino. *Cum uersu,*
Ex ore infantium.

Finito responsorio, incipiat prior hanc antiphonam et chorus similiter.

Collegerunt.

Antiphona finita, duo fratres cantant uersum.

Unus autem ex ipsis.

Tunc episcopus pergat, et stet in medio ecclesię, et dicat hanc collectam:

Deus, qui dispersa congregas. *Require.*

Dominica vi. in xl. hoc est in ramis palmarum.

Statio ad sanctum iohannem in lateranis.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem nobis indulgentia largitur. *Require.*

Feria v. hoc est in cena domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Ante missam uero faciant mandatum cum peregrinis et hospitibus.

Deus, a quo et iudas.

Secreta.

Ipse tibi.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Quem in hac nocte inter sacras epulas increpantem mens sibi conscia traditoris ferre non potuit. *Require.*

Infra actionem.

Communicantes. *Require.*

¹ Corpus Missal, p. 186.

Item in fractione.

Hanc igitur. *Require.*

Qui pridie quam pro nostra omnium salute pateretur, hoc est, hodie, accepit panem in sanctas ac uenerabiles manus suas, eleuatis oculis in cælum ad te deum patrem suum. *Et ita per ordinem usque* Per quem hæc omnia.

Tunc offerantur pontifici oleum de ampullis quas offerunt populi, unguendos tam infirmos quam energuminos.

Et in ultimo, antequam dicatur, Per quem hæc omnia, exorcizet et benedicat illud, tam ipse quam omnes presbiteri qui assunt, ita ut tantum possit a circumstantibus audiri.

Exorcismus olei.

Exorcizo te, immundissime spiritus, omnisque incursio satanę, et omne fantasma, in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, ut recedas ab hoc oleo, ut possit effici unctio spiritalis, ad corroborandum templum dei uiui; ut in eo possit spiritus sanctus habitare, per nomen dei patris omnipotentis, et per nomen dilectissimi filii eius, domini nostri ihesu christi. *Et non peragatur conclusio.*

Benedictio eiusdem olei.

Emitte, domine, spiritum tuum paraclytum de cælis in hanc pinguedinem oliuę, quam de uiridi ligno producere dignatus es ad refectionem mentis et corporis; ut tua sancta benedictione sit omni tangenti hoc unguentum salubre cęlestis medicinę tutamen mentis et corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnemque egritudinem mentis et corporis; unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas et martyres. Krysma (uel carysma) tuum sit perfectum, domine, nobis a te benedictum, permanens in uisceribus nostris, in nomine domini nostri ihesu christi.

Item benedictio eiusdem olei, ad omnem languorem, quocumque tempore, et nulla in huius olei benedictione conclusio dicatur, antequam subinferatur, Per quem hæc.

In tuo nomine, deus pater omnipotens, et ihesu christi filii tui domini nostri signo, et in uirtute spiritus sancti, hanc creaturam olei exorcizamus, simulque sanctificamus, quia ita benignus dominus per suos apostolos declarare dignatus est, dicens: Si quis infirmatur in uobis, inducat presbiteros, et orent super eum, unguentes eum oleo in nomine domini, et oratio fidei saluabit infirmum; et si in peccatis sit, dimittentur ei.

Et iterum per ipsum omnia possibilia esse credentibus docuisti, et ut cunctum seculum eius claritate saluares, sic per eundem locutus es dicens: Petite et dabitur uobis; querite et inuenietis; pulsate et aperietur uobis. Quapropter, domine, tua ineffabili bonitate comperta summissis precibus, credentes nullum alium deum nisi te, domine, qui diues es in misericordia, celeriterque subuenis, te peritissimum medicum imploramus, ut, apertis cælis, spiritus sancti uelocitate deducta, uirtutis tuę medicinam in hoc oleum propitius infundas. Descendat super hoc oleum potentię tuę donum; descendat claritas et origo uirtutum; descendat benignitas et puritas sanitatis. Exorcizetur crucis christi uexillo. Benedicatur dextera maiestatis tuę; et corroboretur filii tui domini nostri signaculo. Presto sint, domine, angeli et archangeli, et omnis militia cęlestis. Assit apostolorum ac martyrum, et fidelium sacerdotum, uel etiam aliorum seruorum tuorum dignissima oratio; sub quorum presentia dum in tuo nomine, domine, pater immense, hoc unguentum compositionis atque permixtionis dederimus, liniendis corporibus, infirmis continuo peragratis uisceribus eorum omnem euomant uiolentiam fellis. Prosit, pater misericordiarum, febribus, et dissenteria laborantibus. Prosit paraliticis, cęcis, et claudis, simulque uexaticiiis. Quartana, tertiana, et cotidiana excutiat frigora. Mutorum ora resoluat; arentia membra reficiat; dementia mentis ad scientiam reuocet, dolorem capitis, oculorum infirmitatem, manuum, pedum, brachiorum, pectorum, simulque et intestinorum atque omnium membrorum, tam extrinsecus quam intrinsecus, et medullarum dolorem expellat; somnum quietis infundat, et salutem conferat sanitatis. Si qua uero maligna uel uenosa nascentia in corporibus quorumcumque fuerint generata, tactus huius unguenti omnes radicitus eorum arefaciat sationes. Morsus uero bestiarum, canum rabiem, scorpionum, serpentum, uiperarum, atque omnium monstruosorum leniat dolores; et superinducta sanitate plagarum sopiat cicatrices. Impetum quoque demonum, uel incursiones imundorum spirituum, atque legionum malignarum uexationes, umbras, et impugnationes, et infestationes, artes quoque maleficorum, chaldeorum, augurum, et diuinorum incantationes, et uenena promiscua, quę spirituum imundorum uirtute nefanda et exercitatione diabolica conficiuntur, iubeas, domine, per hanc inuocationem tuam ab imis uisceribus eorum omnia expelli. ut exiens inimicus de corporibus famulorum, famularumque tuarum omnium, confusus et excruciatas, et nullam in eis maculam relinquens, a tuis sanctis angelis constringatur; et in inferno sicut eum expectat digna sententia gehennę ignibus mancipetur; nec ultra ad eos

habeat ingrediendi locum, sed saluati famuli tui ab his omnibus malis referant honori tuo laudes in perpetuum sempiternas, et sciant quia tu es deus, inseparabilis trinitas, regnans in secula. Per christum dominum nostrum.

Et tunc dicatur,

Per quem hæc omnia, domine, semper bona creas + sanctificas + uiuificas + benedicis, et nobis famulis tuis largiter prestas, ad augmentum fidei et remissionem omnium peccatorum, [e]st tibi deo patri omnipotenti, ex ipso, et per ipsum, et in ipso omnis honor, uirtus, laus, gloria, imperium, perpetuitas, et potestas.

Tunc dicatur alle,

Per omnia secula seculorum. Amen.

Oremus.

Ipsius preceptum est, domine, quod agimus, in cuius nunc presentia postulamus, da sacrificio auctorem suum, ut impleatur fides rei in sublimitate mysterii; ut sicut ueritatem celestis mysterii exequimur, sic ueritatem dominici corporis et sanguinis hauriamus, per eundem dominum nostrum dicentes:

Pater noster, qui es in cælis. *Et cetera.*

Et oleum reportetur et in loco suo conseruetur. Missa uero ordine suo agatur usque dum benedictiones episcopales soluantur.

Benedictio in cena domini.

Benedicat uos deus, qui per unigeniti sui passionem uetus pascha in nouum uoluit conuerti; concedatque uobis, ut, expurgato ueteris fermenti contagio, noua in uobis perseueret conspersio.

Et qui ad celebrandam redemptoris nostri cœnam mente deuota conuenistis, æternarum dapium uobiscum epulas reportetis.

Ipsiusque opitulante clementia, mundemini a sordibus peccatorum, qui ad insinuandum humilitatis exemplum pedes uoluit lauare discipulorum.

Quod ipse prestare dignetur, cuius regnum.

Benedictio dei patris, et filii, et spiritus sancti descendat super uos.

Et statim dicit,

Et pax domini sit semper uobiscum.

Tunc communicet solus pontifex ante altare, et diaconus offerat ei calicem, et non frangat oblatas, nisi eam solam unde ille communicat illo tantum die. Postquam communicauerit episcopus, ponat diaconus calicem super

altare. Deinde acceptam a subdiacono patenam ponat iuxta calicem de latere sinistro; et statim a duobus subdiaconibus utrinque cooperiatur de sindone munda, quam prius preparauerant in ora altaris e regione pontificis, post corporalem expansam. Tunc dominus episcopus uadat ad sedem suam cum diaconibus, et expectet.

Ordo de consecratione principalis crismatis.

Expectante uero in sede sua pontifice, ueniant ad sacramentum .xii. presbyteri, et ceteri clerici, quantum opus sit ad deferendum cum omni decore oleum crismale, ac oleum catechuminum et neophytorum, usque in ecclesiam ante episcopum. Sint enim idem presbyteri parati, et cum eis ceteri clerici casulis et sollempnibus uestimentis. Tunc duo acoliti accipientes illas duas ampullas, quæ ad crisma et ad oleum catechuminum consecrari debent, inuolutas cum sindonibus de albo serico, ita ut uideri possint a medio. Teneant in brachio sinistro, proiectis sindonibus super scapulam sinistram, ita ut pertingant ad scapulam dextram; quatinus possint dependentia retineri. Et procedant, et ordinent se illi presbyteri et predicti clerici rite et ordinabiliter, ita ut primum ambulent duo acoliti cum candelabris et ardentibus cereis. Deinde portentur due cruces; et inter illas medium crismale oleum. Post eas portentur duo turibula cum incenso; et inter illa medium oleum catechuminum. Deinde portetur euangelium, ut impleatur omne bonum. Postea sequantur, bini et bini, illi .xii. presbyteri, testes et cooperatores eiusdem sacrosancti crismatis mysterii. Tunc uero subsequantur pueri, in laudem eiusdem mysterii concinentes hos uersus ad hoc congruentes:

Audi, iudex mortuorum, una spes mortalium;

Audi, uoces proferentium donum pacis præuium.

O redemptor, sume carmen temet concinentium.

Arbor feta oliuarum hoc sacrandum protulit,

Fert hoc prona presens turba saluatori seculi.

O redemptor!

Stans ad aram immo supplex infulatus pontifex,

Debitum persoluit om[n]e consecrato crysmate.

O redemptor!

Consecrare tu dignare rex perennis gloriæ

Hoc olium, signum nouum, iura contra demonum.

O redemptor!

Vt notetur sexus omnis unctione crismatis,

Et medetur sauciata dignitatis gloria.

O redemptor!

Lota mente, sacro fonte aufugantur crimina,

Uncta fronte sacrosancta influunt carismata.

O redemptor!

Corde natus ex parentis, aluum implens uirginis,
Presta lucem, claude mortem crysmatis consor-
tibus.

O redemptor!

Sit dies hæc festa nobis seculorum seculis,

Sit sacrata digna laude, nec senescat tempore.

O redemptor¹!

*Venientibus autem eodem ordine in chorum, et stan-
tibus ad orientem uersis, uersibusque finitis, interea
ordinent se lectores, hostiarii, acoliti, et subdiaconi,
et stent in ordine suo secundum eos gradus ubi ascen-
ditur ad altare; ita ut subdiaconus sit sextus in
eminentiori loco, et iuxta eum archidiaconus qui legebat
euangelium, ita inuolutam ampullam suscipientes per
ordinem ut ascendat. Et dum peruenerit ad archi-
diaconum, ille perferat eam ita inuolutam una cum
sindone ante pontificem. Interim autem unus sub-
diaconus deferat uasculum cum balsamo alii diacono,
et ille pontifici ante altare. Tunc ordinentur circa
episcopum hinc et hinc eadem candelabra, et cruces, et
turibula atque euangelium, nec non et predicti .xii.
presbyteri, testes et adiutores eiusdem mysterii; ita ut
diaconi post dorsum episcopi stent; presbyteri uero
a dextris et a sinistris; cruces uero et cetera utrinque
inter illos media. His ita statutis, conuertat se epi-
scopus, aut cui ille precepit, tam ad clerum quam ad
populum, et faciat sermonem de consecratione crysmatis
congruentem. Tunc conuertat se ad orientem, et intrat
in consecrationem principalis crismatis, archidiacono
tenente ipsum ampullam in sinistro brachio inuolutam
sindone, ut supra diximus. Et primo misceat bal-
samum cum oleo, dicens:*

Hæc commixtio liquorum fiat omnibus perunctis
propitiatio, et custodia salutaris, in secula seculorum.
Amen.

Sequitur super utrumque balsami et olei.

Oremus dominum nostrum omnipotentem, qui in-
comprehensibilem unigeniti filii sibi que coeterni diui-
nitatem mirabili dispositione uerę humanitati insepara-
biliter coniunxit; et gratia cooperante sancti spiritus,
oleo exultationis pre participibus suis liniuit; ut homo
fraude diaboli perditus, gemina et singulari constans
materie perenni redderetur de qua exciderat hereditati;
quatinus hos diuersis creaturarum speciebus liquores
creatos sanctę trinitatis perfectione bene + dicat, bene-
dicendo sancti + ficet, concedatque ut simul permixti
unum fiant; et quicumque exterius inde perunctus

fuerit ita interius liniatur, quo omnibus sordibus cor-
poralis materię carens se participem regni cęlestis
effici gratuletur. Per eundem dominum nostrum.

*Deinde, antequam benedicatur, halat ter super ipsam
ampullam, et dicat lenta uoce exorcismum crismatis
olei.*

Exorcismus olei.

Exorcizo te, creatura olei, per deum patrem om-
nipotentem, qui fecit cęlum, et terram, mare, et omnia
quę in eis sunt; ut omnis uirtus aduersarii, omnisque
exercitus diaboli, omnisque incursio, et omne fantasma
satane eradicetur et effugetur a te, et fiat omnibus qui
ex te unguendi sunt in adoptionem filiorum per spi-
ritum spiritum, in nomine dei patris omnipotentis, et
in caritate ihesu christi filii eius domini nostri, qui
cum eo uiuit et regnat deus in unitate eiusdem spiritus
sancti.

Tunc dicat alta uoce,

Per omnia secula seculorum.

Dominus uobiscum.

Sursum corda.

Gratias agamus domino deo nostro.

Prefatio.

U. D. equum et salutare, nos tibi semper et ubi-
que gratias agere, domine, sancte pater, omnipotens
ęterne deus. Qui in principio inter cętera bonitatis
et pietatis tuę munera terram producere fructifera
ligna iussisti; in ter quę huius pinguiissimi liquoris
ministrę oleę nasceretur, quarum fructus sacro ka-
rismati (uel cris) deseruiet. Nam et dauid, pro-
phético spiritu gratię tuę sacramenta prenoscens,
uultus nostros in oleo exhilarandos esse cantauit.
Et cum mundi crimina diluuium quondam expiarentur
effuso, similitudinem futuri muneris columba demon-
strans, per oliuę ramum pacem terris redditam nun-
tiavit. Quod in nouissimis temporibus manifestis est
effectibus declaratum, cum, baptismatis aquis omnium
criminum commissa delentibus, hæc olei unctio uultus
nostros iocundos efficit ac serenos. Inde etiam moysi
famulo tuo mandatum dedisti, ut aaron fratrem suum,
prius aqua lotum, per infusionem huius unguenti con-
stitueret sacerdotem. Accessit ad hoc amplior honor,
cum filius tuus ihesus christus dominus noster lauari
se a iohanne undis iordanicis exegisset; ut spiritu
sancto in columbę similitudine desuper misso, uni-
genitum tuum, in quo tibi optime placuisset, testi-
monio subsequēntis uocis ostenderes, et hoc illud esse
manifestissime comprobares, quod eum oleo lęgitę
pre consortibus suis unguendum dauid propheta ce-
cinisset. Te igitur deprecamur, domine, sancte pater,

¹ Sarum Gradual, edit. 1527, fol. xcv. It is printed among
'Hymni ᾠδῆσποροι cir. sæc. x-xiii. conditi.' in Daniel's (H. A.)
Thesaurus Hymnologicus, tom. I. p. 237, no. ccxvi. Its origin is
traced, ib. iv. 157.

omnipotens eterne deus, per eundem ihesum christum filium tuum dominum nostrum, ut huius creaturę pinguetudinem sanctificare tua benedictione digneris, et sancti spiritus ei admiscere uirtutem, cooperante potentia christi tui; a cuius sancto nomine crisma nomen accepit. Unde unxisti sacerdotes, reges, prophetas, et martyres, ut spiritalis lauacri baptismo renouandis creaturam crismatis in sacramentum perfectę salutis uiteque confirmes; ut sanctificatione unctionis infusa, corruptione primę natiuitatis absorta, sanctum uniuscuiusque templum acceptabilis uite innocens odore redolescat, ut secundum constitutionis tuę sacramentum regio, et sacerdotali, propheticoque honore perfusi, uestimento incorrupti muneris induantur, ut sit his qui renati fuerint ex aqua et spiritu sancto crisma salutis et sanctificationis, eosque eterne uite participes, et celestis glorię facias esse consortes. Per eundem.

Oratio ad consummandam crismatis benedictionem.

Oremus.

Dominator, domine deus, rex unctus, auctor unguenti, speciosus forma, speciosior unctione. sacrator ipse tuus, ipse omnium consecrator; qui unguentum de potestate sanctificas, potestatem consecras de unguento; de unguento fecisti crisma, de crismate nomen quod est super omne nomen; ut in nomine isto sit regalis unctio christianis. In tuo ergo nomine fiat hæc creatura iam crisma, et habeatur ut crisma, forma crucis, signum frontis. sacri titulus bellatoris, ut hoc crismate mulceatur auditus, purificetur uisus, odoratus suauescat, soporetur (uel sap-) gustus, tactus in trinitate solidus sit; ut talibus stipendiis domini milites decorati, atque ambrosio rore madidi, imperanti seruiant non suadenti, et signati hoc crismate sancto, signiferi esse mereantur celestes; per te, ihesu christe, saluator mundi, qui uiuis et regnas deus per omnia secula seculorum. Amen.

Finita benedictione, dominus episcopus salutat crisma nudum, et ministri qui iuxta cum sunt. Et iterum per ordinem descendat sicut ascendit. Et tenente ampullam acolito, deferatur omnibus cooperta ad salutandum per ordinem, ut a nemine nuda uideatur. Hoc facto summo honore procuretur, usque dum altera ampulla ascendat; et iterum descendat, ut ambe honorifice ad locum suum redeant.

Incipit exorcismus olei quo unguendi sunt catechumini. Descendente autem ampulla cum crismate, statim altera cum oleo catechuminum cooperta ascendat sicut prior ante episcopum; et halat in ipsam ter, sicut in priore, sed facite, ordine quo supra delatam. Et in primis

faciat ei exorcismum, et benedicat eam, quasi lectionem legeris.

Exorcismus olei catechuminum.

Exorcizo te, creatura olei, in nomine dei patris omnipotentis, et in nomine ihesu christi, et spiritus sancti, ut in hac inuocatione trinę potestatis atque unius uirtute deitatis, omnis nequissima uirtus aduersarii, omnis inueterata malitia diaboli, omnis uiolenta occursio, omne confusum et cęcum fantasma eradicetur, et effugetur, et discedat a creatura huius olei ad utilitatem hominum constituta; ut fiat hæc unctio diuinis sacramentis purificata in adoptionem carnis et spiritus eis qui ex eo ungui debent in remissionem omnium peccatorum; ut efficiantur eorum corpora ad omnem gratiam spiritalem accipiendam sanctificata. Per eundem dominum nostrum ihesum christum filium eius, qui uenturus est.

Dominus uobiscum.

Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, incrementorum omnium et profectuum spiritalium remunerator. qui uirtute sancti spiritus tui inbecillarum mentium rudimenta confirmas, te oramus, domine, ut uenturis ad beatę regenerationis lauacrum tribuas per unctionem huius creaturę purgationem mentis et corporis; ut si quę illis aduersantium spirituum inhesere maculę ad tactum sanctificati olei huius abscedant. Nullus spiritalibus nequitias locus; nulla refugis uirtutibus sit facultas; nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur; sed uenientibus ad fidem seruis tuis, et sancti spiritus tui operatione mundandis, sit unctionis huius preparatio utilis ad salutem, quam etiam celestis regenerationis natiuitate in sacramento sunt baptismatis adepturi. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum, qui uenturus est.

Tunc dominus episcopus, et qui iuxta cum sunt, saluent eam; et descendat per ordinem sicut et altera, et deferatur omnibus ad salutandum. His ita peractis eodem ordine et decore quo ascenderant in ecclesiam redeant ambe ampulle ad sacrarium. Tunc pontifex lauet manus, et diaconi uadant ad altare, et discooperiant sancta. Et pontifex ueniens ad altare diuidat oblatas ad frangendum, et communicet populus omnis ordine suo; etumat de ipsis oblatas integras ad seruandum usque mane dię parasceues de quibus communicent absque sanguine domini. Sanguis uero eadem die penitus consumatur, et scola dicit: Agnus dei, qui tollis, absque osculo; et communionem. Dominus ihesus, cum psalmo et Gloria Patri. Fractis autem oblatis communicent presbiteri primo, postea

diaconi, et ceteri omnes, et ita perficiatur missa pleniter ordine suo.

Postcommunio.

Refecti vitalibus alimentis.

Alia.

Concede, quesumus, domine, ut perceptum noui testamenti mysterium et corpore sentiamus et mente. Per.

Et pontifex descendat in sacrarium, mandans presbiteris quid uoluerit. Tunc crisma nouum cum ueteri miscatur, si quid residuum sit. Similiter et oleum, et ita diuidatur per presbiteros, et finita sunt ista. Ad uesperum in cena non dicatur Deus in adiutorium, sed dicatur antiphona Calicem salutaris, cum psalmo Credidi propter. Ant. Cum his qui oderunt pacem. Psalmus, Ad dominum cum tribularer. Ant. Ab hominibus. Ps. Eripe. Ant. Custodi me. Ps. Domine, clamaui. Ant. Considerabam. Ps. Uoce mea. Statim sequitur ant. Cenantibus autem. Ps. Magnificat et Kyrie eleyson, ut supra, et preces.

Oratio ad uesperum.

Deus, cuius cenam sacratissimam ueneramur, ut ea digni inueniamur, munda nos. quesumus, a sordibus peccatorum, qui, ad insinuandum humilitatis exemplum, pedes tuorum hodie lauare dignatus es discipulorum. Qui cum patre et spiritu sancto uiuis.

Cum autem scola dicat primam antiphonam, Calicem salutaris, statim duo acoliti parati cum nigris casulis incipiant expoliare altaria usque dum finitur uespera. Postea tollantur. A uespera autem huius diei nuda sint altaria usque in mane sabbati. Expletis omnibus procedit dominus episcopus cum omni alacritate cum presbiteris et clero, si uult ante cibum, uel post cibum, ad locum ubi mandatum perficere uult. Sintque ibi parati processores; acoliti duo cum candelabris duobus, tertius turibulum portans, quartus cum thimiaterio, et subdiaconus euangelium ferens, et diaconus imponat euangelium: Ante diem festum usque non est seruus maior domino suo.

Feria sexta parasceues, que et sexta sabbati dicitur, missa non cantatur, sed neque in sabbato sancto donec ad uigilias noctis. In ipso autem die, hoc est, feria .vi. hora quinta, deportetur lumen, ut supra, ab archidiacono seu preposito, et illuminentur lampades .xii. uel ut alius ordo precipit, id est, romanus, illuminantur dug inde candelæ ad ministerium ad altare ubi officium agitur. Conueniunt omnes uero ecclesiastici nec non et laici, et procedat dominus episcopus, uel qui uicem illius tenuerit, in ecclesia statuta infra urbem, non tamen

in maiorem ecclesiam, ubi mos est salutiferam crucem salutare, et preparant se presbiteri et archidiaconus, et diaconi, uel ceteri, quantum opus est, ad ministrandum domino episcopo ad missam, cum cantoribus et reliquis ministris, uestibus quadragesimalibus induti, scilicet planctis fuscis, non nudis pedibus. Non enim licet presbiterum, diaconum, uel acolitum ad altare ministrare per nudos pedes. Procedentes de sacrario usque ad altare, absque ullo cantu, prostrato omni corpore in terram diutius, oratione completa atque osculato altari. uadunt ad sedem pontificis more solito; et mittitur paruum lintheum super altare nudum de sub euangelio. Ante euangelium uero non portantur candelæ uel incensum. Et dum ueniens pontifex de sacrario processerit ante altare ad orandum super oratorium, sicut mos est, statim ut surrexerit cum silentio ascendat ad sedem. Quo sedente, statim ut annuit archidiaconus subdiacono, subdiaconus ascendat ad legendum, et legitur prima lectio in osee, In tribulatione sua mane. Et post lectionem cantatur canticum, Domine, audiui. Et dicit pontifex, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua, statim Leuate. et dicit orationem, Deus a quo et iudas. Sequitur altera lectio in exodo, Dixit dominus ad moysen. Sequitur tractus, Eripe me, domine. Quo finito, legitur absque salutatione passio, ubi non dicitur passio, sed tantum, In illo tempore egressus ihesus. Nec incensum ibi portetur. Hac expleta statim duo diaconi nudant altare sindone que prius fuerat sub euangelio posita in modum furantis. Aliqui uero, antequam legatur passio domini, preparant sindones duas sibi coherentes; et in eo uersu ubi legitur. Partiti sunt uestimenta. Scindunt hinc inde ipsas sindones desuper altare in modum furantis, et secum auferunt. Tunc uenit pontifex ante altare, siue, ut in alio ordine legitur, transit in dexteram partem ecclesie, infra thronum, et dicat, Oremus. Et diaconus, Flectamus genua. Et oral diutissime. Et diaconus, Leuate, et dicat orationes sollemnes ad hierusalem, Oremus, dilectissimi nobis, deum patrem. In primis pro ecclesia sancta dei, et ceteras per ordinem, sicut in libro sacramentorum continetur, sicut supra in quarta feria, pronuntiante diacono, Flectamus genua, nisi pro iudeis tantum non flectatur genu. Subdiaconi stant retro altare, et ibi sicut ceteri flectentes genua, non tamen terga uertentes altari. Quas ut finierit, omnes facile exeant foras. Notandum uero est quia in romana ecclesia extinguuntur totus ignis in hac feria, hora sexta, et reaccenditur hora nona. Presbiteri uero ecclesiarum, siue de urbe, seu de suburbanis, uadunt per ecclesias suas, ut hoc ordine, hora nona, cuncta usque ad uesperam faciant, hoc tantum mutantes, ut ubi pontifex meminit apostolo-

licum, ipsi nominent episcopum suum. Ad uesperum tam in ecclesia ubi pontifex dicit orationes, quam et in ceteris ecclesiis presbiterorum, post orationes preparatur crux ante altare, interposito spatio inter ipsam et altare, sustentata hinc inde a duobus acolitibus, posito ante eam oratorio. In cuius laude dicitur cum uersibus, Agyos, agyos. Popule meus. Uenit pontifex solus et adoratum deosculatur crucem. Deinde presbiteri, et diaconi, et ceteri per ordinem, deinde populus. Pontifex uero redit in sedem suam usque dum omnes saluent crucem. Nam salutante pontifice crucem uel populo, canitur semper antiphona, Ecce lignum crucis, cum psalmo, Beati immaculati. Item, Crucem tuam adoramus. Ps. Deus misereatur. Ant. Dum fabricator mundi, cum uersibus Crux fidelis.

In sabbato sancto pasce.

Prefatio.

U. D. equum et salutare. Te quidem omni tempore sed in hac potissimum nocte. *Require.*

In die sancto pasche.

Statio ad sanctam mariam maiorem.

Prefatio.

V. D. equum et salutare. Te quidem omni tempore sed in hoc potissimum die. *Per illos .xvii. dies, et deinceps cotidie usque ascensionem domini.*

In uigilia ascensionis domini.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui post resurrectionem suam omnibus discipulis. *Require.*

In ascensione domini.

Statio ad sanctum petrum.

Prefatio.

Qui post resurrectionem suam. *Ut supra.*

Dominica i. post ascensionem domini.

Prefatio.

Qui post resurrectionem suam et Communicantes et Hanc igitur dicenda sunt sicut in ascensione domini usque in uigiliam pentecostes.

In sabbato sancto pentecosten.

Legantur lectiones .iiii. et lectio libri dicatur.

In ipsa uigilia. Statio ad lateranos.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes celos. *Require.*

In die sancto pentecosten.

Statio ad sanctum petrum.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui ascendens super omnes celos. *Ut super, per .vii. dies.*

Dominica iii. post octauas pentecosten.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui cum unigenito filio tuo et spiritu sancto unus es deus. *Require retro de sancta trinitate.*

Dominica i. de aduentu domini.

Statio ad sanctum petrum apostolum.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui per beatam mariam uirginis partum ecclesiam tuam tribuisti celebrare. *Require in annuntiatione sancte marie.*

IIII. kal. ian. Natale sancti stephani protomartiris.

Prefatio.

Vere dignum, eterne deus. Quia per incarnati uerbi mysterium. *Require.*

IIII. kal. feb. Conuersio sancti pauli.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis; de quorum collegio beati pauli apostoli tui sollempnia celebrantes tua, domine, preconia non tacemus. Et ideo.

In purificatione sancte marie.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Quia per incarnati uerbi. *Require.*

III. kal. mar. Cathedra sancti petri.

Prefatio.

V. D. equum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare. *Require in natale apostolorum petri et pauli.*

II. kal. mar. Sancti mathie apostoli.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis. *Ut supra.*

III. kal. apr. Annuntiatio sancte marie.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Qui per beatę marie uirginis partum. *Require.*

Kal. mai. Apostolorum philippi et iacobi.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere fundamentis; de quorum collegio beatorum apostolorum tuorum philippi et iacobi sollemnia celebrantes tua, domine, preconia non taceamus. Et ideo.

II. non. mai. Inuentio sanctę crucis.

Prefatio.

V. D. per christum dominum nostrum. Qui per passionem crucis mundum redemit. *Require.*

III. idus mai. Dedicatio ecclesię sanctę marie ad martyres.

Deus, qui inuisibiliter omnia continet, et tamen pro salute generis humani signa tuę potentię uisibiliter ostendis, templum hoc potentia tuę inhabitationis illustra; ut omnes qui huc deprecaturi conueniunt, ex quacumque tribulatione ad te clamauerint, consolationis tuę beneficia consequantur. Per dominum.

Lectio libri apocalipsis iohannis apostoli¹.

In diebus illis uenit angelus et locutus est mecum dicens: Ueni², ostendam tibi sponsam, uxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum, et ostendit mihi ciuitatem sanctam hierusalem descen-

dentem de celo¹, habentem claritatem dei. Lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidis² iaspidis, sicut cristallum. Et habebat murum magnum et altum, habens .xii. portas³ et in portis angulos duodecim; et nomina inscripta, quę sunt nomina .xii. tribuum filiorum israel. Ab oriente portę tres; ab aquilone portę tres; ab austro portę tres; ab occasu portę tres. Et murus ciuitatis habens fundamenta .xii.(cim) et⁴ ipsis .xii.(cim) nomina apostolorum et⁵ agni. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram arundinem auream, ut metiretur ciuitatem, et portam eius, et murum. Et ciuitas in quadra posita est, et longitudo eius tanta est quanta et latitudo. Et mensus est ciuitatem; de arundine⁶ per stadia .xii. milia. Longitudo, et latitudo, et altitudo equalia sunt; et mensus est muros⁷ eius centum xliii^{or} cubitorum, mensura hominis quę est angeli. Et erat structura⁸ eius ex lapide iaspide. Ipsa uero ciuitas auro⁹ mundo⁹ simile uitro mundo¹⁰. Fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum iaspidis¹¹, secundum sap(h)irus, tertium calcedonius, quartum smaragdus, quintum sardonix, sextum sardius, septimum c(h)risolitus, octauum berillus, nonum topazius, decimum c(h)rissopassus, undecimum iacinthus, duodecimum amit(h)istus. Et duodecim portę .xii.(cim) margaritę sunt, per singulas, et singule portę erant ex singulis margaritis. Et plateę ciuitatis auro¹² mundo¹³ tamquam uitrum perlucidum, et templum non uidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus. Et ciuitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea; nam claritas dei illuminauit eam, et lucerna eius est agnus. Et ambulabunt gentes per¹⁴ lumen¹⁵ eius, et reges terrę afferent gloriam suam et honorem in illam. Et portę eius non claudentur per diem; nox enim non erit illic. Et afferent gloriam et honorem gentium in illam. Nec¹⁶ intrabit in illam aliquid coinquinatum, et¹⁷ faciens abominationem¹⁷ et mendacium, nisi qui scripti sunt in libro uite et¹⁸ agni.

Sequentia sancti euangelii secundum lucam¹⁹.

In illo tempore ingressus ihesus perambulabat

¹ + a deo Vul.

²⁻³ habentem portas duodecim.

⁴ + in Vul.

⁶ + aurea Vul.

⁸ + muri Vul.

¹⁰ + Et Vul.

¹² aurum Vul.

¹⁴ in Vul.

¹⁶ non Vul.

¹⁷⁻¹⁷ aut abominationem faciens Vul.

¹⁸ Om. Vul.

² lapidi Vul.

⁵ Om. Vul.

⁷ murum Vul.

^{9,9} aurum mundum Vul.

¹¹ iaspis Vul.

¹³ mundum Vul.

¹⁵ lumine Vul.

¹⁹ Luc. xix. 1-10.

¹ Apoc. xxi. 9-27.

² + et Vul.

hiericho. Et ecce uir nomine zacheus, et hic erat¹ princeps¹ publicanorum, et ipse diues. Et querebat ihesum² uidere², quis esset, et non poterat pre turba, quia statura pusillus erat. Et precurrens ascendit in arborem sicomorum ut uideret illum, quia inde erat transiturus. Et cum uenisset ad locum, suspiciens ihesus uidit illum, et dixit ad eum: Zachee, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, et excepit illum gaudens. Et cum uiderent omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem zacheus dixit ad ihesum³: Ecce dimidium bonorum meorum, domine, do pauperibus, et si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. Et⁴ ait ihesus ad eum, Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius sit abrahe. Venit enim filius hominis querere et saluum facere quod perierat.

Secreta.

Annue, quesumus, domine, precibus nostris, ut quicumque intra templi huius, cuius hodie dedicationis diem celebramus, ambitum continentur, plena tibi atque perfecta corporis et anime deuotione placeant; ut dum presentia uota reddimus, ad eterna premia, te adiuuante, peruenire mereamur. Per dominum.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna, pietas copiosa. Respice de celo, et uide et uisita domum istam, ut quicumque in ea nomini tuo supplicauerit libenter exaudias, et satisfaciendis clementer ignoscas. Per quem.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut hoc in loco quem nomini tuo indigni consecrauimus, cunctis petentibus aures tue pietatis accommodes. Per.

Super populum.

Copiosa beneficia, quesumus, domine, populus christianus assequatur, ut qui in honore sanctorum sacramentis tibi luminibus deuotus occurrit, et uite subsidia presentis accipiat, et gratiam sempiternę redemptionis inueniat. Per.

In anniuersario ecclesię.

Deus, qui nobis per singulos annos. *Require.*

¹⁻² *trans. Vul.*
³ *dominum Vul.*

²⁻² *trans. Vul.*
⁴ *Om. Vul.*

*Prefationes.**Secreta.*

Omnipotens sempiterne deus, templum hoc.

Prefatio.

U. D. per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna.

Postcommunio.

Deus, qui ecclesiam tuam sponsam vocare.

III. id. mai. Dedicatio ecclesię ad martyres.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ad eorum nos gaudia eterna pertingere, de quorum nos uirtute tribuis annua sollemnitate gaudere. Per.

Secreta.

Super has, quesumus, hostias, domine, benedictio copiosa descendat, que et sanctificationem nobis clementer operetur, et de martyrum nos sollemnitate letificet. Per.

Postcommunio.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos tuis reficis sacramentis, tibi etiam placitis moribus dignanter deseruire concedas. Per.

*IX. kal. iul. Vigilia sancti iohannis baptiste.**Prefatio.*

U. D. eterne deus. Exhibentes sollemne ieiunium. *Require.*

*III. kal. iul. Natale sancti iohannis baptiste.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Et in die festiuitatis.

*III. kal. iul. Apostolorum petri et pauli.**Prefatio.*

U. D. equum et salutare. Te, domine, suppliciter exorare. *Require.*

*III. kal. aug. Sancti iacobi apostoli.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deseris, sed per apostolos tuos iugiter erudis, et sine fine custodis. Per christum dominum nostrum.

IIII. id. aug. Sancti laurentii martyris.

Praefatio.

V. D. eterne deus. Et in die sollemnitatis hodiernę.
Require.

IIIIII. kal. sep. Assumptio sanctę marie.

Praefatio.

U. D. eterne deus. Et te in ueneratione sacrarum
uirginum. *Require.*

IIIIII. kal. sep. Sancti bartholomęi.

Praefatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna
pietate. *Ut supra.*

IIIIII. kal. sep. Decollatio sancti iohannis baptiste.

Praefatio.

U. D. eterne deus. Qui precursorem filii tui. *Re-
quire.*

II. id. sep. Natale sanctę marie.

Praefatio.

U. D. equum et salutare. Nos tibi in omnium sanc-
torum tuorum profectu. *Require.*

II. kal. oct. Sancti mathei apostoli.

Praefatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Ut supra.*

IIII. kal. oct. Dedicatio ecclesię sancti michahelis.

Praefatio.

V. D. eterne deus. Sancti michahelis archangeli
merita. *Require.*

II. kal. nou. Vigilia omnium sanctorum.

Praefatio.

U. D. eterne deus. Reuerentię tuę dicato ieiunio.
Require.

III. kal. nou. Festum omnium sanctorum.

Praefatio.

V. D. eterne deus. Clementiam tuam suppliciter
obsecrantes. *Require.*

II. kal. dec. Sancti andree apostoli.

Praefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Require.*

IIII. kal. ian. Sancti thome apostoli.

Praefatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Require.*

En natale unius apostoli.

Praefatio.

U. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam in aposto-
licis. *Require.*

En natale unius euangelistę.

Ad missam.

Magnificet te, domine, sancti tui euangelistę .N.
beata sollemnitatis, per quam illi gloriam sempiternam,
et opem nobis ineffabili prudentia contulisti. Per
dominum.

Secreta.

Ad altaria tua, domine, ueneranda cum hostiis laudis
accedimus; fac, quesumus, ut et indulgentiam nobis
obtineant et fauorem. Per dominum.

Praefatio.

V. D. eterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna
pietate non deseris, sed per euangelistam tuum .N.
iugiter erudis, et sine fine custodis. Et ideo.

Postcommunio.

Sacramentis, domine, et gaudiis optata celebritate
expletis, quesumus, ut eius precibus adiuuemur, cuius
recordationibus exbentur. Per.

En uigilia unius martyris.

[*Ad*] *missam.*

Quesumus, omnipotens deus, ut nostra deuotio, quę
natalicia beati .N. martyris antecędit, patrocinia nobis
eius accumulet. Per.

Secreta.

Magnifica, domine, beati .N. sollemnia recensemus,
quę promptis cordibus ambientes, oblatis muneribus,
et suscipimus et preimus. Per.

Postcommunio.

Sancta tua, domine, de beati .*N.* martyris pretiosa passione, quam preimus, nos refoueat, quibus et iugiter satiamur et semper desideramus expleri. Per.

En natale plurimarum uirginum missa.

Porrige nobis, quesumus, domine, dexteram tuam, et per interuentiones sacrarum uirginum tuarum .*N.* auxilium nobis superne uirtutis impende. Per.

Secreta.

Suscipe, domine, preces et munera, que ut accepta tuo sint conspectui, sanctarum tuarum .*N.* precibus adiuuemur. Per.

Prefatio.

U. D. eterne deus. Qui ut de hoste generis humani maior uictoria duceretur, non solum per uiros antiquum hostem exuperasti, sed de eo etiam per feminas triumphasti. Et ideo.

Postcommunio.

Satiasti, domine, familiam tuam muneribus sacris; earum, quesumus, semper interuentione nos refoue, quarum memoriam celebramus. Per.

*De sancta trinitate.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Qui cum unigenito. *Require.*

 *Feria ii. Pro peccatis.**Prefatio.*

U. D. eterne deus. Suppliciter implorantes ut nos ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

 *Feria iii. Ad suffragia angelorum.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Quamuis enim illius sublimis. *Require.*

 *Feria vi. De sancta cruce.**Prefatio.*

U. D. eterne deus. Qui salutem humani generis. *Require.*

*Sabbato de sancta maria.**Prefatio.*

V. D. eterne deus. Et precipue pro meritis beate

dei genitricis et perpetue uirginis gratia plene, tuam omnipotentiam laudare, benedicere, et predicare. Per christum dominum nostrum.

*Pro fidelibus defunctis.**Prefatio.*

U. D. per christum dominum nostrum. Per quem salus mundi. *Require.*

Alia prefatio.

V. D. eterne deus. Qui nobis in christo unigenito filio tuo domino nostro. *Require retro.*

Missa propria pontificis in ordinatione ipsius.

Fac mecum, domine.

Psalmus. Inclina, domine. *Require.*

Collecta.

Deus, qui digne tibi seruientium nos (me peccatorem) imitari desideras famulatum; da nobis (mihi) caritatis tue flamma ardere succensos(um); ut antistitum decus priorum, qui tibi placuerunt, mereamur(r) consortia (decus et consortium) obtinere. Per dominum.

Lectio ad romanos¹.

Fratres, omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum; ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolare possit his qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet, quemadmodum pro populo et pro semetipso offerre sacrificia². Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatur a deo, tamquam aaron, quemadmodum scriptum est³: Tu es sacerdos in eternum, secundum ordinem melchisedech.

Gradale. In deo sperauit cor meum.

U. Ad te, domine, clamabo. Alleluia.

U. In te, domine, speraui.

Secundum marcum⁴.

In illo tempore circuibat ihesus castella in circuitu docens; et conuocauit⁵ duodecim, et cepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum immundorum. Et precepit eis ne quid tollerent in uia, nisi uirgam tantum; non peram, non panem, neque in zona aes, sed calciatos scandalis, et ne induerentur duabus

¹ Heb. v. 1-6.

²⁻³ sic . . . dicit Vul.

² pro peccatis Vul.

⁴ Marc. vi. 6-13.

⁵ uocauit Vul.

tunicis. Et dicebat eis : Quocumque introeritis in domum, illic manete donec exeatis inde. Et qui non receperint uos, nec audierint uos, exeuntes inde, excutite puluerem de pedibus uestris in testimonium illis. Et exeuntes predicabant ut penitentiam agerent, et demonia multa eiciebant, et ungebant oleo multos egrotos, et sanabantur¹.

Offertorium. Intende uoci orationis mee. *Requie.*

Aufer a nobis (me), domine, spiritum superbie cui resistis, ut sacrificia nostra (mei peccatoris) tibi sint (semper) accepta. Per.

Communio. Ego clamaui quoniam exaudisti me.

Postcommunio.

Corporis sacri et pretioso sanguinis repleti libamine, quesumus, domine deus noster, ut gratię tuę munus (gratie tuo munere), quod nobis inmeritis contulisti, intercedentibus sanctis tuis, propitius muniendo custodias. Per.

Alia.

Deus, mundi creator et rector, ad humilitatis meę preces placatus intende; et me famulum tuum, quem, nullis suffragantibus meritis, sed inmensa largitate clementię tuę cęlestibus mysteriis seruire tribuisti, dignum sacris altaribus fac mynistrum, ut quod mea celebranda depromitur tua sanctificatione firmetur. Per.

III. kal. oct. Conceptio sancti iohannis baptiste.

Ne timeas, zacharia.

Psalmus. Domine, in uirtute tua.

Collecta.

Deus, qui hodierna die sanctum iohannem preconem ueritatis angelico concipiendum (nasciturum) ministerio preuidisti; concede nobis famulis tuis, ut qui eius insignia ueneramur, ipsius meritis et ab instantibus inimicorum insidiis erui, et ad uiam ueri luminis sine errore peruenire mereamur. Per.

Epistola.

Factum est uerbum domini.

Gradale. Fuit homo.

U. Ut testimonium. Alleluia. Inter natos mulierum.

Euangelium.

Fuit in diebus herodis regis.

Offertorium. Iustus ut palma.

¹ sanabant Vul.

Secreta.

Munera, domine, altari tuo superposita dextera potentię tuę admittat, quę hodie concipiendum sanctum iohannem angelico prenuntiavit oraculo. Per.

Communio. Tu, puer, propheta.

Ad complendum.

Pignore salutis ęterne uegetati, supplices te rogamus, omnipotens deus, ut, intercedente sancto iohanne baptista, cuius hodie conceptionis diem celebramus, per hoc capiamus plene securitatis augmentum. Per.

Ad uesperum.

Omnipotens sempiterne deus, qui unigeniti precursorem filii tui sanctum iohannem hodierna die nasciturum angelico oraculo declarasti, concede familię tuę pię effectum deuotionis; ut quę eius annua recolit festa presentis uitę assequatur pacis incrementa, futureque beatitudinis gaudia. Per.

Missa pro rege uel pro regina.

Omnipotens sempiterne deus, misericordiam tuam suppliciter exoramus, ut famulum tuum regem nostrum, famulamque tuam gregem quoque (reginam cum suis omnibus) et familiam illis commissam magne pietatis tue protectione custodias, et ab omnibus mundi huius periculis sempiterna prouisione tuearis, ut gratie tue munere defensi donis semper cęlestibus iocundentur. Per.

Secreta.

Munera hęc, quesumus, domine, dignanter suscipiens sanctifica, et famulo tuo (regi nostro famuleque tue regine), suisque omnibus perforce profutura. Per.

Postcommunio.

Sumptis, domine, cęlestibus sacramentis, quesumus clementiam tuam, ut famulum tuum cum suis omnibus respicere digneris; pietatisque tuę donis ab omnibus purgati peccatis a cunctis imminentibus periculis tueantur. Per.

En ordinatione sancti gregorii.

Deus, mundi auctor et conditor, qui hodiernę festiuitatis diem beati .N. sacerdotii electione consecrasti, presta populo tuo, ut cuius annua celebritate deuotis resultat obsequiis, eius suffragiis tuę pietatis consequatur auxilium. Per.

Secreta.

Beati sacerdotis et confessoris tui .N., domine, pre-

cibus adiuuemur, pro cuius sollemnitate (offerimus) munera (nostra) tua sancta letantes. Per.

Ad complendum.

Sacramenta salutis nostrę suscipientes concede, quesumus, misericors deus, ut beati .N. nos ubique oratio adiuuet, in cuius ueneratione hæc tuę optulimus maiestati.

UE. id. decembres. [Conceptio s. mariæ uirginis].

Deus, qui beatę marię uirginis conceptionem angelico uaticinio parentibus predixisti, presta huic presenti familię tuę eius presidiis muniri, cuius conceptionis sacra solemnia congrua frequentatione ueneratur. Per.

Secreta.

Sanctifica, domine, muneris oblati libamina, et beatę dei genitricis saluberrima interuentione nobis salutaria fore concede. Per.

Ad complendum.

Repleti uitalibus alimoniis, et diuinis refecti mysteriis, supplices rogamus, omnipotens deus, beatę marię semper uirginis, cuius uenerandam colimus conceptionem, pia interuentione a squalorum crui inmanium dominatione. Per.

Missa pro amico ab aduersariis afflictio.

Omnipotens sempiterne deus, exaudi nos, et miserere (mei) famulo tuo (illius), quoniam tribulatur(or); et, intercedente beata dei genitrice maria omnibusque sanctis tuis, libera eum (me), et eripe de manibus inimicorum eius (meorum), et a persequentibus eum (me); et presta, quesumus, secundum magnam misericordiam tuam, ut qui te inuocat(co) non confundatur(dar), sed tua magis semper protectione muniat(ur) (muniri merear). Per.

Secreta.

Hæc (mihi) nobis communio, domine, ad purificationem, et, intercedente beata semper uirgine maria omnibusque sanctis, inimicis (meis) famuli tui (illius) prosit ad emendationem, ut et illi ad caritatem fraternam redeant, et cor (meum) famuli tui de consolatione tua gaudeat. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut qui malis (mei) famuli tui (illius) et casibus contrariis gratulantur, beata dei genitrice maria intercedente, cordibus erubes-

cant, et uultibus reuereantur, simulque uicti retrorsum conuertantur; illeque (egoque famulus tuus) tuo auxilio in oculis illorum sic consoletur(lari merear) ut de misericordię tuę dono gratuletur(lari ueniam). Per.

Octabas sancti martini.

Collecta.

Concede, quesumus, omnipotens deus, ut beati martini confessoris tui atque pontificis frequentata sollempnitas ad perpetuam populo tuo proficiat salutem, et quem sepius ueneramus in terris semper habeamus patronum in celis. Per.

Secreta.

Hec oblatio, domine, quesumus, quam iterata sancti confessoris tui martini festiuitate tue maiestati offerimus, nobis prosit ad indulgentiam, ut per eam a nostris liberemur peccatis, et sacris altaribus astare digni effitiamur. Per.

Postcommunio.

Sacramenta, domine, quesumus, que sumpsimus, beato martino confessore tuo intercedente, ab omni nos aduersitate defendant, et perpetua prosperitate tibi deo soli seruire concedant. Per.

[Octabas sancti andræ].

[P]rotegat nos, domine, sepius beati andrę apostoli repetita sollempnitas, ut cuius patrocinia sine intermissione recolimus, perpetuam defensionem sentiamus. Per.

[Secreta].

[I]ndulgentiam nobis, quesumus, domine, prebeant hæc munera largiorem, quę tibi uenerabilis andrę suffragiis offeruntur. Per.

[Postcommunio].

[A]diuuet familiam tuam tibi, domine, supplicando beatus andreas apostolus, et pius interuentor efficiatur, qui tui nominis extitit predicator. Per.

[Natale sancte fidis].

[D]eus, qui presentem diem beatę fidis uirginis martyris facis esse solemnem, presta ecclesię tuę, ut cuius meritis gloriatur, eius precibus adiuuetur. Per.

[Secreta].

[S]uscipe, domine, preces et hostias meritis beatę fidis uirginis et martyris tibi dicatas; et concede ut

eius nobis fiant supplicatione salutare, cuius sunt ueneratione sollemnes. Per.

[*Postcommunio*].

[Q]uos refecisti, domine, celesti conuiuio, beatę fidis uirginis et martyris iuuante patrocinio, supernorum ciuium fac dignos collegio. Per.

[Sancti petri ad uincula].

[*Prefatio*].

[U. D.] eterne deus. Celebrantes beati petri apostoli ninculorum resolutionem, qua eum de manu herodis, et de omni expectatione plebis iudeę mirabiliter liberasti. Qui idcirco uinculis mancipari non potuit peccatorum, quia eum non onorauerant uincula delictorum. Quem iure angelus de tenebris produxit carceralibus, quia iustum fuit tenebris non includi claustrorum presulem supernorum, aduersus quem porte non preualent infernorum. Qui tam libenter gubernandi et ad celos introumittendi nobis dignetur cura impendere, sicut clementer nos sibi commendauit qui sanguinis sui pretio mundum liberauit. Per quem maiestatem.

[Natale sancti augustini].

[D]eus, qui beatum augustinum ecclesie tue in exponendis scripture sanctę mysteriis doctorem optimum et electum antistitem prouidisti; da nobis, quesumus, eius semper doctrina instrui et oratione fulciri. Per¹.

[*Secreta*].

[S]ancti augustini confessoris tui nobis, domine, pia non desit oratio; quę et munera nostra tibi conciliet, et tuam nobis indulgentiam semper optineat. Per².

[*Prefatio*].

[U. D.] eterne deus. Qui beatum augustinum confessorem tuum et scientię documentis replesti, et uirtutum ornamentis ditasti; quem ita multimodo genere pietatis imbuisti, ut ipse tibi et ara, et sacrificium, et sacerdos esset, et templum. Per christum.

¹ Y. fol. 114 b. S. For this Collect Y. substitutes:—Adesto supplicationibus nostris, omnipotens deus, et quibus, etc., as R. p. 481. Different Masses are given in Z. fol. 126 a; MS. C. C. C. C. 270, fol. 92 b.

² Y. R. S.

[*Postcommunio*].

[U]t nobis, domine, tua sacrificia dent salutem, beatus confessor tuus et pontifex augustinus, quesumus, precator accedat. Per¹.

(XII. kal. ian. Sancti lazari episcopi et martyris).

[D]eus, qui per unigenitum (filium) tuum beatum lazaram quadriduam mortuum resuscitasti a monumento; erige nos propitius de tumultis peccatorum, ut mereamur adipisci consortium electorum tuorum. Per eundem.

(*Secreta*).

[P]reces nostras, domine, clementer exaudi, et sancti lazari martyris tui atque pontificis, qui famulo tuo digne meruit famulari, intercedentibus meritis, mereamur presentis et future uite perfrui gaudiis. Per.

(*Postcommunio*).

[Q]uesumus immensam clementiam tuam, omnipotens et misericors deus, ut beati lazari martyris tui atque pontificis intercessionem, et a morte liberemur quadrifida, et uita perfruamur eterna. Per.

Deus² pacis et dilectionis maneat semper cum omnibus uobis. Tu autem, domine, miserere nostri.

Angelus³.

Her cyð on þisse bec ꝥ brihtmær æt holacumbe hæfð geboht hine 7 ælfgifu his wif 7 hira cild, 7 hira ofspring æt rocgere derindig to twam pundum æfre to freolse . on dudemannes gewitnesse preostes on exan cestre . on lofwines preostas on hwita stane 7 on ælgæres port gerefa 7 ælfwerdes portgerefa þe ꝥ toll namon for þæs cynges hand 7 lofwerdes his broðor 7 edwines leofede suna 7 oteres dyrlinges suna . 7 ælgæres ælfrices suna . 7 blakemanes 7 leofrices sæwines suna 7 dunstanes sæwines suna . 7 randolfes . 7 alboldes . 7 smewines on holacumbe . 7 ægilwerdes ælfsies suna . 7 ælfmær cynges suna 7 ælfsiges mid þam berde 7 edwine leofrices suna 7 edwine edmaeres suna . 7 edric on hrenna briage 7 on ealles þæs hundrides gewitnesse on holacumbe . 7 hæbbe he cristes curs 7 sancta marian 7 sanctus petrus þe þis æfre undo . 7 on ealles þæs hundrides gewitnesse on exan cestre³.

¹ Y. R.

²⁻² Added by a much later hand.

³ Introd. § 41.

APPENDIX.

THE RED BOOK OF DERBY.

MS. C. C. C. C. No. 422.

This MS. Missal derives its name from the colophon on its last page, which runs as follows:—

‘The rede boke of darbye in the peake of darbyshire.

This booke was sumtime had in such reverence in darbieshire, that it was comonlie beleved that whosoever should swere untruclie uppon this booke should run madd.’

Another entry in Archbishop Parker’s handwriting says:—

‘This booke was given by Richard Hendesley, Esquier, to M. Cant.’

It now forms part of the Parker collection of MSS. in the library of Corpus Christi College, Cambridge, No. 422. olim S. 16.

It is written on 293 leaves of dark vellum, $7\frac{1}{2} \times 5$ inches, and is in a fair state of preservation, with the exception that many of the titles, and almost all the vernacular rubrics, are illegible from the decomposition and decolorization of the red ink in which they are written.

It hardly deserves the name of a Missal, for the ‘Proprium de Tempore’ and ‘Proprium de Sanctis’ are wanting, and the kalendar and canon of the mass (without rubrics) are followed by a voluminous ‘Commune Sanctorum,’ Missæ Votivæ, certain Manual Offices, and a limited ‘Commune Sanctorum’ of the offices in the Breviary.

Date and Locality. It must have been written in or shortly after A.D. 1061, at which date its table of paschal calculations commences; and from the prominence in the kalendar and elsewhere of saints connected with the South of England, and especially with the diocese

of Winchester, we may conclude that it was written in some monastery in that diocese. The name of St. Grimbold, abbot of the New Minster, is written in capital letters on p. 378. He is also commemorated in the kalendar, in capital letters, on July 8.

Ornamentation. The stem of the opening letter (P) of the ‘Per omnia sæcula,’ p. 51 extends down the full length of the page, with double zoomorphic terminations at the top of the stem, and a single beast’s head at the end of its loop. On p. 52 two angels holding ornamental wands support a ‘vesica piscis,’ within which is a representation of our Lord with a book in his left hand, and the right hand elevated in the attitude of blessing, surrounded by the words ‘Vere dignum et iustum est.’ It is probably meant as a picture of the Ascension, as in the case of a very similar drawing in an Anglo-Saxon Psalter in the Cambridge University Library (F.f. i. 23, f. 332 a). On p. 53 there is a representation of the Crucifixion. The feet of our Lord have been obliterated by kissing. A weeping female figure (St. Mary the Virgin) stands on the left hand pointing to the figure on the cross; above it, on the right, the hand of the Father is pointing from the clouds; on the left, a dove, as representing the Third Person of the Trinity, is flying downwards with a circular chaplet in its beak. Both drawings are roughly executed in green, with red outlines. The folded and fluttering drapery, and the pointed feet and fingers are characteristic of tenth to eleventh century Anglo-Saxon art.

The following saints connected with the Celtic or Anglo-Saxon Church are commemorated in the kalendar:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date A. D.</i>
January 8.	S. Wulfstini Scirburnensis Episc.	Bishop of Sherborne.	†983.
„ 9.	Translatio S. Iudoci, Conf.	Royal Anchorite in Brittany.	†c. 668.
„ 29.	S. Gildæ, sapientis.	Abbot in Brittany.	6th cent.
February 3.	S. Wærburhæ, Virg.	Abbess. Patroness of Chester.	†699.
„ 13.	S. Eormenhildæ, Virg.	Queen. Abbess of Ely.	†c. 700.
„ „	S. Eadwardi Reg. et Mart.	King of England.	†978.
„ 18.	(Translatio S. Eadwardi Reg. et Mart.)		

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date A. D.</i>
March 2.	S. Deuni.	Abp. of Menevia and Patron of Wales.	†544.
" 3.	S. Ceadde, Episc.	Bishop of Lichfield.	†673.
" 17.	S. Patricii, Episc.	Bishop. Apostle of Ireland.	†464.
" 18.	S. Eadueardi, Reg. et Mart.	King of England. Translated to Shaftesbury June 20, 982.	†978.
" 20.	S. CUDBERHTI, Episc.	Bishop of Lindisfarne.	†687.
April 11.	S. Guthlaci, Presb.	Hermit of Croyland.	†714.
" 19.	S. Ælfeachi, Mart. et Archiep.	Abp. of Canterbury and Martyr.	†1012.
" 24.	S. Melliti, Archiep.	Abp. of Canterbury.	†624.
" 30.	S. Erkenwoldi, Episc.	Bishop of London.	†693.
May 18.	S. Ælfgiue, Reg.	Wife of Edmund the Magnificent.	†971.
" 19.	S. DUNSTAN, Episc.	Abp. of Canterbury.	†968.
" 20.	S. Æthelbrihti, Reg. et Mart.	King of the East Angles.	†792.
" 26.	S. Aldhelmi, Episc.	Bishop of Sherborne.	†709.
" 26.	S. Augustini, Episc.	First Archbishop of Canterbury.	†605.
" "	S. Bede, Presb.	Monk and Doctor.	†734.
June 4.	S. Petroci, Conf.	Abbot, first of Padstow, then of Bodmin.	†c. 564.
" 5.	S. Bonefacii, Archiep.	[Winfrith] Abp. of Mainz.	†755.
" 13.	(Hic hobiit Simundus clericus).		
" 17.	S. Botullfi, Abb.	Abbot of Boston.	†655.
" 22.	S. Albani, Mart.	Protomartyr of Britain.	†303.
" 23.	S. Ætheldryðg, Virg.	Queen, and Abbess of Ely.	†679.
July 2.	S. Swiithuni, Episc.	Bishop of Winchester.	†862.
" 6.	S. Sexburge, Virg.	Abbess of Ely	†c. 700.
" 7.	S. Æpelburge.	Queen of Ina, King of the West Saxons.	†740.
" "	S. Wihthurge.	V. dr. of Anna, King of the East Angles.	†743.
" 8.	S. GRIMBALD, Conf.	Abbot of the New Minster at Winchester.	†903.
" 14.	S. Mylðriðæ.	Abbess of Minster in Thanet.	†c. 700.
" 15.	S. Swiðuni Translatio.	Bishop of Winchester.	†862.
" 17.	S. Kenelmi, Mart.	Royal boy-martyr at Wynchelcombe in Gloucestershire.	†819.
" 18.	(S. Eadwardi, Reg.)	King of England.	†979.
" 29.	S. Samsonis, Episc.	Bishop of York.	†865.
" 29.	S. Olau.	Martyr.	†1030.
August 1.	S. Apelwoldi.	Bishop of Winchester.	†984.
" 5.	S. Oswaldi, Reg. et Mart.	King of Northumbria and Martyr.	†642.
" 12.	S. Eadwoldi Anachoritæ, Trans.	{ At Cerne in Dorsetshire; brother of S. Edmund, K. and M., usually commemorated Nov. 28, and his Translation on Aug. 29.	{ †871.
" 31.	S. Aidani.	1st Bishop of Lindisfarne.	†651.
" "	S. Cudburhe.	Foundress and first Abbess of Wimbourne.	†727.
September 4.	S. Birini Translatio.	Translation to Winchester.	(?) 686.
" "	S. Cuthberhti Translatio.	Translation to Durham.	c. 995.
" 10.	S. Apelwoldi, Episc. Trans.	Bishop of Winchester.	†984.
" 16.	S. Eadgythæ.	Dr. of King Edgar, nun at Wilton.	†984.
October 10.	S. Paulini, Episc.	Bp. of York, then of Rochester.	†644.
" 11.	S. Æpelburge, Virg.	Abbess of Barking.	7th century.
" 12.	S. Wilfridi, Episc.	Bishop of York.	†709.
" 20.	S. Neoti, Presb.	Hermit confessor in Cornwall. His Deposition occurs on July 31.	†c. 877.
" 21.	S. Hic ordinatus fuit Dunstanus, Arch.		
November 20.	S. Eadmundi, Reg. et Mart.	King of the East Angles.	†870.
December 3.	S. Birini, Episc.	1st Bishop of Dorchester.	†650.

The following English saints are invoked in the Litany in the ordo Baptismi (p. 378): at the end of the list of martyrs, SS. Oswald, Kenelm, Alban, Eadmund, Eadward, Alphege; at the end of the list of confessors, SS. Birinus, Swithun, Dunstan, Iudoc, GRIMBALD; at the end of the list of virgins, SS. Ætheldritha, Sexburga, Eormenhilda, Eadburga, Ælfgiva, Eadgytha; and in another and shorter Litany in the Ordo visitandi et ungendi infirmum (p. 403), in the list of confessors, SS. Birinus, Augustine, Swithun, Æthel-

wold, Cuthbert, Iudoc, Columbanus; in the list of virgins, Ætheldritha, Eadburga, Eadgythe. There is a daily mass of St. Swithun (p. 137); a votive mass of St. Olave (p. 162); and St. Swithun, together with St. Benedict and St. Martin, is named in each of the three prayers in the priests' private mass (p. 164).

The following Missal, etc., are not found in the Leofric Missal, and seem to be of sufficient interest for transcription:—

*Missa de sancta trinitate cotidianis diebus*¹.

Omnipotens sempiterne deus, trina maiestas, et una deitas, qui in trinitate permanes, et in unitate semper consistis, presta, quesumus, ut qui peccatorum nostrorum pondere pregrauamur celerem indulgentiam consequi mereamur. Per.

Secreta.

Oblationes nostras, quesumus, domine, propitiatus intende, quas in honore sancte trinitatis nomini tuo consecrandas deferimus, ut maculas peccatorum nostrorum quas neglegenter digessimus, te propitiante, delere mereamur. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius est una diuinitas, æterna magestas, et inseparabilis natura, trina persona, et individua substantia. In qua consistit futura uita beata et sempiterna; in qua, certa securitas, segura tranquillitas, ranquilla iocunditas, iocunda felicitas, summa maiestas, felix eternitas, æterna felicitas, summa maiestas, et indefectiua potestas. Ex qua nullus peccator assumitur, et beatus eicitur nullus. Deus pius et uerus, deus et beatus et iustus, quem unum substantialiter confitemur, trinum personaliter cognoscimus, patrem, et filium, et spiritum sanctum. Deitas enim sic recipit substantie unitatem ut distinctionem personis non perdat. Unitas triplex, inconfusa coniunctio, unitas inefabilis, trinitas inseparabilis, perfecta, incerrabilis. Non tres tamen dii sunt. Deus uerus unus est, fidelis et fortis, omnia ubique continens, alta, ima, et media, celestia, terrestria. Et ideo, etc.

Postcommunio.

Perceptis, domine, sacramentis, nos non deserat pietas, quia in confessione sancte trinitatis nos credimus esse saluandos. Per.

*Missa in memoriam saluatoris domini nostri*².

Corda nostra, quesumus, sanctus splendor tue incarnationis, natiuitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis, et aduentus spiritus sancti nos clementi respectu illustret, quo mundi huius tenebris carere ualeamus, et ipsi ducente, perueniamus ad patriam claritatis eternam. Per.

Secreta.

In mentibus nostris, quesumus, domine, uere fidei sacramenta confirma, ut qui conceptum de uirgine

deum et hominem firmiter confitemur, per eiusdem salutifere incarnationis, natiuitatis, passionis, resurrectionis, ascensionis, et aduentus sancti spiritus potentiam, ad eternam mereamur peruenire letitiam. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, omnipotens pater, ut qui filii tui domini nostri ihesu christi incarnationis, natiuitatis, passionis, (resurrectionis), ascensionis, et aduentus spiritus sancti memoriam debita uenerationis laude colimus, ipsi per eiusdem spiritus sancti gratiam a morte anime resurgamus, et in tua semper sanctificatione uiuamus. Per.

*Missa cotidiana de sancto suuithuno*¹.

Statuit ei dominus testamentum pacis, et principem fecit eum, ut sit illi sacerdotis dignitas in eternum.

Psal. Misericordias domini.

Collecta.

Deus, qui multis ostendisti mirabilibus sanctum suuithunum pontificem tibi esse pretiosum, ipsius nobis presta suffragia, et concede ut non ad penas inferni sed ad coronam deputemur celestem, qui huius patroni nos committimus patrociniiis. Per.

Lectio libri sapientie.

Ecce sacerdos magnus—in odore suauitatis.

Grad. Iuravit dominus, et non penitebit eum, Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech.

V. Dixit dominus, dominus domino meo, Sede ad dextris meis.

Alleluia. Amavit eum dominus, et ornauit eum, stolam glorie induit eum.

Secundum matheum.

In illis. Dixit ihesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam peregre . . . gaudium domini tui.

Offertorium. Inueni dauid seruum meum, oleo sancto meo unexi eum, manus enim mea auxiliabitur, et brachium meum confortabit eum.

Secreta.

Super hanc hostiam, quesumus, domine, in tua descendat benedictio, nosque a peccatis emundet sancti suuithuni antistitis interuentio, et cotidie crescere adiuuet, et in tuo sancto seruitio. Per.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Et misericordie tue medicinæ

¹ Page 67.

² Page 129.

¹ Page 137.

uulnera nostra committere, qui te animarum medicum clementissimum esse, et nos ex nostro nichil preter quod fragile et debile est habere agnoscimus. Unde te humillime petimus, ut sanctum swiðhunum tibi pontificem pretiosum, et in miraculis gloriosum pro nobis facias exorare; cuius confidimus nos posse merita saluare. Memento quam suffragia sumus, et tanto amplius nos adiuuet tua misericordia, quanto amplius nostra cotidie crescit miseria. Et quia magis tibi placet ut peccatoris salui fiant quam pereant, ne permittas nos amplius perire, sed fac de uia iniquitatis nostre ad iustitiam tuam redire, et dignare nos suscipere, et in brachiis misericordie tue custodire. Et dum nobis hæc defecerit, angelum sanctum tuum iube nos perducere ad illud gloriosum regnum, quod fidelibus omnibus promisti. Per christum.

Communio. Fidelis seruus et prudens quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis in tempore trici mensura.

Postcommunio.

Deus, qui ad decorem ecclesie tue sanctum suuithunum presulem miraculis fecisti glorianter rutilare; ipsius pro meritis nobis peccatorum detur remissio, et totius bonæ uoluntatis infusio; nosque post hanc uitam suscipiat paradisus, ubi nos regnum æternum tuus comparauit sanguis pretiosus. Per.

III. kal. agus. Sancti olaui regis et martyris¹.

Deus, regum corona et martirum uictoria, annue nos beati olaui ac martiris apud te pia experiri patrocinia, ut per tuam quam in eius glorificamus passionem magnificentiam coronam uite diligentibus te percipiamus percipiamus repromissam. Per.

Secreta.

Inscrutabilem secreti tui uirtutem trepidi imploramus, omnipotens pater, has electas ad sanctam sacrificium creaturas in corpus et sanguinem christi tui de celo sanctifices, et interuentum sancti olaui regis ac martiris nobis in salutem uite et anime prouenire concedas. Per.

Postcommunio.

Vitalis hostie uerbi caro facti delicta refocillati per ipsum, et per suffragia sanctissimi olaui regis ac martiris tui, omnipotentie, deus, obsecramus reconciliari, ut presentis uite commoda perfrui, et eterne digni abeamus participari. Per.

The two following Masses have been transcribed,

¹ Page 162.

because the saints named in the body of the Collects, St. Alphege, St. Dunstan, St. Swithun, assist in localizing the MS. to the province of Canterbury and diocese of Winchester:—

Propria missa sacerdotis¹.

Suscipe, domine, uota laborum eorum, et sana interiora uulnerum eorum secundum magnam misericordiam tuam, et interueniente beate dei genitricis marie merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, michi et famulis tuis sacerdotibus presta remissionem peccatorum, et electis tuis nos coniunge in regno celorum. Amen.

Secreta.

Hæc oblatio, domine, interueniente beate dei genitricis marie merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, ad perpetuam mihi proficiat indulgentiam; et sacerdotibus pro quibus interuenio sufficientiam. Per.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Qui semper paratus es tribuere quod ipse iubes, petre. Unde deprecor ut, interueniente beate dei genitricis marie merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, gratia tua me in omnibus protegat, et in uia tua semper dirigat, et famulis tuis sacerdotibus huius et eterne uite prospera multiplicet. Per quem.

Postcommunio.

Celestis mense refectio, domine, interueniente beate dei genitricis marie merito, sanctique petri principis apostolorum, necnon et tuorum benedicti, martini, swiðhuni confessorum, omniumque sanctorum suffragio, eternam michi conferat sanitatem, et misericordia tua sacerdotum tuorum piam in omnibus, queso, corroboret uoluntatem. Per.

Missæ uotiuæ pro amico uiuenti².

Ant. Iustus es, domine. *Rel.*

Inmensam et indebitam, omnipotens deus, pietatem tuam humiliter imploramus ut famulum tuum .N. interuentu sancte dei genitricis semperque uirginis marie, et sancti dunstani, et sancti ælfeachi, necnon et sancti

¹ Page 164.

² Page 166.

swiðhuni, adque omnium sanctorum, a peccatis omnibus propitiatus absolvas, atque a cunctis reatis clementer emundes, tuaque miseratione ab omni iniquitate custodias, et bonis operibus iugiter intentum a beate immortalitatis prestes esse participem. Per.

Epistola.

In die illa deferatur. *Rel.*

Secundum iohannem.

In illis. Dixit ihesus discipulis suis, Amen. amen dico nobis, Quicumque dixerit monti . . . peccata uestra.

Secreta.

Miserere, quesumus, elementissime deus, famulo tuo .*N.* pro quo hoc sacrificium laudis offerimus maiestati, et precibus beatę marię semperque uirginis, et sancti dunstani, ac sancti swiðhuni, neenon et sancti ælfeachi, atque omnium sanctorum, omnes iniquitates eius indulgentię tuę propitiaciones dele, et quod deuota mente pro peccaminum eius absolutione gerimus proficere sibi sentiat ad medelam. Per.

Profolio.

V. D. æterne deus. Et pietatem tuam supplici deuotione exposcere, ut hæc oblatus quam tibi pro famulo tuo .*N.* intercedente sancta dei genitrice semperque uirgine maria, et sancto dunstano, ac sancto swiðhuno, neenon et sancto ælfeago, atque omnium sanctorum offerimus, sit in oculis tuis semper acceptabilis, sicut sanctos suos fides recta peruexit ad coronam, ita cum deuotio perducatur ad ueniam, qualiter hanc oblationem placatus a cunctis eum emundes sordibus delictorum, et diuites fructum operum bonorum. Per christum.

Postcommunio.

Diuina libantes misteria, quesumus, domine, ut hæc salutaria sacramenta famulo tuo .*N.* ad corporis et mentis medelam proficiant, eumque a uitiiis expurgent, de periculis omnibus exuant, et per intercessionem sancte dei genitricis semperque uirginis marię, et sancti dunstani, ac sancti swiðhuni, neenon et sancti ælfeagi, adque omnium sanctorum in tua faciant proficere dilectione, et letare protectione, et in tua pace semper assistere mereatur. Per.

Creed in the Ordo Baptismi¹ :—

Credo in unum deum, patrem omnipotentem, factorem celi et terre, uisibilem hominum² et inuisibilem, et in unum dominum ihesum christum filium dei unigenitum, ex patre natum ante omnia secula, deum de

deo, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de celis³, et incarnatus est de spiritu sancto et maria uirgine, et homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub pontio pilato, passus et sepultus est, et resurrexit tertia die secundum scripturas, et ascendit ad⁴ celos⁵, sedet ad dexteram patris, et iterum uenturus est cum gloria iudicare uiuos et⁶ mortuos, cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum, dominum et uiuificantem, qui ex patre filioque procedit, qui cum patre et filio simul adoratur et conglorificatur⁷, qui locutus est per prophetas, et unam sanctam catholicam⁸ et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum, et expecta resurrectionem mortuorum, et uitam futuri seculi. Amen.

MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES.

A MS. in the Public Library at Rouen. Catalogue of MSS. 1874, p. 45. No. 14. Press mark formerly $\frac{3}{4}$ bis, now Y. 6.

This magnificent Missal consists at present of 228 leaves of fine white vellum, 13½ inches × 9, which are, with the exception of the worn tops of a few leaves, in a complete state of preservation. It is in a substantial modern binding of brown leather, with the title 'Missale Roberti Cantuar. Archiepiscopi' impressed on the back. It was once the property of Robert, prior of the Benedictine monastery of St. Ouen at Rouen, afterwards, 1037, abbot of Jumièges, in the neighbourhood of Rouen, whom Edward the Confessor advanced, first to the See of London in 1044, and secondly to that of Canterbury in 1051.

According to the colophon on the recto of the last leaf, which seems to have been written by Robert himself, the volume, having been acquired in England, was given by him as a present to the abbey of Jumièges, while he was still bishop of London. It runs as follows :—

'Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris per succedentia tempora fidelibus. quod ego Rotbertus, abba gemmete[n]sum prius, postmodum uero sanctę londoniorum sedis presul factus, dederim librum hunc SANCTE MARIE⁷ in hoc michi comisso monachorum

¹ celis Y.

² in Y.

³ celum Y.

⁴ et Y.

⁵ conglorificatur Y.

⁶ Y breaks off here abruptly, the remainder of the Creed having been erased.

⁷ 'Cum per Gemmeticum [Robertus] reuerteretur, defunctus ibique sepultus est in ecclesia S. Marię, quam ipse præcipuo et

¹ Page 375. This Creed also occurs at the commencement of Y. (fol. 6 a.)

² Evidently for omnium.

SANCTI PETRI cenobio, ad honorem sanctorum quorum hic mentio agitur, et ob memoriale mei, ut hic in perpetuum habeatur. Quem si qui ui uel dolo seu quoquo modo isti loco subtraxerit, anime sue propter quod fecerit detrimentum patiat, atque de libro uiuentium deleatur, et cum iustis non scribatur.'

To which is added at a later time, and with a different pen and ink :—

'Et seuerissima excommunicatione dampnetur, qui uel unum de palliis que dedi isti loco subtraxerit, siue illa ornamenta, candelabra argentea, seu aurum de tabula. Amen!'

The monks of Jumièges probably considered the Missal more ornamental than useful. With its many commemorations of Anglo-Saxon saints and its Anglo-Saxon rubrics it was a Missale secundum usum ecclesiæ 'Anglicanæ,' not 'Gallicanæ,' and it bears no traces of having been in actual use. Treasured firstly in the Library of the abbey of Jumièges, and since the dissolution of that monastery in 1791, in the Public Library at Rouen, it has escaped the wear and tear which usually mark service-books of so great antiquity.

This Missal has been somewhat hastily and unreasonably christened 'The Book of St. Guthlac,' because a mass for that saint is written *prima manu* on fol. 1 a, followed by masses for the English saints Edward, Botulf, Alban, and Kenelm; but St. Guthlac's name is not ornamented in any way in the kalendar (April 11), nor is there any exceptional ornamentation for his mass².

There are no rubrics in the canon of the mass nor in that part of the volume which may be described as the Missal Proper; but there are frequent rubrical directions in the manual and pontifical offices at the close of the volume, those for the 'ordo uisitandi et unguendi infirmum' being in Anglo-Saxon³, the rest in Latin. There

are no episcopal Benedictions¹, but almost every Sunday, Holy Day, and Votive Mass has a proper Preface. The Roman stations are only marked for the three masses on Christmas Day. Statio (1) Ad S. Mariam Maiorem, (2) Ad S. Anastasiam, (3) Ad S. Petrum.

The contents of the volume are as follows :—

- 1 a. iii. Id. Ap. Nat. S. Guthlaci.
- " [S. Eadweardi Regis].
- 1 b. Item alia.
- 2 b. xv. Kal. Iul. Nat. S. Botulfi.
- 3 a. x. Kal. Iul. Nat. S. Albani.
- 3 b. xvi. Kal. Aug. Nat. S. Koenelmi.
- 4 b. 5 a. [blank].
- 5 b. De diebus mensium.
- 6 a. Kalendarium.
- 12 a-24 b. Tabule Paschales.
- 25 b. Canon Missæ.
- 31 a. ix. Kal. Ian. Vigilia Natalis Domini.
- " viii. Kal. Ian. Natale Domini Ad S. Mariam Maiorem.
- 31 b. " " Mane prima Ad. Anastasiam.
- 33 b. " " Ad S. Petrum (1).
- 34 b. Kal. Ian. Octauas Domini.
- 35 a. Dominica i. post Natale Domini.
- 35 b. " i. post Octauas Domini.
- 36 a. In Vigilia Theophanie.
- 37 b. viii Id. Ian. Epiphania Domini (1).
- 38 a. In Octauas Theophania.
- " Dominica i. post Theophania.
- 38 b. " ii. " "
- 39 a. " iii. " "
- " " iiii. " "
- 39 b. " v. " "
- 40 a. " vi. " "
- 40 b. " in Septuagesima.
- 41 a. " in Sexagesima.
- " " in Quinquagesima.
- 41 b. Benedictio Cinerum.
- 42 a. Feria iv. v. vi. Sabbato.
- 43 a. Dominica i. in Quadragesima (2).
- 43 b. Feria ii. iii. iv. v. vi.
- 45 b. Sabbato in xii. Lectionibus.
- 46 a. Dominica uocat.
- 46 b. Feria ii. iii. iiiii. v. vi. Sabbato.
- 48 b. Dominica iii. in Quadragesima.
- " Feria ii. iii. iiiii. v. vi. Sabbato.
- 51 a. Dominica iiiii. in Quadragesima.
- 51 b. Feria ii. iii. iiiii. v. vi. Sabbato.
- 54 a. Die Dominica de Passione Domini.
- 54 b. Feria ii. iii. iiiii. v. vi. Sabbato.
- 56 b. Benedictio Palmarum.
- 57 a. [Missa in Dominica Palmarum] (1).
- 57 b. Feria ii. iii. iiiii.
- 58 b. In Cœna Domini.
- 59 b. Feria vi. In Paraseue.
- 61 a. Sabbato. Benedictio Cerei (2).
- 63 a. Orationes in Sabbato Sancto Paschæ.
- 63 b. Incipit ordo ad catecuminum faciendum.
- 69 a. Ordo ad baptizandum infirmum.

sumptuoso opere construxerat,' Gul. Malms. De Gestis Reg. Ang. ii. 15; De Gestis Pontif. i. 1. Robert fled from England in 1052, and died at Jumièges.

¹ There was another Archbishop Robert, of Rouen, (son of Richard the Fearless, Duke of the Normans.) He died in 1037, and cannot have been the owner and donor of the Missal, in face of the evidence of the colophon, and of the English character of the Missal itself. The question as to which Archbishop Robert was the donor of the English Benedictional in the same Library has been treated as rather more open to argument, Académie de Rouen, 1812, p. 164; but a glance at its contents and ornamentation will suffice to convince that the Benedictional is English, not French, that it was executed in the same scriptorium as the Missal, and that it was the gift of Robert, Archbishop of Canterbury.

² Dr. Dibdin is responsible for this name, Bibliog. Tour. edit. 1821, vol. i. p. 165.

³ These have been published with a translation by Dr. Henderson for the Surtees Society, vol. lxiii. pp. xxvii. 180*-186*.

¹ These Benedictions are to be found in the twin MS. Benedictional, at Rouen.

- 73 a. In Sabbato Sancto. Nocte ad Missam (2).
 73 b. Dominica Sanctæ Resurrectionis (1).
 74 a. FERIA II. III. IIII. V. VI. Sabbato in albas.
 77 a. Dominica Octavarum Paschæ.
 77 b. Aliæ Orationes Paschales.
 78 a. Dominica I. II. III. IIII. post Octavas Paschæ.
 79 a. VII. Kal. Mai. Lactania maiore.
 79 b. Ad Missam.
 80 a. Item in alia die. In alia die.
 80 b. In Vigilia Ascensionis Domini.
 81 b. [Ascensa Domini].
 83 a. Dominica post Ascensam Domini.
 " In Vigilia Pentecosten.
 85 a. Ad Missam [In die Pentecosten] (1).
 85 b. FERIA II. III. Mensis IIII. FERIA IIII. V. VI.
 87 a. Sabbato in XII Lectionibus.
 87 b. Dominica Octavas Pentecosten.
 88 a. Dominica I. II. III. IIII. V. VI. VII. VIII. VIII. X. XI. XII. XIII.
 XIII. XV. XVI. XVII. post Octavas Pentecosten.
 95 a. Mensis VII FERIA IIII.
 95 b. FERIA Sexta.
 " Sabbato in XII Lectionibus.
 96 b. Dominica XVIII. XVIII. XX. XXI. XXII. XXIII. XXIII. XXV.
 post Octavas Pentecosten.
 99 a. Dominica I. II. III. de Aduentu Domini.
 100 a. Mensis X FERIA IIII.
 100 b. FERIA VI.
 101 a. Sabbato in XII Lectionibus.
 101 b. Dominica uacat.
 102 a. Aliæ Orationes de Aduentu Domini.
 102 b. Incipiunt orationes pro peccatis.
 103 a. Cotidianis diebus.
 103 b. Nocturnales; matutinales.
 104 a. Orationes uespertinales.

PROPRIUM DE SANCTIS INCIPIT.

- 105 a. VII. Kal. Ian. Nat. S. Stephani Mart. (2).
 " VI. " " " S. Iohannis Euang. (2).
 106 a. V. " " " Innocentium (2).
 106 b. II. " " " S. Siluestri Episc.
 " III. Non. " " S. Genouefæ Virg.
 107 a. " " " [S. Basilii Conf.].
 107 b. Id. Ian. Depositio Hilarii Episc.
 108 a. XIX. Kal. Feb. Nat. S. Felicis Conf.
 " XVIII. " " " S. Mauri Abbatis.
 108 b. XVII. " " " S. Marcelli Mart.
 109 a. XVI. " " Depositio Antonii.
 109 b. XV. " " Nat. S. Priscæ Virg.
 " XIII. " " SS. Maricæ et Marthe.
 110 a. XII. " " Nat. SS. Fabiani et Sebastiani.
 110 b. XI. " " S. Agnæ Virg.
 " X. " " S. Vincentii Mart.
 111 a. X. " " SS. Emerentiani et Mach[arii].
 " VIII. " " Conversio S. Pauli.
 111 b. Eodem die. S. Proiecti.
 112 a. V. Kal. Feb. Nat. S. Agnæ Virg.
 112 b. " " " S. Brigide Virg.
 " " " Benedictio Ignis.
 114 a. IV. " " [In die Purificationis B. M. V.] (1).
 114 b. Non Feb. Nat. S. Agathæ.
 115 a. VIII. Id. Feb. " " Vedasti Conf.

- 115 b. IIII. Id. Feb. Nat. S. Scolasticæ.
 116 a. Eodem die. " S. Soteris Virg.
 " " " " SS. Zotici cum sociis.
 " Id. Feb. " S. Eormenhilde Virg.
 117 a. XVI. Kal. Mar. " " Valentini Mart.
 " XIII. " " " " Iuliane Virg.
 117 b. VIII. " " Cathedra S. Petri (2).
 118 a. VI. " " Nat. S. Mathi et Apost. (2).
 118 b. Non. Mar. " SS. Perpetuæ et Felicitatis.
 " IIII. Id. Mar. " S. Gregorii Papæ (2).
 119 a. XII. Kal. Apr. Depositio S. Cuthberti Episc. (2).
 119 b. " " " Vigilia S. Benedicti Abb. (2).
 120 a. XII. " " Depositio " " " (2).
 120 b. VIII. " " Annuntiatio S. Mariæ (2).
 121 a. III. Id. " Nat. S. Leonis Papæ.
 121 b. Id. Apr. " " Eufemie Virg.
 " XVIII. Kal. Mai. " SS. Tiburtii, Valeriani, et Maximi.
 122 a. IX. " " " S. Georgii Mart.
 122 b. VII. " " " " Marci Euang.
 " IIII. " " " " Vitalis Mart.
 123 a. Kal. Mai. Apostolorum Philippi et Iacobi (2).
 " V. Non. " Nat. SS. Alexandri cum Sociis.
 123 b. Eodem die. Nat. S. Iuuenalis Episc.
 " " " Inuentio S. Crucis (2).
 124 b. II. Non. Mai. Nat. S. Iohannis Apost. et Euang.
 " VI. Non. [Id.] " SS. Gordiani et Epimachi.
 " IIII. Id. " " " Nerci, Achillei, et Pancratii.
 125 a. III. Id. " Dedicatio S. Mariæ.
 " XIII. Kal. Iun. Nat. S. Dunstani Archiep. (2).
 126 a. VIII. " " " " Urbani Mart.
 " VII. " " " " Augustini Episc. (2).
 126 b. Kal. Iul. Dedicatio S. Nicomedis.
 127 a. IIII. Non. Iun. Nat. SS. Marcellini et Petri.
 " V. Id. " " " Primi et Feliciani.
 127 b. III. " " " S. Barnabæ Apost.
 " II. " " " SS. Basilidis, Cyrini, Naboris, et
 128 a. XVII. Kal. Iul. " S. Viti Mart. [Nazarii].
 128 b. XIII. " " " SS. Marci et Marcelliani.
 " XII. " " " Gervasii et Protasii.
 " IX. " " " S. Etheldrythæ Virg. (2).
 129 b. Eodem die. Vigilia S. Iohannis Bapt.
 130 a. VIII. Kal. Iul. Nativitas " " " [ii. Missæ] (2).
 131 a. VI. " " Nat. SS. Iohannis et Pauli.
 131 b. IIII. " " S. Leonis Papæ.
 " Eodem die. Vigilia S. Petri Apost.
 132 a. [III. Kal. Iul. Nat. S. " " "] (1).
 134 a. II. " " " S. Pauli Apost. (2).
 " VI. Non. " " SS. Processi et Martiniani.
 134 b. IIII. " " Translatio S. Martini Episc.
 " [II. " "] In Octavas Apostolorum.
 135 a. VI. Id. " Nat. Septem Fratrum.
 135 b. V. " " S. Benedicti Abb. (2).
 " Id. Iul. Translatio S. Swithuni Episc.
 136 a. XII. Kal. Aug. Nat. S. Praxedis Virg.
 136 b. X. " " " " Apollonaris Mart.
 " VIII. " " " " Iacobi Apost. (2).
 137 a. V. Kal. Aug. Nat. S. Pantaleonis Mart.
 137 b. IIII. " " " " Felicis Mart.
 " Eodem die. " SS. Simplicii, Faustini, et Beatrix.
 " III. Kal. Aug. " " Abdon et Sennen.
 138 a. Kal. Aug. Ad vincula S. Petri Apostoli (2).
 138 b. Eodem die. VII. Fratrum cum Matre.
 " " " S. Athelnuoldi Episc. (2).

139 b. iiii. Non. Aug. Nat. S. Stephani Mart.
 " iii. " " " SS. Stephani, Nich[olai], Gam[ar-]
 140 a. Id [Non.?] Aug. " S. Osuualdi Regis. [licis].
 140 b. viiii. Id. Aug. " S. Syxti Episc.
 " " " Benedictio uice.
 141 a. Eodem die. Nat. SS. Felicissimi et Agapiti.
 " vi. = vii. Id. Aug. " S. Danati Episc.
 " vi. " " " Cyriaci Mart.
 141 b. v. " " Vigilia S. Laurentii Mart.
 " iiii. " " Nat. " " i. Missa.
 142 a. " " " In die [S. " 1 Ad Missam (2).
 142 b. iii. " " Nat. S. Tiburtii Mart.
 " Id. Aug. " " Yppoliti Mart.
 143 a. xix. Kal. Sep. " " Eusebii Conf.
 " Eodem die. Vigilia Assumptionis S. Mariæ.
 143 b. xviii. Kal. Sep. Assumptio S. Mariæ (2).
 144 a. xvi. " " Octaba S. Laurentii Mart.
 144 b. xv. " " Nat. " Agapiti Mart.
 145 a. xiiii. " " " Magni Mart.
 " xi. " " " Timothei Mart.
 145 b. Eodem die. " " Symphoriani Mart.
 146 a. viii. Kal. Sep. " " Audoeni Episc.
 146 b. viiii. " " " Bartholomei Apost. (2).
 147 a. vi. " " " Rufi Mart.
 " v. " " " Hermetis Mart.
 147 b. Eodem die. " " Augustini Conf.
 " iiii. Kal. Sep. " Sabine Virg.
 148 a. Eodem die. Decollatio S. Iohannis Bapt. (2).
 148 b. iii. Kal. Sep. Nat. S[.] Felici et Aucti [= Adaucti].
 " Kal. Sep. " S. Prisci Mart.
 149 a. vii. d. Sep. Vigilia S. Mariæ.
 " vi. " " Natiuitas S. Mariæ (2).
 149 b. v. Kal. [= Id.] " Nat. S. Gorgonii Mart.
 150 a. Id. Sep. Translatio S. Atheluuoldi Episc.
 150 b. vi. Id. Sep. Nat. S. Adriani Mart.
 " v. " " " Audomari Episc.
 " iii. " " " SS. Proti et Iacincti.
 151 a. xviii. Kal. Oct. Exaltatio S. Crucis.
 151 b. " " " Nat. SS. Corneli et Cipriani.
 " xvii. " " " S. Nicomedis Mart.
 152 a. xvi. " " " Eufemie Virg.
 " Eodem die. " SS. Lucie et Geminiani.
 " xii. Kal. Oct. Vigilia S. Mathei Apost.
 152 b. xi. " " Nat. " " Euang. (2).
 153 a. v. " " " SS. Mauricii cum sociis.
 " x. " " " SS. Co-me et Damiani. [angeli (2).
 153 b. iii. " " " Dedicatio Basilicæ S. Michaelis Arch-
 154 a. ii. " " " Nat. S. Hieronimi Presb.
 " Kal. Oct. " SS. Remigii, Germani, Uedasti
 154 b. vi. Non. Oct. " S. Leodegarii Episc. [Bauonis.
 155 a. Non. Oct. " Marci Papæ.
 " Eodem die. " SS. Marcelli et Apulei.
 155 b. vii. Id. Oct. " " Dyonisii cum sociis.
 156 a. ii. " " " S. Calisti Papæ.
 " xv. Kal. Nou. " Luce Euang.
 156 b. Eodem die. " Iusti Mart.
 157 a. vi. Kal. Nou. Vigilia Apost. Symonis et Iudæ.
 157 b. v. " " Nat. " " " "
 " ii. " " Vigilia Omnium Sanctorum.
 158 b. [Kal. Nou. In die " "] (1).
 159 b. Eodem die. Nat. S. Cesarii Mart.
 " iiii. Non. Nou. " " Eustachii Mart.
 160 a. vi. Id. Nou. " SS. iiii. Coronatorum.

160 b. v. Id. Nou. Nat. S. Theodori Mart.
 " iii. " " " " Menne Mart.
 161 a. Eodem die. " " Martini Episc. (2).
 161 b. xv. Kal. Dec. " " Amiani Episc.
 " xii. " " " " Edmundi Regis.
 162 a. xi. " " " " Cæcilie Virg.
 162 b. ix. " " " " Clementis Mart. (2).
 163 a. Eodem die. " " Felicitatis [Mart.]
 " xviii. = viii. Kal. " " Chrisogoni Mart.
 " iii. " " " " Saturnini Mart.
 163 b. Eodem die. Vigilia S. Andree Apost. (2).
 165 a. ii. Kal. Dec. Nat. " " " (1).
 166 a. iiii. Non. Dec. Deposito S. Byrini Episc.
 166 b. vii. Id. Dec. Octaua S. Andree Apost.
 " [xii. Kal. Ian. Nat. S. Thomæ Apost.] (2).

[COMMUNE SANCTORUM].

167 a. In Vigilia unius Apostoli, siue Mart. siue Conf.
 167 b. " Natale " "
 " " Vigilia plurimorum Apostolorum.
 168 a. " Natale " "
 168 b. " " Euangelistarum. "
 " " Vigilia unius Martyris.
 169 a. " Natale " "
 " " Vigilia plurimorum Martyrum.
 169 b. " Natale " "
 " " Vigilia unius Confessoris.
 170 a. " Natale " "
 170 b. " Vigilia plurimorum Confessorum.
 " " Natale " "
 171 a. " Vigilia unius Virginis.
 " " In Natale " "
 171 b. Item duo alia.
 172 a. Missa in Anniversario Dedicationis Basilicæ.
 172 b. " " Ordinatione Presbyteri.

[MISSÆ VOTIVÆ].

174 a. [Missa de Sancta Trinitate. Feria i.] (1).
 175 a. Missa pro peccatis. Feria ii.
 175 b. " ad suffragia Angelorum. " iii.
 176 a. " [de] Sapientia. " iiii.
 176 b. " de Sancta Karitate. " v.
 177 a. " " " Cruce (ii). " vi.
 177 b. " " " Maria (ii). " Sabbato.
 178 a. " quorum reliquæ in ecclesie continentur.
 179 a. " de sanctis uirginibus.
 179 b. " sancto Benedicto Abbate.
 " in honore Omnium Sanctorum.
 180 a. Item alia.
 180 b. Missa pro Rege.
 " " Abbate eiusque Congregatione.
 181 a. " in Monasterio Monachorum.
 181 b. " pro Episcopo.
 " " Sacerdotis propria.
 182 a. Item alia.
 183 a. Missa pro deuoto.
 183 b. Item alia.
 184 a. " "
 184 b. " "

- 184 a. Item alia.
185 a. Missa pro amico uel amica.
185 b. " " Rege et Regina uel filiis eorum.
186 a. " " Congregatione.
186 b. " " Contra inimicorum temptationem inuisibilem.
" " " temptationem carnis.
187 a. " " pro petitione lacrimarum.
187 b. [Alia].
188 a. Missa pro iter agentibus.
188 b. " " fratribus in uia dirigendis.
189 a. " " pluribus amicis.
190 a. " " nauigantibus.
" " " familiaribus.
190 b. " " omnibus ordinibus.
191 a. " " quacumque tribulatione.
" " " pace.
191 b. " " Ad pluuiam postulandam.
192 a. " " poscendam serenitatem.
" " de mortalitate hominum.
192 b. " " pro peste animalium.
193 a. " " in tempore belli.
" " contra obloquentes.
193 b. " " iudices male agentes.
" " " paganos.
194 a. " " in contentionibus.
" " " pro concordia fratrum.
" " " fame ac pestilentia.
194 b. " " ad sponsas benedicendas.
195 a. Oratio super penitentem confitentem peccata sua.
Feria iiii. In capite ieiunii.
195 b. Oratio ad reconcidendum penitentem. Feria quinta. In
Cena Domini.
196 a. Ad reconciliatio[nem] penitentis ad mortem.
196 b. Ad clericum faciendum.
197 a. Benedictio uestium Virginis uel Viduae.
197 b. Consecratio Virginis.
" Missa eiusdem Viduae.
198 a. Benedictio Viduae quae fuerit castitatem professā.
" Missa eiusdem Viduae.
198 b. Oratio ad Mandatum.
" Benedictio salis et aquae[c].
199 a. Benedictio aquae.
" Orationes post aspersionem aquae.
200 a. Orationes in Dormitorio, in Refectorio, in Scriptorio, in
Coquina, in Lardario, in Cellario, in Domo Infirmo-
rum, in Caminata, in Hospitali, in Area, in Granario,
in Pistrino.
201 b. Orationes ad portas templi.
202 a. Benedictio lactis et mellis.
" " uine.
202 b. Benedictiones Panis, Incensi, Arborum, Pomorum.
203 a. Benedictio ad omnia quae uolueris.
" " super fontem ubi aliqua negligentia con-
tingerit.
" Oratio super uasa in locis antiquis reperta.
" Benedictio seminis.
203 b. Incipit Probatio Nouitiorum.
207 a. " Missa pro infirmis.
207 b. " " " Ordo uisitandi et uengendi infirmum.
212 b. Incipit Missa pro infirmis.
213 b. Incipiunt orationes in agenda mortuorum.
215 b. Orationes Missales [.. " " " "].
216 b. [Orationes post celebrationem Missae.
218 b. [Missa in die depositionis defunctis, iiii. vii. xxx.
219 a. Missa pro Episcopo defuncto.
" " " Sacerdote.
219 b. Item alia.
220 a. Item alia.
" Missa pro Monacho defuncto.
220 b. Missa unius defuncti. Item alia.
221 a. " Specialis pro defunctis sacerdotibus.
" " pro femina defuncta.
221 b. " in die depositionis defuncti.
222 a. " pro omnium animas fidelium defunctorum.
222 b. Alia. Item alia. Item alia.
223 b. Missa pro uiuis atque defunctis. Alia. Item alia. Item
alia. Alia.
226 a. " " Sacerdotibus.
- Ornamentation.* In the above list. Festivals of the first rank (1) have one or more pictorial representations of the events of the day, occupying a whole page, and the opening line or lines written in golden uncials surrounded by a magnificent foliated border. At foll. 57 a, 114 a, 174 a the pictures have been torn out. Festivals of the second rank (2) are distinguished by the opening line being written in large uncial golden letters. The Festivals entered in gold in the Kalendar do not correspond exactly to these classes.
- The illuminations in this volume have been described in detail in Professor Westwood's work on 'The Miniatures and Ornaments of Anglo-Saxon and Irish MSS.,' to which the reader is referred for further information¹. The capital letters throughout the volume are written in gold, the opening initial letter of each Mass being about one inch, and subsequent initial letters about three-eighths of an inch, in height.
- A comparison of these illuminations with those of the Benedictionals of Æthelgar (at Rouen) and of St. Æthelwold (at Chatsworth) proves that the Missal must have been written at about the same time and in the same monastery, that of the New Minster at Winchester. That abbey was founded by Edward the Elder in 903, and dedicated, as was the Abbey of Jumièges, to St. Mary the Virgin and St. Peter, who was accounted its patron, and whose name and festivals are treated in this Missal with the highest possible embellishment.
- The following Celtic and Anglo-Saxon Saints are commemorated in the Kalendar. Those which have an asterisk prefixed are written in golden letters.
- ¹ Page 126.

¹ Page 136.

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date, A.D.</i>
Feb. 1.	Brigidæ Virg. [Collect on fol. 112 b].	Abbess of Kildare.	†523.
" 8.	Cuthmanni Conf.	{ English Confessor at Stenning, in Sussex, or } { Cornish " " in Normandy. }	Uncertain.
" 13.	*Eadmundi Regis Translatio ¹ . [Erased].	King of East Anglia, usually commemorated on Nov. 20.	†870.
" "	Eormenhildæ Virg. [Mass on fol. 116 a].	Queen of Wulfhere, third Abbess of Ely.	†c. 700.
" 28.	Osuualdi Archiepisc.	Archbishop of York.	†992.
March 2.	Ceadde Episc.	Bishop of Lichfield.	†672.
" 17.	Uuitburgæ Virg.	{ Dr. of King Anna, nun at East Derham, translated to } { Ely. c. 943. }	†743.
" "	Patricii Episc.	Apostle of Ireland.	†465.
" 18.	*Eduuardi Regis.	King of England.	†978.
April 11. ²	Guthlaci Conf. [Mass on fol. 1 a].	Hermit at Croyland.	†714.
" 24.	Uuilfridi.	His translation from Ripon to Canterbury.	957.
" 30.	Ercenuoldi Episc.	Bishop of London.	†693.
May 7.	Iohannis Episc. in Beuerlisco.	Archbishop of York.	†721.
" 18.	Ælfgyfæ Reginæ.	Queen of Edmund, nun at Shaftesbury.	†971.
" 26.	*Augustini Depositio [Mass on fol. 126 a].	Archbishop of Canterbury.	†604.
June 4.	Petoci Conf.	Hermit at Padstow in Cornwall.	6th cent.
" 5.	Bonifatii Episc.	Of Crediton, bishop of Mainz.	†755.
" 15.	Eadburgæ Virg.	Virgin at Winchester.	†680.
" 17.	Botulfi Conf. [Mass on fol. 2 b].	Abbot at Boston.	†655.
" 22.	Albani Mart. [Mass on fol. 3].	Protomartyr of England.	†503.
" 23.	*Ætheldrythæ Virg. [Mass on fol. 128 b].	Queen, Abbess of Ely.	†629.
July 2.	Suuthuni Episc. Depositio.	Bishop of Winchester.	†862.
" 6.	Sexburgæ Virg.	{ Dr. of Anna, widow of Ercombert King of Kent, found- } { dress of Minster, second Abbess of Ely. }	†699.
" 8.	Grimbaldi Sacerd.	{ First Abbot of Newminster, at Winchester, dying in } { the year the Church was consecrated. }	†903.
" "	Obitus Eadgari Regis.	King of England.	†976.
" 13.	Mildrythæ Virg.	{ Of royal family in Kent, Abbess of Minster. Her relics } { were translated to Canterbury. }	†c. 700.
" 15.	{ Suuthuni Episc. Translatio. [Mass on fol. } 135 b]. }	{ See July 2. His relics were translated into the Cathedral. }	971.
" 17.	Kenelmi Mart. [Mass on fol. 3 b].	Boy King and Mart. in Mercia.	†819.
" 28.	Samsonis Episc.	A Welshman, Bp. of Dol.	†c. 465.
Aug. 5.	Osuualdi Regis et Mart. [Mass on fol. 140 a].	In Northumbria.	†642.
Sep. 4.	Byrini Episc. Translatio.	Translation to Winchester.	700.
" "	Cuthberti " "	Translation to Durham.	995.
Oct. 19.	Ætheldrythæ Virg. [Mass on fol. 128 b].	Translation of her relics into a marble mausoleum.	695.
" 30.	Suuthuni Episc. Ordinatio.	See July 2.	†852.
Dec. 3.	Byrini Episc. Depositio [Mass on fol. 166 a].	First Bp. of Dorchester.	†650.
" 13.	Iudoci Conf.	Royal Anchorite in Brittany.	†c. 668.
" 29.	{ *Tibbæ. Sometimes commemorated on } March 6, or Dec. 13. }	{ Virgin Anchoress near Peterborough. }	7th cent.

The following English Saints, who are not commemorated in the Kalendar, have Masses assigned to them in the Proprium Sanctorum of the Missal:—

<i>Date.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date, A.D.</i>
March 20.	Cuthberti Episc. Depositio	Bishop of Lindisfarne	†687.
May 19.	Dunstani Archiep.	Archbishop of Canterbury	†988.
Aug. 1.	Atheluuoldi Episc. [Depositio]	Bishop of Winchester.	†984.
Sep. 13.	Atheluuoldi Episc. Translatio.	This took place during the episcopate of his successor Elfege ³ .	984–1005.

It is to be observed that there are three festivals of St. Swithun, Bishop of Winchester, marked in the Kalendar: his Deposition on July 2; his Translation on July 15; his Ordination on Oct. 30. There are Masses for two festivals of St. Æthelwold, Bishop of Winchester; for his Deposition on Aug. 1, and his Translation on Sep. 13. There are two commemorations in the Kalendar of St. Birinus, Bishop of

¹ Migne, Bib. Pat. Lat. cxxxix. p. 516. cap. xiv. His mass is assigned to xii. Kal. Dec.

² There is a 'Borontius Monachus' commemorated on April 1, whose nationality, etc. I have been unable to discover.

³ Migne, Bib. Pat. Lat. cxxxvii. p. 103. cap. xliii.

Dorchester, out of which see that of Winchester was carved in 705; his Translation on Sep. 4, and his Deposition on Dec. 3.

The following names of English Saints occur in other parts of the Missal:—

Within the Canon (fol. 29 a) added along with St. Gertrude to the list of Saints, which now closes with the name of Anastasia.

Name.	Description.	Date, A.D.
Ætheldrytha	Abbess of Ely	†679.

Invoked in the Litany in the 'Ordo uisitandi infirmum' (fol. 208 a).

Towards the close of the list of Confessors:—

Name.	Description.	Date, A.D.
Cuthberhtus	Bishop of Lindisfarne	†687.
Cuthlacus	Hermit at Croyland	†714.

At the close of the list of Virgins:—

Name.	Description.	Date, A.D.
Ætheldryth	See above.	
Sexburh	See p. 280 July 6	
Uuhtburh	See p. 280 Mar. 17.	
Eormenhild	Abbess of Ely	†c. 700.
Cynesuith	{ Abbess of Caistor or Dormund- easter, near Peterborough }	{ 7th century.
Cyneburh	Virgin, sister of Cynesuith	7th century.
Timba	Virgin, cousin of Cynesuith	7th century.

These names of Saints, together with the Anglo-Saxon character of the illuminations and of the handwriting, and the vernacular rubrics, establish the English origin and execution of the Missal, and point to Winchester as the place where it was written.

Monastic character. There is abundant internal evidence, apart from the colophon, that the Missal was written in or for a monastery; and that the monastery belonged to the Benedictine order and was dedicated to St. Peter.

There are masses 'Pro abbate eiusque congregatione' (fol. 180 b); 'In monasterio monachorum' (fol. 181 b); 'Pro fratribus in uia dirigendis' (fol. 188 b); 'Pro monacho defuncto' (fol. 220 a). There are Collects for use in the various rooms of the monastery. 'In Dormitorio' (fol. 200 a); 'In Refectorio' (*ib.*); 'In Scriptorio' (*ib.*); 'In Coquina' (fol. 200 b); 'In Lardario' (*ib.*); 'In Cellario' (*ib.*); 'In Domo Infirmorum' (*ib.*); 'In Caminata' (fol. 201 a); 'In Hospitali' (*ib.*); 'In Area' (*ib.*); 'In Granario' (*ib.*); 'In Pistrino' (fol. 202 a).

The abbot is referred to, in rubrics, as the chief dignitary; e.g.

'In Vigilia Pentecosten' fol. 83 b):—

'Finita oratione inchoantur letanias septene ad introitum ante altare. Postea descendat abbas cum schola canente

letanias quinas ad fontes benedicendos. Sequatur Oratio et Prefatio. His expletis redeunt ad altare cum letania terrena. Quo finito, dicat sacerdos, Gloria in excelsis.'

The ceremonial for the admission of novices is described in the following Rubric which occurs at the commencement of the office for their reception (fol. 203 b):—

'Cum autem nouitius nouitiorum regula examinatione iam bene probatus fuerit, egrediatur de ca pariterque cum suo magistro ueniant in capitulo. Ifc uero nouitius, ut sibi traditum fuerat, prosternat ante pedes abbatis, residentibus fratribus cunctis et deposcat se sociare(i) sancte congregationi. Si autem sibi conuersum fuerit, oculus festinet et osculetur pedes abbatis. Deind in conspectu omnium fratrum, flexis genibus, et inclinato capite, uertat se ante et retro. Tunc ueniat ante abbatem, et stet ante eum, et multimodam gratiarum actionem ei uel congregationis suppliciter reddat. Abbas uero inbeat sibi scribere professionem; aut certe si non scit scribere, alius ab eo regatus scribat qui scit. Iamque cum hora tertia decantata fuerit uel letania, presente abbate, et cunctis adstantibus fratribus, ipse nouitius secum gestans cartulam ueniat ante altare, choralique uoce dicat,

Ego, fratres, deo datus, promitto stabilitatem meam, et conuersionem morum meorum, et obædientiam secundum regulam sancti benedicti abbatis, coram deo et sanctis eius, in præsentia domini .N. abbatis.

Mox ipse manu sua eam super altare ponat, statimque ante ipso altare inclinatus, uertat se ante et retro tribus uicibus, et dicat hunc uersum:

Suscipe me, domine, secundum eloquium tuum, et uiuam, et ne confundas me ab expectatione mea.

Et flectat genua tribus uicibus. Quem uersum omnis congregatio respondeat. Deinde toto corpore prostratus in pavimento iaceat cum gemitu et compunctione cordis. Tunc abbas accipiat stola, et codex, et aqua benedicta, dicatque,

Kyrie eleison, etc.'

St. Benedict is twice commemorated in the Calendar. On March 21, in golden uncials, among the festivals of the first class, and on Dec. 4, in black minuscules, among the ordinary festivals. His name is introduced in the clause 'Communicantes,' etc. within the Canon, after 'Cosme et Damiani,' along with SS. George, Martin, and Gregory. There are four masses in his honour,

March 20, Vigilia S. Benedicti Abbatis (fol. 119 b).

March 21, Depositio S. „ „ (fol. 120 a).

July 11, Natale S. „ „ (fol. 135 b).

these festivals being distinguished by the large gold uncials of the opening lines; and there is a 'Missa de S. Benedicto Abbate' among the Votive Masses (fol. 179 b).

The intercession of S. Benedict is also invoked in the Collect of the Missa in Monasterio Monachorum (fol. 181 a).

The Mass for St. Peter's Day is among the richly ornamented Masses of the highest class. St. Peter and St. Andrew being the only Saints whose Masses are ornamented in this exceptional way. The other festivals of St. Peter, viz. Cathedra S. Petri (Feb. 22), Ad vincula S. Petri (Aug. 1) are marked as Feasts of the second class by the opening line being written in golden uncials.

Date of the MS. The Paschal Tables (ff. 15 b-18 a) are arranged in periods of sixteen years, and not in the usual Dionysian cycles of nineteen years. They range from A.D. 1000-1095, and it is reasonably inferred that the Missal was written during the earlier portion of that period.

The latest festivals in the volume are those of St. Dunstan, archbishop of Canterbury, † 988, and of the Translation of St. Cuthbert to Durham, which took place in 995.

There is no mention of St. Alphege, who was martyred in 1012, and whose name became very speedily inserted in the Church's Kalendars. The Missal was probably therefore written before or very soon after that Saint's death in 1012, and certainly before its presentation to the Abbey of Jumièges, by Abbot Robert when he was Bishop of London. The character of the handwriting and the style of illumination are consonant with the assignment of the first half of the eleventh century, as the period within which the Missal must have been written.

The following Masses of English Saints are contained in this MS., which are not in the Leofric Missal:—

EEE. id. apr. Nat. s. guthlaci¹.

[Fol. 1 a]. Adiuua nos, domine, deprecatione sanctorum tuorum; et præcipue huius beati famuli tui guthlaci, presbiteri atque anachoritæ intercessionem, quæsumus, ab omni aduersitate protege, cuius hodie sollemnitatem(is) diem cum lætitia spiritali ueneramur, ut quorum festa gerimus sentiamus auxilium. Per.

[*Secreta*].

Respice, domine, propitius super hæc munera, quæ pro omnium sanctorum tuorum, et specialiter pro

beati guthlaci presbiteri atque anachoritæ, cuius hodie ueneranda est festiuitas, commemoratione deferimus, et pro nostris offensionibus immolamus. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Teque maxime hodie in huius beati famuli tui guthlaci, presbiteri et anachoritæ, natalicia uenerari, et in tuorum omnium te glorificare honore sanctorum in sempiternum; quia infirmitati nostræ talium tuorum filium præstitisti suffragia, ut eorum intercessionibus nostri misereri digneris. Per christum.

Postcommunio.

Deus, fidelium remunerator animarum, præsta ut beati guthlaci, presbiteri atque anachoritæ, cuius uenerandam celebramus sollemnitatem, præcibus indulgentiam consequamur. Per dominum.

[*Passio eadueardi regis anglorum*¹].

Deus, qui beatum eadueardum regem anglorum iniustæ occisum piæ iustificas, et miris signis mundanis declaras, concede propitius ut eius apud te præcibus subleuemur, cuius diem passionis deuote celebramus. Per.

Secreta.

Munera nostra, quesumus, domine, in honore sancti eadueardi martyris tui oblata clementi respectu intueri, et ipsis nos mente purifica, quibus tibi debitum exhibemus famulatum. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sanctos tuos semper misericordia et subsequeris, qui electum eadueardum misericorditer præuenisti, cum regali culmine caste se ageret, et clementer subsecutus es, cum innocenter necaretur; quem ab impiis priuatum sceptro terreno pius ditasti cælesti, cuius interuentu poscimus ut dones nobis terrena despicere et amare cælestia. Per christum.

Ad complendum.

Purifica nos, domine, quesumus, sumpto mysterio, interueniente beato eadueardo martyre tuo, et fac nos tibi sincera mente seruire. Per.

Alia.

Deus, qui beati eadueardi martyris tui meritis mereris languentium turmis, eius præcatu, quesumus, nostras conscientias a noxia ualitudine sanare dignare. Per dominum nostrum.

¹ Fol. 1 a.

¹ Fol. 1 a.

*Item alia*¹.

Deus, æterne triumphator imperii, familiam tuam propitius respice, martyrium regis celebrantem eadueardi, et præsta ut sicut munere illum glorificare dignaris cælesti, ita nos, eius obtentu, felicitati facias dignanter adscribi. Per.

Secreta.

Intuere, quesumus, æterne deus, ad nostræ humilitatis hostiam, ubi² in honore tui martyris ac regis eadueardi oblatam; quem tibi sacram oblationem mirabili dispensatione efficere uoluisti; et concede nobis illius præcibus ita innocenter uiuere, ut ad æterna mereamur gaudia peruenire. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui es omnium corona sanctorum, quique concedis triumphum, et inseparabile diuinitatis perpetuæ largiris consortium; semperque admirandis uirtutum præconiis martyrum tuorum merita prosequeris, nostris quoque tua magnalia manifestans temporibus. Unde tuam ineffabilem exposcimus diuinitatem, ut qui beatum martyrem tuum ac regem eadueardum munere martyrii insigniter coronasti, nos eius intercessione a peccatis omnibus facias absolui, et cælestibus gaudiis gratanter adiungi. Per christum.

Ad complendum.

Sancta tua nos, domine, sumpta purificent, et beato martyre tuo ac rege eadueardo intercedente, ad perpetuæ beatitudinis consortium perducant. Per dominum.

Ad uesperos.

Tuere, quesumus, domine, familiam tuam, et sacris semper attolle presidiiis, sanctique martyris tui ac regis eadueardi interuentione, quem moderna tempestate humanæ notitiæ intimare uoluisti, a peccatorum omnium periculis expeditam æternæ felicitatis redde consortem. Per.

Alia.

Deus, qui nobilissimum regem eadueardum necis interitu contemtilissime martyrizari permisisti, quo eum sublimiter ad regnum perduceres cælestæ; præsta, quesumus, ut eiusdem sancti martyris suffragantibus meritis, a cunctis muniamur aduersis. Per dominum nostrum ihesum christum.

III kal. iul. Nātale sancti botulfi³.

Deus, omnium regnorum gubernator et rector, qui

¹ Fol. 1 b.

² = tibi.

³ Fol. 2 b.

famulis tuis annuam beati botulfi abbatis largiris festam, nostrorum, quesumus, dele cicatrices uulnerum, cælestisque patriæ donis refice sempiternis. Per dominum.

Secreta.

Munus tibi a deuotis oblatum famulis, æternæ conditor rerum, dignanter respice, et meritis almi intercedentibus botulfi, cælesti illud benedictione sanctifica, nobisque ad cunctorum ueniam peccaminum, et ad cælestis augmentum perficiat gaudia. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui omne genus humanum callida dyri serpentis fraude seductum, et primi parentis consensu a cælestis amœnitate paradysi deiectum, misericorditer unicum reformasti per filium. Qui ideo est de intacta conceptus uirgine, ut nos a cunctorum ablueret criminum sorde; atque idcirco mortis dignatus est suscipere pœnam, quatenus nos ad æthereum perducere regnum. Pro cuius dilectione beatus botulfus, cuncta deserens ima, cælestia promeruit regna. Pro cuius obtentum te, domine, humilissimis obsecramus uocibus, quatenus nos post metam cosmi cælestibus iubeas sociari cœtibus. Per christum.

Ad complendum.

Cælestibus pasti dapibus supplices te rogamus, omnipotens deus, quatenus per gloriosa almi patris botulfi merita æternis nos iubeas sociari gaudiis. Per dominum.

I kal. iul. Sancti albanī martyris¹.

As in Leofric C. p. 253.

III kal. aug. Nātale sancti kœnelmi².

Omnipotens et misericors deus, qui nobis præclaram huius diei lætitiā pro beati kœnelmi martyris tui sollempnitate tribuisti, intende serenus uota fidelis populi, et concede ut cuius hodie festa percolimus eius semper meritis et præcibus subleuemur. Per.

[*Secreta*].

Præsentibus, domine, quæsumus, intende muneribus, et patrocinate beato kœnelmo martyre tuo, cuius sollempnia uenerando recensemus, fidelibus salutis indulgentiam conferant, et æternitatis præmia dignanter adquirant. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui sanctorum tuorum patro-

¹ Fol. 3 a.

² Fol. 3 b.

cinia tecum ita in æterna claritatis tuæ gloria præparasti, ut in eis existens mirabilis diffusius huic mundo tuæ ostendas ueritatis. Ex quorum collegio beatissimus testis tuus kœnelmus in æcclesiæ stabilitate ago[ne] martyrii decoratus perfloruit, demumque innocentiae præmium captans, laureatus cælestis capitolii celsitudinem optinere promeruit. In cuius sollempnitatis triumpho. annua piæ deuotionis nostræ uota recensentes, consonas maiestati tuæ persoluimus laudes, quatinus illius præcibus cælestia munera capiamus, iunctique sanctorum cœtibus in perpetuum coniletemur. Per christum.

Ad complendum.

Percipiat, quesumus, domine, plebs tua beati martyris tui kœnelmi natalicia celebrando cum exultatione lætitiā; et quam cælestis mense refecisti edulio, æternitatis tuæ facias abscisi consordio. Per.

Alia.

Tribue, clemens et misericors deus, in beati testis tui kœnelmi festiuitate fidelibus populis opem salutis æterne; nosque famulos tuos peruigili custodi protectione, ut qui te totis sensibus confitemur, nulla inimici fraude capiamur. Per dominum.

Kal. feb. Nat. s. brigide uirginis¹.

Cælorum atque terrarum conditor et gubernator, omnipotens deus, præcanti populo tuo succurre pietati, et præsta ut qui honore sanctæ brigidæ præsentem diei huius gerimus sollempnitatem, per ipsius suffragia perenni gloria potiamur. Per dominum nostrum.

Ed. feb. Nat. s. cormenhildæ uirginis².

Omnipotens incomprehensibilis deus, adesto piis, quesumus, æcclesiæ tuæ præcibus, quas in hac celebritate sacræ uirginis cormenhildæ defert maiestati tuæ; per cuius interuentum exquoque nostrorum rubiginem uitiorum. et auge puritatem uirtutum, nobisque præbe cælestem iugis gloriæ sempiternitatem. Per.

Secreta.

Suscipe, quesumus, clementissime [deus], munia præsentis hostis, et per eius merita, cuius annuam celebramus sollempnitatem, largire nobis utriusque lucis prosperitatem. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Potissimum in hac die qua transitum sanctæ celebramus cormenhildæ, debitas et condignas maiestati tuæ gratias ymnidica uoce per-

soluere. Qui ideo catholicæ conuocationi uirile robur in sexu femineo tribuisti, quatinus non solum per fortissimos et insuperabiles uiros, uerum etiam per feminas uirginesque sacras, karitate unigeniti tui armatas, de antiqui hostis ruina triumphares. Huius tyrannidem olim dominus noster ihesus christus sua morte destruxit, et omnes in se credentes fide et opere de dyra uoragine baratri liberauit. Pro cuius amore sancta uirgo, cuius diem agimus festum, huius uitæ caducum contempsit gaudium, et cælestis patriæ summum consecuta est præmium. Per cuius obtentum te, quesumus, domine, qui trinus et unus permanes deus, ut, depulsis sordibus, mereamur tecum apulari calitus cum sanctis angelorum legionibus. Et ideo cum angelis.

Ad complendum.

Refecti sacro participatione spiritualis mense maiestatem tuam deprecamur, omnipotens domine, quatinus per gloriosam ac uenerabilem cormenhildam uirginem, cuius cælestem recolimus natiuitatem, concedas nobis omnem præsentis uitæ oportunitatem, et superne claritatis portionem. Per dominum.

III. kal. ap. Depositiō s. cuthberti episcopi¹.

Oratio and Secreta as in Leofric C. p. 205.

Præfatio.

U. D. æterne deus. In quo ita uirtus antiqui hostis elisa est, ut eius quem ipse superauerat beatum cuthbertum et inter ceteros tales fecit esse uictorem. Cuius acrias potestates gloriæ tuæ protectionis multiplici prostrauit militia, unde et merito magnifica singulorum floruit sanctitate. Quam sanitatem morbis restituit multorum, suumque nobis mirabile reliquit exemplum. Ideo etiam in illo speciale gratiæ tuæ munus agnoscimus, qui apostolici pontificatus dignus in sua ætate successor, et in actu imitator extitit, fidelissimus dispensator æcclesiæ; et alumnus acceptus sacerdos refulsit egregius et insignis. Per christum.

Postcom. as in Sidney Sussex MS. Δ 5. 15. p. 302.

Ad uesperum.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis uoluntates, intercedente beato cuthberhto, familiam tuam, quesumus, domine, miserationis tuæ dextera semper et ubique protege. Per dominum nostrum.

Quesumus, omnipotens deus, ut plebs tua toto tibi corde deseruiens, beato cuthberhto confessore tuo atque pontifice interueniente, et beneficia iugiter mereamur et pacem. Per.

¹ Fol. 112 b.

² Fol. 116 a.

¹ Fol. 119 a.

IIII. kal. iun. Nat. s. dunstani archiepiscopi¹.

Deus, cuius eximia dulcedo beatum dunstanum pontificem gloriosæ exornauit, concede clementer, quesumus astanti familiæ, ut grex deuotus sequatur quo caput eximium præcessit. Per dominum nostrum.

Alia.

Omnipotens sempiterne deus, qui hodiernæ diei sollemnia sacrosanctissimi pontificis tui dunstani obitu festiue exhilaras, da, quesumus, ut tanto patronis præsidii foueamur in aruis de cuius societate cælestes ciues exultant in astris. Per dominum.

Secreta.

Libamina, summe deus, præsentia superis benedicto sedibus, quæ tuo antistite dunstano exorante pro nobis, præsentis uitæ tranquillitatem percipiamus et gloriam promissæ hereditatis. Per dominum.

Præfatio.

U. D. Gratias agere, uota soluere, munera consecrare, domine, sanctæ pater, omnipotens æterne deus. Qui beatum dunstanum confessorem tuum prælegisti tibi sacratę confessionis antistitem, ingenti lumine coruscantem, morum lenitate pollentem, fidei feruore flagrantem, eloquii fonte redundantem. Cui quæ sit gloriatio, ostendit concursus ad tumulum, purificatio incursorum, medela languentium, mirandarum signa uirtutum. Qui etsi hic naturaliter fecit finem per transitum, illic uiuunt pontificis merita post sepulchrum, ubi præsentia saluatoris est ihesu christi domini nostri. Per quem.

Ad complendum.

Sollemni sedulo diuinitus roborati tuæ pietatis oramus clementiam, domine deus, ut sanctus dunstanus pontifex pro nobis exoret in cælo, cuius sumus in terris ad bene agendum erudio² exemplo. Per dominum nostrum.

Ad uesperos.

Deus, fidelium remunerator animarum, præsta, quesumus, ut beati dunstani confessoris tui atque pontificis, cuius uenerandam celebramus festiuitatem, eius præcibus indulgentiam consequamur. Per.

Alia.

Deus, qui nos beati dunstani confessoris tui atque pontificis annua sollemnitate lætificas; concede propitius, ut cuius natalicia colimus, de eiusdem etiam protectione gaudeamus. Per dominum.

¹ Fol. 125 a. See p. 298. A different Mass occurs in MS. C. C. C. C. 270. fol. 91 a.

² = eruditi?

III. kal. iun. Nat. s. augustini episcopi¹.

Deus, qui nos deuota beati augustini confessoris tui atque pontificis instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut cuius sollemnia colimus, etiam patrociniā sentiamus. Per.

Secreta.

Hostias, domine, laudis tuis altaribus adhibemus, quas eius tibi patrociniō credimus commendandas, cuius nos uoluisti uotis ad tuæ pietatis peruenire notitiam. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Diemque natalicium beati pontificis confessorisque tui augustini omni deuotione uenerari; suppliciter obsecrantes ut ipsum nos apud tuam clementiam sentiamus habere patronum, quem tua gratia largiente, meruimus æternæ salutis suscipere ministrum. Per christum.

Ad complendum.

Beati augusti[ni] confessoris tui atque pontificis, domine, præcibus confidentes, quesumus clementiam tuam, ut per ea quæ sumpsimus æterna remedia capiamus. Per.

II. kal. iul. Nat. s. ætheldrythæ uirginis².

Deus, ineffabilis rerum conditor uniuersarum, qui famulis tuis annuam hodiernæ festiuitatis lætitiā in ueneranda alme uirginis tuæ præcluis ætheldrythæ tribuisti commemoratione, quesumus, ut eadem interueniente, uirtutum incentiua queamus nociua superare, et ad te summum bonum qui uera lux es callis ac pietas diuinitus peruenire. Per.

Alia.

Omnipotens præcluisse deus, auctor uirtutis, et amator uirginitatis, qui beatam ætheldrytham hodierna die dignatus es ad cæli gaudia deducere, suppliciter tuam imploramus clementiam, ut cuius sacram sollemnitate cælebramus in aruis, de eiusdem patrociniis gaudeamus in astris. Per dominum.

Secreta.

Domine deus cunctipotens, totius mundane molis mirificus opifex, suscipe depræcationes seruorum tuorum cum muneribus hostiarum, que in sacratissima cælebritate famulæ tuæ ætheldrythæ tibi deferimus; et concede ut per hæc diuina sacramenta cunctos car-

¹ Fol. 126 a. Different Masses are given in Leofric C. fol. 276 b.; MS. C. C. C. C. 270. fol. 92 b. See p. 298.

² Fol. 128 b.

nales actus ualeamus exuere, atque omnium incrementa uirtutum percipere. Per.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui omne genus humanum calliditatis antiqui serpentis seductum, et consensu primi parentis deprauatum, ob idque ab amœnitate paradysi expulsum, mirabiliter reformasti per unigenitum. Qui ideo dignatus est nasci de intemerata uirgine ut nos purgaret ab uniuersæ sordis contagione; atque ideo uoluit mortis subire periculum, quatinus destrueret nostræ necis imperium. Pro cuius dilectione, beata uirgo ætheldrytha contempsit gaudia mundana, et lucrata est cælestia regna. Quæ duorum spretis regum thalamis, copula perpetuæ castitatis, ac desiderio gloriæ perhennis, unigenito tuo domino ihesu christo meruit sociari. Cuius misericordiam humiliter deprecamur, ut eiusdem uirginis intercessionibus, fragilis uitæ expulsi criminibus, cælestis patriæ hereditatem sumere mereamur. Per quem.

Ad complendum.

Cælestibus satiati sacramentis, clementissime deus, tuam deposcimus munificentiam, ut per interuentum sanctæ uirginis ætheldrythæ, æternæ beatitudinis beneficia poscimus capere largiora. Per.

Ad uesperos.

Protege, quesumus, benignissime deus, famulos tuæ ditioni sincera deuotione subditos; et per gloriosa sanctæ uirginis merita, cuius annuam celebramus festum, dignare propria nobis laxare crimina, et, neuo facinorum expulso, ad illam cælestis patriæ reuocare beatitudinem, unde existendi traximus originem. Per.

Ed. iul. Translatio s. suuithuni episcopi¹.

Deus, qui iubar ætherium antistitem suuithunum moderna temporum dignatus es mundo reuelare, suppliciter tuam imploramus omnipotentiam, quatinus per gloriosa ipsius sancti merita, quem facis coruscare signis miraculorum, præbeas nobis te supplicantibus famulis omnium incrementa uirtutum, et sempiternæ felicitatis tripudium. Per.

Secreta.

Munus quod tibi offerimus, domine, quesumus, gratanter suscipe, et suffragante beati confessoris tui suuithuni atque pontificis intercessionem, omnes nostrorum nexus peccaminum soluat, ac lucrum sempiternitatis nobis adquirat. Per.

¹ Fol. 135 b.

Ad complendum.

Deus, qui per sanctum confessorem tuum antistitem suuithunum mederis languoribus infirmorum, concede nobis tuum iuuamen per eius implorantibus interuentionem præsentis uitæ fungi salubritate, et ciuium supernorum societate. Per dominum nostrum.

Eodem die [=kal. aug.] S. atheluuoldi episcopi¹.

Deus, qui in preclari sideris sancti pontificis ætheluuoldi episcopi inlustratione nouam populis anglorum tribuisti lucem hodierna die clarescere, tuam suppliciter imploramus clementiam, ut cuius magisterio totius religionis documenta cognouimus, illius et exemplis informemur, et patrociniis adiuuemur. Per dominum.

Alia.

Deus, qui hodiernam diem beati confessoris tui atheluuoldi episcopi transitum nobis honorabilem dedicasti, concede popitius ut cuius eruditione cælestis uitæ gaudia consequamur. Per².

Secreta.

Oblata seruitutis nostræ munera tibi, domine, quesumus, annua sancti patris nostri atheluuoldi episcopi sollempnitas commendet accepta; ut eius pia supplicatione muniti cunctorum nostrorum remissionem peccaminum, et beatitudinis sempiternæ mereamur obtinere consortium. Per dominum nostrum².

Præfatio.

U. D. æterne deus. Quoniam adest nobis iocunda et uotiuæ præsentis diei lætitia; quam apostolici culminis honore sublimem, roseoque martyrii cruore sollempnem, gloriosi pontificis atheluuoldi moderna cælebritate consecrasti; et spem nobis tante fiduciæ contulisti, ut nos paternis eius suffragiis, et a peccatorum nostrorum nexibus soluas, et ad regna cælestia perducas. Et ideo.

Ad complendum.

Refectos, domine, uitalis alimonie sacramentis, sancti confessoris tui atheluuoldi episcopi gloriosa nos intercessionem protege, et ad æternum cælestis mense conuiuium peruenire concede. Per².

Ad uesperum.

Gregem tuum, pastor æternæ, conserua, et pii suf-

¹ Fol. 138 b. This Mass, and that on p. 287, Id. Sep., are printed 'ex MS. Codice Uticensi peruetusto in Migne, Bib. Pat. Lat. cxxxvii. p. 105.'

² MS. Vitell. A. xviii. See p. 306.

fragatoris atheluoldi patris nostri defensione gubernata, ut cuius beniuolentia prouocante, superni amoris dulcedine pascimur, eius interuentu patrocinante, et a temporalis uitæ perturbationibus eruamur, et mansuris supernorum ciuium gaudiis inseramur. Per dominum nostrum.

Ed. aug. Nat. s. osuualdi regis¹.

Omnipotens sempiterne deus, qui huius diei iocundam beatamque lætitiā in sancti serui tui osuualdi sollempnitate consecrasti, da cordibus nostris tui timoris karitatisque augmentum, ut cuius in terris sancti sanguinis effusionem celebramus, illius in cælo conlata patrocinia mentibus sentiamus. Per dominum².

Secreta.

Hæc, domine, quesumus, munera, quæ in beati osuualdi commemoratione tuæ maiestati offerimus, benignus assume. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Et præcipue pro meritis dilecti tui osuualdi tibi confitendo immolare laudis hostiam, qui semetipsum tibi fecit hostiam uiuam; cui cum carnalis generositatem parentis coronæ adiungerentur ornamenta regalis, spiritalis tamen adtactus incentiuo uiroris domum suam super euangelicæ petræ fundamenta constituit; coronam quæ de lapide sine manibus exciso de monte capiti suo bene uiuendo inponi optauit. Præcamur ergo clementiam tuam, ut per hæc sacra quæ oculis tuæ maiestatis in eius commemoratione deferimus, eius optentu uitiorum squaloribus careamus. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut quod nostra conscientia non præsumit, eius qui tibi fideliter seruauit interueniente auxilio consequi mereamur. Per dominum.

Ed. scp. Translatio s. atheluoldi episcopi³.

Deus, qui nobis sanctum pontificem atheluoldum salutis æternæ doctorem tribuisti, concede propitius ut cuius annua translationis sollempnia colimus, eius semper meritis adiuuemur et præcibus. Per.

Secreta.

Sacrificium nostrum tibi, domine, quesumus, sancti

patris nostri atheluoldi episcopi commendet oratio; ut nobis, eo suffragante, fiat maiestatis tuæ propitiatio, et a peccatorum nostrorum exoptata remissio. Per dominum nostrum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Utinam beati pontificis atheluoldi translationem pia ueneratione celebrantes, ut quæ cernua deuotione exorantes, ut ipsum nos apud clementiam tuam sentiamus habere patronum, quem tua gratia largiente salutis æternæ meruimus suscipere magistrum. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Vt hæc nos communio, domine, tibi dignos efficiat, beatus pater noster atheluoldus suffragio, quesumus, pia intercessionis obtineat. Per dominum nostrum.

III. kal. dec. S. radmundi regis¹.

Coll., Sec., Pref., Postcom. as in MS. C.C.C.C. 270. fol. 132 a. p. 301.

III. non. dec. Depositio s. byrini episcopi².

Omnipotens sempiterne deus, qui nos pia deuotione beati byrini confessoris tui atque pastoris nostri in hoc sacratissimum ouile congregasti; concede, quesumus, ut cum eodem pastore nostro ad cælestis uitæ gaudia peruenire mereamur. Per dominum nostrum.

Secreta.

Sit tibi, domine, nostræ deuotionis oblatio acceptabilis, ut beato byrino confessore tuo intercedente, utrumque et tuæ placeat maiestati, et nostræ proficiat saluti. Per dominum.

Præfatio.

U. D. æterne deus. Qui beatum byrinum confessorem tuum nobis doctorem donare dignatus es; per quem a tenebris ignorantie liberati æternæ lucis filii fieri meruimus. Qui quod ore docuit exemplo monstrauit. Cuius uita moribus effulsit egregiis, atque miraculis illuxit, quæ etiam antiquis libris leguntur inscripta, etiam noua cotidie iterantur in facto. Cuius præsentis patrocinio gaudentes, tuam super nos prædicamus gratiam abundanter effusam. Per christum dominum nostrum.

Ad complendum.

Mysteriis relecti, domine deus, quesumus, ut beati byrini confessoris tui ubique intercessionem nos protegas, cuius annua ueneratione hæc tuæ obtulimus maiestati. Per dominum.

¹ Fol. 140 a.

² S. p. 840.

³ Fol. 150 a. See p. 286, note 1.

¹ Fol. 161 b.

² Fol. 166 a.

The following Proper Prefaces occur for Festivals for which no Mass is provided, or in Masses where the Preface is different or wanting, in the Leofric Missal:—

XXX. non. ian. S. genouefa uirginis¹.

U. D. æterne deus. Beatæ genouefæ natalicia recolentes. Vere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perueniret. Per christum.

S. basilii confessoris².

U. D. æterne deus. Et in hac præcipue die, quam transitu sacro beati confessoris tui basilii consecrasti. Quesumus ergo clementiam tuam, ut des nobis illam sequi doctrinam, quam ille et uerbo docuit et opere compleuit, Quatinus nos adiuuari apud misericordiam tuam et exemplis eius sentiamus et meritis. Per christum.

XXXX. kal. feb. Nat. s. mauri abbatis³.

U. D. æterne deus. Cuius ineffabilis pietas beatissimum maurum, leuitam atque abbatem, prouexit ad cæli gloriam; quoniam sanctissimi magistri sui benedicti sic enituit sectator, in omnibus cooperatur assiduus, ut cum eo et sanctis omnibus in cæli curia mereatur fieri athleta. Per christum.

Eodem die [= XXX. kal. feb.]. S. proiceti⁴.

U. D. æterne deus. Et tuam misericordiam deprecari, ut mentibus nostris, beati martyris tui proiceti repetita sollemnitate, spiritualis lætitiæ tribuas iugiter suauitatem; Concedasque nobis, ut uenerando passionis eius triumphum, obtentu illius et peccatorum remissionem, et sanctorum mereamur adipisci consortium. Per christum dominum nostrum.

XXXX. id. feb. Nat. s. uedasti confessoris⁵.

U. D. æterne deus. Cuius munere beatus uedastus, confessor et sacerdos, et bonorum operum incrementis excreuit, et uariis uirtutum donis exuberauit, et miraculis coruscauit. Qui quod uerbis edocuit operum exhibitione compleuit, Et documento simul et exemplo subditis ad cælestia regna pergendi ducatum præbuit. Unde tuam clementiam petimus, ut eius qui tibi placuit exemplis ad bene agendum informemur, meritis muniamur, intercessionibus adiuuemur; Qualiter ad cæleste regnum, illo interueniente, te opitulante, peruenire mereamur. Per christum.

¹ Fol. 106 b.

² Fol. 107 a.

³ Fol. 108 b.

⁴ Fol. 111 b.

⁵ Fol. 115 a.

Id. ap. Nat. s. eufemiæ uirginis¹.

U. D. æterne deus. Et in hac sollemnitate tibi laudis hostias immolare, qua beatæ eufemiæ martyris tuæ passionem uenerando recolimus, et tui nominis gloriam debitis præconiis magnificamus. Per christum dominum nostrum.

XXX. id. iun. Nat. s. barnabæ apostoli².

U. D. æterne deus. Cuius clementia æcclesiam sanguine suo redemptam semper dignetur gubernare, Atque sancti barnabæ apostoli suffragiis corroborare. Præstetque ut nunquam patiatur ruinam, quæ apostolicis doctrinis se gloriatur fundatam. Per quem.

XXXX. non. iul. Translatio s. martini episcopi³.

U. D. æterne deus. Uotiūam beati pontificis martini translationem pia deuotione celebrantes, teque cernua deuotione exorantes, ut ipsum nos apud clementiam tuam sentiamus habere patronum, quem, tua gratia largiente, saluis æternæ meruimus suscipere magistrum. Per christum dominum nostrum.

XXX. kal. aug. Nat. s. praxedis uirginis⁴.

U. D. æterne deus. Beatæ praxedis natalicia geminantes. Vere enim honoranda est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitas consortio perueniret. Per christum.

V. kal. aug. Nat. s. pantaleonis martyris⁵.

U. D. per... nostrum. Persoluentes iubilationis et munera sacantes expiationem ineffabilem gratiam miramur; quæ tam excellenti protectione beatum præmunuit pantaleonem, ut ei non solum rebellans seuiens seculi peruersitas quicquam formidabile inferre [non] ualebat, sed se uictam in martyre potius ingemisceret, cum probare[t] extinguere quem lux

¹ Fol. 121 b.

² Fol. 127 b. The other parts of this Mass are subjoined:—

Coll. Æcclesiam tuam, dne., in omni prosperitate custodi, et beati barnabæ apostoli suffultam patrociniis, supernis dignam exhibe gaudiis. Per dominum nostrum.

Sec. Oblationis nostræ munus tua, dne., et benedicat et suscipiat dextera, et supplicante sancto barnabæ apostolo, acceptabile holocaustum nos tibi prepara. Per christum dominum nostrum.

Ad compl. Quod de altari tuo, dne., sumpsimus semper nobis proficiat, et supplicante sancto apostolo barnabæ, ante thronum gloriæ tuæ gaudere faciat. Per dominum.

Ad uesp. Deus, qui uniuersum orbem apostolis imbuendum commendasti, fac nos beati barnabæ apostoli tui commendari suffragiis, et præmiis sociari perpetuis. Per dominum nostrum.

³ Fol. 134 b.

⁴ Fol. 136 a.

⁵ Fol. 137 a.

ueritatis sua uestiuit claritate. Qui cuius calicem passionis pro titulo confessionis bibeat in tormentis, nunc eiusdem perhenni societate exultat in cælis. Per quem.

IIII. kal. sep. S. magni martyris¹.

U. D. æterne deus. Qui beato martyri tuo uirtutem in confessione pugnanti et gloriam in passione uincenti contulisti. Qui summum illud unigeniti tui nomen coram regibus et potestatibus huius sæculi uoce libera protestans, præciosum tibi sanguinem gloriosa morte fuderat. Per christum dominum nostrum.

Eodem die [=II. kal. sep.]. Nat. s. symphoriani martyris².

U. D. æterne deus. Et gloriosi symphoriani martyris pia certamina uenerando celebrare, cuius honorabilis annua recursione sollempnitas, et perpetua semper et noua est, quia in conspectu tua maiestatis permanet mors tuorum prætiosa sanctorum, et restaurantur incrementa lætitiæ, cum felicitate æternæ recoluntur exordia. Per christum.

IIII. kal. sep. Nat. s. audoëni episcopi³.

U. D. æterne deus. Et tuam omnipotentiam incessabiliter prædicare, immensamque unigeniti tui maiestatem piis uocibus conlaudare. Qui ecclesiam tuam ita bonitatis tuæ moderamine fouere non desinis, ut quorum primo, te prouidente, informari meruit exemplo, eorum etiam perpetuo mereatur defendi. Siquidem sanctissimus confessor pariterque sacerdos tuus audoënus, unus horum munero et merito præfulgens, cooperante gratia spiritus sancti, plebi tuæ pius extitit prædicator et rector. Cuius benignus præcibus tuam promereri clementiam confidentes, debita ueneratione hunc diem transitus sui celebramus; in quo stola sempiternæ iu-cunditatis indui, et corona inmarcescibili meruit decorari. Et ideo.

III. kal. sep. Nat. s. rufi martyris⁴.

U. D. æterne deus. Quoniam supplicationibus nostris misericordiam tuam confidimus adfuturam, quam beati rufi poscimus interuentionibus et confessione præstari. Per christum.

Eodem die [=v. kal. sep.]. S. augustini confessoris⁵.

U. D. æterne deus. Qui beatum augustinum confessorem tuum et scientiæ documentis replesti, et uirtutum ornamentis ditasti. Quem ita multinodo genere pietatis imbuisti, ut ipse tibi et ara et sacrificium et

sacerdos esset et templum. Per christum dominum nostrum.

Kal. sep. Nat. s. pristri martyris¹.

U. D. æterne deus. Qui sic tribuis ecclesiam tuam sanctorum commemoratione proficere, ut eam semper illorum et festiuitate lætifices, et exemplo piæ conuersationis exerceas, grataque tibi supplicatione tuearis. Per christum dominum nostrum.

Kal. oct. Nat. ss. remigii, germani, uedasti, bauonis².

U. D. æterne deus. Qui sanctorum tuorum germani, remigii, uedasti, et bauonis hodierna geminasti nobis in confessione lætitiæ. Qui pariter sacerdotes ægregii quod prædicauerunt ore operibus compleuerunt, et peruenerunt ad gloriam sempiternam. Per christum dominum nostrum.

Eodem die [=II. kal. nou.] S. iusti martyris³.

U. D. æterne deus. Beati iusti martyrio gloriantes cui admirandam gratiam in tenero adhuc corpore, et necdum uirili more maturo uirtutem fidei, et patientiæ fortitudinem tribuisti, sæuitiæ persecutoris non cederet conscientia puerilis. Et inter acerba supplicia nec sensu potuit terri nec frangi ætate, ut gloriosior fieret corona martyrii. Et ideo.

IIII. non. nou. Nat. s. eustachii martyris⁴.

U. D. Per... nostrum. Quem beatus eustachius mirabiliter meruit agnoscere, et agnitus usque ad consumptionem uitæ fideliter diligere. Cuius uita in magnis tribulationibus extitit examinata, sicut examinatur argentum. Qui ut adhuc probator redderetur auro, quod per ignem probatur, nobilissimum cum mobilissimis sociis sustinuit martyrium. Quorum meritis ibi nobis portio lucis æternæ tribuatur, ubi ipsi sine fine sicut sol in conspectu tuo fulgebunt. Per quem.

The mass for St. Leger is appended. It is a survival of the ancient Liturgy of Gaul, and occurs with its Proper Preface, etc., in the 'Missale Gothicum,' No. LXV., where the present Secreta is the Coll. post nomina, and the present Ad complendum is the Coll. ad pacem.

II. non. oct. Nat. S. leodegarii episcopi⁵.

Summe omnipotens deus, qui uitam beati antistitis tui leodegarii martyris per istius sæculi erumpnas transire iussisti, cuius annua festa deuota mente celebra-

¹ Fol. 145 a.

² Fol. 145 b.

³ Fol. 146 a.

⁴ Fol. 147 a.

⁵ Fol. 147 b.

¹ Fol. 149 a.

² Fol. 154 a.

³ Fol. 156 b.

⁴ Fol. 159 b.

⁵ Fol. 154 b.

mus; quesumus, ut per eius intercessionem, plebem tuæ clementiæ famulantem ita in præsentī foueas, ut ad cælestia regna perducas. Per dominum.

Alia.

Deus, qui beatum martyrem tuum leodegarium in agone probasti, et probatum in dolore suscepisti; quem hodierna die in cælestibus gaudiis recipere dignatus es; præsta nobis famulis tuis, ut qui gloriam non meremur, indulgentiam peccatorum, ipso interueniente, adipisci mereamur. Per.

Secreta.

Auditis nominibus offerentium, fratres karissimi, domini maiestatem depræcamur, ut qui uitam suī anti-stitis leodegarii transtulit ad coronam, per interuentum sanctorum patriarcharum, prophetarum, apostolorum, et martyrum, anachoritarum, et uirginum, omniumque sanctorum concedere dignetur, ut sacrificii præsentis oblatio, quæ offertur, uiuentibus emendationem, et defunctis remissionem obtineat peccatorum; et quorum nomina in recitatione patefacta sunt in cælestibus paginis conscribantur. Per.

Ad complendum.

Pacem tuam, domine, nostris illabere pectoribus, quia beatum martyrem tuum leodegarium in hoc sæculo commerantem per pacis studium hodie cælestis aula suscepit; nobis quoque peccatoribus pacis uinculum, et karitatis studium, eius meritis suffragantibus, largiri iubeas in æuum. Per.

In natale unius apostoli¹.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolicis fundamentis consistere tribuisti, de quorum collegio beati .iij. apostoli tui sollemnia celebrantes tua, domine, præconia non tacemus. Et ideo cum angelis.

In uigilia plurimorum apostolorum².

U. D. æterne deus. Quia tu es mirabilis in omnibus sanctis tuis, quos et nominis tui confessione præclaros, et suscepta pro te fecisti passione gloriosos. Unde sicut illi ieiunando orandoque certauerunt ut hanc possent obtinere uictoriam, ita eorum nos exemplis informemur, ut ad cæl-branda præsentia festa idonei inueniamur, et ad æterna percipienda eorum interuentu digni iudicemur. Per christum.

In nat. plurimorum apostolorum³.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam in apostolica soliditate firmasti; de quorum consortio sunt beati apostoli tui .iij. quorum passionis diem festum cæle-

bramus; poscentes ut sicut eorum doctrinis instruimur, ita exemplis muniamur et præcibus adiueamur. Per christum.

In natale euangelistarum⁴.

U. D. æterne deus. Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deserens, per euangelistæ tui doctrinam iugiter eam erudis et protegis. Et ideo.

In natale unius confessoris⁵.

U. D. æterne deus. Et gloriam tuam, domine, profusus præcibus exorare, ut sancti .iij. confessoris tui patrocinio nos adiueant, debita nomine tuo seruitute placeamus. Per christum.

In uigilia plurimorum confessorum⁶.

U. D. æterne deus. Sanctorum confessorum tuorum, domine, sollemnitatem præuenientes; Concede propitius ut qui donis tuis ita extiterunt gloriosi, apud te pro nostris existant nominibus idonei interuutores. Per christum.

In uigilia unius uirginis⁷.

U. D. æterne deus. Et beatæ martyris tuæ .iij. natalicia præueniendo laudare, benedicere, et prædicare. Quam tanto munere sublimasti, ut ei conferres et uirginitatis coronam, et martyrii palmam. Sicque uirtute fidei et decore pudicitia polleret, ut cælestia regna uirgo pariter et martyr intraret. Per christum.

In natale unius uirginis⁸.

U. D. æterne deus. Beatæ .iij. natalicia recolentes; Vere enim huius honorandus est dies, quæ sic terrena generatione processit, ut ad diuinitatis consortium perueniret. Per christum.

In anniuersario dedicationis basilicæ⁹.

U. D. æterne deus. Pro annua dedicatione tabernaculi huius honorem tibi gratiasque ferre, per christum dominum nostrum. Cuius uirtus magna, pietas copiosa. Respice, quesumus, de cælo, et uide et uisita domum istam; ut si quis in eo nomini tuo supplicatus fuerit, libenter exaudias; et satisficientibus elementer ignoscas. Illic tibi sacerdotes tui sacrificium laudis offerant. Illic fidelis populus uota persoluat. Illic peccatorum honera deponantur. Illic fides sancta stabilietur. Illic ipse inter bonum malumque discernas, cum causam interpellatus iudicaueris, quam non ignores. Illic pietas absoluta redeat. Illic iniquitas emendata

¹ Fol. 167 b.

² Fol. 168 a.

³ Fol. 163 b.

⁴ Fol. 168 b.

⁵ Fol. 170 a.

⁶ Fol. 170 b.

⁷ Fol. 171 a.

⁸ Fol. 171 b.

⁹ Fol. 172 a.

discedat. Inueniat apud te, (domine), locum uenie, quicumque satisfaciens huc aduenerit, et conscio dolore uictus, altaria tua riuis suarum clauerit lacrimarum. Hic si quando populus tuus tristis mestusque conuenerit, adquiesce, rogare, et rogatus indulge. Et ideo.

En ordinatione presbiteri¹.

U. D. æterne deus. Qui dissimulatis peccatis humanæ fragilitatis nobis indignis sacerdotalem confers dignitatem. Da nobis, quesumus, ut ad sacrosancta mysteria, immolando sacrificia, cum beneplacitis mentibus facias introire. Quia tu solus sine operibus iustificas peccatores. Tu gratiam præstas benignus ingratiss. Tu ea quæ retro sunt obliuisci concedis, et ad priora promissa mysteria clementissima gubernatione perducis. Et ideo.

Pro peccatis. Fræra ii.²

U. D. æterne deus. Suppliciter te implorantes, ut nos ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum.

De sancta karitate³.

U. D. æterne deus. Et omnipotentiam tuam iugiter implorare, ut in commemoratione omnium sanctorum tuorum, eorum suffragantibus meritis, et præsentis uitæ nobis subsidium, et æternæ tribuas præmium sempiternum. Quo sic mutabilia bona capiamus, ut per hæc ad incommutabilia dona peruenire ualeamus. Sic temporalis lætitiæ tempora transeant, ut eis gaudia sempiterna succedant. Per.

De sancta maria, sabbato⁴.

U. D. æterne deus. Licet enim castitas uirginalis tibi sit ualde amabilis, tamen illa omni laude extat dignissima, quæ non desinit esse uirgo, postquam saluatorem protulit huic mundo. Non sunt namque cæteræ mulieres catenus insignes, quia nulla earum postquam genuit, lucra uirginitatis possedit. Huius igitur genitricis tuæ precibus adiuuemur, cuius commemoratione lætamur. Credimus namque eam nobis impetrare posse salutem quæ genuit regem atque sacerdotem, ihesum christum dominum nostrum. Quem laudant.

Alia⁵.

U. D. æterne deus. Et te in ueneratione sacrarum uirginum exultantibus animis laudare, benedicere, et

prædicare. Inter quas intemerata dei genitrix uirgo maria gloriosa effulsit. Quæ et unigenitum tuum sancti spiritus obumbratione concepit, et uirginitatis gloria permanente, huic mundo æternum lumen effudit ihesum christum dominum nostrum. Per quem.

[De sanctis] quorum reliquiæ in ecclesiâ conduntur¹.

U. D. æterne deus. Pia deuotione tuam laudantes clementiam, qui sanctis tuis talem contulisti gloriam; ut pro tui amore nominis, tota despicerent terrena, et amarent caelestia. Unde et pro eorum ueneratione in loco reliquiarum illorum, hæc sacramenta salutis nostræ tuæ offerimus pietati, ut tantis pro nobis intercedentibus patronis dextera potentie tuæ nos ubique protegat et regat. Per christum.

Pro abbate eiusque congregatione².

U. D. æterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus, ut famulos tuos tibi facias toto corde subiectos; ut tuæ caritatis spiritu repleti a terrenis mudentur cupiditatibus, et caelesti beatitudine, te donante, digni efficiantur. Per christum.

Pro deuoto³.

U. D. æterne deus. Qui es iustorum gloria et misericordia peccatorum, pietatem tuam humili præce deposcimus, ut famulum tuum .N. benignus respicias, et pietatis tuæ custodias impendas, Ut ex toto corde et ex tota mente tibi seruiat, et sub tua semper protectione consistat, ut quando ei extrema dies aduenerit, societatem omnium sanctorum percipiat, cum quibus inenarrabilem gloriam sine fine percipiat. Per christum dominum nostrum.

Alia⁴.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter deprecantes, ut famulum tuum .N. ab omnibus peccatis clementer eripias, et a cunctis protegas benignus inimicis. Per christum dominum nostrum.

Pro amico uel amica⁵.

U. D. æterne deus. Implorantes tuæ maiestatis misericordiam, ut famulae tuæ .N. ueniam suorum largiri digneris peccatorum; ut ab omnibus inimici uinculis liberata, tuis toto corde inhereat mandatis, ei, te solum dominum semper tota uirtute diligat, et ad tuæ quandoque beatitudinis uisionem peruenire mereatur. Per christum.

¹ Fol. 173 a.

² Fol. 175 b.

³ Fol. 176 b.

⁴ Fol. 177 b.

⁵ Fol. 178 b.

¹ Fol. 179 a.

² Fol. 181 a.

³ Fol. 183 b. See p. 190.

⁴ Fol. 184 b.

⁵ Fol. 185 a.

*Pro rege et regina uel filiis eorum*¹.

U. D. æterne deus. Maiestatem tuam suppliciter exorantes, ut ab ecclesia tua quicquid est noxium tu repellas, et quicquid eidem salutare est largiaris; Nosque humilitatem tribuas rationabilem custodire per gratiam tuam clementer impendis. Et regi nostro .N. et reginæ .N. cum filiis, uel populo christiano, ab operibus iniquis dignanter expedis; Et nec propriorum feriri patiaris excessu, nec alienis impietatibus præbere consensum. Sed mores nostros ea moderatione componas, ut tam in nobis quam in aliis, quæ iusta sunt seruemus, et ad æterna gaudia peruenire mereamur. Per christum.

*Contra inimicorum temptationem inuisibilem*².

U. D. æterne deus. Humiliter tuam depræcantes clementiam, ut gratiam sancti spiritus animabus nostris clementer infundere digneris, ut te perfecte diligere, et digne laudare mereamur. Per christum.

*Contra temptationem carnis*³.

U. D. æterne deus. Salua nos ex ore leonis sævisimi, qui rugiens circuit de unitate ecclesiæ tuæ quem deuoret. Sed tu, fortissime leo, de tribu iuda, contere contrariam suæ uirtutis nequitiam, nosque ab ignitis eius impugnationibus liberatus, corpore conserua et mente purifica. Per quem.

*Pro petitione lacrimarum*⁴.

U. D. æterne deus. Audientes diuini sermonis sonum dicentem. Beati qui lugent nunc, quoniam ipsi consolabuntur, Multum nostra flere peccata desideramus, sed non possunt oculi nostri lapidei, et propter cordis nostri duritiam lacrimare non ualeamus. Ideo rogamus te, domine, ut fontem duritiæ cordis nostri, primum per pœnitentiam emolles et postmodum per donum gratiæ tuæ, flamma lacrimarum nostris oculis largitor infunde. Per.

*Alia*⁵.

U. D. æterne deus. Qui beatum petrum apostolum pietatis respexit intuitu, ut trinæ negationis peccatum amarissimis dilueret lacrimis, per infusionem sancti spiritus pro peccatorum nostrorum pondere, lacrimas nobis elice pœnitentiæ, Ut amare defleamus quæ inique gessimus, quatenus fructuosus in conspectu pietatis tuæ nostræ petitionis perueniat affectus; Atque per eum nobis ueniam sperare liceat, qui traditus est pro delictis

nostris, ut redimeret nos in sanguine suo, christus saluator noster. Quem laudant.

*Pro iter agentibus*¹.

U. D. æterne deus. Cuius inmensam misericordiam humillimis præcibus imploramus, ut iter famuli tui cum suis (in) prosperitate dirigere, eumque inter uiæ et uitæ huius uarietates digneris custodire; Quatinus angelorum tuorum præsidio fultus, intercessione sanctorum munitus, a cunctis aduersitatibus tua miseratione defensus, protectionis et reuersionis suæ felicitate poti[t]us, et compos reddatur iustorum uotorum, et de suorum lætetur remissione peccatorum. Per christum.

*Pro fratribus in uia dirigendis*².

U. D. æterne deus. Qui properante iacob sub felicitatis commoda itinera direxisti, quique uiæ cursum coram sollicitudinemque dignatus es gerere; necnon et tobias famulo tuo angelum tuum ducem præuium prestitisti. Quapropter omnipotentiam tuam, domine, humiliter imploramus, ut ita protectionem famulorum tuorum, cum suorum omnibus, dirigere, eosque in itinere custodire digneris, quatinus angelorum tuorum præsidio fulti, comitatu quoque sanctorum muniti, Nul- lum periculum spatia terræ, aut per iuga montium, angusta uallium, uadaque fluminum, uenena serpentum uel impetum bestiarum incurrun-; sed sub tuo nomine ab omnibus malis defensi, ad locum destinatum perueniant, et oportuno tempore iteratu repetito ad propria reuertant, et suffragii tui mereatur adipisci. Per christum.

*Pro pace*³.

U. D. æterne deus. Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum continetur potestas, te humiliter depræcamur, ut principibus nostris propitius adesse digneris; ut qui tua expetunt se protectione defendi omnibus sint hostibus fortiores. Per christum.

*Ad pluuiam postulandam*⁴.

U. D. æterne deus. Obsecrantes misericordiam tuam, ut squalentes agri fœcundis imbribus inrigentur; Quibus æstuum mitentur ardores, siue ingentium morborum, extinguatur accensio. Atque ut hæc, te largiente, mereamur, peccata quæ nobis aduersantur relaxa; Qui pluis super iustos et iniustos etiam nostris offensionibus relaxatis, expecta[ta] nubium munera largiaris; Quibus et salus nobis et alimenta præstentur. Per christum.

¹ Fol. 185 b.² Fol. 186 b.³ Ib.⁴ Fol. 187 a.⁵ Fol. 187 b.¹ Fol. 188 a.² Fol. 188 b.³ Fol. 191 b.⁴ Ib.

*En tempore belli*¹.

U. D. æterne deus. Qui subiectas tibi glorificas potestates, suscipe, quesumus, propitius preces nostras, et vires adde principibus nostris; ut qui se dextera tua expetunt protegi nulla possint aduersitate superari. Fidelem quoque populum tuum potentiæ tuæ muniat inuita defensio; ut pio tibi semper deuotus affectu, et ab infestis liberetur inimicis, et in tua iugiter gratia perseueret. Per christum.

*Pro episcopo defuncto*².

U. D. æterne deus. In cuius aduentu cum geminam iusseris sistere plebem, iubeas famulum tuum .i. a numero discerni malorum. Quem tribuas pœne æternæ euadere flammæ, et iuste potius adipisci præmia uitæ; induique iubeas, deuicta morte, uigorem, semper extinctam habere luminis auram. Dignare perpetuam præclaro in corpore uitam, ubi nox nullas suas defendat atra tenebras. Securus de salute placidis lætetur in choris, semper uicturus, semperque in luce futurus. Per quem.

*Pro sacerdote defuncto*³.

U. D. æterne deus. Quoniam, quamuis humano generi mortis inlata conditio pectora nostra contristet, tamen clementiæ tua dono, spe futuræ immortalitatis erigimur; Ac memores salutis æternæ, non timemus lucis huius sustinere iacturam. Quoniam beneficio gratiæ tuæ, fidelibus uita non tollitur sed mutatur, Atque animæ corporeo ergastulo liberatæ horrent mor-

taliam dum immortalia consecuntur. Unde, quesumus, ut famulus tuus .i. beatorum tabernaculis constitutus, euasisse se carnales gloriatur angustias, diemque iudicii cum fiducia uoto gratulationis expectet. Per christum.

*Alia*¹.

U. D. æterne deus. Tibi igitur præces supplices fundimus, et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus, ut anima famuli tui .i. sacerdotis, mortis uinculis omnibus absoluta, transitum mereatur habere ad uitam, et in obuium tibi placentium benedictione æternum numeretur ad regnum. Per christum².

*Pro omnium animas fidelium defunctorum*³.

U. D. æterne deus. Qui nobis in christo unigenito filio tuo domino nostro spem beatæ resurrectionis concessisti; presta, quesumus, ut animæ pro quibus hoc sacrificium redemptionis nostræ tuæ offerimus maiestati, ad beatæ resurrectionis requiem, te miserante cum sanctis tuis, peruenire mereantur. Per christum.

*Pro sacerdotibus*⁴.

U. D. æterne deus. Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus, ut tuos nos famulos sacerdotes, quos sanctæ dilectionis nobis familiaritate coniunxisti, tibi facias toto corde subiectos, ut interueniente beatissimo apostolo tuo petro, tuæ karitatis spiritu repleti, a terrenis mundemur cupiditatibus, et cælesti beatitudine te donante, digni efficiamur. Per christum.

¹ Fol. 193 a.² Fol. 219 a.³ Fol. 219 b.¹ Fol. 220 a.² Nearly as Leofric A, p. 197.³ Fol. 222 a.⁴ Fol. 227 a.

C. C. C. C. MS. 270.

THIS beautifully written early English Missal, which may be assigned to the late eleventh or early twelfth century, consists of 197 leaves of fine white vellum, $10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ in. There is no kalendar. St. Alphage, archbishop of Canterbury, †1012, is the latest saint for whom a mass is provided; but there is a mass for the translation of numerous archbishops of Canterbury which took place in 1091. In its present condition it opens with several *Apologiæ Sacerdotis*, the *Gloria in Excelsis*, and Nicene Creed. Then follow the 'Proprium de Tempore,' commencing with the masses for the Wednesday and Friday after the third Sunday in Advent; the canon inserted between the services of Holy Saturday and Easter Day (fol. 42 *a*); the 'Proprium Sanctorum' commencing with St. Silvester (fol. 71 *b*) and ending with St. Thomas (fol. 137 *b*); a *Dedicatio Ecclesiæ* (fol. 138 *a*); the *Commune Sanctorum* (fol. 138 *b*); numerous votive masses, commencing with a *Missa de Sancta Trinitate* (fol. 143 *b*).

The many Proper Prefaces, which this missal originally contained, have been mostly erased¹; and the introit, gradual, epistle, gospel, offertory, communio, or their catchwords, generally substituted by a later hand in their place. There are no illuminations, but the first leaf of the canon has been torn out. The initial letters throughout the MS. are of great delicacy and beauty. Every other initial is red, the intervening ones being blue, green, or purple. Very highly ornamented and enlarged initials distinguish the chief festivals. In the highest class three or more colours are employed, with fancy scrollwork of green, red, and purple, filling up their centres, followed by one, two, or three lines of text written in uncial letters of purple, blue, green, or red. The following festivals are thus treated:—

Christmas Day.	St. Silvester ² .
The Epiphany.	St. Augustine of Canterbury.
Easter Day.	SS. Peter and Paul.
Ascension Day.	St. Mildred.
Pentecost.	Assumption of B. V. M.

A secondary class of masses is marked off by enlarged initial letters, in which one colour only is em-

ployed, or by somewhat smaller initial letters, which are executed in two colours. The following is a list of the masses so treated:—

Vigil of Christmas.

St. Stephen.

St. John Evan.

Holy Innocents.

Fourth Sunday in Lent.

Palm Sunday.

Easter Eve.

Low Sunday.

Vigil of the Ascension.

Monday after Easter Day.

Fourth Sunday after Easter.

Fifth " " "

Vigil of Pentecost.

Most of the Sundays after Pentecost.

Missa de Sancta Trinitate, and one or two more of the *Missæ Communes* and *Votivæ*.

Vigil of St. Augustine.

Vigil of the Assumption.

Dedication of a Church.

Invention of the Cross.

Exaltation of the Cross.

Jan. 25. St. Laurence. Conversion of St. Paul.

Feb. 2. Purification of B. V. M.

" 20. Translation of St. Mildred.

" 22. St. Peter's Chair.

" 24. St. Mathias.

" " St. Leotherdus.

March 12. St. Gregory the Great.

" 20. St. Cuthbert.

" 21. St. Benedict.

" 25. Annunciation of B. V. M.

May 1. SS. Philip and James.

" 19. St. Dunstan.

" 24. St. John Baptist.

" 30. St. Paul.

July 4. Translation of St. Martin.

" 11. " " St. Benedict.

¹ The erasure of these Prefaces is not always complete, and it was found possible to recover a good deal of their wording by the application of hydro-phosphate of ammonia, the use of which was kindly permitted by the Librarian.

² Only as commencing the *Proprium Sanctorum*.

July 15. St. Deusdedit.
 „ 22. St. Mary Magdalen.
 „ 25. St. James.
 Aug. 1. St. Peter's Chains.
 „ 24. St. Bartholomew.
 „ 29. Decollation of St. John Baptist.
 Sept. 6 or 13. Translation of St. Augustine.
 „ 8. Nativity of B. V. M.

Sept. 19. St. Theodore.
 „ 30. St. Honorius.
 Oct. 9. St. Denis.
 „ 28. SS. Simon and Jude.
 „ „ St. Justus.
 Nov. 1. All Saints.
 „ 22. St. Cecilia.
 „ 30. St. Andrew.

The following is a list of the British and English saints for whom masses are provided:—

<i>Fol.</i>	<i>Name.</i>	<i>Description.</i>	<i>Date.</i>
78 b.	Laurence.	Archbishop of Canterbury.	†619.
83 a.	Cuthbert.	Bishop of Lindisfarne.	†687.
86 a.	Mellitus.	Archbishop of Canterbury.	†624.
90 b.	Mildred (Translation) ¹ .	Abbess of Minster in Kent.	741 758.
91 a.	Dunstan.	Archbishop of Canterbury.	†988.
92 a.	Augustine (with Vigil).	Archbishop of Canterbury.	†624.
95 a.	Alban.	Protomartyr of England.	†303.
101 b.	Mildred (Deposition).	Abbess of Minster, in Kent.	† c. 700.
102 b.	Deusdedit.	Archbishop of Canterbury.	†664.
117 b.	Augustini.	Archbishops of Canterbury.	1091. ²
	Laurentii.		
	Melliti.		
	Iusti.		
	Honori.		
	Deusdedit.		
	Theodori.		
	Ceterorumque Sanctorum.		
120 a.	Theodore.	Archbishop of Canterbury.	†690.
123 b.	Honorius.	Archbishop of Canterbury.	†653.
127 a.	De SS. Virginibus XI.	{ St. Ursula and her eleven [thousand] companions. A Celtic legend.	
130 b.	Iustus.	Archbishop of Canterbury.	†627.
132 a.	Eadmund.	King of the East Angles.	†870.
171 b.	Alphage.	Archbishop of Canterbury.	†1012.

The above list points convincingly to the county of Kent, and to the city of Canterbury, as the home of this Missal. The numerous commemorations of archbishops of that see, the two festivals of St. Mildred, her translation on Feb. 20, her deposition on July 13; the appointment of a vigil to the festival of St. Augustine of Canterbury; the elevation of the two festivals of the deposition of St. Augustine and of St. Mildred into the highest rank of festivals, point to that county and that cathedral where those saints would be held in exceptional veneration.

The following prayers and masses occur in Y, which are not found in the Leofric Missal:—

[*Apologie sacerdotis*]³.

Suscipere digneris confessionem meam, sancta TRINITAS, domine deus omnipotens, unica uera et sempiterna spes salutis mee, quam ego peccator effundo in conspectu pietatis tue. Confiteor quia pec-

caui in gula, in ebrietate, in libidine, in luxuria, in immunditia, in tristitia, in accidia, in somnolentia, in ira, in cupiditate, in inuidia, in malitia, in odio, in detractatione, in mendacio, in periurio, in uana gloria, in leuitate ac superbia, in concupiscentia, in auaritia, in negligentia, in cogitatione iniqua et immunda, in locutione praua et uana, in operatione peruersa, in fornicatione, et in pollutione mentis et corporis, in delectatione et consensu iniquo et iniusto, et in omnibus uitiis et iniquitatibus ac immunditiis reus et culpabilis factus sum plusquam possum corde cogitare, uel ore dicere, uel estimatione pensare. Sed tu, deus, qui non uis mortem peccatoris, sed ut conuertatur ad te et uiuat, qui iustificas impios et uiuificas mortuos, tu iustifica et resuscita me, per tuam magnam misericordiam et sempiternam gratiam. Amen.

Deus misericordie, et immense ueritatis eterne, clementiam tuam suppliciter deprecor ut mihi concedere digneris, pro tua ineffabili clementia, ueniam innumerabilium meorum peccatorum, quibus ego miser

¹ Hardy, T. D. Descriptive Catalogue, etc., Rolls Ser. 26 a, vol. i. Pt. I. p. 378.

² Acta Sanctorum (May 26), vi. 411-430.

³ Fol. 2 a.

peccaui, quibus nequiter offendi, pro quibus iram tuam grauiter merui, in quibus me reum et culpabilem feci, in quibus uitam meam perdiidi, in quibus animam meam et corpus meum et omnes sensus meos contaminaui. Misericors et miserator domine deus, miserere mei, quatinus, te miserante, in hac uita purgatus et illuminatus, ad eterne saluationis tue et benedictionis participationem pertingam, per tuam magnam misericordiam et sempiternam gratiam.

Clementissime deus, qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, me miserrimum fragillissimumque ac peccatorem non repellas a tua pietate. neque proicias ne a facie tua et a tuo sancto conspectu, neque aspicias ad scelera mea grauissima et innumerabilia, et immunditias sordidas, turpissimasque cogitationes meas, quibus omnibus ego miser peccaui, quibus nequiter offendi, quibus animam meam et corpus meum, et omnes sensus meos contaminaui ab infantia mea usque nunc, coram te et coram angelis tuis; sed tua misericordia, piissime deus, me ab omnibus peccatis meis clementer et dignanter purificante, fac, queso, per infusionem tue pietatis et gratie me tibi offerre sacrificium tibi acceptabile et nobis salutare. Per dominum et deum nostrum, qui tecum uiuit.

Item oratio¹.

Piissime deus, qui es immortalis. solus, omnipotens, et eternus, esto propitius mihi peccatori; et indulge mihi quod ego miserrimus et indignissimus presumo ad tuum sanctum altare accedere, et tuum sanctissimum et gloriosissimum et adorandum nomen inuocare. Ego enim peccaui grauiter. Reum me et culpabilem feci innumerabiliter ab infantia mea usque nunc, coram te, et coram angelis tuis. Sed tu, piissime deus, qui non uis mortem peccatoris, sed ut conuertatur ad te et uiuat, tribue mihi indulgentiam omnium delictorum meorum, et confirma me in tua sancta et catholica fide, et fac me facere uoluntatem tuam omnibus diebus uite mee, et in beneplacito tuo fac me semper permanere; quia tu dignatus es peccatores ad tuam misericordiam uocare, et ad te uenientibus dignatus es piissimam indulgentiam et sempiternam gratiam tuam conferre; quia tu es creator omnium et dominus, tibi est omnis honor et gloria. Per ihesum christum unicum filium tuum, qui tecum.

Alia².

Clementissime deus, qui omnium occultorum et cognitorum conscientie mee uulnera grauissima et

innumerabilia nosti, ignosce mihi peccatori quod ego indignus presumo ad tuum sanctum altare accedere, et per mea immundissima labia nomen sanctum tuum et gloriosum inuocare; parce, domine, mihi peccatori, pudendorum actuum meorum secreta pertimescenti, indulge confitenti, miserere supplicanti; et per tuam magnam misericordiam et immensam gratiam, obsecro te, da mihi ueniam de peccatis meis preteritis, et custodiam de presentibus et futuris. Per ihesum christum unicum filium tuum, qui tecum uiuit, etc.

Oratio ad personam patris¹.

Domine deus omnipotens, eterne et ineffabilis, quem trinum in unitate et unum in trinitate confitemur. Te solum adoro, te laudo, teque glorifico, tue misericordie gratias refero, qui, me exutum noctis perfidie et erroris, participem fieri tribuisti gratie tue. Perfice, queso, domine, ceptum in me opus misericordie tue. Loqui et agere que placita sunt tibi et gratuita me ubique pietate tua custodi; facque me indignum et miserum quandoque ad tuam peruenire uisionem, qui unus in trinitate perfecta uiuis et regnas deus per omnia secula.

Oratio ad personam filii.

Domine ihesu christe, rex uirginum, integritatis amator, muni eor meum ab omnibus sagittis et insidiis inimici, et extingue in me omne incendium libidinis; ac da ueram humilitatem, et tranquillitatem patientie mihi peccatori. Accende in me, domine, ignem tui amoris in corde meo; et succende mentem meam tue caritatis stimulis, ut odio habens omnem uiam iniquitatis, possim cunctis diebus uite mee in bonis operibus perseuerare, et in hora exitus mei ad tuam misericordiam peruenire. Qui cum deo patre et spiritu sancto uiuis et regnas.

Oratio ad spiritum sanctum.

Spiritus sancte, deus omnipotens, ex utroque patre et filio procedens, lux uera illuminans omnem hominem uenientem in hunc mundum, illumina, queso, cecitatem cordis mei, et accende in me ignem ardoris tui; et dona mihi fidem rectam, spem certam, caritatem perfectam et reliquas sanctas uirtutes, per quas intelligam te timere, te amare, ac tua melliflua karismata merear percipere, ut cum mihi dies extrema euenerit, angeli pacis me suscipiant, et de potestate malignorum spirituum eripiant, atque in requie beatorum et electorum tuorum collocent, annuente patre et filio, qui in te spiritu sancto unus deus uiuit et regnat per omnia.

¹ Fol. 3 b.

² Fol. 4 a.

¹ Fol. 4 b.

Among the few Prefaces which have escaped erasure, in addition to those which are to be found in the present Roman Missal, or which occur in the Masses printed hereafter, pp. 297-302, are the following:—

Domínica ante aduentum domíní¹.

V. D. per christum. Cuius petimus primi aduentus mysterium ita nos facias dignis laudibus et officiis celebrare, presentemque uitam inculpabilem ducere, ut secundum ualeamus interriti expectare. Per quem maiestatem.

De sancto cuthberto episcopo².

V. D. æterne deus. Beati antistitis CUTHBERTI merita recolentes, quem in ecclesia tua doctrinis et exemplis pollentem, et unigeniti tui uestigia sequentem pro nobis apud tuam maiestatem existere petimus intercessorem, quatinus nos eius adiungas consortio, ubi in regnum cæleste, cum filio tuo in die hodierna ipsum glorianter transtulisti³. Et ideo.

Sancti uuandregesili abbatis⁴.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Et in omni loco ac tempore omnipotentie tue gloriam celebrare, propter quod pietatis officio in commemoratione beati UUANDREGESILI confessoris tui atque abbatis sacrificium tibi laudis offerimus, et magnificentiam tuam in mortificatione ipsius adoramus. Ipse enim tuis fidelibus inherendo mandatis sic tibi toto nisu ac mentis affectu meruit famulari, hoc tua in omnibus operante uirtute, ut nullis illecebris corporis, nulla promissione blandimentorum fallacium tuo ignitus spiritu uinceretur. Quo ita eum omni genere pietatis imbueras, ut ipse tibi et ara, et sacrificium, et sacerdos esset, et templum. Per christum.

Sanctorum remigii et germani⁵.

Prefatio.

V. D. æterne deus. Quoniam sanctorum quoque REMIGII atque GERMANI episcoporum in hodierna die geminasti nobis confessione letitiam; qui pariter sacerdotes egregii quod predicauerunt ore operibus compleuerunt ad gloriam. Per christum dominum.

Sancte fidei uirginis et martyris.

V. D. per christum. Sponsum uirginum, et uirginitatis auctorem, regem martyrum et cælestis militie ducem, qui nascendo de uirgine, singulare decus concessit uirginibus; resurgens ab inferis uictorie signum condonauit martyribus. Hanc igitur geminam gratiam beata fides ut esset uirgo et martyr ab ipso domino ihesu christo promeruit. Et ideo.

Sancti dionisii episcopi².

Prefatio.

V. D. æterne deus. Qui sanctorum martyrum dionisii, rustici, et eleutherii pia certamina ad copiosam perducis uictoriam, atque perpetuam eis largiris triumphum, ut ecclesie tue semper sint in exemplum; presta nobis, quesumus, ut per eorum intercessionem, quorum festa celebramus, pietatis tue munera capiamus. Per christum dominum³.

The following Masses of English saints, chiefly Archbishops of Canterbury, occur:—

De sancto laurentio pontifice⁴.

Deus, qui beatum LAURENTIUM archipresulem populo tuo predicatorem salutis eterne misisti; tribue, quesumus, ut qui eius hodie solennia celebramus, ipsius meritis et precibus a peccatorum nostrorum nexibus absolui mereamur. Per.

Secreta.

Munera que tue deferimus maiestati, quesumus, domine, gratanter assume, et, intercessionem sancti LAURENTII archiepiscopi, tribue nos salutari redemptione gaudere. Per.

Prefatio.

[Erased].

Postcommunio.

Hæc nos, domine, communio salutaris ab omni, quesumus, aduersitate custodiat, et, beato archipresule LAURENTIO intercedente, ad gaudia eterna perducatur. Per.

En festiuitate sancti melliti archiepiscopi⁵.

Letificet nos, quesumus, mellita beati MELLITI ponti-

¹ Fol. 71 a.

² Fol. 83 a.

³ Different Prefaces are given in Leofric C, p. 205, and in Sidney Sussex Coll. MS. p. 302.

⁴ Fol. 103 a.

⁵ Fol. 124 a.

¹ Fol. 125 a.

² Fol. 125 b.

³ The escape of these few Prefaces seems to be due to the destroyer having become tired of scraping, or having turned over two leaves at a time.

⁴ Fol. 78 b.

⁵ Fol. 86 a.

ficus oratio, cuius festa celebrantes melliflua tuę gratię repleat dulcedo. Per dominum.

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, hæc salutaria libamina, quę tibi sancti confessoris tui MELLITI intercessio efficiat placabilia. Per.

Prefatio.

[Erased].

Postcommunio.

Sumpta, quesumus, omnipotens deus, uitalis mense sacramenta sint nobis per almi tui confessoris tui MELLITI suffragia super mel et fauum in sempiternum dulcia. Per dominum.

En translatione sanctę mildrethę uirginis¹.

Oratio.

Deus, amator castitatis, quem tota deuotione beata uirgo MILDRETHA dilexit in terris, concede, quesumus, ut eius sanctis intercedentibus meritis, te semper hic et in eum mereamur habere propitium. Qui cum deo.

Secreta.

Placabilis atque acceptabilis fiat tibi, omnipotens deus, hæc hostia quam tibi familia tua gratauer offert in laude MYLDRETHę uirginis, que suis sacris meritis a cunctis nos emundet uitii. Per.

Prefatio.

V. D. et salutare : tuam magnificentiam [erased].

Postcommunio.

Sancta mysteria, nos, quesumus, domine, et sacratissime uirginis MYLDRETHę intercessio ueneranda a cunctis defendant periculis, et ad gloriam perducant sempiternę felicitatis. Per.

De sancto dunstano archiepiscopo².

Oratio.

Deus, qui hodierna die beatum DUNSTANUM archipresulem ac confessorem tuum in regnum eterne beatitudinis uoluisti assumere, concede familię tuę ut, ipsius adiuuantibus meritis, sanctorum tuorum mereamur adunari consortiis. Per.

Secreta.

Suscipe, quesumus, domine, munera supplicantis

familię, quę tibi in festiuitate presulis almi deferimus DUNSTANI; ut eius patrocinia uenerando adiuti defendi mereamur ab omnium inimicorum insidiis. Per dominum¹.

Prefatio.

V. D. eterne deus. Qui sanctum confessorem presulemque tuum DUNSTANUM pro tue reuerentia maiestatis doctorem piissimum condonasti populis angligenis. Tuam igitur diuinam poscimus clementiam [erased].

Postcommunio.

Quesumus, domine, diuino saturati libamine, ut, sancto confessore tuo DUNSTANO intercedentę, presentis nobis uitę presidium, et eterne tribuas repperire letitiam. Per.

En uigilia festiuitatis sancti augustini anglorum apostoli².

Oratio.

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uenturam beati AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis solemnitate congruo preuenire honore, et uenientem digna celebrare deuotione. Per.

Secreta.

Sacrandum tibi, domine, munus offerimus quo beati AUGUSTINI antistitis solennia preuenimus, cuius precibus remissionem peccatorum imploramus. Per.

Postcommunio.

Quesumus, domine, salutaribus repleti sacramentis, ut beati AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis, cuius solennia preuenimus, orationibus adiuuemur. Per.

En dic³.

Ant. Gaudeamus omnes.

Deus, qui nos ueneranda festiuitatis hodiernę solennia in honore beati AUGUSTINI anglorum apostoli celebrare fecisti; concede propitius eius nos apud te patrocinio semper adiuuari, cuius sancta predicatione cognouimus auctorem salutis eterne, dominum nostrum.

Secreta.

In hac triumphali sancti patris nostri AUGUSTINI solennitate, hanc hostiam, benignissime domine, serena clementia suscipe, quę illi proficiat ad gloriam, et nobis prosit ad ueniam. Per.

¹ Fol. 90 b.

² Fol. 91 a. A different Mass is given in Z, p. 285.

¹ With verbal variations in S.

² Fol. 92 a.

³ Fol. 92 b.

Prephatio.

U. D. æterne deus. Te deprecantes ut beati AUGUSTINI [erased].

Postcommunio.

Hęc, domine, uiuifica sacramenta ita nos pascant in sancti AUGUSTINI anglorum apostoli solennitate, ut cum ipso pastore in tua semper uiuamus claritate. Per.

*De sancto albano¹.**Oratio.*

Deus, qui gentem anglorum primitiuo SANCTI ALBANI martyrio consecrasti, tribue nobis, quesumus, ut cuius annuo gratulamur officio, eius continuo protegamur auxilio. Per.

Secreta.

Sicut in beati ALBANI primi anglorum martyris ueneratione etc. [as S].

Prephatio.

V. D. æterne deus. Qui beatum albanum hodierna die martyrii gloria coronasti, eiusque sancti sanguinis effusione ecclesiam anglorum [erased].

Postcommunio.

Vt tua nos, domine, sacramenta purgent a crimine, etc. [as S].

*En festiuitate sanctę mildrethę uirginis².**Ant. Dilexisti³.*

Deus, qui nos annua beatę MILDRETHE uirginis tuę solennitate letificas, concede propitius ut eius adiuuemur meritis, cuius castitatis irradiamur exemplis. Per dominum nostrum ihesum christum³.

Secreta.

Hostiam, quesumus, domine, qua te nobis, placari decreuisti, benignus respice, et beate MILDRETHE uirginis tuę precibus exoratus, ad nostrę salutis effectum prouenire concede. Per dominum nostrum.

Prephatio.

[Erased].

Postcommunio.

Immortalis alimonię sacramenta, domine, suscipientes, suppliciter imploramus, ut, intercessionem beatę

MILDRETHE uirginis tuę, et uirtutum proficiamus incrementis, et continę protectionis tuę muniamur suffragiis. Per.

En festo sancti deusdedit archiepiscopi¹.

Deus, qui nos beati DEUSDEDIT archipresulis tui solennia celebrare concedis eius, quesumus, semper meritis intercessionibus adiuuemur. Per.

Secreta.

Hostias, domine, quas in honore sancti DEUSDEDIT confessoris tui atque pontificis tibi deferimus, benignus intende, et eas, illo intercedente, benedictione spirituali sanctifica. Per.

Postcommunio.

Refecti, domine, muneribus sacris, quesumus, ut, intercedente beato DEUSDEDIT confessore tuo atque pontifice, per hęc contra omnia aduersa muniamur. Per.

*Sancte marię magdalene².**Oratio.*

Sacratissimam, domine, beatę MARIE magdalene quę celos subiit celebritatem recensentes, supplices imploramus clementiam tuam, ut qui eius deuotionis recolimus insignia, ipsius mereamur compotes effici glorię. Per.

Secreta.

Salutaris hostię munus diuinis sacrandum mysteriis, beata MARIA magdalena patrocicante, nostrorum, quesumus, domine, exurat rubiginem peccatorum, ut illius compunctionis gratiam et pietatis opera consequi mereamur. Per.

Postcommunio.

Prębeat nobis, domine, beatę MARIE magdalene salutiferam imitatio sanctam doctrinam, quatinus illius partis consortes esse mereamur, quę non auferetur ab ea. Per.

En translatione sancti augustini anglorum apostoli, sociorumque archipresulum laurentii, melliti, iusti, honorii, deusdedit, theodori, ceterorumque sanctorum³.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut hodierna sanctorum AUGUSTINI sociorumque eius translatione

¹ Fol. 95 a. There is a different Mass for St. Alban in Leofric C, p. 253.

² Fol. 101 b.

³ This Ant. and Coll. have been written secunda manu over the older Coll., which has been erased.

¹ Fol. 102 b.

² Fol. 103 b. A different Missa occurs in Leofric C. p. 251.

³ Fol. 117 b.

illustramur, ita apud te in eterno tantorum patronorum splendore letemur. Per dominum nostrum ihesum.

Secreta.

In hac, domine, sanctorum tuorum AUGUSTINI suorumque consortium translatione splendida, ipsorum, quesumus, patrocinio complacent tuę pietati hæc sancta libamina. Per dominum nostrum.

Prephatio.

U. D. æterne deus. Et in hac beati patris AUGUSTINI suorumque collegarum predictorum translatione te mirabilem in tuis sanctis collaudare, quoniam animas non solum eterna gloria coronas, sed et corporales cineres salutifera gratia uiuificas, et luce futurę resurrectionis illustras, ipsorum, quesumus, nos collegio beatifica quorum celebramus beatifica festa. Per christum dominum nostrum.

Postcommunio.

In ueneratione sancti patris AUGUSTINI beatorumque eius sociorum, quesumus, omnipotens deus, ut tantis patronis nos iungant hæc sancta quę sumpsimus. Per.

Sancti theodori archiepiscopi¹.

Deus, qui ecclesiam tuam apostolicis uoluisti constare doctrinis, concede propitius, ut intercessionem beati THEODORI confessoris tui atque pontificis, et uirtutum semper proficiat incrementis, et sempiternis foueatur auxiliis. Per.

Secreta.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, hæc oblatio, et eius nobis fiat supplicatione salutaris, pro cuius solennitate defertur. Per.

Prephatio.

[Erased] . . inherere mandatis et cum eo gaudiis perfrui sempiternis. Per christum.

Postcommunio.

Sumptis, domine, cęlestibus sacramentis, concede propitius, ut intercessionem beati THEODORI confessoris tui atque pontificis ab omnibus semper protegamur aduersis. Per.

De sancto honorio archiepiscopo².

Sancti nos, domine, HONORII confessoris tui atque pontificis natalicia uotiuua letificent, et suę nos beneficii intercessionis attollant. Per.

Secreta.

Offerimus tibi, domine, preces et munera in honorem

sancti antistitis tui HONORII gaudentes; præsta, quesumus, ut et conuenienter hæc agere, et remedium sempiternum ualeamus adquirere. Per.

Prephatio.

V. D. æterne deus. Et tuam clementiam pronis mentibus exorare, ut beati archipresulis HONORII meritis, tribuas nobis eterne beatitudinis consortium, et mereamur cum eo interesse cęlestibus choris angelorum. Per christum dominum.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut per hæc sacrosancta mysteria quę sumpsimus, intercedente beato HONORIO confessore tuo atque pontifice, peccatorum omnium ueniam consequi mereamur. Per.

De sanctis uirginibus xi.¹

Deus, qui nobis sanctam huius diei solennitatem in ueneratione beatarum uirginum martyrumque tuarum concessisti, adesto familię tue precibus; et da ut quarum hodie festa celebramus, earum meritis et intercessionibus adiuuemur. Per.

Secreta.

Pręsentia munera, quesumus, domine, serena pietate intueri, ut sancti spiritus perfundantur benedictione, et in nostris cordibus eam dilectionem confirmet, per quam sancte uirgines et martyres tuę omnia corporis tormenta deuicerunt. Per.

Postcommunio.

Sumpsimus, domine, sanctarum uirginum martyrumque tuarum solennitate sacramenta cęlestia, quarum suffragiis, quesumus, largiaris ut quod temporaliter gerimus cęternis gaudiis consequamur. Per.

En festo sancti iusti archiepiscopi².

Oratio.

Statuit ei.

Da nobis, quesumus, domine, beati IUSTI confessoris tui atque pontificis semper adiuuari meritis, ut mereamur cum eo consortes fieri regni cęlestis. Per.

Secreta.

Intercessio, quesumus, domine, beati antistitis tui IUSTI hæc tibi commendet munera, pro cuius sunt commemoratione oblata. Per.

¹ Fol. 120 a.

² Fol. 123 b.

¹ Fol. 127 a.

² Fol. 130 b.

Prephatio.

V. D. æterne deus. Et ad tuam gloriam sancti IUSTI antistitis tui solemnitate celebrare, qui quoniam tibi fideliter deseruiuit in terris, nunc tecum gloriosus exultat in cælis, cuius quesumus, precibus tua (nos) semper preueniat misericordia, et ad tibi beneplacita agenda gratia subsequatur. Per christum.

Postcommunio.

Sumpta sacramenta, quesumus, domine, nos a peccatis omnibus absoluunt, et beati IUSTI confessoris tui atque pontificis suffragia ad paradysi nos perducant gaudia. Per.

*De sancto eadmundo¹.**Oratio.*

Deus ineffabilis misericordie, qui beatissimum regem EADMUNDUM tribuisti pro tuo nomine inimicum moriendo uincere, concede propitius familie tue, ut, eo interueniente, mereatur in se antiqui hostis incitamenta superando extinguere. Per.

Secreta.

Sacrificium deuotionis nostre, quesumus, omnipotens deus, clementer respice, et, intercedente beato EADMUNDO, rege et martyre tuo, per hoc nobis salutem mentis et corporis benignus impende. Per.

Prephatio.

V. D. æterne deus. Cuius clementia etiam regibus conceditur martyrii palma; sicque, rex regum omnipotens, disponis merita humilium, ut tuo munere coronentur hic et in perpetuum. Per christum.

Postcommunio.

Sint tibi, omnipotens deus, grata nostre seruitutis obsequia, et hæc sancta, quæ sumpsimus, intercedente beato EADMUNDO rege et martyre tuo, prosint nobis ad capescenda premia uite perpetue. Per.

The following Masses occurring among the Missæ Votive throw light on the origin and locality of the MS.:—

Missæ in ueneratione sanctorum quorum reliquie in presenti requiescunt ecclesiæ².

Propitiare, quesumus, domine, nobis famulis tuis per sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis necnon et ceterorum omnium sanctorum quorum reli-

quie in presenti continentur) ecclesia merita gloriosa, ut eorum piis intercessionibus, ab omnibus semper protegatur aduersis. Per.

Secreta.

Suscipiat clementia tua, domine, quesumus, de manibus nostris munus oblatum, quod per sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis necnon ceterorum omnium sanctorum quorum reliquie in presenti continentur ecclesia) sacras orationes ab omnibus nos emundet peccatis. Per.

Postcommunio.

Diuina libantes mysteria quæ pro sancti AUGUSTINI confessoris tui atque pontificis necnon et ceterorum (omnium sanctorum quorum reliquie in presenti continentur ecclesia) ueneratione tue obtulimus maiestati; presta, domine, quesumus, ut per ea ueniam mereamur peccatorum, et cælestis gratiæ donis reficiamur. Per.

[Missæ] pro uiuis et mortuis¹.

Sanctorum tuorum intercessionibus, quesumus, domine, et nos protege, et famulis et famulabus tuis quorum commemorationem agimus, uel quorum elemosinas recepimus, seu etiam his qui nobis familiaritate iuncti sunt, misericordiam tuam ubique pretende; ut ab omnibus impugnationibus defensi, tua opitulatione saluentur, et animas famulorum famularumque tuarum, omnium, uidelicet, fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum corpora in hoc monasterio, uel in cunctis cimiteriis fidelium requiescunt, uel quorum nomina super sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, electorum tuorum iungere digneris consortio. Per.

Secreta.

Propitiare, domine, supplicationibus nostris, et has oblationes, quas pro incolumitate famulorum famularumque tuarum et pro animabus omnium fidelium catholicorum orthodoxorum, quorum commemorationem agimus, et quorum nomina super sanctum altare tuum scripta adesse uidentur, nomini tuo consecrandas deferimus, benignus assume; ut sacrificii presentis oblatio ad refrigerium animarum eorum, te miserante, perueniat. Per.

Postcommunio.

Purificet nos, quesumus, domine, et diuini sacramenti perceptio, et gloriosa sanctorum tuorum oratio; et animabus famulorum famularumque tuarum, quorum commemorationem agimus, remissionem cunctorum tribue peccatorum. Per.

¹ Fol. 132 a.² Fol. 152 a.¹ Fol. 170 b.

*De sancto alfego archiepiscopo*¹.*Oratio.*

Deus, qui beatum archipresulem ALFEGUM die hodierna dira passione occubentem perennem transtulisti ad gloriam, presta, quesumus, ut illius adiuuemur orationibus, qui tui nominis predicator extitit gloriosus. Per.

Secreta.

Mensis sacris, quesumus, domine, hostiam sacrare digneris impositam, ut interuentu archipresulis et meritis (martiris) ALFEGI, uite nobis prospera presentis, et gaudium future beatitudinis adquirat. Per.

Prephatio.

V. D. æternæ [deus]. Qui beato archipresuli et martyri tuo ALFEGO in passione crudeli constantiam talem condonasti, ut nec territus aufugeret, sed carnificum rabiem in te roboratus inuictus deuinceret. Hinc, ergo, tuam supplices precamur clementiam, ut nos ab emulorum cunctorum nequitia defendas, et in tua misericordia ad regni celestis amena perducas. Per christum.

Postcommunio.

Sumptis, domine, muneribus sacris, intercedente beato archipresule ac martyre tuo ALFEGO, a cunctis aduersitatibus eruumur, et gaudiis mansuris inseramur. Per.

SIDNEY SUSSEX COLLEGE MS. Δ. 5. 15.

THE following Mass of St. Cuthbert occurs at the close of a short eleventh-century Pontifical, written on fourteen leaves of coarse vellum, entitled 'Liber Sancti Cuthberti,' and bound up along with a later MS. Bestiary, in the Library of Sidney Sussex College, Cambridge, Δ. 5. 15:—

[De sancto cuthberto].

[S]anctus, domine, cuthberhtus, sacerdos et pontifex, cuius hodiernam celebramus festiuitatem, sua nos intercessionem letificet, et pia semper in te faciat sollempnitatem gaudere. Per dominum.

[Secreta].

[H]æc tibi, domine, quesumus, beati cuðberhti sacerda(ot)is præcibus grata reddatur oblatio, et pro ea gloriosa nostrum famulatum purificet. Per dominum².

[Prefatio].

[Uere dignum, æterne deus.] In hac die migrationis ad christum sanctissimi sacerdotis cuðberhti, qui in primo continentissime et castissime conuersatione(i)s monachorum in actuali uita exemplum sanctis factus, et postmodum multis annis theoricam in deserto secutus est uitam, solo æternitatis dei amore pastus, et postea inuitus, non sua uoluntate, sed dei prouidentia, ad[que] ecclesiarum consilio, in episcopatus electus est gradum. Qui semper uiriliter et fortiter contra carnem, et sanguinem, et aeris huius principes pugnauerat, cum galea spei salutis, et lorica iustitiæ, et cum scuto fidei,

et gladio uerbi diuini uictoriam capiens; a dextris et sinistris protectus dei miles hostium cuneos superabat, et multa per eum dominus mirabilia fecit, et obituum suum diebus plurimis predicabat. Regi et episcopo gubernationem plebis commendabat, et ad desertum sanctum properabat, et spiritum suum, cum celesti sancto et euangelico cetui deo patri omnipotenti miserat. Te, domine, ergo, deprecamur, per intercessionem sancti cuðberhti episcopi, ad portum felicitatis, et ad celestia eius regna peruenire mereamur; cui adstant innumerabiles angelorum et archangelorum chori, et dicunt:—Sanctus.

[Postcommunio].

[D]eus, qui nos sanctorum tuorum temporali tribues(i) commemoratione gaudere, presta, quesumus, ut, beato cuðberhto interueniente, in ea numeremur sorte salutis, in qua illi sunt gratia tua gloriosi. Per.

The following lines in reference to St. Nicholas are appended in a different, but very early, handwriting, with musical notes, in the form of neumes:—

O pastor eterne! O clemens et bone custos! qui dum deuotis gregis preces adtenderas, uoce lapsa de celo, præsul sanctissimo, dignum episcopatu nicholaum ostendisti tuum famulum! Adoremus regem seculorum, in quo uiuit nicholaus, honor sacerdotum.

Nobilissimus siquidem natalibus ortus uelud lucifer nicholaus emicuit. Postquam domi puerilem decursit etatem, cunctis mundi huius spretis oblectationibus, christi se iugo subiciens, documentis sanctis suum prebuit auditum.

¹ Fol. 171 b.

² This *Sec.* occurs in Leofric C, p. 205, with verbal variations.

COTT. MS. VITELL. A. XVIII.

THIS MS., consisting of 238 leaves of vellum, 8½ in. x 5½, is a late eleventh-century English Missal, with an early eleventh-century English Kalendar prefixed to it. The margins of the Kalendar, which is written by a different hand and on larger leaves of vellum, have been very much cut away, for the purpose of binding it in one volume with the Missal. There are no rubrics. The textual and rubrical modifications of St. Osmund which differentiate the later Sarum Missals have not yet been incorporated.

The present contents of the volume are:—

- 1-9 a. Kalendarium.
- 9 b. Oratio.
- 10 a. Missa de Sancta Katerina.
- 10 b. Sursum corda et Prefatio.
- 12 a. Canon Missæ, the first leaf having been torn away probably for the sake of its illumination.
- 16 b-74 a. Proprium de Tempore.
- 74 b-148 a. Proprium Sanctorum.
- 148 b-155 a. Commune Sanctorum.
- 155 b-198 b. Missæ Votivæ.
- 199 a-222 b. Benedictiones Episcopales.
- 223 a-226 a. Ordo in cœna Domini ad reconciliandos penitentes.
- 229 a-238 b. Exorcismi et Benedictiones Variæ.

The following Masses for Saints connected with the Celtic or Anglo-Saxon Church, occur in this MS.:—

III. id. mar. Nat. s. gregorii papæ¹.

[Collecta].

Deus, qui animæ famuli tui gregorii, etc., [as R. S].

Secreta.

Annue nobis, quesumus, domine, ut animæ famuli tui gregorii hæc prosit oblatio, quam immolando totius mundi tribuisti relaxari delicta. Per².

Postcommunio.

Deus, qui beatum gregorium pontificem sanctorum tuorum meritis coequasti, etc., [as R].

III. kal. april. Nat. s. patricii ep.³

Domine, deus omnipotens, qui nobis sanctorum

intercessione succurris, da, quesumus, ut sancti patricii confessoris tui atque pontificis et exultemus meritis, et patrocinio gaudeamus. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum.

Secreta.

Quesumus, benedictionis auctor et sanctificationis dator, quesumus, ut hoc sacrificium benedicere et sanctificare digneris, et interpellante beato pontifice patricio, nobis famulis tuis remissionem tribue peccatorum. Per.

Postcommunio.

Presta, quesumus, domine, ut sacramenti tui participatione uegetati, sancti pontificis patricii precibus adiuuemur. Per.

III. kal. ap. Passio s. raduuardi regis et mart.

[As S.]

III. kal. ap. Depositio s. cuthberti ep.¹

Omnipotens sempiterne deus, qui in meritis sancti cuthberti pontificis tui semper es et ubique mirabilis, quesumus clementiam tuam, ut sicut ei eminentem gloriam contulisti, sic ad consequendam misericordiam tuam eius nos facias precibus aduari. Per.

Secreta.

Hostias tibi, domine, pro commemoratione sancti cuthberti confessoris tui atque pontificis offerimus, suppliciter deprecantes, ut sicut illi tribuisti sacre fidei claritatem, sic nobis indulgentiam largiaris et pacem. Per dominum.

Postcommunio.

Sumentes, domine, gaudia sempiterna participatione sacramenti, presta, quesumus, ut beati cuthberti confessoris tui atque pontificis, cuius natalicia colimus, precibus adiuuemur et meritis. Per dominum nostrum.

III. id. ap. Nat. s. guthlaci anachorite².

Deus, qui nos beati guthlaci confessoris tui annua sollemnitate letificas, concede propitius, ut sicut ille per ardua solitarię uitę instituta ad tuę uisionis gaudia peruenerit, ita ipsius intercessione ad eadem peruenire mereamur. Per.

¹ Fol. 83 b.

² This has been changed in R. S. to a request for St. Gregory's prayers.

³ Fol. 83 b. For another Mass for St. Patrick see Lit. and Rit. of Celtic Church, p. 270.

¹ Fol. 85 a.

² Fol. 87 a.

Secreta.

Da nobis, quesumus, domine, semper hæc tibi uota gratanter persolvere, quibus sancti confessoris tui guthlaci depositionem recolimus, et presta ut in eius laude semper tuam gloriam predicemus. Per.

Postcommunio.

Protector in te sperantium deus, familiam tuam propitius respice, et per hæc sancta quæ sumpsimus, interveniente beato guthlaco confessore tuo, a cunctis eam aduersitatibus potentiae tuæ brachio defende. Per.

IIII. kal. mai. Nat. s. alfeachi
archiepiscopi¹.

Deus, electorum corona pontificum, et gloriosa uictoria certantium, qui beatum alfeagum summi sacerdotii dignitate et martyrii palma decorasti, concede propitius ita nos apud te eius intercessionibus adiuuari, ut ei in æterna beatitudine possimus adunari. Per.

Secreta.

Sacrificium tibi, domine, placationis et laudis offerimus, suppliciter exorantes ut beati alfeagi martyris tui continua nos adiuuent suffragia, cuius annua celebramus suffragia. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Presta nobis, quesumus, domine deus noster, ut sacramenti tui participatione uegetati, gloriosi pontificis et uenerandi martyris tui alfeagi precibus adiuuemur. Per.

IIII. kal. iun. Nat. s. dunstani
episcopi².

Deus, qui eximium ueritatis tuæ preconem beatum pontificem dunstanum sanctorum tuorum meritis equalem gloriosis ostendis miraculis, presta, quesumus, ut quem nobis in terra donasti doctorem in cælo facias habere intercessorem. Per dominum nostrum.

Secreta.

Hoc munus testimonium uiuificæ passionis filii tui, domine, pro commemoratione summi sacerdotis tui dunstani tibi oblatum tua benedictione eius meritis nobis ad gustum salutis æternæ sanctifica. Per dominum nostrum.

¹ Fol. 88 b. Different Masses for St. Alphege will be found in S, p. 735; Y, p. 302.

² Fol. 94 b. Different Masses for St. Dunstan will be found in S, p. 750; Z, p. 284; Y, p. 298.

Postcommunio.

Sacramenta quæ indigni sumpsimus, domine, nobis mentis et corporis fiant remedia, et sancti pontificis tui dunstani intercessio nos ad gaudia perducatur cælestia. Per.

IIII. kal. iun. Nat. s. aldelmi episcopi¹.

Deus, qui hodierna die sanctum pontificem aldelmum, etc. [as S].

Secreta.

Pro eius tibi precibus, domine, nostra, quesumus, grata reddatur oblatio, pro cuius est festiuitate immolata. Per.

Postcom. [as S].

IIII. kal. iun. Nat. s. agustini archiepiscopi².

Deus, qui beatum augustinum pontificem primum doctorem, etc. [as S].

Secreta.

Oblatio hæc, quesumus, domine, tibi placeat, et intercessio sancti pontificis agustini nos tibi dignos exhibeat. Per.

Postcommunio.

Salutarem nobis edidit hodierna die beatus agustinus episcopus et confessor in tua, domine, uirtute legitimum; presta, quesumus, ut confessionis eius insignia predicando, eius intercessione tibi placita glorieremur. Per.

Non. kal. iun. Nat. s. bonifacii ep. et mart.³

Deus, qui multitudinem populorum beati bonifacii martyris atque pontificis, sociorumque eius eobani atque adalarii, instantia ad agnitionem tui sancti nominis uocare dignatus es, concede propitius ut quorum sollemnia colimus, etiam patrocinia sentiamus. Per.

Secreta.

Accepta sit, quesumus, in conspectu tuo, domine, nostræ humilitatis oblatio, et sancti martyris tui bonifacii atque sacerdotis, sociorumque eius, fiat supplicatione salutaris, pro quorum sollemnitate tuæ maiestati defertur. Per.

Postcommunio.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut interveniente sancto bonifacio martyre tuo atque pontifice, sociisque eius, in quorum festiuitate hæc cælestia sumpsimus sacramenta, et tua in nobis semper dona

¹ Fol. 95 b.

² Ib. Other Masses occur in Z, p. 285; Y, p. 298.

³ Fol. 97 a. A different Mass occurs in S, p. 759.

multiplices, et uitam nostram ab omni aduersitate defendas. Per.

XXII. kal. iul. S. eadburge¹.

Deus, qui hodierna die beatam sanctę uirginis tuę eadburge animam celorum regnum penetrare fecisti, concede propitius eius nos interuentu a peccatorum nostrorum nexibus solui, et ab omni aduersitate defendi. Per.

Secreta.

Munera tue pietati dicanda, quesumus, domine, meritis beatę uirginis tuę eadburge placatus intende; et eius salutaribus nos attolle suffragiis, et defende presidiis. Per.

Postcommunio.

Sancta tua, domine, percipientes tuam deuote misericordiam exoramus, ut beatę et sanctę eadburge uirginis intercessione muniti, sempiterna mereamur felicitate epulari. Per.

X. kal. iul. Nat. s. albanı mart.²

Deus, qui sanctum albanum martyrii corona decorare uoluisti, presta, quesumus, ut quemadmodum deuotam ipsius passionis agimus memoriam, eius sublimia apud te patrocinia sentiamus. Per dominum nostrum.

Secreta.

Hec hostia salutaris, quam in sancti albanı martyris tui ueneranda commemoratione tuę maiestati suppliciter offerimus, quesumus, domine, ut ligamina nostre prauitatis absoluat, et tuę nobis misericordie carismata tribuat. Per.

Postcommunio.

Quesumus, omnipotens deus, ut quos in sancti tui albanı ueneranda memoria de tuis sacris donis satiasti, per hęc indulgentiam nos propitiationis tuę consequi mereamur. Per.

XX. kal. iul. Nat. s. artheldrithę uirg.³

Omnipotens sempiternę deus, auctor uirtutis et amator uirginitatis, qui beatum æðeldryðam hodierna die dignatus es ad cęli gaudia deducere, suppliciter tuam imploramus clementiam, ut cuius sacram sollem-

nitatem celebramus in terris, de eiusdem patrocinii gaudeamus in cęlis. Per.

Sec. [as in Z, p. 285].

Postcom. [as in Z, p. 286].

XX. non. iul. Depositio s. suuithunı¹.

Deus, qui presentis annua sollempnitatis gaudia in sancti confessoris tui atque antistitis suuithunı commemoratione populis tuis hodierna die tribuisti, da nobis ad illam peruenire beatitudinem, quam ipse percepit cuius olimpicam celebramus natiuitatem.

Secreta.

Suscipe, deus clementissime, munus quod tibi, etc. [as S, p. 779].

Postcommunio.

Sanctificet nos, quesumus, domine deus, huius sacri perceptio sacramenti, et gloriosa sancti intercessio suuithunı angelorum cętibus faciat aggregari. Per.

XXIII. id. iul. Nat. s. grimbaldi presb.²

Deus, qui dilecti confessoris tui et sacerdotis merita grimbaldi miraculorum gloria fecisti clarescere, presta ut qui sacratissime illius depositionis celebramus festiuitatem, cum eo in cęlis perennem consequamur societatem. Per.

Secreta.

Hec tibi hostia, quesumus, domine, sit acceptabilis, et pro nobis tuus intercedat grimbaldus confessor uenerabilis. Per.

Postcommunio.

Sumpta sacrosancta communio, beato interueniente grimbaldı, hoc in nobis, domine, operetur, ut in fide inueniamur stabiles, et in moribus concordēs, et in bono proposito efficaces. Per.

Id. iul. Translatio s. suuithunı ep.³

Deus, qui beatum antistitem suuithunum miraculis et uirtutibus dignatus es mundo reuelare, suppliciter tuam imploramus omnipotentiam, quatinus per gloriosa ipsius sancti merita, quem facis coruscare signis miraculorum, prebeas nobis te supplicantibus famulis omnium incrementa uirtutum, et sempiternę felicitatis tripudium.

Sec. [as in Z, p. 286].

Postcom. [as in Z, p. 286].

¹ Fol. 100 a.

² Fol. 101 b. A different Mass occurs in S. Y, p. 298.

³ Fol. 102 a. A different Mass occurs in S, p. 777; a different Collect in Z, p. 285.

¹ Fol. 106 b.

² Fol. 107 b.

³ Fol. 108 b. A different Mass is given in S, p. 809; a different Collect in Z, p. 286.

II. kal. sep. Depositio s. aidani ep.¹

Deus, qui sanctorum tuorum meritis ecclesiam tuam toto orbe diffusam decorasti, presta, quesumus, ut intercessionem beatissimi pontificis tui aidani, in sorte iustorum tua optanda pietate censeamur. Per dominum.

Secreta.

Oblata, domine, quę tibi offerimus, pie deuotionis intentu, in honore sanctissimi aidani episcopi, tua preclara clementia sanctificet, et purificatos nos ea percipere tua faciat gratia in omnibus ubique laudanda. Per.

Postcommunio.

Satiatis, domine, munerum tuorum donis auxilium gratię tuę rogatus impende, et auribus tuę pietatis nostras miserando preces benignus exaudi, ut meritis sancti presulis aidani et intercessionem adiuti, in electorum tuorum numero ęterna in sęcula censeamur. Per.

II. non. sep. Translatio s. cuthberhti ep.²

Protegat nos, domine, quesumus, beati cuthberhti confessoris tui atque pontificis commemoratio salutaris, ut eius patrociniā sine intermissione recolentes, perpetuam defensionem sentiamus. Per.

Secreta.

Accepta tibi sint, domine, nostrę oblationis libamina, quę tibi commendent sancti cuthberhti confessoris atque pontificis continua merita. Per dominum.

Postcommunio.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter suscipis uota, intercedente beato cuthberhto confessore tuo atque pontifice, familiam tuam, quesumus, domine, miserationis tuę dextera semper et ubique protege. Per.

[Eodem die.] Translatio s. byrini³.

Deus, qui uos ueneranda festiuitatis hodiernę sollemnia in beati confessoris tui atque pontificis translatione byrini celebrare fecisti, concede propitius eius nos apud te patrociniū semper adiuuari, cuius sancta predicatione cognouimus auctorem salutis ęternę. Per dominum nostrum ihesum christum filium tuum.

Secreta.

Munera quę tuę deferimus maiestati, quesumus, do-

¹ Fol. 116 b.

² Fol. 117 b. A different Mass is given in S, p. 893.

³ Fol. 118 a.

mine, gratanter assume, et intercessionem beati byrini, tribue nos in ęterna lętitia gaudere. Per dominum.

Postcommunio.

Hęc nos communio, domine, salutaris, et ab omni, quesumus, aduersitate custodiat. et beato birino intercedente, cuius annua translationis festa recolimus, sempiternę felicitatis gaudia nobis adquirat. Per.

III. id. sep. Translatio s. atheluardi episc.¹

Coll. [as in Z, p. 287].

Sec. [as in Z, p. 287].

Postcom. [deest].

Xat. s. atheluardi ep.²

Deus, qui hodiernam diem in beati atheluardi episcopi transitu nobis honorabilem dedicasti, concede propitius, ut cuius eruditione ueritatis tuę luce perfundimur, eius intercessionem cęlestis uitę gaudia consequamur. Per dominum.

Secreta.

Oblata seruitutis nostrę munera tibi, domine, quesumus, annua sancti atheluardi episcopi sollemnitas commendet accepta, ut eius pia supplicatione muniti, cunctorum nostrorum remissionem peccatorum, et beatitudinis sempiternę mereamur obtinere consortium. Per.

Postcommunio.

Refectos, domine, uitalis alimonię sacramentis, sancti confessoris tui atheluardi atque pontificis gloriosa intercessionem nos protege, et ad ęternum cęlestis mensę conuiuium peruenire mereamur concede. Per.

Xon. ag. Passio oswaldi regis et mart.³

Omnipotens sempiternę deus, qui donasti beato osuualdo regi gloriam terrenę potestatis in diuinum conuertere amorem, da nobis, quesumus, eius intercessionem, in tui nominis amore iugiter permanere. Per.

Secreta.

Benedictio tua, domine, quesumus, larga descendat,

¹ Fol. 119 b. The next leaf to 119 b. has been torn out.

² Fol. 122 a. Nearly the same Mass occurs in Z, p. 286, where the present Collect occurs as an alternative Collect, in a less correct form.

³ Fol. 123 a. Different Masses occur in S, p. 840; Z, p. 287.

que et munera nostra, deprecante sancto osuualdo, tibi reddat acceptas, et nobis ea sacramentum redemptionis efficiat. Per dominum nostrum.

Postcommunio.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut quos celestibus donis satiasti, intercedente beato osuualdo martyre tuo, perpetua protectione custodias. Per.

Nat. s. uuillibrordi¹.

Deus, fidelium remunerator animarum, presta ut,

beati uuillibrordi confessoris tui et pontificis intercessionem, populus tuus fidelis indulgentium suorum peccatorum consequi mereatur, cuius uenerandam libellina die celebramus festiuitatem. Per.

Secreto.

Oblata, domine, que tibi offerimus in honore sancti uuillibrordi confessoris tui atque pontificis, tua preclara clementia sanctificet, et ea percipere tui gratia nos purificatos efficiat. Per.

Postcommunio [deest].

DIGBY MS. 39.

The following Masses, for festivals of St. Birinus are written in a small twelfth-century MS., which once belonged to the Abbey of Abingdon, and is now in the Bodleian Library. It contains a few lives of Saints, chiefly English:—

EE. non. sept. Translatio s. birini episcopi².

Familiam tuam, domine, beati byrini episcopi translationem celebrantem tua circumda misericordia; (ut) et secura tibi deseruiat, et eius suffragiis uera apprehendat gaudia. Per.

Secreto.

Munus tibi, domine, oblatum, sancto intercedente byrino, libenter suscipe, et offerentium uota clementer exaudi. Per.

¹ Fol. 139 a.

² Fol. 56 a. The following account of the Translation of St. Birinus is taken from the same MS., fol. 73 a:—

Donauerunt autem supradicti reges beato BIRINO ciuitatem que dorkinga uocatur, ad faciendam in ibi sedem episcopalem. Sublimatus igitur in sede beatus anti-stes, parat ecclesias, altaria ponit, simulachra dissipat, fana subuertit, etc. . . . (fol. 74 a). In eadem autem ciuitate ubi, deo donante, pontificatus ministerium gerebat, corpus eius sepultum est, ubi etiam per multos requieuit annos, usque ad tempus beati patris nostri HEDDE, qui quintus ei in episcopatu successit. Qui bono zelo ductus, indigne ferens tantam tamque pretiosam margaritam loci uilitate fascari, deo annuente, transtulit illud in (fol. 74 b) Wentam ciuitatem et in ecclesia beatorum apostolorum petri et pauli honorifice tumulauit.

Hedda was fifth bishop of Dorchester (676-701). The MS. goes on to record a still further translation of St. Birinus' body by St. Ethelwold, bishop of Winchester, 963-984, to a grave close by the high altar of that cathedral.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Cuius misericordiam exoramus, ut qui sancti episcopi BYRINI translationem celebramus tibi mereamur fideliter deseruire, sicque in presenti foueri, ut post carnis debitum eius nos facias glorię admisceri. Per.

Ad complendum.

Sacramenta tua, domine, que indigni percepimus et crimina nostra detergant, et sancto intercedente BYRINO ab omni malo nos defendat[n]t. Per.

EE. non. decemb. Depositio s. byrini episcopi.

Presta, quesumus, omnipotens deus, ut sicut deuotissime, beati byrini confessoris tui atque pontificis annua depositionis sollempnia ueneramur, sic per ipsum misericordiam tuam hic et in celo consequamur. Per.

Secreto.

Humilitatis nostre libamina sancti byrini tibi, domine, commendent suffragia, cuius depositionis (celebramus) sollempnia. Per dominum.

Prefatio.

U. D. æterne deus. Deprecantes ut beatus confessor birinus ante thronum glorię tuę nobis obtineat quatinus ipsius societate perfruamur in celis, cuius sancte depositionis festa celebramus in terris. Per christum.

Postcommunio.

Satiati, domine, muneribus sacris te quesumus, ut beati birini intercessionem a cunctis semper liberemur aduersis. Per.

MISSALE VETUS ANGLICANUM.

In the year 1599 Schultingius published an exposition of the Missal and Breviary under the title of

‘Bibliothecæ ecclesiasticæ seu commentariorum sacrorum de expositione et illustratione Missalis et Breviarii Tomi Quatuor, opere studio et industria D. Cornelii Schultingii Steinwichii. Colonix Agrippinæ, Anno. D. MDXCIX.’

In Tom. iii. p. 45 he printed some extracts from an ancient MS. English Missal then in the Library of St. Pantaleon at Cologne. It is there no longer. That library was plundered in 1794, when part was burnt, part was lost, part was scattered, and all endeavours to identify this MS., or to find any trace of it since the sixteenth century, have been in vain.

Schultingius claims an extreme antiquity for it, but as he gives only the most general description of its style and ornamentation, it is impossible, on palæographical grounds, to come to any exact conclusion as to its date, which cannot however, for other reasons, have been earlier than the ninth century.

He proves its English character by the following entries in the Kalendar:—

Non. Iun. S. Bonifacii, et Sociorum eius (rubeis literis), †755.

Non. Iul. S. Willibaldi, episcopi (†790).

viii. Id. Nou. Depositio S. Willibrordi (†738)¹.

Among the numerous Collects, etc., which he transcribes at length, as differing from those in the Missals of Rome and Cologne, the following only have a certain or possible connection with England:—

De s. cutberti².

Collecta.

Omnipotens sempiterne deus, qui in meritis [as in Leofric C, p. 205].

Super oblata.

Hæc tibi, domine, quesumus, beati cutberti [as in Leofric C, p. 205].

Ad com.

Deus, qui nos sanctorum tuorum [as in Leofric C, p. 206].

Oratio.

Deus, qui sanctorum tuorum libenter [as in Leofric C, p. 206].

¹ If it was an English Kalendar, it must surely have contained commemorations of other English saints than those mentioned by Schultingius. But his whole account of the volume is meagre and unsatisfactory.

² Page 169.

En pascha annotina¹.

Coll., Super obl., Ad com., as in Leofric A, p. 105, but with the following alternative forms of *Collecta* and of *Ad complendum*:—

Deus, qui renatis fonte baptismatis delictorum indulgentiam tribuisti, præsta misericors ut recolentibus huius natiuitatis insignia plenam adoptionis gratiam largiaris. Per dominum nostrum.

Populus tuus, quesumus, domine, renouata semper exultet animæ iuuentute, ut qui antea peccatorum ueternorum in mortis uenerat senium nunc lætetur in pristinam se gloriam restitutum. Per.

De s. georgio².

Præfatio.

Tu, omnipotens deus, in omnium martyrum triumphis laudare, quoniam tuis donis atque muneribus beati martyris georgii passionem hodierna sollemnitate ueneramus, qui pro confessione iesu christi filii tui diuersa supplicia sustinuit, et ea deuincens coronam perpetuitatis promeruit.

De s. bonifacio³.

Præfatio.

Cuius gratia beatum bonifatium in pontificatum elegit, doctrina ad prædicandum erudiit, potentia ad perseuerandum confirmauit, ut per sacerdotalem infulam perueniret ad martyrii palmam, docensque subditos prædicando, instruens uiuendi exemplo, confirmans patiendo, ut ad te coronandus perueniret, qui persecutorum minas intrepidus superasset. Cuius interuentu nos, quesumus, a nostris mundet delictis qui tibi placuit tot donorum prærogatiuis, etc.

¹ Page 174.

² Page 178.

³ Page 179. This is the only portion of the offices for St. Boniface which Schultingius thought it at first worth while to describe, but he adds the following information: ‘Officium de S. Bonifacio Anglo ponitur pulchre deauratis fere literis in hoc Missali una cum Officio de Vigilia. In Præfatione Vigiliæ S. Bonifacius et socii eius dicuntur “Angliæ et inferioris Germaniæ æternæ salutis ministri” unde colligitur Anglicanum hoc esse Missale . . . Totum Officium de Vigilia et Festo S. Bonifacii præstantissimum et elegantissimum . . . Habet etiam Officium de Octaua. Obserua in hoc Officio singularia officia de S. Gregorio i. de S. Bonifacio cum Vigiliis, quæ indicant hoc Missale esse Benedictinum et Anglicanum’ (p. 179). Later on (p. 200) he transcribes some additional Prayers in connection with St. Boniface.

De s. wigberto.

'Deinceps officium habetur de S. Wigberto, confes-
sore, qui cum Bonifacio, Willibrordo, et sociis ex
Anglia uenerat, ut intelligas esse Anglicanum¹.'

Vigilia s. bonifacii martyris².

[*Collecta*].

Concede nobis, quesumus, omnipotens deus, uen-
turam bonifacii martyris tui ac pontificis et sociorum
eius solennitatem congruo praeuenire honore, et ue-
nientem digna celebrare deuotione. Per.

Super oblata.

Hostias, domine, altaribus tuis adhibemus, quas
eorum tibi patrociniis credimus commendandas, quo-
rum nos uoluisti uotis ad tuam peruenire notitiam.
Per.

Prefatio.

Et uenientem natalem beati bonifacii pontificis ac
sociorum eius debita seruitute praeueniri, suppliciter
obsecrantes ut ipsos apud tuam clementiam sentiamus
nos habere patronos, quos tua gratia largiente, merui-
mus aeternae salutis suscipere ministros. Per.

Ad complendum.

Beati bonifacii martyris tui atque pontificis, domine,
precibus confidentes, quæsumus clementiam tuam, ut
per ea quæ sumpsimus remedia aeterna capiamus. Per.

Super populum.

Præsta, quæsumus, domine, aeternae largitor, eorum
nos ubique pia protegi oratione, quorum natalitia per
hæc sancta quæ sumpsimus uotiuo praeuenimus officio.
Per².

En die sancti bonifacii³.

[*Collecta*].

Deus, qui multitudinem populorum beati bonifacii
pontificis atque martyris tui instantia ad agnitionem
tui sancti nominis uocare dignatus es, concede pro-
pitius ut cuius solennia colimus etiam patrociniā sen-
tiamus. Per.

Super oblata.

Accepta sit in conspectu tuo, domine, nostræ humi-
litis oblatio, et sancti martyris atque pontificis boni-

ficii fiat supplicatione salutaris pro cuius solennitate
tuæ maiestati defertur. Per.

Ad complendum.

Supplices te rogamus, omnipotens deus, ut, sancto
bonifacio intercedente martyre tuo atque pontifice, in
cuius festiuitate hæc celestia sumpsimus sacramenta,
et tua in nobis dona semper multiplices, et uitam no-
stram ab omni aduersitate defendas. Per.

Super populum.

Super populum tuum, quæsumus, domine, inter-
ueniente beato bonifacio martyre tuo atque pontifice,
benedictio copiosa descendat, indulgentia ueniat, con-
solatio tribuatur, fides nostra succrescat, redemptio
sempiterna firmetur. Per.

De s. albano¹.

Ad complendum.

Adiuuent nos, quesumus, domine deus noster,
sumpta mysteria, et, intercedente beato albano mar-
tyre tuo, perpetua nos protectione custodiant. Per².

Vigilia s. kyliani¹.

[*Collecta*].

Deus, qui sanctorum martyrum tuorum kiliani et
sociorum eius mentibus uirtute[m] constantiae in pas-
sione aspirasti, concede propitius ut sicuti illi, deuicto
persequutore, coronari a te meruerunt, ita nos eorum
interuentione tua semper protectione defendi, et ad
aeternae beatitudinis gaudia peruenire mereamur. Per.

Super oblata.

Offerimus tibi, domine, sanctorum tuorum kiliani et
sociorum eius natalitia recolentes solenne sacrificium,
suppliciter implorantes ut, iisdem intercedentibus, nobis
ad augmentum salutis aeternae peruenire concedas.
Per.

Ad complendum.

Celesti participatione, domine, recreati suppliciter
exoramus, ut sicuti sanctorum kyliani et sociorum eius
festa celebrare gaudemus, ita eorum suffragantibus
meritis nobis salutare fiat sacramentum. Per.

Natali s. kiliani².

Prefatio.

Cui sanctis tuis kyliano et sociis eius tantam con-

¹ No part of this Office is transcribed.

² Page 200.

³ Ib.

¹ Page 201.

² Ib.

ferre dignatus es constantiam ut, fide firma, spe certa roborasti, ac filio tuo testimonium præbentes ad palmam martyrii victores gloriosi, christo duce, peruenire meruerunt. Per.

Ordinatione s. bonifacii archiepiscopi¹.

[*Collecta*].

Omnipotens et misericors deus, fidelium lumen animarum, adesto uotis solennitatis hodiernæ, et ecclesiæ tuæ gaudiis, de beati bonifacii gloriosa pontificatus ordinatione conceptis, benignus aspira, ut corda nostra ipsius doctrina igniantur, et apud misericordiam tuam eius iuuemur precibus cuius gaudemus exemplis. Per.

Super oblata.

Magnifica, domine, beati bonifacii ordinationis solennia recensentes, quæ promptis mentibus ambientes oblatis muneribus petimus, et caelestibus nos munda mysteriis clementer audiri. Per.

¹ Page 202.

Ad complendum.

Præsta, quesumus, omnipotens deus, ut id quod de sancto altari tuo accepimus precibus beati bonifacii, cuius ordinationis annum celebrantes sanctificet animas nostras, per quod tuti esse possimus. Per.

Missæ pro congregatione s. bonifacii¹.

[*Collecta*].

Deus, pater omnipotens, uerus pastor fidelium animarum, concede famulis tuis in hoc præsentî monasterio sancti bonifacii martyris tui sub regula beati benedicti constitutis in tuo amore caritatem et pacem, ut quibus in unum congregatis iudicata aut indicta est communio facultatum, sit etiam, te miserante, sancta coniunctio animorum. Per².

¹ Page 199.

² This Collect proves that this Missal once belonged to a Benedictine monastery of St. Boniface.

INDICES.

I.

INDEX OF COLLECTS, ETC.

A cunctis iniquitatibus n. exue nos dne. et, 245.
 Ab omni nos q. dne. uetustate purgatos, 101.
 Ab omni reatu nos dne. s. quæ tractamus absoluant, 184.
 Ab omnibus nos defende q. dne. semper aduersis, 248.
 Ab omnibus nos q. dne. peccatis propitiatus absolue, 79, 242.
 Absolue dne. animam famuli tui .i//. ab omni, 199.
 Absolue q. dne. animam famuli tui ab omni, 203.
 Absolue q. dne. n. vincula peccatorum. et quicquid, 76, 246.
 Absolue q. dne. tuorum delicta populo, et a, 121.
 Accepta sit in conspectu tuo dne. hæc oblatio et, 300.
 Accepta sit in conspectu tuo dne. nostra deuotio et, 135, 146, 151, 152.
 Accepta sit (q.) in conspectu tuo dne. n. humilitatis, 304, 309.
 Accepta tibi sint dne. n. ieiunia quæ et expiando, 128.
 Accepta tibi sint dne. n. oblationis libamina. quæ tibi, 306.
 Accepta tibi sint dne. q. n. dona ieiunii, 122.
 Accepta tibi sit dne. n. deuotionis oblatio, ut ad, 172.
 Accepta tibi sit dne. q. hodiernæ festiuitatis oblatio, 63.
 Accepta tibi sit dne. sacratæ plebis oblatio pro, 136, 156, 169.
 Accepta tibi sit dne. sacræ plebis oblatio, pro 163.
 Accipe et commenda memoriæ, et habe potestatem, 212.
 Accipe et esto uerbi dei relator, habiturus si fideliter, 212.
 Accipe q. dne. munera dignanter oblata, 64, 153.
 Accipe q. dne. munus oblatum et dignanter, 113.
 Accipe salem sapientiæ propitiatus in uitam, 235, 237.
 Accipe, sancte pater, hostiam immaculatam quam, 10.
 Accipe signum crucis tam in fronte quam in corde, 237.
 Accipe uestem candidam puram et immaculatam, 238.
 Actiones n. q. dne. et aspirando præueni, 78.
 Ad altaria tua dne. ueneranda cum hostiis laudis, 265.
 Ad te nos dne. clamantes clementer exaudi et, 188.
 Adesto dne. famulis tuis et perpetuum, 81.
 Adesto dne. fidelibus tuis et quibus, 70.
 Adesto dne. fidelibus tuis nec eos ullis mentis aut corporis, 172.
 Adesto dne. martyrum deprecationi ss. et quos pati, 165.
 Adesto dne. officio n. seruitutis quia tu pedes lauare, 226.
 Adesto dne. populis tuis in tua protectione, 70.
 Adesto dne. populis tuis in tua uirtute, 244.
 Adesto dne. populo tuo cum ss. tibi patrocinio, 174.
 Adesto dne. precibus n. et die nocte nos protege, 245.
 Adesto dne. precibus populi tui adesto muneribus, 154.
 Adesto dne. pro tua pietate supplicationibus n. et, 194.
 Adesto dne. propitius plebi tuæ et quam, 77.
 Adesto dne. q. populo tuo et quem mysteriis, 112.
 Adesto dne. q. populo tuo ut b. nicomedis martyr, 160.
 Adesto dne. supplicationibus n. et concede, 75.

Adesto dne. supplicationibus n. et hanc famuli tui, 190.
 Adesto dne. supplicationibus n. et hanc oblationem quam, 198.
 Adesto dne. supplicationibus n. et in tua, 75, 244.
 Adesto dne. supplicationibus n. et me, 93, 239.
 Adesto dne. supplicationibus n. et nihil de, 121.
 Adesto dne. supplicationibus n. et sperantes, 107.
 Adesto dne. supplicationibus n. et uiam famuli tui, 16, 182.
 Adesto dne. supplicationibus n. nec sit ab, 73.
 Adesto dne. supplicationibus n. quas in ss. tuorum, 159.
 Adesto dne. q. supplicationibus n. ut esse, 78.
 Adesto dne. supplicationibus n. ut qui ex iniquitate n., 136, 168.
 Adesto dne. supplicationibus n. ut sicut humani, 109.
 Adesto dne. supplicibus tuis et spem tuam, 122.
 Adesto familie tuæ q. clemens et misericors d., 159.
 Adesto misericors d. ut quod actum est n. seruitutis, 218.
 Adesto nobis dne. d. n. et quos s. crucis lætari facis, 178.
 Adesto nobis dne. d. n. et quos tuis mysteriis, 88.
 Adesto nobis dne. d. n. ut quæ fideliter sumpsimus, 178.
 Adesto nobis q. dne. et preces n. benignus exaudi, 247.
 Adesto plebi tuæ m. d. et ut gratiæ tuæ beneficia, 162.
 Adesto q. dne. d. n. ut per hæc quæ fideliter, 106.
 Adesto q. dne. familie tuæ et dignanter, 102.
 Adesto q. dne. pro anima famuli tui .i//. cuius in, 197.
 Adesto q. dne. propitius plebi tuæ ut, 89.
 Adesto q. dne. supplicationibus n. et intercessione, 153.
 Adesto supplicationibus n. o. d. et quibus fiduciam, 79, 89, 243.
 Adesto supplicationibus n. o. d. et quod humilitatis, 217.
 Adiua nos d. salutaris n. et ad, 91.
 Adiua nos dne. deprecatione ss. tuorum et præcipue, 282.
 Adiua nos q. dne. d. n. interueniente b. bonifatio, 309.
 Adiua ecclesiam tuam tibi dne. supplicando b., 59, 169.
 Adiua familiam tuam dne. supplicando b. andreas, 268.
 Adiua nos q. dne. b. mariæ semper uirginis intercessio, 253.
 Adsit dne. q. propitiatio tua populo supplicanti, 69, 122.
 Adsit nobis dne. q. uirtus spiritus s. quæ et, 112.
 Adsit plebi tuæ o. d. b. martyris tuæ .i//. ueneranda, 174.
 Afflictionem familie tuæ q. dne. intende placatus, 83, 242.
 Altare tuum dne. d. muneribus cumulam oblati, 165.
 Altare tuum dne. sacrificiis celestibus inchoandum, 219.
 Animabus q. dne. famulorum famularumque illorum et, 197.
 Animabus q. dne. famulorum famularumque tuarum, 197.
 Annue martyrum tuorum dne. dionysii rustici et, 206.
 Annue dne. ut animæ famuli tui leonis, 147.
 Annue dne. ut intercedente b. leone pontifice hæc, 147.
 Annue dne. ut intercessione b. leonis pontificis, 147.
 Annue m. d. ut hostias placationis, 89.

Annue m. d. ut quæ diuina præcepta, 113.
 Annue nobis dne. ut intercedente b. gregorio pontifice, 139.
 Annue nobis dne. ut anima famuli tui .i. remissionem, 195, 199.
 Annue nobis dne. ut animæ famuli et sacerdotis, 194.
 Annue nobis q. dne. ut animæ famuli tui gregorii, 303.
 Annue q. dne. precibus n. ut quicumque intra, 18, 264.
 Annue q. o. d. ut nos ss. tuorum mauricii exuperii, 161.
 Annue q. o. s. d. ut sacramentorum tuorum gesta, 3.
 Apostoli tui pauli dne. precibus plebis tuæ, 136.
 Apostolicæ reuerentiæ culmen offerimus ss. mysteriis, 160, 219.
 Ascendant ad te dne. preces n. et ab ecclesia, 77, 746.
 Audi iudex mortuorum una spes mortalium, 258.
 Auditis nominibus offerentium fratres karissimi dni., 290.
 Auerte q. dne. fidelibus tuis cunctos miseratus, 187.
 Auerte q. dne. iram tuam propitius in nobis, 243.
 Aufer a nobis dne. spiritum superbæ cui resistis, 267.
 Aufer a nobis q. dne. n. prauitates ut non, 246.
 Augeatur in nobis dne. q. tuæ uirtutis, 68.
 Aurem tuam q. dne. precibus n. accomoda et, 127.
 Aurem tuæ pietatis q. dne. precibus n. inclina, 187, 243.
 Auxiliare dne. populo tuo ut sacræ deuotionis, 69.
 Auxiliare dne. querentibus misericordiam tuam, 242.
 Auxilientur nobis dne. sumpta mysteria et, 132, 137, 174.
 Auxilium nobis dne. placatus impende et intercedentibus, 178.
 Auxilium tuum nobis dne. q. placatus impende et, 156.
 Beata agathæ martyris tuæ dne. precibus confidentes, 137.
 Beata et gloriøsæ semperque uirginis d. genitricis, 72.
 Beata semper uirginis mariæ beatorumque, 8.
 Beati apostoli tui bartholomæi dne. cuius sollempnia, 156.
 Beati apostoli tui iacobi q. dne. intercessione, 150.
 Beati archangeli tui michaelis et omnium, 5.
 Beati archangeli tui michaelis intercessione suffulti, 162.
 Beati augustini confessoris tui atque pontificis dne., 285.
 Beati bonifacii martyris tui atque pontificis dne., 309.
 Beati euangelistæ iohannis dne. precibus, 133.
 Beati .i. apostoli supplicatione q. dne. plebs tua, 170.
 Beati iohannis baptiste nos dne. praeclara comitetur, 146.
 Beati iohannis euangelistæ q. dne. supplicatione, 133.
 Beati laurentii martyris honorabilem passionem muneribus, 155.
 Beati laurentii nos dne. faciat passio ueneranda, 155.
 Beati marci euangelistæ tui sollempnitæ tibi, 143.
 Beati mathei apostoli et euangelistæ q. d. supplicatione, 160.
 Beati mathei euangelistæ dne. precibus adiuuemur, 161.
 Beati nos dne. baptistæ et martyris tui iohannis, 157.
 Beati proci nos dne. et iacincti foueat pretiosa, 159.
 Beati sacerdotis et confessoris tui N. dne. precibus adiuuemur, 268.
 Beati tyburtii nos dne. foucant continuata, 154.
 Benedic dne. q. plebem tuam et b. petri apostoli, 139.
 Benedictio tua d. impleat corda fidelium talesque, 203.
 Benedictio tua dne. larga descendat quæ et munera, 166.
 Benedictio tua dne. q. larga descendat quæ et, 306.
 Benedictionem dne. nobis conferat salutarem, 105.
 Benedictionem tuam dne. populus fidelis accipiat, 187.
 Benedictionis tuæ gratiam dne. intercedente b. confessore, 172.
 Cælestem nobis præbeant hæc mysteria q. dne., 125.
 Cælesti benedictione o. p. populum tuum sanctifica, 254.
 Cælesti lumine q. dne. semper et ubique, 68.
 Cælesti participatione dne. recreati suppliciter exoramus, 309.
 Cælestia dona capientes q. dne. non ad iudicium, 86.
 Cælestibus dne. pasti deliciis q. ut semper, 70.
 Cælestibus pasti dapibus te rogamus o. d. quatenus, 283.

Cælestibus refecti sacramentis et gaudiis supplices, 89, 101, 166.
 Cælestibus satiati sacramentis clementissime d. tuam, 286.
 Cælestis doni benedictione percepta supplices, 74.
 Cælestis mensæ q. dne. sacrosancta libatio, 123.
 Cælestis mensæ refectio dne. interueniente b. dei, 274.
 Cælestis uitæ munere uegetati q. dne. ut, 75.
 Cælorum atque terrarum conditor et gubernator o., 284.
 Clamantes ad te d. dignanter exaudi ut nos, 246.
 Clamantium ad te q. dne. preces dignanter exaudi, 107, 242.
 Clementiam tuam dne. suppliciter exoramus ut paschalis, 105.
 Clementissime d. qui non mortem sed pœnitentiam, 296.
 Clementissime d. qui omnium occultorum et cognitorum, 296.
 Colla iugo subdendo tuo d. alme sacrator, 59.
 Commendamus tibi dne. animam fratris n. .i., 263.
 Comprime q. dne. noxios semper incursum et, 247.
 Concede m. d. ut et deuotus tibi, 105.
 Concede nobis dne. d. n. ut hæc hostia salutaris, 88.
 Concede nobis dne. q. præsidia militiæ christianæ, 74.
 Concede nobis dne. q. ut hæc hostia salutaris, 121.
 Concede nobis dne. q. ut sacramenti quod sumpsimus, 254.
 Concede nobis dne. veniam delictorum et eos qui, 246.
 Concede nobis famulis tuis q. dne. perpetua mentis, 178.
 Concede nobis hæc q. dne. frequentare mysteria, 119.
 Concede nobis o. d. ut salutare tuum, 65, 67.
 Concede nobis q. o. d. ad b. mariæ semper uirginis, 155.
 Concede nobis q. o. d. uenturam b. augustini confessoris, 298.
 Concede nobis q. o. d. uenturam b. confessoris tui .i., 172.
 Concede nobis q. o. d. uenturam bonifacii martyris, 309.
 Concede q. dne. alacribus animis b. confessoris tui benedicti, 139.
 Concede q. dne. famulo tuo episcopo n. N., 12, 21.
 Concede q. dne. populo tuo ueniam peccatorum, 117, 245.
 Concede q. dne. semper nos per hæc mysteria, 103.
 Concede q. dne. ut perceptum noui testamenti, 261.
 Concede q. m. d. fragilitati n. præsidium ut, 154.
 Concede q. o. d. ad b. mariæ semper uirginis, 252.
 Concede q. o. d. ad eorum nos gaudia æterna pertingere, 143, 264.
 Concede q. o. d. et famulum(am) tuum(am) .i., quem ad, 227.
 Concede q. o. d. his sacrificiis salutaribus placatus, 180.
 Concede q. o. d. spiritum s. nos uotis promereri sedulis, 177.
 Concede q. o. d. ut ad meliorem uitam, 134.
 Concede q. o. d. ut b. martini confessoris tui atque pontificis, 268.
 Concede q. o. d. ut festa paschalia quæ, 100.
 Concede q. o. d. ut huius sacrificii munus, 69, 84.
 Concede q. o. d. ut intercessio nos s. dei genitricis, 179.
 Concede q. o. d. ut magnæ festiuitatis, 130.
 Concede q. o. d. ut nos unigeniti tui noua per, 64.
 Concede q. o. d. ut oculis tuæ maiestatis, 83, 123.
 Concede q. o. d. ut paschalis perceptio, 101.
 Concede q. o. d. ut qui b. iohannis baptistæ, 19, 146.
 Concede q. o. d. ut qui ex merito nostræ, 84.
 Concede q. o. d. ut qui festa paschalia uenerando, 102.
 Concede q. o. d. ut qui hodierna die unigenitum, 109.
 Concede q. o. d. ut qui paschalis festiuitatis, 101.
 Concede q. o. d. ut qui peccatorum n. pondere, 100.
 Concede q. o. d. ut qui protectionis tuæ, 83, 90.
 Concede q. o. d. ut qui resurrectionis dominicæ, 100.
 Concede q. o. d. ut qui sollempnitatem dono, 110, 113.
 Concede q. o. d. ut s. dei genitrix perpetua uirgo, 178.
 Concede q. o. d. ut sicut apostolorum tuorum, 164.
 Concede q. o. d. ut quia sub peccati iugo, 128.
 Concede q. o. d. ut ueterem cum suis rationibus, 104.
 Concede q. o. d. ut uiam tuam deuota mente, 118, 244.

- Conferat nobis q. dne s. iohannis solemnitas ut et, 157.
 Confirma dne. q. tuorum corda fidelium et gratiæ, 19.
 Conscientias n. q. dne. uisitando purifica ut, 130.
 Conserua dne. populum tuum et quem ss. tuorum presidiis, 170.
 Conserua dne. populum tuum sub umbra protectionis, 206.
 Conserua populum tuum d. et tuo, 70.
 Conserua q. dne. famulum tuum .i//. et tuo, 190.
 Conserua q. dne. populum tuum et ab omnibus, 242.
 Conserua q. dne. populum tuum et quem salutaribus, 244.
 Conserua q. dne. tuorum corda fidelium et, 119.
 Conseruent nos q. dne. munera tua et æternam, 248.
 Conuerte nos d. salutaris n. et ut nobis, 76.
 Copiosa beneficia q. dne. populus christianus assequatur, 264.
 Corda n. q. s. splendor tuæ incarnationis, 273.
 Corda n. q. dne. uenturæ festiuitatis, 66.
 Cordibus n. dne. gratiam tuam benignus, 82, 89.
 Corpore et sanguine tuo satiati q. dne. ut pro n., 186.
 Corporis sacri et pretiosi sanguinis repleti libamine, 149, 151, 167, 173, 267.
 Cunctas dne. semper a nobis iniquitates repelle, 245.
 Cunctis nos dne. reatibus et periculis propitiatus, 82, 90.
 Custodi nos dne. in tuo seruitio constitutos, 118.
 Custodi nos o. d. ut tua dextera gubernante, 124.
 Custodi q. dne. ecclesiam tuam propitiatione, 121.
 Da ecclesiæ tuæ q. dne. s. uito intercedente, 144.
 Da famulis et famulabus tuis q. dne. omnibus, 191.
 Da misericors d. ut hæc (nos) salutaris oblatio et propriis, 126, 166.
 Da nobis dne. q. imitari quod colimus ut, 131.
 Da nobis dne. q. perseuerantem in tua uoluntate, 88, 89.
 Da nobis dne. q. regnum tuum iustitiamque, 3.
 Da nobis dne. q. unigeniti tui, 63.
 Da nobis dne. ut anima famuli tui et sacerdotis tui, 194.
 Da nobis dne. q. ut et mundi cursus pacifice, 116.
 Da nobis dne. q. ut in tua gratia ueraciter, 118.
 Da nobis m. d. ut sancta tua quibus incessanter, 85.
 Da nobis o. d. b. archangeli michaelis cotenus, 162.
 Da nobis o. d. ut b. hippolyti martyris tui, 154.
 Da nobis o. d. ut b. mathei apostoli tui et, 160.
 Da nobis q. dne. b. apostoli tui thomæ solemnitatibus, 169.
 Da nobis q. dne. b. iusti confessoris tui atque, 300.
 Da nobis q. dne. d. n. b. apostoli tui andree, 169.
 Da nobis q. dne. d. n. ut qui natiuitatem, 63, 65.
 Da nobis q. dne. d. n. ut sicut tuorum commemoratione, 171.
 Da nobis q. dne. digne celebrare mysterium, 68.
 Da nobis q. dne. per gratiam spiritus s. nouam, 110.
 Da nobis q. dne. piæ supplicationis effectum et, 187.
 Da nobis q. dne. dne. semper hæc tibi uota gratanter, 304.
 Da nobis q. misericors d. ipsius superueniente, 70.
 Da nobis q. o. d. æterna promissionis, 76.
 Da nobis q. o. d. boni operis incrementa percipere et, 214.
 Da nobis q. o. d. in ss. tuorum te semper commemoratione, 174.
 Da nobis q. o. d. uitiorum n. flammæ, 153.
 Da nobis q. o. d. ut ieiunando tua gratia, 123.
 Da nobis q. o. d. ut qui noua incarnati, 64.
 Da nobis q. o. d. ut sicut adoranda, 62.
 Da populo tuo q. dne. spiritum ueritatis et, 244.
 Da populo tuo q. o. d. et æternæ promissionis, 75.
 Da q. dne. d. n. ut sicut b. laurentii martyris, 153.
 Da q. dne. d. n. ut sicut tuorum commemoratione ss., 167.
 Da q. dne. famulo tuo .i//. remissionem omnium, 190.
 Da q. dne. famulo tuo .i//. sperata suffragia obtinere, 226.
 Da q. dne. fidelibus populis omnium ss. semper, 165.
 Da q. dne. fidelibus populis ss. tuorum semper, 163.
 Da q. dne. hanc mentem populo tuo ut qui ad, 121.
 Da q. dne. hanc pia senti familie tuæ gratiam, 208, 252.
 Da q. dne. illuc subsequi tuorum membra, 108.
 Da q. dne. n. effectum ieiuniis salutarem, 81.
 Da q. dne. populis christianis et quæ, 77.
 Da q. dne. populo tuo diabolica uitare, 124.
 Da q. dne. populo tuo inuiolabilem fidei, 65.
 Da q. dne. populo tuo mentem qua tibi, 122, 123.
 Da q. dne. populo tuo salutem mentis et corporis, 81, 88, 116, 119, 243.
 Da q. dne. populo tuo spiritum ueritatis et, 127.
 Da q. ecclesiæ tuæ m. d. ut s., 113.
 Da q. o. d. sic nos tuam ueniam promereri, 125.
 Da q. o. d. ut b. confessoris tui .i//. ueneranda solemnitas, 172.
 Da q. o. d. ut ecclesia tua suorum firmitate, 102.
 Da q. o. d. ut mysteriorum uirtute satiati, 247.
 Da q. o. d. ut quæ diuina sunt iugiter, 89.
 Da q. o. d. ut qui beatæ anastasiæ, 63.
 Da q. o. d. ut qui b. priscæ martyris tuæ, 134.
 Da q. o. d. ut b. syluestri confessoris tui, 134.
 Da q. o. d. ut qui b. urbani martyris tui, 143.
 Da q. o. d. ut qui b. martyrum gordiani atque, 142.
 Da q. o. d. ut qui in tot aduersis, 91.
 Da q. o. d. ut qui infirmitatis nostræ conscii, 87, 244.
 Da q. o. d. ut sacro nos purificante, 81.
 De multitudine misericordiæ tuæ dne. populum, 73.
 Debitum dne. nostræ reddemus seruitutis suppliciter, 169.
 Debitum humani corporis sepeliendi officium fidelium, 201.
 Defende q. dne. intercedente b. benedicto ab omni, 186.
 Delicta fragilitatis n. dne. q. miseratus absolue, 188.
 Delicta n. dne. quibus aduersa dominantur absterge, 125, 246.
 Depelle dne. conscriptum peccati lege cyrographum, 104.
 Deprecationem n. q. dne. benignus exaudi et quibus, 85, 116.
 Deum indultorem criminum d. sordium mundatorem, 229.
 Deum iudicem universitatis d. celestium et terrestrium, 200.
 Deuotas dne. humilitatis n. preces et hostias misericordiæ, 159.
 Deuotionem populi tui dne. q. benignus, 77.
 Deuotionis n. tibi q. dne. hostia iugiter, 127.
 Deus a quo bona cuncta procedunt largire, 106.
 Deus a quo et iudas reatus sui poenam, 93, 94.
 Deus a quo s. desideria recta consilia et iusta sunt, 15, 183.
 Deus a quo speratur humani corporis omne quod, 196.
 Deus æterne triumphator imperii familiam tuam, 283.
 Deus amator castitatis quem tota deuotione uirgo, 298.
 Deus apud quem mortuorum spiritus uiuunt et in quo, 202.
 Deus auctor pacis et amator (caritatis) quem no-ssæ, 16, 183.
 Deus cæli terræque dominator auxilium nobis, 245.
 Deus celsitudo humilium et fortitudo rectorum, 98.
 Deus cui cunctæ obædienti creaturæ et omnia, 142.
 Deus cui omne cor patet et omnis uoluntas loquitur, 177.
 Deus cui omnia uiuunt et cui non pereunt moriendo, 202.
 Deus cui proprium est misereri semper et parcere, 195, 242.
 Deus cui soli cognitus est numerus electorum in, 193.
 Deus cui soli competit medicinam præstare post mortem, 202.
 Deus cuius adorandæ potentia maiestatis flamma, 3.
 Deus cuius antiqua miracula etiam n. seculis, 97.
 Deus cuius bonitas et misericordia non habuit principium, 229.
 Deus cuius canam sacratissimam ueneramur ut, 261.
 Deus cuius caritatis ardore b. laurentius edaces, 153.
 Deus cuius claritatis fulgore b. michael, 5.
 Deus cuius dextera b. petrum ambulante in, 149.
 Deus cuius eximia dulcedo b. dunstanum pontificem, 285.

- Deus cuius filius in alta cælorum potenter, 109.
 Deus cuius filius pro salute generis humani de, 255.
 Deus cuius hodierna die præconium innocentes, 133.
 Deus cuius indulgentia nemo non indiget, 74.
 Deus cuius miseratione animæ fidelium requiescunt, 198.
 Deus cuius nutibus uitæ n. momenta decurrunt, 193.
 Deus cuius providentia in sui dispositione non, 118.
 Deus cuius spiritu creatura omnis incrementis, 226.
 Deus cuius unigenitus in substantia nostræ, 68.
 Deus electorum corona pontificum et gloriosa uictoria, 304.
 Deus fidelium lumen animarum adesto supplicationibus, 198.
 Deus fidelium pater summe qui in toto, 97.
 Deus fidelium remunerator animarum præsta ut, 282, 285, 307.
 Deus fons bonitatis et pietatis origo qui peccantem, 181.
 Deus gloriatio fidelium et uita iustorum qui, 110.
 Deus humani generis benignissime conditor, 93.
 Deus humani generis conditor et redemptor da, 104.
 Deus illuminator omnium gentium da, 67.
 Deus in quo uiuimus mouemur et sumus pluuiam, 10, 187.
 Deus in te sperantium fortitudo adesto propitius, 115.
 Deus in te sperantium salus et tibi seruientium, 230.
 Deus incommutabilis uirtus lumen æternum, 97.
 Deus incomprehensibilis et inenarrabilis qui pro peccatoribus, 207.
 Deus ineffabilis misericordiæ qui beatissimum regem, 301.
 Deus ineffabilis rerum conditor uniuersarum qui, 285.
 Deus inenarrabilis gloriæ et pietatis immense qui, 208.
 Deus infirmitatis humane singulare præsidium, 193.
 Deus innocentie restitutor et amator dirige, 80, 232.
 Deus institutor cunctorum qui per moysen famulum, 228.
 Deus largitor pacis et amator caritatis da seruis, 19.
 Deus miserator omnium in te credentium exaudi, 241.
 Deus misericordiæ d. pietatis d. indulgentiæ peccaminum, 181.
 Deus misericordiæ et immensæ ueritatis æternæ, 295.
 Deus misericors d. clemens qui secundum multitudinem, 194.
 Deus mundi auctor et conditor qui hodiernæ festiuitatis, 267.
 Deus mundi creator et rector ad humilitatis meæ, 267.
 Deus o. p. dni n. i. x. qui te regenerauit ex aqua, 238.
 Deus o. p. qui non propriis suffragantibus meritis sed, 232.
 Deus omnium fidelium et rector famulos, 19.
 Deus omnium regnorum gubernator et rector qui, 283.
 Deus pacis caritatisque amator et custos da omnibus, 17.
 Deus p. o. uerus pastor fidelium animarum concede, 310.
 Deus per cuius providentiam nec preteritorum, 105.
 Deus per quem nobis et redemptio uenit et, 102.
 Deus quem omnia opera benedicunt quem cæli, 203.
 Deus qui animarum modelam ieiunii, 114.
 Deus qui ad æternam uitam in christi resurrectione, 104.
 Deus qui ad cæleste regnum non nisi renatis per, 196.
 Deus qui ad celebrandum nobis honorabile presentis, 252.
 Deus qui ad decorem ecclesiæ tuæ s. swithunum, 274.
 Deus qui ad prædicandum æterni regis euangelium, 179.
 Deus qui animæ famuli tui gregorii æternæ, 139, 303.
 Deus qui animæ famuli tui leonis æternæ, 147.
 Deus qui anxietatem steriliū pie respiciens in, 229.
 Deus qui apostolis tuis s. dedisti spiritum, 112.
 Deus qui b. mariæ uirginis conceptionem angelico uaticinio, 268.
 Deus qui beatæ uirginis utero uerbum, 71.
 Deus qui beatam uirginem margaretam ad cælos per martyrii, 253.
 Deus qui beati edwardi martyris tui meritis mederis, 282.
 Deus qui beato petro apostolo tuo conlatis clauibus, 138, 148.
 Deus qui b. antistitem swithunum miraculis et, 305.
 Deus qui b. archipresulem alfezum die hodierna, 302.
 Deus qui b. augustinum ecclesiæ tuæ in exponendis, 269.
 Deus qui b. augustinum pontificem primum doctorem, 304.
 Deus qui b. dionysium martyrem tuum uirtute, 163.
 Deus qui b. edwardum regem anglorum iniuste, 282.
 Deus qui b. gregorium pontificem sanctorum tuorum, 139, 303.
 Deus qui b. hermen martyrem tuum uirtute constantiæ, 157.
 Deus qui b. laurentium archipresulem populo tuo, 297.
 Deus qui b. leonem pontificem ss. tuorum meritis, 147.
 Deus qui b. marcum euangelistam tuum euangelicæ, 143.
 Deus qui b. martyrem tuum leodegarium in agone, 290.
 Deus qui b. matheam apostolorum tuorum collegio, 138.
 Deus qui b. michaellem archangelum electionis, 5.
 Deus qui b. nicholaum pontificem tuum, 17.
 Deus qui b. petrum apostolum a uinculis absolutum, 151.
 Deus qui b. sebastianum martyrem tuum, 135.
 Deus qui caritatis dona per gratiam s. spiritus, 14, 191.
 Deus qui conspicias familiam tuam omni humana, 101.
 Deus qui conspicias omni nos uirtute destitui, 79, 243.
 Deus qui conspicias quia ex n. prauitate, 128.
 Deus qui conspicias quia ex nulla nostra actione, 72.
 Deus qui conspicias quia ex nulla n. uirtute, 151, 166.
 Deus qui conspicias quia nos undique mala n., 142, 146.
 Deus qui conteris bella, et impugnatores in te sperantium, 185.
 Deus qui contritorum non despicias gemitum et, 184.
 Deus qui credentes in te fonte baptismatis, 103.
 Deus qui credentes in te populos gratiæ tuæ, 104.
 Deus qui credentes in te populos nullis sinis concuti, 15, 183.
 Deus qui culpa offenderis penitentia placaris, 74.
 Deus qui culpas delinquentium distincte, 107.
 Deus qui culpas n. piis uerberibus percutis, 107.
 Deus qui de niuis et electis lapidibus æ. maiestati, 220.
 Deus qui diem discernis a nocte actus n., 47, 245.
 Deus qui digne tibi seruientium nos imitari, 266.
 Deus qui dilecti confessoris tui et sacerdotis merita, 305.
 Deus qui diligentibus te bona inuisibilia, 117.
 Deus qui diligentibus te misericordiam tuam semper, 16.
 Deus qui diuersitatem gentium in confessionem, 102.
 Deus qui diuersitatem omnium gentium in, 98.
 Deus qui diuitias misericordiæ tuæ in, 97.
 Deus qui dixisti domus mea domus orationis, 250.
 Deus qui ecclesiam tuam annua quadragesimali, 75.
 Deus qui ecclesiam tuam apostoli tui petri, 147.
 Deus qui ecclesiam tuam apostolicis uoluisti constare, 300.
 Deus qui ecclesiam tuam nouo semper fœtu, 101.
 Deus qui ecclesiam tuam semper gentium uocatione, 98.
 Deus qui ecclesiam tuam sponsam uocare, 18, 264.
 Deus qui errantibus ut in uiam possint, 105.
 Deus qui es initium et finis protege, 18.
 Deus qui es (omnium) ss. tuorum splendor mirabilis, 161, 169.
 Deus qui es temporalis uitæ administrator, 19.
 Deus qui et iustis premia meritorum et, 86.
 Deus qui ex omni cooptatione ss. æ. tibi condis, 219.
 Deus qui eximium ueritatis tuæ præconem b., 304.
 Deus qui facturæ tuæ pio semper dominaris affectu, 241.
 Deus qui famulis tuis moysi, samueli, et stephano, 17.
 Deus qui famulo tuo ezechie ter quinos annos, 241.
 Deus qui fidelium mentes unius efficit, 106.
 Deus qui gentem anglorum primitiuo s. albani, 299.
 Deus qui hanc sacratissimam noctem gloriæ, 98.
 Deus qui hanc sacratissimam noctem ueri luminis, 63.
 Deus qui hierusalem ueniens rex appellari et a, 256.
 Deus qui hodierna die b. dunstanum archipresulem, 298.
 Deus qui hodierna die b. dionysium in uirtute, 163.

- Deus qui hodierna die b. s. uirginis tue eadburgæ, 305.
 Deus qui hodierna die corda fidelium s., 111.
 Deus qui hodierna die per unigenitum tuum, 99.
 Deus qui hodierna die s. iohannem preconem ueritatis, 267.
 Deus qui hodierna die s. pontificem adalduum, 304.
 Deus qui hodierna die uerbum tuum, 71.
 Deus qui hodierna die unigenitum tuum, 67.
 Deus qui hodiernam diem apostolorum tuorum, 148.
 Deus qui hodiernam diem b. confessoris tui ætheluuoldi, 286.
 Deus qui hodiernam diem in b. ætheluuoldi episcopi, 306.
 Deus qui hominem ad imaginem tuam conditum, 229.
 Deus qui humanæ substantiæ dignitatem, 65.
 Deus qui humanarum animarum æternus amator es, 200.
 Deus qui humani generis utramque substantiam, 187.
 Deus qui humano generi et salutis remedium, 241.
 Deus qui illuminas omnem hominem uenientem, 189.
 Deus qui in abrahe famuli tui opere humano, 110.
 Deus qui in deserti regione multitudinem, 85.
 Deus qui in filii tui humilitate iacentem, 105.
 Deus qui in præclara salutiferæ crucis inuentione, 141.
 Deus qui in præclari sideris s. pontificis ætheluuoldi, 286.
 Deus qui in s. habitas et pia corda non, 117.
 Deus qui ineffabilibus mundum renouas sacramentis, 87.
 Deus qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum, 195.
 Deus qui inter cetera potentiæ tuæ miracula, 137, 157, 173.
 Deus qui inuisibiliter omnia continet et tamen, 250, 263.
 Deus qui iubar ætherium antistitem suuithunum, 286.
 Deus qui iuste corrigis et clementer ignoscis, 8.
 Deus qui iuste irasceris et clementer ignoscis, 242.
 Deus qui iustificas impium et non uis mortem, 189.
 Deus qui iustis supplicationibus semper præsto es, 200.
 Deus qui laboribus hominum etiam de mutis, 187.
 Deus qui legalium differentiam hostiarum unius, 118.
 Deus qui licet sis magnus in magnis mirabilia, 133.
 Deus qui mirabiliter creasti hominem et, 97.
 Deus qui miro ordine angelorum ministeria hominumque, 162.
 Deus qui miro ordine uniuersa disponas et ineffabiliter, 180.
 Deus qui misericordiæ ianuam fidelibus, 106.
 Deus qui misisti filium tuum et ostendisti creaturæ, 176.
 Deus qui multiplicas ecclesias tuam in sobole, 103.
 Deus qui multis ostendisti mirabilibus s. suuithunum, 273.
 Deus qui multitudinem gentium b. pauli apostoli, 148.
 Deus qui multitudinem populorum b. bonifatii, 304, 309.
 Deus qui nobilissimum regem eduuicardum necis, 283.
 Deus qui nobis ad celebrandum paschale sacramentum, 102.
 Deus qui nobis nati saluatoris diem, 66.
 Deus qui nobis per prophetarum ora precepisti, 110.
 Deus qui nobis per singulos annos huius s. templi, 18.
 Deus qui nobis s. huius diei sollemnitatem in, 300.
 Deus qui nobis s. pontificem ætheluuoldum salutis æternæ, 287.
 Deus qui non mortem sed penitentiam desideras peccatorum, 186.
 Deus qui nos ad celebrandum paschale, 98.
 Deus qui nos annua apostolorum tuorum .i. sollemnitate, 170.
 Deus qui nos annua apostolorum tuorum philippi et, 140.
 Deus qui nos annua b. agnæ martyris tuæ sollemnitate, 137.
 Deus qui nos b. cæsarii martyris tui annua sollemnitate, 165.
 Deus qui nos annua b. cæcilie martyris tuæ sollemnitate, 167.
 Deus qui nos annua b. clementis martyris tui atque, 167.
 Deus qui nos annua b. cyriaci martyris tui, 152.
 Deus qui nos annua b. iohannis baptiste sollemnia, 146.
 Deus qui nos annua b. mildrethæ uirginis tuæ, 299.
 Deus qui nos annua martyrum tuorum marcellini, 144.
 Deus qui nos annua ss. tuorum geruasii et protasii, 145.
 Deus qui nos b. deusdedit archipresulis tui, 299.
 Deus qui nos b. dunstani confessoris tui atque pontificis, 285.
 Deus qui nos b. eusebii confessoris tui annua, 154.
 Deus qui nos b. guthlaci confessoris tui annua, 303.
 Deus qui nos b. marie semper uirginis ac beatorum, 179.
 Deus qui nos b. martyris tui meritis et intercessionem, 140.
 Deus qui nos b. nicomedis martyris tui meritis, 143.
 Deus qui nos b. saturnini martyris tui concedis, 168.
 Deus qui nos b. stephani martyris tui atque, 151.
 Deus qui nos b. theodori martyris tui confessionem, 166.
 Deus qui nos concedis b. iohannis baptiste natalicia, 146.
 Deus qui nos concedis martyrum tuorum felicissimi, 152.
 Deus qui nos concedis ss. martyrum tuorum .i. natalicia, 172.
 Deus qui nos conspicias ex n. infirmitate deficere, 113.
 Deus qui nos de presentibus adiumentis esse, 3.
 Deus qui nos despicias corde contritos et, 3.
 Deus qui nos deuota b. augustini confessoris tui, 285.
 Deus qui nos exultantibus animis pascha, 103.
 Deus qui nos fecisti hodierna die paschalia, 104.
 Deus qui nos hodierna die exaltatione s. crucis, 159.
 Deus qui nos in tantis periculis constitutos, 69, 78.
 Deus qui nos misericordia tua preuenis non, 3.
 Deus qui nos omnes in christo renatos genus, 103.
 Deus qui nos per b. apostolos tuos simonem et, 164.
 Deus qui nos per huius sacrificii ueneranda, 106, 124.
 Deus qui nos per paschalia festa letificas concede, 101.
 Deus qui nos per unigenitum tuum b. marie magd., 252.
 Deus qui nos redemptionis n. annua expectatione, 62.
 Deus qui nos regendo conseruas parcendo iustificas, 126.
 Deus qui nos resurrectionis dominicæ annua, 101.
 Deus qui nos ss. tuorum .i. confessionibus gloriosis, 173.
 Deus qui nos ss. tuorum processi et martiniani, 149.
 Deus qui nos ss. tuorum temporali tribuis commemoratione, 173, 206, 302.
 Deus qui nos ueneranda festiuitatis hodiernæ sollemnia, 298, 306.
 Deus qui nos unigeniti tui clementer incarnatione, 132.
 Deus qui nostri conspicias semper infirmitate, 130.
 Deus qui omnibus ecclesiæ tuæ filiis sanctorum, 98.
 Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maxime, 119.
 Deus qui omnium rerum tibi seruientium naturam, 188.
 Deus qui peccatis ueteris hereditariam mortem, 94.
 Deus qui per b. marie uirginis partum sine, 65.
 Deus qui per beatissimum archangelum tuum michaelē, 162.
 Deus qui per coeternam tibi sapientiam hominem cum non, 176.
 Deus qui per ineffabilem obseruantiam sacramenti, 72.
 Deus qui per os b. apostoli tui iohannis, 133.
 Deus qui per s. confessorem tuum antistitem suuithunum, 286.
 Deus qui per unigenitum filium tuum b. lazarus, 269.
 Deus qui populo tuo æternæ salutis b. martinum, 253.
 Deus qui populo tuo pastores præesse uoluisti, 13, 22.
 Deus qui populum tuum de hostiis callidi, 101.
 Deus qui presentem diem b. fidis uirginis martyris, 268.
 Deus qui presentem diem honorabilem nobis in b. iohannis, 146.
 Deus qui presentis annua sollemnitate gaudia, 305.
 Deus qui primis temporibus impleta miracula, 110.
 Deus qui pro nobis filium tuum crucis, 92.
 Deus qui pro salute mundi sacrificium paschale, 104.
 Deus qui proditoris apostatæ ruinam ne, 138.
 Deus qui prouidentia tua celestia simul et terrena, 165.
 Deus qui renatis fonte baptismatis delictorum indulgentiam, 308.
 Deus qui sacrandorum tibi auctor es munerum effunde, 219.
 Deus qui salutis æternæ b. marie uirginis 65.
 Deus qui s. albanum martyrii corona decorare, 305.

Deus qui s. corpus protomartyris stephani tuis fidelibus, 208.
 Deus qui ss. tuis abdon et semen ad hanc, 150.
 Deus qui ss. martyrum tuorum kiliani et sociorum, 309.
 Deus qui ss. nobis intercessionem succurris da q. ut, 203.
 Deus qui ss. tuorum libenter suscipis uoluntates, 284.
 Deus qui ss. tuorum libenter suscipis uota intercedente, 206, 306.
 Deus qui ss. tuorum meritis ecclesiam tuam toto, 306.
 Deus qui scis genus humanum nulla sui uirtute, 180.
 Deus qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti, 12, 193, 251.
 Deus qui sollempnitate paschali mundo remedia, 100.
 Deus qui sperantibus in te misereri potius, 87.
 Deus qui subiectas tibi glorificas potestates suscipe, 19.
 Deus qui te precipis a peccatoribus exorari tibi, 181.
 Deus qui temporibus noe famuli tui per columbam, 255.
 Deus qui transtulisti patres n. per mare rubrum et, 183.
 Deus qui tribulatos corde sanas et mæstificatos actu, 175.
 Deus qui tribus pueris mitigasti flammam, 3, 78, 114, 123, 129.
 Deus qui uirginalem aulam b. marie in qua, 154.
 Deus qui unigeniti filii tui pretioso sanguine uiuificare, 178.
 Deus qui unigeniti tui dni. n. x. pretioso sanguine, 159, 178.
 Deus qui unigeniti pretioso sanguine, 141.
 Deus qui uniuersorum es creator et conditor qui cum sis, 201.
 Deus qui uniuersum mundum b. pauli apostoli, 136.
 Deus refugium n. et uirtus adesto piis ecclesie tue, 126.
 Deus refugium pauperum spes humilium salusque, 108, 243.
 Deus regnorum omnium et christiani maxime protector, 179.
 Deus regnorum omnium regumque dominator qui nos et, 185.
 Deus regum corona et martirum uictoria annue nos, 274.
 Deus reparator innocentie et amator dirige ad, 104.
 Deus seruientium tibi fortitudo regnorum propitius christianorum, 185.
 Deus totius conditor creature famulos tuos, 103.
 Deus tuorum gloria sacerdotum presta q. ut s., 152.
 Deus uirtutum celestium qui in omni loco, 219.
 Deus uirtutum cuius est totum quod est, 117.
 Deus uita fidelium gloria humilium et beatitudo, 109, 177.
 Deus uite dator et humanorum corporum reparator, 200.
 Dies n. q. dne. placatus intende pariterque nos, 243.
 Dimitte dne. d. peccata n. et tribue nobis misericordiam, 184.
 Dirige uulneris nouitate percussi et quodammodo cordibus, 201.
 Dirigat corda n. dne. q. tue miserationis, 124.
 Diuina libantes mysteria quæ pro huius sancti, 20.
 Diuina libantes mysteria quæ pro s. augustini, 301.
 Diuina libantes mysteria q. dne. ut eorum nos ubique, 179.
 Diuina libantes mysteria q. dne. ut hæc salutaria, 14, 191, 275.
 Diuini muneris largitate satiati q. dne. d. n., 90, 156, 158.
 Domine adiutor et protector n. refloreat caro mea, 182.
 Domine d. cunctipotens totius mundanæ molis, 285.
 Domine d. n. multiplica super nos gratiam tuam, 165.
 Domine d. n. qui in his potius creaturis, 3, 89.
 Domine d. n. qui offensione nostra non, 73.
 Domine d. o. exaudi me propitius et exaudi q. preces, 207.
 Domine d. p. o. nos famulos tuæ maiestati subiectos, 176.
 Domine d. qui ad hoc irascaris ut subuenias ad, 184, 185.
 Domine d. o. qui celum sideribus depinxisti, 20.
 Domine d. o. qui nobis ss. intercessionem succurris, 303.
 Domine d. qui in mysterio aquarum salutis tuæ, 188.
 Domine d. qui per apostolum tuum locutus es, 239.
 Domine d. rex cæli et terre per quem omnia creata, 207.
 Domine i. x. propitius esto mihi peccatori, 8.
 Domine i. x. qui es saluator et redemptio n. qui, 240.
 Domine i. x. qui hodierna die in n. carnis substantia, 204.

Domine i. x. qui per os dauid locutus es uouete, 18.
 Domine s. p. o. æ. d. cui iusta accepta sunt uota, 17.
 Domine s. p. o. æ. d. qui benedictionis tuæ, 193.
 Domine s. p. o. æ. d. qui fragilitatem conditionis n., 241.
 Domine s. p. o. æ. d. rex regum et dns. dominantium, 232.
 Domum tuam dne. q. clementer ingredi et in tuorum, 218.
 Donis nos celestibus nos q. dne. libera mente, 163.
 Ecclesia tua dne. cælesti gratia repleatur et, 115.
 Ecclesie tuæ dne. munera sanctifica et concede, 129.
 Ecclesie tuæ dne. preces placatus admitte ut, 184.
 Ecclesie tuæ preces et hostias q. dne. b. petri apostoli, 138.
 Ecclesie tuæ q. dne. dona propitius intueri, 67.
 Ecclesie tuæ q. dne. preces et hostias apostolica, 148.
 Ecclesie tuæ uoces q. dne. placatus admitte, 243.
 Ecclesiam tuam dne. benignus illumina ut et gregis, 218.
 Ecclesiam tuam dne. benignus illustra ut b., 132.
 Ecclesiam tuam dne. miseratio continuata mundet, 121.
 Epularum tuarum alimento saginati te humiliter, 252.
 Erectis sensibus et oculis cordis ad sublimia, 109.
 Erudi q. dne. plebem tuam et quæ extrinsecus, 70.
 Erudi q. dne. populum tuum spiritalibus instrumentis, 165.
 Esto dne. propitius plebi tuæ et quam, 77.
 Esto dne. [propitius] plebi tuæ sanctificator et custos, 150.
 Esto q. dne. propitius plebi tuæ ut quæ, 89.
 Exaudi dne. d. n. clementer in hac domo tua preces, 179.
 Exaudi dne. famulos tuos uespertina nomini tuo, 246.
 Exaudi dne. gemitum populi tui nec plus apud te, 108, 243.
 Exaudi dne. populum tuum cum s. apostoli tui andree, 169.
 Exaudi dne. populum tuum cum s. apostoli tui patrocínio, 168.
 Exaudi dne. populum tuum cum ss. tibi, 135.
 Exaudi dne. populum tuum tota tibi mente, 242.
 Exaudi dne. preces n. et confitentium tibi, 73, 238.
 Exaudi dne. preces n. et iter famuli tui. ill. propitius, 183.
 Exaudi dne. preces n. et ss. tuorum quorum festa, 160.
 Exaudi dne. preces n. et super hanc famulam tuam, 226.
 Exaudi dne. preces nostras et ut digna sint, 70.
 Exaudi dne. preces n. ut redemptionis n., 102.
 Exaudi dne. q. preces n. et interueniente b. marco, 163.
 Exaudi dne. q. preces n. ut quod tui uerbi, 106.
 Exaudi dne. supplicum preces et deuoto tibi pectore, 214.
 Exaudi nos d. salutaris n. et apostolorum tuorum, 148, 164.
 Exaudi nos d. salutaris n. et dies n. in tua pace, 117, 245.
 Exaudi nos d. salutaris n. et mentibus n. gratiæ, 245.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut b. lucie festiuitate, 169.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut de b. ill., 173.
 Exaudi nos d. salutaris n. ut sicut de b. sabina, 157.
 Exaudi nos dne. d. n. et ecclesiam tuam inter mundi, 246.
 Exaudi nos dne. s. p. o. æ. d. et institutis tuis quibus, 228.
 Exaudi nos misericors d. et continentie salutaris, 247.
 Exaudi nos m. d. et mentibus n., 78.
 Exaudi nos o. et m. d. et continentie, 82.
 Exaudi nos o. et m. d. ut quod n. ministratur, 228.
 Exaudi q. dne. gemitum populi supplicantis et, 241.
 Exaudi q. dne. supplicum preces et confitentium tibi, 183, 242.
 Exaudi q. o. d. preces n. quas in conspectu pietatis, 190.
 Excita dne. corda n. ad præparandas unigeniti, 127.
 Excita dne. in ecclesia tua spiritum cui b. leuita, 153.
 Excita dne. q. potentiam tuam et ueni ut, 126, 128, 129, 130.
 Excita dne. q. tuorum fidelium uoluntates ut, 126, 254.

Fac me quæso o. d. ita iustitia indui ut in, 180.

Fac nos dne. d. n. tuis obædire mandatis quia, 246.

Fac nos dne. q. his muneribus offerendis, 74.
 Fac nos dne. q. mala n. toto corde respuere, 246.
 Fac nos dne. q. prompta uoluntate subiectos, 124.
 Fac nos dne. q. ss. tuorum primi et feliciani, 144.
 Fac nos q. dne. accepto pignore salutis, 81.
 Fac nos q. dne. d. n. peruigiles atque sollicitos, 128.
 Fac nos q. dne. dne. d. n. in tua deuotione, 245.
 Fac o. d. ut qui paschalibus remediis, 104.
 Fac q. dne. hanc cum seruo tuo .i. misericordiam, 199.
 Familia tua d. et ad celebranda principia, 118.
 Familiam huius (sacri) cenobii q. dne. intercedente, 186.
 Familiam tuam d. suauitas illa contingat et uegetet, 158.
 Familiam tuam dne. b. hirini episcopi translationem, 307.
 Familiam tuam dne. dextera tua perpetuo circumdet, 244.
 Familiam tuam q. dne. celesti protectione circumda, 120, 244.
 Familiam tuam q. dne. continua pietate custodi, 69, 81, 126.
 Familiam tuam q. dne. dextera tua perpetuo, 104.
 Familiam tuam q. dne. propitiatus illustra, 79.
 Familiam tuam q. dne. propitius intueri et, 148.
 Famulis tuis dne. celestis gratie munus impertire, 158.
 Famulorum tuorum dne. delictis ignosce ut qui, 155.
 Famulum tuum q. dne. tua semper protectione, 190.
 Festina q. ne tardaueris dne. et auxilium, 128.
 Fiat commixtio et consecratio corporis et sanguinis, 241.
 Fiat dne. q. gratia tua fructuosior, 3.
 Fiat dne. q. hostia sacrandi placabilis pretiosi, 144.
 Fiat dne. q. per gratiam tuam fructuosus n., 87.
 Fidelem famulum tuum regem n. q. dne., 20.
 Fideles tui dne. perpetuo dono formentur, 72.
 Fideles tuos dne. benedictio desiderata, 115.
 Fideles tuos q. dne. corpore pariter et mente, 119, 243.
 Fidelium d. omnium conditor et redemptor, 197.
 Fidelium tuorum q. dne. uota serenus intende et, 140.
 Fraternalis nos dne. martyrum tuorum corona, 151.
 Gaudeat dne. plebs fidelis ut cum propria, 104.
 Gaudeat dne. q. plebs tua beneficiis imperatis, 243.
 Gaudeat dne. q. populus tuus semper benedictione, 244.
 Gloriam dne. ss. apostolorum perpetuum uenerantes, 164.
 Grata tibi sint dne. munera quibus b. m., 70.
 Grata tibi sit dne. hæc oblatio famuli tui .i., 190.
 Grata tibi sit dne. n. seruitutis oblatio pro qua s., 158.
 Gratia tua nos q. dne. non derelinquat quæ, 81.
 Gratiam tuam dne. mentibus n. infunde, 71.
 Gratias agimus dne. multiplicibus largitibus tuis, 194.
 Gratias tibi agimus o. x. d. pro sacramento, 11, 20.
 Gratias tibi referimus dne. sacro munere, 125.
 Gregem tuum pastor æterne conserua et pii suffragatoris, 286.
 Guberna dne. famulam tuam et tuis beneficiis semper, 20.
 Guberna dne. q. plebem tuam et tuis cumula, 118.
 Guberna q. dne. et temporalibus adiumentis quos, 187.
 Hæc dne. oblatio salutaris famulum tuum .i., 180.
 Hæc dne. quæ sumpsimus uotiuua mysteria festa, 163.
 Hæc dne. q. munera quæ in b. osuualdi commemoratione, 287.
 Hæc dne. quam maiestati tuæ offerimus hostia, 20.
 Hæc dne. salutaris sacrificii perceptio famuli tui .i., 180.
 Hæc dne. uiuifica sacramenta ita nos pascant in, 299.
 Hæc hostia dne. placationis et laudis tua, 79.
 Hæc hostia dne. q. emundet n. delicta et sacrificium, 69, 73, 85.
 Hæc hostia dne. q. n. emundet delicta et, 122, 143.
 Hæc hostia dne. q. quam in ss. tuorum natalitiis, 150.
 Hæc hostia q. dne. mundet n. delicta, 82.

Hæc hostia salutaris q. dne. quam in s. albani, 253, 305.
 Hæc in nobis sacrificia d. et actione, 81.
 Hæc munera q. dne. et uincula n. prauitatis, 88, 107.
 Hæc munera dne. q. quæ oculis tuæ maiestatis, 125.
 Hæc nobis communio dne. ad purgationem et intercedente, 268.
 Hæc nos communio dne. exuat a delictis, 17.
 Hæc nos communio dne. purget a crimine et celestis, 79, 116, 151.
 Hæc nos communio dne. purget a crimine et intercedente, 151.
 Hæc nos communio dne. purget a crimine et intercedentibus, 145.
 Hæc nos communio dne. salutaris (et ab omni, 297, 306.
 Hæc nos oblatio d. mundet q. et renouet, 70.
 Hæc nos q. dne. diuini sacramenti perceptio, 19.
 Hæc nos q. dne. participatio sacramenti et, 87.
 Hæc oblatio dne. ab omnibus nos purget offensis quæ, 178.
 Hæc oblatio dne. d. cordis n. maculas emundet ut, 177.
 Hæc oblatio dne. interueniente b. d. genitricis marie, 274.
 Hæc oblatio dne. purget ab omnibus, 141.
 Hæc oblatio dne. q. quam iterata s. confessoris tui martini, 268.
 Hæc sacra nos dne. potenti uirtute mundatos, 126.
 Hæc sacrificia nos o. d. potenti uirtute, 91.
 Hæc tibi dne. q. b. eutheberti sacerdotis precibus, 302.
 Hæc tibi hostia q. dne. sit acceptabilis et pro nobis, 305.
 Hæc tibi q. dne. beati eutheberti pontificis, 205.
 Hæc uictima dne. q. pro b. uirginis margarete, 253.
 Hanc dne. q. oblationem pro commemoratione b. marie, 143.
 Hanc igitur dne. oblationem quam pro famulis .i. et famulabus, 13.
 Has tibi dne. d. offerimus oblationes pro salute n., 189.
 His nobis dne. mysteriis conferatur quo terrenis, 106.
 His sacrificiis dne. animæ famule tuæ .i., 196.
 His sacrificiis dne. concede placatus ut qui, 19, 81.
 His sacrificiis q. o. d. purgata anima et spiritu, 195.
 Hoc munus testimonium uiuificæ passionis filii tui, 304.
 Hostia dne. q. quam in ss. tuorum natalitiis, 134.
 Hostia dne. q. in ss. martyrum tuorum dionysii, 163.
 Hostia hæc dne. placationis et laudis q. ut interueniente, 167.
 Hostia hæc q. dne. quam in ss. tuorum natalitiis, 140, 144.
 Hostiam dne. quam tibi pro me famulo tuo, 11, 19.
 Hostiam q. dne. qua te nobis placari decreuisti, 299.
 Hostias dne. altaribus tuis adhibemus quas, 309.
 Hostias dne. famulorum tuorum placatus intende, 182.
 Hostias dne. laudis tuis altaribus adhibemus quas, 285.
 Hostias dne. quas in honore s. deusdedit confessoris, 299.
 Hostias dne. quas tibi offerimus propitius respice, 80.
 Hostias dne. quas tibi offerimus propitius suscipe, 135, 153.
 Hostias dne. tuæ plebis intende et quas in, 158.
 Hostias n. dne. tibi (dicatas) placatus assume, 115.
 Hostias n. q. dne. placatus intende et quas in honorem, 186.
 Hostias populi tui q. dne. miseratus intende, 113.
 Hostias q. dne. placatus assume quas, 102.
 Hostias q. dne. propitius intende quas sacris, 120.
 Hostias q. dne. quas nomini tuo sacrandas, 148.
 Hostias q. dne. quas tibi pro animabus famulorum, 197.
 Hostias tibi dne. b. cesarii martyris tui dicatas, 165.
 Hostias tibi dne. b. fabiani martyris tui, 135.
 Hostias tibi dne. b. felcis confessoris tui, 134.
 Hostias tibi dne. b. martyrum gordiani atque, 142.
 Hostias tibi dne. b. sabinæ martyris tuæ dicatas, 158.
 Hostias tibi dne. deferimus immolandas, 88.
 Hostias tibi dne. humili placatione deferimus ut, 197.
 Hostias tibi dne. laudis offerimus suppliciter deprecantes ut, 162, 177.
 Hostias tibi dne. placationis offerimus ut, 69, 77, 183.
 Hostias tibi dne. pro commemoratione s. eutheberti, 303.

Hostias tibi dne. pro nati tui filii, 68.
 Hostias tibi dne. pro ss tuorum martyrum felices, 150.
 Hostias tibi dne. ss. martyrum tuorum iohannis et, 147.
 Hostias tibi dne. ss. tuorum dicatas meritis benignus, 174.
 Hostias tibi dne. suscipe placatus oblatas quæ, 247.
 Hostium n. q. dne. elide superbiam et dexteræ, 185.
 Huius dne. perceptio sacramenti peccatorum meorum, 181.
 Huius dne. q. uirtute mysterii et a. n. mundemur, 185.
 Huius dne. q. uirtute mysterii et a propriis nos, 189.
 Huius dne. q. uirtute mysterii et propriis mundemur, 190.
 Huius mihi dne. sacramenti perceptio sit peccatorum, 181.
 Huius nos dne. perceptio sacramenti mundet a, 84, 86.
 Huius nos dne. sacramenti semper natalis instauret, 64.
 Huius te dne. muneris oblatione placeamus, 123.
 Humilitatis n. libamina s. birini tibi dne., 307.
 Ieiunia nostra q. dne. benigno favore prosequere, 84.
 Ignosce dne. quod dum rogare compellor dum, 9.
 Ihesu christi dni. n. corpore et sanguine saginati, 159.
 Illo nos igne q. dne. spiritus s. inflammet, 114.
 Illumina dne. q. in te tuorum corda seruorum, 245.
 Illumina dne. q. tenebras n. et totius noctis, 245.
 Illumina q. dne. populum tuum et, 67, 68.
 Immensam et indebitam o. d. pietatem tuam, 274.
 Immortalis alimonie sacramenta dne. suscipientes suppliciter, 299.
 Immortalitatis alimoniam consecuti q. dne. ut, 126.
 Impleatur in nobis q. dne. sacramenti paschalis 100.
 Imploramus dne. clementiam tuam ut hæc diuina, 127.
 In conspectu maiestatis tuæ q. o. d. intercedente, 251.
 In hac dne. ss. tuorum augustini suorumque consortium, 300.
 In hac triumphali s. patris n. augustini sollemnitate, 298.
 In mentibus n. q. dne. nere fidei sacramenta, 71, 273.
 In sanctæ martyris tuæ iulianæ passione pretiosa, 138.
 In tuo conspectu dne. q. talia n. sint munera, 247.
 In ueneratione s. patris augustini beatorumque eius, 300.
 Inchoata ieiunia q. dne. benignus favore, 74.
 Inclina dne. aurem tuam ad preces n. quibus, 195, 199.
 Inclinales se dne. maiestati tuæ, 74.
 Indignos nos q. dne. famulos tuos quos, 129.
 Indulgentiam nobis dne. b. agatha martyr imploret, 137.
 Indulgentiam nobis dne. b. ill. martyr imploret, 173.
 Indulgentiam nobis q. dne. præbeant hæc munera, 257, 268.
 Ineffabilem misericordiam tuam nobis dne. clementer, 14, 183.
 Infirmitatem n. q. dne. propitius respice et mala, 159.
 Infirmitatem n. respice o. d. et quia pondus, 135.
 Infunde q. dne. d. per hæc ss. quæ sumpsimus tuæ, 176.
 Iniquitates n. ne respicias o. d. sed sola nobis, 246.
 Inscrutabilem secreti tui uirtutem trepidi imploramus, 274.
 Intende q. dne. supplices tuos et pariter nobis, 246.
 Intercessio nos q. dne. b. benedicti abbatis, 149.
 Intercessio q. dne. b. marie semper uirginis munera n., 155, 178.
 Intercessio q. dne. b. antistitis tui iusti hæc tibi, 300.
 Intercessio q. dne. b. egidii abbatis, 20.
 Interueniat pro nobis dne. q. s. tuus lucas euangelista, 163.
 Intuere q. æ. d. ad n. humilitatis hostiam, 283.
 Inueniant q. dne. anime famulorum famularumque, 197.
 Inueniat q. dne. anima famule tuæ ill. lucis, 196.
 Ipse tibi q. dne. s. p. o. æ. d. sacrificium, 93.
 Ipsius preceptum est dne. quod agimus in cuius, 258.
 Iugiter nos dne. ss. tuorum uota lætificent, 136.

Lætetur ecclesia tua d. b. agapiti martyris tui, 156.
 Lætificet nos dne. munus oblatum ut sicut in apostolo, 138.

Lætificet nos d. q. sacramenti ueneranda sollemnitas, 115.
 Lætificet nos q. mellita b. melliti pontificis, 297.
 Largire nobis dne. q. semper spiritum cogitandi, 118.
 Largire nobis clementissime p. quo sicut beata maria magd., 252.
 Largire q. dne. famulis tuis fidei, 65.
 Largire q. dne. fidelibus tuis indulgentiam placatus, 103, 125, 243.
 Largire sensibus n. o. d. ut per temporalem, 92.
 Laudis tuæ hostiam dne. immolamus in tuorum, 154.
 Libamina summe d. præsentia superis benedicito, 285.
 Libantes dne. mensæ tuæ b. mysteria q. ut s. iulianæ, 138.
 Libera dne. q. a peccatis et hostibus tibi populum, 244.

Magna est dne. apud clementiam tuam dei, 154.
 Magnifica dne. b. bonifatii ordinationis sollemnia, 310.
 Magnifica dne. b. ill. sollemnia recensemus quæ, 171, 265.
 Magnificantes dne. clementiam tuam suppliciter exoramus, 174.
 Magnificet te dne. s. tui euangeliste N. b. sollemnitas, 265.
 Maiestatem tuam dne. supplices deprecamur ut huic, 194.
 Maiestatem tuam dne. supplices deprecamur ut sicut, 158, 169.
 Maiestatem tuam dne. suppliciter deprecamur, 124.
 Maiestati tui nos dne. martyrum supplicatio b., 136.
 Martyrum tuorum nos dne. semper festa lætificent, 136.
 Memento dne. famulorum famularumque tuarum et, 10, 175.
 Memento etiam dne. et eorum nomina ss. tuorum, 10.
 Memento mei dne. quæso et miserere et licet hæc, 175.
 Memor esto dne. fragilitatis humanæ et qui, 187, 243.
 Mensæ celestis participes effecti imploramus clementiam, 155.
 Mensis sacris q. dne. hostiam sacrare digneris impositam, 302.
 Mentem familiæ tuæ q. dne. intercedente b., 107.
 Mentis n. et corpora possideat dne. q. doni, 121.
 Mentis n. q. dne. lumine tuæ claritatis, 77.
 Mentis n. q. dne. lumine tuæ uisitationis, 130.
 Mentis n. q. dne. paraclytus qui a te procedit, 113.
 Mentis n. q. dne. spiritus s. diuinis reparat, 112.
 Mentibus n. dne. spiritum s. benignus, 114.
 Miserere dne. d. famulis et famulabus tuis ill., 191.
 Miserere dne. populo tuo et continuis, 86.
 Miserere iam q. dne. intercedente b. et gloriosa, 108.
 Miserere iam q. dne. populo tuo et continuis, 242.
 Miserere q. dne. famulis et famulabus tuis N., 14.
 Miserere q. o. d. famulo tuo N. pro quo hoc, 275.
 Misericordie tuæ remediis q. dne. fragilitas n., 122.
 Misericordiam tuam dne. s. p. o. æ. d. pietatis affectu, 203.
 Mitte dne. q. spiritum s. qui et hæc munera præsentia, 177.
 Moueat pietatem tuam q. dne. subiectæ tibi plebis, 243.
 Multiplica q. dne. fidem populi tui ut cuius, 102.
 Munda nos dne. sacrificii præsentis effectum, 124.
 Munera dne. altari tuo superposita dextera potentie, 267.
 Munera dne. oblata sanctifica et intercedente b., 19, 140, 143, 145, 146, 167.
 Munera dne. oblata sanctifica nosque per, 76.
 Munera dne. oblata sanctifica ut tui nobis, 116.
 Munera dne. quæ pro apostolorum tuorum philippi et, 141.
 Munera dne. quæ pro omnium ss. tuorum ueneratione, 208.
 Munera dne. q. oblata sanctifica et corda n., 111.
 Munera dne. tibi dicata sanctifica et intercedente, 168.
 Munera dne. tibi dicata sanctifica et intercedentibus, 145.
 Munera dne. q. oblata sanctifica ut et nobis, 180.
 Munera hæc q. dne. dignanter suscipiens sanctifica, 267.
 Munera nos dne. q. oblata purificent et te, 87.
 Munera n. dne. apud clementiam tuam d. genitricis, 154.
 Munera n. q. dne. in honore s. edueardi martyris, 282.
 Munera n. q. dne. natiuitatis hodiernæ mysteriis, 64.

- Munera quæ pro apostolorum tuorum *ill.* solemnitate, 171.
 Munera quæ tuæ deferimus maiestati q. dnc., 297.
 Munera tibi dnc. dicata sanctifica et intercedente, 151.
 Munera tibi dnc. n. deuotionis offerimus quæ, 152, 165, 172, 179.
 Munera tibi dnc. pro s. felicitatis gloriosa commemoratione, 168.
 Munera tibi dnc. pro s. martyris tui iohannis baptiste, 157.
 Munera tua nos d. a delectationibus terrenis, 69.
 Munera tuæ maiestati oblata misericors d. benigno, 178.
 Munera tuæ pietate dicanda q. dnc. meritis b., 305.
 Muneribus n. dnc. apostolorum festa precedimus, 164.
 Muneribus n. q. dnc. precibusque susceptis et, 65, 72, 128, 136, 142, 167, 171, 182.
 Muneribus n. dnc. q. precibusque susceptis intercedente, 162.
 Munus n. q. dnc. dignanter assume quod meritis, 5.
 Munus populi tui dnc. apostolica intercessione, 147.
 Munus quod tibi dnc. nostre seruitutis offerimus, 82.
 Munus quod tibi offerimus dnc. q. grater, 286.
 Munus tibi a deuotis oblatum famulis æternæ, 283.
 Munus tibi dnc. oblatum s. intercedente birino, 307.
 Mysteria nos dnc. s. purificent et tuo, 117.
 Mysteria nos s. dnc. et spiritualibus expleant, 247.
 Mysteriis relecti dnc. d. q. ut b. byrini confessoris, 287.
 Mystica nobis hæc prosit oblatio quæ nos et, 163.
 Ne despicias o. d. populum tuum in afflictione, 242.
 Non intres in iudicium cum seruo tuo dnc. *ill.*, 199.
 Nostra tibi q. dnc. sint accepta ieiunia, 88.
 Nostris dnc. q. propitiare temporibus ut tuo, 243.
 O ineffabilis rerum conditor uniuersalis qui, 285.
 O pastor æternæ o clemens et bone custos qui, 302.
 Oblata confessoris tui benedicti honore sint tibi dnc., 139.
 Oblata dnc. munera noua unigeniti, 64.
 Oblata dnc. munera sanctifica nosque a peccatorum, 68.
 Oblata dnc. quæ tibi offerimus in honore s. uallibrordi, 307.
 Oblata dnc. quæ tibi offerimus piæ deuotionis, 306.
 Oblata seruitutis n. munera tibi dnc. q. annua s., 286, 306.
 Oblata tibi dnc. munera populi tui pro tuorum, 206.
 Oblatio dnc. tuis aspectibus immolanda q. ut et, 184.
 Oblatio hæc q. dnc. tibi placeat et intercessio s., 304.
 Oblatio nos dnc. tuo nomini dicanda purificet, 115.
 Oblationes n. q. dnc. propitius intende quas in, 209, 273.
 Oblationes populi tui dnc. q. b. apostoli tui, 150.
 Oblationibus q. dnc. placare susceptis et ad te, 87, 116.
 Oblationis huius dnc. placare muneribus et intercedentibus, 192.
 Oblatis dnc. ob honorem b. confessoris tui benedicti, 139.
 Oblatis dnc. placare muneribus et intercedentibus, 179.
 Oblatis dnc. placare muneribus et opportuno, 10, 187.
 Oblatis dnc. q. placare muneribus et a, 76.
 Oblatis q. dnc. placare muneribus et intercedente b., 137, 168.
 Oblatis q. dnc. placare muneribus et intercedentibus, 145.
 Oblatis q. dnc. placare muneribus et famulos, 19.
 Oblatis dnc. q. placare muneribus et intercedente, 17.
 Oblatum tibi dnc. sacrificium uiuificet nos, 68, 72, 85, 151.
 Obsecramus misericordiam tuam o. æ. d. qui hominem, 202.
 Observationis prius annua celebritate lætantes, 75.
 Oculi n. ad te dnc. semper intendant ut auxilium, 246.
 Offerimus dnc. laudes et munera pro concessis beneficiis, 188.
 Offerimus dnc. preces et hostias in honore s. marie magd., 252.
 Offerimus tibi dnc. i. x. hanc orationem, 8.
 Offerimus tibi dnc. munera quæ dedisti ut et, 248.
 Offerimus tibi dnc. preces et munera in honorem s., 300.
 Offerimus tibi dnc. preces et munera quæ ut tuo, 149.
 Offerimus tibi dnc. ss. tuorum kiliani et sociorum eius, 309.
 Omnipotens æ. d. da capiti n. abundantiam aquæ, 186.
 Omnipotens d. christiani nominis inimicos uirtute, 185.
 Omnipotens d. misericordiam tuam (in) nobis placatus, 102, 243.
 Omnipotens d. qui per os b. apostoli tui iacobi hunc, 239.
 Omnipotens dominator x. qui secundum adumptionem, 6.
 Omnipotens et m. d. ad cuius beatitudinem, 114.
 Omnipotens et m. d. apta nos tuæ propitius, 3.
 Omnipotens et m. d. cuius regnum regnum est, 230.
 Omnipotens et m. d. de cuius munere uenit, 120.
 Omnipotens et m. d. fidelium lumen animarum, 310.
 Omnipotens et m. d. in cuius humana conditio, 196.
 Omnipotens et m. d. qui nobis præclaram huius, 283.
 Omnipotens et m. d. qui nos sacramentorum tuorum, 152.
 Omnipotens et m. d. qui omnem animam, 190.
 Omnipotens et m. d. qui peccantium non, 107.
 Omnipotens et m. d. uniuersa nobis aduersantia, 125.
 Omnipotens incomprehensibilis d. adesto piis q. ecclesiæ, 284.
 Omnipotens mitissime d. qui sitienti populo fontem, 186.
 Omnipotens mitissime d. respice propitius preces n., 188.
 Omnipotens præcelsissime d. auctor uirtutis et amator, 285.
 Omnipotens s. d. auctor uirtutis et amator uirginitatis, 305.
 Omnipotens s. d. celestium terrestriumque moderator, 180.
 Omnipotens s. d. collocare dignare corpus et animam, 198.
 Omnipotens s. d. conseruator animarum qui quos, 194.
 Omnipotens s. d. cui nunquam sine spe misericordiæ, 196.
 Omnipotens s. d. cuius æterno iudicio, 95.
 Omnipotens s. d. cuius spiritu totum corpus, 95.
 Omnipotens s. d. da cordibus n. illam tuarum, 146.
 Omnipotens s. d. da nobis fidei spei et caritatis, 120.
 Omnipotens s. d. da nobis ita dominicæ, 91.
 Omnipotens s. d. deduc nos ad societatem, 104.
 Omnipotens s. d. dirige actus nostros in beneplacito, 66.
 Omnipotens s. d. effunde super hunc locum gratiam, 220.
 Omnipotens s. d. exaudi nos et miserere famulo tuo, 268.
 Omnipotens s. d. fac nos tibi semper et deuotam, 109, 120.
 Omnipotens s. d. famulo tuo *ill.* tibi confitenti, 190.
 Omnipotens s. d. fidelium splendor animarum, 67.
 Omnipotens s. d. flos mundi odor sanctitatis et, 256.
 Omnipotens s. d. i. x. dnc. propitius esto peccatis, 182.
 Omnipotens s. d. in cuius manu sunt omnium, 95.
 Omnipotens s. d. indeficiens lumen qui, 110.
 Omnipotens s. d. infirmitatem n. propitius, 69.
 Omnipotens s. d. maiorem consolatio laborantium, 95.
 Omnipotens s. d. maiestatem tuam supplices exoramus, 70.
 Omnipotens s. d. miserere famulo tuo (regi n.) *ill.* et, 189.
 Omnipotens s. d. misericordiam tuam ostende, 123.
 Omnipotens s. d. misericordiam tuam suppliciter exoramus, 267.
 Omnipotens s. d. multiplica in honorem nominis, 98.
 Omnipotens s. d. mundi creator et rector qui b., 164.
 Omnipotens s. d. munera tuæ maiestati oblata per, 254.
 Omnipotens s. d. nos famulos tuos dextera potentiæ, 178.
 Omnipotens s. d. parce metuentibus et propitiare, 226.
 Omnipotens s. d. per quem cæpit esse quod non erat, 120.
 Omnipotens s. d. presta nobis propitius ss. martyrum, 253.
 Omnipotens s. d. qui abundantia pietatis, 119.
 Omnipotens s. d. qui ad imaginem tuam factum, 10, 18.
 Omnipotens s. d. qui agnitudines et animarum depellis, 193.
 Omnipotens s. d. qui cælestia simul et terrena, 68, 244.
 Omnipotens s. d. qui donasti b. osuualdo regi, 306.
 Omnipotens s. d. qui ecclesiam tuam in apostolica, 148.
 Omnipotens s. d. qui ecclesiam tuam noua, 95.
 Omnipotens s. d. qui etiam iudaicam perfidiam, 96.

- Omnipotens s. d. qui facis mirabilia magna solus, 182.
 Omnipotens s. d. qui dedisti famulis tuis in confessione, 176.
 Omnipotens s. d. qui famulum tuum regni fastigio, 180.
 Omnipotens s. d. qui gloriam tuam omnibus, 95.
 Omnipotens s. d. qui hodierna die carnis eductum, 139.
 Omnipotens s. d. qui hodierna diei sollempnia, 285.
 Omnipotens s. d. qui huius diei iocundam beatamque, 287.
 Omnipotens s. d. qui huius diei uenerandam, 156.
 Omnipotens s. d. qui humanam naturam, 104.
 Omnipotens s. d. qui humano corpori a te ipso animam, 202.
 Omnipotens s. d. qui humano generi ad, 91.
 Omnipotens s. d. qui hunc diem per incarnationem, 65.
 Omnipotens s. d. qui in filii tui dni. n. natiuitate, 65.
 Omnipotens s. d. qui in meritis s. cuthberti pontificis, 303.
 Omnipotens s. d. qui in omnium operum tuorum, 98.
 Omnipotens s. d. qui iustitiam tuæ legis in cordibus, 176.
 Omnipotens s. d. qui infirma mundi elegis ut, 135, 138, 160.
 Omnipotens s. d. qui maternum effectum nec in, 229.
 Omnipotens s. d. qui meritis s. cuthberti pontificis, 205.
 Omnipotens s. d. qui non mortem peccatorum sed, 96.
 Omnipotens s. d. qui non sacrificiorum ambitione, 3.
 Omnipotens s. d. qui nos et castigando sanat et, 188.
 Omnipotens s. d. qui nos omnium ss. merita, 165.
 Omnipotens s. d. qui nos omnium ss. multiplici, 165.
 Omnipotens s. d. qui nos pia deuotione b. byrini, 287.
 Omnipotens s. d. qui paschale sacramentum dierum, 110.
 Omnipotens s. d. qui paschale sacramentum in, 102.
 Omnipotens s. d. qui per continentiam salutarem, 123.
 Omnipotens s. d. qui per unicum filium tuum, 110.
 Omnipotens s. d. qui primitias martyrum in, 132.
 Omnipotens s. d. qui radiantibus b. benedicti confessoris, 139.
 Omnipotens s. d. qui regenerasti famulum tuum ex aqua et, 238.
 Omnipotens s. d. qui regnis omnibus æterno dominaris, 230.
 Omnipotens s. d. qui saluas omnes et neminem, 95.
 Omnipotens s. d. qui superbis resistis et gratiam, 184.
 Omnipotens s. d. qui uiuorum dominaris simul et, 193.
 Omnipotens s. d. qui unigeniti precursorem filii tui s., 267.
 Omnipotens s. d. respice propitius ad deuotionem, 98.
 Omnipotens s. d. respice propitius super hunc famulum, 226.
 Omnipotens s. d. salus æterna credentium exaudi nos, 193.
 Omnipotens s. d. solemnitatem huius diei intueri et, 167.
 Omnipotens s. d. spes unica mundi qui, 98.
 Omnipotens s. d. templum hoc, 264.
 Omnipotens s. d. trina maiestas et una deitas qui, 273.
 Omnipotens s. d. tuæ gratiæ pietatem supplicii, 180.
 Omnipotens s. d. uespere et mane et meridie, 246.
 Omnipotens s. d. una maiestas et una deitas, 208.
 Omnipotentis dei misericordiam deprecemur cuius iudicio, 200.
 Omnium n. q. dne. hostias propitius intueri ut et, 214.
 Opus misericordiæ tuæ est p. o. æ. d. rogeri pro aliis, 201.
 Oramus te dne. d. n. ut sicut per gratiam tuam, 247.
 Oremus dni. misericordiam pro spiritibus defunctorum et, 207.
 Oremus dnm. n. i. x. et cum omni supplicatione, 239.
 Oremus etiam dni. misericordiam pro spiritibus, 8.
 Oremus etiam pro unitate ecclesiarum pro, 8.
 Oremus fratres carissimi d. o. pro spiritu cari n. *ill.*, 201.
 Oremus fratres carissimi misericordiam, 8.
 Pacem tuam dne. n. illabere pectoribus quia b. martyrem, 290.
 Parce dne. parce famulo tuo *ill.* quem redemisti, 239.
 Parce dne. parce populo tuo ut dignis, 74.
 Parce dne. q. parce populo tuo et nullis, 107.
 Partem b. resurrectionis obtineat uitamque æ. habere, 203.
 Paschales hostias recensentes q. dne. ut quod, 100.
 Pasti cibo spiritalis alimonix q. dne. d. n. ut quod, 143.
 Pateant aures misericordiæ tuæ dne. precibus, 86, 119.
 Per hæc ueniat q. dne. sacramenta n., 82.
 Per has q. dne. oblationes ut non tantum oculis n., 186.
 Per hoc q. dne. sacrificium quod tuæ obtulimus, 189.
 Per huius dne. operationem mysterii et uitæ, 66, 78, 91, 151.
 Per huius sacramenti mysterium atque uirtutem, 251.
 Percepta nobis dne. prebeant sacramenta, 74.
 Perceptis dne. sacramentis b. apostolis interuenientibus, 149.
 Perceptis dne. sacramentis b. matheo apostolo tuo et, 161.
 Perceptis dne. sacramentis nos non deserat pietas, 273.
 Perceptis dne. sacramentis suppliciter exoramus ut, 168, 170.
 Perceptis dne. sacramentis suppliciter te rogamus, 164.
 Perceptis dne. sacramentis tua nos non deserat, 209.
 Perceptis dne. salutaribus sacramentis humiliter deprecamur, 140.
 Percipiat dne. q. populus tuus intercedente b. mathia, 139.
 Percipiat dne. q. populus tuus misericordiam, 120, 245.
 Percipiat q. dne. plebs tua b. martyris tui kænelmi, 284.
 Percipientes dne. munera salutis æternæ te, 250.
 Perfice in nobis q. dne. gratiam tuam qui iusti symeonis, 71, 204.
 Perfice q. dne. benignus in nobis obseruantia, 80.
 Perficiant in nobis dne. tua sacramenta quod, 123.
 Perpetua q. dne. pace custodi quos in te, 247.
 Perpetuum nobis dne. tuæ miserationis præsta subsidium, 177.
 Perpetuis nos dne. s. iohannis baptistæ tuere, 157.
 Pietate tua q. dne. d. n. solue uincula delictorum, 192.
 Pietate tua q. dne. n. solue uincula peccatorum, 251.
 Pietate tua q. dne. nostrorum omnium solue, 11, 20.
 Pignore salutis æternæ uegetati supplices te rogamus, 267.
 Piissime d. qui es immortalis solus o. et æ. esto, 296.
 Pio recordationis affectu fratres karissimi commemorationem, 199.
 Placabilis atque acceptabilis fiat tibi o. d. hæc hostia, 298.
 Placare dne. humilitatis n. precibus et hostiis, 127.
 Plebem tuam dne. perpetua pietate custodi ut secunda, 178.
 Plebis tuæ dne. munera benignus intende quæ, 160.
 Plebis tuæ q. dne. ad te semper corda conuerte, 116.
 Plebs tua dne. capiat sacræ benedictionis augmentum, 188.
 Populi tui d. institutor et rector peccata quibus, 86.
 Populum tuum dne. propitius respice et (atque), 78, 80.
 Populum tuum q. o. d. ab ira tua ad te confugientem, 187.
 Populus tuus q. dne. renouata semper exultet, 308.
 Porrigere dexteram tuam q. dne. plebi tuæ, 69.
 Porrigere nobis d. dexteram tuam et auxilium nobis, 246.
 Porrigere nobis d. dexteram tuam et per intercessionem, 72.
 Porrigere nobis dne. dexteram tuæ uenerationis, 130.
 Porrigere nobis q. dne. dexteram tuam et per interuentiones, 266.
 Prebeant nobis dne. diuinum tua s. feruorem, 91, 114.
 Prebeat nobis dne. b. mariæ magdalene salutiferam, 299.
 Præcinge q. dne. d. n. lumbos mentis n., 127.
 Præsentis sacrificio nomini tuo nos dne. ieiunia, 80.
 Præsentia munera q. dne. serena pietate intueri, 300.
 Præsentibus dne. q. intende muneribus et patrocinante, 283.
 Præsentibus sacrificiis dne. ieiunia n. sanctifica, 78.
 Præsta dne. fidelibus tuis ut ieiuniorum, 74.
 Præsta dne. precibus n. cum exultatione prouectum, 160.
 Præsta dne. q. nobis famulis tuis talesque, 3.
 Præsta dne. q. ut anima famuli tui *ill.* cuius, 197.
 Præsta dne. q. ut per hæc s. quæ sumpsimus, 184.
 Præsta dne. q. ut terrenis affectibus, 15.
 Præsta nobis æ. largitor eius ubique pia protegi, 172.
 Præsta nobis æ. saluator ut percipientes hoc, 183.
 Præsta nobis dne. q. auxilium gratia, 80.

- Præsta nobis dñe. q. intercedente b. theodoro, 166.
 Præsta nobis dñe. q. intercedentibus omnium ss., 179.
 Præsta nobis dñe. q. intercedentibus ss. tuis, 152, 172, 179.
 Præsta nobis dñe. q. ut salutaribus ieiuniis, 83.
 Præsta nobis dñe. q. ut terrenis affectibus expiati, 183.
 Præsta nobis m. d. ut digne tuis seruire, 90.
 Præsta nobis m. d. ut placationem tuam promptis, 121.
 Præsta nobis o. d. ut uiuificationis tue, 105.
 Præsta nobis o. et m. d. ut in resurrectione, 104.
 Præsta nobis q. dñe. d. n. per hæc sacrosancta mysteria, 170.
 Præsta nobis q. dñe. d. n. ut sacramenti tui, 304.
 Præsta nobis q. o. et m. d. ut quæ uisibilibus mysteriis, 109.
 Præsta o. d. huic famulo tuo .iill. cuius hodie capitis, 226.
 Præsta populo tuo dñe. q. consolationis auxilium, 242.
 Præsta q. dñe. æ. largitor eorum nos ubique, 309.
 Præsta q. dñe. d. n. ut cuius nobis festiuitate, 152.
 Præsta q. dñe. d. n. ut quorum festiuitate uotiuæ sunt, 167.
 Præsta q. dñe. d. n. ut sicut in tuo conspectu mors, 160.
 Præsta q. dñe. familie supplicanti ut dum se, 122.
 Præsta q. dñe. huic famulo tuo .iill., 93.
 Præsta q. dñe. sic nos ab epulis carnalibus, 123.
 Præsta q. dñe. ut a n. mentibus et carnalibus, 112.
 Præsta q. dñe. ut anima famuli tui .iill. his purgata, 195.
 Præsta q. dñe. ut mentium reprobarum non curemus, 184.
 Præsta q. dñe. ut per hæc munera, 66.
 Præsta q. dñe. ut quod salutaris n., 66.
 Præsta q. dñe. ut sacramenti tui participatione, 303.
 Præsta q. dñe. ut s. confessoris (martyris) tui et, 152.
 Præsta q. dñe. ut ss. tuorum felicitis simplicitati, 150.
 Præsta q. dñe. ut sicut populus christianus martyrum, 150.
 Præsta q. dñe. ut sicut ss. tuorum .iill. nos natalitia, 174.
 Præsta q. dñe. ut terrenis affectibus expiati ad, 175.
 Præsta q. o. d. qui s. albanum martyrem tuum et, 253.
 Præsta q. o. d. sic nos ab epulis carnalibus, 114.
 Præsta q. o. d. ut ad te toto corde, 107.
 Præsta q. o. d. ut anima famuli tui .iill. ab angelis, 196.
 Præsta q. o. d. ut b. mariæ uirginis, 70.
 Præsta q. o. d. ut b. felicitatis martyris tuæ, 167.
 Præsta q. o. d. ut claritatis tuæ super nos, 111.
 Præsta q. o. d. ut de perceptis muneribus gratias, 134, 173.
 Præsta q. o. d. ut dignitas conditiones, 89.
 Præsta q. o. d. ut familia tua per uiam salutis, 145.
 Præsta q. o. d. ut familia tua quæ se, 79.
 Præsta q. o. d. ut filii tui uentura sollempnitas, 130.
 Præsta q. o. d. ut huius paschalis festiuitatis, 101.
 Præsta q. o. d. ut id quod de s. altari tuo accipimus, 164, 310.
 Præsta q. o. d. ut inter innumeros uitæ, 244.
 Præsta q. o. d. ut intercedente b. uitale martyre, 140.
 Præsta q. o. d. ut liberis tibi mentibus seruiamus, 245.
 Præsta q. o. d. ut natus hodie saluator mundi, 64.
 Præsta q. o. d. ut n. mentis intentio, 108.
 Præsta q. o. d. ut nullis nos permittas perturbationibus, 147.
 Præsta q. o. d. ut obseruationes sacras annua, 85, 122.
 Præsta q. o. d. ut per hæc paschalia festa, 101.
 Præsta q. o. d. ut quæ sollempni celebramus, 67.
 Præsta q. o. d. ut qui b. .iill. martyris tui natalitia, 171.
 Præsta q. o. d. ut qui b. ualentini martyris tui, 137.
 Præsta q. o. d. ut qui celestia alimenta percepimus, 19, 146.
 Præsta q. o. d. ut qui filii dñi. n. i. x., 273.
 Præsta q. o. d. ut qui gloriosos martyres claudium, 166.
 Præsta q. o. d. ut qui gloriosos martyres in, 149.
 Præsta q. o. d. ut qui gratiam dominicæ, 100.
 Præsta q. o. d. ut qui in afflictione n., 101.
 Præsta q. o. d. ut qui in tua protectione, 84.
 Præsta q. o. d. ut qui iram tuæ indignationis, 242.
 Præsta q. o. d. ut qui iugiter apostolica defensione, 161.
 Præsta q. o. d. ut qui malis famuli tui et casibus, 268.
 Præsta q. o. d. ut qui n. excessibus, 92.
 Præsta q. o. d. ut qui paschalia festa peregrimus, 103.
 Præsta q. o. d. ut qui resurrectionis dominicæ, 100.
 Præsta q. o. d. ut qui ss. tuorum cosmæ et damiani, 161.
 Præsta q. o. d. ut qui ss. tuorum marci et, 145.
 Præsta q. o. d. ut qui ss. tuorum tiburtii, 140.
 Præsta q. o. d. ut qui se affligendo carne, 84.
 Præsta q. o. d. ut quod n. conscientia non præsumit, 287.
 Præsta q. o. d. ut quorum memoriam sacramenti, 151.
 Præsta q. o. d. ut quos offensa n. per flagella, 242.
 Præsta q. o. d. ut quos uotiuæ ieiunia castigant, 86.
 Præsta q. o. d. ut redemptionis n. uentura, 128.
 Præsta q. o. d. ut saluatoris mundi, 68.
 Præsta q. o. d. ut salutaribus ieiuniis eruditi, 114.
 Præsta q. o. d. ut semper rationabilia meditantes, 244.
 Præsta q. o. d. ut sicut deuotissime b. birini, 307.
 Præsta q. o. d. ut sicut deuotissime christianus populus, 206.
 Præsta q. o. d. ut sicut hodierna ss. augustini, 299.
 Præsta q. o. d. ut spiritus s. adueniens, 111.
 Præsta q. o. et m. d. ut hæc salutaris oblatio, 190.
 Præsta q. o. et m. d. ut inter preces, 119.
 Præsta q. o. et m. d. ut intercedente b., 162.
 Præsta q. o. et m. d. ut per hæc sancta quæ sumpsimus, 138.
 Præsta q. o. et m. d. ut quæ ore, 82.
 Præsta q. o. et m. d. ut qui ss. tuorum alexandri, 141.
 Præsta q. o. et m. d. ut spiritus s. adueniens, 113.
 Præstende dñe. fidelibus tuis dexteram cælestis, 84.
 Præstende dñe. fidelibus tuis omnibus episcopis, 191.
 Præstende nobis dñe. misericordiam tuam et beati, 20.
 Præstende nobis dñe. q. misericordiam tuam ut quæ, 107, 245.
 Præueniat hunc famulum tuum dñe., 73.
 Præueniat nos o. d. tua gratia semper et subsequatur, 127.
 Præueniat nos q. dñe. gratia tua semper et, 188.
 Preces dñe. tuorum respice oblationesque fidelium, 135.
 Preces n. q. dñe. clementer exaudi atque, 73.
 Preces n. q. dñe. clementer exaudi et contra, 77.
 Preces n. q. dñe. placatus admitte et quia infirmitatis, 132.
 Preces n. q. dñe. quas in depositione famuli tui .iill., 195.
 Preces populi tui q. dñe. clementer exaudi, 72, 78, 129, 130, 134, 244, 269.
 Precor dñe. clementiam tuam ut huic famulo tuo, 232.
 Pro animabus famulorum tuorum .iillor. et .iillar. et hic, 198.
 Pro ciuis tibi precibus dñe. n. q. grata reddatur, 304.
 Pro n. seruitutis augmento sacrificium tibi, 121.
 Pro ss. basilidis cyrini naboris et nazarii, 144.
 Pro ss. proti et iacincti munera tibi dñe. commemoratione, 159.
 Proficiat dñe. q. plebs tibi dicata piæ, 90, 244.
 Proficiat nobis ad salutem corporis et animæ dñe. d. huius, 176.
 Proficiat q. dñe. hæc oblatio quam tuæ supplices, 189.
 Proficiat q. dñe. plebs tibi dicata piæ deuotionis, 116.
 Prope esto dñe. omnibus inuocantibus te in, 130.
 Propitiare dñe. animæ famuli tui .iill. ut quem in fine, 196.
 Propitiare dñe. humilitati n. et respice, 116.
 Propitiare dñe. iniquitatibus n. quibus affligimur, 107.
 Propitiare dñe. populo tuo propitiare muneribus, 120.
 Propitiare dñe. precibus et hostiis famulorum tuorum, 185.
 Propitiare dñe. q. animæ famuli tui .iill. pro qua, 195, 196.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et animam famuli, 195.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et animarum, 80, 243.

- Propitiare dñe. supplicationibus n. et has, 16, 117, 183, 191, 192, 301.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et has populi, 117.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. et institutis, 228.
 Propitiare dñe. supplicationibus n. pro anima et spiritu, 197.
 Propitiare dñe. uespertinis supplicationibus n. et fac, 247.
 Propitiare m. d. supplicationibus n. et familiam tuam, 5.
 Propitiare q. dñe. animabus famulorum famularumque, 197.
 Propitiare q. dñe. nobis famulis tuis per s. augustini, 20.
 Propitiare q. dñe. nobis famulis tuis per s. augustini, 301.
 Propitiare supplicationibus n. pro anima famuli, 196.
 Propitietur dñs. cunctis iniquitatibus huius infirmi, 241.
 Propitius dñe. q. hæc dona sanctifica, 112.
 Propitius esto dñe. supplicationibus n. et populi, 254.
 Protector in te sperantium d. familiam tuam propitius, 171, 304.
 Protector in te sperantium d. salua populum tuum, 244.
 Protector in te sperantium d. sine quo nihil, 116.
 Protector n. aspice d. et a paganorum nos defende, 186.
 Protector n. aspice d. ut qui malorum n., 78.
 Protegat dñe. q. populum tuum et participatio, 162.
 Protegat dñe q. tua dextera populum supplicantem, 124.
 Protegat ecclesiam tuam d. oratio ueneranda ss. et, 203.
 Protegat nos dñe. cum tui perceptione sacramenti, 150.
 Protegat nos dñe. q. b. cuthberti confessoris tui atque, 306.
 Protegat nos dñe. sapius b. andree apostoli repetita, 59, 268.
 Protege dñe. famulos tuos subsidiis pacis et, 72, 185.
 Protege dñe. populum tuum apostolorum tuorum, 157.
 Protege dñe. populum tuum et apostolorum, 148, 149.
 Protege dñe. q. tuis mysteriis seruientes ut diuinis, 184.
 Protege q. benignissime d. famulos tuæ ditioe, 286.
 Purifica nos dñe. q. sumpto mysterio interueniente, 282.
 Purifica nos m. d. et ecclesie tuæ preces, 92.
 Purifica nos m. d. ut ecclesie tuæ preces, 86.
 Purifica q. dñe. familiam tuam et ab, 91.
 Purifica q. dñe. mentes n. benignus et, 124.
 Purifica q. dñe. tuorum corda fidelium ut a., 108, 242.
 Purificent nos dñe. q. diuina sacramenta quæ, 253.
 Purificent nos dñe. q. sacramenta quæ sumpsimus, 160, 189.
 Purificent nos q. o. et misericors d. sacramenta quæ, 193.
 Purificent semper et muniant tua sacramenta nos, 121.
 Purificet me famulum q. dñe. diuini sacramenti libatio. 192.
 Purificet nos dñe. q. et diuini perceptio sacramenti, 158.
 Purificet nos dñe. q. muneris presentis oblatio, 15, 112, 183.
 Purificet nos indulgentia tua d. et ab omni, 245.
 Purificet nos q. dñe. et diuini sacramenti perceptio, 192, 301.
 Quæsumus benedictionis auctor et sanctificationis, 303.
 Quæsumus dñe. d. n. diei molestias noctis, 245.
 Quæsumus dñe. d. n. ut quos diuina tribuis, 185.
 Quæsumus dñe. d. n. ut quos diuinis, 119.
 Quæsumus dñe. pro tua pietate miserere animæ, 196.
 Quæsumus dñe. d. n. ut sacrosancta mysteria quæ, 71, 103, 129.
 Quæsumus dñe. diuino saturati libamine ut s. confessor, 298.
 Quæsumus dñe. n. placare muneribus quoniam, 107.
 Quæsumus dñe. salutaribus repleti mysteriis, 134, 135, 141, 160, 162, 171.
 Quæsumus dñe. salutaribus repleti sacramentis ut b., 298.
 Quæsumus dñe. ut b. martyrum tuorum nerei et, 142.
 Quæsumus dñe. ut famulo tuo .iill. cuius iii(um) vii(um), 198.
 Quæsumus immensam clementiam tuam o. et misericors, 269.
 Quæsumus o. d. afflicti populi lacrimas respice, 242.
 Quæsumus o. d. familiam tuam propitius, 87.
 Quæsumus o. d. me famulum tuum quem exoniens(em), 20.
 Quæsumus o. d. instituta prouidentia tuæ pio, 228.
 Quæsumus o. d. ne nos tua misericordia derelinquat, 244.
 Quæsumus o. d. preces n. respice et tua(e) super nos, 122, 130.
 Quæsumus o. d. tua nos protectione et castimoniam, 204.
 Quæsumus o. d. uota humilium respice atque, 78, 81.
 Quæsumus o. d. ut b. (.iill.) andreas apostolus tuum, 168, 170.
 Quæsumus o. d. ut de perceptis muneribus, 122.
 Quæsumus o. d. ut famulus tuus .iill. qui tua, 179.
 Quæsumus o. d. ut hoc in loco quem nomini tuo, 264.
 Quæsumus o. d. ut illius salutaris capiamus, 70, 76, 149.
 Quæsumus o. d. ut qui celestia alimenta percepimus, 20, 73, 136, 142, 163, 166.
 Quæsumus o. d. ut inter eius membra numeremur, 84.
 Quæsumus o. d. ut nos geminata letitia hodierna, 147.
 Quæsumus o. d. ut n. deuotio quæ natalitia b., 171, 265.
 Quæsumus o. d. ut per hæc sacrosancta mysteria, 300.
 Quæsumus o. d. ut plebs tua toto tibi corde deseruiens, 247, 284.
 Quæsumus o. d. ut qui n. fatigamur offensis, 242.
 Quæsumus o. d. ut reatum n. munera sacra, 163.
 Quæsumus o. d. ut ss. tuorum celestibus mysteriis, 144.
 Quæsumus o. d. ut quos diuina tribuis participatione, 122.
 Quæsumus o. d. ut quos in s. tui albani ueneranda, 305.
 Quæsumus o. et m. d. ut quos in ss. tuorum ueneranda, 253.
 Qui super astra sedes qui regni sceptris, 59.
 Quod ore sumpsimus dñe. mente capiamus, 89, 248.
 Quos celesti dñe. alimento satiasti apostolicis, 147, 148.
 Quos celesti dñe. dono satiasti præsta, 9, 117, 186.
 Quos celesti recreas munere perpetuo dñe. comitare, 182.
 Quos celestibus dñe. recreas alimentis interueniente, 139.
 Quos ieiunia uotiuca castigant tua dñe. sacramenta, 3.
 Quos munere celesti reficis dñe. intercedentibus, 184.
 Quos refecisti dñe. celesti conuiuio b. fidis uirginis, 269.
 Quos refecisti dñe. celesti mysterio propriis et alienis, 184.
 Quos tantis dñe. largiris uti mysteriis, 69.
 Quotidiani q. dñe. munere sacramenti perpetuæ, 247.
 Redemptionis n. munere uegetati q. dñe. ut hoc, 103.
 Redemptor n. aspice d. et tibi nos iugiter, 245.
 Refecti cibo potique celesti d. n. te supplices, 133, 136, 154.
 Refecti cibo spiritualis alimonie q. dñe. d. n. ut quod, 143.
 Refecti dñe. benedictione sollempni q. ut per intercessionem, 145.
 Refecti dñe. muneribus sacris q. ut intercedente, 299.
 Refecti dñe. pane celesti ad uitam q. nutriamur, 142.
 Refecti participatione muneris sacri q. dñe. d. n. ut, 135, 140, 141, 143, 153.
 Refecti sacra participatione spiritualis mensæ maiestatem, 284.
 Refecti uitalibus alimentis q. dñe. d. n., 94.
 Refectos dñe. uitalis alimonie sacramentis s. confessoris, 286, 306.
 Rege n. q. dñe. propitius uoluntates ut nec, 247.
 Rege q. dñe. famulam tuam .iill. et gratiæ, 20.
 Rege q. dñe. populum tuum et gratiæ tuæ, 72.
 Remotis obumbrationibus carnalium uictimarum, 114.
 Repelle dñe. conscriptum peccati lege cyrographum, 104.
 Repleti alimonia celesti et spiritali populo recreati, 142.
 Repleti alimonia celesti q. dñe. ut intercedente, 162.
 Repleti cibo spiritualis alimonie supplices, 127.
 Repleti dñe. benedictione celesti q. clementiam tuam, 157.
 Repleti dñe. benedictione celesti suppliciter imploramus, 177.
 Repleti dñe. muneribus sacris da q. ut in, 109.
 Repleti dñe. muneribus sacris q. ut intercedentibus ss., 158.
 Repleti sumus dñe. muneribus tuis tribue q., 118.
 Repleti uitalibus alimoniis et diuinis repleti mysteriis, 268.
 Respice dñe. familiam tuam et præsta ut, 76.
 Respice dñe. famulum tuum .iill. in infirmitate sui, 241.

Respice dñe. munera populi tui ss. festinitate, 154.
 Respice dñe. munera quæ pro ss. martyrum tuorum, 161.
 Respice dñe. munera supplicantis ecclesie, 116.
 Respice dñe. propitius ad munera quæ sacramus, 84.
 Respice dñe. propitius plebem tuam et toto, 120, 244.
 Respice dñe. propitius super hæc munera quæ pro, 282.
 Respice dñe. q. n. propitius seruitutem ut, 119.
 Respice dñe. q. super hanc familiam tuam, 92.
 Respice nos misericors d. et mentibus, 65.
 Respice nos misericors d. et nomini tuo perface, 246.
 Respice nos o. et m. d. et ab omnibus tribulationibus, 246.
 Respice q. dñe. populum tuum et quem, 102.

 Sacre nobis q. dñe. observationis ieiunia et pie, 85.
 Sacramenta dñe. q. quæ sumpsimus b. martino confessore, 268.
 Sacramenta quæ indigni sumpsimus dñe. nobis mentis, 304.
 Sacramenta quæ sumpsimus dñe. (d. n.) et, 86, 106.
 Sacramenta salutis n. suscipientes concede q., 254, 268.
 Sacramenta tua dñe. quæ indigni percepimus et, 307.
 Sacramenti tui dñe. diuina libatio penetralia, 81.
 Sacramenti tui dñe. q. participatio salutaris, 88.
 Sacramentis dñe. et gaudiis oblata celebritate expletis, 165, 265.
 Sacramentorum tuorum communio dñe. sumpta, 154.
 Sacrandum tibi dñe. munus offerimus quo b., 168, 170, 298.
 Sacratissimam dñe. b. marie magdalene qua celos, 299.
 Sacrificia dñe. cum ecclesie precibus immolanda q., 184.
 Sacrificia dñe. paschalibus gaudiis immolamus, 101.
 Sacrificia dñe. q. propitius ista nos saluent, 77.
 Sacrificia dñe. tibi cum ecclesie precibus, 108.
 Sacrificia dñe. tuis oblata conspectibus, 113.
 Sacrificia nos dñe. immaculata purificent et, 109.
 Sacrificia nos q. dñe. propensius ista, 92.
 Sacrificia quæ sumpsimus dñe. pro sollempnitate s. pontificis, 17.
 Sacrificia tua dñe. corda n. purificent et, 208.
 Sacrificiis dñe. placatus oblatis opem tuam n., 108, 187.
 Sacrificiis presentibus dñe. q. intende placatus, 74, 79, 84, 129, 149, 152.
 Sacrificiis presentibus quæso dñe. oblatio mea, 181.
 Sacrificium deuotionis n. q. o. d. clementer respice et, 301.
 Sacrificium dñe. obseruantie quadragesimalis, 75.
 Sacrificium dñe. pro filii tui supplices, 108.
 Sacrificium dñe. quod immolamus intende ut ab omni, 185, 186.
 Sacrificium dñe. quod immolamus placatus intende, 141.
 Sacrificium n. tibi dñe. q. b. andreæ precatio s., 169.
 Sacrificium n. tibi dñe. q. b. laurentii s. precatio, 153.
 Sacrificium n. tibi dñe. q. s. patris n. atheluoldi, 287.
 Sacrificium quadragesimalis initii sollempniter, 75.
 Sacrificium salutis n. tibi offerentes concede nobis dñe. d., 177.
 Sacrificium tibi dñe. fidelium tuorum uotis oblatum, 252.
 Sacrificium tibi dñe. laudis offerimus in tuorum, 157.
 Sacrificium tibi dñe. placationis et laudis offerimus, 304.
 Sacris altaribus dñe. hostias superpositas s. benedictus, 150.
 Sacris cælestibus dñe. operante spiritu s., 113.
 Sacris dñe. mysteriis expiati et ueniam, 83.
 Sacro munere satiati supplices te dñe. deprecamur, 135, 140, 144, 153, 208.
 Sacrosancti corporis et sanguinis dñi. n. i. x. refectione, 13, 185.
 Salua nos o. d. et lucem nobis concede, 245.
 Salutarem nobis edidit hodierna die b. augustinus, 304.
 Salutari sacrificio dñe. populus tuus semper exultet, 163.
 Salutaris tui dñe. munere satiati supplices, 76, 128.
 Salutaris hostie munus diuinis sacrandum mysteriis, 299.
 Salutaris hostie participatione refectus misericordiam, 20.

Salutaris tui dñe. munere satiati supplices exoramus, 145.
 Sancta mysteria nos q. dñe. et sacratissimæ uirginis, 298.
 Sancta tua (dñe.) de b. (i/zl.) pretiosa passione sumpta, 171, 266.
 Sancta tua dñe. percipientes tuam deuote misericordiam, 305.
 Sancta tua nos dñe. q. et a peccatis exuant, 247.
 Sancta tua nos dñe. sumpta purificent et b., 283.
 Sancta tua nos dñe. sumpta uiuificent et, 116.
 Sanctæ dei genitricis marie ac cælestium, 251.
 Sanctæ dei genitricis marie ac b. apostolorum martyrum, 191.
 Sanctarum tuarum dñe. intercessione placatus, 135.
 Sancti augustini confessoris tui nobis dñe. pia non, 269.
 Sancti iohannis baptiste et martyris tui dñe. q., 157.
 Sancti nominis tui dñe. timorem pariter, 115.
 Sancti nos dñe. honorii confessoris tui atque pontificis, 300.
 Sancti spiritus dñe. corda n. mundet infusio, 111, 112.
 Sancti tui nos q. dñe. ubique letificent ut, 134, 172.
 Sanctifica dñe. muneris oblati lilamina et b. dei genitricis, 268.
 Sanctifica q. dñe. d. n. per unigeniti tui uirtutem huius, 176.
 Sanctifica q. dñe. n. ieiunia et cunctarum, 88.
 Sanctifica q. dñe. oblata munera quæ in sollempnitate, 17.
 Sanctificati diuino mysterio maiestatem tuam dñe., 183.
 Sanctificati dñe. salutari mysterio q. ut pro, 136.
 Sanctificationem tuam nobis dñe. his mysteriis, 80.
 Sanctificationibus tuis o. d. et uitia n., 79, 92, 124.
 Sanctificato hoc ieiunio d. tuorum corda, 89.
 Sanctificet nos dñe. et muniat intercedente b., 252.
 Sanctificet nos dñe. qua pasti sumus mense, 83.
 Sanctificet nos dñe. q. tui perceptio sacramenti et, 160, 168.
 Sanctificet nos q. dñe. d. huius sacri perceptio, 305.
 Sanctificetur q. dñe. huius n. oblationis munus tua, 176.
 Sanctis intercedentibus x. tuorum electis succurre, 7.
 Sanctorum basilidis cyrini naboris et nazarii q. dñe., 144.
 Sanctorum tuorum dñe. intercessione placatus, 135.
 Sanctorum tuorum dñe. nerei et achillei atque, 142.
 Sanctorum tuorum intercessionibus q. dñe. et nos protege, 192, 301.
 Sanctorum tuorum nobis dñe. pia non desit oratio, 133, 162.
 Sanctus dñe. euthbertus sacerdos et pontifex cuius, 302.
 Sanctus dñe. gorgonius sua nos intercessione letificet, 158.
 Satiasti dñe. familiam tuam muneribus sacris, 64, 134, 156, 167, 169, 266.
 Satiasti nos dñe. salutari mysterio q., 136.
 Satiati dñe. muneribus sacris te q. ut b. birini, 307.
 Satiati sumus dñe. muneribus s. quæ tanto nobis, 160.
 Satiatis dñe. munerum tuorum donis auxilium, 306.
 Satisfaciat tibi dñe. q. pro anima famuli tui i/zl., 196.
 Scrutator cordis et castæ mentis amator, 59.
 Semper dñe. ss. martyrum basilidis cyrini, 144.
 Semper nos dñe. martyrum tuorum nerei et achillei, 142.
 Sempiterna trinitas d. cuius est potentia prosternere, 185.
 Sentiamus dñe. q. tui perceptionem sacramenti, 120.
 Sicut in b. albanii primi anglorum martyris ueneratione, 299.
 Sint tibi o. d. grata n. seruitutis obsequia et hæc, 301.
 Sit dñe. q. b. matheus euangelista n. fragilitatis, 161.
 Sit nobis dñe. q. medicina mentis et corporis, 108.
 Sit nobis dñe. reparatio mentis et corporis cælestis, 118, 137.
 Sit q. dñe. b. iohannes euangelista n., 133.
 Sit tibi dñe. n. deuotionis oblatio acceptabilis ut b., 287.
 Sollemne nobis intercessio b. laurentii martyris q. dñe., 156.
 Sollemni sedulo diuinitis roborati tue pietatis, 285.
 Sollemnibus ieiuniis expiandos suo nos dñe., 3.
 Spes æternæ deus cunctorum certa salusque, 59.
 Spes omnium finium terræ et in mari longe qui, 237.
 Spiritum nobis dñe. tue caritatis infunde, 75, 99, 100, 177.

- Subiectum tibi populum q. dne. propitiatio, 82, 83, 242.
 Subueniat dne. plebi tue dei genitricis oratio, 155, 252.
 Subueniat nobis q. dne. misericordia tua ut, 82, 243.
 Subueniat nobis q. dne. sacrificii presentis operatio, 187.
 Succurre q. dne. populo supplicanti et opem tuam, 241.
 Sumat ecclesia tua d. b. iohannis baptistæ, 146.
 Sume o. d. benigne has oblationes et concede pro meritis, 208.
 Sumentes dne. cælestia sacramenta q. clementiam, 113.
 Sumentes dne. dona cælestia suppliciter, 83, 122.
 Sumentes dne. gaudia sempiterna participatione sacramenti, 303.
 Sumentes dne. perpetua sacramenta salutis tuam, 190.
 Summe o. d. qui uitam b. antistitis tui, 289.
 Sumpsimus dne. celebritatis annue uotiuia sacramenta, 137, 158.
 Sumpsimus dne. diuina mysteria b. andree festiuitate, 169.
 Sumpsimus dne. pignus redemptionis æternæ, 154.
 Sumpsimus dne. pignus salutis æternæ celebrantes b., 156.
 Sumpsimus dne. sacrarum uirginum martyrumque tuarum, 300.
 Sumpsimus dne. sacri dona mysterii humiliter, 114, 126.
 Sumpsimus dne. ss. tuorum sollempnia celebrantes, 147, 179.
 Sumpta (q. dne.) sacramenta omnia crimina, 12, 21, 251.
 Sumpta q. o. d. uitalis mensæ sacramenta sint, 298.
 Sumpta sacramenta q. dne. crimina n. detergent omnemque, 193.
 Sumpta sacramenta q. dne. nos a peccatis omnibus, 301.
 Sumpta sacrosancta communio b. interueniente, 305.
 Sumpti sacrificii dne. perpetua nos tuitio, 90.
 Sumptis dne. cælestibus sacramentis ad redemptionis, 120.
 Sumptis dne. cælestibus sacramentis concede propitius ut, 300.
 Sumptis dne. cælestibus sacramentis q. clementiam, 267.
 Sumptis dne. muneribus sacris, intercedente b. archipresule, 302.
 Sumptis dne. sacramentis ad redemptionis, 80.
 Sumptis dne. sacramentis q. ut intercedentibus b., 207.
 Sumptis dne. salutaribus sacramentis ad, 85.
 Sumptis muneribus dne. q. ut cum frequentatione, 115, 129.
 Sumpto dne. sacramento suppliciter deprecamur ut, 164.
 Sumptum dne. q. uenerabile sacramentum et presentis, 3.
 Super hanc hostiam q. dne. in tua descendat, 273.
 Super has q. (hostias dne.) benedictio copiosa, 137, 141, 143, 264.
 Super populum tuum q. dne. interueniente b. bonifatio, 309.
 Supplicationem seruorum tuorum d. miserator exaudi, 158.
 Supplicationibus apostolicis b. mathei euangelistæ, 161.
 Supplices dne. te rogamus ut his sacrificiis, 86.
 Supplices te rogamus o. d. ut interueniente s. bonifacio, 304.
 Supplices te rogamus o. d. ut interuenientibus ss., 168.
 Supplices te rogamus o. d. ut quos donis, 153, 307.
 Supplices te rogamus o. d. ut quos tuis, 68, 72, 79, 140, 143, 264.
 Supplices te rogamus o. d. ut s. bonifatio intercedente, 309.
 Suppliciter te d. p. o. qui es creator omnium, 181.
 Suscipe clementissime pater hostias placationis et, 190.
 Suscipe dne. animam serui tui .i. quam de ergastulo, 199.
 Suscipe dne. animam serui tui .i. (reuerentem ad te), 199, 200.
 Suscipe clementissime d. munus quod tibi, 305.
 Suscipe dne. fidelium preces cum oblationibus, 106, 166.
 Suscipe dne. munera dignanter oblata et b., 134.
 Suscipe dne. munera propitius oblata quæ maiestati, 160.
 Suscipe dne. munera quæ in b. (agathæ) martyris tuæ, 137, 173.
 Suscipe dne. munera quæ in eius tibi sollempnitate, 132, 156.
 Suscipe dne. munera quæ pro filii tui gloriosa, 109.
 Suscipe dne. preces et hostias ecclesiæ tuæ pro, 179.
 Suscipe dne. preces et hostias meritis b. fidis uirginis, 268.
 Suscipe dne. preces et munera quæ ut, 149, 173, 266.
 Suscipe dne. preces n. et clamantium ad te pia, 245.
 Suscipe dne. preces n. pro anima famuli tui .i. ut si, 197.
 Suscipe dne. preces populi tui supplicantis, 123.
 Suscipe dne. propitius hostias quibus et te placari, 126.
 Suscipe dne. q. munera quæ tibi offerimus pro famulo, 218.
 Suscipe dne. q. nostris oblata seruitiis et, 77.
 Suscipe dne. q. preces populi tui cum, 99, 100.
 Suscipe dne. q. pro sacri connubii lege munus, 228.
 Suscipe dne. sacrificium cuius te uoluisti, 75.
 Suscipe dne. seruum tuum .i. in bonum habitaculum, 200.
 Suscipe dne. nota labiorum eorum et sana interiora, 274.
 Suscipe munera q. dne. exultantis ecclesiæ, 103.
 Suscipe munera q. dne. quæ tibi de tua, 118.
 Suscipe q. clementer o. d. nostræ oblationis, 12, 22.
 Suscipe q. clementissime d. munia presentis hostiæ, 284.
 Suscipe q. dne. fidelium preces cum oblationibus, 101.
 Suscipe q. dne. hæc salutaria libamina quæ tibi, 298.
 Suscipe q. dne. hostiam redemptionis humanæ, 247.
 Suscipe q. dne. munera populorum tuorum, 102.
 Suscipe q. dne. munera pro tuorum commemoratione, 132.
 Suscipe q. dne. munera supplicanter familiæ quæ tibi, 298.
 Suscipe q. dne. preces famulorum tuorum cum, 183.
 Suscipe q. dne. preces n. et muro custodiæ tuæ, 186.
 Suscipe q. dne. preces populi tui cum, 83.
 Suscipe q. dne. pro anima famuli tui et sacerdotis, 195.
 Suscipe s. trinitas hanc oblationem quam tibi, 9.
 Suscipere digneris confessionem meam s. trinitas dne., 295.
 Suscipiamus dne. misericordiam tuam in medio, 127.
 Suscipiat clementia tua dne. q. de. manibus, 20, 301.
 Tantis dne. repleti muneribus præsta q. ut et, 115.
 Te dne. s. p. o. æ. d. supplices deprecamur pro spiritu, 201.
 Temeritatis quidem est dne. ut homo hominem, 202.
 Tempora n. q. dne. pio fauore proseguere et quibus, 116.
 Terram tuam dne. quam uidemus n. iniquitatibus, 10, 17.
 Tibi dne. commendamus animam famuli tui .i. ut, 203.
 Tibi dne. sacrificia dicata reddantur quæ, 119.
 Tibi placitum d. n. populo tuo tribue uoluntatem, 106.
 Totum corpus ecclesiæ tuæ q. dne. sic benedictio, 214.
 Tribuat nobis q. dne. continuum tua s. præsidium, 143.
 Tribue clemens et m. d. in b. testis tui kenelmi, 284.
 Tribue nobis dne. cælestis mensæ uirtutis, 106.
 Tribue nobis q. o. d. ut dona cælestia quæ, 75.
 Tribue q. dne. ut cum presentibus immolemus, 67.
 Tribue q. dne. ut per hæc sacramenta quæ, 108.
 Tribue q. o. d. ut illuc tendat christianæ, 101.
 Tribue q. o. d. ut munere festiuitatis hodiernæ, 108.
 Tribulationem n. q. dne. propitius respice et iram, 242.
 Tu nobis auxilium prestare digneris tu opem tu, 199.
 Tua dne. muneribus altaria cumulamur illius, 146.
 Tua nos dne. medicinalis operatio et a. n., 118, 125.
 Tua nos dne. protectione defende et ab, 83.
 Tua nos dne. q. gratia benedicat et ad uitam, 246.
 Tua nos dne. q. gratia semper preueniat, 124.
 Tua nos dne. sacramenta custodiant et contra, 121.
 Tua nos dne. ueritas semper illuminet et, 245.
 Tua nos misericordia d. et ab omni, 92.
 Tua nos q. dne. quæ sumpsimus sancta, 105.
 Tua nos q. dne. sancta purificent et operationis, 87.
 Tua sacramenta nos d. circumtegan et, 247.
 Tua sancta nobis o. d. quæ sumpsimus et, 247.
 Tueatur q. dne. dextera tua populum, 90.
 Tuere dne. populum tuum et ab omnibus, 75.
 Tuere dne. populum tuum et salutaribus, 120, 244.
 Tuere dne. q. familiam tuam et spiritalibus, 117.
 Tuere nos (dne. q.) tua ss. sumentes et ab, 10, 187, 188.

Tuere nos superne moderator et fragilitatem n., 246.
 Tuere q. dne. familiam tuam et sacris semper, 283.
 Tuere q. dne. familiam tuam (ut) salutis, 123.
 Tui dne. perceptione sacramenti et a nostris, 77, 168.
 Tui nobis dne. communio sacramenti et, 119.
 Tui nos dne. sacramenti libatio sancta restauret, 75, 128.
 Tuis dne. q. adesto supplicibus et inter mundanæ, 125.
 Tuorum nos dne. largitate donorum et, 77.
 Tuus est dies dne. et tua est nox concede, 247.

Veneranda nobis dne. huius diei festiuitas opem, 155.
 Veni sanctificator o. æ. d. benedic sacrificium, 10.
 Vestibus angelicis induti rex, 59.
 Vide dne. infirmitates n. et celeri nobis, 246.
 Vincula dne. humanæ prauitatis abrumpe, 245.
 Virtute spiritus s. dne. munera n. contingit, 113.
 Virtutum caelestium d. qui ab humanis corporibus, 241.
 Virtus summa deus cunctorum, 59.
 Vitalis hostiæ uerba caro facti delicta refocellati, 274.
 Viuificet nos dne. q. participatio tui s. mysterii et, 185.
 Viuificet nos q. dne. huius participatio s., 120.
 Vnguo oculos scapulas [etc.] de oleo sacro, 240.

Vnguo te de oleo sanctificato ut salueris in nomine, 233.
 Vnigeniti tui dne. nobis succurrat humanitas ut, 158.
 Vota n. q. dne. pio fauore prosequere ut, 107.
 Vota populi tui dne. propitiatus intende et quorum, 160.
 Vota populi tui propitiatus intende et quorum nos, 168.
 Vota q. dne. supplicantis populi caelesti, 68.
 Votiua dne. dona quæ pro b. confessoris episcopi, 152.
 Votiua dne. mysteria ss. tuorum sollemnia, 151.
 Votiua dne. nota percepinus quæ sanctorum, 133.
 Vox clamantis ecclesiæ ad aures dne. q. tuæ, 243.
 Vox n. te dne. semper deprecetur et ad aures, 245.
 Vre igne s. spiritus renes meos et cor meum dne., 182.
 Vt a n. excessibus dne. temperemus tua nos præcepta, 246.
 Vt accepta tibi sint dne. n. ieiunia præsta, 114.
 Vt hæc nos cummunio dne. tibi dignos efficiat b., 287.
 Vt nobis dne. terrenarum frugum des, 3.
 Vt nobis dne. tua sacrificia dent salutem b. confessor, 139, 269.
 Vt nos dne. tribuis sollemne tibi deferre, 123.
 Vt percepta nos dne. tua ss. purificent b. protî et, 159.
 Vt sacris dne. reddamur digni muneribus, 80, 125.
 Vt tua nos dne. sacramenta purgent a crimine, 299.
 Vt tuam dne. misericordiam consequamur fac nos tibi, 245.

II.

INDEX OF PREFACES.

N.B. — All the following Prefaces are introduced either by the words ‘æterne deus’ or by the words ‘per christum dominum nostrum.’

Ad cuius immensam pertinet gloriam ut non, 70.
 Apud quem cum b. apostolorum continuata festiuitas, 148.
 Apud quem semper est præclara uita ss. quorum, 144.
 Apud quem semper est præsens et præclara ss. omnium, 253.
 Audientes diuini sermonis sonum dicentem beati, 292.

Beatæ genouefæ natalitia recolentes uere enim huius, 288.
 Beatæ .iij. natalitia recolentes uere enim huius, 290.
 Beatæ praxedis natalicia geminantes uere enim, 288.
 Beati antistitis eutheberti merita recolentes quem in, 297.
 Beati apostoli tui et euangelistæ iohannis, 132.
 Beati iusti martyrio gloriantes cui admirandam gratiam, 289.
 Beati laurentii natalicia repetentes cui fidem, 156.
 Beati leuitæ stephani sacri corporis inuentionem, 208.
 Beati stephani leuitæ simul et martyris, 132.
 Beati uiti martyrio gloriantes cui admirandam, 145.

Celebrantes petri apostoli uinculorum resolutionem, 269.
 Celebrantes sanctorum natalitia coronatorum qui dum, 166.
 Clementiam tuam pronis mentibus obsecramus ut famulas, 291.

Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes ut famulos, 14.
 Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes ut famulum, 191.
 Clementiam tuam pronis mentibus obsecrantes ut tuos, 293.
 Clementiam tuam suppliciter obsecrantes ut cum exultantibus, 165, 265.
 Cui non percut moriendo corpora n. sed mutantur in melius, 195.
 Cui proprium est ac singulare quod bonus es, 126.
 Cuius bonitas hominem condidit iustitia, 86.
 Cuius clementia ecclesiam sanguine suo redemptam, 288.
 Cuius clementia etiam regibus conceditur martyrii palma, 301.
 Cuius diuinæ natiuitatis potentiam ingenua uirtutis, 63, 64.
 Cuius est una diuinitas æ. maiestas et inseparabilis, 273.
 Cuius gratia b. bonifacium in pontificatum elegit, 308.
 Cuius gratia b. saturninum in sacerdotium elegit, 168.
 Cuius hoc mirificum opus ac salutare mysterium, 115.
 Cuius hodie circumcisionis diem et natiuitatis, 66.
 Cuius hodie faciem in confessione præuenimus, 63, 254.
 Cuius immensam misericordiam humillimis precibus imploramus, 16, 292.
 Cuius incarnatione salus facta est mundi, 127.

- Cuius ineffabilis pietas beatissimum maurum leuitam, 288.
 Cuius misericordia inestimabilis sapientia inaccessibilis, 205.
 Cuius misericordia exoramus ut qui s. episcopi birini, 307.
 Cuius munere b. martinus confessor pariter et sacerdos, 166.
 Cuius munere b. uedastus confessor et sacerdos et, 288.
 Cuius nos fides excitat spes erigit, 90.
 Cuius nos humanitas colligit humilitas erigit, 91.
 Cuius nos misericordia praeuenit ut bene, 90.
 Cuius omnipotentia deprecanda est misericordia, 189.
 Cuius petimus primi aduentus mysterium ita nos facias, 297.
 Cuius potentia aeternalis est in filio, 16.
 Cuius primum pietatis indicium est, 119.
 Cuius salutiferæ passionis et gloriöse resurrectionis, 92.
 Cuius uirtus magna pietas copiosa respice de caelo, 264.
- Deprecantes ut b. confessor birinus ante thronum gloriæ, 307.
 Diemque natalicium b. pontificis confessorisque tui, 285.
- Et ad tuam gloriam s. iusti antistitis tui sollemnitatem, 301.
 Et beatæ martyris tuæ .i. natalitia praeueniendo, 290.
 Et clementiam tuam cum omni supplicatione, 82.
 Et clementiam tuam pronis mentibus exorare ut per b., 154, 155.
 Et clementiam tuam suppliciter exorare ut cum, 162.
 Et clementiam tuam suppliciter obsecrare, 94.
 Et confessionem s. felices confessoris memorabilem, 134.
 Et deuotis mentibus natale b. mart. tui laurentii, 153.
 Et diem b. agnetis martyrio consecratam, 135.
 Et gloriam tuam dne. profusis precibus exorare ut s., 290.
 Et gloriam tuam profusis precibus exorare ut qui b. benedicti, 139, 150.
 Et gloriosi .i. ueneranda passione praeuenire cuius, 171.
 Et gloriosi symphoriani martyris pia certamina, 289.
 Et immensam bonitatem pietatis tuæ, 105.
 Et innumeras laudes diuinis dare uirtutibus et, 206.
 Et in die festiuitatis hodiernæ qua b. iohannes, 146, 264.
 Et in die festiuitatis hodiernæ qua b. sextus, 152.
 Et in die sollemnitatis hodiernæ qua b. laurentius, 153, 265.
 Et in hac beati patris augustini suorunq. collegarum, 300.
 Et in hac die quam b. clementis passio consecrauit, 167.
 Et in hac die quam transitu sacro b. confessoris tui, 173.
 Et in hac præcipue die qua filius, 108.
 Et in hac præcipue die quam transitu sacro b., 288.
 Et in hac sollemnitate tibi laudis hostias immolare, 288.
 Et in omni loco ac tempore omnipotentie tuæ gloriam, 297.
 Et in præsentī festiuitate s. martyris tuæ sabinæ, 158.
 Et in præsentī festiuitate s. martyris tui .i. tibi, 171.
 Et in præsentī festiuitate s. nicomedis, 143.
 Et in pretiosis mortibus paruulorum quos, 133.
 Et maiestatem tuam cernua deuotione exorare, 73.
 Et maiestatem tuam deuotis mentibus exoramus ut animæ, 197.
 Et maiestatem tuam indefessis precibus exorare, 106.
 Et maiestatem tuam supplicī deuotione exorare ut b. (confessorum), 173.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut ecclesiam, 136, 148.
 Et maiestatem tuam suppliciter deuotione exorare ut mentibus, 79.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut non n., 108.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut qui b. .i., 170.
 Et maiestatem tuam suppliciter exorare ut spiritus, 113.
 Et misericordiæ tuæ medicinæ uulnera n. committere, 273.
 Et nos clementiam tuam suppliciter exorare ut, 125.
 Et nos te iugiter conlaudare benedicere, 143.
 Et omnipotentiam tuam iugiter implorare ut in, 291.
- Et omnipotentiam tuam iugiter implorare ut nobis, 116.
 Et pietatem tuam indefessis precibus implorare, 101.
 Et pietatem tuam supplicī deuotione exposcere ut hæc, 13, 189, 275.
 Et præcipue pro meritis b. genitricis et perpetuæ, 158.
 Et præcipue pro meritis b. d. genitricis mariæ, 266.
 Et præcipue pro meritis dilecti tui osuualdi tibi, 287.
 Et redemptionis nostræ festa recollere, 105.
 Et sursum cordibus erectis diuinum adorare, 65.
 Et te auctorem et sanctificatorem ieiunii, 107.
 Et te creatorem omnium de præteritis, 84.
 Et te deuotis mentibus supplicare, 84.
 Et te honorandi patris benedicti gloriosam, 139.
 Et te in omni tempore conlaudare et, 69.
 Et te in ss. martyrum festiuitate laudare qui, 140.
 Et te in ss. tuorum meritis gloriosis conlaudare, 164.
 Et te in ss. tuorum uirtute laudare quibus, 172.
 Et te in tuorum honore sanctorum .i. glorificare qui et, 174.
 Et te in ueneratione sacrarum uirginum exultantibus, 155, 265, 291.
 Et te incessanter precari ut qui te auctore, 121.
 Et te laudare mirabilem d. in b. apostolis tuis, 138.
 Et te laudare mirabilem d. in ss. tuis in, 138.
 Et te laudare mirabilem d. in ss. tuis quos ante, 205.
 Et te supplicī deuotione exorare, 88.
 Et te suppliciter exorare ut cum abstinencia, 82.
 Et te suppliciter exorare ut fidelibus tuis, 100.
 Et te suppliciter exorare ut sic nos bonis tuis, 124.
 Et te suppliciter obsecrare ne nos ad, 103.
 Et tibi debitam seruitutem per ministerii, 119.
 Et tibi hanc immolationis hostiam, 70.
 Et tibi laudes debitas pio honore deferre et, 126.
 Et tibi sanctificare ieiunium quod nos et, 123.
 Et tibi uouere contriti sacrificium cordis, 117.
 Et tuam clementiam humiliter implorare, 12.
 Et tuam clementiam profusis precibus imploramus ut, 192.
 Et tuam clementiam pronis mentibus exorare ut b. archipresulis, 300.
 Et tuam clementiam uocibus supplicibus implorare ut b., 154.
 Et tuam cum celebratione ieiunii, 80.
 Et tuam immensam clementiam supplicī uoto, 83.
 Et tuam iugiter exorare clementiam, 78, 81.
 Et tuam maiestatem humiliter implorare ut i. xtus., 124.
 Et tuam misericordiam deprecari ut mentibus n., 288.
 Et tuam misericordiam exorare ut te annuente, 118.
 Et tuam misericordiam totis uiribus exorare, 118.
 Et tuam omnipotentiam deuotis precibus implorare, 114.
 Et tuam omnipotentiam inaccessibiliter prædicare immensamq., 289.
 Et tuam suppliciter misericordiam, 85.
 Et tui misericordiam muneri postulare, 106.
 Et uenientem natalem b. bonifacii pontificis ac sociorum, 309.
 Exhibentes sollemne ieiunium quo b. iohannis bapt., 145, 264.
- Gratias agere uota soluere munera consecrare dne., 285.
- Humiliter deprecantes ut intercedente b. maria semper, 178.
 Humiliter tuam deprecantes clementiam ut gratiam s., 189, 292.
- Illuminator et redemptor animarum, 79, 81.
 Implorantes tuæ maiestatis misericordiam ut, 291.
 In cuius aduentu cum geminam iusseris sistere, 293.
 In hac die migrationis ad x. sanctissimi sacerdotis, 302.
 In quo ita uirtus antiqui hostis elisa est ut, 284.

- Licet enim castitas uirginalis tibi sit ualde amabilis, 291.
- Maiestatem tuam propensius implorantes, 88.
- Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut expulsi, 125.
- Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut famulum, 190, 291.
- Maiestatem tuam suppliciter deprecantes ut opem, 117.
- Maiestatem tuam suppliciter exorantes ut ab ecclesia tua, 292.
- Misericordiae dator et totius bonitatis, 87.
- Natalem s. felicitis martyris tui debita, 134.
- Nos tibi in omnium ss. tuorum profectu, 265.
- Obsecrantes misericordiam tuam ut squalentes agri fecundis, 292.
- Obsecrantes ut hac atria tuis initianda sacramentis, 220.
- Per mediatorem dei et hominum, 85.
- Per quem discipulis spiritus s. in terra datur, 113, 177.
- Per quem s. et benedictum nomen maiestatis tue, 126.
- Per quem humani generis reconciliationem, 80.
- Per quem nobis indulgentia largitur, 91.
- Per quem pietatem tuam suppliciter petimus, 113.
- Per quem s. et benedictum nomen maiestatis tue, 254.
- Per quem salus mundi per quem uita hominum per quem, 198, 266.
- Per quem supplices exposcimus ut cuius, 103.
- Per quem te supplices deprecamur ut altare hoc, 219.
- Per quem te immense d. rogamus ut supplicationes n., 175.
- Persoluentes iubilationis et munera sacramentis expiationem, 288.
- Pia deuotione tuam laudantes elementiam qui ss., 291.
- Potissimum in hac die qua transitum s. celebramus, 284.
- Præcipue in die ista in qua filii tui unigeniti a iudeis, 141, 206.
- Pro annua dedicatione tabernaculi huius honorem, 290.
- Pro cuius amore gloriosi martyres iohannes et paulus, 147.
- Pro cuius caritatis ardore iste et omnes s. uirgines, 174.
- Pro cuius nomine gloriosus leuita uincens, 136.
- Pro cuius nomine panarum mortisque contemptum, 137.
- Pro cuius nomine ueneranda confessione b. martyr, 140.
- Pro cuius nominis confessione b. mart. gerasius, 145.
- Propitiare supplicationibus n. et miserere fidelibus famulis, 191.
- Quamuis enim illius sublimis angelicæ substantiæ, 177, 266.
- Quem b. eustachius mirabiliter meruit agnoscere, 289.
- Quem in hac nocte inter sacras epulas increpantem, 94, 256.
- Quem iohannes precessit nascendo et in, 129.
- Quem pro salute hominum nasciturum gabriel, 128.
- Qui ad insinuandum humilitatis suæ, 84.
- Qui æternitate sacerdotii sui omnes tibi, 120.
- Qui ascendens super omnes calos, 111, 262.
- Qui beato archipresuli et martyri tuo allego in, 302.
- Qui b. martyri tuo uirtutem in confessione, 289.
- Qui beatum albanum hodierna die martyrii gloria, 299.
- Qui b. augustinum confessorem tuum et scientiæ, 269, 289.
- Qui b. birinum confessorem tuum nobis doctorem, 287.
- Qui beatum dunstanum confessorem tuum praelegisti, 285.
- Qui beatum petrum apostolum pietatis respexit intuitu, 292.
- Qui continuatis xl. diebus et noctibus, 75.
- Qui corporali ieiunio uitia compromis, 3, 74, 235.
- Qui crucem ascendit sanguinem fudit et omnem, 159.
- Qui cum unigenitus tuus in substantia n. mortalitatis, 254.
- Qui cum unigenito filio tuo et spiritu s. unus, 115, 176, 262, 266.
- Qui das escam omni carni et nos, 76.
- Qui de uirgine nasci dignatus per passionem, 106.
- Qui delinquentes perire non pateris, 81.
- Qui dissimulatis humane fragilitatis peccatis sacerdotii, 181.
- Qui dissimulat, 106.
- Qui dum b. libertu mart. merita gloriæ non narrant, 154.
- Qui dum lib. n. n. continentis satisfactionem suscipis, 181.
- Qui ecclesie tue filii s. b. hieronymi fidei d. c. 162.
- Qui ecclesie tue filii s. signi non cessas erudire, 115.
- Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere, 141, 290.
- Qui ecclesiam tuam in apostolicis tribuisti consistere, 169, 263, 265, 290.
- Qui ecclesiam tuam in tuis fidelibus ubique pollentem, 161, 171.
- Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deserens, 290.
- Qui ecclesiam tuam sempiterna pietate non deseris, 156, 264, 265.
- Qui es iustorum gloria et misericordia peccatorum, 12, 190, 291.
- Qui es omnium corona ss. quique concedis triumphum, 283.
- Qui es sanctificator et institutor abstinentiæ, 128.
- Qui est dies æternus lux indeficiens, 87.
- Qui famulos tuos igitur corporaliter uerberas ut mente, 193, 293.
- Qui federa nuptiarum blando concordie ingo et, 228, 293.
- Qui fragilitatem n. non solum misericorditer donis, 15, 184.
- Qui generi humano nascendo subuenit, 109.
- Qui genus humanum prauaricatione, 69.
- Qui glorificaris in tuorum confessione ss., 134.
- Qui humanum genus de profundo mortis eripiens, 156.
- Qui ideo malis præsentialis nos flagellas ut ad bona, 187.
- Qui illuminatione suæ fidei tenebras expulit, 86, 255.
- Qui in alimentum corporis humanarum, 77.
- Qui in omnium ss. tuorum es protectione, 20.
- Qui in principio inter cetera bonitatis et pietatis, 222, 259.
- Qui innocens pro impiis uoluit pati, 92.
- Qui ieiunii obseruatione et eleemosynarum, 78.
- Qui ieiunii quadragesimalis obseruatione, 84.
- Qui inspicis cogitationum secreta et omnis n. mentis, 177.
- Qui iustis præsto es supplicationibus miserere, 11.
- Qui iusto pioque moderamine et pro, 122.
- Qui mundum per ss. doctores ad ueræ fidei agnitionem, 254.
- Qui nobis in x. unigenito filio (tuo) dno. n. spem, 207, 266, 293.
- Qui non solum peccata dimittis sed ipsos etiam, 129.
- Qui nos assiduis martyrum passionibus consolaris et, 168.
- Qui nos castigando sanas et refouendo, 120.
- Qui nos de donis bonorum temporalium, 120.
- Qui nos ideo collectis terræ fructibus, 122.
- Qui nos per paschale mysterium edocuit, 102.
- Qui nostri saluatoris hodie lux uera, 254.
- Qui ob animum medelam ieiunii, 80.
- Qui oblatione sui corporis remotis sacrificiorum, 101.
- Qui omne genus humanum callida diri serpentis, 283.
- Qui omne genus humanum calliditate antiqui serpentis, 286.
- Qui peccantium non uis animas perire, 82.
- Qui peccato primi parentis hominem, 66.
- Qui per b. mariæ uirginis partum ecclesie tuæ, 71, 262, 263.
- Qui per incarnati uerbi mysterium noua mentis, 254, 262.
- Qui per passionem crucis mundum redemit, 141, 159, 263.
- Qui perficis in infirmitate uirtutem et humani, 167.
- Qui post resurrectionem suam omnibus discipulis, 109, 262.
- Qui præcursores filii tui tanto munere ditasti ut, 157, 265.
- Qui pro amore hominum factus in similitudinem carnis, 182.
- Qui pro nobis æterno patri adæ, 59, 96, 258.
- Qui pro redemptione ac salute humani, 17.
- Qui promissum spiritum paraclytum super, 112.
- Qui properante iacob sub felicitatis commoda itinera, 292.
- Qui propterea puni errantes et clementer, 124.
- Qui rationabilem creaturam ne temporalibus, 72.
- Qui sacramentum paschale consummans, 111.
- Qui salutem (humani generis) in ligno crucis constituisti, 178, 266.

- Qui (cui) sanctis tuis kyllanio et sociis eius tantam, 309.
 Qui sanctorum martyrum dionysii rustici et eleutherii, 163, 297.
 Qui sanctorum martyrum tuorum pia certamina ad copiosam, 172.
 Qui sanctorum tuorum germani remigii uedasti et bauonis, 289.
 Qui sanctorum tuorum patrocinia tecum ita in aeterna, 283.
 Qui sanctos tuos semper misericordia et subsequeris, 282.
 Qui sanctum confessorem presulemque tuum dunstanum pro, 298.
 Qui secundum promissionis tuae incommutabilem ueritatem, 102.
 Qui secundum promissionem tuam dne. ineffabile, 169.
 Qui semper paratus es tribuere quod ipse iubes, 274.
 Qui sic nos tribuis sollemne tibi deferre, 89.
 Qui sic tribuis ecclesiam tuam ss. commemoratione proficere, 289.
 Qui solus habes immortalitatem et lucem habitas, 209.
 Qui spiritus s. infusione repleuit corda, 112.
 Qui subiectas tibi glorificas potestates suscipe q. propitius, 293.
 Qui tui nominis agnitionem et tuae potentiae, 176.
 Qui tuo inenarrabili munere praestitisti ut, 127.
 Qui uicit diabolum et mundum hominesque, 123.
 Qui ut de hoste generis humani maior uictoria, 64, 266.
 Quia competenter atque salubriter, 77.
 Quia cum laude n. non egeas gratia tibi, 122.
 Quia cum unigenitus tuus in substantia, 67, 71.
 Quia licet in omnium ss. tuorum tu sis dne. protectione, 151.
 Quia licet nobis semper salutem operetur diuini, 150.
 Quia nostri saluatoris hodie lux, 64, 254.
 Quia notam fecisti in populis misericordiam, 67, 68.
 Quia per ea quae conspiciuntur instruimur, 72.
 Quia per incarnati uerbi mysterium noua, 64.
 Quia sic tribuis ecclesiam tuam s. gregorii, 139.
 Quia tu es mirabilis in omnibus ss. tuis quos et, 164, 290.
 Quia tu in n. semper faciens infirmitate, 120.
 Quo moriente illuminata sunt tartara quo resurgente, 251.
 Quoniam a te constantiam fides a te uirtutem, 142.
 Quoniam adest nobis dies magnifici uotiuu mysterii, 169.
 Quoniam adest nobis iocunda et uotiuu praesentis, 286.
 Quoniam cognoscimus quanta apud te sit praecara uita, 161.
 Quoniam fiducialiter laudis tibi hostias immolamus, 157.
 Quoniam illa festa remcant quibus n. mortalitatis, 116.
 Quoniam martyris b. sebastiani pro, 135.
 Quoniam quamuis humano generi mortis inlata conditio, 293.
 Quoniam sanctorum quoque remigii atque germani, 297.
 Quoniam supplicationibus n. misericordiam tuam confidimus, 289.
 Reuerentiae tuae dicato ieiunio gratulantes quae neneranda, 165, 265.
 Salua nos ex ore leonis saeuissimi qui rugiens circuit, 292.
 Sancti michahelis archangeli merita praedicantes, 162, 265.
 Sanctorum confessorum tuorum dne. sollemnitatem, 290.
 Semperque uirtutes et laudes tuas labiis, 68.
 Sponsum uirginum et uirginitatis auctorem regem martyrum, 297.
 Sub cuius potestatis arbitrio omnium regnorum, 186, 292.
 Suppliciter implorantes ut nos ab omnibus peccatis, 266.
 Suppliciter te implorantes ut et delicta n. miseritis, 291.
 Te deprecantes ut beati augustini [erased], 299.
 Te dne. suppliciter exorare ut gregem tuum pastor, 147, 148, 263, 264.
 Te in tuorum apostolorum glorificantes honore qui et illis, 164.
 Te laudare mirabilem deum in omnibus, 67.
 Te laudare te benedicere qui das escam, 18.
 Teque in ss. tuorum confessionibus laudare in cuius, 158, 159.
 Teque maxime hodie in huius b. famuli tui guthlaci, 282.
 Te quidem omni tempore sed in hac potissimum nocte, 99, 262.
 Te suppliciter exorantes ut sic nostra, 88.
 Te toto corde suppliciter exorantes ut praeteritorum, 187.
 Tibi enim festa sollemnitas tibi dies sacrata celebratur, 156.
 Tibi igitur preces supplices fundimus et maiestatem tuam, 293.
 Tu etenim dne. non solum maiestati tuae fabricari, 220.
 Tuam magnificentiam. etc. [erased], 298.
 Tuamque in ss. tuorum cornelii simul et cypriani, 160.
 Tuamque misericordiam suppliciter exorare, 83.
 Verum aeternumque pontificem et solum sine, 117.
 Votiuu b. pontificis atheluuoldi translationem, 287.
 Votiuu b. pontificis martini translationem pia, 288.
 Ut quia tui est operis si quod tibi placitum, 108.

III.

INDEX OF BENEDICTIONS AND EXORCISMS.

- Ab omni malo defendat nos dns. Amen, 7.
 Ab omni malo te liberet et dextera, 9.
 Accendat in uobis dne. uim sui amoris, 88.
 Adesto dne. supplicationibus n. et hanc domum serenis, 225.
 Adesto dne. supplicationibus n. et hunc famulum tuum, 226.
 Adesto q. o. d. bonorum dator ordinum distributor, 213.
 Adsit dne. huic lauacro tue uirtutis operatio et, 236.
 Aeternum ac iustissimam pietatem tuam, 130.
 Auctor uitæ natus ex uirgine misereatur, 6.
 Beati martyris sui .i//. intercessione uos, 171.
 Benedic dne. creaturam istam .i//. ut sit remedium, 250.
 Benedic dne. dona tua quæ de tua largitate, 7.
 Benedic dne. et has creaturas fontis lactis et, 224.
 Benedic dne. et hos fructus nouos uinæ, 152.
 Benedic dne. fortitudinem principis n. et opera, 231.
 Benedic dne. hanc creaturam nouam panis sicut, 224.
 Benedic dne. hanc crucem tuam ex qua eripuisti, 225.
 Benedic dne. hos fructus nouos uinæ uel fabæ, 224.
 Benedic dne. hunc elementissimum regem cum, 8.
 Benedic dne. hunc præ-sulem principem qui regna, 231.
 Benedicat te d. cæli adiuet te x., 9.
 Benedicat te d. p. sanet te filius illuminet te spiritus, 240.
 Benedicat tibi dns. custodiensque te sicut te, 9, 249.
 Benedicat uobis dns. b. martyrum suorum, 172.
 Benedicat uobis dns. et custodiat uos, 248.
 Benedicat uobis dns. qui b. uirgini .i//. concessit, 174.
 Benedicat uobis o. d. b. iohannis bapt., 146.
 Benedicat uobis o. d. cui et ieiunii maceratione, 91.
 Benedicat uobis o. d. qui per unigeniti, 141.
 Benedicat uobis o. d. qui quadragenarium, 76.
 Benedicat uobis o. d. qui uos b. petri, 148.
 Benedicat uos d. omni benedictione cælesti sanctosque, 211.
 Benedicat uos d. qui per unigeniti sui passionem, 93, 258.
 Benedicat uos o. d. cuius unigenitus hodierna, 109.
 Benedicat uos o. d. hodierna interueniente, 100.
 Benedicat uos o. d. ob cuius paraelyti, 111.
 Benedicat uos o. d. uestramque ad supernam, 64.
 Benedicat uos. o. d. qui uos gratuitè, 105.
 Benedico te creatura panis in nomine patris et, 224.
 Commune uotum permaneat communis oratio prosequatur, 215.
 Concedat uobis o. d. munus sue benedictionis, 248.
 Concede q. o. d. et famulum(ani) tuum(ani) quem ad regimen, 227.
 Consecramus et sanctificamus hanc patenam ad, 220.
 Consecrare et sanctificare digneris dne. patenam hanc, 221.
 Consecrantur manus iste per istam unctionem et, 215.
 Consolare dne. hanc famulam tuam .i//. uiduitatis macore, 227.
 Corpus tuum in seruitio suo custodire et, 9.
 Creator et conseruator humani generis, 131.
 Creaturam suam x. filius d. benedicat, 8.
 Cunctis pro nobis intercedentibus ss. saluator, 7.
 Dei p. o. misericordiam dilectissimi fratres deprecemur, 220.
 Deprecamur dne. clementiam pietatis tue ut, 225.
 Det nobis dns. munus sue benedictionis et replent, 248.
 Deum patrem o. suppliciter deprecamur ut hunc famulum, 211, 212.
 Deuotionem uestram dns. dignanter intendat et sue, 248.
 Deus ad cuius sepulchrum cum aromatibus, 131.
 Deus angelorum d. archangelorum. d. prophetarum. d., 233.
 Deus benedictionis indultor qui ministerium quod salomon, 221.
 Deus bonarum uirtutum et omnium benedictionum largus, 226.
 Deus cæli terreque dominator qui das escam omni, 205.
 Deus castitatis amator et continentie conseruator, 227.
 Deus castorum corporum benignus inhabitator et, 227.
 Deus conditor et defensor generis humani qui hominem, 234.
 Deus cuius filius pro salute generis humani de, 205.
 Deus cuius unigenitus hodierna die discipulis, 103.
 Deus dei filius ab æterna morte nos, 6.
 Deus dei filius quem uenturum colimus det, 7.
 Deus dei filius qui hodie a mortuis resurgere, 6.
 Deus dei filius qui hodierna die cælos ascendit, 7.
 Deus d. filius qui hodierna die de uirgine, 6.
 Deus dei filius qui hodierna die discipulis suis, 7.
 Deus dei filius qui hodierna die mundo, 6, 10.
 Deus electorum fortitudo et humilium celsitudo, 230.
 Deus fons saluationis et origo benedictionis, 19.
 Deus honorum omnium d. omnium dignitatum quæ, 217.
 Deus incrementorum omnium et profectuum spiritualium, 260.
 Deus institutor eunctorum qui per moysen famulum, 229.
 Deus inuictæ uirtutis auctor et insuperabilis, 250.
 Deus inuictæ uirtutis triumphator et omnium rerum, 215.
 Deus lumen uerum qui unigenitum suum hodierna, 67.
 Deus omnipotens s. trinitas misereatur nostri quæ, 7.
 Deus omnipotens sub cuius inuocatione altarium in, 220.
 Deus pacis et dilectionis hodie natus sit cum, 6.
 Deus pacis et dilectionis maneat semper cum, 269.
 Deus p. n. d. uniuersæ conditor ueritas te supplices, 235.
 Deus perpetuitatis auctor dux uirtutum omnium, 230, 231.
 Deus qui ad hoc in iordanis alueum sanctificaturus, 225.
 Deus qui ad præsentium quadragesimalium, 85.
 Deus qui ad salutem humani generis maxima quæque, 250.
 Deus qui b. stephanum protomartyrem coronauit, 132.
 Deus qui de ecclesiæ sue intemerato utero, 99.
 Deus qui dispersa congregas et congregata, 90.
 Deus qui diuersa ad tabernaculum federis, 131.
 Deus qui es conlator sacrorum magnificus dignitatum, 213.
 Deus qui hodierna die discipulorum mentes, 112.
 Deus qui humani generis ita es conditor ut sis etiam, 235.
 Deus qui inuisibili potentia sacramentorum tuorum, 236.
 Deus qui non mortem sed penitentiam desideras, 204.
 Deus qui nos ad delicias spirituales semper, 7.
 Deus qui per b. mariæ uirginis partum genus, 155.
 Deus qui potestate uirtutis tue de nihilo cuncta fecisti, 228.
 Deus qui resurrectionem unigeniti sui uobis contulit, 105.

Deus qui ss. suis semper adiuuat ipse te, 9.
 Deus qui temporibus noe famuli tui, 90.
 Deus qui uestimentum salutare et indumentum aeternae, 226.
 Deus qui uirtute s. spiritus tui imbecillarum mentium, 223.
 Deus qui uos b. iohannis bapt. concedit, 157.
 Deus qui uos in apostolicis tribuit consistere, 170.
 Deus sanctificationum o. dominator cuius pietas sine, 220.
 Deus sine quo nihil potest benedici uel, 131.
 Deus uerus et homo uerus natus ex uirgine nos, 6.
 Dignare dne. calicem istum in usum ministerii tui, 221.
 Dignare dne. d. o. rex regum et dns. dominantium, 221.
 Dominator dne. d. rex unctus auctor unguenti, 260.
 Domine d. creator celi et terrae rex regum et dns., 204.
 Domine d. o. cui assistunt omnes exercitus, 131.
 Domine d. o. omnium benedictionum largus, 131.
 Domine d. o. p. dni. n. i. x. qui dignatus es hunc famulum, 229.
 Domine i. x. qui illuminas omnem hominem uenientem, 203.
 Domine o. x. qui ex quinque panibus et duobus piscibus, 224.
 Domine sanctae spei fidei gratiae profectuum munerator, 215.
 Domine s. p. o. ae. d. benedicere digneris famulum, 212, 213.
 Domine s. p. o. ae. d. benedicere et sanctificare digneris, 203.
 Domine s. p. o. ae. d. exaudi nos lumen indeficiens, 223.
 Domine s. p. o. ae. d. honorum omnium auctor et distributor, 214.
 Domine s. p. o. ae. d. in nomine tuo et filii tui, 223.
 Domine s. p. o. ae. d. misericordiam tuam supplices, 221.
 Domine s. p. o. ae. d. osanna in excelsis pater dni. n., 234.
 Domine s. p. o. ae. d. p. dni. n. i. x. cuius antiquitas, 237.
 Domine s. p. o. ae. d. per impositionem scripturae huius, 235.
 Domine s. p. o. ae. d. qui caelum et terram mare, 224.
 Domine s. p. o. ae. d. qui per i. x. filium tuum in, 212.
 Domine s. p. o. ae. d. qui per inuisibilitatis tuae, 225.
 Domine s. p. o. ae. d. uirtutem tuam totis exoro, 233.
 Dominum d. celi et terre conditorem dilectissimi, 221.

Eccē sic benedicetur omnis homo qui timet, 222.
 Eligunt te fratres tui ut sis lector in domo dei, 212.
 Emitte dne. spiritum s. tuum paraclitum de caelis in, 222, 257.
 Ephphatha quod est aperire in odorem suauitatis tu, 238.
 Exaudi dne. preces n. et iter famuli tui .i//., 9.
 Exaudi dne. preces n. et super hunc famulum, 213.
 Exaudi nos d. salutaris n. et super hunc famulum, 214.
 Exaudi nos dne. s. p. o. ae. d. et mittere dignare, 239, 250.
 Exaudi nos dne. s. p. o. ae. d. ut si qua sunt aduersa, 225.
 Exorcizo te creatura aquae in nomine d. p. o., 250.
 Exorcizo te creatura olei in nomine d. p. o. et in, 260.
 Exorcizo te creatura olei per d. p. o. qui fecit caelum, 259.
 Exorcizo te creatura salis in nomine d. p. o. et in, 235.
 Exorcizo te creatura salis per deum niuum per, 249.
 Exorcizo te immundissime spiritus omnisque incursio, 257.
 Exorcizo te omnis immundissime spiritus, 130.
 Exultet iam angelica turba caelorum exultent, 223.
 Exultet iam angelica turba exultent diuina, 96.

Haec commixtio liquorum fiat omnibus perunctis, 259.

Immensam elementiam tuam o. ae. d. humiliter, 249.
 In diebus eius oriatur omnibus aequitas et iustitia, 230.
 In nomine s. et unice trinitatis quod, 8.
 In nomine s. trinitatis et unice diuinitatis accipe, 215.
 In tuo nomine d. p. o. et i. x. filii tui dni. n., 257.
 Inclinet dns. aurem suam ad preces uestrae, 248.
 Intercedente pro nobis s. d. genitrice maria auxiliatur, 7.
 Intercedentibus pro nobis x. apostolorum meritis, 7.

Intercedentibus pro nobis x. confessorum meritis, 7.
 Intercedentibus pro nobis x. martyrum meritis, 7.
 Ipse nos benedicat in terris qui hodie nasci, 6, 9.

Medelam tuam deprecor dne. s. p. o. ae. d. qui subuenis, 233.
 Mentem tuam illuminet sensum tuum custodiat, 9.
 Multiplicet in nobis dns. copiam suae benedictionis, 248.

Nec te latet satanas imminere tibi poenas imminere tibi, 237.
 Nos d. et nostra benedicat pocula xtus., 8.

Omnipotens deus caelesti uos protectione circumdet, 249.
 Omnipotens d. cuius unigeniti aduentum, 129.
 Omnipotens d. cuius unigenitus hodierna die ne, 66.
 Omnipotens d. det tibi de rore caeli et de pinguedine, 231.
 Omnipotens d. deuotionem nostram dignanter intendat, 107.
 Omnipotens d. dexterae suae perpetuo circumdet, 249.
 Omnipotens d. dies uestros in sua pace disponat, 249.
 Omnipotens d. dignetur uobis per intercessionem, 132.
 Omnipotens d. ieiunii ceterarumque uirtutum, 79.
 Omnipotens d. ieiuniorum uestrorum uictimas, 82.
 Omnipotens d. nostra benedicere dignetur, 8.
 Omnipotens d. pro cuius unigeniti ueneranda, 133.
 Omnipotens d. qui dixit qui me confessus, 74, 238.
 Omnipotens d. qui in nomine unigeniti sui misit, 239.
 Omnipotens d. qui incarnatione unigeniti sui mundi, 63.
 Omnipotens d. qui unigenitum suum hodierna, 71.
 Omnipotens d. sua nos elementia benedicat et, 248.
 Omnipotens d. uniuersa a uobis aduersantia, 249.
 Omnipotens d. uos placido uultu respiciat, 130.
 Omnipotens dominator x. qui secundum adumptionem, 6.
 Omnipotens dominus det uobis copiam benedictionis, 173.
 Omnipotens mitissime d. respice propitius preces n. et, 239.
 Omnipotens sancta trinitas manibus n. opem tuam, 222.
 Omnipotens s. d. a cuius facie caeli distillant, 233.
 Omnipotens s. d. adesto magne pietatis tuae, 236.
 Omnipotens s. d. fons lucis et origo bonitatis qui, 212.
 Omnipotens s. d. insere te officiis n. ut haec uaseula, 225.
 Omnipotens s. d. parce metuens propitiare, 204.
 Omnipotens s. d. p. dni. n. i. x. respicere dignare super, 235.
 Omnipotens s. d. p. dni. n. i. x. te supplices exoramus, 233.
 Omnipotens s. d. qui moysen famulum tuum, 204.
 Omnipotens s. d. qui per lignum perduto mundo, 225.
 Omnipotens s. d. qui regenerare dignatus es hunc, 222.
 Omnipotentem d. et dnm. n. uotis exultantibus deprecemur, 220.
 Omnium ss. suorum meritis eruat nos dns., 7.
 Oramus te dne. d. n. ut careas iste in honorem, 223.
 Oremus d. ac. dnm. n. ut super seruum suum .i//., 213.
 Oremus dilectissimi d. p. o. ut super hunc famulum, 213, 214.
 Oremus dilectissimi fratres dnm. n. i. x. pro hoc famulo, 226.
 Oremus dilectissimi fratres ut dns. d. n. calicem suum, 221.
 Oremus dnm. n. o. qui incomprehensibilem unigeniti, 259.
 Oremus fratres carissimi ut d. o. hoc ministerium, 222.
 Oremus fratres ut d. et dns. n. i. x. nos et electum, 215.

Pater sancte o. d. qui per dnm. n. i. x. ab initio, 217.
 Per intercessionem sanctae dei genitricis in suo, 7.
 Per istam unctionem et dni. benedictionem mundentur ab, 240.
 Petimus s. p. o. ae. d. ut respicere digneris, 205.
 Populi tui q. dne. propitiare peccatis et totius, 198.
 Precamur ergo te dne. ut nos famulos tuos omnem, 224.
 Preces n. q. dne. elementer exaudi et hunc electum, 235.
 Propitiare dne. supplicationibus n. et inclinato super, 217.

Protege dne. d. n. et fragilitati n. necessariam, 7.
Purificet o. d. tui cordis arcana et benedictionis, 10.
Purificet o. d. uestrorum cordium arcana et, 249.

Qui mutauit aquam in uina falerna, 8.
Quod nobis est appositum d. filius benedicat, 8.

Redemptor humani generis hodie natus conseruet, 6.
Refice nos dne. donis tuis et opulencie tue, 7.
Regnans cum patre natus ex matre x. nos, 6.
Respice dne. propitius super hanc famulam tuam *ill.*, 227.
Rex regum et dominus dominantium da pacem, 7.
Rex regum hodie natus nos custodire dignetur, 6.
Rogamus te dne. s. p. o. æ. d. miserere famulo tuo, 237.
Rogamus te dne. s. p. o. æ. d. ut digneris benedicere, 225.

Saluator mundi natus ex uirgin: n. soluar, 6.
Saluator mundi pro nobis passus et a morte, 6.
Sanctifica dne. poma et nucis nucleosque et, 224.
Sanctorum confessorum suorum *ill.* meritis uos, 173.
Seruis suis apposita a dno. sint benedicta, 8.
Signat te dns. signo crucis in uitam æternam in, 229.
Spes omnium finium terre et in mari longe qui ss., 237.

Te deprecamur o. d. ut benedicas hunc fructum, 224.
Te inuocamus dne. s. p. o. æ. d. super hanc famulam, 227.
Te inuocamus dne. s. p. o. æ. d. ut hunc famulum, 230.
Tua nos dne. dona reficiant et tua, 7.

Veniat ergo o. d. super hoc incensum, 131.

IV.

INDEX OF PASSAGES OF SCRIPTURE.

	PAGE		PAGE		PAGE
GEN. xxiv. 7	16	MARC. xi. 22-25	188	IOAN. xvi. 20-22	15
EXOD. xv. 27-xvi. 10	255	MARC. xi. 22-26	14	ROM. vii. 14-25	11
ECCLUS. xxxvi. 1-10	14	MARC. xiii. 33-37	12	ROM. xi. 33-36	209
IER. xiv. 1-8	10	LUC. xii. 32-34	253	1 COR. x. 12-13	188
IER. xvii. 7-10	17	LUC. xii. 54-56	11	2 THESS. iii. 13-18	15
2 MAC. i. 2-5	14	LUC. xv. 1-7	13	1 TIM. iii. 1-7	216
MAT. vii. 18-21	17	LUC. xviii. 9-14	11	HEB. v. 1-6	253, 266
MAT. x. 7-15	16	LUC. xix. 1-10	18, 263	IAC. v. 16-20	13
MARC. i. 40-42	209	LUC. xxii. 24-30	217	APOC. xxi. 2-5	18
MARC. vi. 6-13	266	IOAN. xiv. 27-31	15	APOC. xxi. 9-27	263

V.

INDEX OF SUBJECT MATTERS.

Abbate missa pro, 182.	Alba, 59.	Anglo-Saxon Church, independence of, xxiv.
Abbatis uel abbatissæ consecratio, 227.	All Saints, feast of, xxxv, xxxvi, xxxix, xlv, xlvii, lii, lv, 165, 265, 295.	Animalium pro peste missa, 187.
Abbreviations, xxx.	Altaris consecratio, 220, 221.	Anniversario ecclesiæ missa, 18; benedictio, 19.
Accents, use of, xxix.	Altaris reconciliatio, 229.	Annotina pascha, xxxvii, xl, lxiii, 105, 308.
Acolyti ordinatio, 212.	Amico missa pro, 189, 190, 268, 274, 291.	Anuli benedictio, 131.
Ad te leuaui, xxii.	Ampulla, 257, 258, 259, 260.	Anulus, 215.
Adoration of the cross. <i>See</i> Crucis.	Ampullæ benedictio, 131.	Apis similitudo, 97.
Agapem oratio ad, 226.	Angelorum suffragia ad postulanda missa, 177.	Apologia sacerdotis, 175, 295, 296.
Agenda mortuorum, 198, 207. <i>See</i> Defunctis.		

Apostolicus, 261.
 Aquæ benedictio, 250.
 Aquæ exorcismus, 250.
 Aquamanalis, 213.
 Archidiaconus, 211, 212, 255, 259, 261.
 Archiepiscopus orationes super, 232.
 Aspersio, 219, 226, 237, 239, 250, 256.
 Assumption, feast of the, xxxix, xlv, xlv, 155.
 Athleta (adtheleta), 288.

Baculi benedictio, 131.
 Baculus, 216.
 Balsanum, 259.
 Baptismi ordo, 236.
 Barbas tendendas oratio ad, 226.
 Barren woman, prayers for a, xxxviii, 229.
 Basilicæ dedicatio, 218, 290.
 Bee the, simile of, 97.
 Belli missa in tempore, 185, 293.
 Benedictio acolyti, 212.
 Benedictio ad generalem cultum ecclesiæ, 131.
 Benedictio ampullæ, 131.
 Benedictio anuli, 131.
 Benedictio aquæ, 250.
 Benedictio baculi, 131.
 Benedictio carnis, 100.
 Benedictio cerei, 96.
 Benedictio cereorum, 203, 204.
 Benedictio cinerum, 204.
 Benedictio crucis, 225.
 Benedictio diaconi, 215.
 Benedictio domus, 225.
 Benedictio exorcistæ, 212.
 Benedictio fabæ, 224.
 Benedictio fontis, 224, 225, 236.
 Benedictio frugum, 224.
 Benedictio generalis, 250.
 Benedictio hominis, 9.
 Benedictio ignis, 203.
 Benedictio in anniversario ecclesiæ, 19.
 Benedictio lactis, 224.
 Benedictio lectoris, 212.
 Benedictio nucleum, 224.
 Benedictio olei, 257.
 Benedictio ostiarii, 211.
 Benedictio palmarum, 90, 205, 255.
 Benedictio panis, 224.
 Benedictio pomorum, 224.
 Benedictio pro iter agentibus, 9.
 Benedictio putei, 225.
 Benedictio ramorum, 255.
 Benedictio regis, 8, 249.
 Benedictio regis in tempore synodi, 9.
 Benedictio regis noviter electi, 230.
 Benedictio salis, 235, 249.
 Benedictio sponsarum, 229.
 Benedictio stolarum, 215.
 Benedictio subdiaconi, 213.
 Benedictio thuribuli, 131.
 Benedictio thymiamatis, 131.
 Benedictio tintinnabuli, 6.

Benedictio uasorum, 225.
 Benedictio uestium, 226.
 Benedictio uidiæ, 227.
 Benedictio uini, xliii, 224.
 Benedictio uirginis, 227.
 Benedictio uuae, xliii, 153, 224.
 Benedictionals, lxiv.
 Benedictiones quotidianæ, 248.
 Benedictiones uariæ, 6.
 Benedictions, xxxvii, xli, lxiv.
 Bishops, consecration of certain, lxi, 1, 2.
 Bishops, election of, xxiv.
 Bissexus dies, 21.
 Bodleian Library, MSS. in, xxiii, xxviii.
 Book of Derby, The Red, xix, 271.
 Book of St. Cuthbert, 302.
 Book of St. Guthlac, 276.

Calicis consecratio, 221.
 Calix, 258.
 Campana. *See* Tintinnabulum.
 Candela, 261.
 Candelabrum, 256, 258, 259, 261.
 Canon missæ, 60.
 Canonization, mode of, xxiv.
 Capillaturam oratio ad, 226.
 Caritate de s. missa, 176, 291.
 Carnis benedictio, 100.
 Casula, lviii, 59, 258, 261.
 Catechumenum faciendum ordo ad, 235;
 orationes super, 233.
 Cerei ardentes, 258.
 Cerei, (orum) benedictio, 96, 203.
 Ceroferarius, 212.
 Chrisma, 219, 238, 258, 259, 260, 261.
 Chrismalis, 5, 238, 258.
 Chrismatis consecratio, 222, 259, 260.
 Cinerum benedictio, 204.
 Cingulum, 59.
 Circumcision, feast of the, xl, 23, 66.
 Clericum faciendum oratio ad, 226.
 Cemetery missa in, 198.
 Cena domini, lvii, 92, 222, 258.
 Colophon, 1.
 Colours ecclesiastical, lviii, 261.
 Commemoratio sanctorum, 203.
 Commendatio animæ, 203.
 Commune sanctorum, 170.
 Communio infirmorum, 241.
 Communion immediately after baptism, 238.
 Communion in both kinds, lxiii; in water, lxiv, 241.
 Communion in one kind, lxiv, 96, 260.
 Communion of the sick, lxiv, 241.
 Computus ecclesiasticus, 22, 35-58.
 Confitentibus peccata missa pro, 190.
 Coniugandis oratio pro, 228.
 Consecratio abbatis uel abbatissæ, 227.
 Consecratio altaris, 220, 221.
 Consecratio calicis, 221.
 Consecratio chrisimalis, 222.
 Consecratio chrismatis, 259, 260.

Consecratio corporalis, 221.
 Consecratio ignis et cere, 223.
 Consecratio patenæ, 220; et calicis, 221.
 Consecratio tabulæ, 220.
 Contentione missa in, 184.
 Contractions, xxx.
 Cordis emundatione de missa, 177.
 Corporalis, 258.
 Corporalis consecratio, 221.
 Corpus Christi College, Cambridge, missal, 294.
 Creed, form of, 275.
 Crismalis. *See* Chrismalis.
 Crucis adoratio, 96, 261, 262.
 Crucis benedictio, 225.
 Crucis exaltatio, xxxv, xxxvii, xlv, 31, 159.
 Crucis inuentio, xxxv, xxxvi, xlv, 27, 141, 206, 263.
 Crucis missa in honore s., 178.
 Crucis processio, 256, 258, 259.
 Crucis signum, 237.
 Cultus ecclesiæ benedictio, 131.

Dean = Decanus.
 Decanus, l, lx. 24.
 Dedicatio basilicæ, 218.
 Dedicatio ecclesiæ, 263, 264.
 Defunctis et uinis missa pro, 191, 192, 193, 301.
 Defunctis missa pro, 195, 196, 197.
 Defunctis orationes pro, 198, 199, 200, 201, 202, 207, 293. *See* Mortuis.
 Desiderantibus penitentiam missa pro, 196.
 Deuoto pref. pro, 291.
 Diaconi benedictio, 215.
 Diaconi ordinatio, 213.
 Diaconissa, 226.
 Digby MS., 307.
 Dominica uacat, xxviii, 79, 129.
 Dominus, 52, 258.
 Dominus apostolicus, 205.
 Dominus papa, 255.
 Domus benedictio, 225.

Ecclesia. *See* Basilica.
 Ecclesia ubi reliquiæ continentur missa 178.
 Ecclesiæ dedicatio, 263, 264.
 Egbert's Pontifical, 211.
 Egyptian days, xxxv; months, *ib.*
 Election of bishops, xxiv.
 Eleemosyna quando datur, 90.
 Ember Days, xlvii, 53.
 Emergumino baptizato oratio super, 232.
 Emergumino caticumino oratio super, 232.
 Emergumino paruulo oratio super, 232.
 Episcopatum constitutio, 1.
 Episcopi ordinatio, 215, 217.
 Episcopo defuncto missa pro, 194, 293.
 Episcopo missa pro, 12.
 Episcopo missa propria pro, 20.
 Exorcismus aquæ, 240.

- Exorcismus olei, 222, 257, 259, 260.
 Exorcismus salis, 249.
 Exorcistae ordinatio, 212.
- Fabae benedictio, 224.
 Familiaribus missa pro, 14, 191; oratio pro, 207.
 Fasts, list of, 53.
 Feretrum, 200.
 Festivals, classes of, xxxv, xlv, 279, 294.
 Fidelis amicus missa pro, 17.
 Fidelibus missa pro, 191.
 Filii personam oratio ad, 296.
 Florum benedictio, 90.
 Fontis benedictio, 224, 225, 236.
 Fractio, 111.
 Fratribus in uia dirigendis pro, 292.
 Frugum benedictio, 224.
 Friday, lxx, 53.
 Fulgura contra oratio, 226.
- Gallican Liturgy, trace of, 207, 289.
 Gelasian Sacramentary, xxxvi.
 Good Friday, lvii, lviii, lxiv, 94, 261.
 Greek months, xlvii; words, 176.
 Gregorian Sacramentaries, xxxii, xxxvi, xxxviii.
- Hereticorum reconciliatio, 229.
 Hominis benedictio, 9.
 Horologium, xlv, 58.
- Ignis benedictio, 203.
 Ignis et cere consecratio, 223.
 Immersion at baptism, 238.
 Impositio manuum, 233, 238.
 In fractione. *See* Fractio.
 Incensum, 255, 256, 258, 261.
 Infirmis missa pro, 193, 194.
 Infirmum penitentem oratio super, 232.
 Inimicis missa pro, 17.
 Intinction, lxiv, 241.
 Iter agentibus missa pro, 16, 182, 192.
 Iter agentium benedictio, 9.
 Iudices male agentes missa contra, 184.
- Kalendarium, xliii, 23.
 Kalendars, list of, xlv.
 Kalendars, ornamentation of, xlv.
 Keys of the Church, 211.
 Kiss. *See* Osculum.
- Lacrymarum missa pro petitione, 186, 292.
 Lactis benedictio, 224.
 Lætania maior, xlii, xlv.
 Lampades vii., 261.
 Lector, 259.
 Lectoris ordinatio, 212.
 Leofric Missal, complex structure of, xxvi; a lost copy of, xxviii.
 Letter of Adela, lxii, 59; of Leo, lxi, 2; of Pelagius, lxii, 59.
- Letters, forms of, xxx.
 Liber. *See* Book.
 Liber sacramentorum, 261.
 Lights, ceremonial use of, 204, 261.
 Litany, xli, lvii, 205, 209.
 Luminaria, 204, 212.
- Mandatum, 256, 261.
 Mandatum oratio post, 226.
 Manipulus, 59.
 Manumissions, lviii, lx, 1, 5, 6, 269.
 Manutergium, 213.
 Martyris uel confessoris cuiuslibet missa, 20.
 Matutinales orationes, 245.
 Maundy Thursday. *See* Cæna Domini.
 Militantes oratio super, 230.
 Missa pro his qui ecclesie præsent, 19.
 Missæ uotivæ, 176.
 Missal of Robert of Jumièges, xix, 275.
 Missale uetus Anglicanum, 308.
 Monachorum missa, 186, 310.
 Monastic character of missal, xl.
 Monastic rule, xxv.
 Monks, form for admission of, 281.
 Mortalitäts tempore missa, 186.
 Mortuis et uiuis missa pro, 191, 192, 193, 301. *See* Defunctis.
 Musical notes, xxx.
- Naugantibus missa pro, 183.
 Nomina uiuorum et mortuorum, 6.
 Nucleum benedictio, 224.
- Obits, l, 50.
 Oblationes, 219.
 Obloquentes missa contra, 184.
 Octauæ domini, xl, 66.
 Octaves, xxxix, xlvii, lii.
 Olei benedictio, 257.
 Olei exorcismus, 222, 257, 259, 260.
 Oleum catechuminum, 258.
 Oleum exorcizatum, 238.
 Oleum neophytorum, 258.
 Omni populo catholico oratio pro, 207.
 Omnium sanctorum festum. *See* All Saints.
 Oratio super eos qui a demonio uexantur, 232.
 Oratio super eos qui morticinum comederint, 229.
 Orationes, 296; quotidianæ, 243, 247.
 Ordinatio acoliti, 212.
 Ordinatio diaconi, 213.
 Ordinatio (electio) episcopi, 215, 217.
 Ordinatio exorcistæ, 212.
 Ordinatio lectoris, 212.
 Ordinatio ostiarii, 211.
 Ordinatio presbyteri, 214, 291.
 Ordinatio subdiaconi, 213.
 Ordo Romanus, lviii, 261.
 Ornamentation, xxiv, xliii, lv.
 Orthography, xxxi.
 Osculum, 260.
- Ostiarii ordinatio, 211.
 Ostiarius, 259.
- Pace missa pro, 15, 183, 292.
 Paganos missa contra, 185.
 Pallium, 252.
 Palm Sunday, lvii, 90.
 Palmarum benedictio, 90, 205, 255.
 Panis benedictio, 224.
 Pascha annotina, xxxvii, xl, lviii, 105, 308.
 Paschal tables, xlv, lviii, 50, 282.
 Pastoral staff. *See* Baculus.
 Patena, 258.
 Patenæ consecratio, 220; et calicis, 221; traditio, 213.
 Patris personam oratio ad, 296.
 Peccata confitentibus missa pro, 190.
 Peccatis missa pro, 183, 291.
 Peccatis orationes pro, 241.
 Peccatoribus missa pro, 208.
 Planeta, lviii, 5, 261.
 Pluuiam postulandum missa ad, 10, 187, 292.
 Penitentie ordo, lxiii, 73.
 Penitentibus missa pro, 13; oratio pro, 232.
 Penitentium reconciliatio, lxiii, 92.
 Pomorum benedictio, 224.
 Pontificis missa propria, 266.
 Prefatio unæ, 152.
 Preces uariæ, 8.
 Prefaces, xxxvii, lxii, lxiv, 59.
 Presbyteri ordinatio, 214, 291.
 Proprium de tempore, 62.
 Punctuation, mode of, xxix.
 Putci benedictio, 225.
- Quadragesimales vestes, lviii, 261.
 Quotidianæ orationes, 243, 247.
- Ramorum benedictio, 255.
 Reconciliatio altaris, 229.
 Reconciliatio hereticorum, 229.
 Reconciliatio penitentium, 92, 194.
 Red Book of Derby, xix, 271.
 Reddita sanitate missa pro, 193.
 Rege missa pro, 179, 267, 292.
 Rege missa pro in tempore synodi, 19, 180.
 Regibus missa pro, 179.
 Regina missa pro, 20, 267; prefatio pro, 292.
 Regis benedictio, 8, 249.
 Regis nouiter electi benedictio, 230.
 Regnantibus oratio pro, 230.
 Relics, lxi, 3, 178, 219, 291, 301.
 Reservation of the blessed sacrament, 96.
 Rogation days, xlii.
 Roman claims, growth of, xxv.
 Roman liturgy, uncertainty as to early form of, xxxiii.
 Roman stations, xl, lviii, 276.
 Romana ecclesia, xlii, 261.

- Romanus ordo, lviii, 261.
Rubrics, xxxvi.
- Sabbatum in xii. lectionibus, 78, 114, 123, 128.
Sacerdote defuncto missa pro, 195, 292.
Sacerdotibus pref. pro, 293.
Sacerdotis apologia, 175, 295, 296.
Sacerdotis missa, 180, 181, 274.
Sacramentaries, list of Gregorian, xxxii.
Sacrarium, 261.
Sacrificium, 241.
Saints' Days, li, lii.
Sal, 237, 250.
Salis benedictio, 235, 249.
Salis exorcismus, 249.
Saluatoris domini n. missa, 273.
Sanctorum ad suffragia postulanda, 179.
Sanctorum omnium missa in honore, 179.
Sanitate reddita missa pro, 193.
Sarum Use, xxxviii, lxiv, 303.
Schultingii missale, vii, 308.
Sequences, xxvi, xl, lv, lvi.
Serenitate missa pro, 188.
Sericum album, 258.
Sermo, 256, 259.
Sidney Sussex Coll. MS. Δ, 5. 15, 302.
Sindon, 258, 259, 261.
- Sphere of Apuleius, xliii, 45.
Spiritus s. oratio ad, 296.
Sponsarum benedictio, 229.
Sputum, 238.
Stations, Roman, xl, lviii, 276.
Sterilitate mulierum oratio in, 229.
Sterilitate terræ missa in, 187.
Stola, 59.
Stolarum benedictio, 215.
Subdiaconi, 258, 259, 261.
Subdiaconi ordinatio, 213.
Sufflatio, 237.
Superhumeralis, 59.
- Tabula consecratio, 220.
Tempestatem missa contra, 188.
Tempore hostilitatis benedictio, 198.
Temptationem carnis missa contra, 182, 292.
Temptationibus missa in, 188.
Temptatis missa pro, 10.
Thuribuli benedictio, 131.
Thuribulum, 255, 256, 258, 259.
Thymiama, 256.
Thymiaterium, 261.
Thymiamatis benedictio, 131.
Tintinnabuli benedictio, 6.
Tribulatione missa in, 175.
- Tribulatione missa pro quacumque, 183.
Trinitate de s. missa, xxxix, 176, 273.
Trinitatis s. festum, xxxix.
- Vasorum benedictio, 225.
Vespertinales orationes, 246.
Vestes quadragesimales, 261.
Vestes sollemnes, 219.
Vestimenta sollemnia, 258.
Vesting, prayers at, 59.
Vestium benedictio, 226.
Viduae benedictio, 227.
Vigils, xxxix, xlvii, lii.
Vini benedictio, xliii, 224.
Virginis benedictio, 227.
Visitandi infirmum ordo, 238.
Vinis uel defunctis missa pro, 191, 192, 193, 301.
Viutorum et mortuorum missa generalis, 11.
Vinctio baptizandi, 238; infirmi, 240.
Vnguendi infirmum ordo, 240.
Vrecolus, 212.
Use of Sarum, xxxviii, lxiv, 303.
Vuae prefatio, xliii, 152.
Vuae uel fabæ benedictio, xliii, 224.
Zodiac, signs of the, xlv, xlvii, 40, 41.

VI.

INDEX OF PROPER NAMES.

- Abacuc, S., 209.
Abdon, S., xlv, lv, 29, 150, 205, 277.
Abundus. *See* Habundus.
Achilleus, S., xxxvii, xlv, 27, 142.
Adam, 209.
Adauctus = Audactus.
Adela, lxii, 59.
Adelhard, xxi.
Adelwoldus = Æthelwoldus.
Adrian II, lvi.
Adrianus, S. [Mar. 4], 25.
Adrianus, S. [Sep. 8], 31, 278.
Adrianus, S. [Nov. 6], 33.
Æffa, lix, 6.
Ægilwærd, 269.
Æglfæd, l, 23.
Ægyptus, 49.
Æignulf, l.
Æilgyuu, l.
Ælfeachus = Alphage.
Ælfægær, 269.
- Ælfgyfu, 269.
Ælfgyua, S., 272, 280.
Ælfgyfa = Ælfgyua.
Ælfgyth, lix, 6.
Ælfælð (Ælfed), lix, 6.
Ælfmar, 269.
Ælfrie [i.], xxix, xlv.
Ælfrie [ii.], l.
Ælfrie [iii.], l.
Ælfrie [iv.], l.
Ælfrie [v.], lix, 6.
Ælfrie [vi.], 269.
Ælfsie [i.], l.
Ælfsie [ii.], 269.
Ælfsig, 269.
Ælfhryth, lx.
Ælfward, 269.
Ælfwerdus, 34.
Ælfwinus, ep., l, liii, liv, 30.
Ælmaer, l.
Ælpheagus = Alphage.
- Ælwi, l.
Ælwine, l.
Ælwoldus, li, 33.
Ælword, l.
Ænham, 53.
Ærchus, S., l, liv, 33.
Æthelbrihtus, S., 272.
Æthelburga, S., xlviii, xlix, liv, 32, 272.
Ætheldreda, S., xxxiv, xlv, xlviii, xlix, liv, 28, 61, 272, 277, 280, 281, 285, 305.
Ætheldritha = Ætheldreda.
Ætheldry(i)tha = Ætheldreda.
Æthelgar, li, liv, 50, 279.
Æthelgyfu, lix, 6.
Æthelred, xxv, xlii, lii, lvi.
Æthelstanus, ep., l.
Æthelstanus, rex, lxi, 2, 3.
Æthelwoldus, S., xxxvii, li, lii, liv, lxiv, 50, 272, 277, 278, 279, 280, 286, 287, 306, 307.
Æthilhelmus, ep., l.

- Afa, lix, 6.
 Affra, S., 30.
 Afra, S., xlv, 1, 30.
 Agapitus, S., xlv, 30 (bis), 152, 156, 210, 278.
 Agatha, S., xlv, 5, 24, 61, 137, 210, 277.
 Agathes = Agatha.
 Agen, 1.
 Agna = Agnes.
 Agnes, S., xlv, xlvii, 5, 23, 61, 135, 137, 210, 277.
 Agstinus = Augustinus.
 Aidan, S., xlv, xlviii, xlix, liii, liv, 30, 32, 272, 306.
 Alban, S., xlix, liv, lv, lvii, 28, 253, 272, 276, 280, 283, 295, 299, 305, 309.
 Albinus, S. [Mar. 1], xli, xlviii, xlix, 1, 25, 210.
 Albinus, S. [Jun. 30], 28.
 Albold, 269.
 Alca, 1.
 Alcuin, xxxii, xxxiii, xxxix, lvi, 209.
 Aldegundis, S., xli, xlviii, xlix, 23, 210.
 Ald(h)elmus, S., liv, 272, 304.
 Aldo, 6.
 Aldowin, S., xli.
 Alexander, S., xlv, 27, 61, 141, 210, 277.
 Alexander III, pope, xxiv, xxxix.
 Alexandria, 1.
 Alexandrinus, S., 32.
 Alfegus = Alphage.
 Alfgina, S., lxii, 5.
 Alfmær, 269.
 Alfred, king, xlvii, 1, 2.
 Alfridus = Alfred.
 Alfwerd, 269.
 Alloynus, S., xli.
 Alphage, S., xl, 1, lii, liv, 26, 272, 274, 275, 282, 294, 295, 302, 304.
 Amalaricus, xxiii, xxxix.
 Amandus, S., xli, xlviii, xlix, liv, 24, 60, 210.
 Amantius, S., xlix, 28.
 Amator, S., xlix, 33.
 Ambrosius, S., lii, 26, 33, 210.
 Amiens, xli.
 Anastasia, S., 61, 210.
 Anastasius, S. [i.], xlv, xlviii, 4, 23.
 Anastasius, [ii.], 1.
 Andrew, S., xxxv, xxxvii, xxxix, xlv, xlv, xlvii, lv, 4, 33, 34, 59, 60, 168, 169, 205, 209, 265, 268, 278, 295.
 Angelus a Rocca, xxxii.
 Angers, xli, xlviii, xlix, 1.
 Anglica gens, 2.
 Anglorum apostolus, 298, 299.
 Anglorum exercitus, 205.
 Anglorum gens, liii, 1, 53; mos, xxv.
 Anglorum populus, 286.
 Anglorum regnum, 2.
 Anglorum rex, lvii, 205.
 Anglorum terra, 1.
 Anianus, S., 5, 278.
 Anna, 272, 280.
 Annianus. *See* Anianus.
 Antichristus, 54.
 Antiochia, 24.
 Antoninus, S., 26.
 Antonius, S., 23, 210, 277.
 Apollinaris, S., xlv, 29, 277.
 Ap(p)ollonaris, S., 4, 34.
 Apuleius, S., 278.
 Apuleius Platonius, xliii, xlix, 45.
 Aquilinus, S., 27.
 Aquilus, S., 27.
 Arator, xxiii.
 Arnulfus, S., xli, 210.
 Arras, xli.
 Arsenius, S., 210.
 Aston, Bampton, Oxon, = Esttun.
 Athanasius, S., xxxviii, 1, 27, 210.
 Athelstanus. *See* Æthelstanus.
 Athelwoldus = Æthelwoldus.
 Athenæ, 20.
 Auctus, 278.
 Audactus, S., xlv, 30, 158, 210, 278.
 Audifax, S., 209.
 Andoenus, S., xli, 4, 5, 210, 275, 278, 289.
 Audomarus, S., xli, xlv, xlviii, xlix, 31, 210, 278.
 Augsburg, xxiv, 1.
 Augustine, S., of Canterbury [i.], xxiv, xxxv, xlv, xlviii, xlix, liii, 1, 4, 27, 60, 272, 280, 285, 294, 295, 298, 299, 301, 304.
 Augustine, S., of Hippo [ii.], xlv, lv, 30, 210, 269, 278, 289.
 Augustinus [iii.], 27.
 Augustinus, S. [iv.], 33.
 Auitus, S., 5.
 Aurillac, 1.
 Australes-Saxones, 2.
 Autun, xlviii, xlix.
 Auxerre, xli, xlix.
 Babillus, S., 23.
 Baldwin, abbot, xxi.
 Balthildis, 5.
 Bampton, Oxon = Bemtun.
 Barking, xlviii, xlix, liv, 272.
 Barnabas, S., xlv, li, 60, 61, 209, 277, 288.
 Bartholomew, S., xxxv, xxxvi, xl, xlv, 1, lii, 4, 28, 30, 32, 60, 156, 209, 265, 278.
 Basilides, S., xxxvii, xlv, 28, 144, 210, 277.
 Basilissa, S., 27.
 Basilus, S., 4, 210, 277, 288.
 Basillus, S., 27.
 Bathildis = Balthildis.
 Bauo, S., xli, 210, 278, 289.
 Beatrix, S., 29, 150, 277.
 Becco, 6.
 Bede, Ven., xxiii, xli, li, lii, liii, 52, 57, 272.
 Bemtun, xxii.
 Benedict, S. [i.], xxxv, xxxvi, xxxvii, xxxviii, xl, xli, xlv, xlviii, 25, 60, 139, 149, 186, 210, 272, 274, 277, 281, 282, 294.
 Benedict [Biscop], xli, xlviii, xlix, liii, 5, 23, 29.
 Benignus, S., 4.
 Beorneg, 1.
 Beorneh, 2.
 Berhtinus = Bertinus.
 Bernoz, 6.
 Bertinus, S. [i.], xli, xlviii, xlix, 31, 210.
 Bertinus, S. [ii.], 1, 29.
 Bichetone = seq.
 Bickington, 1.
 Birhsie, lix, 6.
 Birhtric, 1, lviii, lix, lx, 6, 26.
 Birinus, S., liv, 272, 278, 280, 287, 306, 307.
 Blaca, 1.
 Blakeman, 269.
 Boelad, 6. *See* Buckland.
 Bodley, Sir Thomas, xxviii.
 Bodmin, 272.
 Boetius, xxiii, xxviii.
 Boga, lx, 8.
 Boniface, S., xxiv, xli, xlviii, xlix, liii, liv, lv, 28, 210, 272, 280, 304, 308, 309, 310.
 Boniface IV, lii.
 Borontius, 280.
 Borslea, lix, 6.
 Boston, 272, 280.
 Botulfus, S., 272, 276, 280, 283.
 Bourscough, archdeacon, xxviii, xxix.
 Bow. *See* Boga.
 Bowsleigh, lix.
 Bradstan, 6.
 Bradstone, lviii, lix.
 Bræg, lix, 6.
 Brancescumb, xxi.
 Bratton Clovelly, xlvii.
 Briccius, S., 210.
 Brietric, 1, lx.
 Bridgerule, lix.
 Bridget, S., xlviii, xlix, liv, lxii, 5, 24, 210, 277, 280, 284.
 Brige, lix.
 Brigida = Bridget.
 Brihtmar, 269.
 Brihtrecean, xxii.
 Brihticus, 1, lx, 24.
 Britanniacum, xli.
 Britius, S., xlix, 33.
 Brithwold, bishop, xx.
 Brittany, xix, lxii, 271.
 Brixton = Brihtrecean.
 Broad Clist, lix.
 Brodu, so Mr. Davidson for Hroda. p. 6 line 1.
 Bronescomb, bp., xxv, lxii.
 Brown = Brun.
 Brun, lviii, lix, lx, 5, 6, 8.
 Buckland Monachorum, lix.
 Burhwold = Brithwold.
 Bury St. Edmund's, xxi.
 Byrhlæd, lix, 6.

- Byrstan, lix, 6.
 Byrhtic = Birhtic.
 Byrinus = Birinus.

 Caestinus, S., 27.
 Caelling, 2.
 Caesarius, S., 4, 33, 165, 278.
 Caistor, 281.
 Caius. *See* Gagus.
 Calestus, Callestus, Calistus, Calyxtus.
 See Callixtus.
 Callington = Caelling.
 Callixtus, xlv, 32, 163, 210, 278.
 Cambray, xli.
 Candida, S., 34.
 Candidus, S., 4, 161.
 Canterbury, xlviii, xlix, 1, li, liii, liv, lxi, 1, 272, 280, 295.
 Canute, king, xx, xxi, xxv.
 Canutus = Knott.
 Carpophorus, S., 166.
 Cassian, S. (Casianus), xlix, 30.
 Casta, S., 34.
 Castus, S., 27.
 Caurentinus, S., 60.
 Ceadda, S., xlviii, xlix, liii, 25, 272, 280.
 Cecilia, S., xlv, 5, 33, 61, 167, 210, 278, 295.
 Celle, xli.
 Centule, xli.
 Centulfus, 6.
 Ceolfrith, S., xlv, xlviii, xlix, liii, 31, 32.
 Ceommenig, xxii.
 Cerne, 272.
 Cesarius. *See* Casarius.
 Chad. *See* Ceadda.
 Chaldei, lxxv, 257.
 Charford, lix.
 Charlemagne, xxxiii, xlv.
 Charles the Simple, xlii.
 Charles [ii.], xlii.
 Chatsworth, 279.
 Chelles, xxxiii.
 Chester, 271.
 Chimney, Oxon = Ceommenig.
 Chocas, lvii, 33.
 Christina, queen, xxxiii.
 Christoph(f)orus, S., 4, 210.
 Chrodegang, xxv.
 Chrysanthus, S., 4, 33.
 Chrysogonus, S. [Jun. 15], 28.
 Chrysogonus, S. [Nov. 24], xxxviii, xlv, 33, 60, 168, 278.
 Churchford, lix.
 Ciprianus. *See* Cyprianus.
 Ciriacus. *See* Cyriacus.
 Cirillus. *See* Cyrilus.
 Cirinus. *See* Cyrinus.
 Claudius, S., 34.
 Clemens, S. [Jun. 15], 28.
 Clemens, S., xxxv, xlv, 33, 60, 167, 209, 278.
 Cletus, S., 60, 209.

 Climson. lix.
 Clismestone, lix.
 Clist, xxii, lix.
 Cliston, lix.
 Clovesho, xxiv, xlii, xlv.
 Clymestun, lix, 6.
 Cennulfus, ep., 2.
 Colewine, 1.
 Cologne, xix, xxxii, lviii, 308.
 Columba, S., 210.
 Columbanus, S., 272.
 Combe Raleigh, xxix.
 Conocanus, S., lxii, 5.
 Cononus, S., 4.
 Corbie, xxxiii.
 Corentinus. *See* Caurentinus.
 Cornelius, S., 4, 31, 60, 159, 209, 278.
 Cornubia. *See* Cornwall.
 Cornubiensis ecclesia, xx; gens, 2; provincia, 2.
 Cornwall, xx, lviii, lix, lx, lxi, lxii, 1, 2, 272, 280.
 Cornuensis ecclesia, 1.
 Coryton, lviii, lix, lx. *See* Curitun.
 Cosmas, S., xlv, 31, 60, 161, 209, 278.
 Crediton, xx, xxi, xxv, 1, li, liii, liv, lvi, lxi, 1, 2.
 Cridionensis ecclesia, locus, uilla, uillula.
 See Crediton.
 Crisantus = Chrysanthus.
 Crisogonus. *See* Chrysogonus.
 Crispinianus, S., xlix, 5, 32, 210.
 Crispinus, S. [Ap. 30], 26.
 Crispinus, S. [Oct. 25], xlix, 4, 5, 32, 210.
 Cristina, S., 32, 210.
 Croyland, xlviii, xlix, liv, 272, 280, 281.
 Crydtonensis Ecclesia, xx. *See* Crediton.
 Cudbertus, Cutbertus = Cuthbert.
 Cuicland, 1.
 Culmstok, xxi.
 Curitun, Curritun, 6. *See* Coryton.
 Cuthbert, archbp. [i.], xxiv.
 Cuthbert, S. [ii.], xxxv, xli, xlv, xlviii, xlix, liii, lv, lvii, 25, 205, 206, 210, 272, 277, 280, 281, 282, 284, 294, 295, 297, 302, 303, 306, 308.
 Cuthburga, S., 272.
 Cuthnannus, S., 280.
 Cynelburh, S., 281.
 Cyneswith, S., 281.
 Cyng, 269.
 Cynsic, lviii, lix, 6.
 Cynstan, lix, 6.
 Cyprianus, S., 31, 60, 159, 209, 278.
 Cyriacus, S. [Mar. 13], 25.
 Cyriacus, S. [Jul. 15], 29.
 Cyriacus, S. [Aug. 8], xlv, 4, 30, 152, 210, 278.
 Cryricford, 6.
 Cyrillus, S., 27.
 Cyrinus, S., xxxvii, xlv, 28, 144, 277.
 Cytel, xlviii, 8.

 Damasus, S., 34.
 Damianus, S., xlv, 31, 60, 161, 209, 278.
 Danatus, 278 = Donatus.
 Daria, S., 4, 33.
 David, rex, xlvii, 34.
 David, S., 1, liv, 25, 272.
 Davidson, J. B., lviii, lxi.
 Dawlish. *See* Dofflisc.
 Delfinus, S., 34.
 Demetrius, S., 33.
 Denis = Dionysius.
 Denise, lx, 8.
 Derindig, 269.
 Desiderius, S., xlv, xlviii, xlix, 4, 27.
 Designatus, S., 5.
 Desius, xlvii, 28.
 Denenonia = seq.
 Devonshire, xx, lix, lx, lxi, 2.
 Deusdedit, S., 295, 299.
 Deus or Devvus. *See* David.
 Diogenes, S., 26.
 Dionetus, S., 5.
 Dionysius Exiguus, xlv, 46.
 Dionysius, S., xxxvii, xlv, xlix, lv, lvii, 32, 163, 206, 207, 210, 278, 295, 297.
 Dofflisc, xx, xxii.
 Dol, xlviii, xlix, 1, liv, 280.
 Dolawine, lix, 6.
 Dominus, S., 25.
 Donatus, S. [Feb. 25], 24.
 Donatus, S. Mar. 1], 25.
 Donatus S. [July 14], 29.
 Donatus S. [Aug. 7], xxxvii, xxxviii, 152, 210, 277.
 Donatus S. [Nov. 6], 33.
 Dorchester = seq.
 Dorchester [Oxon], xxi, liv, 2, 272, 280, 281, 307.
 Dorkynga = Dorchester.
 Dormundceaster, 281.
 Dorobernia, 1. *See* Canterbury.
 Dudeman, 269.
 Dudue, bp., xxi.
 Dunna, 1.
 Dunning, 1.
 Dunstan, S. [i.], xxv, 1, li, lii, liv, 27, 50, 272, 274, 275, 277, 280, 282, 285, 294, 295, 2 8, 304.
 Dunstan [ii.], 269.
 Durham, 272, 280.
 Dyonisius. *See* Dionysius.
 Dyrling, 269.

 Eadburga, S., 272, 280, 305.
 Eadgarus, rex, xl, li, liii, 50, 272.
 Eadgi(y)fu, lix, lx, lxi, 6, 8.
 Eadgitha, S., 272.
 Eadgitha, regina, xx, lvii, 2.
 Eadmundus, S. [i.], lii, 272, 278, 280, 287, 295.
 Eadmundus [ii.] rex, 272, 280.
 Eadricus, 1, 28.
 Eadsig, lix, 6.

- Eadulfus, li, liii, liv, i, 33.
 Eadward the Elder, 279.
 Eadwardus, S., xxv, i, li, lii, lxi, lxii, 4, 25, 50, 271, 272, 276, 280, 282, 283, 303.
 Eadwardus, rex, xxv, lii, lvii, lxi, i, 2.
 Eadwoldus, S., 272.
 Ealdred, xx.
 East Dereham, 280.
 Edgar. *See* Eadgarus.
 Edith (Edgitha). *See* Eadgitha.
 Edlunn, i.
 Edmar, i, 269.
 Edmund. *See* Eadmundus.
 Eadric, 269.
 Eadulf = Ordulf, li.
 Edward. *See* Eadwardus.
 Edwine [*bis*], 269.
 Edwig [i.], lx, 8.
 Edwig [ii.], lx, 8.
 Edwy, i.
 Effrem. *See* Ephrem.
 Egidius, S., i, lv, lvii, 20, 31.
 Elena, 6.
 Elenus, 6.
 Elphege. *See* Alphage.
 Eleutherius, S. [Oct. 2], 32.
 Eleutherius [Oct. 9], xlv, xlix, lvii, 32, 163, 206, 207.
 Eleutherius, S. [Nov. 24], xlv, 33.
 Elfrida = Ælfhryth.
 Eligius, S., xxxiii, xxxvi.
 Elisabeth, S., 5.
 Eluric, 6.
 Ely, xlviii, xlix, i, liv, lxii, 271, 272, 280, 281.
 Emerentiana, S., 136.
 Emerentianus, xxxvii, xxxviii, 136, 277.
 Eormenhilda, S., i, 24, 271, 272, 277, 280, 281, 284.
 Ephrem, S., 210.
 Epichi, xlvii, 28.
 Epimachus, S., xlv, 27, 142, 210, 277.
 Eracleus. *See* Heraclius.
 Ercombert, 280.
 Eresius, S., 4.
 Erkenwoldus, S., 272, 280.
 Ermelanus, S., lxii, 5.
 Ermengardis, 6.
 Ermogenes, S., 26.
 Esaias, xlvii, 29.
 Estun, xxii.
 Ethelburga. *See* Æthelburga.
 Etheldreda, Etheldrytha. *See* Ætheldreda.
 Ethelred. *See* Æthelred.
 Ethelwold. *See* Æthelwold.
 Euentius, S., xlv, 27, 141, 210.
 Eufemia, S. [Apr. 13], 26, 288.
 Eufemia, S. [Sep. 16], 31, 61, 160, 210, 278.
 Eugenia, S., 5, 25.
 Eulalia, S. [Feb. 12], 24.
 Eulelia, S. [Dec. 10], 34.
 Euphemia = Eufemia.
 Eusebia, S., 210.
 Eusebius, S. [Mar. 5], 25.
 Eusebius, S. [Aug. 14], xlv, 30, 154, 210, 278.
 Eusebius, S. [Oct. 22], 32.
 Eusebius, S. [Nov. 28], 33.
 Eusebius, S. [Dec. 8], 34.
 Eustachius, S. [Jul. 16], i, 29.
 Eustachius, S. [Nov. 2], i, 33, 278, 289.
 Euurtius, S., 4.
 Exancestre = Exeter.
 Exec[estre] = Exeter.
 Exeter, xxi, xxiii, xxiv, xxv, xxviii, xxix, i, liv, lv, lvii, lx, lxi, lxii, i, 2, 269.
 Exonia ciuitas = Exeter.
 Exonica urbs = Exeter.
 Exoniense monasterium, xxv, 2, 3.
 Exoniensis ecclesia, lvii, 2, 20; minster, xxi, lx; mynstre, 8; urbs, 2.
 Exoniensium antistes, lvii, 20; cathedra, lvii, 2, 20.
 Exuperius, S., 161.
 Fabianus, S. [Jan. 20], xlv, 23, 135, 209.
 Fabianus, S. [Jun. 28], 28.
 Faith. *See* Fides.
 Falerna uina, 8.
 Faoni, xlvii, 31.
 Fausta, S., 210.
 Faustinus, S. [Ap. 16], 26.
 Faustinus, S. [May 22], 27.
 Faustinus, S. [Jul. 29], xxxvii, 29, 150, 277.
 Faustus, S., 34.
 Felicianus, S. [Jun. 9], xxxviii, xlv, 28, 144.
 Felicianus, S. [Oct. 29], 32.
 Felicissimus, S., xlv, 30, 152, 210, 278.
 Felicitas, S. [Mar. 7], 25, 61, 277.
 Felicitas, S. [Jul. 10], xlv, 29.
 Felicitas, S. [Nov. 24], 167, 210, 278.
 Felicula, S., 5, 28.
 Felix, S. [Jan. 14], xlv, 23, 134, 277.
 Felix, S. [Ap. 16], 26.
 Felix, S. [May 30], 27.
 Felix, S. [Jul. 12], 29.
 Felix, S. [Jul. 27], 29.
 Felix, S. [Jul. 29], xlv, 29, 150, 277.
 Felix, S. [Aug. 30], xlv, 30, 158, 278.
 Felix, S. [Oct. 3], 32.
 Felix, S. [Nov. 5], 33.
 Felix, S. [Dec. 3], 34.
 Felix, S. [Dec. 5], 34.
 Felix, S. [Dec. 13], 34.
 Felix, S., 4, 210.
 Fides, S., i, lv, 32, 210, 268, 297.
 Filibertus. *See* Philibertus.
 Firminus, S., 210.
 Flacius Illyricus, 8.
 Flauiana nallis, 20.
 Florence, of Worcester, xix, xx, xxi, lx.
 Florentius, S., 29.
 Fontaniensis ecclesia, i.
 Formosus, pope, lxi, i.
 Fortunatus, S. [Jan. 9], 23.
 Fortunatus [Ap. 21], 26.
 Fortunatus, S. [Jun. 18], xli, 210.
 Fortunatus, S. [Oct. 15], 32.
 Fourcy = Furcus.
 Franchorum regnum, 60.
 Frythetanus, i.
 Furcus, S., xli, 210.
 Furtunatus. *See* Fortunatus.
 Gabriel, S., 205, 209.
 Gagus, S. [Ap. 19], 26.
 Gagus, S. [Ap. 22], 26.
 Gagus, S. [Jul. 1], 29.
 Gagus, S. [Oct. 27], xlv, 32.
 Gallus, S., 4.
 Gamalielis, S., 278.
 Gaudeleaudus, xxxiii.
 Gelasius, xxxiii, 33.
 Geminianus, S., xlv, 31, 160.
 Genouefa (Genoveva), S., xli, xlv, xlviii, xlix, 5, 23, 210, 277, 288.
 Georgius, S., xlv, 4, 26, 60, 140, 210, 277, 281, 308.
 Gerberga, xlii.
 Germanus, S. [Ap. 27], 26.
 Germanus, S. [May 2], 27.
 Germanus, S. [May 28], xli, xlviii, xlix, 27.
 Germanus, S. [Jul. 31, Oct. 1], xlix, 4, 29, 32, 278, 289, 297.
 Germanus, S., 210.
 Gertrudis, S., 61, 281.
 Gernasius, S., xlv, 4, 28, 145, 210, 277.
 Ghent, xli.
 Gildas, S., xlviii, xlix, liv, 23, 235, 271.
 Giles. *See* Egidius.
 Giraldu, S., i, 32.
 Gisa, bp., xxi.
 Gladu, i.
 Glastonia = seq.
 Glastonbury, xlviii, xlix, i, lii, liii, liv, lxii, 30, 31.
 Goda, lix, 6.
 Godeild, lviii, 6.
 Gode, i.
 Godo, i, 24.
 Godrie, i.
 Godwin, xix, xxv.
 Godwine, lx, i, 8.
 Gontran, 6.
 Gordianus, S. [May 10], xlv, 4, 27, 142, 210, 277.
 Gordianus, S. [Jun. 28], xlv, 28.
 Gorgonius, S., xxxvii, xxxviii, xlv, 31, 158, 278.
 Grecia, 20.
 Gregory, S., xxiii, xxiv, xxxv, xxxvii, xxxviii, xl, xlv, xlvii, xlviii, i, liii, lv, lvii, i, 5, 25, 31, 53, 60, 139, 210, 229, 267, 277, 281, 294, 303.
 Grimbold, S., 271, 272, 280, 305, 308.
 Grimoldus, xxxii.
 Gudlacus. *See* Guthlac.
 Gulielmus. *See* William.

- Gundulfus, S., l, liv, 29.
 Gupa, 1.
 Guthlac, S., xxxv, xli, xlv, xlviii, xlix, liv, 26, 210, 272, 276, 280, 282, 303.
 Gyernocus = Wernocus.
- Habakkuk. *See* Abacue.
 Habundus, S., 30.
 Hægelstæd, 1.
 Halwun, 1.
 Harold, xxi.
 Hasl, 1.
 Healta, 1.
 Hearne, T., xxix.
 Hedda, 307.
 Hega, 1.
 Heliscus, xlvii, 28.
 Heraclæus, S., 27.
 Herasmus, S., 28.
 Hereford, xxi.
 Hermann, bp., xxi.
 Hermes, S., xxxviii, xlv, 30, 157, 278.
 Hermilanus, Hermiland. *See* Ermelanus.
 Hewalds, the two, xxiv.
 Hieronymus, S., xxxvii, xlv, xlv, 5, 31, 162, 209, 210, 278.
 Hierusalem, martyres in, 4.
 Hig, 1.
 Hilarion, S., 32, 210.
 Hilarius, S., xli, 31, 60, 205, 210, 277.
 Hildebaldus, ep., xxxii.
 Hindres, lxii.
 Hippolytus, S., xlv, 30, 154, 209, 278.
 Hittorpius, lviii.
 Hoce, 1.
 Holacumb, xx, xxii, 269.
 Honorius, S., 295, 299, 300.
 Hoseth, 1.
 Hrennahræg, 269.
 Hroda, lviii, 6. *See* Brodu.
 Hucbertus, S., xli, 210.
 Hunu, lviii, 5.
 Hunwine, lx, 1, 8.
 Hwita, 1, 6.
 Hwitstan, 269.
 Hyacinthus. *See* Iacanthus.
- Iacanthus, S., xlv, 31, 159, 210, 278.
 Iacobus, S. [May 1], xxxv, xlv, lii, 27, 60, 140, 209, 263, 277, 294.
 Iacobus, S. [Jul. 25], xxxvi, xlv, 4, 29, 60, 150, 205, 209, 264, 277, 295.
 James = Iacobus.
 Ianuarius, S. (bis), 32.
 Jerome, Ieronimus. *See* Hieronymus.
 Ieuuissi, 1.
 Ignatius, S., 61.
 Ildeardis, 6.
 Innocentes, SS., xxxv, xlv, 4, 34, 133, 277.
 Innocentius, S., 161.
 Iohannes, S. [Jun. 26], xlv, 28, 60, 147, 277.
- Iohannes, Bapt. S., 61, 209; [Conc., Sep. 24], lii, lv, 31, 267; [Decoll., Aug. 29], xxxv, xlv, 30, 157, 265, 295; [Nativ., Jun. 24], xxxv, xxxviii, xlv, lv, lvi, 19, 28, 146, 264, 277, 294; [Relics of], 4; [Vigil, Jun. 23], xxxix, xlvii, lii, 145, 264, 277.
 Iohannes Beuerlæe, S., 280.
 Iohannes, ep., xxv.
 Iohannes, euang., S., xxxv, xlv, 4, 34, 60, 132, 205, 209, 277, 294; Ante Port. Lat., xlv, 27, 142.
 Iohannes XV, pope, xxiv.
 Ioseph, S., li.
 Ipotemius, S., 5.
 Isicus, S., 33.
 Isidorus [i.], xxiii.
 Isidorus, S. [ii.], 23.
 Iudas, S., xxxv, xxxvi, xxxix, xlv, xlvii, lii, 29, 32, 164, 278, 295.
 Iudocus, lxii, 271, 272, 280.
 Iuliana, S., xxxvii, xxxviii, xli, 24, 138, 210, 277.
 Iulianus, S., 4, 210.
 Iulius, S., 27.
 Iumicges, xxxiii, xli, 275, 279.
 Iustina, S., 210.
 Iustus, S. [Oct. 14], 1, 32, 278.
 Iustus, S. [Oct. 18], xli, 210.
 Iustus, S. [Oct. 28], 205, 299, 300.
 Iustus, S. [Nov. 2], 1, 133.
 Iustus, S., 4.
 Iuuenalis, S., 4, 277.
- Katerina, S., 303.
 Kenelm, S., 272, 276, 280, 283, 284.
 Kent, 295.
 Kildare, xxxviii, xlviii, xlix, 1, lxii, 280.
 Kilianus, S., 309.
 King [i.]. *See* Cyng.
 King [ii.], xxviii.
 Knott, Rev. S., xxix.
 Kenelmus. *See* Kenelm.
 Kylianus. *See* Kilianus.
 Kynstan, 1.
- Ladius, S., 4.
 Lagny, xli.
 Lambertus, S., xli, xlviii, xlix, liv, 31, 210.
 Lambourn, lviii, lix = seq.
 Lamburne, 6.
 Lamerton, lviii.
 Landberhtus. *See* Lambertus.
 Landbertus, presbyter, xx, 2.
 Landbertus, rex, li, 33.
 Landbyriht, 1.
 Landenechum, 1, lxii.
 Landeveneck = Landenechum.
 Landuithan, 2.
 Lanfranc, archbp., xlv.
 Langres, lxii.
 Lanthert, xxxiii.
 Lambertus, S., 210.
- Lantriquet, lxii.
 Laurentius, S. [Jan. 25, of Canterbury], 294, 295, 297, 299.
 Laurentius, S. [Aug. 10, of Rome], xxxv, xxxix, xlv, 4, 30, 60, 153, 205, 209, 265, 278.
 Laurentius, S., octave of [Aug. 17], xxxvii, xxxix, xlv, xlvii, 30, 155, 278.
 Lawhitton = Landuithan.
 Lawrence = Laurentius.
 Lazarus, S., 1, lv, lvii, 34, 269.
 Leger = Leodegarius.
 Leo, S. [Mar. 14, of Rome], xxxiii, 1, 25, 210.
 Leo, S. [Apr. 22, of Sens], xlviii, xlix, 26.
 Leo, S. [Jun. 28], 147, 277.
 Leo, S. [Jun. 30], 28.
 Leo III, xlii.
 Leo IV, lii.
 Leo IX, xx, lxi, 2.
 Leodegarius, S., xlviii, xlix, 32, 278, 289, 290. *See* Liudgerius.
 Leofed, 269.
 Leofric (Leofrick) [i.], bp., character of, xxi; books of, xxiii, xxviii; gifts of, xxii; life of, xix, xx; mass of, lv, lvii, 20; mention of, lvi, lvii, lxii, 1, 2; obit of, 1, liv, 24; ordination of, 1, 26; policy of, xxv.
 L[eofricus] [ii.], 59.
 Leofric, abbot [iii.], lx, 8.
 Leofric [iv.], lviii, 6.
 Leofric [v.], 269 [dis].
 Leofrun, lix, 6.
 Leofsie, 1.
 Leofsumu, 1.
 Leofward, 269.
 Leofwine, 269.
 Leonilla, S., 5.
 Leotfridus, 6.
 Leotherdus, S., 294.
 Leouricus, xix, 2.
 Leowerd, 1.
 Leowine, 1.
 Leoword, 1.
 Lewis the Pious, xlv.
 Lewis IV, xlii.
 Lichfield, xlviii, xlix, liii, 272, 280.
 Liège, xli.
 Lifingus, ep. [i.], xx, 1, liv, 25.
 Lifingus, ep. [ii.], 1, liv.
 Lifton, lviii.
 Lindisfarne, xlviii, xlix, liii, lvii, 272, 280, 281, 295.
 Linus, S., 60, 209.
 Liudgerius, S., 5.
 Living. *See* Lifingus.
 Liwtun, lviii, 6.
 London, xxi, 272, 275, 280, 282.
 Longinus, S. [Oct. 22], 32.
 Longinus, S. [Nov. 22], 33.
 Lothaire, xlii.
 Lotharingia, S., xx, xxi, xxv.
 Louis. *See* Lewis.

- Lucas, S., xxxviii, xlv, 32, 163, 164, 209, 278.
 Lucia, S. [Sept. 16], xxxviii, xlv, 31, 160, 278.
 Lucia, S. [Dec. 13], xlv, 5, 34, 61, 169, 210.
 Luciana, S., 28.
 Lucianus, S. [Ap. 16], 26.
 Lucianus, S. [Oct. 14], 32.
 Lucianus, S., 4, 210.
 Lucius, S. [Jun. 6], xlix, 28.
 Lucius, S. [Dec. 15], 34.
 Lufa, 1.
 Lupicinus, S., xlix, 34.
 Lupus, S., xli, 4, 210.
 Luxcuil, xli, 1.
 Lyons, xli, xlviii, xlix.
 Machabei, SS., xlvii, 30, 151.
 Macharius, S. [Jan. 2], 23.
 Macharius, S. [Jan. 23], xxxvii, 136, 277.
 Macharius, S. [Jul. 16], 29.
 Macharius, S., 210.
 Machutus = Macotus.
 Macotus, S., lxii, 5.
 Madalbertus, lxi, 6.
 Maestricht, xli, xlviii, xlix, 1, liv.
 Maglorius, S., 1, liv, 32.
 Magnus, S., 278, 289.
 Mahthilda (Maud), li, lxii, 31.
 Mainz, xlviii, xlix, 272, 280.
 Malmesbury, liv.
 Malo = Macotus.
 Mamilla, S., lxii, 5.
 Mangod, 1.
 Manlef, 1.
 Maphap, 1.
 Marcellianus, S., xlv, 28, 145, 277.
 Marcellinus, S. [May 7], 27.
 Marcellinus, S. [Jun. 2], xlv, 28, 61, 144, 277.
 Marcellinus, S. [Sept. 4], xlix, 31.
 Marcellus, S., xlv, xlix, 4, 23, 134, 210, 277, 278.
 Marcheniacum, lxii.
 Marchiennes, xli.
 Marcus, S. [Ap. 25], 209, 277.
 Marcus, S. [May 18], xxxvii, 27, 143.
 Marcus, S. [Jun. 18], xlv, 28, 145, 277.
 Marcus, S. [Oct. 7], xxxviii, xlv, 32, 163, 278.
 Margareta, S., 5, 29, 253.
 Maria, S. [Purif., Feb. 2], xxxv, xlv, 24, 70, 203, 204, 262, 294.
 Maria, S. [Annun., Mar. 25], xxxv, xlv, 25, 71, 263, 277, 294.
 Mariæ, S. [Eccles. dedicat., May 13], xlv, lv, 27, 143, 263, 264, 277; octave of, 252.
 Maria, S. Assumptio, Aug. 15], xxxv, xxxix, xlv, xlvii, lii, lv, 30, 154, 155, 265, 278, 294.
 Maria, S. [Ad martyres, Oct., Aug. 22], lv, 252.
 Maria, S. [Nativ., Sep. 8], xxxv, xlv, 31, 158, 265, 278, 295.
 Maria, S. [Conception, Dec. 8], lv, lvi, 268.
 Maria, S., sabbato de, xxxix, 178, 266, 291.
 Maria, S., xxxvii, xxxix, 4, 205, 209, 211 (*et snpe*).
 Marina, S., 29.
 Maria et Martha, SS., xxxvii, 23, 135, 277.
 Maria Magd., S., li, lv, 5, 251, 295, 299.
 Maria S. Circe. *See* S. Mary Church.
 Marisa, S., 29.
 Maris. *See* Maria et Martha.
 Mark. *See* Marcus.
 Marselles, 1.
 Marshall = Morceshill (?).
 Marsigny, lxii.
 Martha, S., xxxvii, 23, 135, 210, 277.
 Martinianus, S., xxxviii, xlv, 29, 149, 277.
 Martinus, S. [May 8], xlix, 27.
 Martinus, S. [Translatio, Jul. 3], lii, lv, 29, 253, 277, 288, 294.
 Martinus, S. [Depos. Nov. 11], xxxv, xlv, 33, 166, 278; octave of, lv, lvii, 268.
 Martinus, S., xli, xlii, 4, 60, 205, 210, 272, 274, 281.
 Maskell, W., xxvi, lxiv.
 Matthew, St., xxxv, xxxvi, xxxix, xlv, xlvii, 31, 60, 160, 161, 209, 265, 278.
 Matthias, S., xxxv, xxxvi, xlv, 24, 61, 138, 209, 263, 277, 294.
 Maubeuge, xli, xlviii, xlix.
 Maud. *See* Mahthilda.
 Mauricius, S., xlv, 4, 31, 161, 210, 278.
 Maurilius, S., 4.
 Maurus, S., 277, 288.
 Maximinus, S., 5, 210.
 Maximus, S. [Ap. 8], 26.
 Maximus, S., [Ap. 14], xlv, 26, 140, 277.
 Maximus, S. [Dec. 15], xlvii, xlix, 34.
 Medardus, S., xli, xlviii, xlix, 4, 28, 210.
 Meen = seq.
 Melanius, S. [i.], 1, 33.
 Melanius, S. [ii.], lxii, 5.
 Mellitus, S., xlv, xlviii, xlix, liii, lxx, 26, 272, 295, 297, 299.
 Menardus, xxxiii.
 Meneuia = St. David's.
 Mennas, S., 33, 167, 278.
 Merciones, 2.
 Metz, xxv, xli.
 Michael, S., xxxv, xlv, lii, liv, lv, 5, 31, 162, 205, 209, 265, 278.
 Mildred, S., 272, 280, 294, 295, 298, 299.
 Mildretha, Mildritha. *See* Mildred.
 Minster, 272, 280, 295.
 Minulfus, S., 1, liv, 29.
 Misay, xlviii, xlix.
 Modestus, S., xli, 210.
 Monte Cassino, xlviii.
 Monulfus. *See* Minulfus.
 Morceshill, xxii. *See* Marshall, Morchard.
 Morchard = Morceshill [?].
 Morenna, S., lxii, 5.
 Morwenstow, lxii.
 Moyses [i.], 4.
 Moyses, S. [ii.], 210.
 Muratori, xxxiii.
 Myldritha. *See* Mildred.
 Myra, 1.
 Nabor, S. [Jun. 12], 28, 144, 277.
 Nabor, S. [Jul. 12], 29.
 Natarius, S., 28.
 Nazarius, S., 28, 144, 210, 277.
 Nemausensis pagus, 20.
 Neotus, S., 272.
 Nereus, S., xxxvii, xlv, 27, 142.
 Newminster, 271, 272, 279, 280.
 Newton. *See* Niwantun.
 Nicasius, S., 4.
 Nicetius, S., xlviii, xlix, 26.
 Nicholas, S., 1, lv, 5, 17, 34, 278, 302.
 Nicomedes, S. [Jun. 1], xxxviii, 28, 143, 210.
 Nicomedes, S. [Jul. 1], 277.
 Nicomedes, S. [Sep. 15], xlv, 31, 166, 278.
 Nismes, 20.
 Niwantun, xxii.
 Noe, xlvii, 26.
 Noirmoutier, xli.
 Northtun, xxii.
 Norton = Northtun.
 Notker, xl, lvi.
 Novigentum, xxxiii.
 Noyon, xxix, xxxiii, xxxvi, xxxvii, xlviii, xlix.
 Ocmundtun, lviii, lix, 5, 6.
 Odo, S., 5.
 Odogarius, lxi.
 Odolbramus, 6.
 Odolarius, lxi, 6.
 Odolo, lxii, 59.
 Oflamnus, S., 4.
 Okehampton. *See* Ocmundtun.
 Olauus, S., 272, 274.
 Oliver, G., xix, xx.
 Omer = Audomarus.
 Opportuna, S., xl, xli, 210.
 Ordgar, li, lviii, lix, lx, lxi, 6.
 Ordlaus, li, 33.
 Ordulfus, li, lx, 34.
 Orgarus = Ordgar.
 Orosius, xxiii.
 Oserius, xxiii.
 Oswald, S., archbp., li, liv, 50.
 Oswald, S., rex, 272, 278, 280, 287, 306.
 Oter, 269.
 Onen. *See* Audoenus.
 Oxford, Lord, xxviii.
 Oxford, MSS. at, xxiii, xxviii, xxxiii.
 Pachomius, S., 49.
 Padstow, lxii, 272, 280.

- Pamelius, xxxii.
 Pancratius, S. [Ap. 3], 4, 26, 210.
 Pancratius, S. [May 12], xlv, 27, 142, 277.
 Pantaleon, S., xix, 277, 288, 308.
 Paris, xxxiii, xli, xlviii, xlix, lxi.
 Pascho, xlvii, 26.
 Patricius, S. [Mar. 17], xli, xlix, liv, lxii, 25, 210, 272, 280, 303.
 Patricius, senior, S. [Aug. 24], xlii, xlv, xlix, liv, 30.
 Patricius, junior, S., xlix.
 Paula, S., 23, 210.
 Paulinus, S. [Aug. 31], xli, 210 [*his*].
 Paulinus, S. [Oct. 10], xlviii, xlix, liii, liv, 32, 272.
 Paulus, S. [Jan. 25, Jun. 29, 30], xxxv, xlv, xlvii, 4, 23, 28, 60, 136, 147, 148, 205, 209, 262, 264, 277, 294.
 Paulus, S. [Jan. 10], lii, 23.
 Paulus, S. [Jun. 26], xlv, 28, 60, 147.
 Paulus, S. [Aug. 22], xlv, 30.
 Pawton = Polltun.
 Pelagia, 20.
 Pelagius II, lxii, 59.
 Pemen, S., 210.
 Perpetua, S. [Mar. 7], 25, 61, 210.
 Perpetua, S. [Nov. 4], 33, 277.
 Perranzabuloe, lviii, lix.
 Persius, xxiii, xxvii, xxviii.
 Petau, xxxiii.
 Peterborough, 280, 281.
 Petrosus, S., lxii, 5, 272, 280.
 Petron(i)lla, S., 27, 210.
 Petrus, S., ap. [Ad uincula, Aug. 1], xxxv, xxxvi, xl, l, lv, 30, 151, 269, 282, 295.
 Petrus, S., ap. [Cathedra, Feb. 22], xlv, 24, 138, 263, 277, 282, 294.
 Petrus, S., ap. [Jun. 29], xxxv, xxxvii, xxxix, xlv, xlvii, 28, 147, 148, 264, 277, 282.
 Petrus, S., ap., lvii, 2, 3, 4, 12, 60, 205, 209, 274.
 Petrus, S. [Ap. 17], 26.
 Petrus, S. [Jun. 2], xlv, 28, 61, 144, 277.
 Petrus, S. [Nov. 26], 33.
 Petrus, diacon., 4.
 Petrus, mart., 4.
 Petrus, presb., 6.
 Philibertus, S., xli, 210.
 Philippus, S. [May 1], xxxv, xlv, lii, 27, 60, 140, 209, 263, 294.
 Philippus, S. [Jul. 15], 29.
 Philippus, S. [Oct. 22], 32.
 Pior, S., 210.
 Placidus, S., xlix, 27.
 Plegmund, archbp., lxi, 1.
 Poitiers, xli, xlix, 24.
 Policarpus, S., 24.
 Policronus, S., 24.
 Polltun, 2.
 Porphirius, xxiii.
 Potentiana, S., xlv, 27, 210.
 Praxedes, S., xlv, 5, 29, 210, 288.
 Primitivus, S., 29.
 Primus, S. [Jun. 9], xxxviii, xlv, 28, 144.
 Primus, S. [Oct. 2], 32.
 Prisca, S., xlv, 23, 134, 277.
 Priscus, S., 31, 289.
 Priuatus, S., xlv, 31.
 Processus, S., xxxviii, xlv, 29, 149.
 Proculus, S., 32.
 Proiectus, S., 277, 288.
 Prosper, xxiii.
 Protasius, S., xlv, 28, 145, 210, 277.
 Protus, S., xxxviii, xlv, 31, 159, 210, 278.
 Prude, lix, 6.
 Prudentius, xxiii.
 Quadraginta milites, SS., xlv, 25.
 Quadingenti quattuor martyres, SS., 27.
 Quartus, S., xlv, 27.
 Quattuor coronati, SS., xxxviii, xlv, 33, 166, 278.
 Quick. *See* Cuicland.
 Quimper, lxii.
 Quintinianus, S., 26.
 Quintinus, S. [May 27], 27.
 Quintinus, S. [Oct. 31], 32.
 Quintinus, S., 4, 210.
 Quintus, S., 32.
 Quirillus, S., 32.
 Quirinus, S., 4, 26.
 Quonoquanus, S., lxii, 5.
 Radegundis, S., xli, xlviii, xlix, 24, 210.
 Ragnulfus, S., xli, 210.
 Ramsbury, xxi, liv.
 Randolph, 260.
 Ranulfus = Ragnulfus.
 Raphael, S., 205, 209.
 Ratoldus, xxxiii.
 Remedius, S., 32.
 Remigius, S., xli, 4, 5, 210, 278, 289, 297.
 Rennes, 1.
 Renridge. *See* Hrennahrieg.
 Rheims, xxxiii, xli.
 Ribrost, lix, 6.
 Ricardus, lxii, 59.
 Richarius, S., xli, 210.
 Rictrudis, S., xli, 210.
 Ripon, 280.
 Riquier = Richarius.
 Robert of Jumèges, archbp. of Canterbury, xxi, xxxiii, lxiv, 275.
 Robert, archbp. of Rouen, 276.
 Robert, duke, xx.
 Rogger, 269.
 Rochester, xlviii, xlix, liii, liv, 272.
 Rock, Dr., iv, xxvi, lvi, lviii, lxiii.
 Rodradus, xxxiii.
 Romana ecclesia, lviii, 1, 2, 59.
 Romana securitas, lxiii, 243.
 Romani reges, xlii, 230.
 Romanum imperium, xlii, 179, 230.
 Romanum regnum, xlii, 230.
 Romanus ordo, lviii, 261.
 Romanus, S., 33, 209.
 Rome, xxiii, xxxii, xxxiii, xl, xlviii, l, lii, 5, 27.
 Rotbertus, 6, 275. *See* Robert.
 Rouen, xxxiii, xli, lxiv, 275, 276, 279.
 Rufus, S., 26, 278, 289.
 Rusticus, S., xxxvii, xlv, xlix, lv, lvii, 32, 163, 206, 207.
 Sabina, S., 157, 210, 278.
 Sabinus, S., 29.
 Sæmar, 1.
 Seauugel, 1.
 Sewerd, 1.
 Sewine, 1, 269.
 St. Breock, 2.
 St. Cloud, xxxiii.
 St. David's, 1, liv, 272.
 St. Gall, xl, lvi.
 St. Germain's, xx, xxv.
 St. Mary Church (S. Maria Circe), xxii.
 St. Michael's Mount, xxv, lxii.
 St. Michael on the Meuse, xxiii.
 St. Omer, xli, xlviii, xlix.
 Salcombe = Sealteumb.
 Saluinus, S., 5.
 Saluius, S., xli, 210.
 Samson, S., xlviii, xlix, liii, liv, lxii, 29, 272, 280.
 Satiuola, S., lxii; on p. 5, col. 2, after line 3, read 'Reliquiæ sanctę satiuolę uirginis.'
 Saturninus, S. [Jan. 9], 23.
 Saturninus, S. [May 2], 27.
 Saturninus, S. [Nov. 26], 33.
 Saturninus, S. [Nov. 29], 1, 33, 168, 278.
 Sauina, S., 32.
 Saxones, 1, 2.
 Scholastica, S., xlviii, 24, 210, 277.
 Schultingius, xix, 308.
 Sciraburnensis ecclesia, 1.
 Sealteumb, xxi.
 Sebastianus, S., xlv, 4, 23, 135, 209, 277.
 Secundus, S., 33.
 Sedulius, xxiii, xxviii.
 Séez, xl, xli.
 Segia, li, 31.
 Sennen, S., xlv, lv, 29, 150, 205, 277.
 Sens, xlviii, xlix, lxii.
 Septem fratres, 29, 149, 277.
 Septimus, S., 27.
 Serapion, S., 20.
 Seruacius, S., 1, liv, 29.
 Seven Brothers, the. *See* Septem.
 Seven Sleepers, the, xlv.
 Seuerianus, S., 166.
 Seuerus, S., 32, 166.
 Sexburga, S., lxii, 5, 272, 280, 281.
 Shaftesbury, lxii, 272, 280.
 Sherborne, liv, 271, 272.
 Sidbury = Sydeburh.
 Sidefull(an) hiwise, xxii.

- Sidwell. *See* Satinola.
 Sidwell's S. Hui-sh = Sidefull(an) hiwise.
 Sigeburga = Sexburga.
 Sigericus, archiep., li, liv, 50.
 Silvester, S., xlv, 4, 34, 134, 210, 277, 294.
 Silvinus, S., 5.
 Simcon, S. [Jan. 5], 23.
 Simeon, S. [Jul. 27], 29.
 Simeon, S., 5.
 Simon, S., xxxv, xxxvi, xxxix, xlv, xlvii, 32, 60, 164, 209, 278, 295.
 Simplicius, S., xxxvii, xlv, 29, 150, 277.
 Simundus, 272.
 Siric = Sigericus.
 Sisinnus, S., 29.
 Sixtus, S. [Aug. 6], xxxviii, xlv, 30, 60, 151, 209, 278.
 Sixtus, S. [Dec. 23], 34.
 Slane, l, liv.
 Smala (Small), lix, 6.
 Smaragdus, xxiii.
 Smewine, 269.
 Smith, Rev. T., xxix.
 Solutor, S., 26.
 Sophia, S., 26.
 Sotheris, S., 277.
 Sourton, lviii, lix. *See* Swur(an)tun.
 Southwood = Suthwudu.
 Sparkwell = Swearc(an) will.
 Spires, lxi.
 Statius, xxiii.
 Staverton = Stofordtun.
 Stenning, 280.
 Stephanus, S. [Aug. 2], xlv, 30, 151, 278.
 Stephanus, S. [Aug. 3, Inuentio], lv, 30, 208, 252, 278.
 Stephanus, S. [Dec. 26], xxxv, xlv, 4, 34, 61, 131, 205, 209, 262, 277, 294.
 Stephen. count, lxi.
 Stoc, xxii.
 Stoctu(o)n, lx, 8.
 Stofordtun, xxii.
 Stoke = Stoc.
 Stoke Canon. *See* Stoetun.
 Stoke Climsland, lix.
 Successus, S. [Ap. 8], 26.
 Successus, S. [Dec. 8], 34.
 Suthwudu, xxii.
 Swearc(a) will, xxii.
 Sweign, i.
 Sweta, 8.
 Swithun, S., li, lii, liv, lvii, 12, 272, 273, 274, 275, 277, 280, 286, 305.
 Swur(an)tun, 6.
 Sydeburh, xxii.
 Sylvester. *See* Silvester.
 Symon. *See* Simon.
 Symphorianus, S., 278, 289.
 Syxtus. *See* Sixtus.
 Taddens, S. (Tatheus, Tathdeus), 60, 209. *See* Iudas.
 Tavistock, lviii, lix, lx.
 Tauracum, l.
 Tecla, S., 33.
 Theoderic, S., xxviii.
 Theodolus, S., xlv, 27, 141, 210.
 Theodora, S., 210.
 Theodorus, S. [Sep. 19], xlviii, xlix, liii, 31, 295, 299, 300.
 Theodorus, S. [Nov. 9], xlv, 33, 166, 278.
 Theodorus, 20.
 Theodosia, S. [Ap. 3], 26.
 Theodosia, S. [Dec. 22], 34.
 Theodosius, S. [Jul. 16], 29.
 Theodosius, S. [Nov. 14], 33.
 Theodulus. *See* Theodolus.
 Therouanne, xli, xlviii, xlix.
 Thomas, S. [Jun. 3, Dec. 21], xxxv, xlv, lii, 28, 34, 60, 169, 209, 265, 278.
 Tibba, S., 280.
 Tiburtius, S. [Ap. 14], xlv, 26, 140, 277.
 Tiburtius, S. [Aug. 11] xlv, 30, 154, 278.
 Tiburtius, S., 4.
 Tica, liii.
 Timba, S., 281.
 Timotheus, S. [Ap. 7], 26.
 Timotheus, S. [Jun. 30], 28.
 Timotheus, S. [Aug. 22], xxxviii, xlv, 30, 156, 278.
 Tiwarhel, lviii, lix, lx, 6.
 Toppesham, xxii, i.
 Toulouse, l.
 Tourmai, xli, xlviii, xlix.
 Tours, xxxiii.
 Trefmentun, lix, 6.
 Tregnier, lxii.
 Trematon, lix, lx.
 Trèves, xli.
 Trieste, l.
 Trond. *See* Trudo.
 Trosimus, S., 34.
 Trudo, S., xli, 210.
 Tuduwalus, S. lxii, 5.
 Tudy. *See* Tutus.
 Tugdual = Tuduwalus.
 Tutus, S. lxii, 4.
 Tyburtius. *See* Tiburtius.
 Tywarhaile. *See* Tiwarhel.
 Vabor = Nabor, 29.
 Valentinus, S. [Feb. 14], xlv, 24, 137, 209, 277.
 Valentinus, S. [Aug. 20], 30.
 Valerianus, S. [Ap. 14], xlv, 4, 26, 140, 27.
 Valerianus, S. [ii.], 5.
 Valery = Walaricus.
 Vedastus, S. [Feb. 6], xli, 210, 277, 288.
 Vedastus, S. [Oct. 1], 278, 289.
 Venustus, S., 27.
 Victor, S. [Mar. 6], 25.
 Victor [Ap. 7], 26.
 Victor, S. [May 8], 27.
 Victor, S. [May 14], xlv, 27.
 Victor, S. [Sep. 22], 161.
 Victor, S. [Oct. 3], 32.
 Victor, S. [Dec. 16], 34.
 Victoria, S., 34, 210.
 Victorinus, S., 166.
 Victorius, S., 27.
 Victurus, S., 34.
 Vieme, xlviii, xlix.
 Vinardus = Winardus.
 Vincentius, S. [Jan. 22], xlv, 23, 136, 277.
 Vincentius, S. [Jul. 23], xlv, 29.
 Vincentius, S., 4, 60, 210.
 Vitalis, S. [Feb. 14], xlv, 24.
 Vitalis, S. [Ap. 28], xlv, 26, 140.
 Vitalis S. [Nov. 5], 33.
 Vitalis, S., 4, 210, 277.
 Vitus, S., xxxvii, 4, 28, 144, 277.
 Viuianus, S., 4.
 Vlf, bp., xxi.
 Vlrice, xxiv.
 Vndecim uirgines, 295, 300.
 Vrbanus, S. [Ap. 2], 26.
 Vrbanus, S. [May 25], xlv, 27, 143, 277.
 Vrbanus, S., 4, 210.
 Vrsula, S., 295. *See* 300.
 Vrsus, S., xli, 210.
 Vtberga, 6.
 Vtbertus, 6.
 Uuandragesilus. *See* Wandragesilus.
 Uuennalus. *See* Wennalus.
 Uuigenocus. *See* Wigenocus or Winocus.
 Uuifridus, Uuifritus. *See* Wilfridus.
 Uuilibrordus = Willibrordus.
 Uuitburga, Uuihtburgh. *See* Witburga.
 Vulmar = Wulmarus.
 Warburuhe, 271.
 Wærstanus, i.
 Walaricus, S., xli, 210.
 Walter, bp., xxi.
 Waltham, xxi.
 Wandragesilus, S., 297.
 Wearmouth, xlviii, xlix, liii.
 Wells, xxi, l, liii, liv, lix.
 Wennalus, S., 5.
 Wenta ciuitas, 307.
 Wentaniensis ecclesia, i.
 Werburgh, S. *See* Warburuhe.
 Wernocus, S., lxii, 5.
 Westminster, xxv.
 West Saxones, i.
 White, lix. *See* Hwita.
 Whitston. *See* Hwitstan.
 Wid, xxii.
 Wifman, lix, 6.
 Wigbertus, S., 309.
 Wigenocus, S. lxii, 5.
 Wihburga. *See* Witburga.
 Wilfrid, S., xlviii, xlix, liii, 32, 272, 280.
 Wilfrithus. *See* Wilfrid.
 Willelm, i.
 Willelmus, rex, xx, li, liii, 31.
 William, bp., xxi.

William of Malmesbury, xx, xxv, xxvi, lxiii, lxii.
 William of Worcester, lxii.
 Willibaldus, S., 308.
 Willibrordus, S., 307, 308, 309.
 Wilton, 272.
 Wimbourne, 272.
 Winardus, S., lxii, 5.
 Winchester, xxv, xxxiii, xl, li, liv, lvii, 271, 272, 279, 280, 281, 307.
 Winfrid = Boniface.
 Winnoc. *See* Wigenocus.
 Winocus. *See* Wigenocus.
 Wintonia ciuitas, 2.
 Winwalocus, S., 1, lxii, 5, 26.
 Winuualocus. *See* Winwalocus.

Witburga, S., 272, 280, 281.
 Withenocus, S., lxii., 5.
 Withenye. *See* Withenocus.
 W[i]twalus, S., lxii, 4.
 Wonford = Wunford.
 Worcester, xx.
 Wormholt, lxii.
 Wulfhere, 280.
 Wulfnoth, lix, 6.
 W[u]lfrannus, S., lxii, 5.
 Wulfrie, lix, 6.
 Wulfsie, lix, 6.
 Wulfsig, lx, 8.
 Wulfsinus, S., 271.
 Wulfwun, lix, 6.
 Wulmarus, S., lxii, 4.

Wuncild, xxxix, 6.
 Wunford, 1.
 Wycing, 1.
 Wynchelcomb, 272.
 Wynstan, lix, 6.
 Wynwalocus. *See* Winwalocus.

Xystus. *See* Sixtus.

York, xlviii, xlix, li, liii, liv, 272, 280.
 Ypolitus, Yppolytus. *See* Hippolytus.

Zosimus, S., 34.
 Zoticus, S., 277.

THE END.

University of Toronto Roberts

29 Oct 97

NAME:
WILLIAM G COOKE

BOOK: The missal as used in the

EX Catholic Church. Liturgy and
5143 ritual [Sacramentary (Exeter)]
E9 The Leofric missal as used
1883 in the Cathedral of Exeter

